

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Αυτοτελές Τμήμα
Συλλογικών
Οργάνων

Ταχ. Δ/ση : Πλατεία Ελευθερίας
Ταχ. Κώδικας : 712 01
Πληροφορίες : Άννα Μιχελινάκη
Τηλέφωνα : 2813 400228
e-mail : tyso@crete.gov.gr

Ηράκλειο, 29 Ιουλίου 2024
Αρ. πρωτ.: 263453

ΠΡΟΣ:- Δ/ση Σχεδιασμού και Περιφερειακού
Προγράμματος Ανάπτυξης ΠΚ

ΚΟΙΝ.: - Αντιπεριφερειάρχες ΠΚ και ΠΕ
- Γενική Δ/ση Αναπτυξιακού
Προγραμματισμού Π.Κ.
- Δ/ση Οικονομικού ΠΚ
- Δ/σεις Διοικητικού – Οικονομικού ΠΕ

ΘΕΜΑ: Διαβίβαση της αριθ. **118/2024** απόφασης Περιφερειακού Συμβουλίου

Σας διαβιβάζουμε συνημμένα, για τις δικές σας ενέργειες, αντίγραφο της αριθμ. **118/2024** απόφασης Περιφερειακού Συμβουλίου (**απόσπασμα πρακτικού Ν° 17/25-07-2024**), που αφορά στην Υποβολή Στρατηγικής «**ΟΧΕ Εμβληματικών διαδρομών Κρήτης/ Περιβάλλον και Πολιτισμός**».

Η Προϊσταμένη του Τμήματος

Νίκη Βαρδιάμπαση

Εσωτερική Διανομή:

- Γραφείο Περιφερειάρχη
- Αναπληρωτή Περιφερειάρχη
- Εκτελεστικό Γραμματέα

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
ΑΔΑ:**

**ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ Ν° 17/25-07-2024
Αριθμ. απόφ. 118/2024**

Στο Ηράκλειο σήμερα **Πέμπτη 25 Ιουλίου 2024** και ώρα **12:00** στο ξενοδοχείο ΑΤΛΑΝΤΙΣ (αίθουσα ΜΙΝΩΣ - οδός Υγείας αριθμ. 2), συνήλθαν σε συνεδρίαση **δια ζώσης** τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Κρήτης που αναδείχθηκαν κατά τις εκλογές της **08^{ης} Οκτωβρίου 2023** και ανακηρύχθηκαν με την αριθμ. **39/2023 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ηρακλείου**, ύστερα από τη με αριθμ. πρωτ. **252357/19-07-2024** πρόσκληση του προέδρου του.

Στην συνεδρίαση παραβρέθηκαν ο Περιφερειάρχης Κρήτης κ. Σταύρος Αρναουτάκης, καθώς και οι περιφερειακοί σύμβουλοι κ.κ.: Αλεξιάκης Γιώργος, Αναστασάκης Ιωάννης (Αντιπεριφερειάρχης Κλιματικής Αλλαγής και Βιώσιμης Κινητικότητας), Ανδρουλάκης Ιωάννης (Αντιπεριφερειάρχης Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου), Βάμβουκας Μιχάλης (Πατάρης) (Αντιπεριφερειάρχης Επιχειρηματικότητας), Βάρδα Μαρία, Βοργιάς Στυλιανός (Στέλιος) (Αντιπεριφερειάρχης Κοινωνικής Πολιτικής και Αλληλεγγύης), Βρύσαλης Δημήτρης, Δανέλλης Σπυρίδων, Δερμιτζάκη - Ουρανού Ευαγγελία (Λίτσα), Ζάχαρης Ευάγγελος (Πρόεδρος Περιφερειακού Συμβουλίου), Ιερωνυμάκης Πρίαμος, Καλογεράς Νικόλαος (Αντιπεριφερειάρχης Περιφερειακής Ενότητας Χανίων), Καμπουράκης Εμμανουήλ, Καρτσάκης Γεώργιος, Κώτσογλου Κυριάκος (Αντιπεριφερειάρχης Τουρισμού ΠΚ), Λιονή Μαρία (Αντιπεριφερειάρχης Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνου), Μαλανδράκη — Κρασουδάκη Σοφία, Μανούσκακας Ιωάννης (Βλαντάς), Μανουσάκης Νικόλαος, Μαράκη Μπελαδάκη Ελένη, Μαρινάκης Αλέξανδρος, Ματαλλιωτάκης Γεώργιος (Αντιπεριφερειάρχης Διασύνδεσης με Ερευνητικά και Ακαδημαϊκά Ιδρύματα), Μηλάκη Γεωργία (Γωγώ) (Αντιπεριφερειάρχης Πολιτισμού και Ισότητας), Μπαλαντίνος Σπυρίδων, Ξυλούρης Νικόλαος (Νικολάτσος) (Αντιπεριφερειάρχης Περιβάλλοντος Π.Κ.), Παπαβασιλείου Νεκτάριος, Περισυνάκης Αθανάσιος (Θανάσης), Πισούλης Γεώργιος (Αναπληρωτής Περιφερειάρχης), Σαρρής Μιχαήλ, Σκουλάς Νικόλαος (Αντιπεριφερειάρχης Συντονισμού και Υποστήριξης Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων ΠΚ), Σμπώκος Βασίλειος, Συριγωνάκης Νικόλαος (Αντιπεριφερειάρχης Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου), Τζεδάκης Σταύρος (Αντιπεριφερειάρχης Αγροτικής Οικονομίας ΠΚ), Τσαπάκος Γεώργιος (Αντιπεριφερειάρχης Πολιτικής Προστασίας), Φασουλάκης Κων/νος, Φραγκάκης Εμμανουήλ (Μανώλης), Χαιρετάκης Μιχαήλ και Χαριτάκη - Μακράκη Χρυσάνθη (Χρύσα).

Από την συνεδρίαση απουσίαζαν αν και κλήθηκαν νόμιμα οι **περιφερειακοί σύμβουλοι κ.κ.:** Βλάσση Ελένη, Κλώντζας Μιχαήλ, Κουτεντάκη Θεοδώρα, Λεονταράκης Ιωάννης, Τερζής Λεωνίδα (Δάκης) (Αντιπεριφερειάρχης στον τομέα Αθλητισμού ΠΚ), Φλεμετάκης Ευστράτιος (Στρατής).

Από την συνεδρίαση απουσίαζε δικαιολογημένα ο κ. Τσουδερός Ευάγγελος.

Στην συνεδρίαση παραβρέθηκαν ακόμα οι κ.κ.: Κεγκέρογλου Βασίλειος Δήμαρχος Δήμου Μινώα Πεδιάδος, Δοξαστάκης Ζαχαρίας Δήμαρχος Χερσονήσου, Κοκοσάλης Εμμανουήλ Δήμαρχος Αρχανών – Αστερουσίων, Ραπτάκης Νικόλαος Εκτελεστικός Γραμματέας ΠΚ, Επιτροπάκης Σπυρίδων

προϊστάμενος Γενικής Διευθυντής Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας ΠΚ, Αγαπάκης Γεώργιος προϊστάμενος Γενικής Διεύθυνσης Υποδομών ΠΚ, Ραπτάκη Μαρία προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Λειτουργίας ΠΚ, Υψηλάντης Κωνσταντίνος προϊστάμενος Γενικής Διεύθυνσης Πρωτογενή Τομέα ΠΚ, Κοκοσάλης Ανδρέας προϊστάμενος Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ΠΚ, Μαρή Καλλιόπη Προϊσταμένη Διεύθυνσης Ανάπτυξης ΠΕ Ηρακλείου, Ζηδιανάκης Ιωάννης προϊστάμενος Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης ΠΕ Ηρακλείου, Λαμπρινίδη Σοφία Προϊσταμένη Διεύθυνσης Κτηνιατρικής ΠΚ, Καλεμάκη Καλλιόπη Προϊσταμένη Τμήματος Σχεδιασμού και Διαδικασιών Ένταξης Έργων της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ΠΚ, Γιακουμάκη Ουρανία Προϊσταμένη Τμήματος Πληροφορικής της Δ/σης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ΠΚ, Ελληνάκη Ειρήνη Προϊσταμένη Τμήματος Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας της Δ/σης Κτηνιατρικής ΠΚ, Ματζαπετάκη Μερλίνα υπάλληλος της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ΠΚ, Βογιατζή Χρυσάνθη ειδική σύμβουλος ΠΚ, Γιακουβής Σταύρος ειδικός σύμβουλος ΠΚ, Ιγνατιάδης Παναγιώτης ειδικός σύμβουλος ΠΚ, Κοκολάκης Εμμανουήλ και Ατσαλάκης Μιχαήλ υπάλληλοι Αυτοτελούς Γραφείου Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων ΠΚ, Χαριτόπουλος Ευάγγελος εξωτερικός συνεργάτης της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΚ, Δρακωνάκης Νικόλαος και Παγκάλου Χρύσα Σύμβουλοι ΟΧΕ – ΕΤΑΜ, Σαμάρα Ραφαέλα επιστημονική υπεύθυνη Κέντρου Ασυνοδευτων Ανηλίκων Προσφύγων Ανωγείων, Γκαντάσιος Κωνσταντίνος πρόεδρος Συλλόγου σεισμοπλήκτων Αρκαλοχωρίου, Κανάκης Στυλιανός αντιπρόεδρος Συλλόγου σεισμοπλήκτων Αρκαλοχωρίου, Βαρδαβάκης Ιωάννης Πρόεδρος Σωματίου Επαγγελματιών Ιδιοκτητών Ταξί, Καλουδάκης Αντώνης υπάλληλος ΠΚ και για την τήρηση των πρακτικών οι: Βαρδιάμπαση Νίκη, Νικάκη Δέσποινα, Γιατρομανωλάκη Ευαγγελία, Μιχελινάκη Άννα, Πατεράκη Μαρία υπάλληλοι του Αυτοτελούς Τμήματος Συλλογικών Οργάνων ΠΚ και η Χατζάκη Ελευθερία υπάλληλος του Αυτοτελούς Γραφείου Ισότητας Π.Κ.

Αφού διαπιστώθηκε απαρτία ο Πρόεδρος κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης με τα παρακάτω θέματα ημερήσιας διάταξης:

ΘΕΜΑ 1.1: Υποβολή Στρατηγικής «ΟΧΕ Εμβληματικών διαδρομών Κρήτης/ Περιβάλλον και Πολιτισμός».

Το Περιφερειακό Συμβούλιο έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) του Ν. 2690/1999: «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις»,

β) του Ν. 3852/10: «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης»,

γ) του άρθρου 33 του Ν. 5013/2023: «Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, διαχείριση κινδύνων στον δημόσιο τομέα και άλλες διατάξεις»,

δ) του Ν 5056/2023: «Αναμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, κατάργηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου δήμων, παρακολούθηση επιδόσεων τοπικής αυτοδιοίκησης οικονομική και διοικητική διαχείριση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ευζωία των ζώων συντροφιάς, κατασκευή και αναβάθμιση λειτουργούντων των χερσαίων συνοριακών σταθμών και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Εσωτερικών»,

όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν.

2. Το Π.Δ. 149/2010: «Οργανισμός της Περιφέρειας Κρήτης»(ΦΕΚ 242/27-12-2010, τεύχος Α'), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με την αριθμ. **1218/ΦΕΚ 762 τ. Β' / 26-02-2021** Απόφαση Συντονίστριας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης.

3. Την αριθμ. 01/2024 (πρακτικό Νο 01/02-01-2024) απόφαση του Π.Σ. που αφορά «εκλογή Προεδρείου του Περιφερειακού Συμβουλίου Κρήτης».

4. Την αριθ. **747/2024** απόφαση της Περιφερειακής Επιτροπής (πρακτικό **Ν°19/17-07-2024**), που αφορά στην Υποβολή σχεδίου Στρατηγικής «**ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης/ Περιβάλλον και Πολιτισμός**» και εισήγηση στο Περιφερειακό Συμβούλιο για την έγκρισή του.
5. Το με αρ. πρωτ. **245952/15-07-2024** έγγραφο της **Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ΠΚ**, στο οποίο αναφέρονται τα παρακάτω:
 «Σας διαβιβάζουμε συνημμένα το σχέδιο στρατηγικής «**ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός**» της Περιφέρειας Κρήτης. Η Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός αφορά στις τέσσερις περιοχές φυσικού περιβάλλοντος που είναι εγγεγραμμένες στους καταλόγους της UNESCO (περιοχή Δικτύου «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» στα Λευκά Όρη, Γεωπάρκο Ψηλορείτη, Γεωπάρκο Σητείας και περιοχή Δικτύου «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» στα Αστερούσια Όρη), καθώς και στα έξι προτεινόμενα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα για σειριακή εγγραφή στον κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (Ζάκρος, Μάλια, Κνωσός, Φαιστός, Ζώμινθος, Κυδωνία). Η ΟΧΕ υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027.
 Την υποβολή της Στρατηγικής και την ευθύνη υλοποίησης της ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης/ Περιβάλλον και Πολιτισμός έχει η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ως χωρικός φορέας με την αρ. 196/2023 απόφαση έγκριση του ορισμού της από το Περιφερειακό Συμβούλιο Κρήτης.
 Με το από 28.06.2024 πρακτικό της 2^{ης} Συνεδρίασης της Χωρικής Ομάδας, η οποία έχει συγκροτηθεί με την αρ. πρωτ. 402881/28.11.2023 (ΑΔΑ: 6ΠΙΔ7ΛΚ- ΖΜΖ) απόφαση του Περιφερειάρχη Κρήτης, κ. Σταύρου Αρναουτάκη, διατυπώθηκε η σύμφωνη γνώμη για την οριστικοποίηση του Σχεδίου Στρατηγικής «ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης/ Περιβάλλον και Πολιτισμός» και υποβολής του προς έγκριση στο Περιφερειακό Συμβούλιο».
6. Την εισήγηση του **κ. Κοκοσάλη Ανδρέα**, προϊστάμενου Δ/σης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Π.Κ.
7. Την παρουσίαση του Σχεδίου Στρατηγικής «ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός» από τον **κ. Δρακωνάκη Νικόλαο**, Σύμβουλο ΟΧΕ _ΕΤΑΜ.
8. **Τις απόψεις του Προέδρου και των μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου.**
 Ύστερα από διαλογική συζήτηση

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Εγκρίνει το σχέδιο στρατηγικής «**Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Εμβληματικών διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός**», το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης, σύμφωνα και με όσα αναφέρονται και στο σκεπτικό της παρούσας απόφασης.

Στην παρούσα απόφαση **ψήφισαν κατά**, οι περιφερειακοί σύμβουλοι της παράταξης **ΛΑΪΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΚΡΗΤΗΣ**, κ.κ. **Μαρινάκης Αλέξανδρος, Βρύσαλης Δημήτρης και Μανουσάκης Νικόλαος** αναφέροντας τα παρακάτω:
 «Ως παράταξη «**ΛΑΪΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΚΡΗΤΗΣ**», καταψηφίζουμε συνολικά τη στρατηγική «**ΟΧΕ Εμβληματικών διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός**», ξεκαθαρίζοντας ότι είναι ενταγμένη στη στρατηγική του ΠΕΠ 2021-2027 (πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, πολιτισμός και ανάπτυξη), γιατί είναι μακριά και έξω από τις οξυμένες λαϊκές ανάγκες και τα έργα που τις εξυπηρετούν. Για κάθε έργο ή πρόταση ή έστω και μερικά εξυπηρετεί λαϊκές ανάγκες. Θα υπερψηφίζουμε όταν έρχεται θέμα στην Περιφερειακή Επιτροπή ή στο Περιφερειακό Συμβούλιο για υποβολή πρότασης χρηματοδότησης».

Αφού συντάχθηκε το παρόν υπογράφεται ως παρακάτω:

Ηράκλειο, **25-07-2024**

Ο Πρόεδρος του Π.Σ

Ευάγγελος Ζάχαρης

Ο Γραμματέας

Δημήτριος Βρύσαλης

Τα μέλη

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

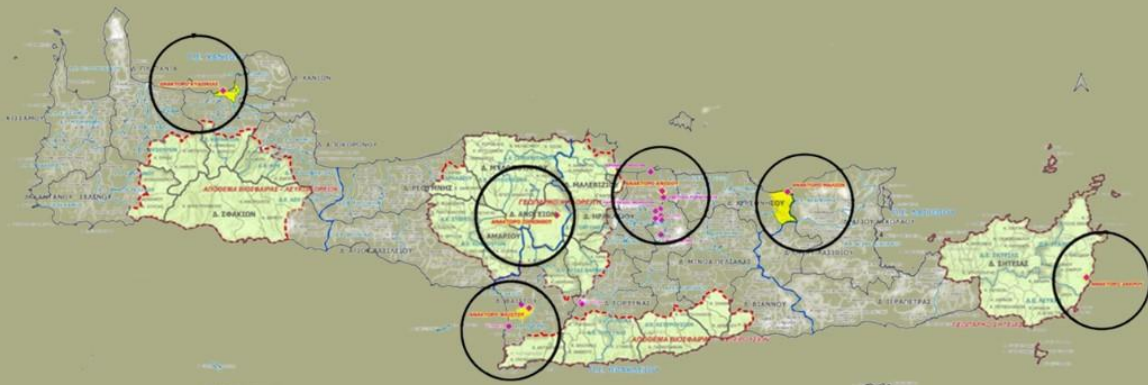

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ
«ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΕΡΓΟΥ

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

Ιούλιος 2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝΤΥΠΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	5
1. ΑΙΤΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	6
1.1 ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	7
1.2 ΧΩΡΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	7
1.3 ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	7
1.4 ΝΟΜΙΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΧΩΡΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ	7
1.5 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	7
2. ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	9
2.1 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	10
2.1.1 Όρια της Περιοχής Παρέμβασης	10
2.1.2 Χαρτογραφική αποτύπωση	15
2.1.3 Φυσικό, γεωμορφολογικό και πολιτιστικό περιβάλλον και τοπίο	28
2.1.4 Φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και τοπίο	50
2.1.5 Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά	58
2.1.6 Περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά και κλιματική αλλαγή	73
2.1.7 Υφιστάμενη κατάσταση	82
2.2 ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	104
2.3 ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ, ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ, ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ (SWOT)	108
2.4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ	111
2.4.1 Ανάγκες ως προς τις Οικονομικές προκλήσεις	111
2.4.2 Ανάγκες ως προς τις Κοινωνικές προκλήσεις	112
2.4.3 Ανάγκες ως προς τις περιβαλλοντικές προκλήσεις και τις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής	114
2.4.4 Ανάγκες ως προς τις προκλήσεις της χωροταξικής - πολεοδομικής οργάνωσης, του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και των υποδομών	115
3. ΟΡΑΜΑ/ΣΤΟΧΟΙ/ΑΞΟΝΕΣ /ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	118
3.1 ΟΡΑΜΑ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	119
3.2 ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	122
3.2.1 Άξονες Στρατηγικής	122
3.2.2 Συγκρότηση των Αξόνων Στρατηγικής σε Ειδικούς Στόχους	123
3.2.3 Ένταξη Αξόνων Στρατηγικής και Ειδικών Στόχων στο Πρόγραμμα «Κρήτη» 2021-2027 και σε λοιπά Προγράμματα/Πηγές Χρηματοδότησης	130
3.3 ΣΥΝΕΡΓΙΕΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ, ΆΛΛΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	133
3.3.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΣΠΑ 2021-2027	133
3.3.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	135
4. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ/ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	149
4.1 ΑΝΑΛΥΣΗ / ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	150
4.1.1 ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 1	156
4.1.2 ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2 «Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO στα Λευκά Όρη & τα Αστερούσια»	163
4.1.3 ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 4 «Τοπική Οικονομία - Επιχειρηματικότητα»	174
4.1.4 ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 5 «Ανθρώπινο Δυναμικό»	176
4.1.5 ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 6 «Διαχείριση, Προβολή - Προώθηση Εμβληματικών Διαδρομών»	178
4.1.6 ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 7 «Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής»	182
4.2 ΧΡΟΝΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ / ΕΡΓΩΝ	185
5. ΣΧΕΔΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	189
6. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ / ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	209
6.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΧΩΡΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ	210
6.2 ΠΡΟΤΑΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	218
6.2.1 Τοπική ομάδα διακυβέρνησης σε επίπεδο Χωρικού Φορέα	218
6.2.2 Εκπόνηση Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης	219
6.2.3 Παρακολούθηση υλοποίησης Πράξεων	220
6.2.4 Διαδικασίες διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης και ανασχεδιασμού της Στρατηγικής	221
6.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	221
7. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	229
8. ΣΧΕΔΙΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	240

ΧΑΡΤΕΣ

ΧΑΡΤΗΣ 1. Περιοχή Παρέμβασης Φυσικού Πάρκου (Γεωπάρκου) Σητείας	16
ΧΑΡΤΗΣ 2. Περιοχή Παρέμβασης Φυσικού Πάρκου (Γεωπάρκου) Ψηλορείτη.....	17
ΧΑΡΤΗΣ 3. Περιοχή Παρέμβασης Αποθέματος Βιόσφαιρας Αστερουσίων	18
ΧΑΡΤΗΣ 4. Περιοχή Παρέμβασης Αποθέματος Βιόσφαιρας Λευκών Ορέων	19
ΧΑΡΤΗΣ 5. Συνολική Περιοχή Παρέμβασης Εμβληματικών Διαδρομών Περιβάλλοντος.....	20
ΧΑΡΤΗΣ 6. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Κνωσού	21
ΧΑΡΤΗΣ 7. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Φαιστού	22
ΧΑΡΤΗΣ 8. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Μαλίων.....	23
ΧΑΡΤΗΣ 9. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Ζάκρου	24
ΧΑΡΤΗΣ 10. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Ζωμίνθου.....	25
ΧΑΡΤΗΣ 11. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Κυδωνίας	26
ΧΑΡΤΗΣ 12. Συνολική Περιοχή Παρέμβασης Περιοχών UNESCO & Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων.....	27
ΧΑΡΤΗΣ 13. Ζώνες προστασίας Εθνικού Πάρκου Λευκών Ορέων. Πηγή: Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΚΑ) Περιφέρειας Κρήτης	30
ΧΑΡΤΗΣ 14. Γεώτοποι στο Γεωπάρκο Ψηλορείτη. Πηγή: Γεωπάρκο Ψηλορείτη.....	32
ΧΑΡΤΗΣ 15. Μονοπάτια - Διαδρομές στον Ψηλορείτη. Πηγή: Γεωπάρκο Ψηλορείτη	37
ΧΑΡΤΗΣ 16. Προστατευόμενες Περιοχές. Πηγή: Διαμόρφωση πρότασης για την ένταξη της περιοχής των Αστερουσίων στο δίκτυο περιοχών mab - unesco, γ' φάση 2018, nco.....	40
ΧΑΡΤΗΣ 17. Ποδηλατικές διαδρομές Αστερουσίων. Πηγή: https://www.komoot.com/collection/1980086/-asterousia-mountain-bike-routes	43
ΧΑΡΤΗΣ 18. Γεωδιαδρομές Σητείας, Πηγή: Γεωπάρκο Σητείας	45
ΧΑΡΤΗΣ 19. UNESCO SITES IN CRETE. Πηγή: Σχέδιο Διαχείρισης και Σχέδιο Δράσης Γεωπάρκου UNESCO Ψηλορείτη 2023 – 2027	49
ΧΑΡΤΗΣ 20. Γεωλογικός Χάρτης της Κρήτης. Πηγή: Ανοικτά Δεδομένα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης	58
ΧΑΡΤΗΣ 21. Χάρτης Σεισμικής Επικινδυνότητας, Πηγή: ΦΕΚ 1154 Τεύχος Β'/12.8.2003	59
ΧΑΡΤΗΣ 22. Χάρτης Ιστορικών Πλημμυρών και Δυνητικά επικίνδυνων για Πλημμύρα περιοχών του Γεωπάρκου, Πηγή: https://open.gov.gr/perivallon/ydatikoi-poroi/plimmyres/	59
ΧΑΡΤΗΣ 23. Γεώτοποι του Γεωπάρκου Ψηλορείτη 2023	60
ΧΑΡΤΗΣ 24. Γεώτοποι και γεωγραφικά όρια (παλιά και νέα) του Γεωπάρκου Ψηλορείτη.....	63
ΧΑΡΤΗΣ 25. Γεωλογικός χάρτης Γεωπάρκου Σητείας. Πηγή: Σχέδιο Διαχείρισης του Φυσικού Πάρκου Σητείας και 4ετές Σχέδιο Δράσης.....	65
ΧΑΡΤΗΣ 26. Περιοχές NATURA 2000. Ίδια επεξεργασία.....	74
ΧΑΡΤΗΣ 27. Οριοθετημένα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους. Ίδια επεξεργασία.....	76
ΧΑΡΤΗΣ 28. Υδρολογικός χάρτης Περιφέρειας Κρήτης.....	78
ΧΑΡΤΗΣ 29. Υδρολιθολογικός χάρτης της Κρήτης. Πηγή: Ενσωμάτωση των Τοπικών Σχεδίων Απορριμμάτων των Δήμων της Περιφέρειας Κρήτης στον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑΚ).....	78
ΧΑΡΤΗΣ 30. Κύρια ρήγματα. Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Κρήτης	79
ΧΑΡΤΗΣ 31. Απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, 2001. Πηγή: https://panorama.statistics.gr/	88
ΧΑΡΤΗΣ 32. Απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, 2011. Πηγή: https://panorama.statistics.gr/	89
ΧΑΡΤΗΣ 33. Απασχόληση στον τριτογενή τομέα, 2001. Πηγή: https://panorama.statistics.gr	89
ΧΑΡΤΗΣ 34. Απασχόληση στον τριτογενή τομέα, 2011. Πηγή: https://panorama.statistics.gr/	90
ΧΑΡΤΗΣ 35. Ποσοστό Ατόμων που αναζητούσαν Εργασία το 2001. Πηγή: https://panorama.statistics.gr/	92
ΧΑΡΤΗΣ 36. Ποσοστό Ατόμων που αναζητούσαν Εργασία το 2011. Πηγή: https://panorama.statistics.gr/	92
ΧΑΡΤΗΣ 37. Μονάδες Πρόνοιας Ηλικιωμένων. Πηγή: GIS Crete.....	94
ΧΑΡΤΗΣ 38. Κέντρα Κοινότητας. Πηγή: GIS Crete	95
ΧΑΡΤΗΣ 39. Δημόσιες και ιδιωτικές δομές παιδικής φροντίδας.....	95
ΧΑΡΤΗΣ 40. Χάρτης πολλαπλής αποστέρησης σε σχέση με τις υπάρχουσες δομές παιδικής φροντίδας. Πηγή: ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Κρήτης, Χαρτογράφηση και εκτίμηση αναγκών σε υποδομές παιδικής φροντίδας στην Περιφέρεια Κρήτης, 2023	96
ΧΑΡΤΗΣ 41. Κτηριακής Κατάστασης Βρεφικών, Βρεφονηπιακών και Παιδικών Σταθμών. Πηγή: GIS Crete	96
ΧΑΡΤΗΣ 42. Λιμένες και Αεροδρόμια. Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2022, Δεκέμβριος 2023.....	101

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΓΡΑΦΗΜΑ 1. Μεταβολή Μόνιμου Πληθυσμού 2011-2021	82
ΓΡΑΦΗΜΑ 2. Δημοτικές Κοινότητες με σημαντική πληθυσμιακή αύξηση 2011-2021	83
ΓΡΑΦΗΜΑ 3. Εξέλιξη Δείκτη Γήρανσης 2001-2011	84
ΓΡΑΦΗΜΑ 4. Εξέλιξη Δείκτη Εξάρτησης 2001-2011	84
ΓΡΑΦΗΜΑ 5. Μεταβολή Μορφωτικού Επιπέδου Περιοχής Παρέμβασης	85
ΓΡΑΦΗΜΑ 6. Ποσοστιαία κατανομή σχολικής διαρροής 2019 -2020 ανά Δήμο	85
ΓΡΑΦΗΜΑ 7. Επίπεδο Εκπαίδευσης Περιοχής Παρέμβασης και Περιφέρειας Κρήτης (2011)	86
ΓΡΑΦΗΜΑ 8. Μεταβολή Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού 2001-2011	87
ΓΡΑΦΗΜΑ 9. Ποσοστιαία Κατανομή Απασχόλησης κατά παραγωγικό τομέα (2011).....	88
ΓΡΑΦΗΜΑ 10. Μεταβολή Απασχόλησης 2001-2011	90
ΓΡΑΦΗΜΑ 11. Μεταβολή Εγγεγραμμένης Ανεργίας Δεκ. 2019 – Δεκ. 2023.....	93
ΓΡΑΦΗΜΑ 12. Ποσοστιαία μεταβολή επιχειρήσεων 2017-2021 ανά Περιφερειακή Ενότητα	93
ΓΡΑΦΗΜΑ 13. Ποσοστό Δομών που είναι προσβάσιμες από ΑμεΑ ανά Δήμο	97
ΓΡΑΦΗΜΑ 14. Ποσοστό κάλυψης αιτήσεων εξυπηρέτησης βρεφών ανά Δήμο	97
ΓΡΑΦΗΜΑ 15. Ποσοστιαία κατανομή ξενοδοχειακών κλινών (2022)	98

ΕΝΤΥΠΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

εταμ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΑΙΤΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ

1.1 ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

«Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός»

1.2 ΧΩΡΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ

Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Κρήτης

1.3 ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ αποτελούν οι Δημοτικές Κοινότητες που περιλαμβάνονται στα διοικητικά όρια των ενταγμένων περιοχών στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (Γεωπάρκα Ψηλορείτη και Σητείας και Περιοχές Βιόσφαιρας Αστερουσίων και Λευκών Ορέων) και οι Δημοτικές Κοινότητες που περιλαμβάνονται στα διοικητικά όρια των έξι (6) Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων της Κρήτης που είναι υποψήφια προς ένταξη στον Κατάλογο της UNESCO.

1.4 ΝΟΜΙΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΧΩΡΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ

Όνοματεπώνυμο:	Δασκαλάκη Χρύσα
Τίτλος / θέση στον Χωρικό Φορέα:	Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Περιφέρειας Κρήτης Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
Τηλ. επικοινωνίας:	2813 410143
e-mail επικοινωνίας:	hdaskalaki@crete.gov.gr

1.5 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ

Όνοματεπώνυμο:	Δασκαλάκη Χρύσα
Τίτλος / θέση στον Χωρικό Φορέα:	Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Περιφέρειας Κρήτης Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
Τηλ. επικοινωνίας:	2813 410143
e-mail επικοινωνίας:	hdaskalaki@crete.gov.gr

Σας υποβάλλουμε τη Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) με τίτλο: «Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός» για την περιοχή ΟΧΕ η οποία περιλαμβάνει:

α) τις 4 περιοχές UNESCO: Λευκά Όρη / Άνθρωπος και Βιόσφαιρα, Ψηλορείτης / Γεωπάрко, Αστερούσια / Άνθρωπος και Βιόσφαιρα και Σητεία / Γεωπάрко και β) τα 6 Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα της Κρήτης (Κνωσός, Φαιστός, Μάλια, Ζάκρος, Ζώμινθος και Κυδωνία), τα οποία είναι προτεινόμενα προς ένταξη στην UNESCO, ως σειριακή εγγραφή στο πλαίσιο της πρόσκλησης 16/01/2024 (Αρ. Πρωτ.:200) της ΕΥΔ Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027 και βεβαιώνουμε για την ακρίβεια των στοιχείων που περιέχονται στην παρούσα.

Ημερ/νία ../.....2024

Για τον Χωρικό Φορέα

Διακυβέρνησης της Στρατηγικής
Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης /
Περιβάλλον και Πολιτισμός

Δασκαλάκη Χρύσα

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

2

2.1 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ**2.1.1 Όρια της Περιοχής Παρέμβασης**

Η Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Περιβάλλοντος / Πολιτισμού εκτείνεται χωρικά σε όλη την Περιφέρεια Κρήτης καλύπτοντας τα διοικητικά όρια και των τεσσάρων (4) Περιφερειακών Ενοτήτων (Λασιθίου, Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων).

Περιλαμβάνει 18 Δήμους, 37 Δημοτικές Ενώτητες και 181 Δημοτικές Κοινότητες οι οποίες περικλείονται στα γεωγραφικά και διοικητικά όρια περιοχών που:

α) είναι εγγεγραμμένες στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, ήτοι Φυσικά Πάρκα / Γεωπάρκα Ψηλορείτη και Σητείας, Απόθεμα Βιόσφαιρας Αστερουσίων και Λευκών Ορέων και συγκροτούν τις εμβληματικές διαδρομές περιβάλλοντος και

β) είναι υποψήφιες προς εγγραφή στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, ήτοι Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα Κνωσού, Φαιστού, Μαλίων, Ζάκρου, Ζωμίνθου και Κυδωνίας που συγκροτούν τις εμβληματικές διαδρομές πολιτισμού.

Σημειώνεται ότι υπάρχει ταύτιση των γεωγραφικών και διοικητικών ορίων της Περιοχής Παρέμβασης της ΟΧΕ με τα χωρικά όρια των περιοχών που περιλαμβάνονται ή προτείνονται προς εγγραφή στον Κατάλογο της UNESCO.

Η Περιοχή Παρέμβασης διαμορφώνεται από ένα εκτεταμένο οικιστικό δίκτυο με έντονη χωρική διασπορά, μικρού κατά βάση πληθυσμιακού μεγέθους και χαμηλής πληθυσμιακής πυκνότητας. Το σύνολο σχεδόν των οικισμών αναπτύσσονται στην ενδοχώρα και τον ορεινό, ημιορεινό χώρο της Περιφέρειας Κρήτης όπου πέραν των αυξημένων αναγκών σε υποδομές λόγω της έντονης χωρικής διασποράς του πληθυσμού υπάρχει ανάγκη για διατήρηση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου και ενίσχυση της τοπικής οικονομίας.

Η Περιοχή Παρέμβασης διαμορφώνεται ως ακολούθως:

Γεωπάρκο Σητείας

ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΗΤΕΙΑΣ
Δημοτική Κοινότητα Σητείας
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Γεωργίου
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδίων
Δημοτική Κοινότητα Έξω Μουλιανών
Δημοτική Κοινότητα Κατσιδωνίου
Δημοτική Κοινότητα Κρυών
Δημοτική Κοινότητα Λάστρου
Δημοτική Κοινότητα Μαρωνιάς
Δημοτική Κοινότητα Μέσα Μουλιανών
Δημοτική Κοινότητα Μυρσίνης
Δημοτική Κοινότητα Πισκοκεφάλου
Δημοτική Κοινότητα Πραισού
Δημοτική Κοινότητα Ρούσσας Εκκλησίας
Δημοτική Κοινότητα Σκοπής

Δημοτική Κοινότητα Σταυρωμένου
Δημοτική Κοινότητα Σφάκας
Δημοτική Κοινότητα Τουρλωτής
Δημοτική Κοινότητα Χαμεζίου
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΛΗΨΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Λιθινών
Δημοτική Κοινότητα Περιβολακίων
Δημοτική Κοινότητα Πεύκων
Δημοτική Κοινότητα Χρυσοπηγής
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΤΑΝΟΥ
Δημοτική Κοινότητα Παλαικάστρου
Δημοτική Κοινότητα Ζάκρου
Δημοτική Κοινότητα Καρυδίου
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Ζίρου
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Τριάδος
Δημοτική Κοινότητα Απιδίων
Δημοτική Κοινότητα Αρμένων
Δημοτική Κοινότητα Παππαγιαννάδων
Δημοτική Κοινότητα Χανδρά

Γεωπάρκο Ψηλορείτη

ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Βαρβάρας	Δημοτική Κοινότητα Αμνάτου	Δημοτική Κοινότητα Περάματος
Δημοτική Κοινότητα Πριλιά	Δημοτική Κοινότητα Αρχαίας Ελεύθερας	Δημοτική Κοινότητα Αγγελιανών
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΥΒΑ	Δημοτική Κοινότητα Ελευθέρνης	Δημοτική Κοινότητα Αγίου Μάμαντος
Δημοτική Κοινότητα Γέργερης	Δημοτική Κοινότητα Κυριάννας	Δημοτική Κοινότητα Αλφάς
Δημοτική Κοινότητα Νυβρίτου	Δημοτική Κοινότητα Σκουλουφίων	Δημοτική Κοινότητα Αχλαδέ
Δημοτική Κοινότητα Πανάσου	Δημοτική Κοινότητα Χαρκίων	Δημοτική Κοινότητα Καλανδαρές
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	Δημοτική Κοινότητα Πρίνου	Δημοτική Κοινότητα Μαργαριτών
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ	Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου
Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΒΡΙΤΟΥ	Δημοτική Κοινότητα Μελισσουρακίου
Δημοτική Κοινότητα Βοριζίων	Δημοτική Κοινότητα Αποστόλων	Δημοτική Κοινότητα Ορθέ
Δημοτική Κοινότητα Μορονίου	Δημοτική Κοινότητα Αμαρίου	Δημοτική Κοινότητα Πανόρμου
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	Δημοτική Κοινότητα Άνω Μέρους	Δημοτική Κοινότητα Πασαλιτών
Δημοτική Κοινότητα Ρουφά	Δημοτική Κοινότητα Βισταγής	Δημοτική Κοινότητα Ρουμελής
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	Δημοτική Κοινότητα Βρυσών	Δημοτική Κοινότητα Σισών
Δημοτική Κοινότητα Καμαρών	Δημοτική Κοινότητα Βωλεώνων	Δημοτική Κοινότητα Σκεπαστής
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	Δημοτική Κοινότητα Γερακαρίου	Δημοτική Κοινότητα Χουμερίου

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΟΥΣΣΩΝΑ	Δημοτική Κοινότητα Ελενών	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ
Δημοτική Κοινότητα Κρουσώνος	Δημοτική Κοινότητα Θρόνου	Δημοτική Κοινότητα Ζωνιανών
Δημοτική Κοινότητα Κορφών	Δημοτική Κοινότητα Καλογέρου	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ
Δημοτική Κοινότητα Λουτρακίου	Δημοτική Κοινότητα Μέρωνα	Δημοτική Κοινότητα Γαράζου
Δημοτική Κοινότητα Σάρχου	Δημοτική Κοινότητα Μοναστηρακίου	Δημοτική Κοινότητα Αγιάς
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ	Δημοτική Κοινότητα Παντανάσσης	Δημοτική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου
Δημοτική Κοινότητα Τυλίσου	Δημοτική Κοινότητα Πατσού	Δημοτική Κοινότητα Αίμονα
Δημοτική Κοινότητα Αηδονοχωρίου	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΡΗΤΩΝ	Δημοτική Κοινότητα Αλοΐδων
Δημοτική Κοινότητα Αστυρακίου	Δημοτική Κοινότητα Φουρφουρά	Δημοτική Κοινότητα Αξού
Δημοτική Κοινότητα Γωνιών	Δημοτική Κοινότητα Αγίας Παρασκευής	Δημοτική Κοινότητα Απλαδιανών
Δημοτική Κοινότητα Δαμάστας	Δημοτική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου	Δημοτική Κοινότητα Βενίου
Δημοτική Κοινότητα Καμαρίου	Δημοτική Κοινότητα Αποδούλου	Δημοτική Κοινότητα Δαμαβόλου
Δημοτική Κοινότητα Καμαριώτου	Δημοτική Κοινότητα Βιζαρίου	Δημοτική Κοινότητα Δοξαρού
Δημοτική Κοινότητα Κεραμουτσίου	Δημοτική Κοινότητα Κουρουτών	Δημοτική Κοινότητα Επισκοπής
Δημοτική Κοινότητα Μαράθου	Δημοτική Κοινότητα Λαμπιωτών	Δημοτική Κοινότητα Θεοδώρας
Δημοτική Κοινότητα Μονής	Δημοτική Κοινότητα Λοχριάς	Δημοτική Κοινότητα Καλύβου
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ	Δημοτική Κοινότητα Νιθαύρεως	Δημοτική Κοινότητα Κρουνερίου
Δημοτική Κοινότητα Ροδιάς	Δημοτική Κοινότητα Πετροχωρίου	Δημοτική Κοινότητα Λιβαδίων
Δημοτική Κοινότητα Φόδελε	Δημοτική Κοινότητα Πλατανίων	Δημοτική Κοινότητα Χώνου
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ	ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	
Δημοτική Κοινότητα Άνω Ασιτών	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Ασιτών		
Δημοτική Κοινότητα Πυργούς		

Περιοχή Λευκών Ορέων / Άνθρωπος και Βίοςφαιρα

ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΜΕΝΩΝ
Δημοτική Κοινότητα Καρών
Δημοτική Κοινότητα Ραμνής
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΝΕΡΙΔΑΣ
Δημοτική Κοινότητα Βαφέ
Δημοτική Κοινότητα Εμπροσνέρου
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΡΕ
Δημοτική Κοινότητα Φρε
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου

Δημοτική Κοινότητα Πεμονίων
Δημοτική Κοινότητα Τζιτζιφέ
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΡΙΣΟΥ
Δημοτική Κοινότητα Θερίσου
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΩΝ
Δημοτική Κοινότητα Δρακόνας
Δημοτική Κοινότητα Κάμπων
Δημοτική Κοινότητα Πλατυβόλας
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ
Δημοτική Κοινότητα Επανωχωρίου
Δημοτική Κοινότητα Σούγιας
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΣΟΥΡΩΝ
Δημοτική Κοινότητα Καράνου
Δημοτική Κοινότητα Λάκκων
Δημοτική Κοινότητα Μεσκλών
Δημοτική Κοινότητα Ορθουνίου
Δημοτική Κοινότητα Πρασέ
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ
Δημοτική Κοινότητα Χώρας Σφακίων
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Ρουμέλης
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου
Δημοτική Κοινότητα Ανωπόλεως
Δημοτική Κοινότητα Ασκύφου
Δημοτική Κοινότητα Ίμπρου

Περιοχή Αστερουσίων/ Άνθρωπος και Βιόσφαιρα

ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ
Δημοτική Κοινότητα Πύργου
Δημοτική Κοινότητα Αχεντριά
Δημοτική Κοινότητα Εθιάς
Δημοτική Κοινότητα Μεσοχωρίου
Δημοτική Κοινότητα Παρανύμφων
Δημοτική Κοινότητα Χάρακος
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ
Δημοτική Κοινότητα Βαγιωνιάς

Δημοτική Κοινότητα Βασιλικής
Δημοτική Κοινότητα Μιαμούς
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Κυρίλλου
Δημοτική Κοινότητα Απεσωκαρίου
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικών Ανωγείων
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου
Δημοτική Κοινότητα Πλώρας
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ
Δημοτική Κοινότητα Διονυσίου
Δημοτική Κοινότητα Σταβίων
Δημοτική Κοινότητα Στερνών
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ
Δημοτική Κοινότητα Χόνδρου
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ
Δημοτική Κοινότητα Αντισκαρίου
Δημοτική Κοινότητα Πηγαϊδακίων
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ
Δημοτική Κοινότητα Δεματίου
Δημοτική Κοινότητα Καστελλιανών
Δημοτική Κοινότητα Σκινιά

Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Κνωσού

ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Δημοτική Κοινότητα Ηρακλείου

Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Φαιστού

ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ
Δημοτική Κοινότητα Καμηλαρίου

Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Μαλίων

ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ
Δημοτική Κοινότητα Μαλίων

Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Ζάκρου

ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΤΑΝΟΥ
Δημοτική Κοινότητα Ζάκρου

Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Ζωμίνθου

ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ

Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Κυδωνίας

ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ παλιά Πόλη – λόφος Καστέλι

2.1.2 Χαρτογραφική αποτύπωση

Ακολουθεί η χαρτογραφική αποτύπωση μεμονωμένα κάθε Γεωπάρκου και περιοχής αποθέματος βιόσφαιρας και κάθε Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου, καθώς και ενιαία χαρτογραφική απεικόνιση του συνόλου της Περιοχής Παρέμβασης.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 1. Περιοχή Παρέμβασης Φυσικού Πάρκου (Γεωπάρκου) Σητείας

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

[16]

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 2. Περιοχή Παρέμβασης Φυσικού Πάρκου (Γεωπάρκου) Ψηλορείτη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε. εταιρεία συμβούλων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 3. Περιοχή Παρέμβασης Αποθέματος Βιόσφαιρας Αστερουσίων

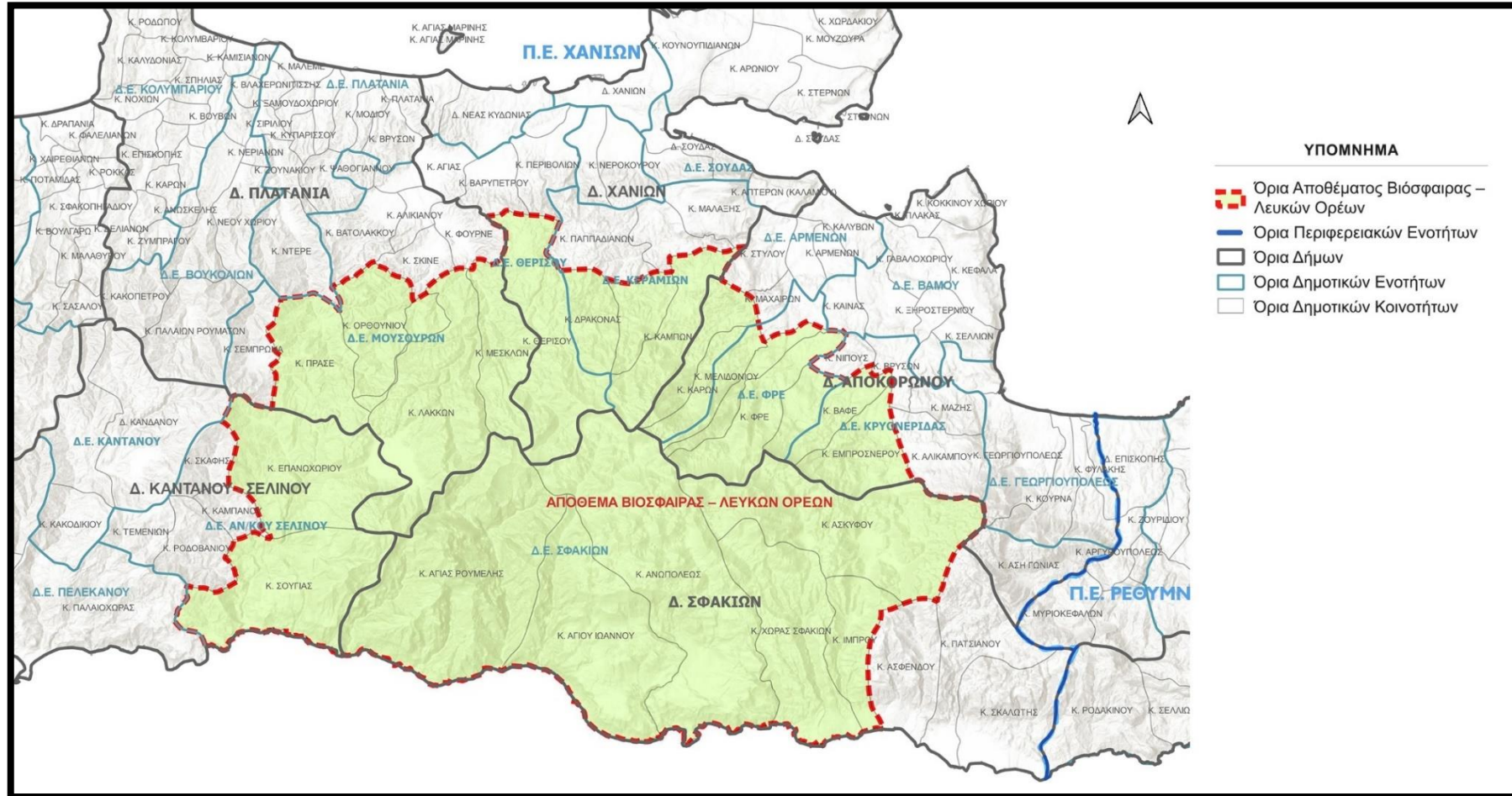
Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 4. Περιοχή Παρέμβασης Αποθέματος Βιόσφαιρας Λευκών Ορέων

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 5. Συνολική Περιοχή Παρέμβασης Εμβληματικών Διαδρομών Περιβάλλοντος

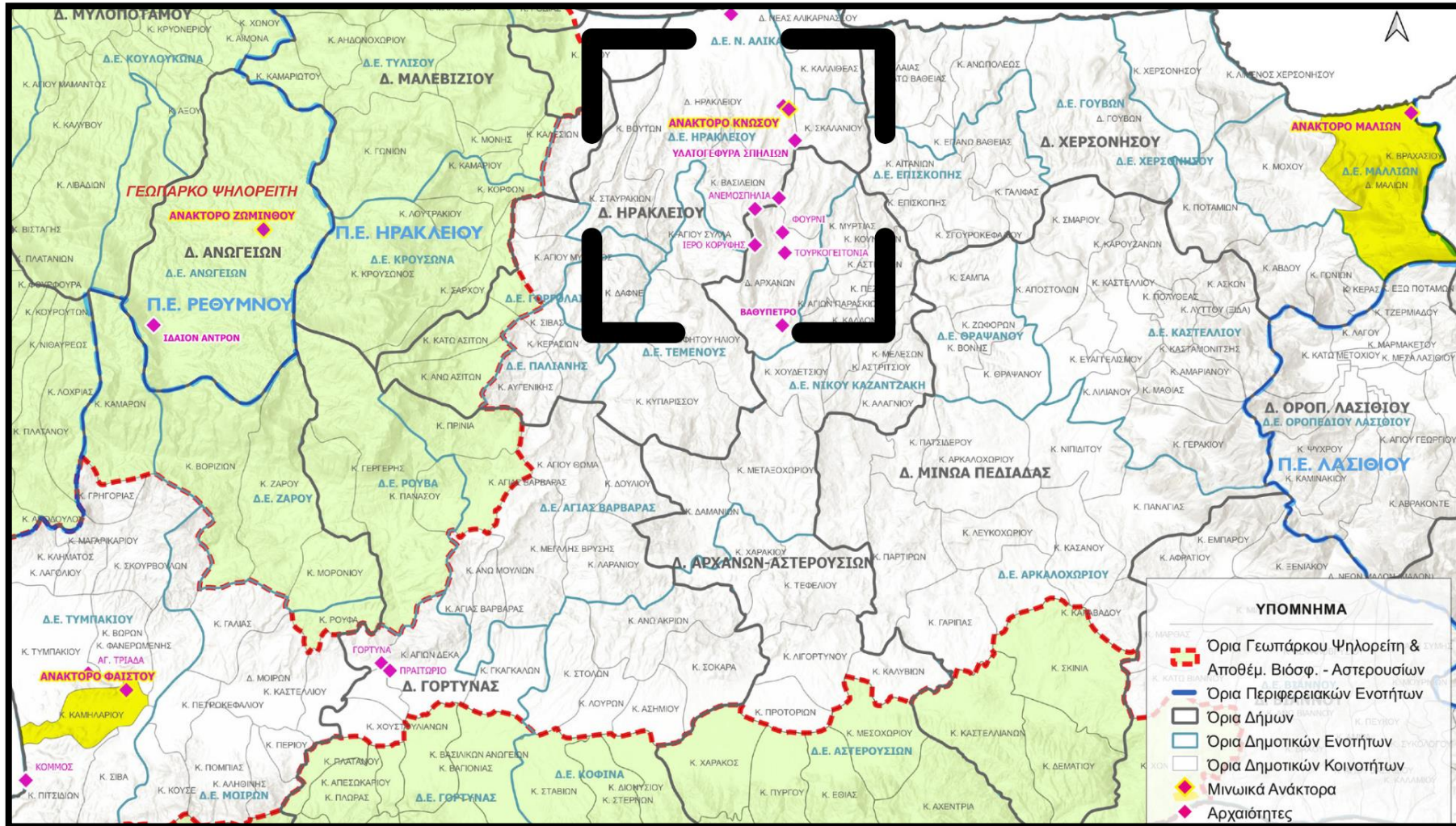
Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
 εταιρεία συμβούλων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 6. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Κνωσού

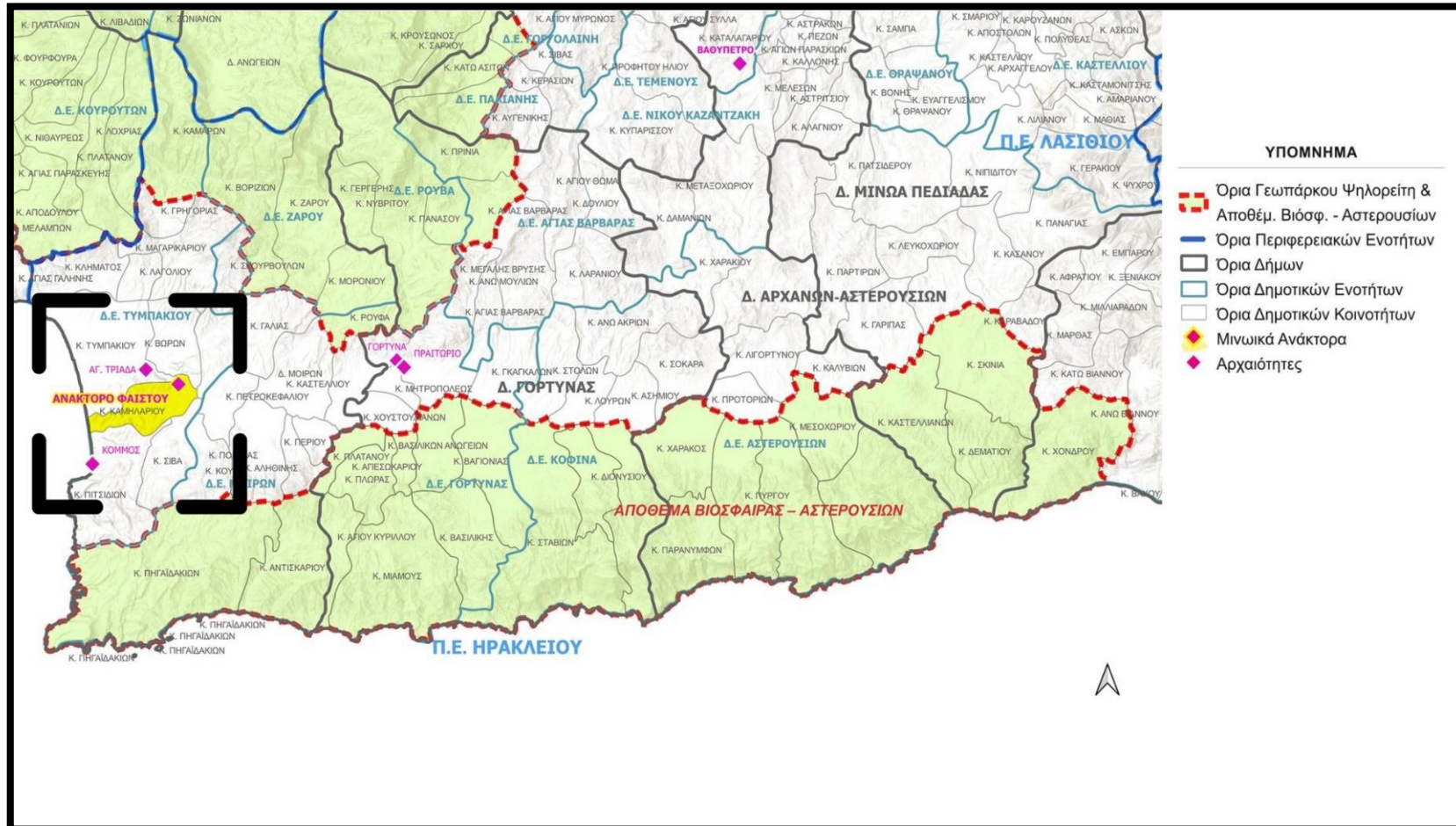
Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε. εταιρεία συμβούλων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 7. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Φαιστού

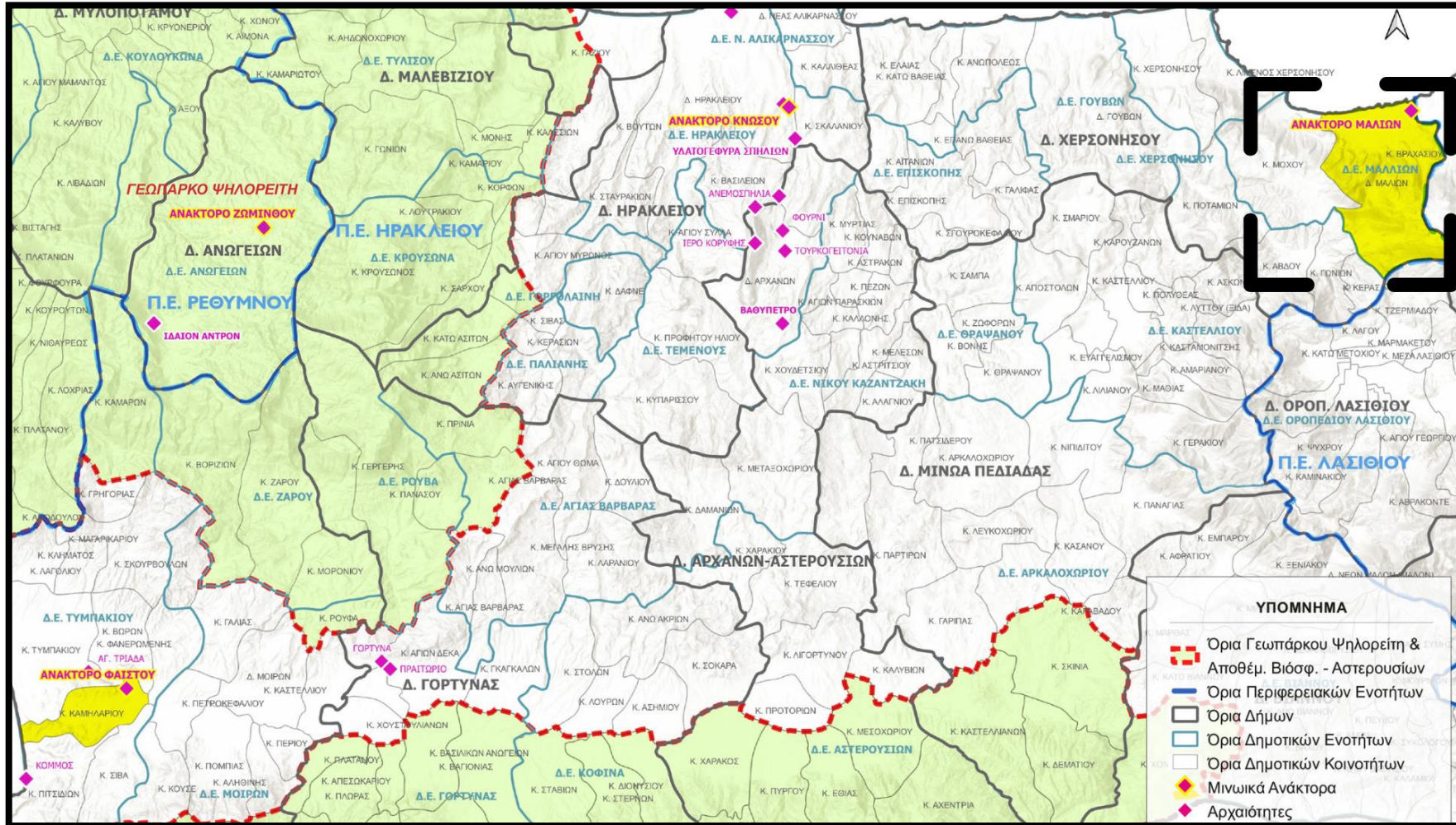
Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 8. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Μαλίων

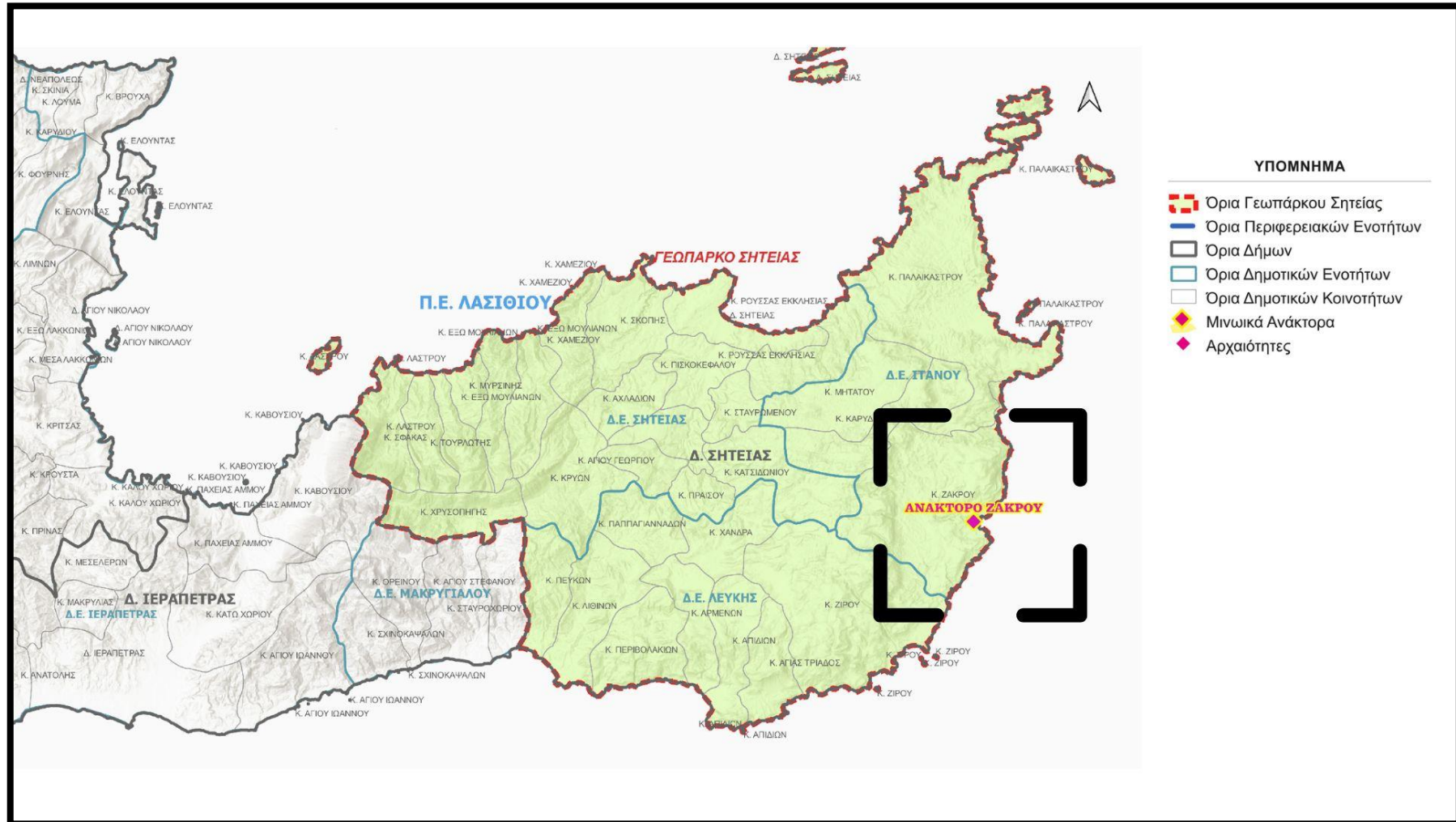
Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
 εταιρεία συμβούλων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 9. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Ζάκρου

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

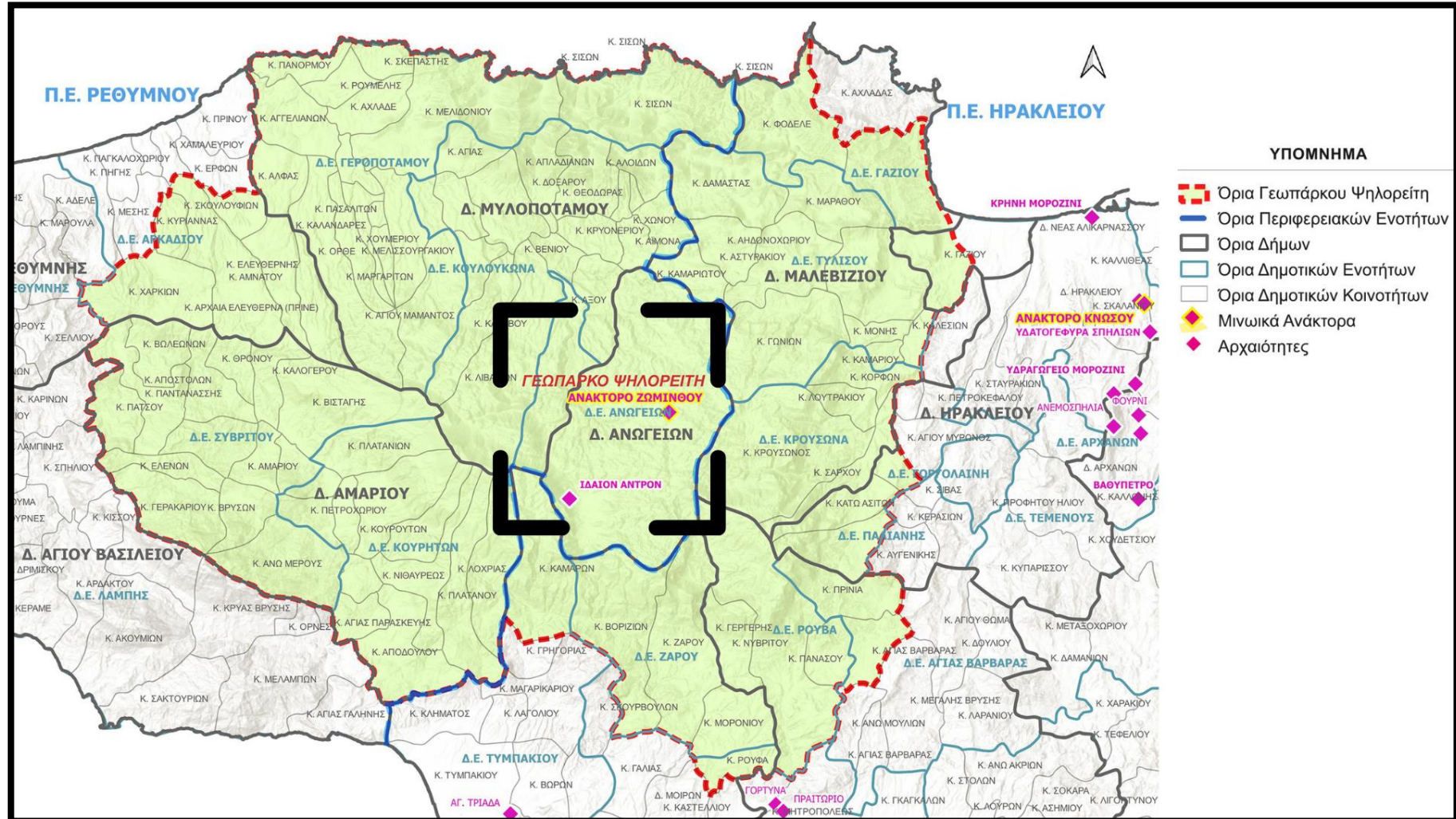

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

[24]

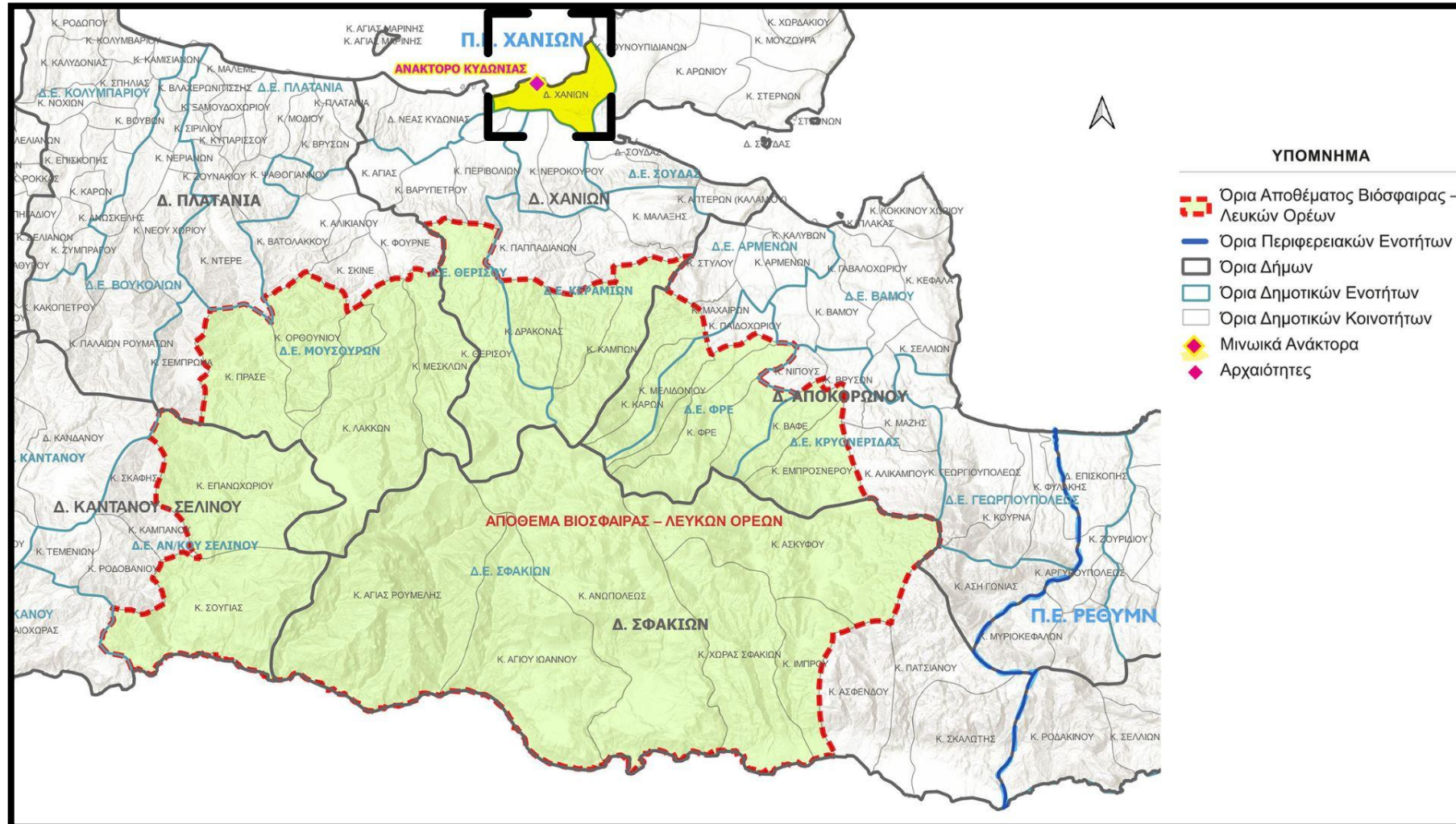
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 10. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Ζωμίνθου

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 11. Περιοχή Παρέμβασης Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου Κυδωνίας

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

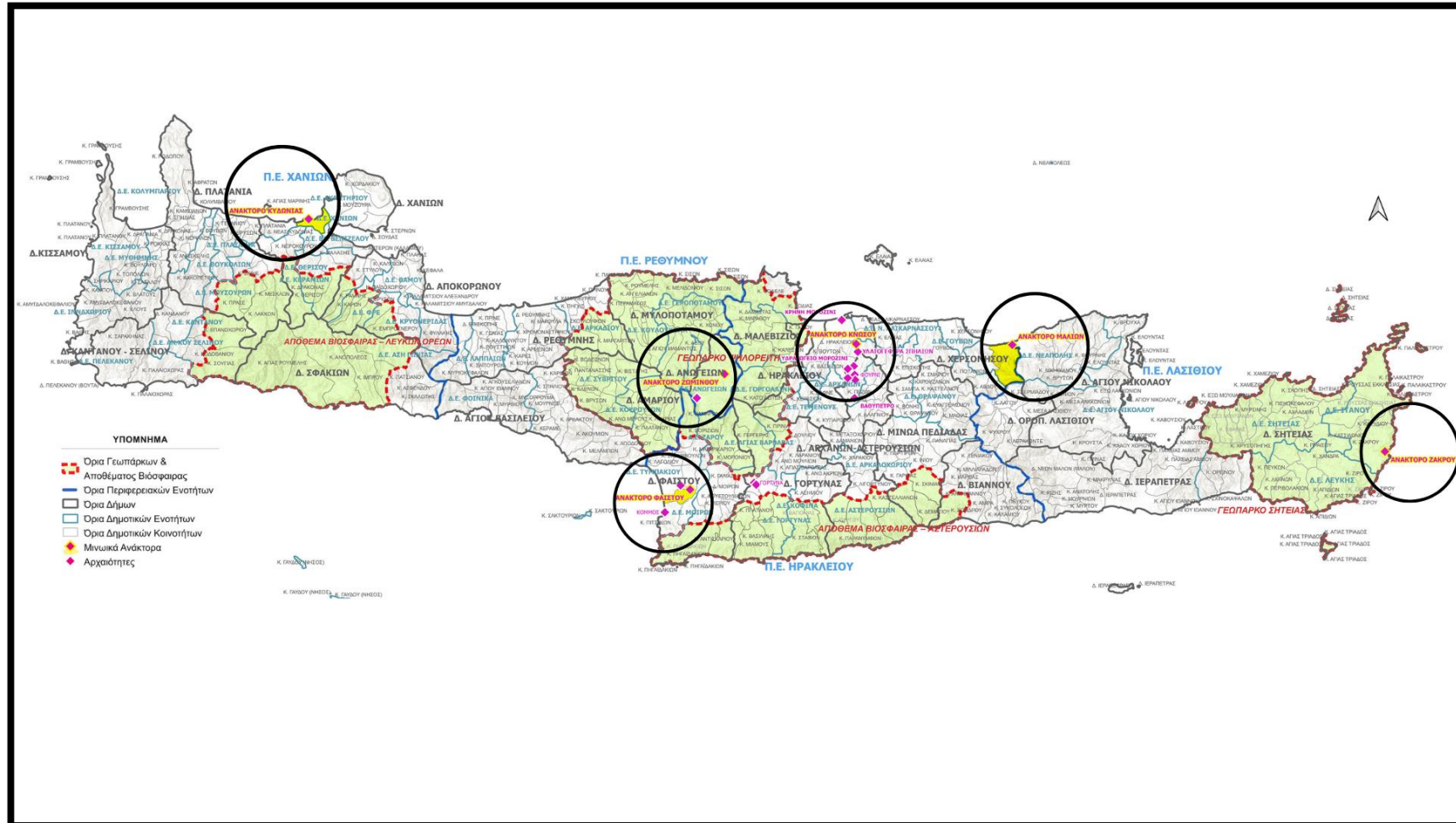

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

[26]

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΧΑΡΤΗΣ 12. Συνολική Περιοχή Παρέμβασης Περιοχών UNESCO & Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
 εταιρεία συμβούλων

2.1.3 Φυσικό, γεωμορφολογικό και πολιτιστικό περιβάλλον και τοπίο

Στην περιοχή παρέμβασης υπάρχουν δύο αναγνωρισμένα Γεωπάρκα που ανήκουν στο Ευρωπαϊκό αλλά και στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων (Γεωπάρκο Ψηλορείτη & Γεωπάρκο Σητείας), ενώ συντονίζονται και υποστηρίζονται από το Ελληνικό Φόρουμ Γεωπάρκων και δύο περιοχές (Λευκά Όρη & Αστερούσια) που ανήκουν στο πρόγραμμα *Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO (Man and Biosphere ή MAB)*. Ειδικότερα:

1. Εθνικό Πάρκο Λευκών Ορέων

Τα Λευκά Όρη είναι ο μεγαλύτερος και πιο επιβλητικός ορεινός όγκος της Κρήτης και ένα από τα ψηλότερα βουνά της χώρας. Βρίσκονται στη νοτιοδυτική Κρήτη και καλύπτουν μεγάλο τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων. Το μέγιστο υψόμετρο 2.453m εντοπίζεται στην κορυφή Πάχνες. Στην καρδιά της οροσειράς, δημιουργείται η λεγόμενη Ορεινή Έρημος, ένα σεληνιακό υψίπεδο με περισσότερες από 50 κορυφές που υπερβαίνουν τα 2.000m που μοιάζουν με κώνους, οι λεγόμενοι σωροί. Υπάρχουν πολλά σπήλαια, σπηλαιοβάραθρα και μεγάλος αριθμός φαραγγιών, με σημαντικότερο αυτό της Σαμαριάς, που αποτελεί το μεγαλύτερο φαράγγι στα Βαλκάνια, με βάθος που υπερβαίνει τα 500m. Στο Εθνικό Πάρκο Λευκών Ορέων, φιλοξενούνται πάρα πολλά είδη χλωρίδας και πανίδας, ενώ ανάμεσα στις γυμνές κορυφές του βρίσκονται πολυάριθμα οροπέδια. Οι νότιες πλαγιές των Λευκών Ορέων, καλύπτονται από δάση με κυπαρίσσια, πουρνάρια και πεύκα, ενώ οι περιοχές με περισσότερη υγρασία καλύπτονται από δάση με καστανιές, πλατάνια και άλλα υδρόφιλα φυτά.

Με την 36130/1119 του 2016 Απόφαση της Γενικής Γραμματείας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, εγκρίθηκε η «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (Ε.Π.Μ.) Λευκών Ορέων» που πρότείνει τον χαρακτηρισμό του μεγαλύτερου μέρους τους ως Εθνικού Πάρκου σύμφωνα με το ν. 3739/2011, ειδικότερα βάσει του άρθρου 5 όπου: «ως εθνικά πάρκα χαρακτηρίζονται περιοχές μεγάλης έκτασης που είτε λόγω της θέσης τους, είτε, όπως διασυνοριακές, είτε λόγω της εξέχουσας οικολογικής ή άλλης φυσικής σπουδαιότητάς τους θεωρούνται ως σημαντικές σε εθνικό επίπεδο». Η περιοχή αυτή έχει έκταση 584.840 στρέμματα και καλύπτει τον κύριο όγκο των Λευκών Ορέων καθώς και μία θαλάσσια ζώνη και αποτελείται από πλήθος στοιχείων με μοναδικά χαρακτηριστικά το καθένα, που σχηματίζουν συνολικά μία περιοχή απaráμιλλου φυσικού κάλλους και μεγάλης οικολογικής αξίας. Τα στοιχεία της βιοποικιλότητάς τους σε συνδυασμό με τη γεωγραφική τους θέση τα καθιστούν μοναδικά για πολλούς λόγους.

Ειδικότερα:

Έχουν λάβει τιμητική διάκριση από το Συμβούλιο της Ευρώπης (CoE) με την απονομή του European Diploma of Protected Areas (Ευρωπαϊκό Δίπλωμα του Συμβουλίου της Ευρώπης).

Ανήκουν από το 1981 στο δίκτυο Αποθεμάτων της Βιόσφαιρας (*Biosphere reserve*), περιοχών δηλαδή που χαρακτηρίζονται έτσι από το πρόγραμμα «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» της UNESCO.

Έχουν ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Βιογενετικών Αποθεμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Έχουν ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών NATURA 2000 με τον κωδικό GR4340014 (Ζώνη Ειδικής Προστασίας: ΖΕΠ).

Το φαράγγι της Σαμαριάς, αποτελεί την πρώτη προστατευόμενη περιοχή που χαρακτηρίστηκε το 1962, ως ο πρώτος εθνικός δρυμός στην Ελλάδα.

Ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον ως προς τα είδη χλωρίδας και πανίδας που φιλοξενεί. Στην ευρύτερη περιοχή των Λευκών Ορέων έχουν καταγραφεί περίπου 650 φυτικά taxa, ενώ συνεχίζουν να καταγράφονται νέα είδη. Στην περιοχή των Λευκών Ορέων

συναντώνται 25 στενότοπα ενδημικά είδη και 97 είδη ενδημικά της Κρήτης. Πολλά από τα είδη χλωρίδας των Λευκών Ορέων έχουν αξιολογηθεί ως απειλούμενα σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων & Απειλούμενων Φυτών της Ελλάδας (Φοίτος και συν. 2009), όπως το *Myosotis solange*, γνωστό από ένα μόνο όρος στο βόρειο τμήμα του συγκροτήματος των Λευκών Ορέων και η *Onobrychis sphaciotica*, γνωστή από τα δυτικά τμήματα των Λευκών Ορέων. Και τα δύο είδη χαρακτηρίζονται ως Τρωτά (VU).

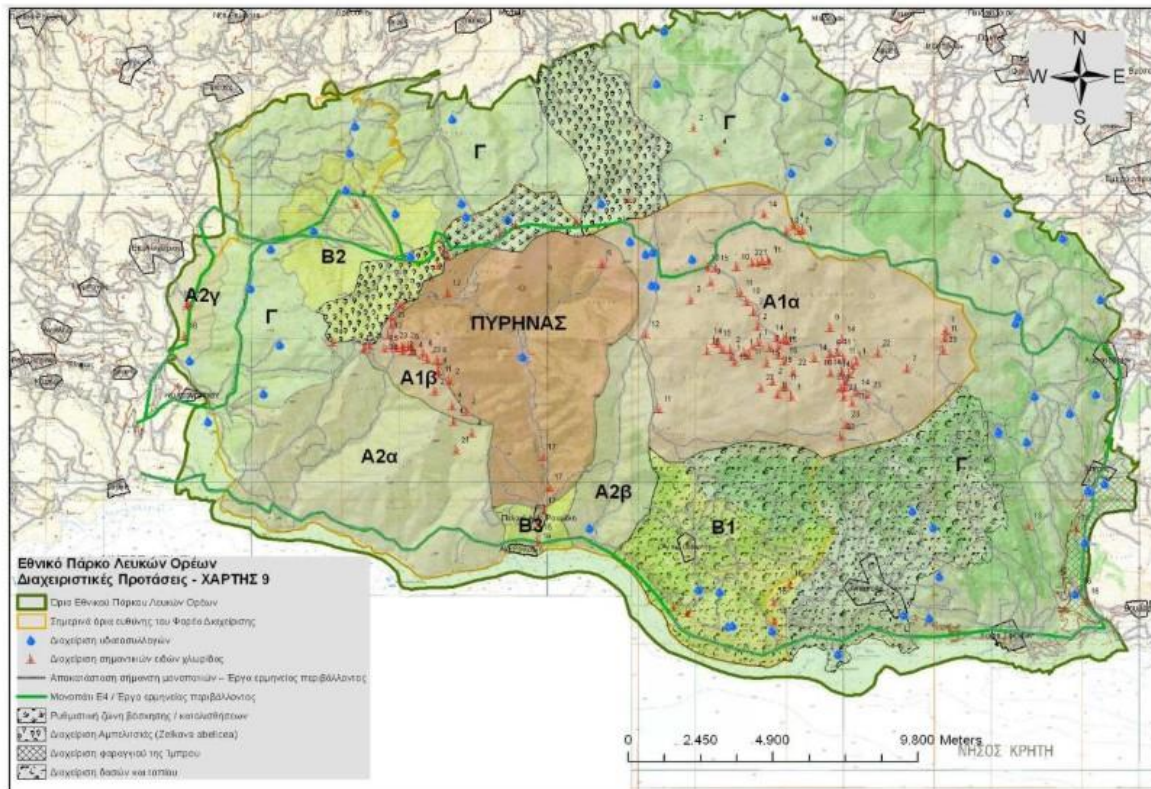
Η πανίδα του Εθνικού Δρυμού είναι ιδιαίτερα πλούσια, με παρουσία:

- 32 θηλαστικών, μεταξύ των οποίων η Κρητική μυγαλή (*Crocidura zimmermanni*) και ο αίγαγρος της Κρήτης (*Capra aegagrus cretica*)
- 3 αμφιβίων και 11 ερπετών, τα οποία προστατεύονται βάσει της εθνικής ή/και της διεθνούς νομοθεσίας
- περίπου 200 ειδών Ορνιθοπανίδας, μεταξύ των οποίων σημαντικά, απειλούμενα και προστατευόμενα είδη όπως ο γυπαετός ή κοκκαλός (*Gypaetus barbatus*) και το Όρνιο ή κανναβός (*Gyps fulvus*)
- ενδημικών και απειλούμενων ειδών ασπονδύλων, όπως η αράχνη *Macrothele cretica*.

Σύμφωνα με το Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος (ΠΔ) «Χαρακτηρισμός της περιοχής του Εθνικού Δρυμού Λευκών Ορέων ως Εθνικού Πάρκου, καθορισμός ζωνών προστασίας και χρήσεων, όρων και περιορισμών», εντός του Εθνικού Πάρκου, οριοθετούνται οι ακόλουθες Ζώνες Προστασίας:

- Ζώνες Κλιμακωτής Προστασίας Α1 που περιλαμβάνουν ορεινές χωρικές ενότητες αλπικά οικοσυστήματα και συγκροτήματα κορυφών:
 - A1α: Ζώνη Πάχνες
 - A1β: Ζώνη Γκίγκιλου-Βολακιά
- Ζώνες Α2, που περιλαμβάνουν χωρικές ενότητες των φαραγγίων του νοτιοδυτικού τμήματος:
 - A2α: Ζώνη Φαραγγίων Τρυπητής και Κλάδου
 - A2β: Ζώνη Φαραγγιού Ελυγιάς
 - A2γ: Ζώνη Φαραγγιού Αγίας Ειρήνης
- Ζώνες Κλιμακωτής Προστασίας Β:
 - B1: Ζώνη Αράδαινας – Αγίου Ιωάννη
 - B2: Ζώνη Οροπεδίου Ομαλού
 - B3: Ζώνη Αγίας Ρουμέλης
- Περιφερειακή Ζώνη Γ: Η Ζώνη αυτή περιλαμβάνει την υπόλοιπη χερσαία και θαλάσσια περιοχή του εθνικού πάρκου.

ΧΑΡΤΗΣ 13. Ζώνες προστασίας Εθνικού Πάρκου Λευκών Ορέων. Πηγή: Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρειας Κρήτης

Αναπόσπαστο στοιχείο της ανθρωπογεωγραφικής ενότητας της Σαμαριάς αποτελούν δύο οικισμοί: η Σαμαριά, που βρίσκεται μέσα στο φαράγγι, και η Αγία Ρουμέλη (παλιός και νέος οικισμός), η οποία είναι χτισμένη στην έξοδο του φαραγγιού προς το Λιβυκό πέλαγος, στη θέση της Αρχαίας Τάρρας. Οι δεσμοί μεταξύ των δύο οικισμών υπήρξαν πάντα πολύ στενοί. Η μεταξύ τους εξάρτηση, σε θέματα οικονομίας, ασφάλειας και επικοινωνίας με τον υπόλοιπο κόσμο, ήταν πολύ μεγάλη. Η εκκένωση της Σαμαριάς, λόγω της ανακήρυξης του φαραγγιού σε Εθνικό Δρυμό, το 1962, προκάλεσε ανισορροπία στο σύστημα των δύο οικισμών, που είχαν μάθει να επιβιώνουν για αιώνες κάτω από δύσκολες συνθήκες, με τη Σαμαριά να έχει επαφή με την ενδοχώρα και την Αγία Ρουμέλη με τα νότια παράλια.

Μέσα στο Δρυμό βρίσκονται οι εκκλησίες της Οσίας Μαρίας, της Μεταμορφώσεως του Χριστού, του Αγίου Νικολάου, του Αγίου Γεωργίου και του Αφέντη Χριστού. Κοντά στη νότια έξοδο, βρίσκεται ένα σπήλαιο, αφιερωμένο στην Αγία Ζώνη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η μοναδική χρήση του φαραγγιού, αφ' ότου ανακηρύχθηκε Εθνικός Δρυμός, είναι η επίσκεψή του από χιλιάδες τουρίστες, οι οποίοι φθάνουν στο Ξυλόσκαλο οδικώς, το διασχίζουν με τα πόδια και φθάνουν στην Αγία Ρουμέλη, απ' όπου μεταφέρονται με πλοιάριο στη Χώρα Σφακίων και από εκεί, οδικώς, επιστρέφουν στην αφετηρία τους.

Από την κυκλοφορία αυτή των ανθρώπων, η οποία οφείλεται στο φαράγγι, επωφελούνται και επηρεάζονται τόσο η Αγία Ρουμέλη όσο και η Χώρα Σφακίων αλλά και όλη η περιοχή γενικότερα. Η τοπική οικονομία της περιοχής, που βασιζόταν σε ποικίλες δραστηριότητες και ήταν παλαιότερα σχεδόν αυτάρκης, τώρα είναι μονοδιάστατα σχεδόν προσανατολισμένη στον τουρισμό.

Η Διεύθυνση Δασών έχει προχωρήσει στην αποκατάσταση και την επανάχρηση ορισμένων σπιτιών της Πάνω Σαμαριάς για τις ανάγκες του προσωπικού της και για δραστηριότητες περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο Απόθεμα Βιόσφαιρας της Σαμαριάς-Λευκών Ορέων είναι έτοιμη προς υλοποίηση η μελέτη για το δίκτυο πεζοπορικών διαδρομών στον Δήμο Σφακίων (*Chania Trails Sfakia*). Το σύνολο των διαδρομών βρίσκονται εντός της περιοχής UNESCO, έχουν συνολικό μήκος περί τα 190 χιλιόμετρα και φορέας υλοποίησης, λειτουργίας και συντήρησης του δικτύου είναι ο Δήμος Σφακίων.

2. Γεωπάρκο Ψηλορείτη

Ο Ψηλορείτης ή Ίδη, είναι το ψηλότερο βουνό στην Κρήτη στα 2.456m και ένα από τα ψηλότερα της Μεσογείου. Βρίσκεται στο κέντρο της Κρήτης και καλύπτει μεγάλο μέρος των Περιφερειακών Ενοτήτων Ηρακλείου και Ρεθύμνου. Το Γεωπάρκο Ψηλορείτη περιλαμβάνει εξ ολοκλήρου τους Δήμους Αμαρίου, Ανωγείων, Μυλοποτάμου, το μεγαλύτερο τμήμα του Δήμου Μαλεβιζίου καθώς και τμήματα των Δήμων Ρεθύμνου, Φαιστού, Γόρτυνας και Ηρακλείου. Η βόρεια και δυτική πλευρά του βουνού είναι πιο ομαλή, με διάφορα επίπεδα στα οποία αναπτύσσονται τα βοσκοτόπια του ορεινού Μυλοποτάμου και χαμηλότερα οι οικισμοί του. Η ανατολική, νότια και νοτιοδυτική πλευρά του βουνού φαντάζει πιο άγρια και απότομη, καθώς από τις βουνοκορφές ξεκινούν σχεδόν κάθετοι γκρεμοί που φτάνουν στον κάμπο του Ηρακλείου και της Μεσαράς ή καταλήγουν στην κοιλάδα του Αμαρίου. Το μεγαλύτερο μέρος της οροσειράς του Ψηλορείτη, εντάσσεται στον κατάλογο NATURA 2000 και περιλαμβάνει διάφορες κατηγορίες οικοτόπων όπως ποταμούς, φρύγανα, δάση, κλπ.

Από τα 1.130 ενδημικά φυτά της Ελλάδας τα 268 απαντώνται στην Κρήτη και από αυτά τα 168 βρίσκονται στον Ψηλορείτη, δεδομένου ότι η Κρήτη αποτελεί ένα από τα βασικότερα κέντρα ενδημισμού σε εθνικό, μεσογειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Επιπλέον, έχουν καταγραφεί 155 είδη πτηνών μέχρι σήμερα, εκ των οποίων το 36% αναπαράγονται τακτικά, το 46% απαντάται κυρίως κατά τις περιόδους της μετανάστευσης (εαρινή, φθινοπωρινή), το 12,3% είναι καλοκαιρινοί επισκέπτες και αναπαράγονται στην περιοχή, ενώ το υπόλοιπο 6% αφορά τυχαίους και καλοκαιρινούς επισκέπτες που φωλιάζουν εκτός περιοχής, αδιευκρίνιστα είδη και επίσης 1 είδος που έχει εξαφανιστεί από όλη την Κρήτη.¹

Στο Γεωπάρκο Ψηλορείτη καταγράφονται οι παρακάτω τρεις (3) Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) «Special Areas of Conservation»:²

- «Όρος Ίδη (Βορίζια, Γερανοί, Καλή Μαδάρα)» (GR4330005)
- «Πρασσανό φαράγγι - Πατσός - Σφακορύακο ρέμα - Παραλία Ρεθύμνου και εκβολή Γεροπόταμου, Ακρωτήριο Λιανός Κάβος - Περιβόλια» (GR4330004) - τμήμα της περιοχής
- «Όρος Κέδρος» (GR4330002)

Οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), «Special Protection Areas» SPA: για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ «για τη διατήρηση των άγριων πτηνών», όπου καταγράφονται 4 τέτοιου είδους ζώνες:

- «Πρασσανό Φαράγγι» (GR4330008)
- Σόρος- Αγκάθι - Κέδρος (GR4330006)
- Όρος Ψηλορείτης (Νοτιοδυτικό τμήμα) (GR4330009)
- Κρουσώνας - Βρωμονερό Ίδης (GR4310009) - τμήμα της περιοχής Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ)

«Ως Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ) χαρακτηρίζονται φυσικές περιοχές (χερσαίες, υγροτοπικές ή θαλάσσιες), που έχουν ιδιαίτερη σημασία ως σημαντικοί τόποι ανάπτυξης της άγριας χλωρίδας ή ως

¹ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. Σχέδιο Διαχείρισης και Σχέδιο Δράσης Γεωπάρκου UNESCO Ψηλορείτη 2023 - 2027.

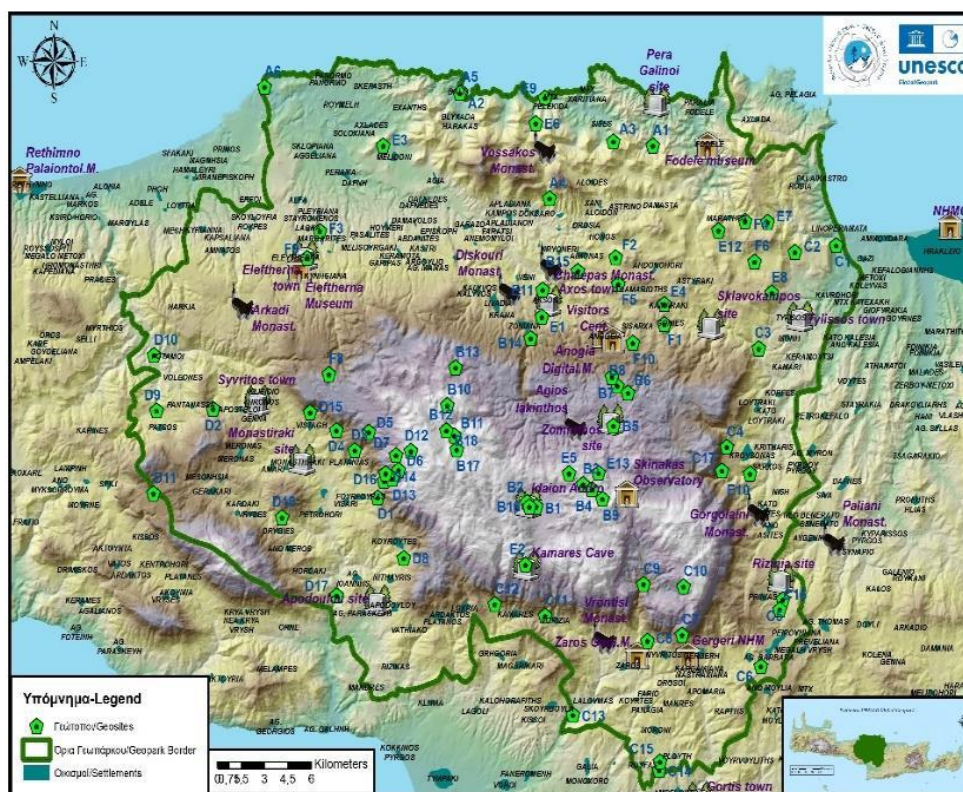
² Ο.π.

βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου, ή τέλος, ως σημαντικοί θαλάσσιοι οικοτόποι» σύμφωνα με τον Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ Α'60), που τροποποίησε τον 1650/1986. Στο Γεωπάρκο Ψηλορείτη καταγράφονται τα εξής οκτώ (8):

- K550 Προφήτης Ηλίας (Αγγελιανών- Πρίνου- Αλφά) (ΦΕΚ 161757/32167/16-07-81).
- K705 - Αλμυρού Ποταμού – Κέρης (ΦΕΚ 763/18-06-01, ΦΕΚ 680/31-5-2002).
- K 772- Βρύσινα, Πρασσανό Φαράγγι Δήμου Ρεθύμνης (ΦΕΚ 1147/05-09-01, ΦΕΚ 1090/21-08-02).
- K759 - Ψηλορείτης (Συβρίτου- Κουρητών) (ΦΕΚ 680/31-5-2002, ΦΕΚ 1119/28-08-02)K760 - Τριγύδιο Δήμου Ανωγείων (ΦΕΚ 1119 Β' /28-8-02).
- K760 - Τριγύδο Δήμου Ανωγείων (ΦΕΚ 1119 Β' /28-8-02).
- K860 – Επανωσήφη- Ψηλορείτη (πρώην δήμοι Ζαρού και Ρούβα (ΦΕΚ 769/19-06-01, ΦΕΚ 680/31-5-2002).
- K861 - Περιοχή Γουρνός Κρουσώνα (ΦΕΚ 769/19-06-01).
- K858- Αγίου Αντωνίου Δημοτικό Διαμέρισμα Άνω Αστών Δήμου Γοργολαϊνίου (ΦΕΚ 753/Β/15-06-2001).

ΧΑΡΤΗΣ 14. Γεώτοποι στο Γεωπάρκο Ψηλορείτη. Πηγή: Γεωπάρκο Ψηλορείτη

Ανάμεσα στα πολλές κορυφές του Γεωπάρκου ξεχωρίζουν, οι πέντε υψηλότερες: Τίμιος Σταυρός, Αγκαθιάς, Στολίστρα, Βουλομένου και Κούσακας. Το ανάγλυφο που παρουσιάζει το βουνό, είναι από τα πλουσιότερα στο νησί και διαθέτει έντονη ποικιλομορφία, καθώς υπάρχει πλήθος φυσικών σχηματισμών όπως φαράγγια, ορεινές κοιλάδες, λοφώδη συμπλέγματα.

Το γεωπάрко του Ψηλορείτη με έκταση περίπου 1272km² χαρακτηρίζεται ως «φυσικό πάρκο Ψηλορείτη», έχει εγγραφεί στον κατάλογο των Παγκόσμιων Γεωπαρκών της UNESCO (2001) και καλύπτει όλο τον ορεινό όγκο, ήτοι από την λεκάνη της Μεσαράς και του Αμαρίου δυτικά, μέχρι τη βόρεια ακτή (Ταλαία Όρη) που αποτελεί τη φυσική του συνέχεια. Περικλείει όλα τα φυσικά στοιχεία του Ψηλορείτη που είναι σπάνια και ξεχωριστά: την πλούσια γεωλογική του κληρονομιά, το βιοτικό περιβάλλον, το μοναδικό πολιτισμό και την ιστορία των ανθρώπων, ενώ τα κτηνοτροφικά και άλλα τοπικά προϊόντα της περιοχής, χαρακτηρίζονται ως μεγάλης διατροφικής αξίας και βασικά συστατικά της Κρητικής διατροφής. Ο συνολικός χώρος που καλύπτει το Πάρκο, συνδυάζει τα μοναδικά γεωλογικά χαρακτηριστικά με το συναρπαστικό φυσικό περιβάλλον και τη μακρόχρονη ιστορία των ανθρωπίνων κοινωνιών που κατοικούν διαχρονικά από την 6^η χιλιετηρίδα π.Χ. με μοναδικά ήθη, έθιμα και παραδόσεις που επιβιώνουν μέχρι και σήμερα στο σύγχρονο τρόπο ζωής των κατοίκων.

Στα όρια του γεωπαρκου, έχουν καταγραφεί περισσότεροι από 93 γεώτοποι εθνικής και τοπικής σημασίας, βρίσκονται σημαντικοί ιστορικοί και αρχαιολογικοί χώροι, όπως το Ιδαίον Άντρο, η Ζώμινθος, η αρχαία Ελεύθερνα, η Μονή Αρκαδίου, ενώ έχουν καταγραφεί πάνω από 2.000 σπήλαια. Σήμερα, το γεωπάрко συμμετέχει ενεργά στις παγκόσμιες προσπάθειες για την προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος, της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και της βιώσιμης ανάπτυξης μέσω του γεωτουρισμού και άλλων μορφών εναλλακτικών τουρισμού. Βασικά στοιχεία του είναι το σύνολο των γεωλογικών μνημείων της περιοχής, το μοναδικό φυσικό περιβάλλον με τον πλούτο και τον ενδημισμό των ειδών και το πολιτισμικό του περιβάλλον.

Αρκετοί κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι βρίσκονται εντός των ορίων της περιοχής του γεωπαρκου:

- Αρχαιολογικός χώρος της Νίδας (ΦΕΚ 342/Α.Α.Π.Θ/3.8.2007).
- Αρχαιολογικός χώρος της Ζώμινθου (ΦΕΚ 342/Α.Α.Π.Θ/3.8.2007).
- Αρχαιολογικός χώρος της Αρχαίας Ελεύθερνας (ΦΕΚ 168/Β/9-3-1967).
- Αρχαιολογικός χώρος της ευρύτερης Περιοχής της Τυλίσου (ΦΕΚ 671/Β/22-10-1990)
- Υστερομινωικός τάφος Αποδούλου (ΦΕΚ 605/1965).
- Αρχαιολογικός χώρος Μοναστηρακίου (ΦΕΚ 473/Β/1962).

Ιερές Μονές ως Διατηρητέα Μνημεία (ΦΕΚ 209/Β/1980)

Επίσης υπάρχουν πέντε (5) ιερές μονές που έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα Μνημεία.

- Τιμίου Σταυρού Βωσάκου, Δήμος Μυλοποτάμου
- Σωτήρος Χριστού Χαλέπας, Δήμος Μυλοποτάμου
- Αγίου Γεωργίου Δισκουρίου, Δήμος Μυλοποτάμου
- Αγίου Ιωάννου στο Μπαλί, Δήμος Μυλοποτάμου
- Ταξιαρχών Ασωμάτων, Δήμος Αμαρίου

Τέλος Ιστορικό Διατηρητέο Μνημείο έχει χαρακτηριστεί ο Νερόμυλος, στην Τοπική Κοινότητα Γωνιών Μαλεβιζίου (ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ38/944/26/25- 2-2000 - ΦΕΚ363/Β/22-3-2000.)

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τους παραδοσιακούς οικισμούς του Γεωπαρκου Ψηλορείτη, το σύνολο των οποίων συγκεντρώνεται στην Π.Ε. Ρεθύμνης. Αξίζει να αναφερθεί ότι η Δ.Ε. Γεροποτάμου όχι μόνο περιλαμβάνει το μεγαλύτερο οικιστικό δίκτυο αλλά αποτελεί και την Δ.Ε. με τους περισσότερους χαρακτηρισμένους παραδοσιακούς οικισμούς (32% των οικισμών της - 14 στο σύνολο).

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΦΕΚ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ
Άγιος Ιωάννης	Δ.Ε Κουλούκωνα, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Άγιος Μάμας	Δ.Ε Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Αλφά	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Αμάρι	Δ.Ε. Σιβρίτου, Δήμος Αμαρίου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Αμνάτος	Δ.Ε. Αρκαδίου, Δήμος Ρεθύμνης	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Άνω Τριπόδο,	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Αποδούλου	Δ.Ε. Κουρητών, Δήμος Αμαρίου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Βεργιανά	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Γαράζον	Δ.Ε. Κουλούκωνα, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Δαμαβόλος	Δ.Ε. Κουλούκωνα, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Δαφνέδες	Δ.Ε. Κουλούκωνα, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Δάφνη	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Ελεύθερνα	Δ.Ε. Αρκαδίου, Δήμος Ρεθύμνης	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Επισκοπή	Δ.Ε. Κουλούκωνα, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 594/13.11.1978 ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Καλαμάς	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Καλανδάρé	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Καλόγερος	Δ.Ε. Σιβριτού, Δήμος Αμαρίου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Καστρί	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Καψαλιανά	Δ.Ε. Αρκαδίου, Δήμος Ρεθύμνης	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Κρασούνας	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 594/13.11.1978 ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Κυριάννα	Δ.Ε. Αρκαδίου, Δήμος Ρεθύμνης	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Λαγκά	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Μαργαρίτες	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Μοναστηράκι	Δ.Ε. Αμαρίου, Δήμος Αμαρίου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Μουρτζανά	Δ.Ε. Κουλούκωνα, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 594/13.11.1978 ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Ομάλα	Δ.Ε. Κουλούκωνα, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Πίκρης	Δ.Ε. Αρκαδίου, Δήμος Ρεθύμνης	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Πλευριανά	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Σταυρωμένος	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 594/13.11.1978
Φουρφουράς	Δ.Ε. Φουρφουράς, Δήμος Κουρητών	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Αβδανίτες	Δ.Ε. Κουλούκωνα, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Αβδελάς	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Κάτω Τριπόδο	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Καλλέργο	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Μελιδόνι	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995
Σκεπαστή	Δ.Ε. Γεροποτάμου, Δήμος Μυλοποτάμου	ΦΕΚ Δ 728/21.09.1995

Λαϊκές εκδηλώσεις και πανηγύρια υπάρχουν όλο το χρόνο σε όλα τα χωριά του Ψηλορείτη. Γίνονται ακόμα ποιμενικά πανηγύρια στις γιορτές τοπικών Αγίων, στη γιορτή της Παναγίας το Δεκαπενταύγουστο και εκδηλώσεις σε επετείους ιστορικών γεγονότων. Φορείς διατήρησης και διάσωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι και τα Πνευματικά Κέντρα των Χωριών.

Αξίζει να αναφερθούν οι πλούσιες πολιτιστικές δραστηριότητες όλων των Δήμων της περιοχής κατά τους καλοκαιρινούς κυρίως μήνες αλλά και τους χειμερινούς. Ενδεικτικά αναφέρουμε τον «Πολιτιστικό Αύγουστο» του Δήμου Ανωγείων, τα «ΤΑΛΛΑΙΑ» του Δήμου Μυλοποτάμου, το «Aparí Green Festival» του Δήμου Αμαρίου, τα «Αποκριγιώματα» της Γέργερης του Δήμου Γόρτυνας, τις εκδηλώσεις των πολιτιστικών συλλόγων στο Δήμο Μαλεβιζίου, τα «Υακίνθεια» από το Σύλλογο «Φίλοι των Υακινθίων πολιτιστικών εκδηλώσεων» στο Δήμο Ανωγείων κ.α.

Αξιοσημείωτες επίσης είναι οι γιορτές που πραγματοποιούνται σε πολλούς οικισμούς των Δήμων κατά τους καλοκαιρινούς κυρίως μήνες, όπως η Γιορτή του Τυριού και του Βοσκού στα Ζωνιανά, του νερού στο Ζαρό, του Κερασιού στο Γερακάρι Αμαρίου, του Μήλου στο Κρουσώνα, του Κίτρου στο Γαράζο, του κρασιού στο Αποδούλου.

Επίσης τα τελευταία χρόνια πραγματοποιούνται αθλητικές εκδηλώσεις όπως για παράδειγμα ο αγώνας ορειβατικού σκι "Pierra Creta", ο υπερμαραθώνιος αγώνας "Heroes Ultra" μήκους 154 Km και «Η Στράτα του Ψηλορείτη στο Λιβαδιώτικο Αόρι» με σκοπό την ανάδειξη και την διατήρηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του Ψηλορείτη.

Η περιοχή του Ψηλορείτη εμφανίζει εγγραφές στον κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Ενδεικτικά: η «Βοσκική και ο κόσμος του βοσκού στον Ψηλορείτη» και η σχετική πρακτική της «Μετακινούμενης Κτηνοτροφίας» (επίσης εγγράφηκε το 2019 (14.COM 10.b.2) ως «Μετακινούμενη Κτηνοτροφία - η εποχιακή μετακίνηση των κοπαδιών πάνω στις παραδοσιακές διαδρομές τους, στη Μεσόγειο και στις Άλπεις», «Η αγροδιατροφική παράδοση του χαρουπιού στην Κρήτη», «Τα άγρια βρώσιμα χόρτα της Κρήτης. Εθνοβοτανικές Πρακτικές», «Η τέχνη της ξερολιθιάς» (επίσης εγγράφηκε το 2018 (13.COM 10.b.10) στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας) και «Η Μεσογειακή διατροφή» (επίσης εγγράφηκε το 2013 (8 .COM 8.10).

Στο Παγκόσμιο Γεωπάρκο του Ψηλορείτη **δεν υπάρχει κανένα μονοπάτι που να πληροί τις προδιαγραφές του ΦΕΚ 206/Β' /30-01-2017.**

Το ορειβατικό μονοπάτι Ε4 διασχίζει από ανατολή προς δύση του γεωπάρκο του Ψηλορείτη, διακλαδιζόμενο σε δυο βασικούς κλάδους το βόρειο, που από το οροπέδιο Νίδας κατεβαίνει στα Ανώγεια και από εκεί μέσω του Κάτω Μυλοποτάμου και της Ελεύθερας συνεχίζει δυτικά, και το νότιο, που από τη Νίδα ανεβαίνει στην κορυφή του Ψηλορείτη και στη συνέχεια μέσω Αμαρίου συνεχίζει δυτικά.

Οι Δασικές υπηρεσίες στο παρελθόν είχαν χαράξει και σηματοδοτήσει 3 μονοπάτια, Το Φαράγγι της Πατσού και το Φαράγγι των Πλατανίων στο Ρέθυμνο καθώς και το μονοπάτι Φαράγγι Γάφαρη-Ρούβας στο Ηράκλειο. Και τα τρία μονοπάτια είναι διαδρομές διάσχισης και επιστροφής στην ίδια πορεία.

Παράλληλα, δήμοι και άλλοι φορείς (πχ. Αναπτυξιακές Εταιρίες) είχαν χαράξει δυο ακόμα διαδρομές, τη διαδρομή Μονή Χαλέπας στο Μυλοπόταμο, και τη διαδρομή Πατητήρια Πρινιά στο Ηράκλειο.

Το Γεωπάρκο του Ψηλορείτη έχει επίσης οριοθετήσει πέντε γεωδιαδρομές, τις Πτυχές Βώσκακου, την Τομή Γωνιών, το Φαράγγι Μύγιας, το Φαράγγι των Πλατανίων (κυκλική) και τις Πίττες της Γριάς. Η

γεωδιαδρομή των Πλατανίων χρησιμοποιεί τμήμα του Δασικού μονοπατιού, ενώ η διαδρομή Πίττες της Γριάς ταυτίζεται με ένα μέρος της διαδρομής Πατητήρια Πρινιά.

Τα μονοπάτια αυτά αποτυπώνονται στον Χάρτη Μονοπατιών Ψηλορείτη, και τα μήκη τους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα (σε μέτρα):

A/A	ΟΝΟΜΑ	Μήκος (μ.)
1	Πτυχές Βώσακου (κυκλικό)	6860
2	Τομή Γωνιών (κυκλικό)	4788
3	Φαράγγι Μύγιας (κυκλικό)	2799
4	Πίττες Γριάς (κυκλικό)	8685
5	Πλατάνια (Κυκλικό)	5224
6	Φαράγγι Γάφαρη- Ρούβας (Δασικό, γραμμικό)	6781
7	Μονή Χαλέπας (γραμμικό)	3874
8	Πλατάνια (Δασικό, γραμμικό)	2468
9	Φαράγγι Πατσού (Δασικό)	1744
10	Πατητήρια Πρινιά (κυκλικό)	3628

Επιπλέον, οι οδικές διαδρομές του γεωπάρκου Ψηλορείτη:³

1. Επαρχιακή - Αγροτική οδός: Κρουσώνας - Λιβάδι - Ζώμινθος - Νίδα - Ανώγεια
2. Επαρχιακή Οδός: Τύλισος - Γωνιές - Σίσαρχα - Ανώγεια (Νίδα) - Αξός - Ζωνιανά (Δαμόθι) - Κράνα - Λιβάδια (Λάκκος Μυγερού σύνδεση με Διαδρομή για Ψηλορείτη) - Άγιος Ιωάννης - Άγιος Μάμας - Πέραμα
3. Επαρχιακή Οδός: Σερβίλι Τυλίσου (Αρόλιθος) - Βουλισμένο Αλώνι - Σπήλαιο Δόξα - Μάραθος - Δαμάστα - Γενί Γκαβέ (Δροσιά) - Αϊμονας - Δοξαρό (Πτυχές, Μοναστήρι Βώσακου) - Πέραμα - Μαργαρίτες - Ελεύθερνα - Αρκάδι
4. Επαρχιακή οδός: Πατσός (Φαράγγι) - Αγ. Φωτεινή - Μέρωνας - Γερακάρι (σύνδεση με Γιους Κάμπος τουλίπες) - Καρδάκι - Νεύς Αμάρι - Μοναστηράκι - Πετροχώρι - Φουρφουράς (διαδρομή προς Παρδί -Ψηλορείτη) - Πλατάνια (Διαδρομή Πλατανιών) - Βισταγή - Θρόνος
5. Επαρχιακή Οδός: Ασίτες - Πρινιάς - Πανασός - Γέργερη - Ζαρός (Διαδρομή Φαράγγι Αγ Νικολάου Δάσος Ρούβα)- Βορίζια - Καμάρες

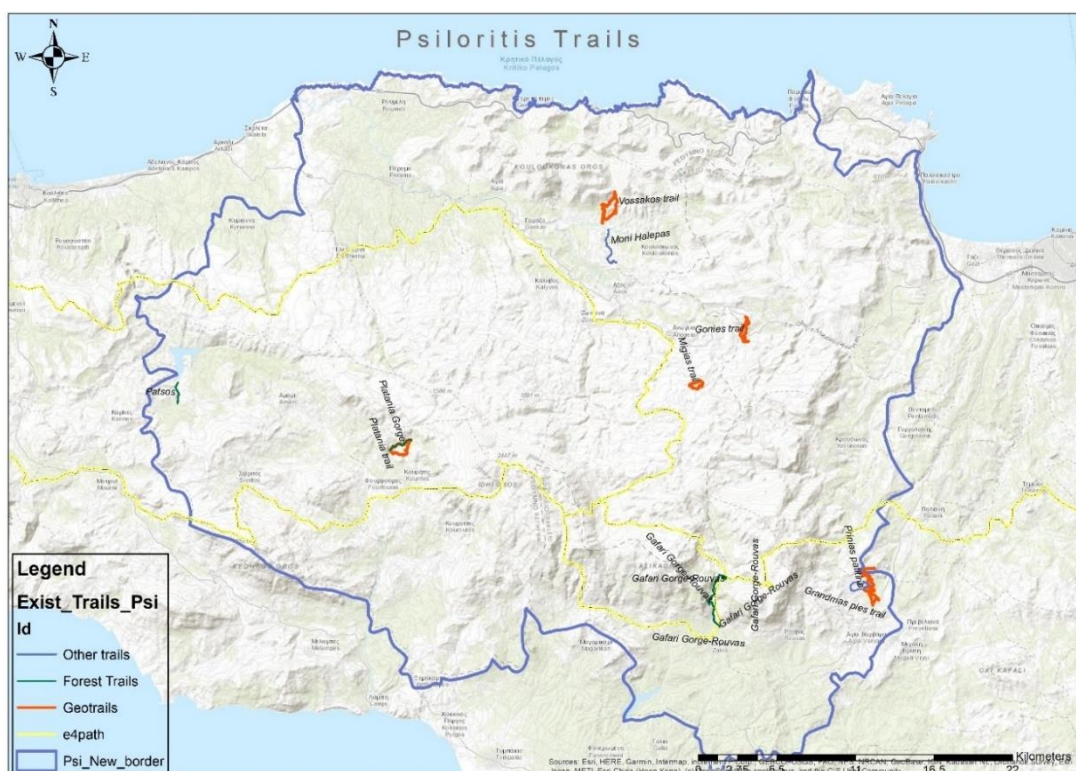
³ Το υλικό έχει παραχθεί στο πλαίσιο του έργου με τίτλο «Σύμπραξη Καινοτόμων Δράσεων Τουρισμού Υπαίθρου» και διακριτικό τίτλο: «JoiNouT», το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο της Δράσης "Συνεργατικοί Σχηματισμοί Καινοτομίας/ΣΣΚ» - 2η Πρόσκληση: Επιχειρήσεις» και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και από Εθνικούς Πόρους στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ)» του ΕΣΠΑ 2014-2020» (κωδικός Έργου: ΓΓ2CL-0359457), για το Δίκτυο Τουρισμού Υπαίθρου epaithros.

Ψηφιακές εφαρμογές του Γεωπάρκου Ψηλορείτη που έχουν υλοποιηθεί από το Δήμο Ανωγείων⁴, το Δήμο Μαλεβιζίου,⁵ το Δήμο Αμαρίου⁶ και εντοπίζονται όλες στην επίσημη ιστοσελίδα του Γεωπάρκου www.psiloritisgeopark.gr, δίδουν μία συνολική και ολοκληρωμένη εικόνα. Ειδικότερα:

- Διαδραστικός Χάρτης Γεωπάρκου.
- Διαδραστικός χάρτης Συνεργαζόμενων επιχειρήσεων.
- Εικονική Περιήγηση Οροπεδίου Νίδας, Εκκλησιών Αμαρίου.
- Αφηγηματικός χάρτης Γεωπάρκου.
- Αφηγηματικοί χάρτες Εκκλησιών Αμαρίου, Οροπεδίου Νίδας, Βώσακου, Πλατύ ποταμού.
- Egeodiscover app Mygia trial.
- Egeodiscover app Gonies trial.

ΧΑΡΤΗΣ 15. Μονοπάτια - Διαδρομές στον Ψηλορείτη. Πηγή: Γεωπάρκο Ψηλορείτη

⁴ Εικονική Περιήγηση: https://virtualrealitybusiness.site/virtualrealitybusiness.site/v/7MqR3pMQ1dW?start_rot_x=-0.58534&start_rot_y=-0.09785&start_rot_z=0.00000&start_rot_order=XYZ

Διαδραστικός χάρτης: <https://anogeia.gr/episkeptis/>:

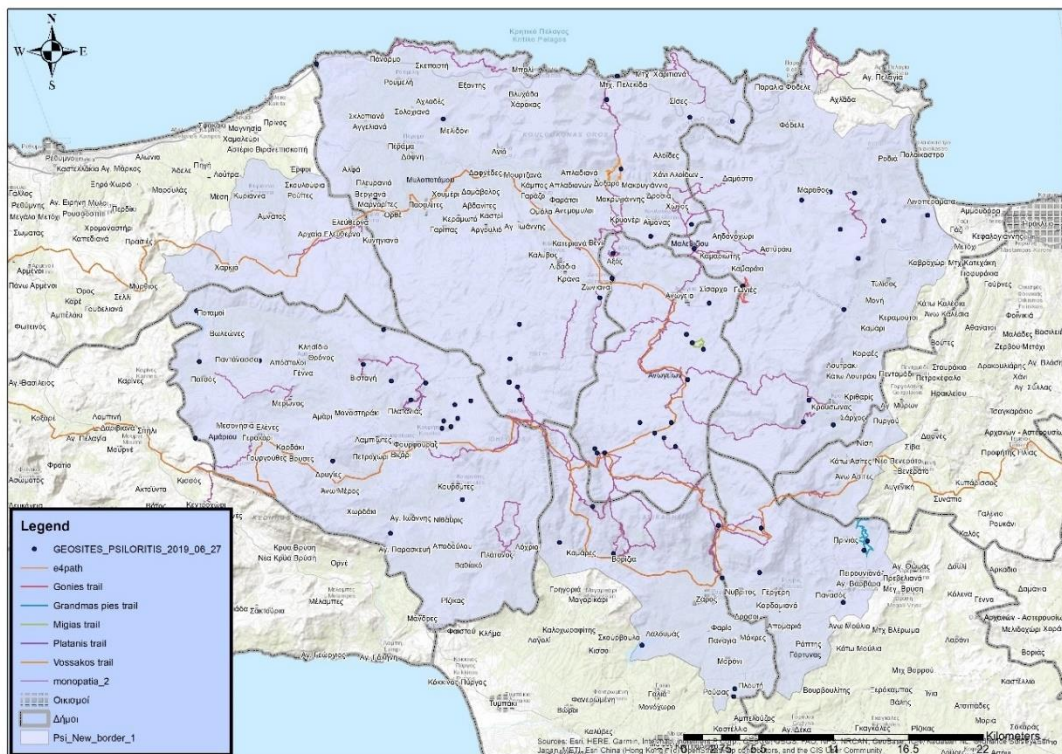
⁵ visitMalevizi : <https://visitmalevizi.gr/el>

⁶ **AR Amari** - εφαρμογή επαυξημένης πραγματικότητας (AR) για φορητές συσκευές (android και ios), η οποία ταξιδεύει τον ψηφιακό επισκέπτη σε επιλεγμένα σημεία ενδιαφέροντος του Δήμου Αμαρίου, από το σπίτι του!

Discover Amari - εφαρμογή για φορητές συσκευές (android και ios) με έμφαση σε 33 φυσιολατρικές διαδρομές της περιοχής για τη διευκόλυνση του περιηγητή, επίσης συγκεντρώνει το απαραίτητο ψηφιακό υλικό.

<https://www.discoveramari.gr/en/> - η οποία συγκεντρώνει όλο το ψηφιακό υλικό για την περιήγηση των επισκεπτών στην περιοχή του Αμαρίου.

<https://game.discoveramari.gr/en/> - η οποία προτρέπει μικρούς και μεγάλους να μάθουν το Αμάρι παίζοντας!

3. Αστερούσια Όρη

Η οροσειρά των Αστερουσίων αποτελεί τον νοτιότερο ορεινό όγκο της Ευρώπης και έχει μεγάλη οικολογική αξία, καθώς εκεί συναντάται το 55% των ειδών πανίδας και χλωρίδας που έχουν καταγραφεί συνολικά στην Κρήτη.

Διαθέτει σημαντικά από άποψη οικολογικού ενδιαφέροντος οικοσυστήματα και τοπία που συνδυάζουν μοναδικούς γεωλογικούς σχηματισμούς όπως φαράγγια, με εξαιρετικής ομορφιάς εξόδους προς το Λιβυκό Πέλαγος και ενδημικά είδη πανίδας και χλωρίδας.

Σ' αυτό το ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον, η παρουσία του ανθρώπου -η οποία έχει αφήσει αρχαιολογικά ίχνη που χρονολογούνται από τη νεολιθική εποχή- οδήγησε στον καθορισμό του φυσικού και πολιτιστικού τοπίου της περιοχής. Η ταυτότητα και οι εξωτερικές επιρροές είχαν μεγάλη επίδραση στην προσπάθεια διατήρησης της δυναμικής ισορροπίας σε αρμονική σχέση με το περιβάλλον. Σε όλη την έκταση των Αστερουσίων επιβεβαιώνεται η μακραίωνη και αδιάλειπτη ανθρώπινη παρουσία, που σε αρμονική συνεργασία με τη φύση συνδιαμορφώνει το ορεινό τοπίο. Νεολιθικές κατοικίες έχουν εντοπιστεί σε ορεινά, ημιορεινά και παραθαλάσσια σημεία, σε βραχοσκεπές και σπήλαια της περιοχής, ενώ κατά την πρώτη φάση της μινωικής περιόδου (προανακτορική περίπου 3200-2000π.Χ.), τα Αστερούσια θεωρούνταν από τις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές της Κρήτης, σε όλη σχεδόν την έκτασή τους.

Η ποικιλότητα του τοπίου και της βιοποικιλότητας είναι σημαντική και αναγνωρισμένη σε εθνικό, ευρωπαϊκό και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ενεργητική διαδικασία προστασίας, διατήρησης και διαχείρισης της περιοχής καλύπτει ειδικότερα τις ακόλουθες πτυχές:

- Τα σπάνια, ενδημικά και στενοενδημικά είδη πανίδας και χλωρίδας που απαντούν στην περιοχή.
- Την ιδιαίτερα σημαντική ορνιθοπανίδα της περιοχής, με εμβληματικά είδη όπως ο Γυπαετός, το Όρνιο, ο Χρυσαιετός και ο Σπιζαιετός.

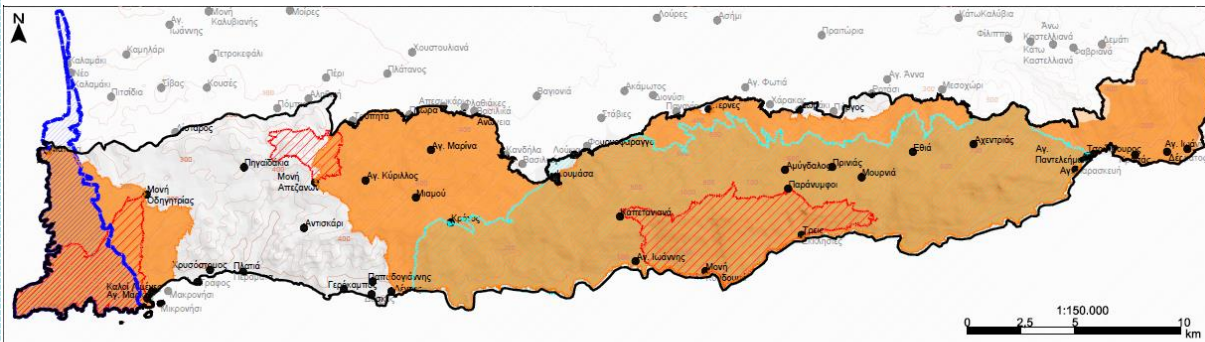
- Την προσβασιμότητα στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, η οποία αποτελεί ένα γεωδυναμικό στοιχείο μεγάλης σημασίας για ολόκληρη την Ευρώπη.
- Τα ίχνη της ανθρώπινης παρουσίας που επιβεβαιώνονται από αρχαιολογικά και πολιτιστικά ευρήματα και παραμένουν σε αρμονική σχέση με το φυσικό περιβάλλον.
- Την ανθεκτικότητα των κατοίκων της περιοχής κατά τη διάρκεια των χιλιετιών ως απάντηση στις εξωτερικές πιέσεις.
- Την κουλτούρα και τις παραδόσεις που βασίζονται στις αξίες της αγροτικής και κυρίως κτηνοτροφικής παραδοσιακής δραστηριότητας που συνεχίζουν να υπάρχουν έως σήμερα.
- Την ενεργητική προστασία της περιοχής και των αξιών που προσφέρει η ανθρώπινη παρουσία στο φυσικό περιβάλλον και η ανάπτυξη ήπιων ανθρώπινων δραστηριοτήτων σε συνάρτηση με τη διατήρηση των ιδιαίτερων φυσικών χαρακτηριστικών της περιοχής.

Το φυσικό περιβάλλον

Η μακρόστενη ορεινή-ημιορεινή ραχοκοκαλιά των Αστερουσίων, συγκριτικά με άλλες οροσειρές ή ορεινές περιοχές της Κρήτης, έχει σχετικά χαμηλό μέσο υψόμετρο, ενώ η κορυφογραμμή της κάθε άλλο παρά ενιαία είναι. Μια σειρά από δύσβατα απότομα φαράγγια χαρακώνει κάθετα τις νότιες πλαγιές, οι οποίες παρουσιάζουν μεγάλες κλίσεις και καταλήγουν με απόκρημνους γκρεμούς στη θάλασσα. Στις εκβολές των φαραγγίων αυτών αλλά και στα μικρότερα ρέματα που διατρέχουν το βουνό με κατεύθυνση βορά-νότου αναπτύσσονται μικρές παραλίες και απομονωμένοι κολπίσκοι και όρμοι. Φαράγγια αναπτύσσονται και στο βόρειο μέτωπο της οροσειράς, αλλά με πολύ πιο ήπιες κλίσεις και μορφές. Λιγότερα είναι και τα ρέματα και οι χείμαρροι που διασχίζουν τη βορεινή πλευρά του βουνού.

Στην κορυφογραμμή εμφανίζεται μια σειρά από μικρά οροπέδια, τα περισσότερα από τα οποία χρησιμοποιήθηκαν ως καλλιεργήσιμη γη και στήριξαν τους κατοίκους για μεγάλες χρονικές περιόδους, ειδικά όταν εγκαταλείφθηκε σταδιακά η παράκτια ζώνη μετά τον 4ο - 5ο μ.Χ. αιώνα. Η κυρίαρχη βλάστηση είναι φρυγανική, θαμνώδης, ενώ στις νότιες υπώρειες συναντώνται δάση τραχείας πεύκης, κυπαρισσιού, χαρουπιάς, άγριας ελιάς (Κουδουμάς, Τρεις Εκκλησιές, Άη Γιάννης, νότιες πλαγιές Κόφινα), μικρές συστάδες φοινίκων του Θεόφραστου (Μάρτσαλο, Άγιος Νικήτας), ελάχιστες συστάδες δρυός (Μιαμού), εκτεταμένες αλλά και πιο περιορισμένες εκτάσεις μακίας βλάστησης με άρκευθους και σκίνους (δυτικά Αστερούσια, Ακρωτήριο Λίθινο κ.α.).

ΧΑΡΤΗΣ 16. Προστατευόμενων Περιοχών. Πηγή: Διαμόρφωση πρότασης για την ένταξη της περιοχής των Αστερουσίων στο δίκτυο περιοχών mab - unesco, γ' φάση 2018, nco

Χάρτης: Προστατευόμενων Περιοχών

Υπόμνημα

- Περιοχή Μελέτης
- ΖΕΠ GR4310013
- ΕΖΔ GR4310004
- ΕΖΔ GR4310005
- Καταφύγιο Αγίας Ζωής

Το ανθρωπογενές περιβάλλον

Σε σύγκριση με τους άλλους ορεινούς όγκους του νησιού, τα Αστερούσια δεν απέκτησαν ποτέ την αίγλη των «άγριων απληγιάστων κορφών» των Λευκών Ορέων, ούτε τα μονοπάτια τους προσέφεραν τις εναλλαγές τοπίου και την κρυφή γοητεία των ψηλότερων και πιο εκτεταμένων βουνών για τους περιπατητές, τους ορειβάτες και τους λάτρεις των δραστηριοτήτων υπαίθρου/αναψυχής. Εδώ και δύο δεκαετίες όμως, τολμηροί οδοιπόροι και εξερευνητές ανακαλύπτουν και αναδεικνύουν τις κρυφές χαρές του βουνού. Δυσπρόσιτα φαράγγια, ξεχασμένα απότομα μονοπάτια, ενάλια και χερσαία σπήλαια, καταρράκτες και αναρριχητικά πεδία γίνονται γνωστά και προσιτά ακόμα και στους ίδιους τους κατοίκους της περιοχής, που μόνο μέσω των θρύλων, των δοξασιών, των μύθων και των ιστορήσεων των παλαιότερων τα έχουν ζήσει. Δεν είναι λίγοι και οι λάτρεις της ορεινής ποδηλασίας που επιλέγουν το εκτεταμένο χωμάτινο οδικό δίκτυο του βουνού για να απολαύσουν το αγαπημένο τους χόμπι ενώ σταθερά αυξάνονται και οι πεηνοπαρατηρητές που ανακαλύπτουν σιγά σιγά την Κρήτη ως σημαντικό ευρωπαϊκό προορισμό ορνιθοπαράτηρησης. Η ευρύτερη περιοχή των Αστερουσίων αποτελεί μια κιβωτό φυσικού, πολιτισμικού και κοινωνικού κεφαλαίου, ένα «νησί πάνω σε νησί», όπως άλλωστε και όλοι οι ορεινοί όγκοι της Κρήτης, οι οποίοι αποτελούν ξεχωριστές –και μερικές φορές αυτόνομες- βιολογικές και ανθρωπολογικές ενότητες. Αν και αυτή η διαφορετικότητα των τοπίων έχει παραμορφωθεί σε μια πιο ενιαία εικόνα τα τελευταία 35 χρόνια, εντούτοις η δυναμική της και το βάθος της μπορεί να διασωθεί και διατηρηθεί και στις επόμενες γενιές, σε μια πιο αιεφόρα κοινωνικο-πολιτισμικά και οικολογικά πρόοδο του τόπου.

Πρόσφατες επιστημονικές προσεγγίσεις σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, λαμβάνουν πολύ σοβαρά υπόψη το πολιτιστικό απόθεμα και τα ανθρωπογενή τοπία στις μελέτες διαχείρισης/διατήρησης, προκειμένου οι προστατευόμενες περιοχές να αντιμετωπίζονται ολιστικά σαν ενιαία χωρικά σύνολα φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Ειδικά στην περιοχή των Αστερουσίων, όπου η μακροχρόνια παρουσία του ανθρώπου και η συνεχής κατοίκηση και δραστηριοποίησή του, συνεισέφερε και συνδιαμόρφωσε στη μωσαϊκότητα και την ποικιλία του

φυσικού κεφαλαίου, η ολιστική αυτή προσέγγιση θα εγγυηθεί τη βιωσιμότητα και την αειφορία στους όποιους σχεδιασμούς ανάπτυξης και προόδου του τόπου.⁷

Η υφαντική τέχνη των Αστερουσίων εντάχθηκε ως Στοιχείο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας, εγγεγραμμένο στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας τον Φεβρουάριο του 2018 (αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΝΠΑΑΠΚ/ΤΑΠΚΔΘ/47527/ 32281/160/29/1- 2-2018 Υπουργική Απόφαση, «Η Παραδοσιακή Τέχνη της Υφαντικής των Αστερουσίων»)⁸. Το στοιχείο αυτό απαντάται στους οικισμούς Αχεντριά, Εθιά, Μουρνιά, Πρινιά, Παράνυμφοι, Αμύγδαλος, Μεσοχωριό, Ροτάσι, Πύργος, Δωράκι, Χάρακας, Πραιτώρια, Πλακιώτισσα, Λιγόρτυνος, Τεφέλι, και Χαράκι που ανήκουν διοικητικά στο Δήμο Αρχανών-Αστερουσίων (Δημοτική Ενότητα Αστερουσίων).

Θεσμοθετημένοι παραδοσιακοί οικισμοί της περιοχής, είναι τα χωριά Μάταλα στα δυτικά (Δήμος Φαιστού), τα Καπετανιανά, η Μιαμού και το οικιστικό κέντρο του Λέντα στα κεντρικά Αστερουσία (Δήμος Γόρτυνας) και οι οικισμοί Εθιά και Πρινιάς στα ανατολικά (Δήμος Αρχανών Αστερουσίων).

Η Τέχνη της Ξερολιθιάς εγγράφηκε στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 2015. Μεταξύ των φορέων διάσωσης/διάδοσης του στοιχείου συγκαταλέγονται και δύο Κρήτες τεχνίτες, οι Νταγιαντάς Ζαχαρίας και Νταγιαντάς Γιάννης, οι οποίοι εκπροσωπούν την τέχνη σε όλο το νησί, των Αστερουσίων συμπεριλαμβανομένων.

Ο τοπικός πολιτισμός βασίστηκε και βασίζεται κυρίως στο φυσικό περιβάλλον και την αγροτική οικονομία. Διαμορφώθηκε πάνω σ' έναν σκληρό, άνυδρο τόπο, εκτεθειμένο σε δύσκολες περιβαλλοντικές και κοινωνικές συνθήκες για περισσότερο από 6.000 χρόνια. Δεν είναι τυχαίο ότι – όπως και σε όλη την Κρήτη- κάθε φαράγγι, σπηλιάρι, χαράκι, πέτρα ή και δέντρο, έχει ένα δικό του ξεχωριστό τοπωνύμιο και μια ιστορία ή θρύλο να το συνοδεύει μέχρι τις μέρες μας. Σύγχρονοι επαγγελματίες και ερασιτέχνες λαογράφοι καταγράφουν συστηματικά μύθους για ξωτικά, νεράιδες, τελώνια, μεταφυσικά φαινόμενα, ήθη κι έθιμα. Δυστυχώς, μεγάλο μέρος αυτών των καταγραφών παραμένει αδημοσίευτο μέχρι στιγμής.

Δείγματα αυτού του πολιτισμού συναντάμε παντού στην καθημερινή ζωή των κατοίκων, σε οικογενειακές εκδηλώσεις χαράς και λύπης, σε μεγάλες θρησκευτικές και κοινωνικές συναθροίσεις, σε μικρές προσωπικές στιγμές περισυλλογής και μεγάλες γιορτινές περιστάσεις. Μουσική, χορός, μαντινάδες, μοιρολόγια, νανουρίσματα, γητειές ακούγονται ακόμα, ιδιαίτερα στους ορεινούς οικισμούς.

Μέρος της μουσικής παράδοσης των Αστερουσίων έχει καταγραφεί και εκδοθεί σε έναν πολύτιμο από καλλιτεχνικής και ιστορικής άποψης τόμο που εξέδωσε ο Δήμος Αρχανών Αστερουσίων το 2009, ο οποίος συνοδεύεται από ψηφιακούς δίσκους με ηχητικά ντοκουμέντα σημαντικών μουσικών της περιοχής του προηγούμενου αιώνα. Την έρευνα, καταγραφή και επεξεργασία είχε πραγματοποιήσει ένας εμπνευσμένος και οραματιστής Βιαννίτης, ο δημιουργός της ομώνυμης Πινακοθήκης Κερατόκαμπου Βιάννου, ο Σάββας Πετράκης.

Εθνομουσικολογική έρευνα στην περιοχή της Εθιάς έχει πραγματοποιήσει επίσης και ο Samuel Baud-Bovy την περίοδο 1953-1954, σε συνεργασία με την Αγλαΐα Αγιουτάντη και τη Δέσποινα Μαζαράκη. Η έρευνα δημοσιεύθηκε το 2006 σε σχετικό δίτομο έργο «Μουσική Καταγραφή στην Κρήτη 1953-54» με δύο cd από το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών και το Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο Μέλπωσ Μερλιέ με τη χορηγία του Αρχείου Samuel Baud-Bovy και του Ωδείου Γενεύης. Αντικείμενα της καθημερινότητας των κατοίκων από παλαιότερες εποχές, διασώζονται και προβάλλονται στο Λαογραφικό Μουσείο Εθιάς, στη Λαογραφική Συλλογή των Παράνυμφων, στο Εκκλησιαστικό και

⁷ Πηγή: Επιχειρησιακό Σχέδιο Αστερουσίων

⁸ Διαμόρφωση πρότασης για την ένταξη της περιοχής των Αστερουσίων στο δίκτυο περιοχών mab - unesco, γ' φάση 2018, nco.

Λαογραφικό Μουσείο της Μονής Οδηγητρίας στον αναστηλωμένο Πύργο του Ξωπατέρα και σύντομα στο Λαογραφικό Μουσείο στη Μιαμού.

Συμπληρωματικά μέρος στοιχείων των Αστερουσίων εκτίθεται και στα περιφερειακά μουσεία της πεδιάδας της Μεσαράς: α) Εκκλησιαστικό και Λαογραφικό Μουσείο Καλυβιανής, β) Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας Βώρων και γ) Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Βιάννου. Όσον αφορά στους αρχαιολογικούς χώρους και ευρήματα, αυτοί αναμένεται να αναδειχθούν και προβληθούν όταν οριστικοποιηθεί η μελέτη του Δικτύου ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων της Μεσαράς. Ήδη στον πρώτο σχεδιασμό περιλαμβάνονται οι μεγάλοι αρχαιολογικοί χώροι των Ματάλων και του Λέντα ενώ αναμένεται να ενταχθούν η Αρχαία Λασσαία, η Κουμάσα, ο Κόφινας και ο Τσούτσουρος. Σημαντική ώθηση και προβολή στα αρχαία Αστερούσια θα δώσει και η έκθεση των πλούσιων ευρημάτων της περιοχής στο νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Μεσαράς.

Στη συνέχεια παρατίθενται οι πεζοπορικές διαδρομές των Αστερουσίων, οι οποίες έχουν κατατεθεί προς ένταξη στο Εθνικό Δίκτυο Μονοπατιών:

- Τρυπητή – Σαλαμιάς
- Σαλαμιάς – Άγιος Ιωάννης
- Καπετανιανά – Σαλαμιάς
- Καπετανιανά – Άγιος Ιωάννης
- Άγιος Ιωάννης – Μονή Κουδουμά
- Παράκαμψη προς Άγιο Αντώνιο
- Φαράγγι Ελιγιά
- Κορυφή Κόφινας – Λιμνιά – Μονή Κουδουμά
- Via Ferrata Βολαχά⁹
- Καπετανιανά – Κορυφή Κόφινας
- Μονή Κουδουμά από φαράγγι Καταρράκτη

Ποδηλατικές διαδρομές στα Αστερούσια:

- Καπετανιανά – Αχεντριάς
- Καπετανιανά – Άγιος Ιωάννης
- Καπετανιανά – Κόφινας (κυκλική διαδρομή)
- Καπετανιανά – Τρυπητή
- Μονή Οδηγήτριας – Αγιοφάραγγο
- Σταυρός των Αστερουσίων
- Άγιος Ιωάννης- Παράκαμψη Κουδουμά
- Παράκαμψη Τρεις Εκκλησιές
- Παράκαμψη Μαριδάκι
- Παράκαμψη Καλοί Λιμένες- Δισκός
- Αμπάς καταρράκτης
- Καπετανιανά στα Λούκια (κυκλική διαδρομή)
- Ο γύρος Απομονή από τον Αχεντριά
- Καπετανιανά – Παραλία Κουδουμά
- Άγιος Ιωάννης- Μονή Κουδουμά (διαδρομή Κουδουμά)

⁹ Η Via Ferrata είναι μια μικτή διαδρομή πεζοπορίας και εύκολης αναρρίχησης με ασφάλιση συρματόσχοινου. Η κυριολεκτική σημασία της λέξης Via ferrata στα ιταλικά σημαίνει «σιδερένιος δρόμος» και πρόκειται για αναρριχητική διαδρομή σε βράχο, ασφαλισμένη με εξοπλισμό, ο οποίος αποτελείται από σιδερένια σκαλοπάτια, τα οποία είναι πακτωμένα σε αυτόν, είτε οριζόντια είτε κάθετα σε συνδυασμό με συρματόσχοινα ασφαλείας από χάλυβα.

- Μαριδάκι- Τσούτσουρας (μονή διαδρομή Μαριδάκι)
- Αχεντριάς – Τσούτσουρας Μαριδάκι (κυκλική διαδρομή)
- Καπετανιανιά – Άγιος Ιωάννης -Μονή Κουδουμά
- Καπετανιανιά – Φαράγγι Αγίου Σάββα- Καπετανιανιά (κυκλική διαδρομή)

ΧΑΡΤΗΣ 17. Ποδηλατικές διαδρομές Αστερουσίας.

Πηγή: <https://www.komoot.com/collection/1980086/-asterousia-mountain-bike-routes>

Αξίζει να σημειωθεί ότι η περιοχή έχει μακρά ιστορία στην ανάπτυξη αναρριχητικών διαδρομών – πεδίων, πολλές από τις οποίες χρειάζονται συντήρηση και αναβάθμιση, ενώ σημαντική εξέλιξη θα αποτελούσε και η ενιαία χαρτογράφησή τους.

4. Γεωπάρκο Σητείας

Η περιοχή της Σητείας, είναι μία από τις πιο σημαντικές και ιδιαίτερες από περιβαλλοντικής άποψης, περιοχή της Κρήτης. Η γεωγραφική της θέση στο ανατολικό άκρο του νησιού σε συνδυασμό με το έντονα ξηροθερμικό κλίμα που επικρατεί στην περιοχή, δημιούργησε ένα μωσαϊκό οικοτόπων και οικοσυστημάτων. Το φοινικόδασος του Βάι και το γεωπάρκο της Σητείας, αποτελούν χαρακτηριστικά τέτοια παραδείγματα.

Το γεωπάρκο της Σητείας έχει έκταση 517 km². βρίσκεται στο ανατολικό άκρο της Κρήτης και καταλαμβάνει όλο το τμήμα του Δήμου Σητείας. Είναι κατά βάση ορεινή περιοχή, με τα όρη της Ζάκρου να δεσπόζουν στο ανάγλυφό του και τις δαντελωτές ακτογραμμές να ορίζουν το σύνολο της παράκτιας ζώνης που εντάσσεται σε αυτό. Χαρακτηρίζεται από πολύ πλούσια γεωκληρονομιά η οποία περιλαμβάνει εντυπωσιακά πετρώματα, ιδιαίτερους σχηματισμούς και γεωμορφές, χαρακτηριστικές τεκτονικές και μικροτεκτονικές δομές και πλήθος απολιθωμάτων, καθώς και μία ευρεία ποικιλία στοιχείων του αβιοτικού και βιοτικού περιβάλλοντος. Γεώτοποι παγκόσμιας σημασίας, όπως θαλάσσιες αναβαθμίδες που παρατηρούνται στις ακτές των ανατολικών και νοτιοανατολικών παράκτιων τμημάτων του γεωπάρκου μαρτυρούν τις γεωλογικές αλλαγές και την ορογένεση της περιοχής.

Εντός του Γεωπάρκου, έχουν αποτυπωθεί πάνω από 100 γεώτοποι, δηλαδή τοποθεσίες, ιδιαίτερα και χαρακτηριστικά μνημεία της γεωκληρονομιάς, όπως ξεχωριστές εμφανίσεις πετρωμάτων και θέσεις πλούσιες σε απολιθώματα. Ο ημι-ορεινός χαρακτήρας του Γεωπάρκου, με το δεσπόζων ανάγλυφο των Σητειακών βουνών (όρη Ζάκρου και Θρυπτής) και το σύνολο της παράκτιας ζώνης με τη δαντελωτή του ανάπτυξη, προσδίδουν μοναδική γεωτουριστική σημασία και συνθέτουν έναν εξαιρετικό γεωτουριστικό και οικοτουριστικό προορισμό.

Από το 2015 έχει ενταχθεί στο Δίκτυο των Ευρωπαϊκών Γεωπάρκων και έχει αναγνωριστεί ως παγκόσμιο γεωπάρκο της UNESCO, ενώ λόγω της σπάνιας βιοποικιλότητας που διαθέτει, ένα μεγάλο τμήμα του είναι ενταγμένο στο δίκτυο περιοχών NATURA 2000. Σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας συναντώνται σε όλη την έκτασή του. Ειδικότερα, στην περιοχή μπορεί κανείς να παρατηρήσει πάνω από 60 ενδημικά είδη, πολλά από τα οποία τελούν υπό καθεστώς προστασίας. Η ευρύτερη περιοχή,

παρουσιάζει επίσης μεγάλο αριθμό орνιθοπανίδας και περιλαμβάνει πάνω από 200 είδη, 4 εκ των οποίων είναι χαρακτηρισμένα ως παγκοσμίως απειλούμενα, ενώ έχουν καταγραφεί και 14 είδη θηλαστικών, 8 είδη ερπετών και 2 είδη αμφιβίων. Παράλληλα, διαθέτει πλήθος αρχαιολογικών θέσεων, τόπων μνήμης και ιστορίας.

Στο Γεωπάρκο Σητείας, υπάρχουν υποδομές ενημέρωσης, πληροφόρησης και φιλοξενίας για τους επισκέπτες οι οποίοι μπορούν να περιηγηθούν σε ένα δίκτυο 20 πεζοπορικών και άλλων γεωδιαδρομών, να φιλοξενηθούν και να απολαύσουν τον πλούτο των σπηλαίων στο Σπηλαιολογικό Κέντρο Καρυδίου, να επισκεφτούν το τοπικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στην Επάνω Ζάκρο και να θαυμάσουν τη σπάνια γεωλογία της περιοχής.

Οι οδικές διαδρομές του Γεωπάρκου Σητείας είναι:

- **Γεωδιαδρομή 1:** Παλαίκαστρο - Λύδια - Μόδι - Ξηρολίμνη - Καρύδι - Πλατύβολο - Άνω Περιστερά - Αδραβάστοι - Πηγή Φλέγα - Παλαίκαστρο
- **Γεωδιαδρομή 2:** Παλαίκαστρο - Βάι - Μονή Τοπλού - Παλαίκαστρο
- **Γεωδιαδρομή 20:** - Σητεία - Φανερωμένη - Λιόπετρο - Χαμέζι - Κιμουργιώτης - Πισκοκέφαλο - Πετράς - Σητεία
- **Γεωδιαδρομή 21:** - Αχλάδια - Επάνω Κρυά - Μόντε Φόρτε
- **Γεωδιαδρομή 31:** - Ανάληψη - Πεύκοι - Αδρόμυλοι - Λιθίνες - Πιλαλήματα - Μονή Καψά

Τα μονοπάτια του Γεωπάρκου Σητείας:

- **Γεωδιαδρομή 12** Κάτω Ζάκρος - Σπήλαιο Πελεκητά - Παραλία Καρούμες
- **Γεωδιαδρομή 16** Φαράγγι Αγίων Πάντων και φαράγγι Ρίχτη
- **Γεωδιαδρομή:** Ζίρος - Σκαλιά - Επάνω Ζάκρος - Φαράγγι των Νεκρών - Κάτω Ζάκρος
- **Γεωδιαδρομή H16** Λάστρος - κορυφή Καψά - Μπρός κορυφή

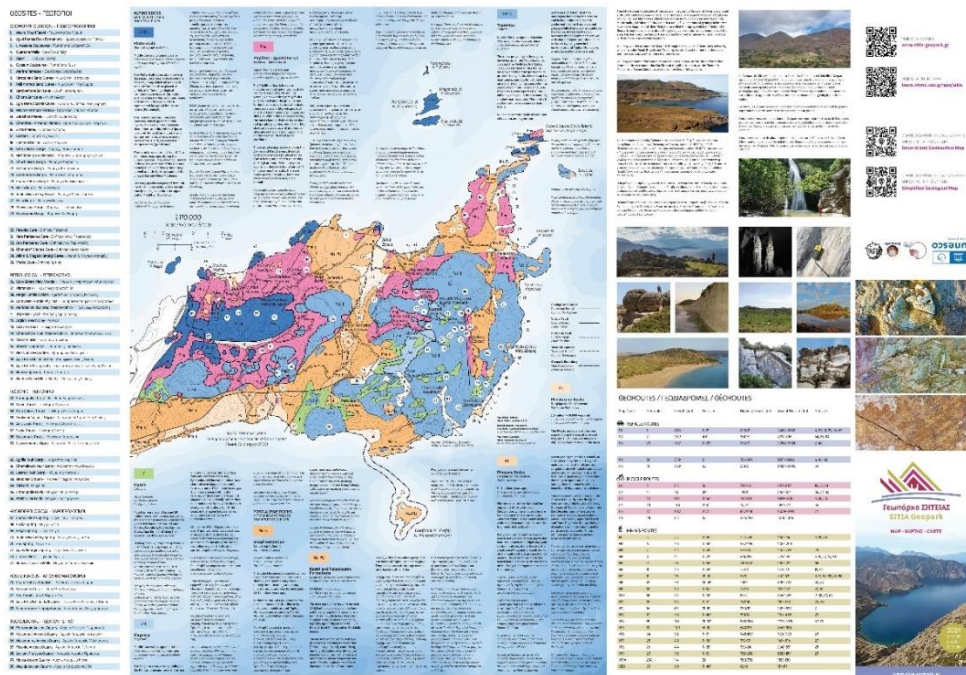
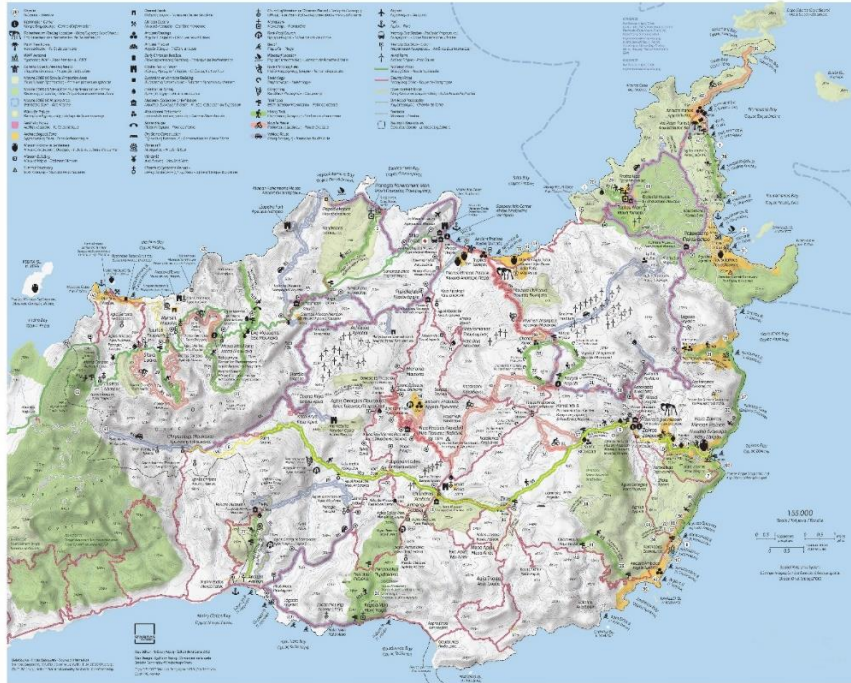
Υποδομές - εφαρμογές που διαθέτει σήμερα το Γεωπάρκο Σητείας είναι:

1. Το **e-GEODiscover:** είναι εκπαιδευτική εφαρμογή για κινητές συσκευές android που σκοπό έχουν να προσφέρουν γνώσεις για τη γεωλογία, τον πολιτισμό και το περιβάλλον του Γεωπάρκου Σητείας, καθώς και δεξιότητες ανάγνωσης χάρτη, προσανατολισμού και περιήγησης. Δημιουργήθηκε από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης στο πλαίσιο του έργου «GEO-IN» του προγράμματος Interreg Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020 που αφορά στα Νησιωτικά γεωπάρκα UNESCO της Ελλάδας και Κύπρου.
2. **e4Waterways:** για έξυπνες συσκευές δίνει την δυνατότητα μιας συμπεριληπτικής επί τόπου ξενάγησης. Υλοποιεί μια ηχητικά επαυξημένη γεωεντοπισμένη διαδρομή. Ο περιπατητής λαμβάνει αυτόματα ένα ακουστικό ερέθισμα καθώς προσεγγίζει σημεία ενδιαφέροντος επί της διαδρομής. Ακούει ένα ηχητικό στιγμιότυπο που άλλοτε είναι ρεαλιστικό και άλλοτε αφηρημένο και αφορά μνημεία της φύσης και του πολιτισμού. Με αυτόν τον τρόπο συμπληρώνεται η τρέχουσα βιωματική εμπειρία του ηχοπερίπατου λαμβάνοντας φανταστικές προεκτάσεις. Στην περίπτωση της απομακρυσμένης ξενάγησης το ηχητικό συμβάν σε κάθε σημείο ενδιαφέροντος μπορεί να ακουστεί επιλέγοντας την πράσινη νότα.
3. <https://tours.nhmc.uoc.gr/geo/sitia/>: στην ιστοσελίδα του Γεωπάρκου. Διαδραστικός χάρτης με πληροφοριακό υλικό.
4. **Sitia Geroutes:** εφαρμογή εικονικής περιήγησης σε 6 επιλεγμένα σημεία του Γεωπάρκου. Δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου «JOInOυT - Σύμπραξη καινοτόμων δράσεων τουρισμού υπαίθρου».

Στη συνέχεια παρατίθεται ο χάρτης με τις γεωδιαδρομές (πεζοπορικές, οδικές, ποδηλατικές), εντός των ορίων του Γεωπάρκου της Σητείας:

ΧΑΡΤΗΣ 18. Γεωδιαδρομές Σητείας, Πηγή: Γεωπάρκο Σητείας

Σε ό,τι αφορά τις περιοχές Natura 2000:

Φοινικόδασος Βαί - Κωδικός: ΚΡΙ001 - Φοινικόδασος

Το φοινικόδασος του Βαγιού, είναι μία από τις πιο ιδιαίτερες τοποθεσίες στην ανατολική Κρήτη. Προσελκύει πλήθος τουριστών κάθε χρόνο, τόσο για να θαυμάσουν από κοντά τους εμβληματικούς φοίνικες του Θεόφραστου (*Phoenix theophrasti*), όσο και για να κολυμπήσουν στα νερά της

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
 εταιρεία συμβούλων

παρακείμενης ακτής. Είναι το μεγαλύτερο και γνωστότερο δάσος φοινικόδεντρων σε ολόκληρη την Ευρώπη, αλλά θα συναντήσουμε και άλλα μικρότερα ή μεμονωμένες αυτοφυείς συστάδες σε διάφορα μέρη του νησιού. Εδώ σχηματίζεται και ένας φυσικός υγρότοπος με αναβλύσεις νερού και πολλά άγρια είδη φυτών και ζώων. Εκτός από τους φοίνικες, χαρακτηριστικά είδη της χλωρίδας της περιοχής είναι οι πικροδάφνες (*Nerium oleander*), οι σχίνιοι (*Pistacia lentiscus*) και τα βούρλα (*Juncus sp.*).

Η έκταση του δάσους παραμένει σχετικά σταθερή χάρη στην ταυτόχρονη ένταξη της περιοχής σε πολλά καθεστώτα προστασίας και στα μέτρα που έχουνε παρθεί, μεταξύ άλλων η απαγόρευση της βόσκησης και άλλων ανθρωπογενών πιέσεων. Το μεγαλύτερο τμήμα του δάσους είναι περιφραγμένο και η πρόσβαση σε αυτό ελεγχόμενη. Το είδος αυτό είναι ενδημικό και απαντάται μόνον στην Κρήτη και σε μέρη της νοτιοδυτικής Τουρκίας.

Στο Γεωπάρκο Σητείας καταγράφονται οι παρακάτω περιοχές ενταγμένες στο Δίκτυο Natura 2000:¹⁰
Βορειοανατολικό Άκρο Κρήτης - Κωδικός: GR4320006 - Τόπος Κοινοτικής Σημασίας

Περιλαμβάνει τις νησίδες Διονυσάδες και Ελάσα, καθώς και ολόκληρη τη χερσόνησο Σίδερο (Άκρα Μαύρο Μούρι - Βάι - Άκρα Πλάκας) και τη θαλάσσια ζώνη. Η περιοχή είναι διάσημη για το φοινικόδασος Βάι με την παροιμιώδη ομορφιά. Απλώνεται κατά μήκος μιας παραθαλάσσιας κοιλάδας στο ανατολικότερο άκρο της Κρήτης και αποτελεί το μεγαλύτερο αυτοφυές φοινικόδασος ολόκληρης της Ευρώπης. Οι φοίνικες του Θεόφραστου (*Phoenix theophrastii*), γνωστοί ήδη από την μινωική εποχή, αποτελούν ένα είδος ενδημικό και προστατευόμενο και προσδίδουν μια εξωτική νότα στο ήδη μαγευτικό τοπίο.

Εκτός από εδώ εντοπίζονται σε δέκα ακόμη τοποθεσίες της Κρήτης, σε μικρούς όμως πληθυσμούς. Η χλωρίδα της περιοχής είναι ιδιαίτερα πλούσια και απίστευτα ποικίλη καθώς εκτός από τους φοίνικες εδώ απαντώνται πολυάριθμα ενδημικά και στενοενδημικά φυτά, αλλά και αρκετά είδη της Βόρειας Αφρικής. Το ίδιο πλούσια αποδεικνύεται και η πανίδα της με την παρουσία πολλών ενδημικών και προστατευόμενων ειδών ασπόνδυλων, αμφιβίων και ερπετών.

Κουφονήσι και νησίδες Καβάλλοι - Κωδικός: GR4320008 - Τόπος Κοινοτικής Σημασίας

Η περιοχή είναι χαρακτηρισμένη και ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας για την ορνιθοπανίδα με κωδικό GR4320017. Πρόκειται για το σύμπλεγμα που περιλαμβάνει το ομώνυμο νησί και τέσσερις όμορες νησίδες, ενώ στην ίδια προστατευόμενη περιοχή υπάγονται και οι τρεις νησίδες που συνιστούν τους Καβάλλους, στα νοτιοανατολικά της παραλίας του Ξηρόκαμπου. Τα νησιά αυτά αποτελούν σημαντικό πέρασμα για τα μεταναστευτικά πουλιά. Πρόκειται για μία ακόμη σημαντική αναπαραγωγική αποικία του μαυροπετρίτη (*Falco eleonora*), αλλά και φωλιές του μακρινού ξαδέρφου των άλμπατρος, του αρτέμη (*Calonectris diomedea*). Από βοτανολογική άποψη, η γειτνίασή των νησιών με την αφρικανική ήπειρο και το ημερημικό τους κλίμα δικαιολογούν την παρουσία μοναδικών για την Ελλάδα βορειοαφρικανικών φυτών, ενώ τον θαλάσσιο βυθό κοσμούν τα διάσημα λιβάδια Ποσειδωνίας.

Στην ευρύτερη περιοχή η ομορφιά του τοπίου φαντάζει ανεξάντλητη, με τα γαλάζια νερά, τα κοιλώματα στους λευκούς βράχους και τις εντυπωσιακές υποθαλάσσιες σπηλιές. Όπως συμβαίνει στις περισσότερες περιοχές της Κρήτης, ο φυσικός πλούτος συνδυάζεται με την μεγάλη αρχαιολογική σημασία: το Κουφονήσι βρίθκει από ερείπια που χρονολογούνται από την Πρωτομινωική έως και την μεταβυζαντινή περίοδο, ενώ εδώ θα συναντήσουμε ένα από τα πιο καλά διατηρημένα ρωμαϊκά θέατρα που σώζονται στην Κρήτη.

¹⁰ <https://sitia-geopark.gr/>

Μονή Καψά - Κωδικός: GR4320004 - Τόπος Κοινοτικής Σημασίας

Η περιοχή χαρακτηρίζεται ως ΤΚΣ (Τόπος Κοινοτικής Σημασίας) και διακρίνεται για τη γεωμορφολογία της με τους ασβεστόλιθους της ενότητας της Τρίπολης να επικρατούν στο ανάγλυφο της περιοχής. Εδώ βρίσκεται το εντυπωσιακό φαράγγι των Περιβολακίων με τις κάθετες ορθοπλαγιές και του απότομους κρημνούς του. Πάνω σε λόφο κατά μήκος του φαραγγιού δεσπόζει και η περίφημη Μονή Αγίου Ιωάννη Καψά, σκαλισμένη στο βράχο.

Η χλωρίδα της περιοχής είναι μοναδική: εδώ βρίσκονται σπάνια στενοενδημικά φυτά, μερικά από τα οποία είναι απειλούμενα όπως τα χαρακτηριστικά *Tordylium hirtocarpum* και *Silene pinetorum*.

Όρος Θρυπτή και γύρω περιοχή - Κωδικός: GR4320005 - Τόπος Κοινοτικής Σημασίας

Η Θρυπτή, ανάμεσα στις πόλεις της Ιεράπετρας και της Σητείας, αποτελεί τον πέμπτο μεγαλύτερο ορεινό όγκο της Κρήτης. Χαρακτηρίζεται από φαράγγια που προκαλούν δέος με τους κατακόρυφους γκρεμούς και τους διάσπαρτους μικρούς καταρράκτες. Το φαράγγι του Χα ξεπροβάλλει επιβλητικά στο τοπίο μετά την παραλία της Παχειάς Άμμου Ακόμα, το φαράγγι του Μέσωνα ή το καταπράσινο και γεμάτο νερά φαράγγι του Ορεινού, γνωστό και ως φαράγγι των Κόκκινων Πεταλούδων, που πήρε το όνομά του από τις πολυάριθμες κόκκινες πεταλούδες που συνήθιζαν να ξεπροβάλλουν από τους θάμνους, μαγεύοντας τους ταξιδιώτες.

Η διάσχιση όλων των παραπάνω φαραγγίων απαιτεί, τουλάχιστον σε κάποια τμήματά τους, κατάλληλο εξοπλισμό και γνώσεις καταρρίχησης. Η περιοχή φημίζεται τέλος για το πευκοδάσος της, ένα από τα λίγα που έχουν απομείνει στο νησί, η έκταση του οποίου έχει δυστυχώς συρρικνωθεί σημαντικά από την εκδήλωση εκτεταμένων πυρκαγιών στο πρόσφατο παρελθόν.

Νησί Διονυσάδες - Κωδικός: GR4320011 - Ζώνη Ειδικής Προστασίας

Ο μύθος θέλει τις Διονυσάδες να δημιουργήθηκαν από τον ίδιο τον θεό Διόνυσο, από τον οποίο πήραν και το όνομά τους. Πρόκειται για ένα σύμπλεγμα από τέσσερις ακατοίκητες νησίδες με χαρακτηριστική άγρια ομορφιά. Οι δυσπρόσιτοι βράχοι προσφέρουν καταφύγιο σε πλήθος πτηνών, ενώ τους μήνες Ιούλιο-Σεπτέμβριο εδώ φωλιάζει και αναπαράγεται και το γνωστό «βαρβάκι», ο μαυροπετρίτης (*Falco eleonorae*), σχηματίζοντας μια από τις σημαντικότερες αποικίες παγκοσμίως. Το ίδιο πλούσια είναι και τα νερά που τις περιβάλλουν, ενώ σε ξηρά και θάλασσα εντοπίζονται μοναδικά στον κόσμο φυτά και ζώα.

Στη Δραγονάδα εντοπίζονται ακόμη οι «Κολώνες», εντυπωσιακοί βραχώδεις σχηματισμοί που αναδύονται από τη θάλασσα, τα υποθαλάσσια σπήλαια αλλά και τα ευρήματα που τοποθετούνται από τους ιστορικούς στους πρώτους χριστιανικούς χρόνους.

Οι υγρότοποι στο Γεωπάρκο Σητείας:

- Υγρότοπος Κουρεμένου - Κωδικός: KRI004 – Υγρότοπος
- Χιόνα - Κωδικός: KRI012 – Υγρότοπος
- Έλος Καρουμών - Κωδικός: KRI008 – Υγρότοπος
- Εκβολή ρύακα Κάτω Ζάκρου - Κωδικός: KRI009 – Υγρότοπος
- Αλατσολίμνη - Κωδικός: KRI014 – Υγρότοπος
- Υγρότοπος Σκαφιδάρá - Κωδικός: KRI017 – Υγρότοπος

Ο Δήμος Σητείας βρήκει αρχαιολογικών θέσεων, τόπων μνήμης και ιστορίας. Το παρελθόν της Ανατολικής Κρήτης μελετάται εντατικά ήδη από τα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα, όταν περιηγητές και μελετητές κατέφθαναν για να καταγράψουν την ιστορία της, ενώ τότε ξεκίνησαν και οι πρώτες ανασκαφές.

Η Νεολιθική παρουσία στο ανατολικό άκρο της Κρήτης επιβεβαιώνεται από ποικίλα ευρήματα, σκεύη και εργαλεία, όπως αυτά της σημαντικής νεολιθικής οικίας στο Μαγκασά και σπηλαίων όπως το Μικρό Κατωφύγι και τα Πελεκητά.

Κατά την Εποχή του Χαλκού το ανατολικό άκρο του νησιού, λόγω της γεωγραφικής του θέσης, αποτέλεσε την πύλη της Κρήτης προς τα λιμάνια της ανατολικής Μεσογείου. Η οργάνωση του εμπορίου, οι συναλλαγές και η συγκέντρωση αγαθών οδήγησαν στη δημιουργία μεγάλων αστικών κέντρων, όπως το Παλαίκαстро. Ακόμα ο Πετράς και η Ζάκρος υπήρξαν πόλεις-λιμάνια με κεντρικά κτήρια δημόσιου χαρακτήρα και δραστηριότητες τόσο διοικητικές, όσο και θρησκευτικές, στο πρότυπο των υπόλοιπων μινωικών «ανακτόρων».

Η κατοίκηση στην ενδοχώρα των αστικών και «ανακτορικών» κέντρων κατά την 2η χιλιετία π.Χ. ήταν διάσπαρτη και είχε τη μορφή μικροσυνοικισμών ή μεμονωμένων οικήσεων, που φανερώνουν πολλά για την αγροτική οικονομία και την κοινωνική οργάνωση. Συναντάμε έτσι αγρεπαύλεις (Επάνω Ζάκρος), αγροικές (Καρούμες, Ζου), φυλάκια (Χοιρόμανδρες), αλλά και υπαίθρια ιερά (Πισκοκέφαλο), μινωικά ιερά κορυφής (Πετσοφάς, Τραόσταλος, Μόδι), λατομεία (Πελεκητά, Κάβο Σίδερρο) και τμήματα μινωικών μονοπατιών. Κάποιες από τις κομβικές αυτές θέσεις συνέχισαν να χρησιμοποιούνται και μεταγενέστερα, αξιοποιώντας τα οφέλη των φυσικών πόρων (πηγές νερού, καλλιεργήσιμες εκτάσεις) αλλά και της καλής ορατότητας, προσβασιμότητας και δυνατότητας ελέγχου.

Σήμερα, τα λαογραφικά μουσεία του νομού περισιώζουν τα υπολείμματα των καθημερινών εκφράσεων των κατοίκων του νησιού από το πρόσφατο παρελθόν. Σε αυτά εκτίθενται ποικίλα χειροτεχνήματα, υφαντά, έπιπλα, ενδυμασίες, είδη κουζίνας, εργαλεία, κεραμικά. Το Μουσείο Νερού της Επάνω Ζάκρου φιλοξενείται σε έναν από τους πολλούς νερόμυλους του χωριού και σκοπό έχει να αναδείξει δραστηριότητες που σχετίζονταν με το νερό. Τέλος, ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, διοργανώνονται στα χωριά πολυάριθμα γλέντια, τα οποία συνδέονται με θρησκευτικές εορτές.¹¹

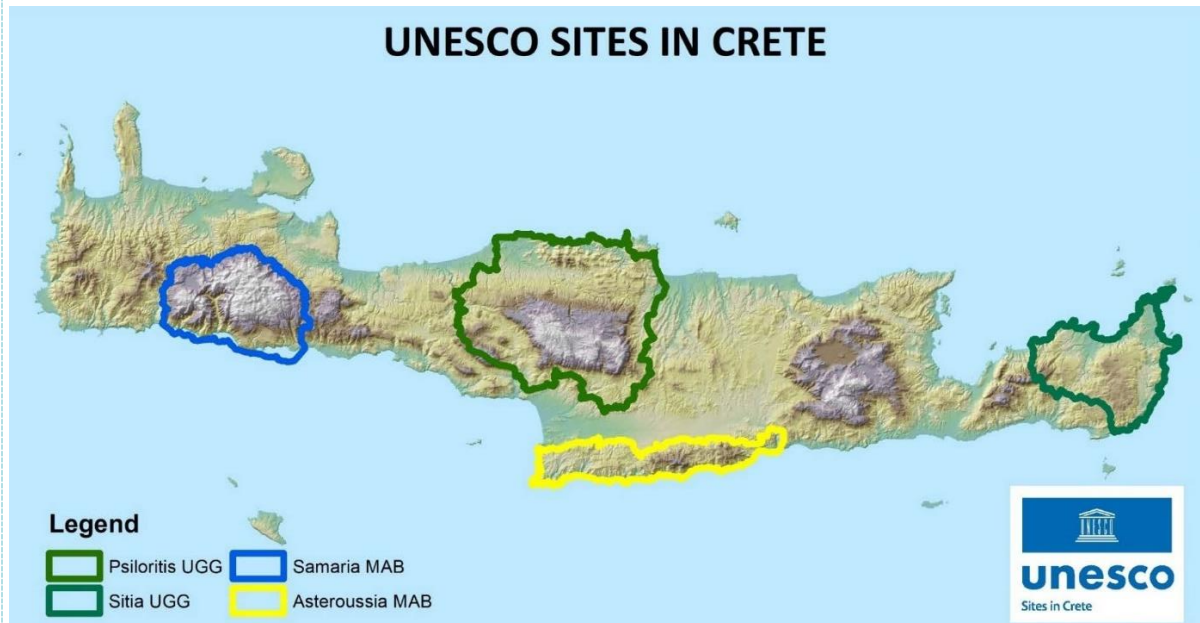
Η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της Σητείας συνυπάρχει με ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον παρόν σε όλες τις μορφές σύγχρονης καλλιτεχνικής έκφρασης και καθημερινής ψυχαγωγίας. Στην πόλη της Σητείας στις τουριστικές περιοχές Μακρυγιαλού Παλαικάστρου και Μόχλου αλλά και στα χωριά του δήμου, πραγματοποιούνται σημαντικές εκθέσεις, θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες και χορευτικές εκδηλώσεις στις οποίες παρουσιάζονται έργα τόσο από τον χώρο της παράδοσης όσο και από τις σύγχρονες αναζητήσεις ντόπιων και ξένων καλλιτεχνών και ομάδων.¹²

Σημαντικές εκδηλώσεις αποτελούν: το Μεσογειακό Φεστιβάλ της Σητείας, τα Κορνάρεια καθώς και πλήθος εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται στις κεντρικές πλατείες οικισμών, όπως: στη Σίτανο, στον ερειπωμένο οικισμό Σκαλιά, στα Έξω Μουλιανά και στη Μυρσίνη, στα Μέσα Μουλιανά, στη Ζήρο και Αγία Τριάδα, στη Ρούσα Εκκλησιά, στο Χαμέζι και στα Σχινοκάψαλα, στον Άγιο Στέφανο και στη Ζάκρο, στο Παλαίκαстро, στη Λάστρο, στο Πισκοκέφαλο, στην Τουρλωτή, στο Παρασπόρι, στην Κάτω Βρύση, στις Λιθίνες, στη Σφάκα, στους Αρμένους κ.α.

¹¹ Πηγή δεδομένων: Σχέδιο Διαχείρισης του Φυσικού Πάρκου Σητείας και 4ετές Σχέδιο Δράσης

¹²<https://visitsitia.gr/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CF%86%CE%B5%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%B2%CE%B1%CE%BB/>

ΧΑΡΤΗΣ 19. UNESCO SITES IN CRETE. Πηγή: Σχέδιο Διαχείρισης και Σχέδιο Δράσης Γεωπάρκου
UNESCO Ψηλορείτη 2023 - 2027

Αξίζει να σημειωθεί ότι και οι τέσσερις (4) περιοχές είναι στη φάση ωρίμανσης μελετών για έργα στις πεζοπορικές διαδρομές, στους τομείς των ποδηλατικών διαδρομών, της δημιουργίας αναρριχητικών πεδίων καθώς και διαδρομών *via ferrata*.

Τέλος, το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Κρήτης ολοκλήρωσε πρόσφατα το έργο με τίτλο «Branding περιοχών UNESCO Κρήτης» με σκοπό την υλοποίηση ενός συνόλου δράσεων σήμανσης, (συμβατικής και ψηφιακής) εντός των περιοχών UNESCO της Κρήτης και αφορά στην πλήρη και ενιαία σήμανση του συνόλου των διαδρομών και αναφέρεται σε:

1. **Συμβατική Σήμανση.** Τοποθετήθηκαν σύγχρονες καλαίσθητες πινακίδες ενημέρωσης και πληροφόρησης καθώς και τα αναγκαία σημεία πληροφόρησης και ενημέρωσης σε επιλεγμένα σημεία των περιοχών.
2. **Ψηφιακές εφαρμογές.** Δημιουργήθηκε ένα σύνολο ψηφιακών καινοτόμων εφαρμογών που προβάλλουν τις περιοχές UNESCO.
3. **Καμπάνια προβολής.** Έγινε καμπάνια στα διεθνή ΜΜΕ και σε ψηφιακές πλατφόρμες καθώς και συμμετοχή σε έκθεση Τουρισμού παγκόσμιας εμβέλειας.

Ειδικότερα:

- Δημιουργήθηκε εταιρική ταυτότητα – έντυπου και ψηφιακού υλικού προβολής των περιοχών UNESCO.¹³
- Δημιουργήθηκαν μονάδες στατικών σημείων ενημέρωσης επισκεπτών.
- Έγινε ψηφιακή καμπάνια προβολής των περιοχών UNESCO.
- Δημιουργήθηκαν ψηφιακές διατοπικές πολιτιστικές διαδρομές ανάμεσα στις περιοχές UNESCO Κρήτης.
- Έγιναν καταχωρήσεις σε διεθνή κλαδικά περιοδικά.
- Συμμετείχαν σε μεγάλη έκθεση τουρισμού.
- Εκπονήθηκε μελέτη δημιουργίας στοχευμένων τουριστικών πακέτων (εσωτερικού και εξωτερικού τουρισμού).

¹³ <https://www.unescositesincrete.gr/en/>

- Έγιναν δράσεις δημοσιότητας και δικτύωσης με επιτροπές UNESCO.
- Πραγματοποιήθηκαν ημερίδες δικτύωσης και συναντήσεις.

2.1.4 Φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και τοπίο

Το Υπουργείο Πολιτισμού, έχει καταρτίσει φάκελο υποψηφιότητας για εγγραφή των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Τα έξι Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα (Κνωσός, Φαιστός, Μάλια, Ζάκρος, Κυδωνίας, Ζώμινθος) της σειριακής υποψηφιότητας καλύπτουν γεωγραφικά ολόκληρο το νησί και χρονολογικά όλο το εύρος του Μινωικού Πολιτισμού, από τη Μέση εποχή του Χαλκού, όταν ιδρύονται τα πρώτα ανάκτορα (1900-1700π.Χ.) και την Ύστερη εποχή του Χαλκού της ακμής των νέων ανακτόρων (1700-1450π.Χ.) έως και την Τελική και Μετανακτορική περίοδο (1450-1100π.Χ.).¹⁴

Η παρούσα Ο.Χ.Ε. προσφέρει μοναδική ευκαιρία για να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν έργα για την ανάδειξη, προστασία και αποκατάσταση των μνημείων που περιλαμβάνει η σειριακή εγγραφή, καθώς και έργα για την αναβάθμιση και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών για τους επισκέπτες με σκοπό τη συνολική βελτίωση της εμπειρίας τους στους εν λόγω αρχαιολογικούς χώρους. Παράλληλα, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας εμβληματικής πολιτιστικής διαδρομής, η οποία θα συμβάλει στην ενίσχυση εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην επικράτεια της Κρήτης.

Πιο αναλυτικά, στην περιοχή παρέμβασης περιλαμβάνονται και τα **έξι Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα (Κνωσού, Φαιστού, Μάλια, Ζάκρου, Ζώμινθου, Κυδωνίας)** τα οποία ιδρύθηκαν σε σημαντικές – κομβικές θέσεις που κάλυπταν γεωγραφικά όλο το νησί από τα ανατολικά στα δυτικά:¹⁵

- Σε λόφους δίπλα σε εύφορες πεδιάδες και ποτάμια, σε πολλά επίπεδα (Κνωσός και Φαιστός).
- Σε πεδινές και παράκτιες περιοχές (Μάλια, Ζάκρος και Κυδωνία).
- Σε μεγάλο υψόμετρο – ορεινό περιβάλλον (Ζώμινθος)

Καλύπτουν χρονολογικά ολόκληρη τη διάρκεια του Μινωικού Πολιτισμού, από την πρώιμη και μέση εποχή του χαλκού όπου εγκαθιδρύθηκαν τα πρώτα Ανακτορικά Κέντρα (1900-1700 π.Χ.), μέχρι την ακμή της ύστερης εποχής του χαλκού (1700- 140 π.Χ.) και τη μυκηναϊκή και μεταανακτορική περίοδο (1450-1100 π.Χ.).¹⁶

Όσο για την ανάπτυξη των τεχνών, αυτή είναι εμφανής στην εξέλιξη της κεραμικής, στους περίτεχνους σφραγιδολίθους, στη μεταλλοτεχνία και την κατεργασία των πολύτιμων μετάλλων, καθώς και στην υφαντουργία. Η ανάπτυξη της γραφής ακολουθεί την ανάπτυξη μιας περίπλοκης διοικητικής δομής. Η πρώτη μορφή γραφής πρέπει να ήταν ιερογλυφική. Το πιο εντυπωσιακό δείγμα ιερογλυφικής γραφής είναι ο περίφημος Δίσκος της Φαιστού (1700-1600 π.Χ.), που βρέθηκε το 1908 και δεν έχει αποκρυπτογραφηθεί.

Ειδικότερα:

¹⁴ Μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και της Περιφέρειας Κρήτης για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της «Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Εμβληματικών Διαδρομών του προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027.

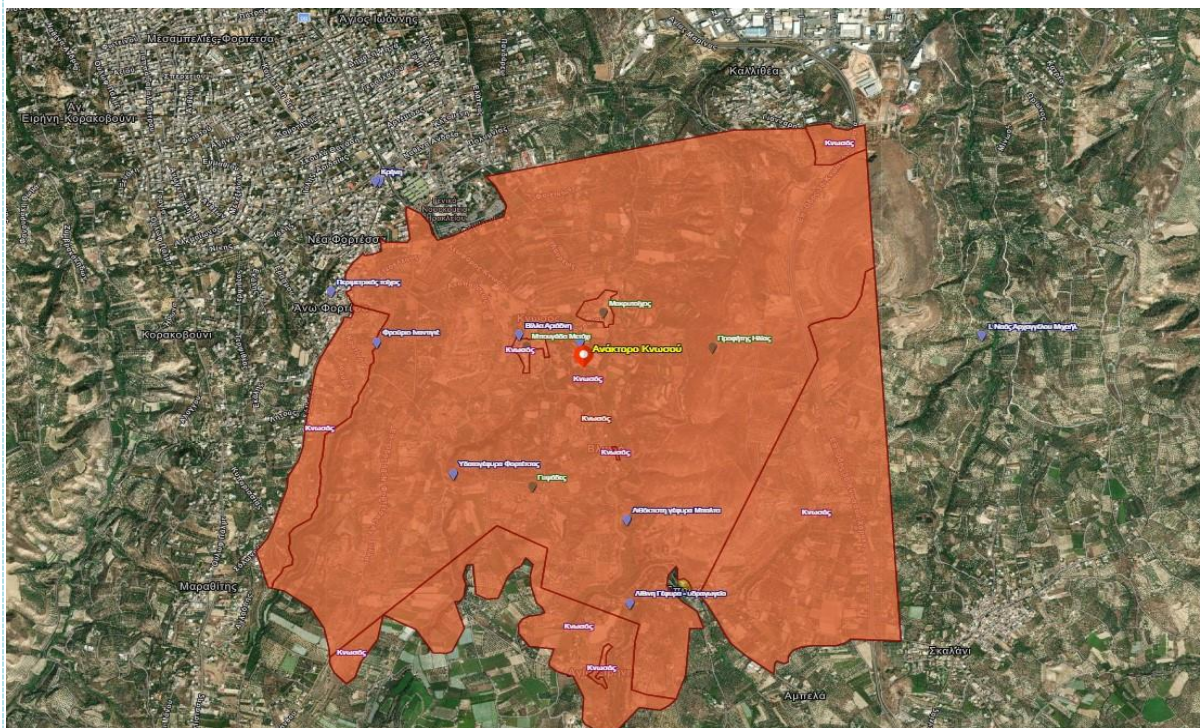
¹⁵ Αναλυτικές πληροφορίες για τα 6 Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα παρατίθεται στο παράρτημα.

¹⁶ *Minoan Palatial Centres, Nomination for Inscription on the UNESCO World Heritage List*, Hellenic Republic – Ministry of Culture, Αθήνα 2024.

1. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Κνωσού

Τοποθεσία	Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου
Έκταση	22.000 τ.μ.
Γεωγραφικό μήκος & πλάτος	N 35° 17' 50" E 25° 9' 45"
Χρονολογία ανέγερσης	200 π.Χ.
Αρχαιολογική Σχολή	Βρετανική
Σημαντικές πληροφορίες	<ul style="list-style-type: none"> • Το μεγαλύτερο μεταξύ όλων των ανακτόρων καθώς και εκείνο με τη μεγαλύτερη χρονική διάρκεια (1900-1350 π.Χ.). • Για πολλούς μελετητές, η Κνωσός υπηρετεί αντιπροσωπευτικά τον όρο «ανακτορικό κέντρο» δεδομένου ότι περιλάμβανε με τον πιο περιεκτικό τρόπο, όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που αναδεικνύουν τη λειτουργία του ως κατοικία του μονάρχη και της βασιλικής οικογένειας, αλλά ταυτόχρονα, και ως αστικό, θρησκευτικό και οικονομικό κέντρο. • Αναπτύχθηκε γύρω από την κεντρική αυλή και περιλάμβανε: πτέρυγες, πολυώροφα κτίρια και πολυάριθμα δωμάτια, μνημειακές κατασκευές, δίκτυα αποχέτευσης και λυμάτων και εισήγαγε μία ποικιλία οικοδομικών τεχνικών και υλικών που συνδυάζουν την πέτρινη τοιχοποιία, τον σοβά από μπάζα και το ξύλο. Διαθέτει επίσης όλα τα μινωικά χαρακτηριστικά όπως: δεξαμενές καθαρμών (lustral basins), μινωικές αίθουσες, φωταγωγούς, προβλήτα και πολύθυρα, καθώς και πλακόστρωτες αυλές, οδοντωτές μνημειακές προσόψεις και θεατρικούς χώρους.

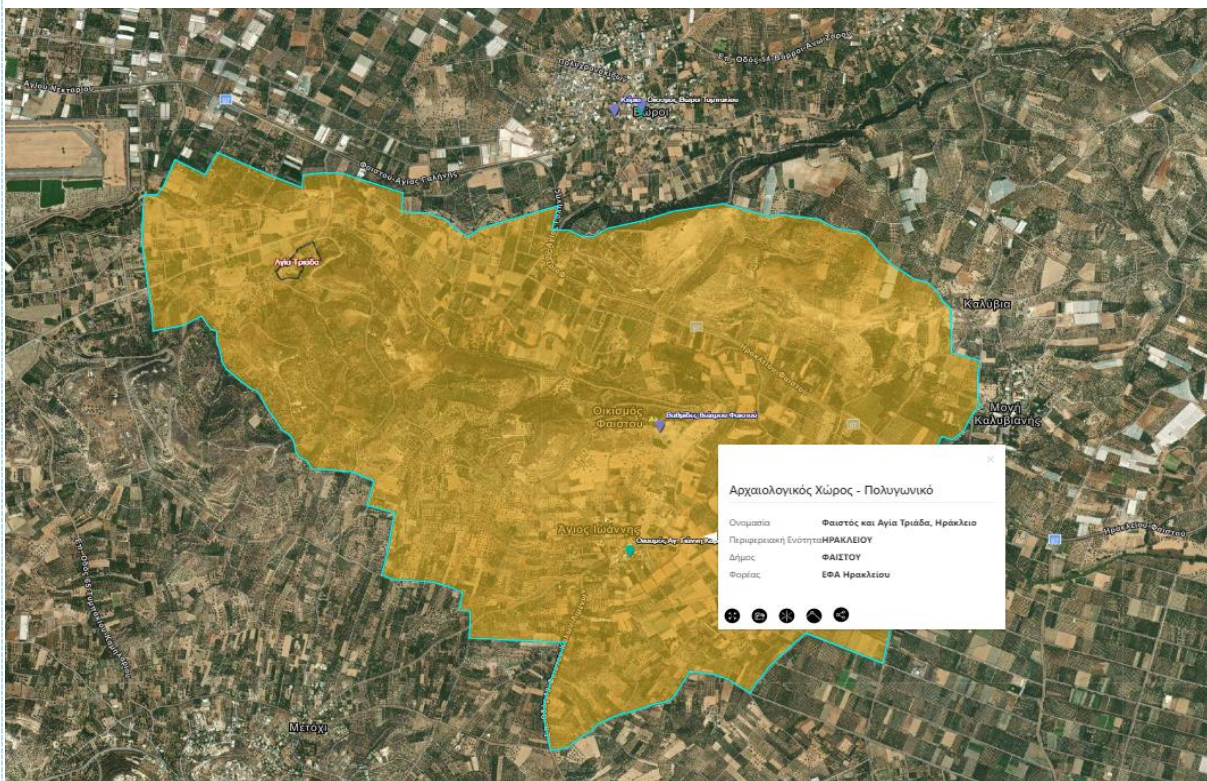

Πηγή: Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο

2. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Φαιστού

Τοποθεσία	Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου
Έκταση	8.000 τ.μ.
Γεωγραφικό μήκος & πλάτος	N 35° 3' 4" E 24° 48' 51"
Χρονολογία ανέγερσης	1900 π.Χ.
Αρχαιολογική Σχολή	Ιταλική
Σημαντικές πληροφορίες	<ul style="list-style-type: none"> • Η τοποθεσία της Φαιστού περιλαμβάνει τρεις λόφους και το μινωικό ανάκτορο ανεγέρθηκε στον ανατολικότερο και χαμηλότερο από αυτούς τους λόφους σε μια περίοπτη θέση που υψώνεται πάνω από την εύφορη πεδιάδα της Μεσσαράς. • Σήμερα είναι το καλύτερα διατηρημένο από τα προανακτορικά Μινωικά Κέντρα. • Μετά την καταστροφή του πρώτου ανακτόρου από σεισμό το 1700 π.Χ. περίπου, ένα νέο οικοδομικό πρόγραμμα ξεκίνησε τη νεοανακτορική περίοδο (MM III) και ολοκληρώθηκε την μετανακτορική (LM.JA) (Νεοανακτορική περίοδος, 1600 π.Χ. περίπου).

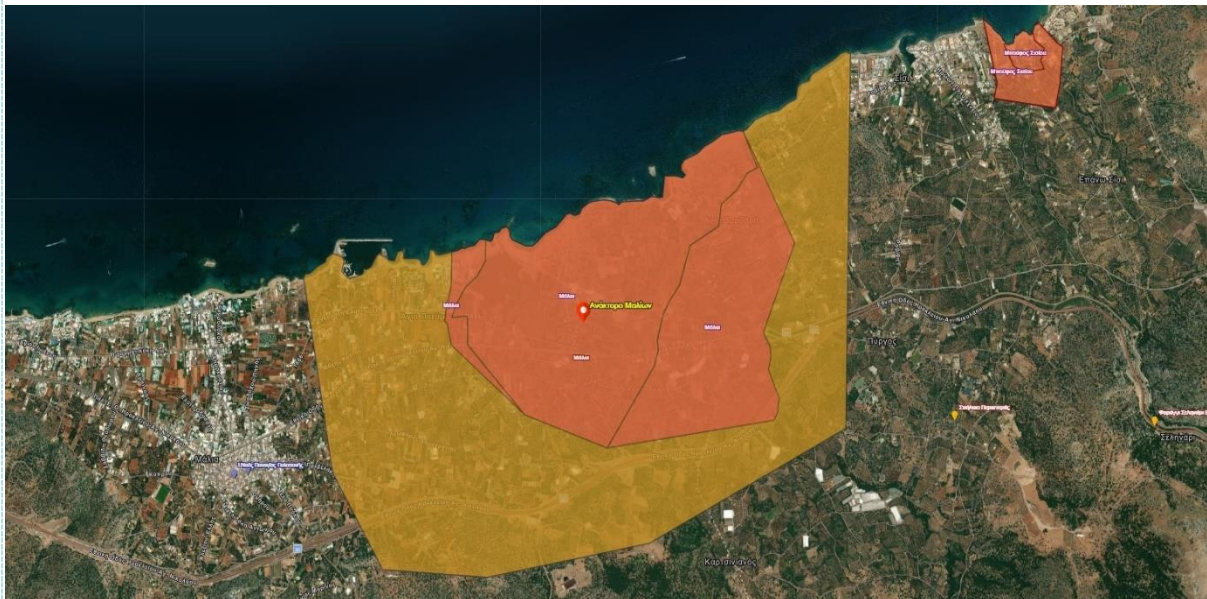

Πηγή: Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο

3. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Μαλίων

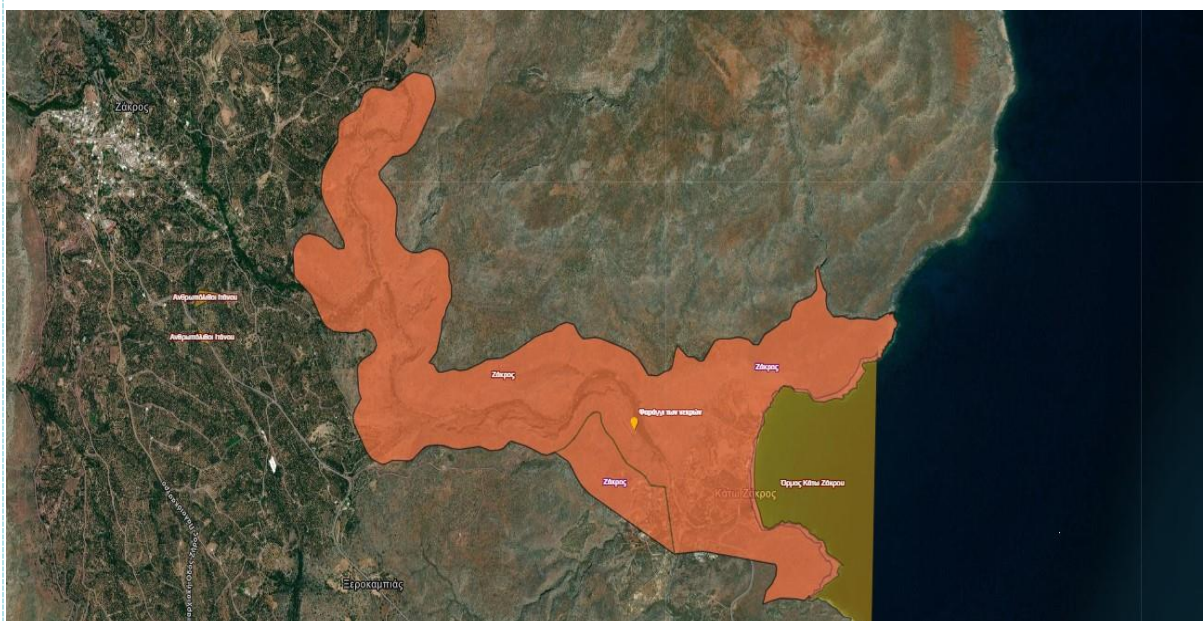
Τοποθεσία	Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου
Έκταση	7.500 τ.μ.
Γεωγραφικό μήκος & πλάτος	N 35° 17' 36" E 25° 29' 33"
Χρονολογία ανέγερσης	2000-1900 π.Χ.
Αρχαιολογική Σχολή	Γαλλική
Σημαντικές πληροφορίες	<ul style="list-style-type: none"> Είναι χωροθετημένο σε εύφορη κοιλάδα στη βόρεια ακτή της Κρήτης. Το τρίτο μεγαλύτερο μινωικό ανακτορικό κέντρο σε μέγεθος μετά την Κνωσό και τη Φαιστό. Αρχιτεκτονικά λείψανα της πρωτοανακτορικής περιόδου σώζονται στον βορειοδυτικό και βόρειο τομέα του ανακτορικού συγκροτήματος. Λόγω της εξαιρετικά πλούσιας και καλής διατήρησής του και του γεγονότος ότι καμία κατοίκηση δεν διαδέχθηκε την εγκατάλειψη του ανακτόρου μετά την μετανακτορική περίοδο, τα Μάλια συνιστούν σημαντική συμβολή στη μινωική αρχαιολογία και ειδικότερα στην πρωτοανακτορική περίοδο. Είχε μία πολύ καλά μελετημένη χωροταξική οργάνωση.

Πηγή: Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο

4. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Ζάκρου

Τοποθεσία	Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου
Έκταση	3.500 τ.μ.
Γεωγραφικό μήκος & πλάτος	N 35° 5' 54" E 26° 15' 39"
Χρονολογία ανέγερσης	1500 π.Χ.
Αρχαιολογική Σχολή	Βρετανική Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία
Σημαντικές πληροφορίες	<ul style="list-style-type: none"> • Το πιο απομονωμένο και το τελευταίο από τα σημαντικότερα μινωικά ανάκτορα που έχουν ανακαλυφθεί. • Βρίσκεται στο κέντρο μίας εύφορης κοιλάδας σε έναν φυσικά προστατευμένο κόλπο κατά μήκος της ανατολικής ακτής της Κρήτης, μια τοποθεσία στρατηγικής σημασίας για το εμπόριο και την επικοινωνία με την Ανατολή. • Πρόκειται για το 4^ο μεγαλύτερο Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο και παρουσιάζει ομοιότητες με τα υπόλοιπα αναφορικά με τον αρχιτεκτονικό του σχεδιασμό. • Ακολουθεί την τυπική διάταξη των άλλων Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων με την κεντρική αυλή γύρω από την οποία εκτείνονται πτέρυγες. • Σύμφωνα με τα ανασκαφικά δεδομένα, η δυτική και η ανατολική πτέρυγα στέγαζαν θρησκευτικές, διοικητικές και κοινωνικές δραστηριότητες, ενώ η νότια και η βόρεια αποτελούνταν κυρίως από εργαστήρια τεχνιτών, αποθηκευτικούς και μαγειρικούς χώρους, καθώς και βοηθητικούς για τις βασιλικές κατοικίες χώρους.

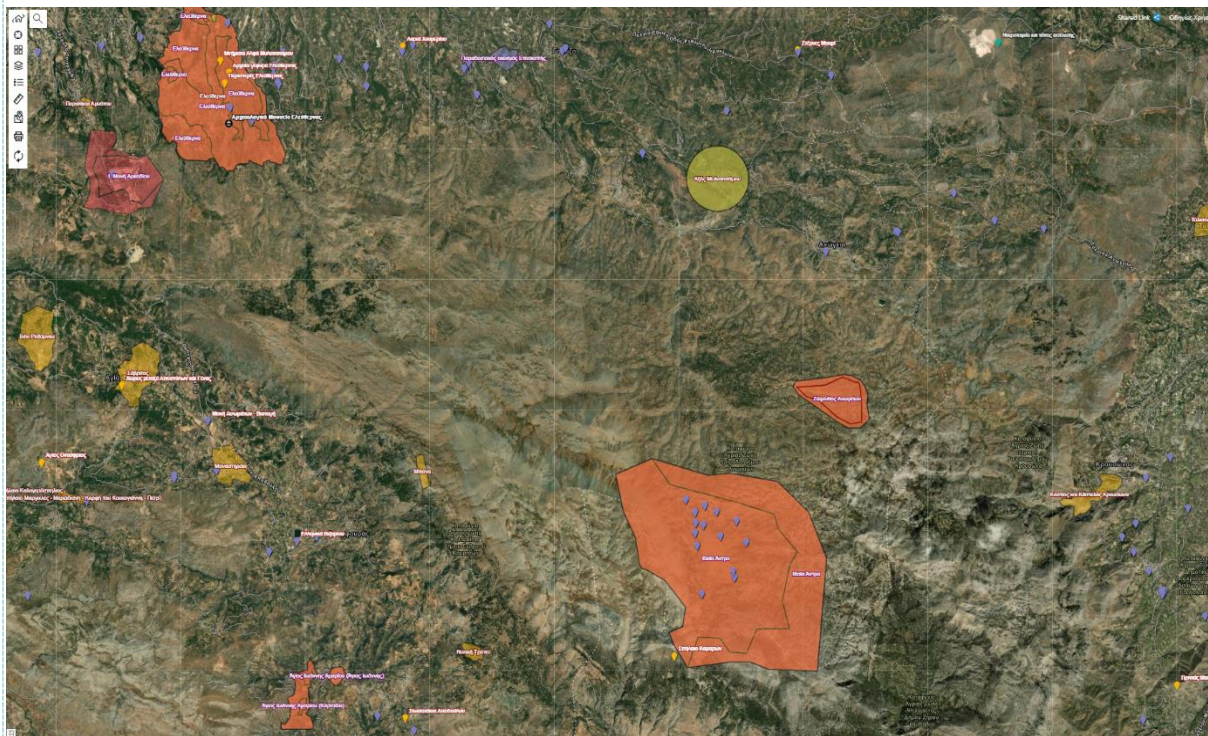

Πηγή: Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο

5. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Ζωμίνθου

Τοποθεσία	Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου
Έκταση	1.600 τ.μ.
Γεωγραφικό μήκος & πλάτος	N 35° 31' 2" E 24° 1' 11"
Χρονολογία ανέγερσης	1700 π.Χ.
Αρχαιολογική Σχολή	Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία
Σημαντικές πληροφορίες	<ul style="list-style-type: none"> Θεωρείται μοναδικό εξαιτίας της χρωθέτησής του σε ορεινή περιοχή. Το ανακτορικό συγκρότημα ιδρύθηκε το 1700 π.Χ. (νεοανακτορική περίοδος), περίπου την ίδια χρονική περίοδο με τα υπόλοιπα ανακτορικά κέντρα στο νησί και περιλαμβάνει έναν εκτενή οικισμό και ένα μνημειακό κτιριακό συγκρότημα, γνωστό ως «Κεντρικό Κτίριο» που καλύπτει έκταση πάνω από 0,4 εκτάρια. Η Ζωμίνθος καταστράφηκε από σεισμό γύρω στο 1600 π.Χ. που οδήγησε σε πυρκαγιά η οποία κατέστρεψε κατόπιν ολοσχερώς την πλειοψηφία των κτιρίων. Τα πρώτα ίχνη κατοίκησης στην περιοχή χρονολογούνται στην προτοανακτορική περίοδο, πριν από το 2000 π.Χ. Μόνο ένα μέρος του ανακτορικού κέντρου της Ζωμίνθου έχει ανασκαφεί μέχρι σήμερα το οποίο καλύπτει μια έκταση περίπου 2.150 τ.μ.

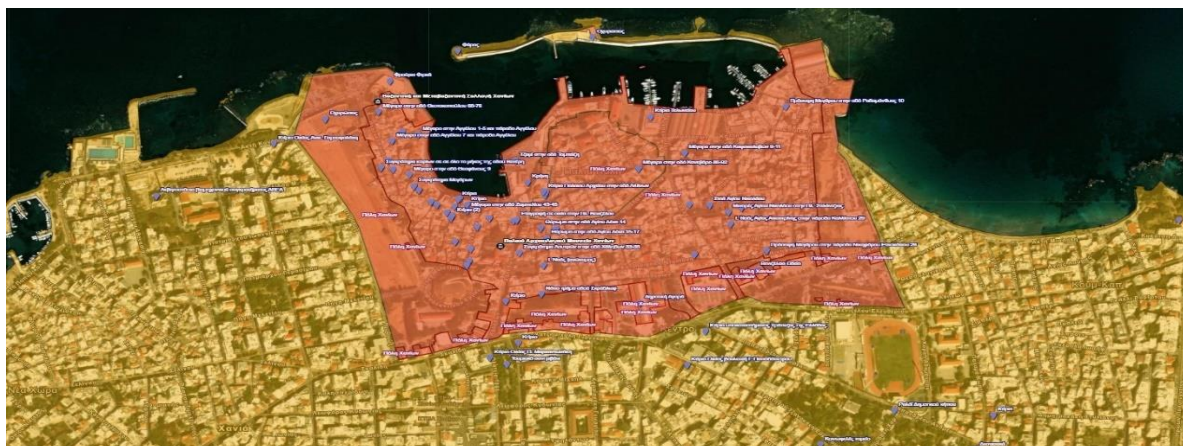

Πηγή: Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο

6. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Κυδωνίας

Τοποθεσία	Περιφερειακή Ενότητα Χανίων
Έκταση	-
Γεωγραφικό μήκος & πλάτος	N 35° 14' 55" E 24° 53' 14"
Χρονολογία ανέγερσης	Νεοανακτορική και μυκηναϊκή περίοδος
Αρχαιολογική Σχολή	Συνεργασία με το Σουηδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο & το Δανέζικο
Σημαντικές πληροφορίες	<ul style="list-style-type: none"> • Το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο της Κυδωνίας ιδρύθηκε στην κορυφή και γύρω από τον λόφο Καστέλι, που υψώνεται πάνω από το λιμάνι της σύγχρονης πόλης. Η ήπια και ευνοϊκή γεωμορφολογία της περιοχής που περιβάλλεται από μία μεγάλη πεδιάδα στα βόρεια και πολυάριθμα ρέματα και ποτάμια, προσέφερε τις κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξη ενός μινωικού οικισμού, ήδη από τις αρχές της τρίτης χιλιετίας π.Χ. • Ο οικισμός, εξελίχθηκε σταδιακά σε ένα σημαντικό ανακτορικό κέντρο κατά τη νεοανακτορική περίοδο και άκμασε πολλές φορές κατά τη διάρκεια της κλασικής περιόδου και των μεσαιωνικών χρόνων, καθιστώντας έτσι τα Χανιά, μεταξύ των παλαιότερων πόλεων - όχι μόνο στην Κρήτη- αλλά και στην Ευρώπη. • Η ιδιαιτερότητα αυτού του ανακτορικού κέντρου σε σύγκριση με τα άλλα πέντε και ταυτόχρονα το πιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του, είναι το γεγονός ότι, το μεγαλύτερο μέρος του παραμένει καλυμμένο κάτω από τα διαδοχικά στρώματα πολυάριθμων ιστορικών φάσεων. • Οι ανασκαφές, οι οποίες διενεργούνται συνεχόμενα από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα έφερε σταδιακά στο φως κομμάτια από πολλές ιστορίες της πόλης που συνθέτουν ένα μοναδικό παλίμψηστο, το οποίο γοητεύει επισκέπτες από όλο τον κόσμο. • Μέχρι σήμερα, οι ανασκαφές στους λόφους του Καστελίου έχουν φέρει στο φως τμήματα κτιριακών συγκροτημάτων που χρονολογούνται στην προανακτορική και πρωτοανακτορική περίοδο, τόσο στη νότια όσο και στη βόρεια πλαγιά του λόφου.

Πηγή: Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο

Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί, ότι σημαντικά πολιτιστικά στοιχεία της Κρήτης έχουν εγγραφεί στον Εθνικό κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και τα οποία οφείλουν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά ως προς την κοινή «UNESCO ταυτότητα» του νησιού. Αυτά είναι:

- Μαλεβιζιώτης | 2023
- Συρτός Κρήτης | 2023
- Καραμπάσι: η τεχνογνωσία της παρασκευής του στον Αποκόρωνα Χανίων Κρήτης | 2023
- Η αγγειοπλαστική παράδοση του Θραψανού Ηρακλείου Κρήτης | 2023
- Η βοσκή και ο κόσμος του βοσκού στον Ψηλορείτη | 2022
- Πρακτικές Διαχείρισης του Νερού στο Οροπέδιο Λασιθίου Κρήτης. Η τεχνογνωσία των αντλητικών ανεμόμυλων | 2020
- Η υφαντική τέχνη και η διαφύλαξή της στα Αστερούσια Κρήτης | 2018
- Η αγροδιατροφική παράδοση του χαρουπιού στην Κρήτη | 2019

Συμπληρωματικά, λειτουργούν και οι εγγραφές που αφορούν σε όλη τη χώρα, ήτοι:

- Ο πολιτισμός της ελιάς και του ελαιόλαδου | 2019
- Η Μετακινούμενη Κτηνοτροφία | 2017
- Η τέχνη της Ξερολιθιάς | 2015
- Μεσογειακή Διατροφή | 2013
- Ο άυλος πολιτισμός των Ιστορικών Καφέ | 2022

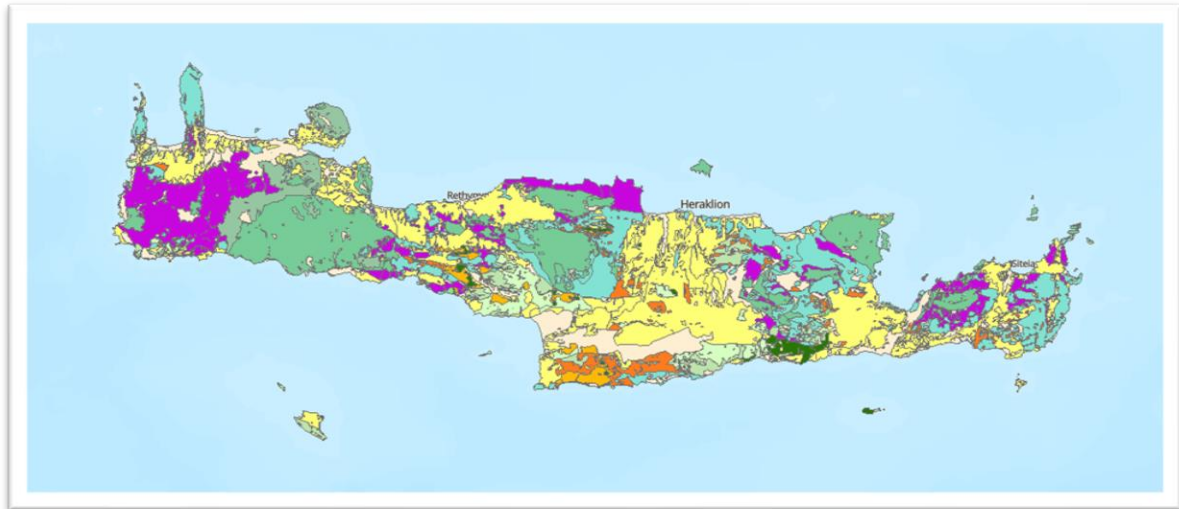
Τέλος, το 2023 η πόλη του Ηρακλείου εντάχθηκε στο Παγκόσμιο Δίκτυο «Δημιουργικών Πόλεων» (Creative Cities) της UNESCO, στον τομέα της Γαστρονομίας.

2.1.5 Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά

Η περιοχή παρέμβασης είναι γνωστή για τις γεωλογικές - γεωμορφολογικές ιδιαιτερότητές της, καθώς και για την εξαιρετική παλαιοντολογική ποικιλία που διαθέτει. Η γεωλογία περιλαμβάνει μια ακολουθία φάσεων διαφορετικής ηλικίας και σχηματισμών που συνεισφέρουν στη γεωλογική δομή του νησιού και η οποία έχει συντελέσει στην εγγραφή των τεσσάρων (4) περιοχών της περιοχής παρέμβασης, στον κατάλογο της UNESCO.

ΧΑΡΤΗΣ 20. Γεωλογικός Χάρτης της Κρήτης. Πηγή: Ανοικτά Δεδομένα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης

Πιο ειδικά:

ΓΕΩΠΑΡΚΟ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ¹⁷

Γεωλογικά χαρακτηριστικά

Τα μνημεία της γης και οι γεώτοποι του Ψηλορείτη είναι διάσπαρτοι σε όλη την έκτασή του. Περιλαμβάνουν μοναδικούς σχηματισμούς πετρωμάτων, θέσεις απολιθωμάτων, εντυπωσιακές μορφές του ανάγλυφου, σπήλαια και τις καρστικές μορφές, πτυχώσεις και ρήγματα των πετρωμάτων, ιδιαίτερα σημαντικές για το φυσικό περιβάλλον εμφανίσεις νερού, στοιχεία αλληλεπίδρασης του ανθρώπου με την πέτρα και το ανάγλυφο, που όλα μαζί συνθέτουν την ιστορία της Γης και του ανθρώπου στον Ψηλορείτη.

Φυσικοί κίνδυνοι

Ο σημαντικότερος φυσικός κίνδυνος που αντιμετωπίζει συνολικά η περιοχή του γεωπάρκου αφορά στο σεισμό. Το Γεωπάρκο Ψηλορείτη, όπως και ολόκληρη η Κρήτη, ανήκει στην ζώνη II σύμφωνα με τον νέο χάρτη σεισμικής επικινδυνότητας. Το ανάγλυφο, η φύση των πετρωμάτων αλλά και οι ορεινοί όγκοι λειτουργούν σαν αποσβεστήρες των σεισμικών κυμάτων με συνέπεια οι εντάσεις των σεισμών να έχουν πολύ μικρές τιμές.

Περιορισμένες είναι οι απειλές που προκαλούνται από φυσικά φαινόμενα και αφορούν κυρίως φαινόμενα όπως πλημμύρες, διάβρωση, κατολισθήσεις. Ο κίνδυνος από πλημμύρες περιορίζεται στα πεδινά τμήματα, κυρίως στις περιοχές από τις οποίες διέρχεται ο Γεροπόταμος στο Μυλοπόταμο και ο Πλατύς ποταμός στο Αμάρι. Η μόνη περιοχή με σημαντικό κίνδυνο πλημμύρας

¹⁷ Πηγή στοιχείων: Σχέδιο Διαχείρισης και Σχέδιο Δράσης Γεωπάρκου UNESCO Ψηλορείτη 2023 - 2027

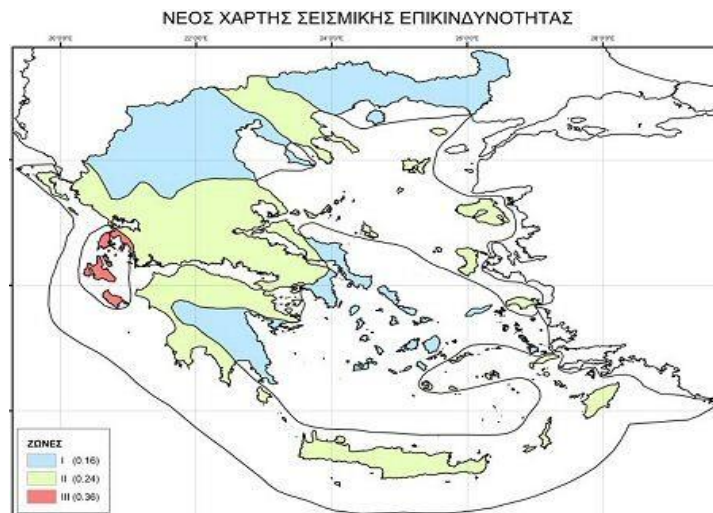
στο μέλλον είναι αυτή του Δήμου Μαλεβιζίου και ιδιαίτερα το ανατολικό τμήμα της Δ.Ε. Γαζίου. Στο παρελθόν πλημμύρες έχουν καταγραφεί στην περιοχή Παλιόκαστρου Δήμου Μαλεβιζίου, Μαργαριτών Δήμου Μυλοποτάμου και Αμαρίου και Λαμπιώτων του Δήμου Αμαρίου.

Τη σημαντικότερη ίσως φυσική απειλή αποτελεί η διάβρωση των ημιορεινών περιοχών που επιφέρει απόπλυση του εδαφικού μανδύα και σε συνδυασμό με την έντονη ξηρασία και την υπερβόσκηση συμβάλει στη δημιουργία του φαινομένου της ερημοποίησης και των καταστροφικών επιπτώσεων που αυτή έχει στο τοπικό οικοσύστημα.

Τέλος οι κατολισθήσεις που παρατηρούνται στην περιοχή είναι κυρίως σημειακές στις περιοχές όπου κυρίαρχο πέτρωμα είναι ο Φλύσχης. Οι περιοχές αυτές εντοπίζονται στην Τοπική Κοινότητα Αμαρίου του ομώνυμου Δήμου και στις περιοχές του Κρουσώνα και των Καμαρών.

Το φαινόμενο των δασικών πυρκαγιών παρατηρείται κυρίως στην ορεινή ζώνη την περίοδο της άνοιξης και του καλοκαιριού, με περιορισμένη όμως έκταση.

ΧΑΡΤΗΣ 21. Χάρτης Σεισμικής Επικινδυνότητας, Πηγή: ΦΕΚ 1154 Τεύχος Β'/12.8.2003

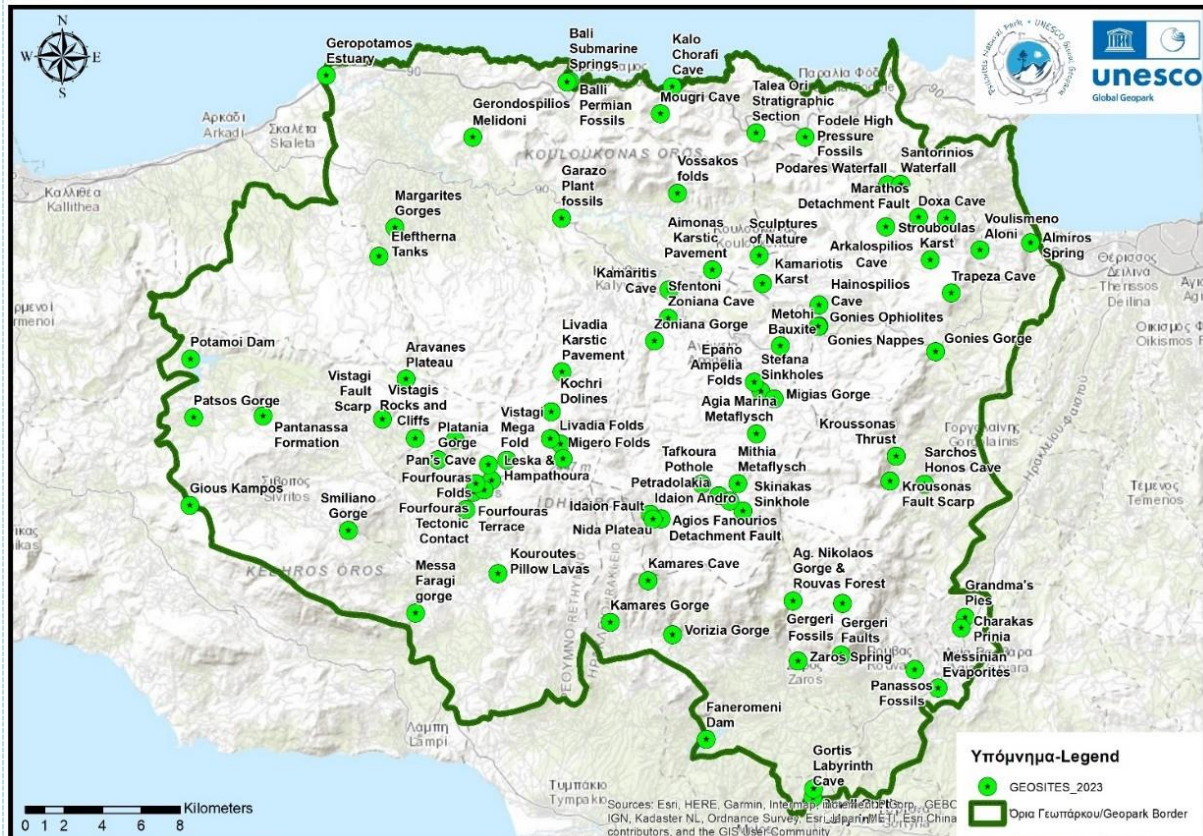

ΧΑΡΤΗΣ 22. Χάρτης Ιστορικών Πλημμυρών και Δυνητικά επικίνδυνων για Πλημμύρα περιοχών του Γεωπάρκου, Πηγή: <https://ypen.gov.gr/perivallon/ydatikoi-poroi/plimmyres/>

Γεώτοποι

Οι γεώτοποι αποτελούν θέσεις ιδιαίτερου γεωλογικού ενδιαφέροντος και στοιχεία της γεωλογικής κληρονομιάς του Ψηλορείτη. Μέχρι σήμερα έχουν αναγνωρισθεί 87 σημαντικοί γεώτοποι, οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν περισσότερα σημεία γεωλογικού ενδιαφέροντος.

ΧΑΡΤΗΣ 23. Γεώτοποι του Γεωπάρκου Ψηλορείτη 2023

Πολλοί από τους γεώτοπους γειτνιάζουν μεταξύ τους και συνδυαστικά μπορούν να αναπλάσουν μικρά κομμάτια της γεωλογικής ιστορίας του βουνού. Άλλοι πάλι έχουν κοινά γεωλογικά και φυσικά χαρακτηριστικά που ο ένας συμπληρώνει τον άλλο και όλοι μαζί μια πλήρη θεματική εικόνα του βουνού. Για της παραπάνω λόγους, αλλά και για της ανάγκης ανάδειξης της πολλοί γεώτοποι έχουν ομαδοποιηθεί σε επιμέρους υποπεριοχές.

Έτσι, έχουν οριοθετηθεί ως υποπεριοχές η «τομή των Ταλαίων Ορέων: ένα ταξίδι 250εκατομμυρίων χρόνων στο παρελθόν» στην οροσειρά του Κουλούκωνα, τα «καρστικά τοπία του Ψηλορείτη» στην ορεινή ζώνη του βουνού, «από το βουνό στον κάμπο» που περιλαμβάνει της ανατολικούς και νότιους πρόποδες του βουνού, τα «γκρεμά του Αμαρίου» στην ομώνυμη κοιλάδα και το «σπηλαιοπάрко» που περιλαμβάνει τα σημαντικότερα σπήλαια του Ψηλορείτη. Παράλληλα, υπάρχουν και επιμέρους γεώτοποι που για διάφορους λόγους δεν έχουν ενταχθεί σε κάποια από της υποπεριοχές αυτές και διακρίνονται ως μεμονωμένοι σχηματισμοί.

Οι περισσότεροι από τους γεώτοπους είναι προσβάσιμοι από το υπάρχων οδικό δίκτυο, άλλοι μόνο μέσω ορειβατικών μονοπατιών ενώ μερικοί έχουν συνδεθεί με δίκτυο περιπατητικών διαδρομών. Σε αρκετές από τις θέσεις έχουν ή πρόκειται να αναρτηθούν από το Φυσικό Πάρκο ή τους Τοπικούς

Φορείς ενημερωτικές πινακίδες.¹⁸

Α. Τομή Ταλλαίων Ορέων: ένα ταξίδι 250 εκατομμυρίων χρόνων στο παρελθόν

Το όρος Κουλούκωνας ή Ταλλαία Όρη, βρίσκεται στη βόρεια προέκταση του Φυσικού Πάρκου του Ψηλορείτη. Μόνο στην περιοχή αυτή της Κρήτης βρίσκονται τα παλιότερα πετρώματα της ενότητας των «Πλακωδών ασβεστολίθων» και μάλιστα σεαναστραμμένη σειρά, δηλαδή το παλιότερο πέτρωμα σκεπάζει το νεότερο σε ηλικία. Αυτό οφείλεται στις μεγάλες πιέσεις που δέχθηκαν τα πετρώματα αυτά πριν από αρκετά εκατομμύρια χρόνια και οι οποίες σήμερα αποτυπώνονται στις αναρίθμητες πτυχώσεις και τα σπασίματα των πετρωμάτων. Ακολουθώντας μια πορεία από τη βόρεια ακτή της την ενδοχώρα της κοιλάδας του Μυλοποτάμου ο επισκέπτης πραγματοποιεί ένα νοητό ταξίδι 250 περίπου εκατομμυρίων χρόνων, πίσω στο γεωλογικό παρελθόν της Κρήτης. Στις τομές των δρόμων, στα πρηνή των πλαγιών και στις στενές ρεματιές φαίνονται όλα τα πετρώματα της ενότητας των «Πλακωδών ασβεστολίθων», πτυχώσεις, ρήγματα, απολιθώματα και πλήθος άλλων φυσικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών της περιοχής.

Β. Τα καρστικά τοπία του Ψηλορείτη

Τα καρστικά τοπία είναι ιδιαίτερες περιοχές της Γης με μοναδικό ανάγλυφο, συνήθως τραχύ και άγριο, όπου κυριαρχεί η πέτρα και η έλλειψη νερού και εδάφους.

Τα περιβάλλοντα και οι οικότοποι είναι συνήθως ακραία και ξεχωριστά όπως και οι μορφές της ζωής που συναντιούνται σε αυτά. Είτε είναι επιφανειακές μορφές του ανάγλυφου όπως τα οροπέδια, οι δολίνες, οι καταβόθρες και οι άλλες παρόμοιες μορφές, είτε είναι υπόγειες όπως τα σπήλαια και τα βάραθρα που συναρπάζουν τον επισκέπτη και ξεχωρίζουν για τα μοναδικά τοπία που προσφέρουν.

Η διάλυση των ασβεστολίθων, δολομιτών και μαρμάρων του Ψηλορείτη, ιδιαίτερα στην ορεινή του ζώνη, έχει δημιουργήσει ένα πλήθος τέτοιων μορφών και τοπίων που χαρακτηρίζουν το ανάγλυφο του βουνού και καθορίζουν στο μέγιστο βαθμό την εμφάνιση της ζωής σε όλες τις εκφάνσεις: από το μικρό σκαθάρι μέχρι τον ίδιο τον άνθρωπο. Τα «καρστικά τοπία του Ψηλορείτη», εάν αφήσουμε προς το παρόν τα σπήλαια και τα βάραθρα που υπάρχουν σε όλη την έκταση του πάρκου, αφορούν σε επιφανειακές κοιλότητες ποικίλων διαστάσεων όπως σε μικρά βαθουλώματα (αρόλιθοι και χύτρες), καταβόθρες και τάφκους μέχρι στα μεγάλα οροπέδια, της Νίδας και των Πετραδολακίων. Σε πολλές περιοχές η πλήρης απουσία εδάφους και η καταδυστάτευση του τοπίου από το σκληρό ασβεστολιθικό βράχο σχηματίζουν τοπία απόκοσμα και εντυπωσιακά. Οι «κρατήρες» στην Κουρούνα και στην περιοχή του Σκίνακα έπλασαν και συνεχίζουν να πλάθουν μύθους για τα «ηφαίστεια» του Ψηλορείτη που όμως πολύ απέχουν από την πραγματικότητα. Στα «καρστικά τοπία του Ψηλορείτη» ο επισκέπτης θα γνωρίσει όλες αυτές τις μορφές και θα εκστασιαστεί από το μοναδικό τοπίο και τον πλούτο της ζωής που θα συναντήσει.

Γ. Από το Βουνό στον Κάμπο

Παντού, οι μεταβατικές ζώνες είναι το ίδιο ή περισσότερο εντυπωσιακές από τις περιοχές που χωρίζουν. Έτσι και οι ρίζες του Ψηλορείτη κρατούν τη δική τους μαγεία και τα δικά τους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που μαγεύουν τον επισκέπτη. Είναι το όριο ανάμεσα στα μεγάλα υψόμετρα και την πεδινή ζώνη, είναι το όριο ή και η μείξη των βουνίσσιων οικοσυστημάτων με τα αντίστοιχα πεδινά.

Ειδικότερα, στο Φυσικό Πάρκο του Ψηλορείτη, οι περιοχές αυτές έχουν μια ακόμη ιδιαιτερότητα, είναι οι περιοχές που κρύβουν τα μυστικά της ιστορίας των βουνών, του τρόπου με τον οποίο αυτά δημιουργήθηκαν και ξεχώρισαν από τις γύρω πεδινές περιοχές. Στο ανατολικό και νότιο τμήμα του Ψηλορείτη, η ζώνη αυτή είναι πάρα πολύ απότομη, αποτέλεσμα των μεγάλων ρηγμάτων, που βύθισαν

¹⁸ Αναλυτικά στοιχεία για της γεωτοπους μπορούν να αντληθούν από τη σελίδα του Φυσικού Πάρκου <https://www.psiloritisgeopark.gr/el/to-parko/gewtopoi/>. Επιπλέον, στην παρακάτω σελίδα υπάρχει αντίστοιχος διαδραστικός χάρτης παρουσίασης των γεωτόπων: <http://tours.nhmc.uoc.gr/geo/psiloritits/>

πριν από μερικά εκατομμύρια χρόνια τις πεδιάδες ανυψώνοντας ταυτόχρονα τα βουνά.

Επιπλέον, εξαιτίας αυτών των ρηγμάτων πολλά φαράγγια σκάβουν μέχρι την «καρδιά» του το βουνό, δημιουργώντας ταυτόχρονα διόδους για την κρυφή του ενδοχώρα.

Παράλληλα, η ζώνη αυτή είναι το σημείο στο οποίο συναντιούνται διαχρονικά δύο από τις κύριες ανθρώπινες δραστηριότητες της περιοχής, η γεωργία και η κτηνοτροφία. Έτσι, πάρα πολλοί οικισμοί είναι κτισμένοι στη ρίζα αυτή του βουνού εκμεταλλευόμενοι τα βουνά και τον κάμπο. Αρκετοί από αυτούς είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακοί και όμορφοι, γαντζωμένοι στο πλάι των απότομων γκρεμών.

Δ. Γκρεμοί του Αμαρίου

Το Αμάρι είναι μια από τις πιο όμορφες κοιλάδες της Κρήτης, που εξαιτίας της φύσης των πετρωμάτων και της γεωγραφικής της θέσης το νερό είναι άφθονο και μαζί και ηζωή. Τοποθετημένο στα δυτικά του Ψηλορείτη δέχεται μεγάλες ποσότητες βροχοπτώσεων και μερικές φορές χιονιού, που σχηματίζουν μικρά ρέματα και τελικά τον Πλατύ Ποταμό έναν από τους σημαντικότερους της Κρήτης που εκβάλλει στο Λιβυκό Πέλαγος. Αυτός ήταν και ο πλούτος που παλιότερα βοήθησε όλα τα χωριά της περιοχής να ακμάσουν.

Σήμερα, λόγω της δυσκολίας πρόσβασης το Αμάρι υστερεί σε τουριστική ανάπτυξη, υπερτερεί όμως στον πλούτο και την αμόλυντη ομορφιά της φύσης του και του πολιτισμού της. Η ποικιλία των γεωλογικών σχηματισμών του δεν είναι μεγάλη, καθώς κυριαρχούν τα ανθρακικά πετρώματα της «Τρίπολης», πετρώματα του φλύσχη της «Πίνδου» και πολύ νεότερα ιζήματα. Το εντυπωσιακότερο όμως στοιχείο της περιοχής είναι οι θεόρατοι και κατακόρυφοι γκρεμοί που ξεκινούν αμέσως σχεδόν από τις ψηλές κορυφές του Ψηλορείτη για να καταλήξουν στη λεκάνη. Τα ρήγματα, αν και λιγότερο εμφανή από την περιοχή Καμαρών - Γέργερης έχουν παίξει και εδώ τον ίδιο ρόλο στη βύθιση των λεκανών και στην ανύψωση των βουνών. Η μεγάλη όμως αντίθεση ανάμεσα στην αγριάδα και τραχύτητα των γκρεμών και της ορεινής ζώνης και στη γαλήνη και ισορροπία της κοιλάδας είναι τα στοιχεία που κάνουν το Αμάρι αλησμόνητο.

Ε. Σπηλαιοπάрко

Πέρα από τους εμφανείς γεώτοπους του Ψηλορείτη υπάρχουν και αυτοί που για να τους δει κανείς θα πρέπει να ακολουθήσει τον ίδιο, υπόγειο δρόμο του νερού, μέσα στα ανθρακικά πετρώματα. Είναι οι ιδιαίτεροι αυτοί σχηματισμοί του εσωτερικού της γης που δημιουργούνται υπογείως από την καρστική διάβρωση των ανθρακικών πετρωμάτων, τα σπήλαια. Η κυριαρχία των ανθρακικών πετρωμάτων στον Ψηλορείτη και ιδιαίτερα η ιδιόμορφη εναλλαγή των πετρωμάτων αυτών με μη περατά πετρώματα, καθώς και η πολύπλοκη γεωλογική ιστορία του βουνού, είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αναρίθμητων σπηλαίων. Από τις επιφανειακές καταβόθρες και τα βάραθρα, μέχρι τα ποικίλων διαστάσεων και μορφών σπήλαια, αυτά τα υπόγεια έγκοιλα του Ψηλορείτη είναι τα ποτάμια που λείπουν από την επιφάνειά του.

Στους υπόγειους αυτούς χώρους η ζωή προσαρμόστηκε δημιουργώντας είδη που μπορούν να ζήσουν στο αιώνιο σκοτάδι με την ίδια άνεση που ζουν οι πρόγονοί τους στην επιφάνεια. Εκτός από διάφορα είδη νυχτερίδων, τα σαλιγκάρια, οι αράχνες, οι ψευδοσκορπιοί, τα ισόποδα και τα έντομα είναι οι κύριες ομάδες που συνθέτουν την πανίδα των σπηλαίων του Ψηλορείτη. Όμως τα σπήλαια είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τους ανθρώπους του Ψηλορείτη και τις διαχρονικές δραστηριότητές τους. Από την πρώτη στιγμή της εμφάνισης του ανθρώπου στο νησί τα σπήλαια λειτούργησαν σαν λατρευτικοί χώροι, κατοικίες, τυροκομεία και αποθήκες τυριού, καταφύγια σε δύσκολες εποχές, τόποι θυσίας. Γι' αυτό και τα περισσότερα σπήλαια έχουν σημαντική αρχαιολογική και ιστορική αξία (και όπως όλα τα σπήλαια στην Ελλάδα θεωρούνται εν δυνάμει αρχαιολογικοί χώροι).

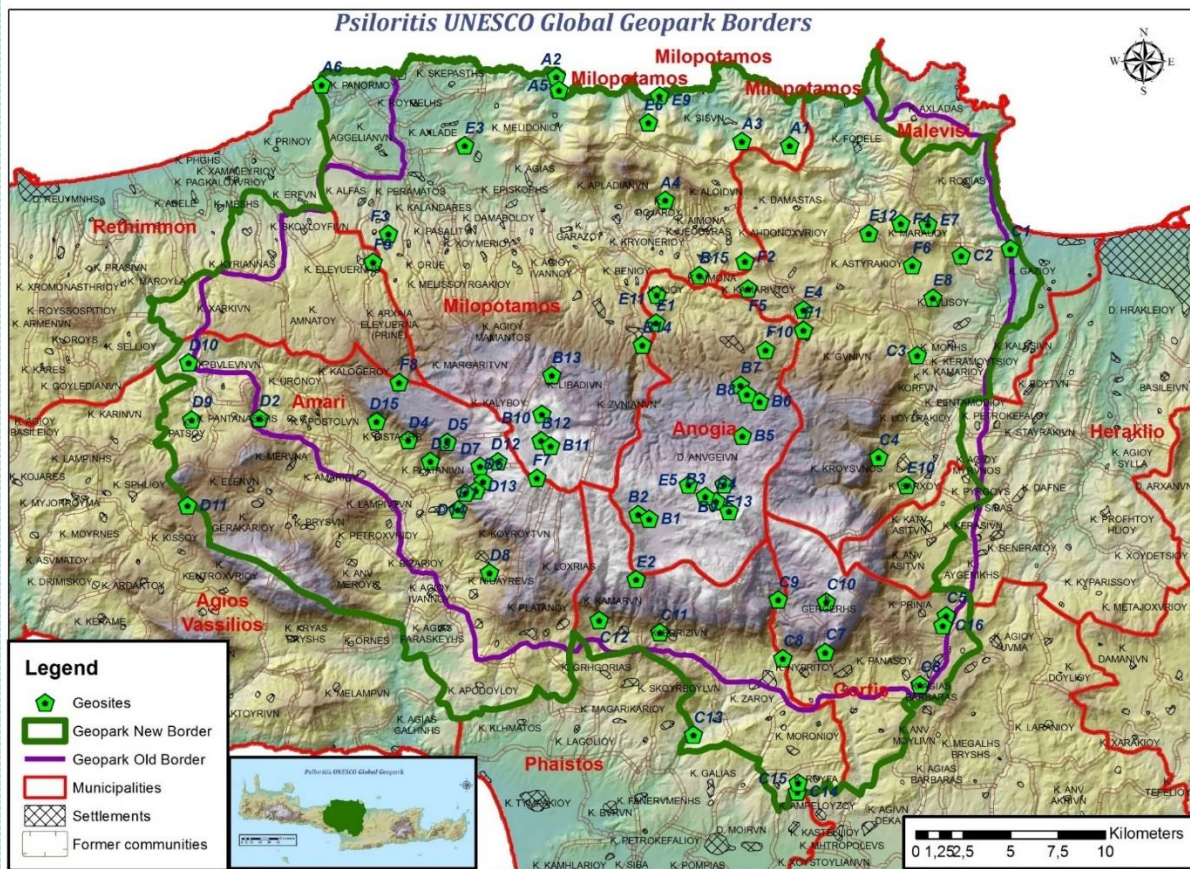
Πολλά όμως είναι σπάνιας αισθητικής ομορφιάς, τόποι ιδιαίτεροι για οικοσυστήματα, σημαντικοί για

την κίνηση και πορεία του υπόγειου νερού. Άλλα είναι ευκολοπρόσιτα και προσβάσιμα από το ευρύ κοινό, όπως τα «αξιοποιημένα» σπήλαια του Σφεντόνη στα Ζωνιανά, του Γεροντόσπηλιου στο Μελιδόνι, άλλα όμως αποτελούν πρόκληση ακόμα και για τους ειδικούς, όπως ο Χώνος του Σάρχου ή η Ταφκούρα στα Πετραδολάκια.

Τα σημαντικότερα από αυτά τα σπήλαια του Ψηλορείτη θα μπορούσαν από μόνα τους να αποτελέσουν ένα ξεχωριστό υπο-πάρκο, το Σπηλαιοπάρκο, κατάλληλο για κάθε μορφής εκπαιδευτική, αθλητική, επιστημονική, και τουριστική δραστηριότητα. Αν και ελάχιστα από τα σπήλαια αυτά είναι υπό διαχείριση, στα περισσότερα είναι δυνατή η πρόσβαση, γεγονός που μεταφέρει στον επισκέπτη το καθήκον της διαφύλαξης του μοναδικού αυτού φυσικού πλούτου και της εύθραυστης ζωής που φιλοξενεί.

ΧΑΡΤΗΣ 24. Γεώτοποι και γεωγραφικά όρια (παλιά και νέα) του Γεωπάρκου Ψηλορείτη

Επιμέρους Γεώτοποι

Ο Ψηλορείτης θα μπορούσε να θεωρηθεί από μόνος του ένας τεράστιος γεώτοπος. Όλοι οι προηγούμενοι γεώτοποι είναι μέρος του συνόλου που αποτελεί το βουνό και ο καθένας αποτελεί μια μικρή σελίδα στην ιστορία του. Υπάρχουν αρκετοί γεώτοποι μικρότερης αξίας ή και άλλοι που μπορεί ακόμα να μην έχουν αναγνωριστεί.

Οι σημαντικότεροι γεώτοποι του γεωπάρκου αξιολογήθηκαν το 2010 χρησιμοποιώντας μια διεθνή μεθοδολογία με βάση την οποία μετρήθηκαν ποσοτικά η αξία τους για τουρισμό (Vtour), για εκπαίδευση (Vedu) καθώς και ο βαθμός τρωτότητάς τους (Vprot). Τα αποτελέσματα έχουν δημοσιευθεί στο Fassoulas C., Mouriki D., Dimitriou-Nikolakis P. & Iliopoulos G. (2011). Quantitative assessment of geotopes as an effective tool for geoheritage management. GEOHERITAGE, DOI 10.1007/s12371-011-0046-9.

ΓΕΩΠΑΡΚΟ ΣΗΤΕΙΑΣ¹⁹

Το Φυσικό Πάρκο Σητείας χαρακτηρίζεται από πλούσια γεωποικιλότητα, η οποία περιλαμβάνει εντυπωσιακά πετρώματα, ιδιαίτερους σχηματισμούς του αναγλύφου και γεωμορφές, χαρακτηριστικές τεκτονικές και μικροτεκτονικές δομές, σπήλαια και άλλες καρστικές μορφές, καθώς και πλούτο απολιθωμάτων.

Η γεωλογία της περιοχής της Σητείας μπορεί να μην είναι τόσο πολύπλοκη όσο άλλες περιοχές της Κρήτης, έχει όμως ιδιαιτερότητες που την καθιστούν μοναδική. Όπως και το υπόλοιπο νησί, έτσι και η περιοχή αυτή δημιουργήθηκε ως ξηρά πριν από 23 εκατομμύρια χρόνια και από τότε μέχρι τη σημερινή της μορφή πέρασε διάφορα στάδια εξέλιξης και αλλαγών. Η αιτία είναι η σύγκρουση των μεγάλων λιθοσφαιρικών πλάκων της Αφρικής και της Ευρώπης και της βύθισης της πρώτης κάτω από τη δεύτερη. Εδώ και δεκάδες εκατομμύρια χρόνια η Αφρική πλησιάζει και συγκρούεται με τα περιθώρια της Ευρώπης και αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία όλων των μεγάλων οροσειρών από τα Πυρηναία έως και τα όρη του Ζάκρου στην Ανατολία. Η διαδικασία που δημιούργησε όλα αυτά τα βουνά μέχρι τα Ιμαλάια ονομάζεται αλπική ορογένεση και τα πετρώματα που σχηματίστηκαν την περίοδο αυτή, αλπικά. Ένα τμήμα αυτών των οροσειρών είναι και η Βαλκανική χερσόνησος, και η Κρήτη μαζί με όλο το νότιο Αιγαίο η πιο νέα της ξηρά.

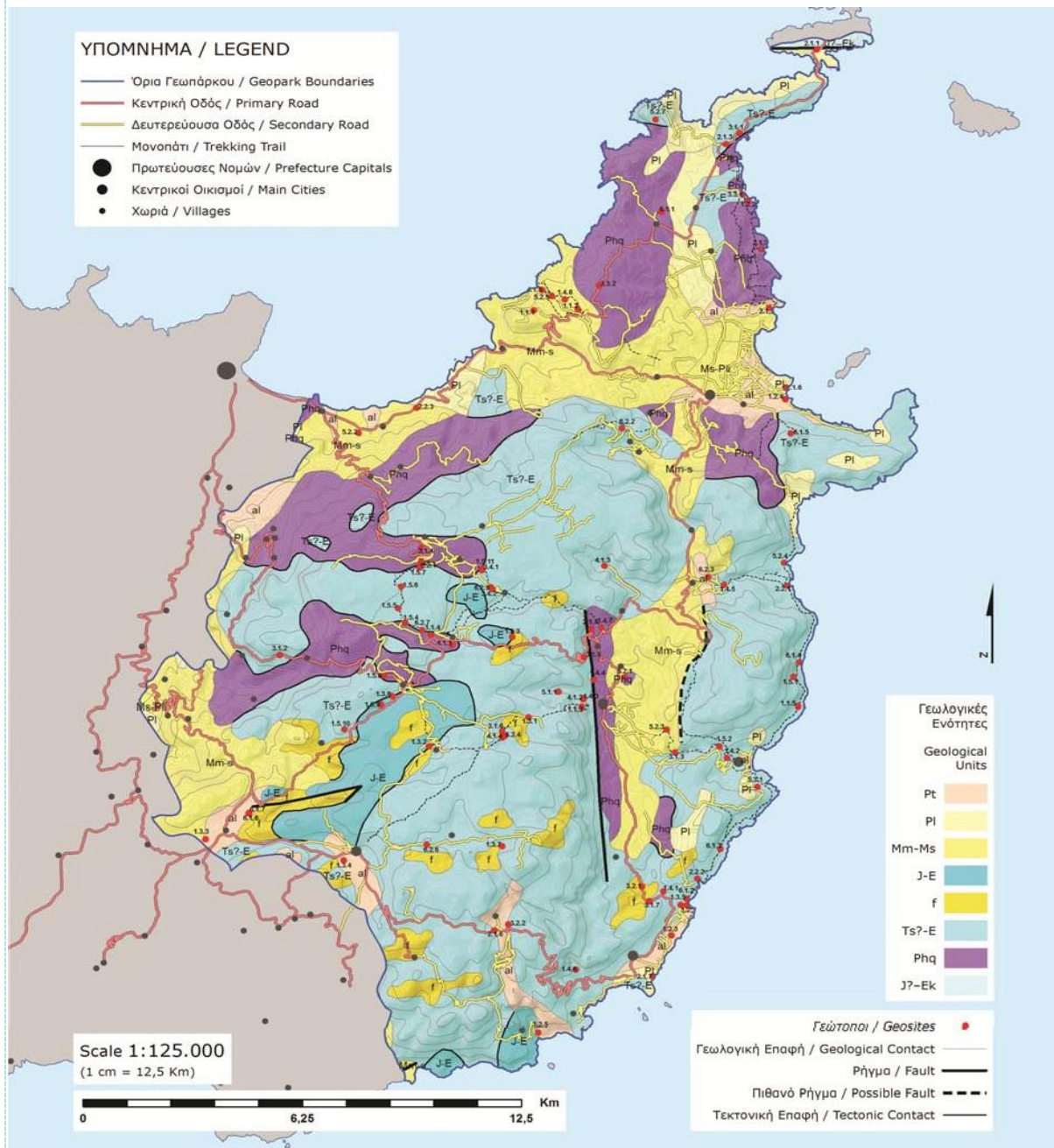
Στα αρχικά στάδια της δημιουργίας της, τη γεωλογική περίοδο του Μέσω Μειοκαίνου και μέχρι περίπου πριν από 5 εκατομμύρια χρόνια, η Κρήτη ήταν είτε τμήμα μιας μεγάλης ξηράς που κάλυπτε το σημερινό Αιγαίο, της Αιγηίδας, είτε ήταν ενωμένη με τη Μικρά Ασία και την Πελοπόννησο. Τα τελευταία 12 εκατομμύρια χρόνια η περιοχή τεμαχίζεται από ρήγματα, πολλά από τα οποία δημιούργησαν κατά καιρούς βυθίσματα στα οποία εισχώρησε η θάλασσα και απέθεσε νέα πετρώματα, μετα-αλπικά όπως χαρακτηρίζονται, με αργίλους, μάρμες, άμμους και λευκοκίτρινους ασβεστόλιθους. Σε άλλες περιπτώσεις η ξηρά ανυψώθηκε σημαντικά αφήνοντας εμφανή τα ίχνη των παλιών ακτογραμμών όπως στην ευρύτερη περιοχή της κάτω Ζάκρου.

Τα πετρώματα που δεσπόζουν στην περιοχή του Φυσικού Πάρκου είναι κυρίως αλπικής ηλικίας, ασβεστόλιθοι, μάρμαρα και σχιστόλιθοι. Ομαδοποιούνται σε τρεις βασικές ενότητες: την κατώτερη που ονομάζονται «Πλακώδεις Ασβεστόλιθοι» και εμφανίζονται στο Κάβο Σίδερο με τη μορφή πλακωδών μαρμάρων, την ενδιάμεση που αποτελείται από τους βυσσινί φυλλίτες και τους σχιστόλιθους και ονομάζονται «Φυλλίτες - χαλαζίτες» και την ανώτερη που αποτελείται από ασβεστόλιθους, δολομίτες και πετρώματα του φλύσχη (ψαμμίτες, αργίλους και κροκαλοπαγή) που ονομάζεται ενότητα της «Τρίπολης». Στην ορεινή ζώνη και πάνω από άλλα πετρώματα εμφανίζονται ως υπολείμματα της διάβρωσης τα πετρώματα της ομάδας «Μαγκασά» που είναι λευκόχρωμοι κυρίως ασβεστόλιθοι. Σε μικρότερη έκταση κυρίως στο βόρειο τμήμα εμφανίζονται νεότερα, μεταλπικά, πετρώματα.

¹⁹ Πηγή στοιχείων: Σχέδιο Διαχείρισης του Φυσικού Πάρκου Σητείας και 4ετές Σχέδιο Δράσης

ΧΑΡΤΗΣ 25. Γεωλογικός χάρτης Γεωπάρκου Σητείας. Πηγή: Σχέδιο Διαχείρισης του Φυσικού Πάρκου Σητείας και 4ετές Σχέδιο Δράσης

Πιο ειδικά:

Πλακώδεις Ασβεστόλιθοι

Εντός του Φυσικού Πάρκου, οι πλακώδεις ασβεστόλιθοι εμφανίζονται στο βορειοδυτικό άκρο του και ειδικότερα στον δρόμο προς το Κάβο Σίδερο.

Φυλλίτες - Χαλαζίτες

Στην περιοχή του γεωπάρκου τα πιο χαρακτηριστικά πετρώματα είναι φυλλίτες, σχιστόλιθοι, και χαλαζίτες με εντυπωσιακές εμφανίσεις πάνω από το χωριό Καρύδι και στις παραλίες νοτίως του Βάι,

καθώς και στην παραλία Μαριδάτη. Επίσης, περιλαμβάνουν μετακροκαλοπαγή με σαφή προσανατολισμό των κροκάλων και άλλα μεταμορφωμένα κλαστικά ιζηματογενή πετρώματα με εντυπωσιακότερες τις εμφανίσεις στο ρέμα νοτίως του Βάι, καθώς και τα χαρακτηριστικά κόκκινα μάρμαρα στην περιοχή του Βάι και της Μονής Τοπλού.

Από τα πιο χαρακτηριστικά και εντυπωσιακά πετρώματα της ενότητας είναι και οι ερυθροϊώδεις έως βυσσινόχραιοι (μωβ) αργιλικόι σχιστόλιθοι και φυλλίτες με ελάχιστη έως καθόλου μεταμόρφωση, αλλά με έντονη σχιστοποίηση (πυκνά επίπεδα σχιστότητας). Οι πιο χαρακτηριστικές εμφανίσεις βρίσκονται πάνω και γύρω από την Επάνω Ζάκρο, εντός του φαραγγιού της Κάτω Ζάκρου και πέριξ του Καρυδίου με πολύ εντυπωσιακά και ασυνήθιστα μωβ πετρώματα. Μέσα σε ορισμένα φυλλιτικά πετρώματα έχουν βρεθεί απολιθώματα φτέρης ηλικίας Λιθανθρακοφόρου.

Τρίπολη

Τον πρώτο ρόλο στην περιοχή έχουν τα πετρώματα της ενότητας Τρίπολης, τα οποία διακρίνονται σε τρεις κύριες κατηγορίες:

- την αργιλοσχιστολιθική σειρά
- τα ασβεστολιθικά πετρώματα και
- τον φλύσχη.

Στη μετάβαση από την κλαστική στην ανθρακική σειρά παρατηρούνται λεπτά στρώματα δολομιτών που παρεμβάλλονται μεταξύ σχιστολίθων και δημιουργούνται πτυχές με χαρακτηριστική την εμφάνιση στα πρηνή του δρόμου από το Βάι προς τη Μονή Τοπλού.

Χαρακτηριστικά είναι επίσης τα πετρώματα του φλύσχη που αποτελούνται από ψαμμίτες, κροκαλοπαγή, αργίλους και άμμους, που δημιουργήθηκε στο ανώτερο Ηώκαινο με χαρακτηριστικές εμφανίσεις στις περιοχές Κάτω Ζάκρος, Καρούμες, Μαυρός Κάμπος, Σκαλιά, Αγία Ειρήνη, Δρόμος Ξερόκαμπος - Κάτω Ζάκρος.

Μαγκασά

Στην περιοχή του γεωπάρκου εμφανίζονται πέριξ του χωριού Μαγκασά (Βρυσίδι) εξ ου και το όνομά τους, ενώ έχουν έντονες εμφανίσεις στην παραλία της Αγίας Ειρήνης, στην περιοχή μεταξύ Ζήρου και Σίτανου, καθώς και στο οροπέδιο Πλατύβολο όπου και το σπήλαιο Άνω Περιστεράς. Οι ασβεστόλιθοι της ενότητας Μαγκασά είναι τεκτονικώς επωθημένοι πάνω στην ενότητα της Τρίπολης, στις περισσότερες θέσεις επί του φλύσχη της, αλλά και απευθείας πάνω στους ασβεστόλιθούς της.

Μεταλλικά πετρώματα

Πετρώματα Μειόκαινου

- **Σειρά Μ2** γνωστή και ως **σχηματισμός Σκοπή**/ ηλικία: κάτω - μέσο Τορτόνιο (περίπου 11,6 - 10 εκ. χρόνια πριν από σήμερα).

Στην περιοχή του Φυσικού Πάρκου, οι περισσότερες χαρακτηριστικές εμφανίσεις βρίσκονται στο βόρειο τμήμα και κυρίως εντός του φαράγγιου της Μονής Τοπλού και στην περιοχή περιμετρικά του λόφου Μαύρο Μουρί.

- **Σειρά Μ3** γνωστή και ως **σχηματισμός Καστρί** / ηλικία: μέσο - άνω Τορτόνιο (περίπου 10 - 8,7 εκ. χρόνια πριν από σήμερα).

Χαρακτηριστικές εμφανίσεις της σειράς αυτής παρατηρούνται στον λόφο Καστρί στην παραλία της Χιώνα, καθώς και στην παραλία Μπονταλάκι.

- **Σειρά Μ5** γνωστή και ως **σχηματισμός Παλαιόκαστρο** / ηλικία: κάτω – μέσο Μεσσήνιο

(περίπου 7,246 – 6,608 εκ χρόνια πριν από σήμερα).

Περιλαμβάνει ανοιχτόχρωμους λευκοκίτρινους παχυστρωματώδεις έως άστρωτους απολιθωματοφόρους υφαλώδεις ασβεστόλιθους με μερικές ενδιαστρώσεις κλαστικών και μαργαϊκών στρωμάτων κατά μήκος της βάσης. Κυριαρχούν τα κοράλλια και τα εχινόδερμα clypeaster. Τυπική εμφάνιση των ασβεστόλιθων αυτών παρατηρείται βορείως της παραλίας Καρούμες, εντός του φαραγγιού της Κάτω Ζάκρου και βορειοδυτικά του φαραγγιού της Μονής Τοπλού.

- **Σειρά Μ6** / ηλικία: μέσο – άνω Μεσσήνιο (περίπου 6,608 – 5,97 εκ χρόνια πριν από σήμερα).

Περιλαμβάνει χερσογενή κροκαλοπαγή, κροκαλοπαγείς ψαμμίτες και αργιλικούς ψαμμίτες, με κλάστες που ποικίλουν από προνεογενή έως και προηγούμενα νεογενή πετρώματα.

Πετρώματα Πλειόκαινου

Ηλικία: κάτω – άνω Πλειόκαινο (περίπου 5,3 – 1,8 εκ. χρόνια πριν από σήμερα).

Περιλαμβάνει καλά στρωμένες ομοιογενείς ανοιχτές λευκές έως πρασινωπές μάργες που περιέχουν θραύσματα από κελύφη απολιθωμένων οργανισμών.

Εντός του πάρκου η πιο χαρακτηριστική εμφάνιση βρίσκεται στην παραλία Άργιλος στον Ξερόκαμπο, ενώ μικρότερες εμφανίσεις παρατηρούνται κατά μήκος του μονοπατιού Κατσουνάκι – Κάτω Ζάκρος.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μάργες της παραλίας Άργιλος παρουσιάζουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που είναι η μεγάλη περιεκτικότητά τους σε αργιλικούς κόκκους και τα πολύ πυκνά συστήματα διακλάσεων που διατέμνουν τη μάζα τους και δημιουργούν μικρά τεμάχια που αποσπώνται με το χέρι χωρίς μηχανικά μέσα. Οι ιδιότητες αυτές έχουν κάνει ξακουστή την παραλία καθώς οι επισκέπτες της αποσπών τα μαργαϊκά τεμάχια πλούσια σε άργιλο, με τα οποία αλείφουν το σώμα τους.

Πετρώματα Πλειστόκαινου

Ηλικία: κάτω – άνω Πλειστόκαινο (περίπου 1,8 – 0,126 εκ. χρόνια πριν από σήμερα).

Συναντώνται περισσότερο στις παραθαλάσσιες περιοχές του πάρκου και ειδικότερα στον Ξερόκαμπο, στην Άμπελο, στην Κάτω Ζάκρο, στις παράκτιες περιοχές του Τραόσταλου και στον κόλπο Καρούμες. Εκτός από τα θαλάσσια πλειστοκαινικά ιζηματογενή πετρώματα, στην περιοχή του πάρκου και ειδικότερα στην παραλία Κατσουνάκι, στην παραλία της Αγίας Φωτιάς και στον κόλπο Τέντα, παρατηρείται μία ιδιαίτερη κατηγορία αιολικών πλειστοκαινικών πετρωμάτων, ο γνωστός αιολικός ψαμμίτης ή αιολιανίτης. Πρόκειται για συνεκτικοποιημένη (συγκολλημένη) αιολική άμμο παράκτιων θινών τεταρτογενούς ηλικίας με συγκολλητικό υλικό ανθρακικό ασβέστιο.

Απολιθώματα

Τα παλιότερα απολιθώματα της περιοχής έχουν βρεθεί μέσα σε φυλλίτες στην περιοχή του Παλαιόκαστρου και αποτελούνται από φυτικά υπολείμματα της Λιθανθρακοφόρου περιόδου (~300 εκατ. χρόνων).

Απολιθώματα Κρητιδικού

Από τα πιο χαρακτηριστικά απολιθώματα της εποχής του κρητιδικού είναι οι ρουδιστές. Στην περιοχή του πάρκου εντοπίζονται σε αρκετές θέσεις εντός των κρητιδικών ασβεστόλιθων της ενότητας Τρίπολης, με χαρακτηριστικότερη εμφάνιση εντός του φαραγγιού πάνω από την πηγή της

Επάνω Ζάκρου.

Απολιθώματα Μειόκαινου

Η εποχή του Μειόκαινου στην περιοχή του πάρκου εκπροσωπείται από ένα από τα πιο εντυπωσιακά και σημαντικά απολιθώματα, το δεινοθήριο (*Deinotherium Giganteum*), ένα είδος πρωτόγονου ελέφαντα. Σκελετικά τεμάχη του δεινοθήριου έχουν βρεθεί σε δύο τοποθεσίες εντός των ορίων του πάρκου, που βρίσκονται κοντά στους οικισμούς Αγίας Φωτιάς Σητείας και Επάνω Ζάκρος. Όπως και σε μια περιοχή κοντά στο Πάρκο στο χωρίο Μαρωνιά. Σήμερα, τα ευρήματα του δεινοθήριου από την ανασκαφή της Κάτω Ζάκρου εκτίθενται στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης στο Ηράκλειο.

Εκτός από το δεινοθήριο, την ίδια περίοδο του Μειοκαινού έζησαν στην περιοχή ένας πρόγονός των χοίρων και ένα μαστόδοντο, σύμφωνα με δυο ευρήματα απολιθωμένων δοντιών που βρέθηκαν το ένα κοντά την Αγία Φωτιά και στο φαράγγι της Κάτω Ζάκρου αντίστοιχα.

Όσον αφορά στα θαλάσσια απολιθώματα της περιόδου, έχουν εντοπιστεί απολιθωμένα κελύφη και θραύσματα θαλάσσιων οργανισμών σε πάρα πολλές θέσεις εντός μειοκαινικών πετρωμάτων, όπως:

- Κοράλλια με χαρακτηριστικές εμφανίσεις εντός υφαλογενών ασβεστόλιθων βορείως της παραλίας Καρούμης, εντός του φαραγγιού της Κάτω Ζάκρου και βορειοδυτικά του φαραγγιού της Μονής Τοπλού,
- Αχινοί (*Clypeaster*) και δίθυρα (*Chlamys*) εντός μαργών και μαργαϊκών ασβεστόλιθων με χαρακτηριστικές εμφανίσεις βορείως της παραλίας Καρούμης,
- Διάφορα τρηματοφόρα.

Απολιθώματα Πλειστόκαινου

Η εποχή του πλειστόκαινου αντιπροσωπεύεται στην περιοχή του πάρκου από απολιθωμένα σκελετικά τεμάχη θηλαστικών που κάποτε έζησαν εκεί. Τα θηλαστικά αυτά περιλαμβάνουν κυρίως:

- Ελάφια (όπως *Candiacervus cretensis*),
- Ιπποπόταμους (*Hippopotamus creutzburgi*),
- Ελέφαντες (*Elephas antiquus*),
- Ποντίκια (*Kritimys catreus*, *Kritimys*, *Clemmys*)

Τα τεμάχη οστών αυτών των ζώων κατά κύριο λόγο έχουν βρεθεί σε σπήλαια και καρστικές οπές, που δημιουργήθηκαν στους ασβεστολιθικούς όγκους της περιοχής, και ειδικότερα στα λεπτά ερυθρά αργιλικά ιζήματα που σκεπάζουν τον πυθμένα τους. Τέτοιες θέσεις έχουν εντοπιστεί περιμετρικά του όρους Τραόσταλος, περιμετρικά του κόλπου Καρούμης, στον λόφο Φανγκρόμουρο και στον Ξερόκαμπο.

Σε κάποιες περιοχές κατ' εξαίρεση έχουν εντοπιστεί και ανάλογα απολιθώματα σε επιφανειακές εμφανίσεις (πάγκους) αυτών των ερυθρών αργιλικών ιζημάτων, όπως στην Κάτω Ζάκρο και στο Φανγκρόμουρο.

Εκτός από θηλαστικά, το πλειστόκαινο στην περιοχή περιλαμβάνει και απολιθώματα θαλάσσιων οργανισμών όπως πχ δίθυρα (*Glycimeris*) στην περιοχή του κόλπου Άμπελος στον Ξερόκαμπο, στην παραλία Κατσουνάκι, και σε όλο το παραλιακό μέτωπο από τον Ξερόκαμπο έως και τον κόλπο Καρούμης εντός των πλειστοκαινικών ιζημάτων που έχουν αποτεθεί επί των θαλάσσιων αναβαθμίδων.

ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ²⁰

Από τη νότια πλευρά του οροπεδίου του Ομαλού στη θέση Ξυλόσκαλο, σε υψόμετρο 1.200 μέτρων, ξεκινά το φαράγγι της Σαμαριάς. Η άλλη άκρη του φαραγγιού, που απέχει 16 περίπου χιλιόμετρα, καταλήγει στις νότιες ακτές της Κρήτης στο Λιβικό πέλαγος. Οι εντυπωσιακοί γεωλογικοί σχηματισμοί, μαζί με μια ιδιαίτερα πλούσια ποικιλία χλωρίδας και πανίδας, συνθέτουν μια μοναδική σε επιβλητικότητα, ελκυστικότητα και μεγαλοπρέπεια εικόνα.²¹ Παρά το γεγονός ότι αποτελεί προορισμό με αυξημένη εποχικότητα (λειτουργεί από το Μάιο ως τον Οκτώβριο) είναι ιδιαίτερα δημοφιλές σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Ενδεικτικό της δημοφιλίας, είναι το γεγονός ότι το 2022, το φαράγγι επισκέφθηκαν 168.593 άτομα.²²

Πιο ειδικά:

Το φαράγγι της Σαμαριάς είναι ένα από τα φαράγγια που διασχίζουν τα Λευκά Όρη από το Βορρά και καταλήγουν στη θάλασσα διαμορφώνοντας ένα ιδιαίτερο τοπίο στη Νοτιοδυτική Κρήτη. Λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν στα φαράγγια αυτά, δημιουργούνται ιδιαίτερα κλιματικά και εδαφικά μικρο-περιβάλλοντα. Το έντονο ανάγλυφο και οι συνεχείς εναλλαγές του τοπίου έχουν ως αποτέλεσμα μια ποικιλία οικοσυστημάτων που συγκεντρώνουν το παγκόσμιο ενδιαφέρον τόσο των φυσιολατρών όσο και των ειδικών επιστημόνων. Το φαράγγι της Σαμαριάς αποτελεί καταφύγιο ανθρώπων και άλλων οργανισμών που αναζητούν προστασία στην απομόνωσή του.

Οι Μαδάρες ή Λευκά Όρη είναι μια οροσειρά στην ΠΕ Χανίων, με κατεύθυνση από δυτικά προς ανατολικά, που καταλήγει στο Λιβικό πέλαγος και καταλαμβάνει σχεδόν το 40% της συνολικής έκτασής της ΠΕ. Καλύπτουν το σύνολο του Δήμου Σφακίων, καθώς και μέρος των Δήμων Καντάνου-Σελίνου και Αποκορώνου. Είναι η πιο επιβλητική σε όγκο και έκταση οροσειρά της Κρήτης με πολλές ψηλές κορυφές και φαράγγια. Οι περιοχές με υψόμετρο άνω των 800 μ. καλύπτουν σχεδόν 591,40 τ.χλμ. (14% από αυτά είναι περιοχές με υψόμετρο πάνω από 2000 μ.). Το μέγιστο ύψος των Λευκών Ορέων είναι 2.453 μ. και είναι η κορυφή *Πάχνες*, που βρίσκεται κοντά στο κέντρο της οροσειράς.

Οι κορυφές φαίνονται λευκές σχεδόν όλες τις εποχές του χρόνου, γι' αυτό και η ονομασία Λευκά Όρη. Το χειμώνα είναι κατάλευκες από το χιόνι, ενώ τις άλλες εποχές φαίνονται πάλι λευκές εξαιτίας του γκριζόλευκου πετρώματος που ξεπροβάλλει γυμνό από βλάστηση στον ορίζοντα. Η οροσειρά των Λευκών Ορέων χαρακτηρίζεται από εξαιρετικές αντιθέσεις και μοναδικά χαρακτηριστικά τοπία. Δάση, σπήλαια, φαράγγια, χείμαρροι, η σχεδόν γυμνή αλπική ζώνη πάνω από το δάσος, αλλά και καλλιέργειες κοντά στους μικρούς οικισμούς δένουν μαζί σε ένα ιδιαίτερο σύνολο. Η ευρύτερη περιοχή είναι η πιο ορεινή και άγονη της Κρήτης με αβαθή, φτωχά, πετρώδη και με μεγάλη κλίση εδάφη. Πολυάριθμες βουνοκορφές απλώνονται στο βορρά, ενώ στο νότο η οροσειρά μέσα από εξαιρετικά απότομα πρηνή κυριολεκτικά κατεβαίνει και βυθίζεται μέσα στη θάλασσα του Λιβικού. Το πιο σημαντικό όμως χαρακτηριστικό του ανάγλυφου της περιοχής είναι τα πολλά φαράγγια που διασχίζουν κυρίως τη νότια πλευρά των Λευκών Ορέων με κατεύθυνση από Βορρά προς Νότο. Τα φαράγγια της Αγίας Ειρήνης, της Τρυπητής, του Κλάδου, της Σαμαριάς, της Ελυγιάς, της Αράδαινας, της Κάβης, το Σφακιανό, της Ίμβρου, της Κάπνης κ.λπ. είναι μόνο αυτά που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή του Ανατολικού Σελίνου και των Σφακίων.

Ο πυρήνας της οροσειράς αποτελείται κυρίως από ασβεστολιθικά πετρώματα (μάρμαρα, ασβεστόλιθους και δολομίτες). Οι ασβεστόλιθοι κυριαρχούν στην πλακώδη μορφή τους, ενώ πάνω από αυτούς υπάρχουν, σε ορισμένα σημεία της οροσειράς, πολύ μικρά στρώματα φλύσχη. Εκτός από

²⁰ Πηγή στοιχείων: *Το Φαράγγι της Σαμαριάς: καταφύγιο ζωής, ορμητήριο ελευθερίας*, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς, 2015.

²¹ Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 2023.

²² Το 1981, το Εθνικό Πάρκο Λευκών Ορέων, Σαμαριά (Π.Ε. Χανίων), εντάχθηκε στο Παγκόσμιο Δίκτυο Αποθεμάτων Βιόσφαιρας υπογραμμίζοντας τη μοναδικότητα της βιολογικής ποικιλότητας των Λευκών Ορέων.

τα πετρώματα των πλακωδών ασβεστόλιθων, στην οροσειρά των Λευκών Ορέων βρίσκονται επίσης ανακρυσταλλωμένοι ασβεστόλιθοι του Τρυπαλίου και σχιστολιθικά πετρώματα της ομάδας των φυλλιτών-χαλαζιτών.

- Οι πλακώδεις ασβεστόλιθοι είναι το κυριότερο πέτρωμα της οροσειράς και σχηματίζει τη ραχοκοκαλιά ολόκληρου του νησιού. Χρησιμοποιήθηκε για πολλά χρόνια σε όλο το νησί ως δομικό υλικό.
- Ένα άλλο από τα χαρακτηριστικά πετρώματα είναι ο στρωματολιθικός δολομίτης, ένα σκούρο ταινιωτό πέτρωμα με λουρίδες αποθέσεων σιδήρου, που δημιουργείται από στρωματολίθους, οργανισμούς που ζουν σε νερά χωρίς οξυγόνο. Τμήματα των πετρωμάτων αυτών υπάρχουν μέσα στο φαράγγι της Σαμαριάς, κυρίως στο ανώτερο και δυτικό τμήμα του, σχηματίζοντας τους ογκόλιθους στην κοίτη του ρέματος.
- Στην κορυφή του Γκίγκιλου, κιτρινωποί σχιστόλιθοι με λεπτά στρώματα ψαμμιτών σκεπάζουν τον στρωματολιθικό δολομίτη. Η πορεία μέσα στο φαράγγι της Σαμαριάς ξεκινά από τα πετρώματα του Τρυπαλίου, στο Ξυλόσκαλο, στα κατώτερα πετρώματα της ομάδας των πλακωδών ασβεστόλιθων. Εκτός από τους πλακώδεις ασβεστόλιθους, βρίσκουμε τους σχιστόλιθους του Γκίγκιλου και τον στρωματολιθικό δολομίτη στο τέλος των σκαλοπατιών. Από το μέσο περίπου του φαραγγιού και μέχρι την έξοδο στην Αγία Ρουμέλη τα πετρώματα είναι αποκλειστικά πλακώδεις ασβεστόλιθοι.

Τα Λευκά Όρη, με κύριο πέτρωμα τον ασβεστόλιθο, αντιπροσωπεύουν ένα τυπικό καρστικό τοπίο με χαρακτηριστικούς σχηματισμούς από καταβόθρες και δολίνες (χοάνες που καταλήγουν κάτω από το έδαφος σε ρωγμές και πηγάδια). Αποτελούν τον μεγαλύτερο υδροσυλλέκτη της ΠΕ Χανίων και ουσιαστικά τροφοδοτούν τον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα παρέχοντας το νερό για τις ανάγκες μεγάλου μέρους της ΠΕ. Υπολογίζεται ότι το ύψος των ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων (βροχές) ξεπερνά τα 3.000 χιλιοστά ετησίως στις ψηλότερες περιοχές. Η τήξη του χιονιού στα ορεινά καθυστερεί, και σε μεγάλα υψόμετρα υπάρχει χιόνι συχνά μέχρι και τα μέσα του Ιουνίου. Τα νερά από τη βροχή και την τήξη του χιονιού διηθούνται υπόγεια και κινούνται είτε προς τις νότιες ακτές, όπου εμφανίζονται υπό μορφή υποθαλάσσιων πηγών, είτε προς τις βόρειες ακτές, όπου εμφανίζονται υπό τη μορφή πηγών γλυκού νερού (Αγιά, Στύλος, Αρμένοι κ.λπ.). Οι παροδικές συγκεντρώσεις υδάτων σε δολίνες και οροπέδια δημιουργούν εποχικά τέλματα, που είναι ιδιαίτερες περιοχές με χαρακτηριστική οικολογική αξία και γι' αυτό προστατεύονται. Η εποχική δράση των ορεινών ρεμάτων (καθώς μετατρέπονται σε χειμάρρους) προσθέτει αισθητική αξία και ποικιλομορφία στο ορεινό τοπίο κατά τις εποχές που εμφανίζεται. Το φαράγγι της Σαμαριάς διασχίζεται από έναν ανώνυμο ποταμό που εμφανίζεται, χάνεται περιστασιακά και αναβλύζει ξανά πιο κάτω. Ο ποταμός τροφοδοτείται από διάσπαρτες πηγές που βρίσκονται στη λεκάνη απορροής του και είναι γνωστές με διάφορα ονόματα:

- Το Ληνοσέλι, στην Ανατολική πλευρά του Γκίγκιλου.
- Το Λουσωπό ή Λουτσωπό, Ανατολικά της κορυφής του Βωλακιά.
- Τα Ποτιστήρια, γύρω στα 900 μ. στα βόρεια του φαραγγιού.
- Το Μιτατούλι και η Βρούλα, πηγές που έδιναν παλιότερα το νερό τους στο Πάνω χωριό της Σαμαριάς.
- Η Πέρδικα, το Νερούτσικο και τα Κεφαλοβρύσια, από όπου υδρεύεται και η κοινότητα της Αγίας Ρουμέλης μέχρι και σήμερα.

ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΑ²³

Η περιοχή αποτελεί το ανατολικό τμήμα της οροσειράς των Αστερουσίων που βρίσκεται στα νότια της λεκάνης της Μεσσαράς. Είναι γενικά μια ορεινή περιοχή χωρίς όμως μεγάλα υψόμετρα. Η ψηλότερη κορυφή, ο Κόφινας, που βρίσκεται στο κέντρο περίπου της περιοχής, δεν υπερβαίνει τα 1200 μέτρα. Από άποψη μορφολογίας η οροσειρά των Αστερουσίων έχει γενικά πολύ απότομα περιθώρια. Ειδικότερα τα βόρεια περιθώρια χαρακτηρίζονται από απότομες κλιτείες, υψηλή μορφολογία και γρήγορη μεταβολή του υψομέτρου. Όλες οι νότιες κλιτείες είναι εξαιρετικά απότομες με το υψόμετρο να μεταβάλλεται δραματικά καταλήγοντας στο επίπεδο της θάλασσας, σε μερικές θέσεις, χωρίς μάλιστα να σχηματίζονται ούτε καν ζώνες ακτών. Τα δυτικά και ανατολικά περιθώρια της οροσειράς είναι περισσότερο ομαλά, με ήπιες κλιτείες και πλαγιές.

Είναι χαρακτηριστικό ότι όλα τα βόρεια περιθώρια της οροσειράς των Αστερουσίων οριοθετούνται από την ανάπτυξη των μεγάλων περιθωριακών ρηγμάτων τα οποία αναπτύσσονται σε διάφορες διευθύνσεις, καθορίζοντας και την ανάπτυξη των πλαγιών. Η εναλλαγή των γεωλογικών σχηματισμών δημιουργεί σε όλη την έκταση της περιοχής απότομες και εντυπωσιακές μεταβολές της μορφολογίας και του ανάγλυφου, με υψηλές εξάρσεις, απότομες χαραδρώσεις και ομαλές κοιλάδες.

Μικρές ρεματιές σχηματίζονται στο εσωτερικό της οροσειράς και συνδέονται με την ανάπτυξη μικρών υδρογραφικών δικτύων. Στις περιοχές όπου κυριαρχούν τα ανθρακικά πετρώματα το ανάγλυφο είναι τραχύ και απότομο, ενώ εκεί που κυριαρχούν τα υπόλοιπα πετρώματα είναι σχετικά ήπιο και ομαλό.

Η περιοχή των Αστερουσίων είναι από τις πιο ξηρές της Κρήτης. Οι μικρές βροχοπτώσεις που δέχεται δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη ενός μεγάλου υδρογραφικού δικτύου. Τα ρέματα που υπάρχουν στην περιοχή είναι μικρής έκτασης και έχουν τα χαρακτηριστικά χειμάρρων. Η επιφανειακή τους απορροή εξαρτάται από τον τύπο των πετρωμάτων και την ένταση των χειμερινών βροχοπτώσεων. Τα περισσότερα από αυτά εμφανίζουν απορροή μόνο σε ελάχιστες μέρες του έτους.

Τα ρέματα αναπτύσσονται σε μια κύρια διεύθυνση βορρά – νότου, με απορροή προς το βορρά και το νότο. Όλα σχεδόν ξεκινούν από τις πιο ορεινές περιοχές και μέσα σε μικρή απόσταση καταλήγουν, είτε στα νότια παράλια, είτε στα μεγαλύτερης τάξης συστήματα των ποταμών Γεροπόταμου και Αναποδάρη της λεκάνης της Μεσσαράς.

Τα πιο σημαντικά είναι αυτά που καταλήγουν στις νότιες ακτές, όπως συμβαίνει σε όλη την έκταση των Αστερουσίων. Το μεγαλύτερο ρέμα είναι αυτό του Τσούτσουρα, το οποίο αρχίζει από την περιοχή της λεκάνης της Μεσσαράς και διασχίζει το ανατολικό άκρο των Αστερουσίων, μέσω μιας αρκετά απότομης ρεματιάς καταλήγοντας στην παραλία. Το ρέμα αυτό αποστραγγίζει όλο το ανατολικό τμήμα των Αστερουσίων. Μικρότερου μεγέθους είναι το ρέμα που αρχίζει δυτικά της Εθιάς και μέσα από μια απότομη ρεματιά καταλήγει στα νότια παράλια. Επίσης, το ρέμα της Τρυπητής ρέει προς τα ανατολικά από την περιοχή της Μιαμούς και στη συνέχεια κάμπτεται προς το νότο σχηματίζοντας το μικρό φαράγγι της Τρυπητής και καταλήγει στη θάλασσα. Η λεκάνη απορροής του είναι αρκετά μεγάλη και ουσιαστικά με αυτό αποστραγγίζεται όλο το δυτικό τμήμα της περιοχής.

Η περιοχή των Αστερουσίων χαρακτηρίζεται από την εμφάνιση των ανώτερων καλυμμάτων της Κρήτης, των πετρωμάτων και των τεκτονικών ενοτήτων δηλαδή που βρίσκονται στις ανώτερες στρωματογραφικές θέσεις της Κρήτης (Bonneau, 1984; Fassoulas et al. 1994).

²³ Διαχειριστικό Σχέδιο στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE 02NAT/GR/8492 με τίτλο «Δράσεις Προστασίας για το Γυπαετό και τη Βιοποικιλότητα στην Κρήτη», 2002.

Τα πετρώματα αυτά διακρίνονται σε δύο μεγάλες ενότητες τα Νεογενή που σχηματίστηκαν τα τελευταία 15 εκατομμύρια χρόνια και τα παλαιότερα Αλπικά πετρώματα που αποτελούν και το υπόβαθρο της περιοχής.

Τα **Νεογενή πετρώματα** διακρίνονται επιμέρους στους εξής σχηματισμούς (IGME 1984):

Α. Τεταρτογενείς αποθέσεις. Οι σχηματισμοί αυτοί περιλαμβάνουν Ολοκαινικές παράκτιες και πλευρικές αποθέσεις με χαλίκια, λατύπες και άμμους, καθώς και λιμναίες ή παραποτάμιες αποθέσεις στις όχθες και κοίτες των ρεμάτων και Πλειστοκαινικές θαλάσσιες αναβαθμίδες που εκτείνονται κατά μήκος των νότιων παράλιων. Οι αναβαθμίδες αυτές αποτελούνται από χαλίκια, κροκάλες και ψαμμίτες μέσα στους οποίους περιέχονται αρκετά ελασματομβράγχα. Το πάχος των αναβαθμίδων δεν υπερβαίνει τα 5 μέτρα.

Β. Πλειοκαινικές αποθέσεις. Οι αποθέσεις αυτές αποτελούνται από λευκές μάργες και λευκούς μαργαικούς ασβεστόλιθους, οι οποίοι περιέχουν βρυόζωα, κοράλλια και φύκη. Τα πετρώματα αυτά εντοπίζονται στο βορειοδυτικό άκρο της περιοχής στα περιθώρια της λεκάνης της Μεσαράς.

Γ. Μειοκαινικές αποθέσεις. Οι σχηματισμοί αυτοί αναπτύσσονται στην περιοχή της Βασιλικής και αποτελούν ιζήματα της λεκάνης της Μεσαράς. Αποτελούνται στη βάση από θαλάσσιες και υφάλμυρες αποθέσεις κροκαλοπαγών, ψαμμιτών και άμμων, Τορτόνιας ηλικίας, με πλήθος απολιθωμάτων. Τα πετρώματα αυτά επικάθονται ασύμφωνα πάνω στα αλπικά πετρώματα του υποβάθρου. Ακολουθούν στη συνέχεια υφαλογενείς ασβεστόλιθοι, κατά θέσεις κροκαλοπαγείς ή λατυποπαγείς, Μεσηνιας ηλικίας, μέσα στις οποίες συναντώνται απολιθώματα κοραλλιών και βρυοζώων.

Οι **αλπικοί σχηματισμοί** διακρίνονται σε διάφορες γεωτεκτονικές ενότητες πετρωμάτων οι οποίες σχηματίστηκαν με παρόμοιες διαδικασίες και στον ίδιο χώρο. Οι ενότητες αυτές είναι από τις ανώτερες προς τις κατώτερες των Οφειολίθων, των Αστερουσίων, της Μιαμούς-Αρβης, της Πίνδου και της Τρίπολης.

Αναλυτικότερα, σχηματισμοί αυτοί αποτελούνται από:

Δ. Ενότητα Οφειολίθων. Πρόκειται για μικρά σώματα ηφαιστειακών πετρωμάτων τα οποία συγκεντρώνονται στην περιοχή ανάμεσα στα χωριά Μιαμού και Κρότος και σε διάφορες θέσεις γύρω από το χωριό Πρινιάς στα ανατολικά. Τα πετρώματα αυτά έχουν Άνω Ιουρασική ηλικία και αποτελούν τμήμα του ωκεανού της Τηθύως που καταστράφηκε κατά τη διάρκεια της αλπικής ορογένεσης. Περιλαμβάνει κυρίως Σερπεντινίτες, Περιδοτίτες και Γαύρους.

Ε. Ενότητα Αστερουσίων. Τα πετρώματα της ενότητας εμφανίζονται στο δυτικό τμήμα της περιοχής και εκτείνονται ακόμα δυτικότερα μέχρι την περιοχή των Καλών Λιμένων. Πρόκειται για υψηλής μεταμόρφωσης πετρώματα που σχηματίστηκαν κατά τη διάρκεια του Κρητιδικού. Αποτελούνται από γνεύσιους, χαλαζίτες, σχιστόλιθους και αμφιβολίτες με χαρακτηριστικότερες εμφανίσεις στην περιοχή βόρεια του Λέντα. Μέσα στα πετρώματα αυτά εμφανίζονται κατά θέσεις μικρές γρανιτικές διεισδύσεις και μάρμαρα.

Στ. Ενότητα Μιαμούς- Αρβης. Η ενότητα αυτή εμφανίζεται στο δυτικό τμήμα της περιοχής, γύρω από τη Μιαμού, καθώς και επίσης με τη μορφή μιας στενής λουρίδας, κάτω από την ενότητα των Αστερουσίων στα νότια παράλια, δυτικά του Λέντα. Τα πετρώματα είναι χαμηλής μεταμόρφωσης, αργιλικόι σχιστόλιθοι, ψαμμίτες, κροκαλοπαγή, μεταβασίτες, καθώς και λατυποπαγείς ασβεστόλιθοι. Η ηλικία των πετρωμάτων αυτών θεωρείται Άνω Ιουρασική.

Ζ. Ενότητα της Πίνδου. Η ενότητα αυτή είναι η συνέχεια της ομώνυμης ενότητας της ηπειρωτικής Ελλάδας και καλύπτει όλο το ανατολικό τμήμα της περιοχής και εμφανίζεται επίσης ανατολικά του Λέντα. Η ενότητα χαρακτηρίζεται από δύο κυρίως σχηματισμούς, τον ανώτερο φλύσχη και την κατώτερη ανθρακική σειρά. Ο φλύσχη της Πίνδου καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος των

βορειοανατολικών παρυφών των Αστερουσίων, ενώ εμφανίζεται, λόγω πτυχώσεων και λεπιώσεων, σε αρκετά σημεία στο εσωτερικό της οροσειράς, όπως δυτικά από την Εθιά μέχρι τους Παρανύμφους. Ο φλύσχος περιέχει κυρίως ψαμμιτικά και πηλιτικά ιζήματα Παλαιοκαινικής - Ηωκαινικής ηλικίας. Ένα από τα χαρακτηριστικά του φλύσχη της Πίνδου είναι ότι μέσα σε αυτόν παρατηρούνται απομονωμένα τεμάχια ασβεστολιθών αγνώστου προελεύσεως, τα οποία χαρακτηρίζονται κοινώς ως "Klippens".

Η ανθρακική σειρά της Πίνδου εμφανίζεται σε πάρα πολλές θέσεις στο ανατολικό τμήμα της περιοχής, από το χωριό Αχεντριάς μέχρι και τον Τσουτσουρα. Στη βάση της περιλαμβάνει Τριαδικής έως Ιουρασικής ηλικίας ασβεστόλιθους με ίαση και πλήθος απολιθωμάτων, ακολούθως Μέσω με Άνω Ιουρασικής ηλικίας ραδιολαρίτες και κερατολίθους και τέλος, Κρητιδικούς λεπτοπλακώδεις ασβεστόλιθους με Νουμουλίτες και τρηματοφόρα. Το πάχος της ενότητας δεν είναι πολύ μεγάλο. Οι ανθρακικοί σχηματισμοί όπως και ο φλύσχος, σπάνια ξεπερνούν τα 200 μέτρα και όπου αυτό γίνεται οφείλεται σε λεπιώσεις και πτυχώσεις των ίδιων σχηματισμών.

Η. Ενότητα Τρίπολης. Η ενότητα αυτή καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής μελέτης και εμφανίζεται ιδιαίτερα στο δυτικό και κεντρικό της τμήμα, όπως επίσης και στα νοτιοανατολικά παράλια των Αστερουσίων. Η σειρά αποτελεί τη συνέχεια της ομώνυμης ενότητας της ηπειρωτικής Ελλάδας και αποτελείται από δύο κύριους σχηματισμούς, τον ανώτερο με φλύσχη και τον κατώτερο με ανθρακικά πετρώματα. Ο φλύσχος της Τρίπολης καλύπτει μεγάλα τμήματα στο κεντρικό και δυτικό τμήμα της περιοχής και αποτελείται κυρίως από ψαμμίτες, κροκαλοπαγή, λεπτοπλακώδεις ασβεστόλιθους και πηλίτες, Ηωκαινικής - Ολιγοκαινικής ηλικίας. Η ανθρακική σειρά της Τρίπολης αποτελείται στη βάση από ασβεστόλιθους και δολομίτες Τριαδικής έως και Ιουρασικής ηλικίας, από μαύρους ασβεστόλιθους με ρουδιστές του ανώτερου Κρητιδικού, και τέλος από επίσης μαύρους ασβεστόλιθους, Παλαιοκαινικής - Ηωκαινικής ηλικίας που είναι πλούσιοι σε Νουμουλίτες και άλλα μικρο-απολιθώματα. Το πάχος της σειράς της Τρίπολης είναι αρκετά μεγάλο και η ανθρακική σειρά κατά τόπους μπορεί να υπερβεί τα 500 μέτρα.

2.1.6 Περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά και κλιματική αλλαγή

Ιδιαίτερο γνώρισμα του φυσικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας Κρήτης, αποτελεί η παρουσία πενήντα τριών (53) εκτεταμένων ζωνών του Δικτύου NATURA 2000 που καλύπτουν το 34% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση ζωνών NATURA 2000 καταγράφεται στις Π.Ε Χανίων (72,07%) και Λασιθίου (69,64%) επί της συνολικής τους έκτασης, ενώ στις Π.Ε Ρεθύμνης και Ηρακλείου, τα ποσοστά διαμορφώνονται στο 59,41% και 24,34% αντίστοιχα.

Πιο ειδικά, στην Κρήτη, σύμφωνα με το Ν. 3937/2011, το Δίκτυο Natura 2000 περιλαμβάνει 53 περιοχές όπως παρουσιάζονται αναλυτικά στο παράρτημα, εκ των οποίων:

- 28 είναι χαρακτηρισμένες ως ΕΖΔ ή πΤΚΣ,
- 25 είναι χαρακτηρισμένες ως ΖΕΠ και
- 1 είναι χαρακτηρισμένη ως ΕΖΔ και ΖΕΠ (η Νήσος Δία).

ΧΑΡΤΗΣ 26. Περιοχές NATURA 2000. Ίδια επεξεργασία

Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους αποτελούν τόπους που διακρίνονται για την αισθητική τους αξία. Αφορούν σε περιοχές που προέκυψαν από το Ν.1465/1950 και είναι ανά Π.Ε, τα εξής:

Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου

- ➔ Η περιοχή Αρχάναι - Βαθύπετρον - Γιούχτας - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Αμνισός - Σπήλαιο Ευλειθείας - Κακόν Όρος Νίρον - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Αστερούσια - Λεβήν - Λασαία - Μάταλα - Καλοί Λιμένες - Μονή Οδηγητρίας - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Γόρτυς - Φαιστός - Αγία Τριάς - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970) Η περιοχή Ίγνατος (Τσούτσουρος) - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Όρος Δίκη - Καρφή - Κράσι - Κερά - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Ιδαίον Άντρον - Σπήλαιον Καμαρών - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Κνωσός - Προφήτης Ηλίας - Μακρυτοίχος - Γυψάδες - Μπουγάδα Μετόχι - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Λύττος - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Μάλια - Χερσόνησος - Σίσι - Σταλίδα - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Πριλιάς Μαλεβιζίου - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Τύλισσος - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Βροντήσι - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Ρογδιά - Παλαίκαστρον Ηρακλείου - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η περιοχή Ρόκκα - Κανλί - Καστέλλι (Προφήτης Ηλίας) - Λύκαστος - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Ο οικισμός Βώροι Τυμπακίου - (ΦΕΚ 280/Β/20-3-1979)
- ➔ Ο οικισμός Βαθυπέτρου Αρχανών - (ΦΕΚ 289/Β/21-3-1980)
- ➔ Ο αρχαιολογικός χώρος περιοχής Καλαμακίου, Δ. Φαιστού - (ΦΕΚ 588/Β/25-9-1981)
- ➔ Η περιοχή γύρω από τον αρχαιολογικό χώρο Μαλίων (Π.Ε. Ηρακλείου) - (ΦΕΚ 28/Β/26-1-1982)

Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου

- ➔ Ο αρχαιολογικός χώρος Γουρνιών - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 176/Β/21-4-1982)
- ➔ Η περιοχή Παχειάς Άμμου Ιεράπετρας (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 176/Β/21-4-1982)
- ➔ Ο αρχαιολογικός χώρος Βρόκαστρον - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 185/Β/23-4-1982)
- ➔ Η περιοχή Βασιλικής Ιεράπετρας - (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 178/Β/21-4-1982)

- ➔ Η περιοχή του Δικταίου Άντρου (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 50/Β/10-2-1982)
- ➔ Η περιοχή του αρχαιολογικού χώρου Δρήρου – (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 50/Β/10-2-1982)
- ➔ Οι νησίδες Σπιναλόγκα - Καλυδώνια – Κολοκύθα και η περιοχή "Άλυκαί" Ελούντας – (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 176/Β/21-4-1982)
- ➔ Η περιοχή του όρμου Κάτω Ζάκρος (συμπεριλαμβανομένης και της "Φάραγγας των Νεκρών", με τις παρυφές της) – (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 534/Β/13-9-1983)
- ➔ Η χερσόνησος Ιτάνου Παλιοκάστρου (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 50/Β/10-2-1982)
- ➔ Η περιοχή του φοινικοδάσους Βάι και Ι. Μονής Τοπλού (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 50/Β/10-2-1982)
- ➔ Οι αρχαιολογικοί χώροι Μύρτου (πρωτομινωικοί οικισμοί Φούρνου Κορυφής και Πύργου) – (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 155/Β/8-4-1982)
- ➔ Η περιοχή Μύρτος (δυτικώς Ιεραπέτρας) – (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Η νήσος Χρυσή (Γαϊδουρονήσι) (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 50/Β/10-2-1982)
- ➔ Το ωριό Βόϊλα Χανδρά Σητείας (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 50/Β/10-2-1982)
- ➔ Το φαράγγι Σεληνάρι Βραχασίου Μιραμπέλλου – (ΦΕΚ 189/Β/26-4-1982)
- ➔ Ο οικισμός Μιλάτου – (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- ➔ Οι περιοχές Παλαικάστρου, Πετσοφά και Καστρί – (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 534/Β/13-9-1983)
- ➔ Η περιοχή Λατούς-Κριτσάς – (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 50/Β/10-2-1982)
- ➔ Οι νησίδες Αγίων Πάντων και Μικρονησιού (απέναντι από τον Άγιο Νικόλαο Μιραμπέλλου) – (ΦΕΚ 683/Β/16-8-1979)
- ➔ Ο οικισμός Μαυρικιανό Ελούντας Μιραμπέλλου – (ΦΕΚ 1148/Β/29-12-1979)
- ➔ Η περιοχή Βρουνησιού ή Πρασονησιού Καλού Χωριού Μιραμπέλλου Λασιθίου (νησίδα και απέναντι αυτής ακτή) – (ΦΕΚ 852/Β/3-9-1980)
- ➔ Οι νησίδες Μόχλος και Ψείρα Λάστρου και Τουρλωτής Σητείας και η περιοχή του οικισμού Μόχλου – (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970 & ΦΕΚ 50/Β/10-2-1982)

Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου

- ➔ Η περιοχή Μπαλί Μυλοποτάμου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή του Σπηλαίου Γερανίου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Αρμένων – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή της Μονής Πρέβελη, Κουρταλιώτικο Φαράγγι – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Πλακιά – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Αγίας Γαλήνης – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Αξού – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Ιδαίου Άντρου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή του Σπηλαίου Μελιδονίου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Πρινέ (αρχαία Ελεύθερνα) – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Λάππα – Αργυρούπολις – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Συβρίτου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Το φαράγγι Κοτσιφού – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Το φαράγγι Πατσού – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Σεισών Μυλοποτάμου – (ΦΕΚ 290/Β/30-5-1983)

Περιφερειακή Ενότητα Χανίων

- ➔ Ο κόλπος των Χανίων – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Απτέρας (Μεγάλα Χωράφια) – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)

- ➔ Η περιοχή των τάφων των Βενιζέλων στο Ακρωτήρι – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή της κοιλάδας Θερίσου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Αγίας Τριάδος Τζαγκαρόλων και Γκουβερνέτου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή της Μονής Γωνιάς Κολυμβαρίου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Δικτυνναίου στο ακρωτήρι Σπάθα – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η νήσος Γραμβούσα – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Φαλασάρνης – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Συΐας – Λισσού – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Χώρας Σφακίων - Φραγκοκαστέλλου – Λουτρού – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Το φαράγγι Νίμπρου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Τάρρας - Φαράγγι Σαμαριάς, οροπέδιο Ομαλού – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Καντάνου, Υρτακίνης, Ελύρου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Πολυρρηνείας – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Νεροκούρου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Μεσκλών – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η νήσος Ελαφώνησος και η παραλία έναντι αυτής – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)
- ➔ Η περιοχή Σταυρού και ο κόλπος Καλαθά Ακρωτηρίου – (ΦΕΚ 1242/Β/16-10-1973)

ΧΑΡΤΗΣ 27. Οριοθετημένα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, Ίδια επεξεργασία

Στο πλαίσιο του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου και σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Τοπίου (N.3827/2010), στην Περιφέρεια Κρήτης εντοπίζονται εννέα (9) **ζώνες τοπίων ιδιαίτερης σημασίας** με τοπόσημα διεθνούς και εθνικής εμβέλειας ως μικρότερα χωρικά σύνολά τους.

Στο πλαίσιο της υπ' αριθμόν 8022 (ΦΕΚ 65/03-02-2006) απόφασης του Γ.Γ της Κρήτης, έχουν κηρυχθεί τρεις (3) περιοχές στην περιφέρεια, ως «**προστατευτικά δάση**». Οι περιοχές αυτές χωροθετούνται στην Περιφερειακή Ενότητα Χανίων και είναι οι εξής:

- Προστατευτικό δάσος ορεινού όγκου Λευκών Ορέων
- Προστατευτικό δάσος περιοχής Κορυφών Ασφένδου Καλλικράτη
- Προστατευτικό δάσος ορεινού όγκου Αποπηγάδι Σελίνου

Στην Ελλάδα υπάρχουν εξήντα εννιά (69) συνολικά **Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης**²⁴ οκτώ (8) από τα οποία βρίσκονται στην Κρήτη.

Περιφερειακή Ενότητα Χανίων

- ➔ Ο Πλάτανος του Βλάτου Χανίων (ΦΕΚ 121/Δ/1980): Πελώριος αιωνόβιος πλάτανος.
- ➔ Ο αιθαλής Πλάτανος των Αζωγυρών Χανίων(173/Β/1981): Μεγάλης ηλικίας πλάτανος που διατηρεί τα φύλλα του όλο το χρόνο.

Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου

- ➔ Ο αιωνόβιος Κράταιγος στην Ζώμινθο (Α.Α.Π. 128/2012): Μεγάλη Τρικοκιά ή Κράταιγος (*Grataegus monogyna*) με εντυπωσιακό μέγεθος στον αρχαιολογικό χώρο της Ζωμίνθου. Έχει ύψος 11.40m με κόμη πυκνή και ομοιόμορφη κατανομή κλάδων σε διάμετρο 11-12m.

Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου

- ➔ Ο αιθαλής Πλάτανος της Φαιστού (590/Β/1977) αποτελεί ποικιλία πλατάνου (*Platanus orientalis var. Cretica*) που διατηρεί το φύλλωμά του όλο το χρόνο.
- ➔ Η Δρυς στις Κορφές Ηρακλείου (121/Δ/1980): Αιωνόβια δρυς, γνωστή ως «ντρυγιάς του Μανταλένη», με ιδιαίζουσα αξία που συνδέεται με ιστορικά γεγονότα της περιοχής.
- ➔ Το Κρητικό Κεφαλάνθηρο στις Καμάρες Ηρακλείου (589/Β/1985): Βιότοπος (2 στρέμματα) σε υψόμετρο 1400μ του απειλούμενου είδους ορχιδέας που ονομάζεται Κρητικό Κεφαλάνθηρο.
- ➔ Ο Πλάτανος στο Κράσι (247/ΑΑΠ/2011): Υπεραιωνόβιος πλάτανος, έχει στηθαία περιφέρεια 14,60 μέτρα και συγκαταλέγεται στα πέντε μεγαλύτερα δέντρα της Ευρώπης.

Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου

- ➔ Η αρχαία Ελιά Καβουσίου (3912/Β/ 2019): Η ελιά Καβουσίου έχει ύψος περίπου 9 μ., περίμετρο κορμού (στη βάση του) 21 μ., εμβαδόν κόμης 112 τ.μ. Σύμφωνα με την περιβαλλοντική έκθεση για το δέντρο, η ηλικία του εκτιμάται στα 3.250 έτη.

Η περιοχή παρέμβασης είναι ιδιαίτερα γνωστή για τη **σπάνια χλωρίδα** της που είναι μία από τις πλέον πλούσιες και ενδιαφέρουσες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, μάλιστα εξαιτίας της γεωγραφικής θέσης και της απομόνωσής της, παρουσιάζει το μεγαλύτερο ενδημισμό στη χώρα. Αυτό αποδεικνύεται από το σύνολο των εγγραφών στον κατάλογο της χλωρίδας, ο οποίος περιλαμβάνει χίλια οκτακόσια είκοσι οκτώ (1.828) αυτόχθονα είδη - τα εκατό ογδόντα εννιά (189) από τα οποία είναι ενδημικά της Κρήτης- καθώς και των νησιών της. Τα ενδημικά φυτά είναι ανομοιόμορφα κατανομημένα και ως επί το πλείστον απαντώνται σε ψηλά βουνά, φαράγγια και απόμακρες περιοχές. Ορισμένα από αυτά είναι πολύ σπάνια ή βρίσκονται σε κίνδυνο. Από το σύνολο των ενδημικών φυτών της Κρήτης τα 114 είδη βρίσκονται στα Λευκά Όρη, μια από τις πλουσιότερες βοτανολογικά περιοχές.

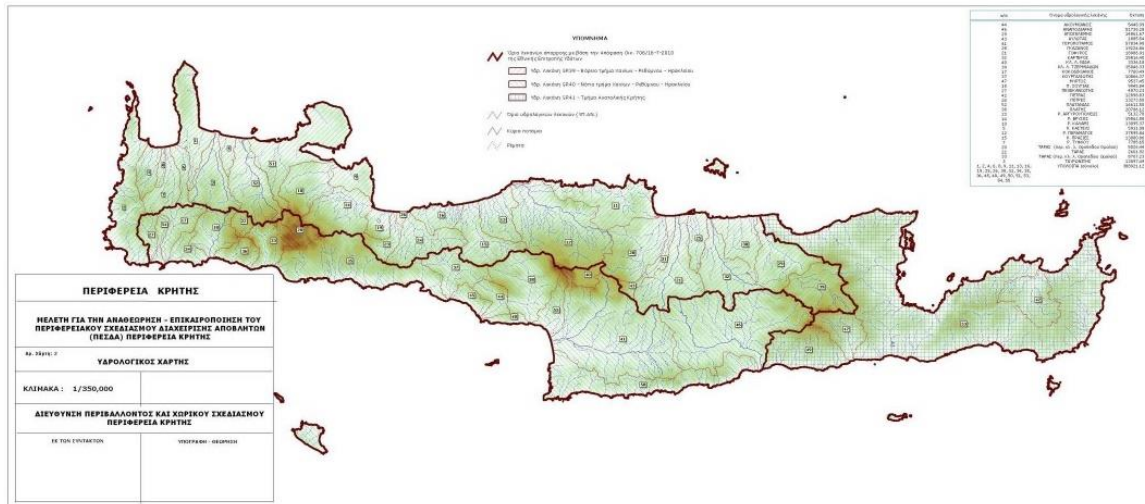
Η περιοχή παρέμβασης έχει ιδιαίτερα **ενδιαφέρουσα πανίδα** που παρουσιάζει υψηλό ενδημισμό κυρίως σε ό,τι αφορά στα ασπόνδυλα είδη. Υπολογίζεται ότι ο αριθμός των ενδημικών ασπόνδυλων της Κρήτης είναι της τάξης των χιλίων (1.000) ειδών. Παράλληλα, συναντώνται στο νησί δέκα (10) είδη ερπετών, τριακόσια πενήντα (350) είδη πουλιών, τριάντα έξι (36) από τα σαράντα οκτώ (48) είδη αρπακτικών που απαντώνται στην Ευρώπη και τριάντα τέσσερα (34) είδη χερσαίων θηλαστικών.

²⁴ Σύμφωνα με το Νομοθετικό Διάταγμα 86 του 1969, όπως τροποποιήθηκε με το ΝΔ 996 του 1971 και αντικαταστάθηκε από το Νόμο 998/1979 τα διατηρητέα Μνημεία της Φύσης είναι προστατευόμενες δημόσιες ή ιδιωτικές φυσικές περιοχές, που έχουν χαρακτηριστικά μεγάλης οικολογικής αξίας.

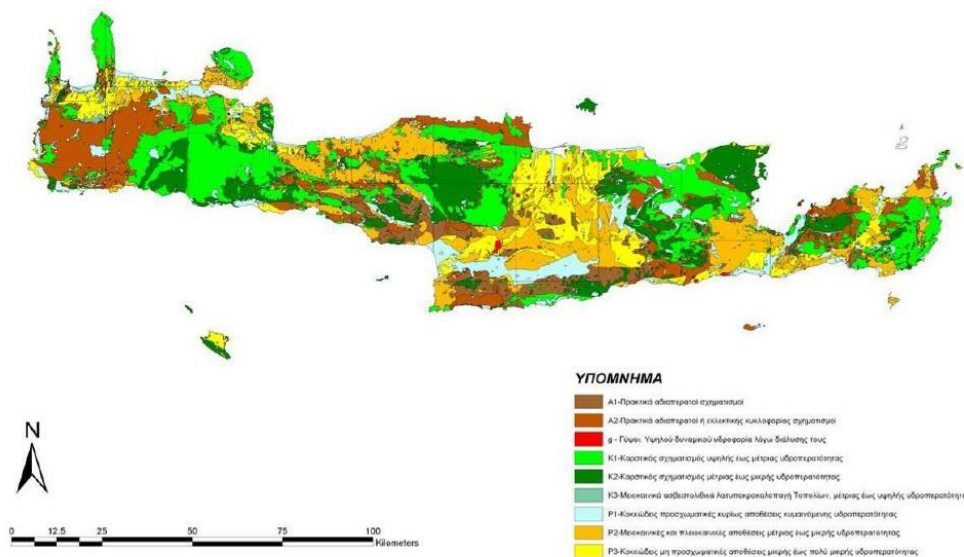

Η Κρήτη ενώ διαθέτει **σημαντικό υδατικό δυναμικό**, εντούτοις αντιμετωπίζει υδατική ανεπάρκεια, λόγω των ασβεστολιθικών υδατοδιαπερατών πετρωμάτων που κυριαρχούν στο νησί, με αποτέλεσμα τα νερά να κατεισδύουν εύκολα σε μεγάλα βάθη, όπου ο εντοπισμός και η αξιοποίηση-άντλησή τους είναι εξαιρετικά δύσκολη.

ΧΑΡΤΗΣ 28. Υδρολογικός χάρτης Περιφέρειας Κρήτης

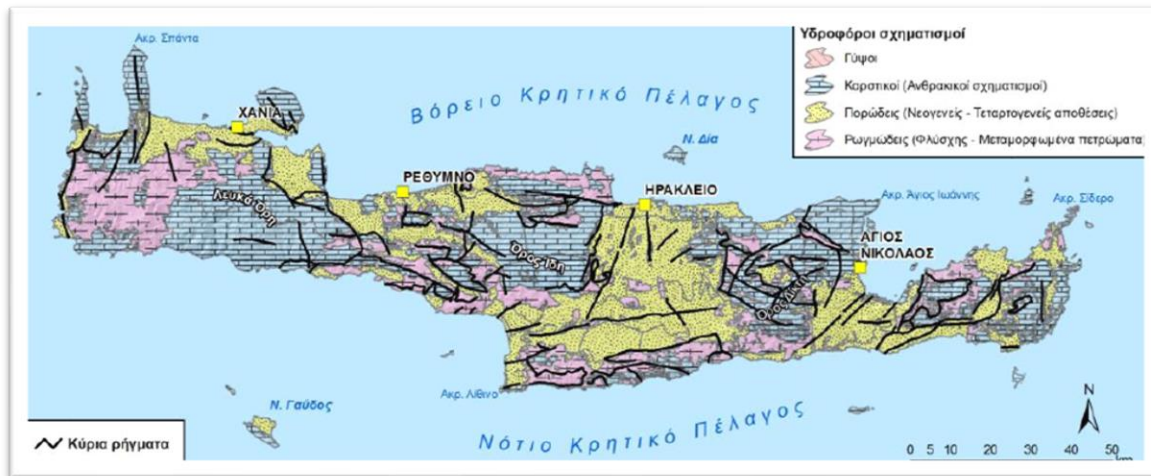

ΧΑΡΤΗΣ 29. Υδρολιθολογικός χάρτης της Κρήτης. Πηγή: Ενσωμάτωση των Τοπικών Σχεδίων Απορριμμάτων των Δήμων της Περιφέρειας Κρήτης στον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑΚ)

Η Κρήτη βρίσκεται σε μια **ιδιαίτερα σεισμογενή περιοχή** (μεταξύ της Ευρασιατικής και της Αφρικανικής πλάκας). Ο παράγοντας αυτός είναι εξαιρετικά σημαντικός, δεδομένου ότι η ανθεκτικότητα από καταστροφικά γεγονότα είναι σε μεγάλο βαθμό ανεξερεύνητη βιβλιογραφικά και παράλληλα απρόβλεπτη.

ΧΑΡΤΗΣ 30. Κύρια ρήγματα. Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Κρήτης

Η περιοχή παρέμβασης διαθέτει **άριστο κλίμα** με πολύ υψηλό ποσοστό ηλιοφάνειας, το οποίο αποτελεί βασικό παράγοντα διαμόρφωσης της ελκυστικότητάς της. Έχει εύκρατο μεσογειακό κλίμα με ήπιους, βροχερούς χειμώνες και ζεστά, ξηρά καλοκαίρια, που σημαίνει υψηλή ηλιοφάνεια καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, πολύ μικρές εποχιακές μεταβολές της θερμοκρασίας και παντελής έλλειψη ακραίων καιρικών φαινομένων (παγετοί, θύελλες, ανεμοστρόβιλοι, τυφώνες κλπ.). Οι χιονοπτώσεις είναι σπάνιες στις πεδινές περιοχές, αλλά αρκετά συχνές στις ορεινές. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες η θερμοκρασία κυμαίνεται στους 25-35 βαθμούς Κελσίου.²⁵ Ο μέσος αριθμός ημερών βροχής στην Κρήτη ανέρχεται σε 90 περίπου ημέρες (25% του έτους).²⁶

Σύμφωνα με το **Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρειας Κρήτης**, για τις επόμενες δεκαετίες, προβλέπεται άνοδος της μέσης θερμοκρασίας (οC) στην Περιφέρεια Κρήτης, σε σχέση με την περίοδο 1981 - 2000. Η αύξηση της θερμοκρασίας προβλέπεται να είναι μεγαλύτερη στον μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα (2081 - 2100), στην περίπτωση του δυσμενούς σεναρίου αύξηση κατά 4.4 οC και μικρότερη στον βραχυπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα (2021 - 2040), που θα κυμανθεί γύρω στους 1.4 οC. Τέλος για το μέσο μέλλον (περίοδος 2041-2060) η μέση αύξηση για την Περιφέρεια Κρήτης εκτιμάται στους 1.7 οC και 2.2 οC .

Οι **κλιματικές μεταβολές** που δύναται να επηρεάσουν τα **οικοσυστήματα** (συμπεριλαμβανομένων και των δασικών οικοσυστημάτων) σχετίζονται κυρίως με:

- Την αύξηση της θερμοκρασίας
- Την μείωση των βροχοπτώσεων
- Την επιμήκυνση των περιόδων ξηρασίας
- Την αύξηση της έντασης και συχνότητας πλημμυρικών φαινομένων
- Την αύξηση των ακραίων υψηλών θερμοκρασιών (καύσωνες)
- Την άνοδο της στάθμης της θάλασσας όσον αφορά τα παράκτια οικοσυστήματα

Από τη γεωγραφική ανάλυση της τρωτότητας του **τομέα της βιοποικιλότητας** και των οικοσυστημάτων προέκυψε ότι στο σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα (έως το 2040), το μεγαλύτερο μέρος των προστατευόμενων περιοχών της Περιφέρειας Κρήτης εμφανίζει μέτρια τρωτότητα στην κλιματική αλλαγή. Τμήμα όμως των προστατευόμενων περιοχών εμφανίζει μεγάλη τρωτότητα και πιο συγκεκριμένα, προστατευόμενες περιοχές που βρίσκονται χωρικά εντός των ορίων των Δήμων Οροπεδίου Λασιθίου, Μίνωα Πεδιάδας, Ηρακλείου, Γόρτυνας, Αρχανών - Αστερουσίων, Αγίου

²⁵ <https://www.psiloritisgeopark.gr/el/to-parko/to-klima/>

²⁶ Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρειας Κρήτης

Νικολάου, Χανίων, Αποκορώνου, Βιάννου, Χερσονήσου και Πλατανιά. Έως το 2060, το σύνολο των προστατευόμενων περιοχών της Περιφέρειας Κρήτης αναμένεται να εμφανίζει μεγάλη τρωτότητα.

Η κλιματική αλλαγή, οι αναμενόμενες μεταβολές στην ένταση και τη συχνότητα φυσικών φαινομένων καθώς και η συνέργεια όλων των παραπάνω, αναμένεται να επηρεάσουν στοιχεία του περιβάλλοντος που αποτελούν **τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς**, ιστορικά μνημεία που είναι άμεσα εκτεθειμένα στο περιβάλλον αλλά και συλλογές που εκτίθενται σε χώρους μουσείων. Οι κλιματικές μεταβολές που δύνανται να επηρεάσουν την πολιτιστική κληρονομιά σχετίζονται κυρίως με:

- Την αύξηση της θερμοκρασίας (κυρίως των μέγιστων θερμοκρασιών)
- Την αύξηση της έντασης και συχνότητας πλημμυρικών φαινομένων
- Τους καύσωνες
- Την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, όσον αφορά τους παράκτιους αρχαιολογικούς χώρους

Για τους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος που βρίσκονται πλησίον δασικών εκτάσεων προστίθενται και οι επιπτώσεις από τις δασικές πυρκαγιές.

Στον τομέα **της πολιτιστικής κληρονομιάς**, σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΚΑ) Περιφέρειας Κρήτης, έως το 2040, το σύνολο των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της Περιφέρειας Κρήτης εμφανίζουν μέτρια τρωτότητα στην κλιματική αλλαγή. Στο δυσμενές σενάριο, η πλειονότητα των εξεταζόμενων περιοχών εμφανίζει μέτρια τρωτότητα. Τις μεγαλύτερες τιμές τρωτότητας παρουσιάζουν θέσεις του πολιτιστικού τομέα των Δήμων Ρεθύμνου, Αποκορώνου, Μαλεβιζίου, Μίνωα Πεδιάδας, Χανίων, Φαιστού και Ηρακλείου. Σε μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα (έως το 2060), οι περισσότερες θέσεις πολιτιστικής κληρονομιάς της Περιφέρειας εμφανίζουν μέτρια τρωτότητα, ενώ αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία των Δήμων, Καντάνου – Σελίνου και Πλατανιά εμφανίζουν μεγάλη τρωτότητα.

Οι κλιματικές μεταβολές που δύνανται να επηρεάσουν τον τουρισμό σχετίζονται κυρίως με:

- Την αύξηση της θερμοκρασίας (κυρίως των μέγιστων θερμοκρασιών), ιδιαίτερα κατά την θερινή περίοδο.
- Την αύξηση εκδήλωσης ισχυρών ανέμων, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου
- Τα κύματα καύσωνα και την αύξηση του δείκτη δυσφορίας.
- Την αύξηση συχνότητας ισχυρών βροχοπτώσεων, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου.
- Την άνοδο της στάθμης της θάλασσας όσον αφορά τις παράκτιες τουριστικές υποδομές.

Τέλος, σε ό,τι αφορά **τα απορρίμματα**, ο σχεδιασμός της στρατηγικής της Περιφέρειας για τη διαχείριση των Αστικών Στερεών Απορριμμάτων πραγματοποιείται με βάση τους ακόλουθους βασικούς και γενικούς άξονες:²⁷

- τη μείωση ή εξάλειψη των αρνητικών επιπτώσεων των αποβλήτων και κυρίως:
 - τη μείωση της παραγωγής και της βλαπτικότητάς τους
 - την αξιοποίησή τους
 - τη μείωση της ρύπανσης
- τη διατήρηση των σπάνιων φυσικών πόρων
- την προστασία της ποιότητας του περιβάλλοντος
- την αειφόρο ανάπτυξη

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται μια γενική αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης στον

²⁷ Ενσωμάτωση των Τοπικών Σχεδίων Απορριμμάτων των Δήμων της Περιφέρειας Κρήτης στον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑΚ).

τομέα της Διαχείρισης των Αστικών Στερεών Απορριμμάτων στους Δήμους της Κρήτης:

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ
<ul style="list-style-type: none"> ☒ Δυσκολία αποκομιδής και διαχείρισης συγκεκριμένων ρευμάτων αποβλήτων (π.χ. ογκώδη απόβλητα) ☒ Χαμηλή συμμετοχή των δημοτών στην ανακύκλωση και έλλειψη οργανωμένης ενημέρωσης. ☒ Υστέρηση στην εφαρμογή προγραμμάτων ΔσΠ για τη συλλογή βιοαποβλήτων. 	<ul style="list-style-type: none"> ☒ Γενικότερη δυσχερής οικονομική κατάσταση των Δήμων που τους απαγορεύει την ορθή λειτουργία της ανακύκλωσης. ☒ Γενικότερη έλλειψη προσωπικού. ☒ Αραιοκατοικημένες περιοχές. ☒ Σημαντικό τμήμα του στόλου των Δήμων είναι ανενεργό και παλαιωμένο.
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> ☒ Λειτουργία 2 μονάδων αξιοποίησης αποβλήτων (ΕΜΑΚ Χανίων και Μονάδα Ηρακλείου) και ενός ΚΔΑΥ (Ηρακλείου). ☒ Ύπαρξη διαφόρων ΣΜΑ για την οικονομική μεταφορά του υπολείμματος. ☒ Προώθηση πρακτικών ανακύκλωσης και ανάκτηση μέσα από την εφαρμογή ολοκληρωμένου τοπικού σχεδίου διαχείρισης απορριμμάτων με έμφαση στην προδιαλογή. ☒ Αξιοποίηση (με οποιοδήποτε δυνατό τρόπο) του υφιστάμενου δικτύου μπλε κάδων. ☒ Οργανωμένοι ΦοΔΣΑ. 	<ul style="list-style-type: none"> ☒ Χρηματοδοτικές ευκαιρίες από προγράμματα / λοιπά χρηματοδοτικά μέσα. ☒ Διερεύνηση συνεργασιών με όμορους Δήμους. ☒ Δημιουργία πράσινων σημείων για την ενίσχυση της προδιαλογής.

Πηγή: Ενσωμάτωση των τοπικών σχεδίων απορριμμάτων των δήμων της περιφέρειας Κρήτης στον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ).

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η πρόβλεψη μελλοντικής παραγωγής ΑΣΑ, σύμφωνα με παρουσίαση της επικαιροποίησης του νέου ΠΕΣΔΑΚ:

ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	2019	2025	2030
ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	634.930	642.253	648.190
ΑΣΑ ΜΟΝΙΜΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (kg/ca/έτος)	595,03	577,18	559,33
ΑΣΑ ΜΟΝΙΜΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (t/έτος)	377.804	370.696	362.552
ΕΠΟΧΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (διανυκτερεύσεις)	29.962.541	37.762.332	45.484.361
ΑΣΑ ΕΠΟΧΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (kg/ca/έτος)	1,8	1,75	1,69
ΑΣΑ ΕΠΟΧΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (t/έτος)	50.333	65.933	76.960
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΟΙΚΙΑΚΑ ΑΣΑ (t/έτος)	418.136	436.629	439.512
ΒΕΑΣ (t/έτος)	34.514	34.514	34.514
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΑ ΑΣΑ (t/έτος)	462.650	471.143	474.026

Πηγή: Παρουσίαση επικαιροποιημένου ΠΕΣΔΑ Κρήτης.

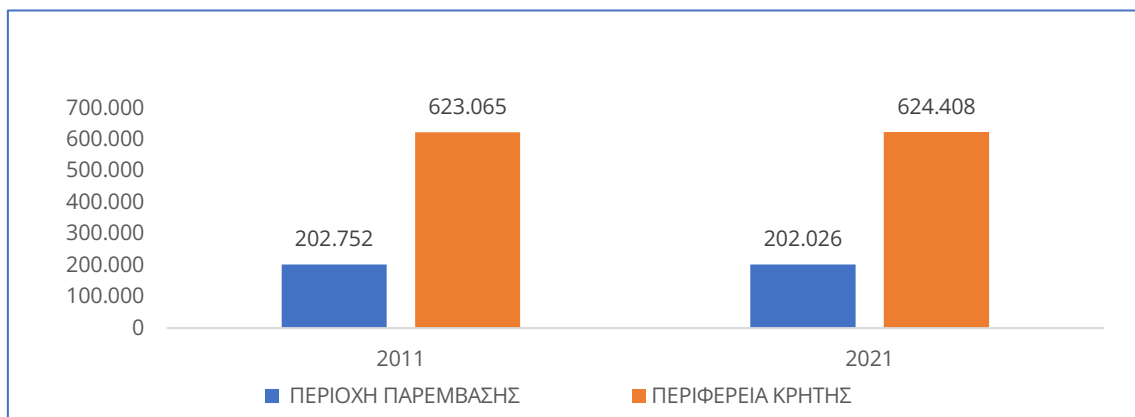
2.1.7 Υφιστάμενη κατάσταση

A. Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

Ο μόνιμος πληθυσμός της περιοχής παρέμβασης σύμφωνα με την τελευταία απογραφή πληθυσμού της ΕΛΣΤΑΤ (2021) ανέρχεται σε 202.026 κατοίκους, αποτελώντας το 32,35% του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης (624.408). Ο πληθυσμός επιμερίζεται σε 180 Δημοτικές Κοινότητες²⁸ (ΔΚ) με σχετικά ομοιόμορφη κατανομή. Μεγαλύτερη ωστόσο πληθυσμιακή συγκέντρωση εντοπίζεται στην ΔΚ του 4^{ου} Διαμερίσματος Δήμου Ηρακλείου (33,56%) και ακολουθούν η ΔΚ Χανίων (27,01%) και οι ΔΚ Σητείας (5,53%), Αρχανών (1,93%), Μαλίων (1,74%), Ανωγείων (1,1%), Αγίας Βαρβάρας και Κρουσώνα (1,04%) Περάματος (0,99%), Ροδιάς (0,91%), Ζαρού και Γέργερης (0,87% και 0,67% αντίστοιχα).

Η περιοχή στο σύνολό της στο διάστημα 2011-2021 καταγράφει μικρή πληθυσμιακή συρρίκνωση (-0,36%) σε συνάρτηση με την Περιφέρεια Κρήτης που σημειώνει θετική πληθυσμιακή μεταβολή (0,22%).

ΓΡΑΦΗΜΑ 1. Μεταβολή Μόνιμου Πληθυσμού 2011-2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011, 2021, Ιδία επεξεργασία

Ειδικότερα σε επίπεδο Δημοτικών Κοινοτήτων (ΔΚ), το 68% αποδυναμώνεται πληθυσμιακά και μόλις στο 32% καταγράφει πληθυσμιακή αύξηση. Μάλιστα σε 49 από τις 122 Δημοτικές Κοινότητες η αρνητική μεταβολή του πληθυσμού είναι κατά πολύ μεγαλύτερη του 20%, ενώ εντοπίζονται και Δημοτικές Κοινότητες με ιδιαίτερα έντονη πληθυσμιακή κατάρρευση, ήτοι:

- ΔΕ²⁹ Σητείας: ΔΚ Αγίου Γεωργίου (-39,01%)
- ΔΕ Ιτάνου : ΔΚ Καρυδίου (-53,49%)
- ΔΕ Γόρτυνας: ΔΚ Βαγιονιάς και Βασιλικής (-82,71% και -67,80%)
- ΔΕ Αγίας Βαρβάρας: ΔΚ Πριλιά (-40,85%)
- ΔΕ Τυλίσου: ΔΚ Αηδονοχωρίου (-60,92%), ΔΚ Δαμάστας (-53,06%), ΔΚ Αστυρακίου (-38,05%), ΔΚ Μαράθου (-36,75%)
- ΔΕ Κουλούκωνα: ΔΚ Αϊμονα (-54,42%), ΔΚ Δοξαρού (-57,14%), ΔΚ Απλαδιανών (-44,36%), ΔΚ Επισκοπής (-36,93%), ΔΚ Θεοδώρας (-36%)

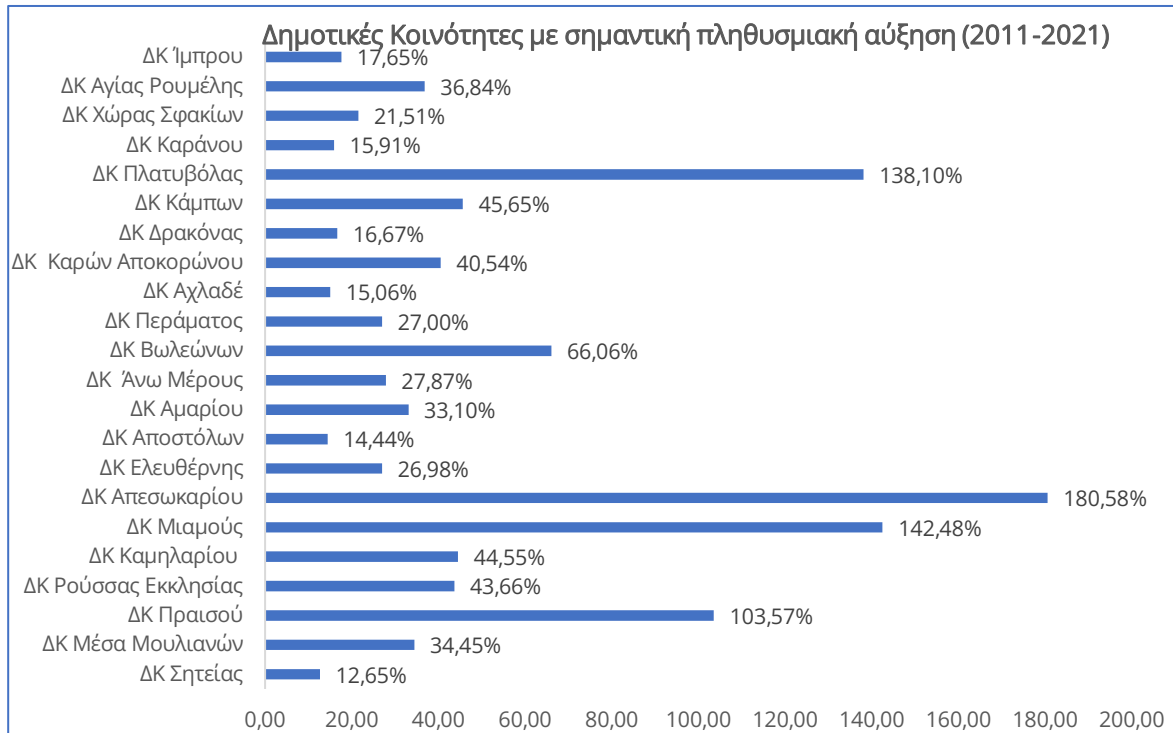
²⁸ Αναλυτικός πίνακας επισυνάπτεται στο Παράρτημα.

²⁹ ΔΕ = Δημοτική Ενότητα

- ΔΕ Σιβρίτου: ΔΚ Παντανάσσης (-37,31%)
- ΔΕ Ανατολικού Σελίνου: ΔΚ Επαναχωρίου (-44,64%), ΔΚ Σούγιας (-40,45%)
- ΔΕ Κουρητών: ΔΚ Αγίας Παρασκευής (-37,10%) και ΔΚ Πετροχωρίου (-32,85%)
- ΔΕ Μουσούρων: ΔΚ Ορθουνίου (-30,85%)

Παρά τη δυσμενή πληθυσμιακή εικόνα που επικρατεί στο μεγαλύτερο τμήμα της περιοχής παρέμβασης, υπάρχουν και ορισμένες δυναμικές Δημοτικές Κοινότητες στις οποίες ο πληθυσμός την τελευταία δεκαετία (2011-2021) αυξήθηκε σημαντικά και απεικονίζονται παρακάτω:

ΓΡΑΦΗΜΑ 2. Δημοτικές Κοινότητες με σημαντική πληθυσμιακή αύξηση 2011-2021

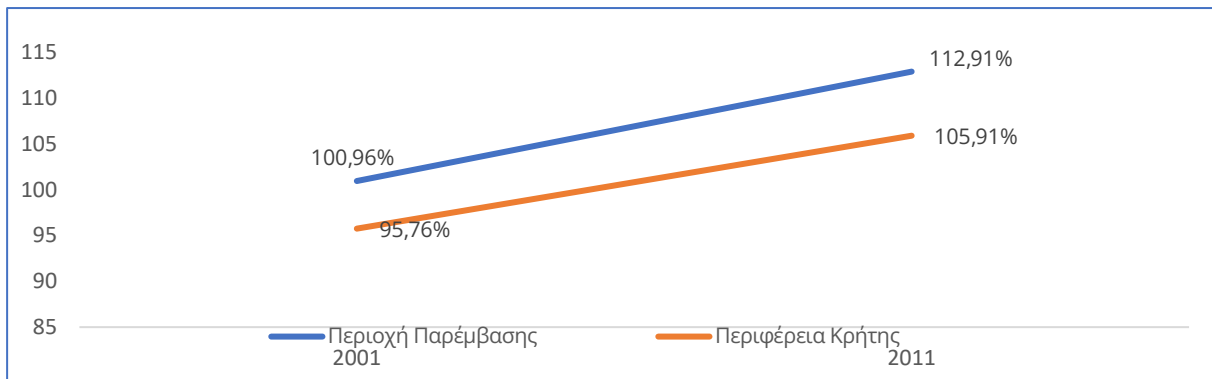

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011, 2021, Ιδία επεξεργασία

Η περιοχή παρέμβασης εμφανίζει αρνητικό δημογραφικό προφίλ με τους δημογραφικούς δείκτες να επιδεινώνονται. Ο πληθυσμός είναι γηρασμένος γεγονός που οφείλεται στην αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης, στη μείωση των γεννήσεων και στις μετακινήσεις προς τα αστικά κέντρα του νησιού ή/και εκτός Κρήτης λόγω περισσότερων ευκαιριών απασχόλησης και καλύτερων συνθηκών διαβίωσης. Ο δείκτης γήρανσης που αποτυπώνει την αναλογία ηλικιωμένων (65+ ετών) προς τα άτομα νεαρής ηλικίας (0-14 ετών) διαχρονικά αυξάνεται και διατηρείται σε υψηλότερα επίπεδα από τον μέσο όρο της Περιφέρειας Κρήτης.

Εσωτερικά της περιοχής παρέμβασης, ο δείκτης γήρανσης παρουσιάζει μεν διακυμάνσεις και διαφοροποιήσεις ωστόσο λαμβάνει πολύ υψηλές τιμές. Το 83,8% των Δημοτικών Κοινοτήτων έχουν δείκτη γήρανσης άνω του μέσου όρου της περιοχής παρέμβασης (112,91%).

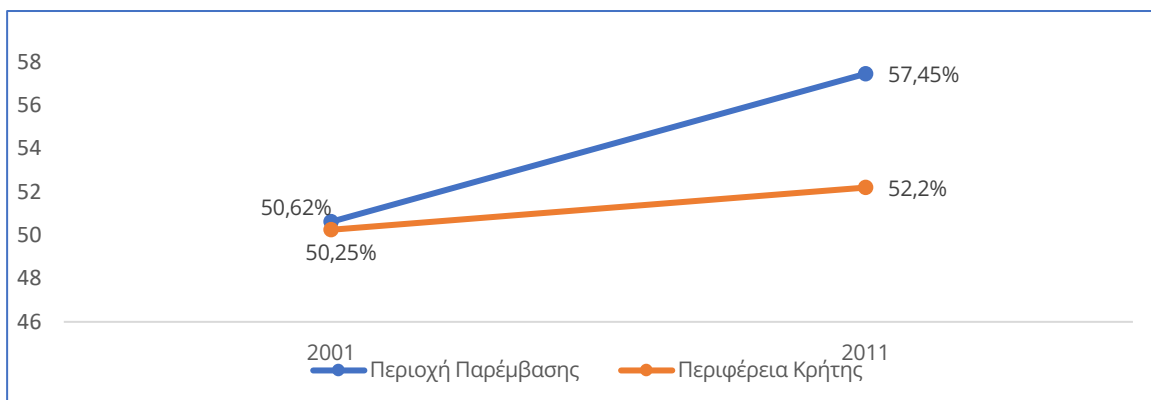
ΓΡΑΦΗΜΑ 3. Εξέλιξη Δείκτη Γήρανσης 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, 2011, Ιδία επεξεργασία

Τα άτομα άνω των 65 ετών μαζί με τον παιδικό πληθυσμό επιβαρύνουν τον παραγωγικό πληθυσμό και αυτό αποτυπώνεται στον δείκτη εξάρτησης³⁰ ο οποίος ακολουθεί διαχρονικά ανοδική πορεία αφού από 50,62% το 2001 ανήλθε σε 57,45% το 2011 αποκλίνοντας σημαντικά από τον μέσο όρο της Περιφέρειας Κρήτης (52,2% : 2011).

ΓΡΑΦΗΜΑ 4. Εξέλιξη Δείκτη Εξάρτησης 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, 2011, Ιδία επεξεργασία

Συμπερασματικά, το δημογραφικό ζήτημα συνιστά μια μείζονα πρόκληση τόσο στην περιοχή παρέμβασης, όσο και σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο γηρασμένος πληθυσμός έχει αρνητικό αποτύπωμα στην ανανέωση του πληθυσμού, στην οικονομία, την παραγωγικότητα, την ανταγωνιστικότητα, την κοινωνική συνοχή, όπως επίσης στην υιοθέτηση και εφαρμογή νέων τεχνολογιών και καινοτομιών τη στιγμή μάλιστα που οι νέες τεχνολογίες έχουν εισέλθει με μεγάλη ένταση σε όλους τους τομείς της ζωής και της οικονομίας, ιδίως μετά την υγειονομική πανδημία (Covid-19). Παράλληλα, η γήρανση του πληθυσμού δημιουργεί αυξημένες ανάγκες σε υποδομές υγείας, πρόνοιας, μακροχρόνιας φροντίδας και κοινωνικής προστασίας.

Το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού είναι χαμηλό, καθώς το 9,8% (ΕΛΣΤΑΤ 2011³¹) εγκατέλειψε το δημοτικό, το 4,2% δε γνωρίζει γραφή και ανάγνωση, ποσοστά τα οποία ναι μεν εμφανίζονται αρκετά βελτιωμένα συγκριτικά με το 2001 ωστόσο, παραμένουν πολύ υψηλότερα (κάτι παραπάνω από διπλάσια) από τα αντίστοιχα ποσοστά σε περιφερειακό επίπεδο.

³⁰ Δείκτης εξάρτησης: [(πληθυσμός 0-14 ετών)+(πληθυσμός 65+)]/(πληθυσμό 15-64 ετών) *100

³¹ Δεν υπάρχουν δημοσιευμένα στοιχεία από την Απογραφή Πληθυσμού 2021 της ΕΛΣΤΑΤ

ΓΡΑΦΗΜΑ 5. Μεταβολή Μορφωτικού Επιπέδου Περιοχής Παρέμβασης

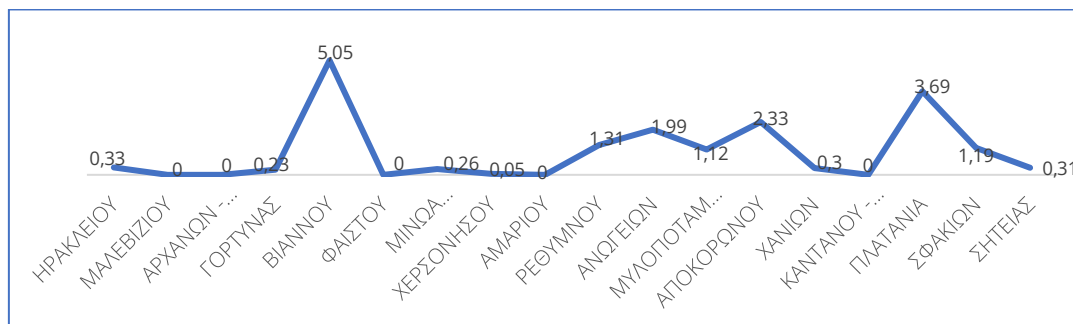

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, 2011, Ιδία επεξεργασία

Ειδικότερα σε ότι αφορά τη σχολική διαρροή, εντονότερο πρόβλημα αντιμετωπίζουν οι Δ.Κ. Αηδοχωρίου, Γωνιών, Καμαριώτου (Δ.Ε. Τυλίσου), Κρυών (Δ.Ε. Σητείας) και Μελιδονίου (Δ.Ε. Φρε) με το ποσοστό αυτής να ξεπερνά το 30% και ακολουθούν οι Δ.Κ. Παλαικάστρου (Δ.Ε. Ιτάνου), Παρανύμφων (Δ.Ε. Αστερουσίων), Διονυσίου (Δ.Ε. Κόφινα), Καλύβου (Δ.Ε. Κουλούκωνα) όπου το ποσοστό σχολικής διαρροής είναι μεγαλύτερο του 20%.

Βάσει πρόσφατων στοιχείων του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης³², οι Δήμοι της περιοχής παρέμβασης που εξακολουθούν να εμφανίζουν υψηλή σχολική διαρροή είναι της Βιάννου, του Πλατανιά, του Αποκορώνου, των Ανωγείων, του Μυλοποτάμου και των Σφακιών. Το φαινόμενο χωρικά εντοπίζεται κυρίως στις πιο ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6. Ποσοστιαία κατανομή σχολικής διαρροής 2019 -2020 ανά Δήμο

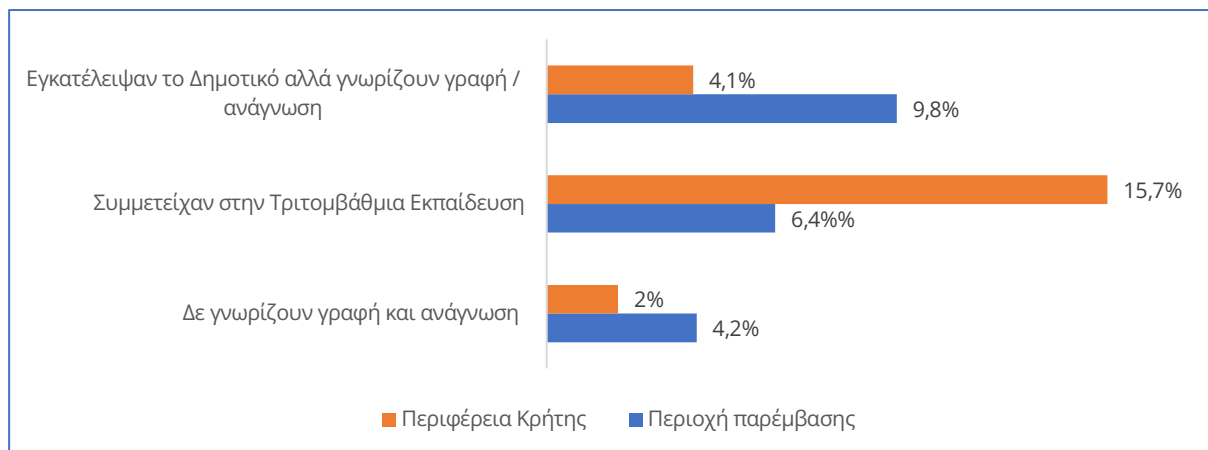

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, 2023

Αναφορικά με το ποσοστό των ατόμων που συμμετέχουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αν και έχει αυξηθεί σε σχέση με το παρελθόν (από 4,3% το 2001 σε 6,4% το 2011), υπολείπεται σημαντικά του μέσου όρου της Περιφέρειας Κρήτης (15,7%).

³² Έρευνα «κοινωνικό/οικονομικά στοιχεία, κοινωνικές υπηρεσίες και ανάγκες των περιοχών στην Κρήτη. Εργαλεία χωρικού σχεδιασμού κοινωνικής & βιώσιμης ανάπτυξης», 2023

ΓΡΑΦΗΜΑ 7. Επίπεδο Εκπαίδευσης Περιοχής Παρέμβασης και Περιφέρειας Κρήτης (2011)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011, Ιδία επεξεργασία

Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο συνεπάγεται εργατικό δυναμικό χαμηλών δεξιοτήτων και εξειδίκευσης, ψηφιακά αναλφάβητο και αδύναμο να προσαρμοστεί στις νέες και διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες και αυξημένες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Συγκεντρωτικά η δημογραφική εικόνα της περιοχής παρέμβασης αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα, ενώ αναλυτικά στοιχεία ανά Δημοτική Κοινότητα επισυνάπτονται στο παράρτημα.

Πίνακας: Βασικοί Δημογραφικοί Δείκτες

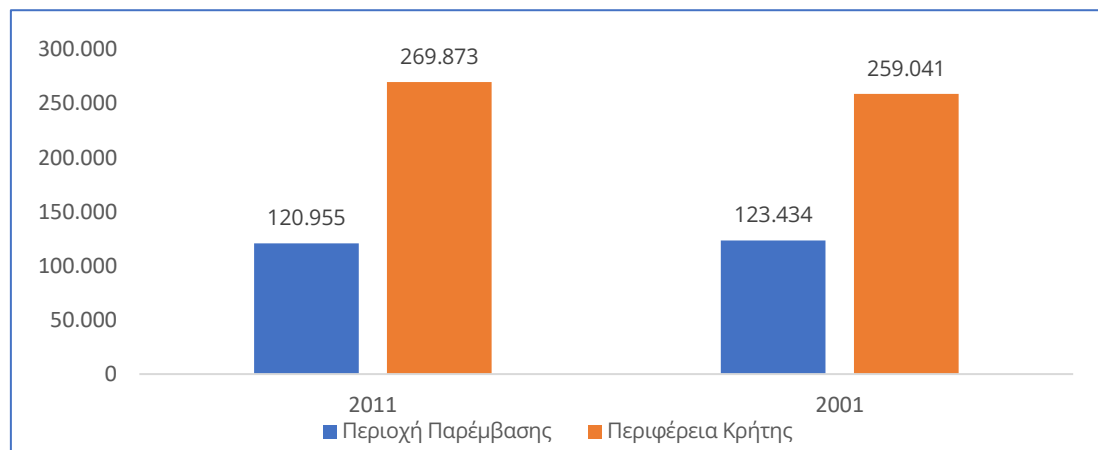
ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ & ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΥΤΩΝ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Μόνιμος Πληθυσμός (Μεταβολή 2011-2021)	-0,36%	+0,22%
Δείκτης Γήρανσης (Μεταβολή 2001-2011)	+11,84%	+10,60%
Δείκτης Εξάρτησης (Μεταβολή 2001-2011)	+13,49%	+3,88%
% Αναλφάβητων (Μεταβολή 2001 -2011)	-32,25%	-43,2%
% Σχολικής Διαρροής (Μεταβολή 2001-2011)	-11,56%	-36,4%
% Συμμετοχής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Μεταβολή 2001 -2011)	+48,8%	+36,86%

B. Οικονομικά Χαρακτηριστικά

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αποτελεί το διοικητικό και εργατικό δυναμικό που περιλαμβάνει τους απασχολούμενους και τους άνεργους.

Σύμφωνα με τα τελευταία δημοσιευμένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (2011)³³ το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ως προς τον μόνιμο πληθυσμό της περιοχής παρέμβασης ανέρχεται σε 59,66%. Στο διάστημα 2001-2011 το εργατικό δυναμικό αποδυναμώθηκε κατά 2%, τάση που ακολουθείται από την πλειονότητα των Δημοτικών Κοινοτήτων (117 από τις 180) σε αντίθεση με την Περιφέρεια Κρήτης όπου το εργατικό δυναμικό αυξήθηκε κατά 4,2%. Σημειώνεται επίσης ότι σε 40 Δημοτικές Κοινότητες ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε, σε 1 παρέμεινε αμετάβλητος, ενώ για 22 Δημοτικές Κοινότητες δεν παρέχονται δεδομένα λόγω στατιστικού απορρήτου. Σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων, αύξηση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού σημειώνεται μόνο στις Δημοτικές Ενότητες Μοιρών, Γαζίου, Ανωγείων, Ηρακλείου και Χανίων.

ΓΡΑΦΗΜΑ 8. Μεταβολή Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2001 & 2011, Ιδία επεξεργασία

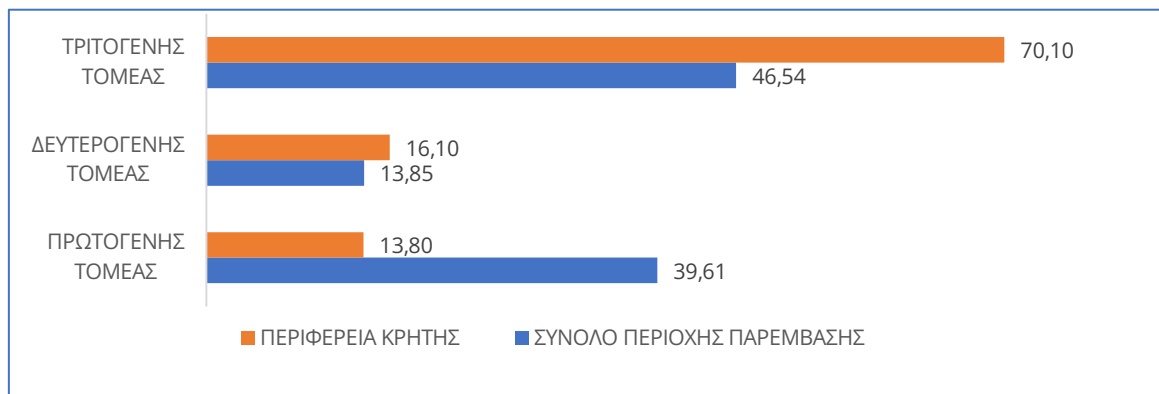
Οι απασχολούμενοι στην περιοχή παρέμβασης αποτελούν το 83,69% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Η απασχόληση μειώθηκε στο διάστημα 2001-2011 κατά 8,75%, τάση που καταγράφεται και σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, αλλά σε πολύ μικρότερη ένταση (2,43%).

Ειδικότερα, η απασχόληση μειώθηκε σε 135 από τις 180 Δημοτικές Κοινότητες εκ των οποίων οι 38 σημείωσαν πτώση μεγαλύτερη του 50%. Σε 42 Δ.Κ. η απασχόληση αυξήθηκε, ενώ σε 2 έμεινε αμετάβλητη.

Αναφορικά με την απασχόληση κατά κλάδο (2011), η εικόνα στην περιοχή παρέμβασης είναι αντίστοιχη της Περιφέρειας Κρήτης, ήτοι υπερτερεί η απασχόληση στον τριτογενή τομέα (46,54%), έπεται ο πρωτογενής τομέας (39,61%), ενώ ο δευτερογενής απορροφά αρκετά μικρότερο μερίδιο εργαζομένων (13,85%).

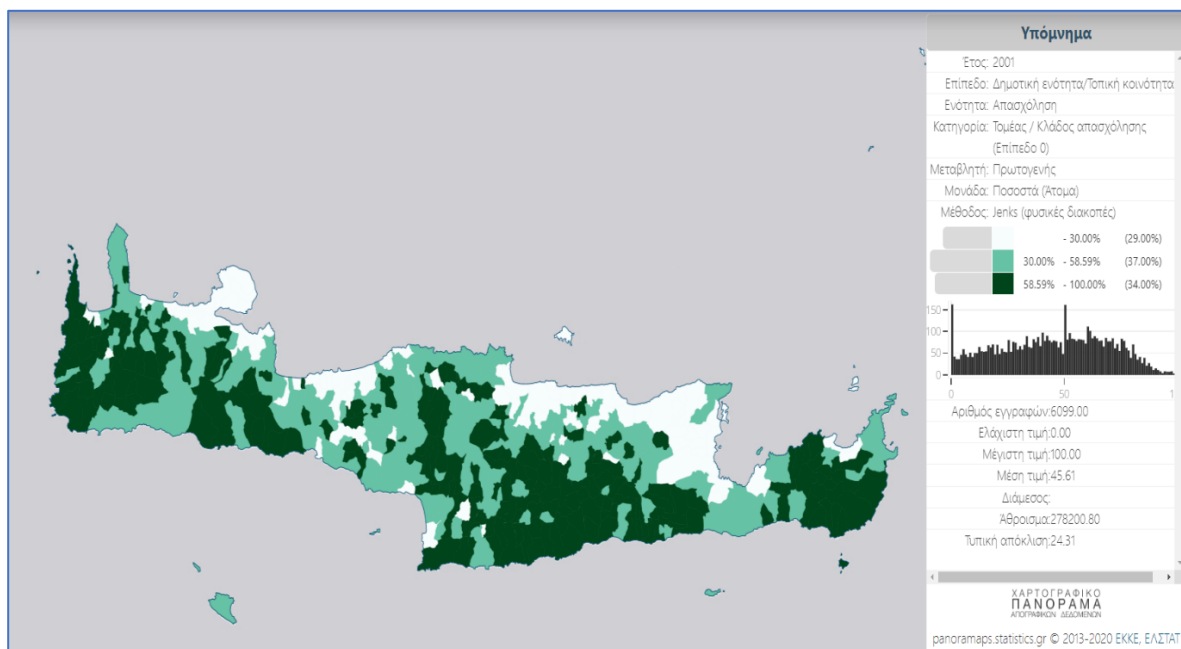
³³ Δεν υπάρχουν δημοσιοποιημένα στοιχεία από την Απογραφή του 2021

ΓΡΑΦΗΜΑ 9. Ποσοστιαία Κατανομή Απασχόλησης κατά παραγωγικό τομέα (2011)

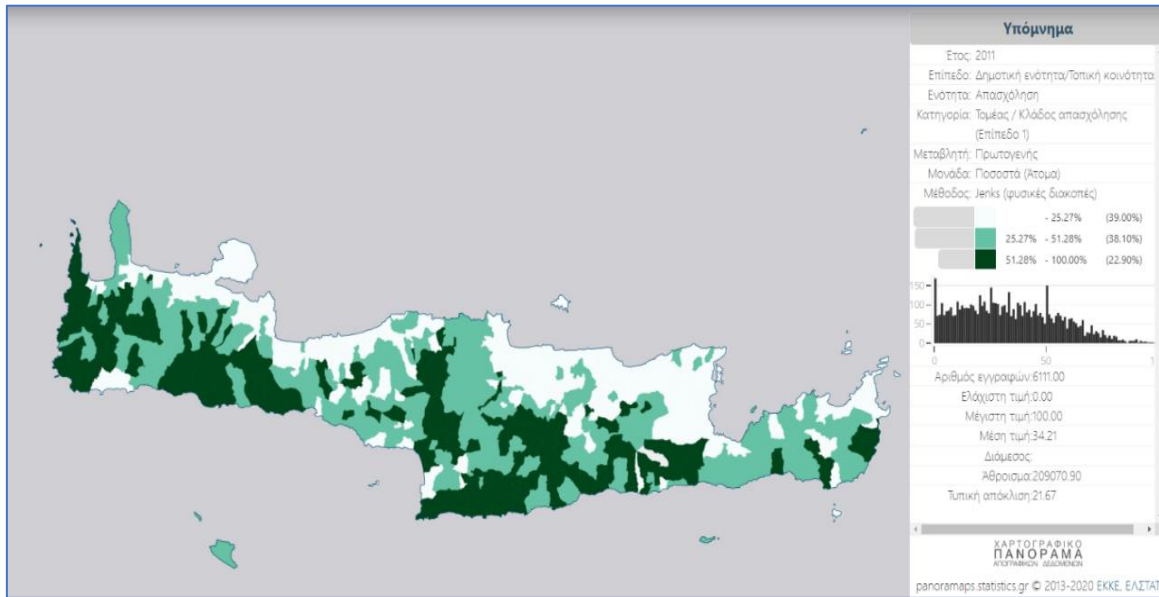

Στο διάστημα 2001-2011 καταγράφεται περαιτέρω συρρίκνωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα και αύξηση στον τριτογενή, όπως παραστατικά απεικονίζεται στους επόμενους χάρτες.

ΧΑΡΤΗΣ 31. Απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, 2001. Πηγή: <https://panorama.statistics.gr/>

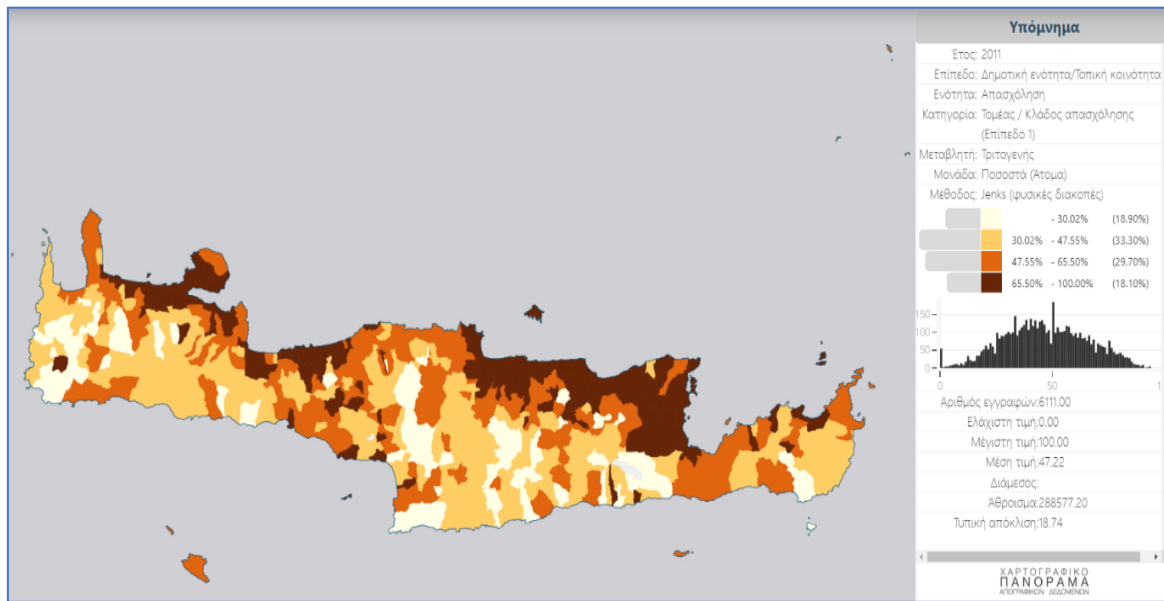

ΧΑΡΤΗΣ 32. Απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, 2011. Πηγή: <https://panorama.statistics.gr/>

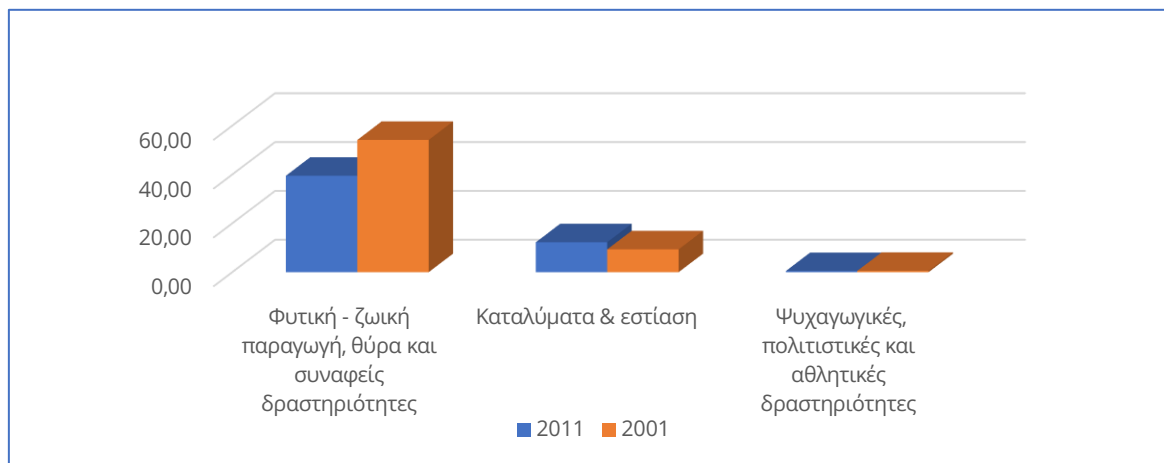
ΧΑΡΤΗΣ 33. Απασχόληση στον τριτογενή τομέα, 2001. Πηγή: <https://panorama.statistics.gr/>

ΧΑΡΤΗΣ 34. Απασχόληση στον τριτογενή τομέα, 2011. Πηγή: <https://panorama.statistics.gr/>

Αναλυτικότερα, η απασχόληση στον κλάδο της φυτικής – ζωικής παραγωγής, θήρα και συναφών δραστηριοτήτων μειώθηκε στο διάστημα 2001-2011 από 54,15% σε 39,47%, ενώ αντίθετα ενδυναμώνεται η απασχόληση στους κλάδους της διαμονής και εστίασης από 9,34% σε 12,25%. Η απασχόληση στον κλάδο των ψυχαγωγικών, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων μειώθηκε από 0,45% σε 0,52% συνεπεία και της οικονομικής κρίσης.

ΓΡΑΦΗΜΑ 10. Μεταβολή Απασχόλησης 2001-2011

Πηγή: <https://panorama.statistics.gr/>

Συγκεντρωτικά, τα βασικά οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης για το 2011 αποτυπώνονται ως ακολούθως:

Πίνακας: Βασικοί Οικονομικοί Δείκτες

ΔΕΙΚΤΕΣ 2011 ³⁴ & ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ 2001	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού στο σύνολο του μόνιμου πληθυσμού	59,6% ↓	43,3% ↑
% Απασχολούμενων σε σχέση με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	83,6% ↓	83,6% ↓
% απασχολούμενων πρωτογενή τομέα	39,61%	13,8%
% απασχολούμενων δευτερογενή τομέα	13,85%	16,10%
% απασχολούμενων τριτογενή τομέα	46,54%	70,10%
% απασχολούμενων στη φυτική - ζωική παραγωγή, θήρα & συναφείς δραστηριότητες	39,47% ↓	13,49% ↓
% απασχολούμενων σε καταλύματα & εστίαση	12,25% ↑	15,34% ↑
% απασχολούμενων σε ψυχαγωγικές, πολιτιστικές & αθλητικές δραστηριότητες	0,45% ↓	0,69% ↓

Ως προς το μέγεθος της ανεργίας δεδομένου ότι δεν υπάρχουν δημοσιοποιησιμα στοιχεία σε επίπεδο Δημοτικών Κοινοτήτων από την τελευταία απογραφή πληθυσμού (2021) της ΕΛΣΤΑΤ, οι διαπιστώσεις βασίζονται στις απογραφές πληθυσμού 2001 και 2011.

Ο αριθμός των ανέργων τόσο στην περιοχή παρέμβασης, όσο και συνολικά στην Περιφέρεια Κρήτης αυξάνεται στο διάστημα 2001-2011 ωστόσο, η μεταβολή είναι εντονότερη στην περιοχή παρέμβασης (62% έναντι 59%).

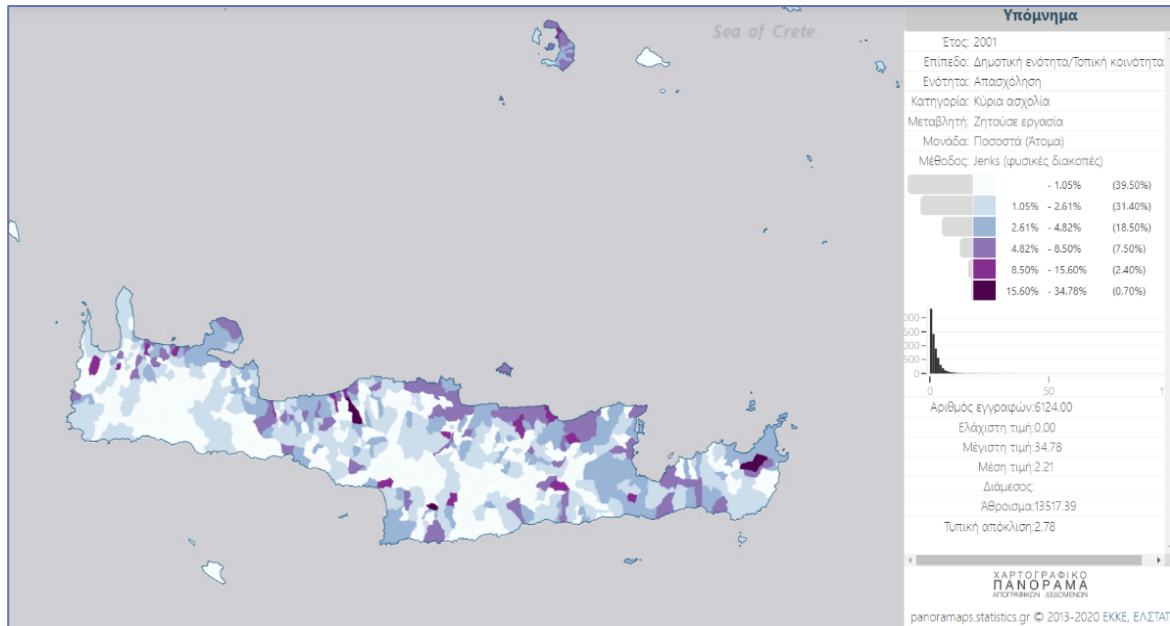
Ειδικότερα, κατά το 2011 ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε σε 94 Δ.Κ. της περιοχής παρέμβασης, μειώθηκε σε 65 Δ.Κ., σε 4 Δ.Κ. δεν υπήρξε μεταβολή, ενώ για τις υπόλοιπες 17 Δ.Κ. που χαρακτηρίζονται από πολύ μικρά ποσοτικά δεδομένα ισχύει το στατιστικό απόρρητο και δεν δημοσιοποιούνται σχετικά αριθμητικά στοιχεία.

Στους χάρτες που ακολουθούν αποτυπώνεται η μεταβολή του ποσοστού των ατόμων που αναζητούσαν εργασία κατά το 2001 και το 2011.

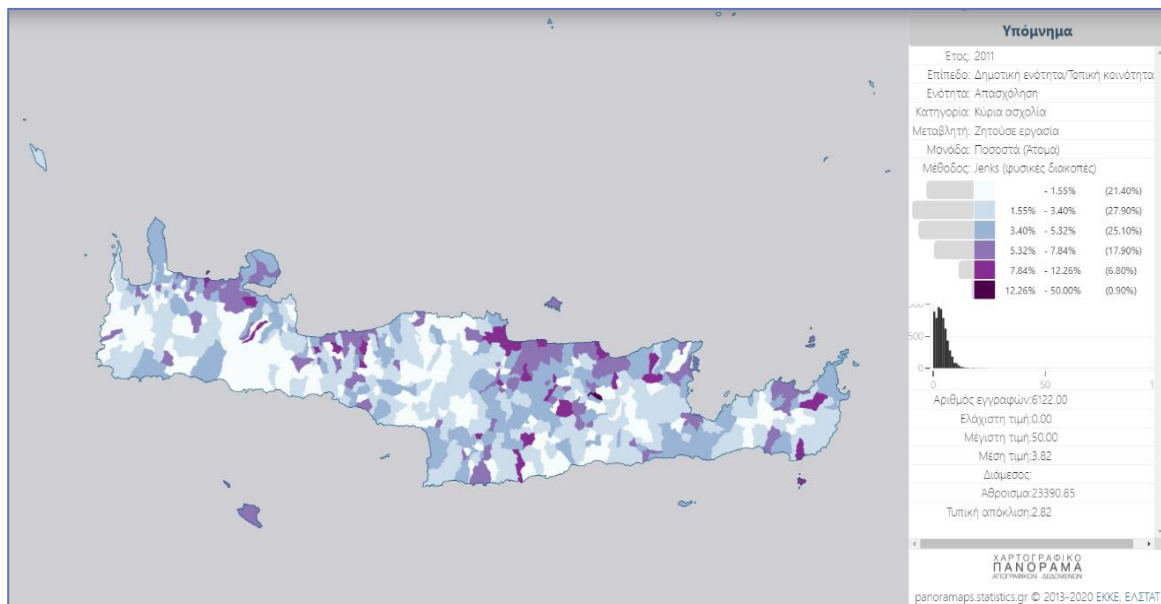
³⁴ Δεν υπάρχουν δημοσιοποιησιμα δεδομένα από την τελευταία απογραφή πληθυσμού (2021) της ΕΛΣΤΑΤ σε επίπεδο Δήμων, Δημοτικών Ενότητων και Κοινοτήτων

ΧΑΡΤΗΣ 35. Ποσοστό Ατόμων που αναζητούσαν Εργασία το 2001. Πηγή:
<https://panorama.statistics.gr/>

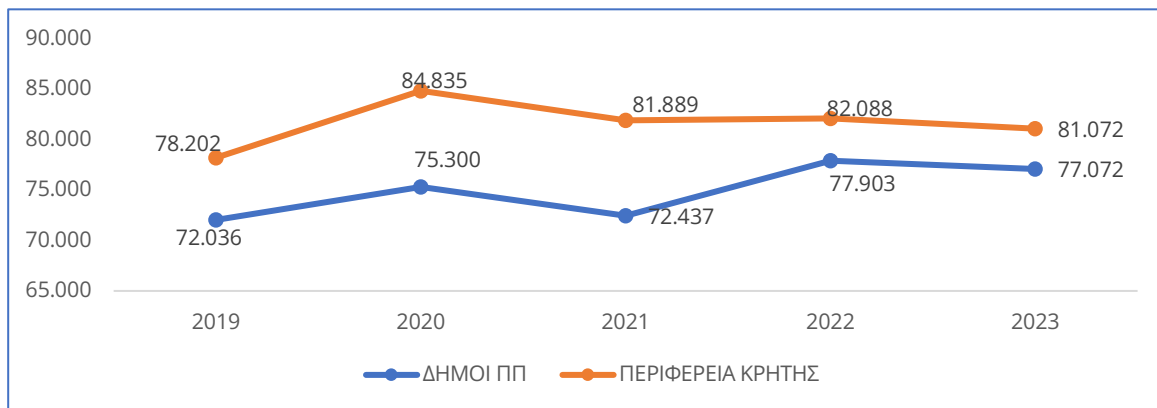
ΧΑΡΤΗΣ 36. Ποσοστό Ατόμων που αναζητούσαν Εργασία το 2011. Πηγή:
<https://panorama.statistics.gr/>

Σχετικά με την εγγεγραμμένη ανεργία, από την ΔΥΓΠΑ δεν διατίθενται δεδομένα σε επίπεδο Δημοτικής Κοινότητας, αλλά σε επίπεδο Ταχυδρομικού Κώδικα (ΤΚ). Εντούτοις πολλές Δημοτικές Κοινότητες έχουν κοινό ΤΚ με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εξαχθούν ορθά και ασφαλή συμπεράσματα.

Προκειμένου να αποτυπωθεί μια γενικότερη εικόνα της περιοχής παρέμβασης παρουσιάζεται η εγγεγραμμένη ανεργία σε επίπεδο Δήμων³⁵. Στην πενταετία 2019 - 2023 ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων αυξήθηκε τόσο στην περιοχή παρέμβασης, όσο και στην Περιφέρεια Κρήτης. Ωστόσο η ποσοστιαία μεταβολή στην περιοχή παρέμβασης είναι σχεδόν διπλάσια απ' ότι της Περιφέρειας (7%, έναντι 3,7%).

ΓΡΑΦΗΜΑ 11. Μεταβολή Εγγεγραμμένης Ανεργίας Δεκ. 2019 – Δεκ. 2023

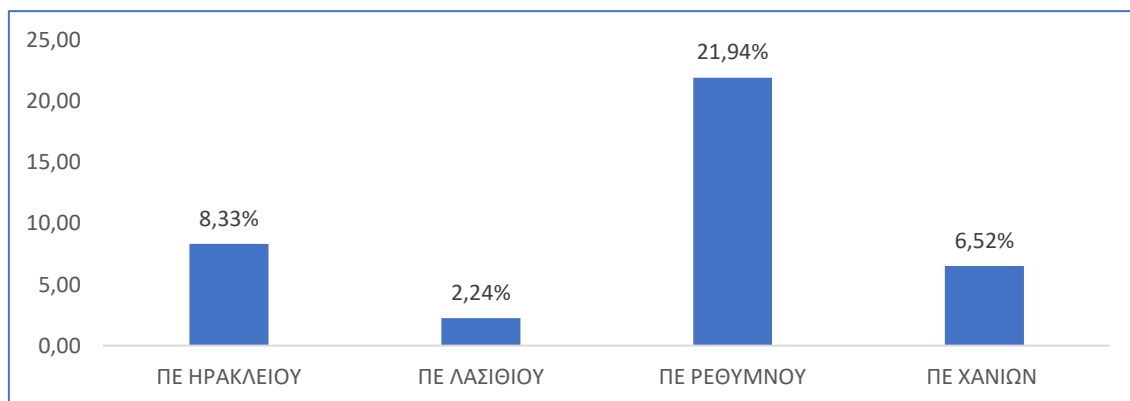

Πηγή: ΔΥΠΑ, Εγγεγραμμένη Ανεργία Δεκέμβριος 2019 – Δεκέμβριος 2023 ανά Δήμο

Επιχειρήσεις

Η επιχειρηματικότητα εμφανίζει ανοδική πορεία την πενταετία 2017-2021 ως προς τον αριθμό των εν λειτουργία νομικών μονάδων. Σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες καταγράφεται θετική ποσοστιαία μεταβολή επιχειρήσεων με την μεγαλύτερη τιμή να εντοπίζεται στην Π.Ε. Ρεθύμνης (21,94%).

ΓΡΑΦΗΜΑ 12. Ποσοστιαία μεταβολή επιχειρήσεων 2017-2021 ανά Περιφερειακή Ενότητα

Ως προς τη χωρική κατανομή των επιχειρήσεων σημειώνεται ότι σχεδόν το ήμισυ συγκεντρώνεται στην Π.Ε. Ηρακλείου (48,97%) και έπεται η Π.Ε. Χανίων (22,41%), ενώ οι Π.Ε. Λασιθίου και Ρεθύμνης έχουν αρκετά μικρότερο ποσοστό επιχειρήσεων (14%).

Σύμφωνα με το Μητρώο Επιχειρήσεων 2021 (ΕΛΣΤΑΤ) ως οι πλέον δυναμικοί και εξέχουσας σημασία κλάδοι για την οικονομία αποτελούν ο κλάδος «Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία» όπου δραστηριοποιείται το 60,46% των επιχειρήσεων και ο κλάδος «χονδρικό και λιανικό εμπόριο»

³⁵ Στους Δήμους περιλαμβάνεται το σύνολο των Δημοτικών Κοινοτήτων, όχι μόνο εκείνες που διαμορφώνουν την περιοχή της ΟΧΕ

επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών» με 9,82% επί των συνολικών επιχειρήσεων. Τρίτος κατά σειρά σημαντικότητας κατατάσσεται ο κλάδος «παροχή υπηρεσιών διαμονής και εστίασης» (6,81%) και ακολουθεί ο κλάδος «Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες» (5,23%).

Οι επιχειρήσεις είναι κατά βάση ατομικές, μικρού μεγέθους με χαμηλή ικανότητα απορρόφησης νέων τεχνολογιών και καινοτομιών και με χαμηλό βαθμό συνεργατικής κουλτούρας.

Γ. Κοινωνικά Χαρακτηριστικά / Κοινωνικές και Εκπαιδευτικές Υποδομές

Δομές ηλικιωμένων και άλλων ευάλωτων ομάδων πληθυσμού

Ο δείκτης γήρανσης στην περιοχή παρέμβασης αυξάνεται διαχρονικά, τάση που δεν αναμένεται να ανακοπεί, καθώς εκτιμάται ότι ως το 2035 στην Ελλάδα ο πληθυσμός άνω των 65 ετών θα μεγαθύνεται συνεχώς. Η υψηλή συγκέντρωση ατόμων τρίτης ηλικίας συνεπάγεται αυξημένες ανάγκες σε υποδομές υγείας και πρόνοιας.

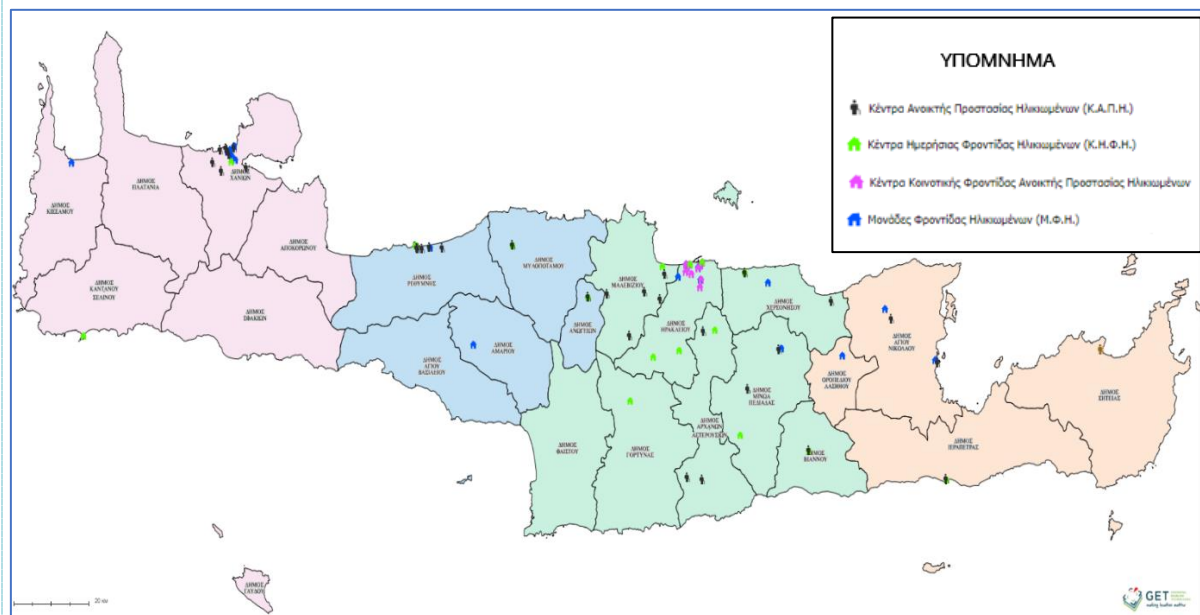
Στην περιοχή παρέμβασης λειτουργούν δομές πρόνοιας για ηλικιωμένους, ήτοι Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.), Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η.), Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων, ενώ Κέντρα Κοινωνικής Φροντίδας Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΕ.ΚΟΙ.Φ. -Α.Π.Η.) καταγράφονται μόνο στην ευρύτερη περιοχή του Ηρακλείου.

Η πλειονότητα των δομών λειτουργεί στα αστικά κέντρα Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων, ενώ οι ανάγκες στην ενδοχώρα όπου και ο πληθυσμός είναι περισσότερο γερασμένος δεν καλύπτονται ικανοποιητικά.

Μάλιστα, παντελής απουσία δομών ηλικιωμένων εντοπίζεται στους Δήμους Πλατανιά, Σφακιών, Αποκορώνου και Φαιστού, ενώ από μία δομή διαθέτουν οι Δήμοι Σητείας, Καντάνου – Σελίνου, Αμαρίου και Γόρτυνας.

Στον χάρτη που ακολουθεί αποτυπώνεται η χωρική κατανομή των μονάδων πρόνοιας για τους ηλικιωμένους.

ΧΑΡΤΗΣ 37. Μονάδες Πρόνοιας Ηλικιωμένων. Πηγή: GIS Crete

Παράλληλα με τις προαναφερθείσες δομές λειτουργούν επίσης Κέντρα Κοινότητας σε όλη την Κρήτη με εξαίρεση τους Δήμους Καντάνου – Σελίνου, Σφακίων, Αμαρίου, Ανωγείων και Βιάννου όπου οι κάτοικοι δεν έχουν πρόσβαση σε σχετικές υπηρεσίες.

ΧΑΡΤΗΣ 38. Κέντρα Κοινότητας. Πηγή: GIS Crete

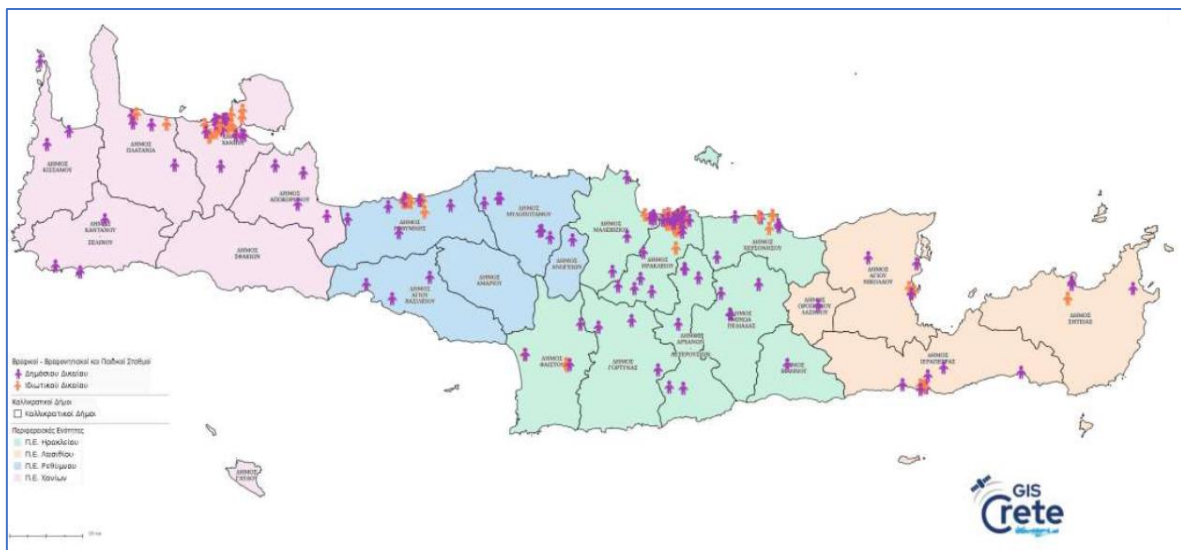
Επίσης καταγράφεται έλλειψη δομών αφενός για άτομα με ψυχικές νόσους και αφετέρου, για κακοποιημένες γυναίκες.

Δομές Παιδικής Φροντίδας

Στην Περιφέρεια Κρήτης λειτουργούν συνολικά 192 Βρεφικοί, Βρεφονηπιακοί και Παιδικοί Σταθμοί, (δημόσιοι και ιδιωτικοί) που στην πλειοψηφία τους (59,4%) είναι δημόσιοι.

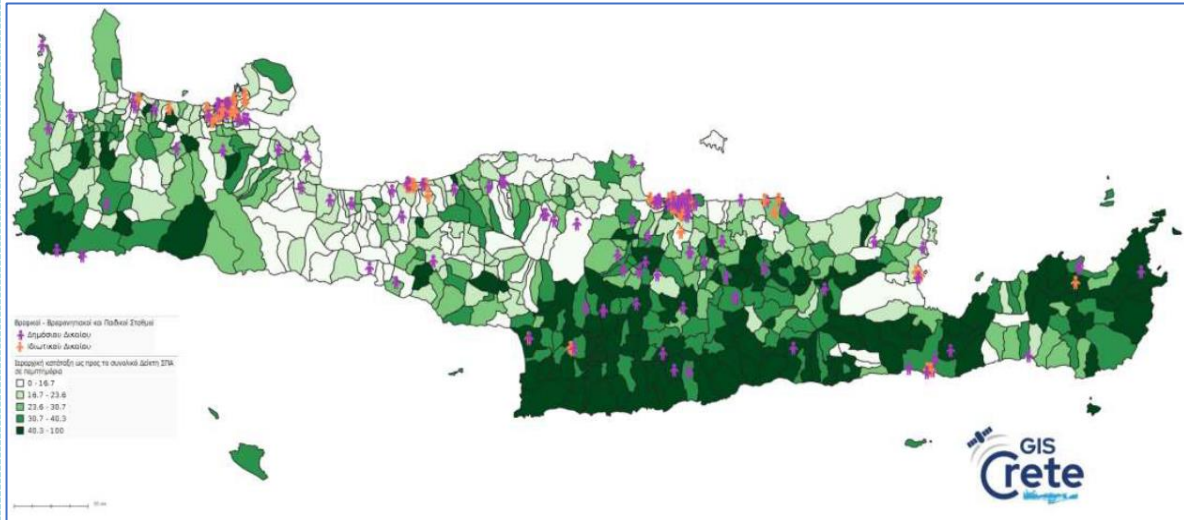
Οι περισσότερες δομές συναντώνται στους μεγάλους πληθυσμιακά Δήμους και οικισμούς. Σημειώνεται ότι στους Δήμους Σφακίων και Αμαρίου δεν λειτουργεί καμία δομή παιδικής φροντίδας.

ΧΑΡΤΗΣ 39. Δημόσιες και ιδιωτικές δομές παιδικής φροντίδας

Λαμβάνοντας υπόψη και τον χάρτη με τον δείκτη πολλαπλής αποστέρησης γίνεται αντιληπτή η ανάγκη για υπηρεσίες παιδικής φροντίδας ιδίως σε περιοχές με μεγαλύτερη αποστέρηση όπως στη Βίοςφαιρα Αστερουσίων και στην περιοχή του Γεωπάρκου Σητείας.

ΧΑΡΤΗΣ 40. Χάρτης πολλαπλής αποστέρησης σε σχέση με τις υπάρχουσες δομές παιδικής φροντίδας. Πηγή: ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Κρήτης, Χαρτογράφηση και εκτίμηση αναγκών σε υποδομές παιδικής φροντίδας στην Περιφέρεια Κρήτης, 2023

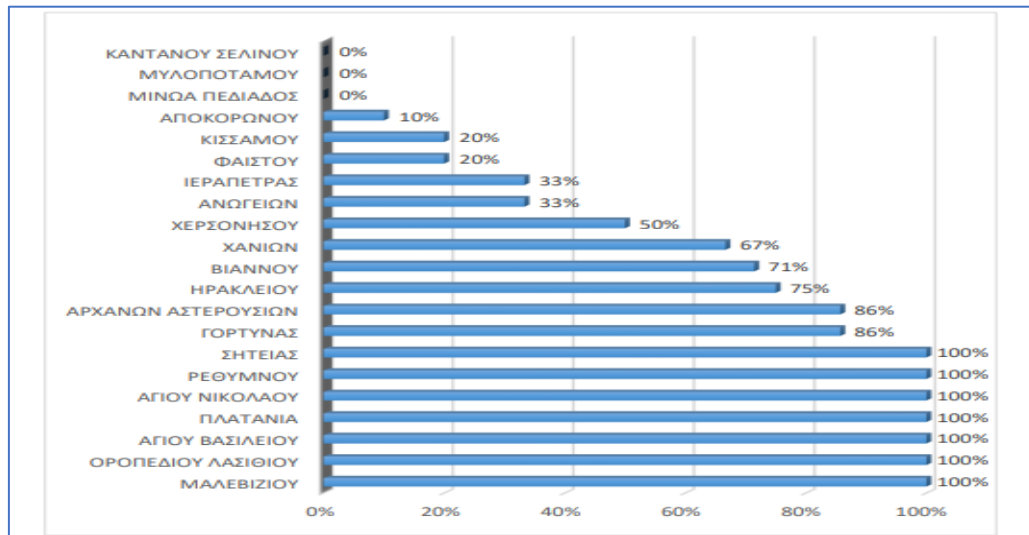
Οι υφιστάμενες δομές παιδικής φροντίδας αντιμετωπίζουν αρκετά κτηριακά ζητήματα. Το 33% των κτηρίων αξιολογείται ως μέτριας κατάστασης, ενώ το 6% ως πολύ κακής κατάστασης. Κτηριακά προβλήματα έχουν οι δομές κυρίως στους Δήμους Φαιστού, Αρχανών - Αστερουσίων και Μυλοποτάμου.

ΧΑΡΤΗΣ 41. Κτηριακής Κατάστασης Βρεφικών, Βρεφονηπιακών και Παιδικών Σταθμών. Πηγή: GIS Crete

Επίσης εντοπίζονται δομές παιδικής φροντίδας με προβλήματα προσβασιμότητας ΑμεΑ. Εντονότερο πρόβλημα καταγράφεται στους Δήμους Ανωγείων, Μυλοποτάμου, Φαιστού, Καντάνου - Σελίνου, Αποκορώνου και Μινώα Πεδιάδος.

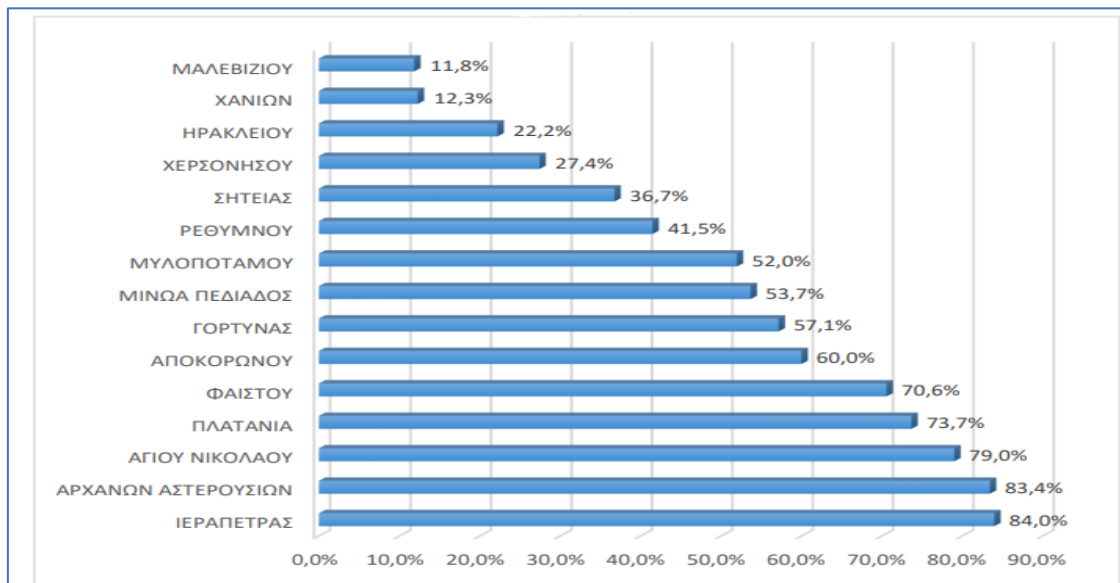
ΓΡΑΦΗΜΑ 13. Ποσοστό Δομών που είναι προσβάσιμες από ΑμεΑ ανά Δήμο

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Χαρτογράφηση των υποδομών παιδικής φροντίδας στην Περιφέρεια Κρήτης, 2023

Αναφορικά με τις υποδομές φροντίδας βρεφών κάτω των 2,5 ετών διαπιστώνεται εξαιρετικά μεγάλη υστέρηση συνολικά στην Περιφέρεια Κρήτης, καθώς οι αιτήσεις καλύπτονται σε ποσοστό μόλις 31,61%.

ΓΡΑΦΗΜΑ 14. Ποσοστό κάλυψης αιτήσεων εξυπηρέτησης βρεφών ανά Δήμο

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Χαρτογράφηση των υποδομών παιδικής φροντίδας στην Περιφέρεια Κρήτης, 2023

Πέραν των Δήμων Σφακίων και Αμαρίου που δεν διαθέτουν καμία δομή παιδικής, νηπιακής ή και βρεφικής φροντίδας μια σειρά άλλων δήμων δεν διαθέτουν κατάλληλες δομές για την φιλοξενία βρεφών. Πρόκειται για ορεινές περιοχές με σχετικά μικρό πληθυσμό όπως οι Δήμοι Βιάννου, Ανωγείων και Καντάνου - Σελίνου. Επίσης στην περιοχή παρέμβασης καταγράφεται απουσία Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών.

Αναφορικά με τις υποδομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συγκεντρώνονται στις μεγαλύτερες οικιστικές ενότητες, γεγονός που συνεπάγεται μετακινήσεις μαθητών από μικρότερους οικισμούς, των οποίων επίσης η πρόσβαση σε συμπληρωματικές μορφές εκπαίδευσης (φροντιστήρια μέσης εκπαίδευσης, ξένων γλωσσών, κλπ.) είναι εκ των πραγμάτων πιο δύσκολη και ατελής.

Τέλος, υποδομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργούν στα μεγάλα αστικά κέντρα, ήτοι το Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο με έδρα το Ηράκλειο και Τμήματα σε Ρέθυμνο, Χανιά, Άγιο Νικόλαο και Σητεία, το Πανεπιστήμιο Κρήτης με Σχολές σε Ηράκλειο και Ρέθυμνο και το Πολυτεχνείο Κρήτης στα Χανιά³⁶.

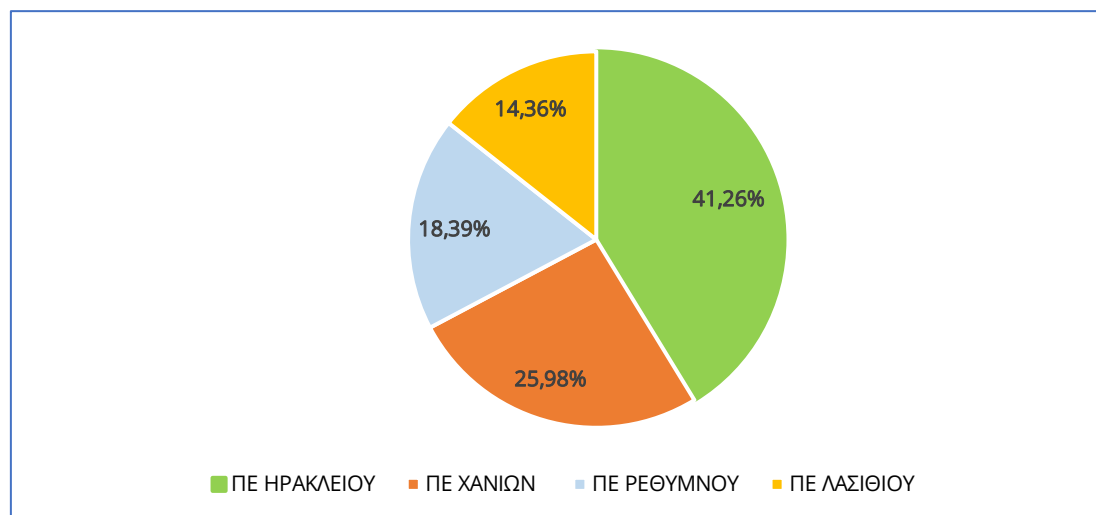
Δ. Τουριστικές υποδομές / Υποδομές πρόσβασης και υποδοχής

Τουριστικά Καταλύματα

Στην Περιφέρεια Κρήτης λειτουργούν 1.650 ξενοδοχειακές μονάδες (2022) με 195.979 κλίνες που αναλογούν στο 22% των κλινών της χώρας και στην πλειονότητά τους (62,31%) αφορούν κλίνες ξενοδοχειακών μονάδων 5 και 4 αστέρων αποτυπώνοντας την υψηλή ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών διαμονής.

Σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας (ΠΕ) μεγαλύτερη συγκέντρωση καταγράφεται στην ΠΕ Ηρακλείου και ακολουθεί η ΠΕ Χανίων, ενώ πολύ μικρότερη είναι η συμμετοχή των ΠΕ Ρεθύμνου και Λασιθίου.

ΓΡΑΦΗΜΑ 15. Ποσοστιαία κατανομή ξενοδοχειακών κλινών (2022)

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος

Επιπλέον, υπάρχουν 55.758 κλίνες σε ενοικιαζόμενα δωμάτια με το 70% αυτών να βρίσκονται στις ΠΕ Χανίων (36%) και Ηρακλείου (34%) και το υπόλοιπο 30% στις ΠΕ Ρεθύμνου και Λασιθίου (18% και 13% αντίστοιχα).

³⁶ Στα Χανιά λειτουργεί και το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων

Σημειώνεται ότι ο κύριος όγκος των καταλυμάτων και κλινών συγκεντρώνεται στο βόρειο παράκτιο μέτωπο και σε εδραιωμένους τουριστικούς προορισμούς (Ηράκλειο, Χερσόνησος, Μάλια, Σταλίδα, Άγιος Νικόλαος, Ιεράπετρα, Ελούντα, Ρέθυμνο, Χανιά), ενώ ανεπάρκεια καταλυμάτων εντοπίζεται στην ενδοχώρα της Κρήτης η οποία μπορεί να στηρίξει την ανάπτυξη θεματικού /εναλλακτικού τουρισμού δεδομένων των πλούσιων και μοναδικών περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων που διαθέτει.

Ειδικότερα σε ότι αφορά την περιοχή παρέμβασης στο τμήμα που εντάσσεται στην Π.Ε. Ηρακλείου, πέραν των αναπτυγμένων τουριστικών πόλων, περιορισμένα καταλύματα μικρότερης δυναμικότητας, κατά βάση μη κύρια και βραχυχρόνιας μίσθωσης, λειτουργούν στο Ζαρό, το Καλαμάκι, τον Κρουσώνα, την Τύλισο, το Φόδελε, τις Άνω και Κάτω Ασίτες, τις Αρχάνες, τα Καπετανιανά και τον Τσούτσουρα.

Αντίστοιχα στο τμήμα που αφορά στο Γεωπάρκο Ψηλορείτη, τα περισσότερα καταλύματα βρίσκονται στο Πάνορμο και το Μπαλί, και ακόμη στην Αξό, τα Ανώγεια, το Πέραμα, το Μελιδόνη, τις Μαργαρίτες, τον Μέρωνα και το Γερακάρι.

Στην Π.Ε. Χανίων τα καταλύματα συγκεντρώνονται κυρίως στη Δημοτική Κοινότητα Χανίων, καθώς και στις Δημοτικές Κοινότητες Χώρας Σφακίων, Ανώπολης, Αγίας Ρουμέλης, Ασκύφου, Σούγιας και Θερίσου.

Τέλος, στο Δήμο Σητείας καταλύματα λειτουργούν στην πόλη της Σητείας, το Μόχλο, το Παλαίκαστρο, τον Γούδουρα, τον Ξηρόκαμπο, την Κάτω Ζάκρο και την Αγιά Φωτιά.

Κέντρα εστίασης - Αναψυχής

Σύμφωνα με στοιχεία του Μητρώου Επιχειρήσεων της ΕΛΣΤΑΤ (2021) στην Περιφέρεια Κρήτης λειτουργούν 6.024 επιχειρήσεις στον κλάδο της εστίασης με μεγαλύτερη συγκέντρωση στις Π.Ε. Ηρακλείου και Χανίων (41%, 29% αντίστοιχα) και ακολουθούν με ισόποση ποσοστιαία κατανομή οι Π.Ε. Λασιθίου και Ρεθύμνου (15% η καθεμία).

Επιχειρήσεις κλάδου εστίασης	
Περιφερειακή Ενότητα	Σύνολο
Ηρακλείου	2.458
Ρεθύμνου	921
Λασιθίου	912
Χανίων	1.733
Σύνολο	6.024

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο Επιχειρήσεων, Αριθμός μονάδων ανά διψήφιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Ως προς τη χωρική κατανομή των επιχειρήσεων εστίασης η εικόνα είναι ανάλογη του κλάδου των καταλυμάτων. Υπέρμετρη συγκέντρωση επιχειρήσεων καταγράφεται στους έντονα τουριστικά αναπτυγμένους οικισμούς των βορείων παραλίων που γειτνιάζουν με τις έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων, καθώς και σε λίγους οικισμούς των νοτίων παραλίων με αξιόλογη τουριστική κίνηση. Αντίθετα στους οικισμούς της ενδοχώρας παρατηρείται έλλειμμα, γεγονός που λειτουργεί αρνητικά στην επισκεψιμότητά τους. Μάλιστα, στους μικρότερους οικισμούς απουσιάζουν ακόμη και τα καφενεία που συνιστούν τον κατεξοχήν χώρο συνάντησης, κοινωνικής συναναστροφής και αναψυχής στην ύπαιθρο.

Ειδικές Τουριστικές Υποδομές

Η Περιφέρεια Κρήτης διαθέτει πλήθος πεζοπορικών - οικοτουριστικών διαδρομών καθώς και εκτεταμένο δίκτυο μονοπατιών μέσω του Ε4, που συνδέει περιοχές από τη μία άκρη του νησιού στην άλλη, διασχίζοντας όλους τους ορεινούς όγκους (Λευκά Όρη, Βρύσινα, Κέδρο, Ψηλορείτη, Γιούχτα, Δίκτη, Θρυπτή), με αρκετές διακλαδώσεις. Πρόκειται για έναν αξιόλογο δίκτυο πεζοπορικών και ορειβατικών διαδρομών, αρκετές από τις οποίες αποτελούν φυσικά μονοπάτια ή χαραγμένες διαδρομές από τοπικές πρωτοβουλίες πολιτιστικών συλλόγων, δήμων, αναπτυξιακών φορέων, κλπ. Οι περισσότερες διέρχονται μέσα από μοναδικής ομορφιάς τοπία και είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας.

Ειδικότερα τέτοιες διαδρομές αφορούν:

- Στο φαράγγι της Σαμαριάς
- Στο Σφακιανό φαράγγι
- Η ανάβαση στον Ψηλορείτη
- Η διαδρομή Ελαφονήσι - Σούγια
- Στο δάσος του Ρούβα
- Η διάσχιση της ορεινής ερήμου στα Λευκά όρη
- Στο φαράγγι του Ίμπρου
- Στο φαράγγι των Νεκρών
- Το μονοπάτι του Κουδουμά
- Στο φαράγγι του Γιούχτα

Επίσης υπάρχουν σαράντα εννιά ποδηλατικές διαδρομές διαφορετικών επιπέδων δυσκολίας μέσω των οποίων μπορεί κανείς να περιηγηθεί και να απολαύσει την Κρητική ύπαιθρο.

Στις ειδικές τουριστικές υποδομές συμπεριλαμβάνονται ακόμη πίστες αεροπτερισμού /αλεξίπτωτου πλαγιάς (Οροπέδιο Ομαλού και Ασκύφου), αναρριχητικά πεδία (Καπετανιανά στα Αστερούσια Όρη και Θέρισος στα Χανιά), ορειβατικά καταφύγια (Καταφύγια Καλλέργη, Ταύρης, Βόλκα και Κατσιβέλη στα Λευκά Όρη, καταφύγια Μιγερού, Τουμπωτού Πρίνου και Ξυλόσκαλου στον Ψηλορείτη), ιπποτουριστικές δραστηριότητες (π.χ. Καπετανιανά, Κομός), Κέντρα πληροφόρησης και ενημέρωσης στα Γεωπάρκα Σητείας, Ψηλορείτη, Εθνικού Δρυμού Λευκών Ορέων και στο Καρούδι Σητείας.

Σημειώνεται ότι παρά την πολυποικιλότητα του τοπίου, το μεγάλο εύρος επιλογών και δυνατοτήτων για δραστηριότητες στην ύπαιθρο και τουρισμό εμπειριών, η διάχυση του τουριστικού ρεύματος στην ενδοχώρα δεν είναι η επιθυμητή και τούτο μεταξύ άλλων οφείλεται στο έλλειμμα υποδομών πληροφόρησης επισκεπτών σε κεντροβαρικά σημεία. Η απουσία σχετικών υποδομών ως σήμερα έγκειται στην δυσκολία επίλυσης του κρίσιμου ζητήματος της λειτουργίας και βιωσιμότητας τους.

Μεταφορικές Υποδομές**A. Οδικό δίκτυο**

Σε γενικές γραμμές, το οδικό δίκτυο είναι περισσότερο ανεπτυγμένο στο βόρειο και κεντρικό τμήμα της Κρήτης - παρά τις ελλείψεις και τα προβλήματα, ενώ υστερεί στις ορεινές και αγροτικές περιοχές όπου τίθενται έντονα το ζήτημα της εύκολης προσβασιμότητας και της οδικής ασφάλειας. Επιπλέον, καταγράφεται ανεπαρκής πρόσβαση και ελλιπή δίκτυο σήμανσης σε σημαντικούς περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς πόλους, πόρους και σημεία ενδιαφέροντος της περιοχής παρέμβασης.

B. Λιμάνια & αεροδρόμια

Η Κρήτη συνολικά εξυπηρετείται από τις κύριες πύλες εισόδου - εξόδου του νησιού, ήτοι τους λιμένες και αερολιμένες όπως αποτυπώνονται στον επόμενο χάρτη.

ΧΑΡΤΗΣ 42. Λιμένες και Αεροδρόμια. Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2022, Δεκέμβριος 2023

Πέραν των παραπάνω, λειτουργούν και άλλες λιμενικές υποδομές μέσω των οποίων επιτυγχάνεται διάχυση επισκεπτών, ήτοι:

- το λιμάνι του Ρεθύμνου που μεικτής χρήσης με το δυτικό τμήμα να εξυπηρετεί κυρίως την εμπορική κίνηση ενώ το ανατολικό τμήμα εξυπηρετεί κρουαζιερόπλοια και επιβατικά οχηματαγωγά πλοία.
- το λιμάνι της Σητείας, με δρομολόγια προς Κυκλάδες, Δωδεκάνησα και Πειραιά και με δυνατότητα υποδοχής κρουαζιερόπλοιων,
- το λιμάνι της Σούγιας που εξυπηρετεί κυρίως ψαροκάικα ενώ παράλληλα συνδέεται ακτοπλοϊκά με τα Σφακιά, την Αγία Ρουμέλη, την Παλαιχώρα και τη Γαύδο.
- το λιμάνι του Λουτρού, όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια από την χώρα των Σφακίων, την Αγία Ρούμελη, την Παλαιχώρα,
- το λιμάνι της Αγίας Ρούμελης όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια προς το Λουτρό, τη Χώρα των Σφακίων, την Σούγια και την Παλαιχώρα,
- το λιμάνι της Παλαιχώρας είναι κατάλληλο για μικρά αλιευτικά και σκάφη αναψυχής. Καράβια αναχωρούν από την Παλαιχώρα για τη Σούγια, την Αγία Ρούμελη, τα Σφακιά και τη Γαύδο.

Ε. Χωροταξικός - Πολεοδομικός σχεδιασμός

Τμήματα της περιοχής παρέμβασης της ΟΧΕ περιλαμβάνονται σε:

- ✓ περιοχές με «φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου»
- ✓ χωρικές ενότητες Τοπίων Ιδιαίτερης Σημασίας
- ✓ ζώνες ελέγχου οικιστικής/τουριστικής ανάπτυξης, ποιοτικής/περιβαλλοντικής αναβάθμισης, ανάπτυξης και προστασίας/ ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων
- ✓ ζώνες ήπιας τουριστικής ανάπτυξης/οργάνωσης πολυδραστηριοτήτων και ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων στους ορεινούς και ημιορεινούς όγκους

Ειδικότερα, σύμφωνα με το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Κρήτης προσδιορίζονται περιοχές με «φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου» οι οποίες ενοποιούν τις περιλαμβανόμενες στο δίκτυο «NATURA 2000» περιοχές και μεμονωμένα στοιχεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος συγκροτώντας ενιαίο δίκτυο σε μεγάλες χωρικές ενότητες.

Ειδικότερα:

Π.Ε. Ηρακλείου

(α) ενιαία ζώνη στο νότο, από ανατολικά προς δυτικά, αρχίζοντας από τις παρυφές της Δίκτης, συνεχίζοντας προς τα Αστερούσια, έως και την Φαιστό και προς βόρεια, έως τις ανατολικές παρυφές του Ψηλορείτη και

(β) μικρότερη ζώνη στα βόρεια, που ενσωματώνει τον Γιούχτα, την Κνωσό και το ιστορικό - μνημειακό σύνολο της Πόλης του Ηρακλείου, καθώς και τις νήσους Δία και Ν. Παξιμάδια.

Π.Ε. Λασιθίου

(α) ενιαία ζώνη στα ανατολικά, αρχίζοντας από τα Περιβολάκια και τον Άγιο Γεώργιο έως και βόρεια στο ακρωτήριο Σίδερο και τους Διονυσάδες και

(β) εκτεταμένη ζώνη, από νότο προς βορρά, αρχίζοντας από τον Κουτσοουρά, προς την Παχιά Άμμο, τον Άγιο Νικόλα ως τη Μίλατο και προς τα δυτικά, στην περιοχή της Κριτσάς έως τον ορεινό όγκο της Δίκτης.

Περιλαμβάνονται επίσης οι νήσοι Χρυσή, Κουφονήσι, Ψείρα και Άγιοι Πάντες.

Π.Ε. Ρεθύμνης

ενιαία εκτεταμένη ζώνη, από ανατολικά, στις πλαγιές της Ίδης, από τα Ανώγεια και την Λοχριά, έως και την περιοχή του Μαρουλά και από νότια προς βόρεια, από το Σπήλι έως το Πέραμα, ενσωματώνοντας και το ιστορικό - μνημειακό σύνολο της Πόλης του Ρεθύμνου.

Π.Ε. Χανίων

(α) ζώνη στα ανατολικά, από τον Καβρό έως τα Άππερα,

(β) εκτεταμένη ζώνη από το Ακρωτήριο προς τα Χανιά και την παραλία έως τη Γραμβούσα και προς τον νότο έως την Παλαιόχωρα, ενσωματώνοντας και τα Λευκά Όρη,

(γ) ζώνη στα νοτιοδυτικά, από την Ελαφόνησο έως και την ευρύτερη περιοχή του Έλους και

(δ) οι νήσοι Γαύδος, Γαυδοπούλα και Άγιοι Θεόδωροι.

Στο εσωτερικό των παραπάνω περιοχών συναντώνται σημαντικά μεμονωμένα στοιχεία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και τοπίου, όπως αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία και μνημειακά αστικά κέντρα, αρχαία θέατρα, Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, αισθητικά δάση, παραδοσιακοί οικισμοί, περιοχές NATURA 2000, γεωπάρκα και τοπία διεθνούς και εθνικού ενδιαφέροντος, νοούμενα ως στοιχεία του δικτύου Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος της Κρήτης, διεθνούς, εθνικής, και περιφερειακής σημασίας.

Σε εφαρμογή των απαιτήσεων της Σύμβασης για το Τοπίο, εντοπίζονται οι ακόλουθες εννέα χωρικές ενότητες «τοπία ιδιαίτερης σημασίας» εντός του ενιαίου δικτύου των «περιοχών με φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου»:

- ΠΕ Λασιθίου - Ενότητα 1 / Ανατολικές ακτές,
- ΠΕ Λασιθίου και ΒΑ Νομού Ηρακλείου - Ενότητα 2 / Κόλπος Μιραμπέλλου και ευρύτερη περιβάλλουσα περιοχή,
- ΠΕ Ηρακλείου - Ενότητα 3 / Ηράκλειο - Δίας - Κνωσός - Γιούχτας,
- ΠΕ Ηρακλείου - Ενότητα 4 / Αστερούσια - Γόρτυνα,
- ΠΕ Ρεθύμνης - Ενότητα 5 / Ρέθυμνο και περιβάλλουσα περιοχή,
- ΠΕ Ρεθύμνης - Ενότητα 6 / Μυλοπόταμος - Ίδη,
- ΠΕ Χανίων - Ενότητα 7 / Χανιά - Ακρωτήριο - Βάμμος,
- ΠΕ Χανίων - Ενότητα 8 / Δυτικές ακτές, έως Ακρωτήριο Κριός και
- ΠΕ Χανίων / Ρεθύμνης - Ενότητα 9 / Νότιες ακτές, έως Φραγκοκάστελο

Ως παράκτιες ζώνες ελέγχου οικιστικής/τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής/ περιβαλλοντικής αναβάθμισης ορίζονται οι ζώνες: (1) από Καλυβιανή έως Ναυπήγεια περί το Καστέλι, (2) στην ευρύτερη περιοχή του Μόχλου Σητείας, (3) από Διόνυσο έως Παπαδόκαμπο περί την Σητεία, (4) από

Ασπρόλιθο Γούδουρα έως και Βάτο Μύρτου περί την Ιεράπετρα, (5) από Μάταλα έως Φραγκοκάστελο, στη νότια ακτή των Π.Ε. Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων και (6) από Αγία Κυριακή έως και Ανύδρου, ανατολικά της Παλαιόχωρας.

Ως παράκτιες ζώνες ήπιας οικιστικής/τουριστικής ανάπτυξης, ποιοτικής/περιβαλλοντικής αναβάθμισης και προστασίας/ ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων προσδιορίζονται οι ζώνες της ανατολικής και δυτικής ακτής του νησιού, καθώς και η ζώνη στην ευρύτερη περιοχή της Σούγιας Χανίων, δεδομένου ότι διαθέτουν προϋποθέσεις ανάδειξης του τοπίου και των πλούσιων φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Ως ζώνες ήπιας τουριστικής ανάπτυξης/ οργάνωσης πολυδραστηριοτήτων και ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων στους ορεινούς και ημιορεινούς όγκους ορίζονται οι περιοχές:

- ✓ Στην Π.Ε. Λασιθίου: (1) ανατολικά της Σητείας και δυτικά του Παλαίκαστρου, (2) περί την Ζίρο, τον Χανδρά, τον Άγιο Γεώργιο, το Κατσιδώνι, την Επισκοπή (3) περί το Ορεινό, Καβούσι, (4) περί την Κριτσά, τον Κρούστα - την Πρίνα και (5) περί τις Μάλες, στις ΝΑ παρυφές της Δίκτης
- ✓ Στην Π.Ε. Ηρακλείου: (1) στις ΝΑ παρυφές του Ψηλορείτη, από Φανερωμένη έως Κρουσώνα, (2) στα Αστερούσια, από τον Λέντα έως τις Τρεις Εκκλησιές (3) στα Αστερούσια, περί τον Τσούτσουρα και (4) περί την Άνω Βιάννο, στις ΝΔ παρυφές της Δίκτης,
- ✓ Στην Π.Ε. Ρεθύμνης: (1) από Σπήλι έως Γερακάρι, Βαθιακό και Φουρφουρά, στον Κέδρο και στις ΝΔ πλαγιές του Ψηλορείτη, (2) από Μονή Αρκαδίου έως Ανώγεια, στις ΒΔ παρυφές του Ψηλορείτη και (3) στους ημιορεινούς όγκους από Επισκοπή έως Σελιά με ενσωματωμένο πλήθος κηρυγμένων παραδοσιακών οικισμών και στον ορεινό όγκο Ασή Γωνιά, Καλλικράτη, Μυριοκέφαλα,
- ✓ Στην Π.Ε. Χανίων: (1) στις ανατολικές παρυφές των Λευκών Ορέων, από Σφακιά έως και δυτικά του διδύμου Βάμμος - Βρύσες, στις βόρειες από Θέρισσο και Κεραμιά και στις δυτικές παρυφές των Λευκών Ορέων, από Σούγια -Οροπέδιο Ομαλού έως και Μεσκλά, (2) στους ορεινούς όγκους της Κισσάμου, στην ευρύτερη περιοχή Έλος, Βλάτος, Σηρικάρι και (3) της νήσου Γαύδου.

Στις παραπάνω ζώνες προωθείται η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού με στόχο την επέκταση της τουριστικής περιόδου και τη μείωση των εντάσεων που ασκούνται στον παράκτιο χώρο από την σημερινή μορφή ανάπτυξης κυρίως των τουριστικών δραστηριοτήτων.

ΣΤ. Παρεμβάσεις - προγράμματα που υλοποιήθηκαν στην περιοχή παρέμβασης

Στην Περιοχή Παρέμβασης αξιοποιούνται από τους Δήμους και από άλλους φορείς τοπικής ανάπτυξης πόροι διαφόρων χρηματοδοτικών πηγών τόσο κατά την παρούσα, όσο και κατά τη διάρκεια προηγούμενων Προγραμματικών Περιόδων για την υλοποίηση έργων και δράσεων ζωτικής σημασίας.

Στον πίνακα³⁷ «Παρεμβάσεις - προγράμματα που υλοποιήθηκαν/υλοποιούνται στην περιοχή παρέμβασης» ο οποίος επισυνάπτεται στο παράρτημα, αποτυπώνονται έργα και δράσεις που έχουν υλοποιηθεί και είναι σε εξέλιξη και αφορούν κυρίως κατηγορίες παρεμβάσεων όπως:

- Εφαρμογές ΤΠΕ
- Παρεμβάσεις τοπικού οδικού δικτύου, βελτίωση προσβασιμότητας και οδικής ασφάλειας
- Αναπλάσεις οικισμών - κοινόχρηστων χώρων
- Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικού και περιβαλλοντικού αποθέματος
- Προβολή φυσικών και πολιτισμικών πόρων

³⁷ Ο πίνακας περιλαμβάνει έργα/δράσεις μόνο για τους Δήμους της Περιοχής Παρέμβασης που ανταποκρίθηκαν στο σχετικό αίτημα παραχώρησης δεδομένων.

- Ενημέρωση-ευαισθητοποίηση

2.2 ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

α. Οικονομικές προκλήσεις

Οικονομικές προκλήσεις για την περιοχή παρέμβασης αποτελούν:

- Η ενδυνάμωση και διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας με τη διασύνδεση των τομέων τουρισμού – πολιτισμού – περιβάλλοντος και αγροδιατροφής στο πλαίσιο ανάπτυξης θεματικού/εναλλακτικού τουρισμού με ζητούμενο τη συγκράτηση του πληθυσμού.
- Η προσαρμογή των επιχειρήσεων στην καινοτομία και την ψηφιακή μετάβαση (ψηφιακός μετασχηματισμός) σε σύνδεση με την στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης (ευφυής τουρισμός, πολιτισμός - e-tourism / e-culture, βιώσιμη αγροδιατροφή).
- Η αξιοποίηση του συνεργατικού θεσμού και των δικτύωσης στην κατεύθυνση επίτευξης οικονομικών κλίμακας, βελτίωσης της παραγωγικότητας, ανταγωνιστικότητας, ποιότητας και εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, των προϊόντων και υπηρεσιών τους.
- Η μείωση της ανεργίας, η αύξηση της γυναικείας απασχόλησης και η δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης εκτός αγροτικού τομέα.

β. Κοινωνικές προκλήσεις

Κοινωνικές προκλήσεις για την περιοχή παρέμβασης αποτελούν:

- Η αναστροφή της πληθυσμιακής συρρίκνωσης και της αρνητικής δημογραφικής εικόνας.
- Η ενδυνάμωση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού σε θεματικά πεδία αιχμής και η καταπολέμηση του ψηφιακού αναλφαβητισμού στο πλαίσιο των αυξημένων απαιτήσεων της αγοράς εργασίας και των προκλήσεων για πράσινη, καινοτόμα και έξυπνη ανάπτυξη.
- Η εξασφάλιση αστικών συνθηκών διαβίωσης, η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η ισότιμη πρόσβαση σε επαρκείς και ποιοτικές υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης.
- Η ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών και η ανάπτυξη του εθελοντισμού και της συνεργασίας.

γ. Περιβαλλοντικές προκλήσεις και προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής

Περιβαλλοντικές προκλήσεις για την περιοχή παρέμβασης αποτελούν:

- Η προστασία της βιοποικιλότητας, γεωποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων.
- Η ανάσχεση της ερημοποίησης.
- Η ορθολογική διαχείριση των απορριμμάτων και των αποβλήτων.
- Η υπερβόσκηση.
- Το νερό
- Η θωράκιση από φυσικές καταστροφές λόγω της κλιματικής αλλαγής (δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες).
- Η αξιοποίηση του brand «UNESCO» ως μέσο προβολής και δικτύωσης των μοναδικών φυσικών πόρων, τοπίων και περιοχών.

δ. Προκλήσεις του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και των υποδομών καθώς και της χωροταξικής – πολεοδομικής οργάνωσης

Βασικές προκλήσεις στους τομείς του **φυσικού, πολιτιστικού** περιβάλλοντος, των **υποδομών** και της **χωροταξικής – πολεοδομικής** οργάνωσης αποτελούν:

- Η διασύνδεση των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων μεταξύ τους αλλά και με άλλους πολιτιστικούς και φυσικούς πόρους.
- Η θωράκιση των μνημείων και των υποδομών στις φυσικές καταστροφές και την κλιματική αλλαγή.
- Η ενίσχυση της προσπελασιμότητας και προσβασιμότητας χωρίς αποκλεισμούς σε περιοχές πολιτιστικού και φυσιολατρικού ενδιαφέροντος.
- Η βελτίωση της λειτουργικότητας και ελκυστικότητας της περιοχής και η αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας.
- Η αξιοποίηση των ΤΠΕ για την ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων και των Περιοχών UNESCO.

Συμπεράσματα

Οικονομικό περιβάλλον

Η οικονομία της περιοχής παρέμβασης ακολουθεί τις τάσεις και τα χαρακτηριστικά του οικονομικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας Κρήτης που σκιαγραφείται αφενός από τη συνεχή συρρίκνωση και αποδυνάμωση του πρωτογενή τομέα και τα χρόνια διαρθρωτικά του προβλήματα, αλλά και τα πλούσια, ποιοτικά αγρο-διατροφικά προϊόντα και αφετέρου, από την υψηλή εξάρτηση του εισοδήματος και της απασχόλησης από τον τριτογενή τομέα και δη από τον τουρισμό (επικρατεί το μοντέλο του μαζικού τουρισμού)³⁸. Το οικονομικό αποτύπωμα του τουρισμού συγκεντρώνεται όπως άλλωστε η τουριστική κίνηση και οι διανυκτερεύσεις κατά βάση στα βόρεια παράλια με ανάλογες συνέπειες στη φέρουσα ικανότητα των συγκεκριμένων περιοχών, στο μονοδιάστατο χαρακτήρα του προσφερόμενου προϊόντος και στην εποχικότητα των αφίξεων. Τα στοιχεία αυτά υποδηλώνουν την ανάγκη εμπλουτισμού και διαφοροποίησης του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος και της διάχυσης των τουριστικών ροών στην ενδοχώρα για την αποσυμφόρηση του βόρειου παράκτιου μετώπου.

Ως προς την επιχειρηματικότητα, απαντώνται κατά βάση επιχειρηματικές μονάδες οικογενειακού χαρακτήρα, μικρού μεγέθους, με έντονη εσωστρέφεια και υστέρηση στην υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και καινοτομιών, με έλλειμα συνεργατικής κουλτούρας και με δυναμικό χαμηλής δυναμικής και εξειδίκευσης.

Κοινωνικό περιβάλλον

Η περιοχή -σχεδόν στο σύνολό της- εμφανίζει δυσμενή δημογραφικά χαρακτηριστικά, με πληθυσμιακή αποδυνάμωση και ερήμωση ιδίως των μικρών και απομακρυσμένων οικισμών, διαρροή νεανικού πληθυσμού, υψηλούς δείκτες γήρανσης και εξάρτησης, ανθρώπινο δυναμικό χαμηλού μορφωτικού επιπέδου / δεξιοτήτων και ψηφιακά αναλφάβητο. Σημαντικά κοινωνικά ζητήματα αποτελούν η φτώχεια και η αποστέρηση σε πλήθος οικισμών, το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης και η αυξημένη ανεργία που κατά βάση πλήττει τους νέους, τις γυναίκες και τα άτομα με χαμηλά προσόντα.

³⁸ Η συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης το 2022 ανήλθε σε 51% την ίδια στιγμή που σε επίπεδο χώρας ήταν 11,5%.

Η έλλειψη βασικών υποδομών σε τοπικό επίπεδο (υγεία, πρόνοια, εκπαίδευση, ψυχαγωγία) συγκροτούν σε χαμηλά επίπεδα τις συνθήκες διαβίωσης αποτελώντας ουσιαστικά αντικίνητρο στην συγκράτηση αλλά και την προσέλκυση κατοίκων.

Επίσης, οι ελλιπείς υποδομές βρεφικής και παιδικής φροντίδας αλλά και φροντίδας ηλικιωμένων και άλλων ευάλωτων ομάδων αποτελούν εμπόδιο στην ένταξη των γυναικών στην αγορά εργασίας, καθώς κατά κανόνα οι γυναίκες αναλαμβάνουν το ρόλο φροντιστή σε εξαρτώμενα μέλη της οικογένειας με συνέπεια να δυσκολεύει η εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.

Φυσικό Περιβάλλον

Η περιοχή παρέμβασης διαθέτει πλούσια βιοποικιλότητα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ παρουσιάζει και υψηλό ενδημισμό κυρίως σε ό,τι αφορά στα ασπόνδυλα είδη. Η γεωποικιλότητα αναδεικνύεται ως καθοριστικός και κρίσιμος παράγοντας αναγνώρισης των περιοχών UNESCO της Κρήτης σε ευρωπαϊκή και παγκόσμια κλίμακα, ως τόπων με ιδιαίτερη αξία, γεωλογική και πολιτιστική. Παρόλα αυτά, αντιμετωπίζει μία σειρά από προκλήσεις. Πιο ειδικά: η περιοχή των Αστερουσίων αντιμετωπίζει υδατική ανεπάρκεια, ενώ η υπερβόσκηση, η δημογραφική συρρίκνωση και ο εντοπισμός μικροπλαστικών στο Γεωπάρκο Ψηλορείτη αποτελεί κρίσιμο παράγοντα διατήρησης της βιοποικιλότητας και του ανθρώπινου παράγοντα αντίστοιχα. Η εκτεταμένη εγκατάσταση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο Γεωπάρκο Σητείας και η υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας στο φαράγγι τη Σαμαριάς λόγω μεγάλου όγκου επισκεπτών κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, αποτελούν σημαντικές προκλήσεις που χρήζουν αντιμετώπισης.

Παράλληλα, η Κρήτη βρίσκεται σε μια ιδιαίτερα σεισμογενή περιοχή που την καθιστά ιδιαιτέρως ευάλωτη.

Πολιτιστικό Περιβάλλον

Τα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα μοιράζονται κάποια κοινά χαρακτηριστικά τα οποία συγκροτούν και τη βάση της σειριακής εγγραφής στον κατάλογο της πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO, ως εξής:

Τα περισσότερα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα μοιράζονται τα παρακάτω κοινά χαρακτηριστικά

<p>Σημαντικές πληροφορίες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η μινωική αρχιτεκτονική έφτασε στο απόγειό της κατά τη νεοανακτορική περίοδο (1700-1450 π.Χ.). • Οι Μινωίτες δημιούργησαν ένα εμπορικό δίκτυο μεγάλης εμβέλειας. • Τα έξι Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα ιδρύθηκαν σε σημαντικές – κομβικές θέσεις που κάλυπταν γεωγραφικά όλο το νησί από τα ανατολικά στα δυτικά: <ol style="list-style-type: none"> IV. Σε λόφους δίπλα σε εύφορες πεδιάδες και ποτάμια, σε πολλά επίπεδα (Κνωσός και Φαιστός). V. Σε πεδινές και παράκτιες περιοχές (Μάλια, Ζάκρος και Κυδωνία). VI. Σε μεγάλο υψόμετρο – ορεινό περιβάλλον (Ζώμινθος) VII. Καλύπτουν χρονολογικά ολόκληρη τη διάρκεια του Μινωικού Πολιτισμού, από την πρώιμη και μέση εποχή του χαλκού όπου εγκαθιδρύθηκαν τα πρώτα Ανακτορικά Κέντρα (1900-1700 π.Χ.) , μέχρι την ακμή της ύστερης εποχής του χαλκού (1700- 140 π.Χ.) και τη μυκηναϊκή και μεταανακτορική περίοδο (1450-1100 π.Χ.).
<p>Βασικά κοινά μορφολογικά, αρχιτεκτονικά και δομικά χαρακτηριστικά των Μινωικών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Μία ορθογώνια κεντρική αυλή προσανατολισμένη βορειοανατολικά, χρησίμευε ως πυρήνας κοσμικών, θρησκευτικών και αθλητικών δραστηριοτήτων. • Τα συγκροτήματα των πτερύγων εκτείνονται σε 4 κατευθύνσεις γύρω από την ορθογώνια αυλή.

<p>Ανακτορικών Κέντρων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διαθέτουν μνημειακές εισόδους με πρότυλο και προσόψεις από ασβεστολιθική τοιχοποιία που σχηματίζουν προβολές. • Οι χώροι των τους, ομαδοποιούνται ανάλογα με τη λειτουργία/ χρήση τους (π.χ. χώροι λατρείας). • Υπάρχουν αίθουσες με κίονες και πυλώνες και το λεγόμενο πολύθυρο, μια έξυπνη μινωική αρχιτεκτονική εφεύρεση με διαχωριστικά με πυλώνες και πόρτες, που χρησιμοποιεί πολλαπλά ανοίγματα για να διευκολύνεται η επικοινωνία μεταξύ των χώρων. <p>Τα δευτερεύοντα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά των μνημείων περιλαμβάνουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πολυεπίπεδα/ πολυώροφα κτίρια με μπαλκόνια • Επίπεδες αναβαθμίδες που δημιουργούνται από ένα σύστημα τοίχων αντιστήριξης. • Κατάλληλη χρήση οικοδομικών υλικών υψηλής ποιότητας εξωτερικά και εσωτερικά, όπως: <ol style="list-style-type: none"> I. Πέτρες διαφόρων τύπων (ασβεστόλιθος, σχιστόλιθος, γύψος, ψαμμίτης) που χρησιμοποιούνται στην τοιχοποιία και τα θεμέλια. II. Ξυλεία για αρχιτεκτονικά τμήματα όπως παράθυρα, πόρτες, κίονες και κλιμακοστάσια, καθώς και για αντισεισμική και στατική ενίσχυση με οριζόντιους και κατακόρυφους στύλους και δοκούς στην τοιχοποιία. III. Επίστρωση από πηλό και ασβέστη, διακοσμημένη με εντυπωσιακές, υψηλής ποιότητας τοιχογραφίες στους τοίχους και κατά περιπτώσεις στις οροφές και τα δάπεδα. • Κλιμακοστάσια, πολυάριθμους διαδρόμους και εσωτερικές πόρτες με συχνά ελεγχόμενης πρόσβασης, μονά και διπλά παράθυρα, κ.λπ. 	
<p>Ιστορία & μύθοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η εξαιρετική αρχιτεκτονική ιδιοφυΐα και η μνημειακότητα των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων, αντανακλάται στους μύθους και τις παραδόσεις που συνδέονται με τον Δαίδαλο, τον επιδέξιο αρχιτέκτονα του ανακτόρου της Κνωσού, τον βασιλιά Μίνωα, τον Μινώταυρο και τον Λαβύρινθο. Για ορισμένους μελετητές, ο Λαβύρινθος αντανακλά την πολυπλοκότητα και σχετίζεται με τα περίτεχνα δωμάτια που ήταν διατεταγμένα στο ίδιο το ανάκτορο της Κνωσού. 	

Οι προκλήσεις σχετικά με τις κλιματικές μεταβολές που δύναται να επηρεάσουν τα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα αφορούν κυρίως την αύξηση της θερμοκρασίας (κυρίως των μέγιστων θερμοκρασιών), την αύξηση της έντασης και συχνότητας πλημμυρικών φαινομένων, τους καύσωνες και την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, όσον αφορά τους παράκτιους αρχαιολογικούς χώρους. Για όσα από τα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα βρίσκονται πλησίον δασικών εκτάσεων θα πρέπει να προστεθούν και οι επιπτώσεις από τις δασικές πυρκαγιές.

2.3 ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ, ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ, ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ (SWOT)**ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ, ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ, ΑΔΥΝΑΜΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ**

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
Οικονομικές			
Η ενδυνάμωση και διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας.	Η διασύνδεση της τοπικής παραγωγής με τον τουρισμό, το περιβάλλον και τον πολιτισμό. Ο εμπλουτισμός και η ποιοτική διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος	Η ύπαρξη επιχειρηματικών μονάδων μικρού μεγέθους, οικογενειακού χαρακτήρα, με περιορισμένη έμφαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό και ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών.	Η ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και η καθιέρωση της Κρήτης ως επώνυμου προορισμού (UNESCO) εναλλακτικού τουρισμού (οικοτουρισμός, γεωτουρισμός, πολιτιστικός τουρισμός).
Ο πράσινος και ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους.	Η αξιοποίηση των νέων τάσεων της τουριστικής αγοράς και η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (οικοτουρισμός, πολιτιστικός τουρισμός) με την αξιοποίηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων.	Η σταδιακή αποδυνάμωση του πρωτογενή τομέα, η ελλιπής και αποσπασματική διασύνδεσή του με τον δευτερογενή και τριτογενή τομέα.	Η αύξηση των τουριστικών ροών και των ωφελειών του τουρισμού στην τοπική οικονομία και κοινωνία.
Η αξιοποίηση του συνεργατικού θεσμού και των δικτύσεων.	Η υλοποίηση τουριστικών επενδύσεων μικρής κλίμακας δεδομένης της ανεπάρκειας σχετικών υποδομών (καταλύματα, εστίαση, κ.α.).	Η συνεχιζόμενη έλλειψη εργατικού δυναμικού.	Η αύξηση της προστιθέμενης αξίας και η ανάδειξη των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών.
Η μείωση της ανεργίας, η αύξηση της γυναικείας απασχόλησης και η δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας.	Η αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων και πόρων της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027.	Η ενεργειακή κρίση και η αύξηση του κόστους ζωής ενισχύουν τα φαινόμενα φτώχειας και αποστέρησης.	Η τόνωση του επιχειρηματικού ενδιαφέροντος και η ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς τουρισμού και πολιτισμού.

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
Κοινωνικές			
Η αναστροφή της πληθυσμιακής συρρίκνωσης και της αρνητικής δημογραφικής εικόνας.	Ο δημογραφικός δυναμισμός ορισμένων Τοπικών Κοινοτήτων.	Η πληθυσμιακή αποδυνάμωση, η γήρανση του πληθυσμού και η ερήμωση των μικρών οικισμών.	Η ανάπτυξη συνεργειών, συνεργασιών και δικτύωσης φορέων.
Η ενδυνάμωση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και η καταπολέμηση του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού.	Η κοινωνική δεκτικότητα, το ενδιαφέρον και η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της στρατηγικής της ΟΧΕ.	Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, η σχολική διαρροή, η ανεργία και το εργατικό δυναμικό χαμηλών δεξιοτήτων και εξειδίκευσης.	Η αύξηση της απασχολησιμότητας.
Η εξασφάλιση αστικών συνθηκών διαβίωσης, η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η ισότιμη πρόσβαση σε επαρκείς και ποιοτικές υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης.	Η ύπαρξη και η δράση σημαντικών φορέων με εμπειρία στο σχεδιασμό και την υλοποίηση Τοπικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων.	Οι ανεπαρκείς κοινωνικές υποδομές, η αδυναμία κάλυψης αναγκών ευάλωτων ομάδων πληθυσμού (άτομα με ψυχικές ασθένειες, κακοποιημένες γυναίκες, ηλικιωμένοι, κ.α.) και το χαμηλό επίπεδο διαβίωσης.	Η συμπλήρωση – αναβάθμιση των κοινωνικών υποδομών, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο, αλλά και η αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας.
Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για την προστασία του περιβάλλοντος και των τοπικών πόρων εν γένει.	Οι αυξημένοι χρηματοδοτικοί πόροι	Η ύπαρξη θυλάκων φτώχειας και αποστέρησης.	Η ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας για την αξία, τις δυνατότητες και τις προοπτικές των περιοχών UNESCO.
Περιβαλλοντικές / Κλιματικής Αλλαγής			
Η προστασία της βιοποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων.	Οι ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές και στρατηγικές που στηρίζουν την προστασία της βιοποικιλότητας και την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.	Η περιορισμένη ευαισθητοποίηση/χαμηλή περιβαλλοντική κουλτούρα.	Η ευαισθητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού σε θέματα προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, της πράσινης ανάπτυξης, της προστασίας από φυσικές καταστροφές.
Η ανάσχεση της ερημοποίησης.	Η συμμόρφωση με τον αναθεωρημένο ΕΣΔΑ και ΠΕΣΔΑΚ.	Η μικρή αναγνωρισιμότητα των περιοχών UNESCO και η ελλιπής κατανόηση της αξίας του εν λόγω brand από την τοπική κοινωνία.	Η σύνδεση των περιοχών UNESCO της Κρήτης, η ανάπτυξη εμβληματικών περιβαλλοντικών διαδρομών και μοναδικών εμπειριών.

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
Η θωράκιση της περιοχής από τις φυσικές καταστροφές και την κλιματική κρίση (δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες).	Το πολυποίκιλο και υψηλής οικολογικής αξίας φυσικό περιβάλλον (σπήλια, φαράγγια, ορεινοί όγκοι, περιπατητικές και ορειβατικές διαδρομές, δάση, παραλίες, κ.α.) και η αξιοποίησή του στο πλαίσιο των τουριστικών τάσεων για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (οικοτουρισμός, γεωτουρισμός, κ.α.).	Η επιβάρυνση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων από ανθρωπογενείς δραστηριότητες (π.χ. υπερβόσκηση/ερημοποίηση εδαφών, αισθητική υποβάθμιση του τοπίου από θερμοκηπιακές καλλιέργειες, μόλυνση υδάτων από λύματα, κ.α.)	Η ενίσχυση της εξωστρέφειας, της προβολής και ανάδειξης των περιοχών UNESCO.
Η αξιοποίηση του brand name UNESCO ως μέσο προβολής και δικτύωσης.	Η ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας και της πράσινης ανάπτυξης.	Η υψηλή τρωτότητα του τοπίου και των φυσικών πόρων στην κλιματική κρίση.	Η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού με αιχμή το φυσικό περιβάλλον.
Χωροταξικής - πολεοδομικής οργάνωσης / φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος / Βασικών υποδομών			
Η διασύνδεση των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων μεταξύ τους αλλά και με άλλους πολιτιστικούς και φυσικούς πόρους.	Οι πολιτικές και στρατηγικές που υποστηρίζουν την προστασία της βιοποικιλότητας και της πολιτιστικής κληρονομιάς και την διασύνδεσή τους με τον τουρισμό και την τοπική οικονομία.	Η υποβαθμισμένη και η χαμηλής αισθητικής εικόνα γύρω από τα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα, καθώς και η ελλιπής συντήρηση, προστασία και ανάδειξή τους.	Η σειριακή εγγραφή των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων στον κατάλογο της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO.
Η θωράκιση των μνημείων και των υποδομών στις φυσικές καταστροφές (πλημμύρες, πυρκαγιές) και την κλιματική αλλαγή.	Το πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα και τα διάσπαρτα στοιχεία της αγροτικής κληρονομιάς που παραμένουν άγνωστα και αναξιοποίητα και η εν γένει κινητοποίηση του λανθάνοντος αναπτυξιακού δυναμικού των περιοχών.	Οι ανεπαρκείς υποδομές και οι χαμηλής ποιότητας υπηρεσίες υποδοχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών (χώροι στάθμευσης, κέντρα πληροφόρησης, χώροι υγιεινής, δυσκολία προσβασιμότητας ΑμεΑ, κ.α.).	Η αξιοποίηση ανενεργών ιστορικών, διατηρητέων κτιρίων και μνημείων για πολιτιστικές και περιβαλλοντικές δράσεις.
Η βελτίωση της προσβασιμότητας και προσπελασιμότητας σε παραγωγικές περιοχές και σε περιοχές πολιτιστικού και φυσιολατρικού ενδιαφέροντος (μινωικά, ανάκτορα, περιοχές UNESCO).	Ο μεγάλος αριθμός ενεργών πολιτιστικών και περιβαλλοντικών φορέων και συλλόγων και η δυνατότητα συνεργασίας και δικτύωσης.	Τα προβλήματα προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και ασφάλειας των επισκεπτών σε περιοχές και πόλους πολιτιστικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος.	Η ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών στην κλιματική αλλαγή.
Η βελτίωση της	Η αξιοποίηση των	Οι ελλείψεις	Η συμπλήρωση/

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
λειτουργικότητας και ελκυστικότητας των περιοχών Unesco και η αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας.	τουριστικών τάσεων για θεματικό - εναλλακτικό τουρισμό.	περιβαλλοντικές υποδομές και η υποβάθμιση του τοπίου από άναρχες, μη ορθολογικά χωροθετημένες παρεμβάσεις και ασύμβατες χρήσεις.	αναβάθμιση του τοπικού οδικού δικτύου και των υποδομών υποδοχής και εξυπηρέτησης των επισκεπτών.
Η αξιοποίηση των ΤΠΕ για την ανάδειξη των Περιοχών UNESCO και τη βελτίωση της εξυπηρέτησης των επισκεπτών.	Η ενίσχυση των πράσινων υποδομών και της πράσινης ανάπτυξης.	Η περιορισμένη αξιοποίηση των ΤΠΕ, το έλλειμμα σε πληροφοριακό - ενημερωτικό υλικό και η απουσία ενιαίας σήμανσης και προβολής.	Η συμπλήρωση - αναβάθμιση των περιβαλλοντικών υποδομών μικρής κλίμακας και η μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.

2.4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ

2.4.1 Ανάγκες ως προς τις Οικονομικές προκλήσεις

Περιγραφή κυριότερων αναγκών

- Η ενδυνάμωση του ρόλου και της συμβολής του πολιτισμού και του περιβάλλοντος στην τοπική οικονομία.
- Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.
- Η ανάπτυξη νέων γνώσεων και επαγγελματικών δεξιοτήτων σε τομείς που συνδέονται με τον πολιτισμό και τον θεματικό τουρισμό.

Ποσοτικά/ποιοτικά στοιχεία τεκμηρίωσης αναγκών

- Η συγκέντρωση και λειτουργία αγροτικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και οι περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης εκτός πρωτογενή τομέα που προκαλούν τη φυγή των νέων και την σταδιακή ερήμωση των οικισμών της ενδοχώρας.
- Το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων δεν ευνοεί επενδύσεις εκσυγχρονισμού και υιοθέτησης νέων τεχνολογιών και καινοτομιών που αποτελούν προϋπόθεση για την ενίσχυση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητάς τους, την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων και υπηρεσιών και τη μείωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος.
- Το διαρκώς μεταβαλλόμενο και εξελισσόμενο οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον και οι προκλήσεις για ψηφιακή και πράσινη μετάβαση.
- Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και εξειδίκευσης ανθρώπινο δυναμικό.
- Ο φυσικός και πολιτιστικός πλούτος μπορεί να στηρίξει την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων ήτοι, θεματικός τουρισμός, πολιτιστική και δημιουργική βιομηχανία, κ.α.

Προτεραιοποίηση αναγκών

Οι ανάγκες προτεραιοποιούνται ως εξής:

Ανάγκη	Αιτιολόγηση	Χωρικός εντοπισμός
Ενδυνάμωση του ρόλου και της συμβολής του πολιτισμού και του περιβάλλοντος στην τοπική κοινωνία και οικονομία.	Οι περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης εκτός πρωτογενή τομέα αποτελούν την κύρια αιτία εγκατάλειψης της υπαίθρου από τους νέους την ίδια στιγμή μάλιστα που υπάρχει μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό κεφάλαιο ιδιαίτερης αξίας (Μινωικά Ανάκτορα, Γεωπάρκα και περιοχές βιόσφαιρας) ικανό να υποστηρίξει την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και να συνεισφέρει στη διάχυση των τουριστικών ροών και οικονομικών ωφελειών.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.	Η αδυναμία των τοπικών επιχειρήσεων, λόγω του μικρού μεγέθους τους, να υλοποιήσουν επενδύσεις εκσυγχρονισμού και υιοθέτησης νέων τεχνολογιών ώστε να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους, την προστιθέμενη αξία των προϊόντων και υπηρεσιών τους, και να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Ανάπτυξη γνώσεων και επαγγελματικών δεξιοτήτων σε τομείς που συνδέονται με τον πολιτισμό και τον τουρισμό.	Το μορφωτικό επίπεδο στην περιοχή παρέμβασης είναι χαμηλό. Για την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε τομείς αιχμής που υποδεικνύονται και από την Έξυπνη Εξειδίκευση της Περιφέρειας Κρήτης απαιτείται η εξασφάλιση των αναγκαίων ανθρώπινων πόρων.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

2.4.2 Ανάγκες ως προς τις Κοινωνικές προκλήσεις

Περιγραφή κυριότερων αναγκών

- Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, της καθημερινότητας και της ποιότητας ζωής των μόνιμων κατοίκων με την ανάπτυξη – συμπλήρωση των αναγκαίων υποδομών.
- Βελτίωση της προσβασιμότητας στους οικισμούς, τους πολιτιστικούς, φυσικούς και τουριστικούς πόρους και μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Ενίσχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και αύξηση της απασχολησιμότητάς τους.
- Διευκόλυνση της εναρμόνισης της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.
- Δημιουργία βιώσιμων και ανταγωνιστικών θέσεων απασχόλησης.

Ποσοτικά/ποιοτικά στοιχεία τεκμηρίωσης αναγκών

- Πληθυσμιακή συρρίκνωση (-0,36%) με μεγαλύτερη ένταση στους μικρούς και απομακρυσμένους οικισμούς και υψηλή γήρανση πληθυσμού (δείκτης γήρανσης 112,91%) που συνεπάγεται αυξημένες ανάγκες σε υποδομές και υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής φροντίδας.
- Συγκέντρωση δομών και υπηρεσιών υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης στα μεγάλα οικιστικά κέντρα και δυσκολία πρόσβασης και ικανοποίησης των αναγκών των κατοίκων της ενδοχώρας και των απομακρυσμένων οικισμών.

- Περιορισμένοι ελεύθεροι και κοινόχρηστοι χώροι, ανεπάρκεια χώρων στάθμευσης, μη φιλικός δημόσιος χώρος και υποδομές για ΑμεΑ.
- Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού με υψηλό ποσοστό σχολικής διαρροής (9,8%) και αναλφάβητων (4,2%).
- Εργατικό δυναμικό χαμηλών δεξιοτήτων και εξειδίκευσης, ψηφιακά αναλφάβητο.
- Αύξηση της ανεργίας η οποία πλήττει εντονότερα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και ειδίκευσης, νέους και γυναίκες.
- Αυξημένες ανάγκες για δημόσιες δομές προσχολικής φροντίδας και αγωγής εξαιτίας και της νέας νομοθεσίας που καθιστά υποχρεωτική την προσχολική εκπαίδευση, αλλά και της οικονομικής κρίσης που αναδεικνύει τη σημαντικότητα για δωρεάν δημόσιες υπηρεσίες.
- Διπλάσια ζήτηση έναντι της προσφοράς θέσεων σε δομές παιδικής φροντίδας.
- Χαμηλό ποσοστό κάλυψης αιτήσεων δομών βρεφικής φροντίδας (31,6%).

Προτεραιοποίηση αναγκών

Οι ανάγκες προτεραιοποιούνται ως εξής:

Ανάγκη	Αιτιολόγηση	Χωρικός εντοπισμός
Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, της καθημερινότητας και της ποιότητας ζωής.	Περιορισμένοι ελεύθεροι και κοινόχρηστοι χώροι, απουσία χώρων στάθμευσης, μη φιλικός δημόσιος χώρος και υποδομές για ΑμεΑ, ανεπαρκής κάλυψη αναγκών υγείας, πρόνοιας, εκπαίδευσης σε τοπικό επίπεδο	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Βελτίωση της προσβασιμότητας στο δομημένο περιβάλλον, τους πολιτιστικούς, φυσικούς και τουριστικούς πόρους και μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού.	Συγκέντρωση δομών και υπηρεσιών υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης στα μεγάλα οικιστικά κέντρα, μη φιλικός δημόσιος χώρος και πολιτιστικές και άλλες υποδομές για ΑμεΑ, μη προσβάσιμη ενημέρωση για ΑμεΑ.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Ενίσχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και αύξηση της απασχολησιμότητάς τους.	Ανθρώπινο δυναμικό χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, ψηφιακός αναλφαβητισμός, αύξηση της ανεργίας που πλήττει εντονότερα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και ειδίκευσης.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Διευκόλυνση της εναρμόνισης της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.	Ανεπάρκεια δομών προσχολικής αγωγής και φροντίδας.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης.	Μείωση της απασχόλησης και αύξηση της ανεργίας.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

2.4.3 Ανάγκες ως προς τις περιβαλλοντικές προκλήσεις και τις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής**Περιγραφή κυριότερων αναγκών**

- Προστασία της βιοποικιλότητας, του φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου από φυσικές καταστροφές ή/και ανθρώπινες δραστηριότητες.
- Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.
- Ανάδειξη των περιοχών Unesco και διασύνδεσή τους με την τοπική κοινωνία και οικονομία.
- Ενημέρωση – ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σε θέματα προστασίας, αξιοποίησης και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος.

Ποσοτικά/ποιοτικά στοιχεία τεκμηρίωσης αναγκών

- Ελλιπείς υποδομές υποδοχής, περιήγησης επισκεπτών και ανάδειξης, ερμηνείας φυσικών πόρων.
- Μικρή αναγνωρισιμότητα των περιοχών UNESCO και ελλιπής μεταξύ τους συνεργασία, σύνδεση και διαλειτουργικότητα.
- Υποβάθμιση της βιοποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων από ανθρωπογενείς δραστηριότητες.
- Υψηλή τρωτότητα του τοπίου και των φυσικών οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή (ερμημοποίηση εδαφών, δασικές πυρκαγιές, διάβρωση, κ.α.).
- Αυξημένες ανάγκες διαχείρισης απορριμμάτων λόγω του πλήθους των διάσπαρτων οικισμών μικρού μεγέθους.

Προτεραιοποίηση αναγκών

Οι ανάγκες προτεραιοποιούνται ως εξής:

Ανάγκη	Αιτιολόγηση	Χωρικός εντοπισμός
Προστασία της βιοποικιλότητας, του φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου από φυσικές καταστροφές ή/και ανθρώπινες δραστηριότητες.	Υποβάθμιση της βιοποικιλότητας, της γεωποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων από ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Υψηλή τρωτότητα του τοπίου στην κλιματική αλλαγή (ερμημοποίηση εδαφών, δασικές πυρκαγιές, κ.α.). Περιορισμένη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και χαμηλή φιλοπεριβαλλοντική κουλτούρα.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.	Παλιό κτιριακό απόθεμα με αυξημένες ενεργειακές ανάγκες και υψηλό ενεργειακό κόστος. Η πλειοψηφία των εκπομπών CO2 προέρχεται από την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Ανάγκη	Αιτιολόγηση	Χωρικός εντοπισμός
Ανάδειξη των περιοχών UNESCO και διασύνδεσή τους με την κοινωνία και την οικονομία.	Ελλιπείς υποδομές υποδοχής, περιήγησης επισκεπτών και ανάδειξης, ερμηνείας φυσικών πόρων Μικρή αναγνωρισιμότητα των περιοχών UNESCO και ελλιπής μεταξύ τους συνεργασία.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Ενημέρωση – ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σε θέματα προστασίας, αξιοποίησης και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος.	Υποβάθμιση της βιοποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων από ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Μικρή αναγνωρισιμότητα των περιοχών UNESCO και ελλιπής μεταξύ τους συνεργασία.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

2.4.4 Ανάγκες ως προς τις προκλήσεις της χωροταξικής – πολεοδομικής οργάνωσης, του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και των υποδομών

Περιγραφή κυριότερων αναγκών

- Αναβάθμιση και ανάδειξη των μινωικών μνημείων και των περιοχών φυσικού κάλλους και υποδομών πρόσβασης και υποδοχής σε αυτά.
- Βελτίωση της προσπελασιμότητας και προσβασιμότητας σε περιοχές με πολιτιστικό και φυσιολατρικό ενδιαφέρον.
- Ενίσχυση της ελκυστικότητας και λειτουργικότητας των οικισμών και των περιοχών UNESCO.
- Βελτίωση της ασφάλειας των επισκεπτών και αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας.
- Προστασία μινωικών μνημείων και περιοχών UNESCO από την κλιματική κρίση.
- Ενιαία ανάδειξη – προβολή εμβληματικών διαδρομών περιβάλλοντος και πολιτισμού.

Ποσοτικά/ποιοτικά στοιχεία τεκμηρίωσης αναγκών

- Μη ικανοποιητική εικόνα και χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών υποδοχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών.
- Ελλιπής προστασία μνημείων και περιβαλλοντικών πόρων και υποδομών.
- Αυξημένες ανάγκες πυροπροστασίας.
- Χαμηλή αναγνωρισιμότητα του brand name «UNESCO» και χαμηλή επισκεψιμότητα.
- Κατά τόπους προβληματικό και επικίνδυνο οδικό δίκτυο και χαμηλή οδική ασφάλεια.
- Προβλήματα προσπελασιμότητας και προσβασιμότητας σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- Ανεπαρκείς κοινόχρηστοι και δημόσιοι χώροι, μη φιλικό σε ΑμεΑ.
- Υψηλής αξίας και σπουδαιότητας αναξιοποίητοι πολιτιστικοί και φυσικοί πόροι.
- Αποσπασματική ανάδειξη πόρων περιοχής παρέμβασης.
- Ένταση κλιματικής αλλαγής και φυσικών καταστροφών.

Προτεραιοποίηση αναγκών

Οι ανάγκες προτεραιοποιούνται ως εξής:

Ανάγκη	Αιτιολόγηση	Χωρικός εντοπισμός
Αναβάθμιση και ανάδειξη μινωικών μνημείων και περιοχών φυσικού κάλλους και υποδομών πρόσβασης και υποδοχής σε αυτά.	Μη ικανοποιητική προσβασιμότητα, εικόνα που δε συνάδει με την αξία των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων, υποβαθμισμένα τοπία, χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών υποδοχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Βελτίωση της προσπελασιμότητας και προσβασιμότητας σε περιοχές με πολιτιστικό και φυσιολατρικό ενδιαφέρον.	Ανεπαρκείς κοινόχρηστοι χώροι και δημόσιοι χώροι μη φιλικό για ΑμεΑ.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Ενίσχυση της ελκυστικότητας και λειτουργικότητας των οικισμών και των περιοχών UNESCO.	Μη ικανοποιητική εικόνα και χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών υποδοχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών. Προβλήματα προσπελασιμότητας και προσβασιμότητας σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Βελτίωση της ασφάλειας των επισκεπτών και αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας.	Μη ικανοποιητική προσβασιμότητα, εικόνα που δε συνάδει με την αξία των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων, χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών υποδοχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών. Ανεπαρκείς κοινόχρηστοι χώροι και δημόσιοι χώροι, μη φιλικό για ΑμεΑ.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
Προστασία μινωικών μνημείων και περιοχών UNESCO.	Ελλιπής προστασία μνημείων και περιβαλλοντικών πόρων και υποδομών. Αυξημένες ανάγκες πυροπροστασίας λόγω συνύπαρξης αξιόλογων στοιχείων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος με δασικές περιοχές. Ένταση κλιματικής αλλαγής και φυσικών καταστροφών.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Ανάγκη	Αιτιολόγηση	Χωρικός εντοπισμός
Ενιαία προβολή εμβληματικών διαδρομών περιβάλλοντος και πολιτισμού.	Χαμηλή αναγνωρισιμότητα του brand name «UNESCO». Αποσπασματική ανάδειξη πόρων περιοχής παρέμβασης.	Στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΟΡΑΜΑ / ΣΤΟΧΟΙ / ΑΞΟΝΕΣ / ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ

3.1 ΟΡΑΜΑ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Διατύπωση οράματος και Στρατηγικών Στόχων

Η ΟΧΕ εμβληματικών διαδρομών περιβάλλοντος και πολιτισμού της Κρήτης, επιδιώκει να δημιουργήσει συνθήκες και προϋποθέσεις συνέργειας και βιώσιμης ανάπτυξης μεταξύ των περιοχών UNESCO της Κρήτης, στη βάση υπαρκτών αναγκών, δυνατοτήτων και προοπτικών καθώς και κοινών και διαχρονικών αξιών και κυρίως, στο πλαίσιο μιας περιφερειακής στρατηγικής με τοπικές – χωρικές εξειδικεύσεις και τοποκεντρική προσέγγιση.

Την περιοχή παρέμβασης συνιστούν τέσσερεις ορεινές περιοχές της Κρήτης εγγεγραμμένες σε καταλόγους UNESCO (geoparks and MAB), καθώς και 6 περιοχές ανάπτυξης των Μινωικών Ανακτορικών συγκροτημάτων στην Περιφέρεια, οι οποίες πρόκειται να εγγραφούν στον κατάλογο της πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO κατά τρόπο σειριακό.

Στο επίκεντρο της στρατηγικής τίθεται η βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών εις τρόπον ώστε να αντιμετωπισθεί η πληθυσμιακή και δημογραφική συρρίκνωση και κυρίως η προσέλκυση νέων κατοίκων αλλά και επισκεπτών και παράλληλα, η εξασφάλιση της βιωσιμότητας και λειτουργικότητας τόσο των υλικών και αύλων υποδομών, όσο και της τοπικής παραγωγής και επιχειρηματικότητας.

Η στρατηγική της ΟΧΕ εμβληματικών διαδρομών, συνδέει άρρηκτα την έννοια και αξία της UNESCO με την εικόνα της Κρήτης, την τουριστική εμπειρία, την έξυπνη εξειδίκευση, την βιώσιμη ανάπτυξη, τον υπεύθυνο τουρισμό και ακόμη την σημασία του περιβάλλοντος, του πολιτισμού, των επιστημών, της εκπαίδευσης, της επικοινωνίας και της πληροφόρησης και την σχέση τόσο με τον άνθρωπο όσο και τον επισκέπτη.

Ως εκ τούτου η στρατηγική:

- Διαμορφώνεται με βάση ένα κοινό και συνεκτικό στοιχείο, την UNESCO που λειτουργεί και ως μέσο συνοχής και δικτύωσης.
- Λαμβάνει υπόψη την αποκτηθείσα γνώση από το σχεδιασμό και την υλοποίηση της ΟΧΕ UNESCO της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.
- Οργανώνεται γύρω από πόλους και σημεία που ως τοπικά σύνολα υποστηρίζουν τουριστικές και άλλες εμπειρίες.
- Επιδιώκει τη "συνομιλία" και τη διαλειτουργικότητα μνημείων και χωρικών δεδομένων με τα οποία οι διαδρομές συνδέονται και συνεργάζονται
- Υπολογίζει τον σχεδιασμό των φορέων που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην απόκτηση και διατήρηση του labelling "UNESCO AREAS".

Κρίσιμα ζητήματα στρατηγικής αποτελούν:

- Η προτεραιότητα σε έργα και δράσεις που δημιουργούν προστιθέμενη αξία, προσδίδουν υπεραξία, συγκρατούν και προσελκύουν μόνιμο πληθυσμό.
- Η ανάγκη, τα έργα και οι δράσεις, να επηρεάζουν και να κινητοποιούν την επιχειρηματική κοινότητα και να αφήνουν αποτύπωμα στην τοπική κοινωνία.
- Η προσέγγιση και η διαδικασία σχεδιασμού να υπηρετεί τόσο τις ανάγκες, όσο και την αξία, τη σημασία και τη δυναμική των μνημείων και των περιοχών UNESCO.
- Η έμφαση στην αναγκαιότητα - ωριμότητα έργων, στην ετοιμότητα των δικαιούχων και στην βιωσιμότητα των παρεμβάσεων.
- Η αποτελεσματική διαχείριση και παρακολούθηση με όρους, κριτήρια, κανόνες και δείκτες αποτελέσματος.

Κύρια ζητούμενα της στρατηγικής αποτελούν:

- Η αναζωογόνηση της ενδοχώρας με έμφαση στην δημογραφική εικόνα.
- Η ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού και η ανάπτυξη ευκαιριών απασχόλησης ιδιαίτερα σε τομείς της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.
- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η κοινωνική συνοχή.
- Η προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας & γεωποικιλότητας και εν γένει του φυσικού περιβάλλοντος.
- Η ανάδειξη και προβολή των μινωικών ανακτορικών κέντρων και η αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας.
- Ο σχεδιασμός σε βάθος και προοπτική 10ετίας+ να έχει ολιστικό χαρακτήρα και βιώσιμο προσανατολισμό.
- Οι διαδρομές ...«να αφήνουν και να δημιουργούν εκ νέου ευδιάκριτα ίχνη»...
- Οι περιοχές και τα μνημεία να αναδεικνύουν τα εμβληματικά τους σημεία.
- Τα έργα και οι δράσεις να έχουν ρόλο επιταχυντή και πολλαπλασιαστή.
- Το αντίκτυπο στην τοπική κοινωνία και οικονομία να είναι εμφανές και μετρήσιμο.

Επομένως, το όραμα της ΟΧΕ αποδίδεται με τη φράση:

**η Κρήτη της φύσης, του ανθρώπου και του πολιτισμού,
με την σφραγίδα της UNESCO.**

Οι στρατηγικοί στόχοι της ΟΧΕ αφορούν τη:

- Σειριακή εγγραφή των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων στον κατάλογο της UNESCO.
- Συμπλήρωση - αναβάθμιση και ανάδειξη εμβληματικών διαδρομών.

- Στήριξη των τοπικών επιχειρήσεων στο πλαίσιο της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης.
- Ενίσχυση της προσβασιμότητας χωρίς αποκλεισμούς.
- Αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων.
- Εμφύχωση - Ευαισθητοποίηση - επιμόρφωση τοπικού πληθυσμού.
- Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.
- Ενιαία προβολή/marketing των διαδρομών.

Σημαντικό ρόλο στον επιτυχή σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη βιωσιμότητα της ΟΧΕ κατέχει το σύστημα διακυβέρνησης της στρατηγικής το οποίο είναι πολυεπίπεδο και θα απαιτήσει καινοτόμες διοικητικές προσεγγίσεις και διαδικασίες.

Αποτύπωση-Αιτιολόγηση των Στρατηγικών Στόχων

Οι στρατηγικοί στόχοι του σχεδιασμού προκύπτουν από τις σημερινές συνθήκες της περιοχής παρέμβασης και οι οποίοι επί της ουσίας αφορούν στην αναγκαιότητα για:

1. Το κοινό branding των περιοχών UNESCO να προβλέψει και τη σειριακή εγγραφή των μινωικών ανακτορικών κέντρων και της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς ώστε να συνιστούν μία ενιαία και αδιαίρετη εικόνα για το brand UNESCO στην Κρήτη.
2. Πληροφόρηση και ενημέρωση των κατοίκων και επισκεπτών για τη σημασία των τόπων που κατοικούν και επισκέπτονται με την καθιέρωση τόσο ενεργειών εκπαίδευσης – ευαισθητοποίησης όσο και σταθερών σημείων που θα λειτουργούν ως σημεία πληροφόρησης για τις περιοχές UNESCO, τα λεγόμενα *ΣΗΜΕΙΑ UNESCO*.
3. Προστασία μινωικών ανακτορικών κέντρων από τις όλο και εντεινόμενες -από την κλιματική αλλαγή- καλοκαιρινές πυρκαγιές που συχνά προσβάλλουν σπουδαίους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία.
4. Ελκυστικότητα - προσβασιμότητα τόσο των περιοχών UNESCO όσο και των μινωικών ανακτορικών κέντρων, τα οποία επισκέπτονται πλήθος τουριστών κάθε χρόνο και δεν έχουν μέχρι σήμερα αναδειχθεί με τρόπο αντάξιο της σημασίας τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
5. Δημιουργία – αναβάθμιση τουριστικών υποδομών στις περιοχές UNESCO, ώστε να γίνουν περισσότερο ελκυστικές για βιώσιμο/εναλλακτικό τουρισμό με στόχο την αναζωογόνηση των ορεινών και ημιορεινών περιοχών και την μη εγκατάλειψή τους.
6. Πεζοπορικές διαδρομές – μονοπάτια περιοχών UNESCO με σκοπό οι επισκέπτες να γνωρίσουν την αυθεντικότητα του τόπου, μέσα από τη φύση, τον πολιτισμό και τους ανθρώπους της Κρήτης.
7. Τόνωση - διευκόλυνση τοπικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας με σκοπό την ανάσχεση της δημογραφικής συρρίκνωσης και την μεταστροφή της εγκατάλειψης που ήδη παρουσιάζει η περιοχή παρέμβασης, τη στιγμή που τόσο η γεωλογική-φυσική όσο και η πολιτιστική της αξία λαμβάνει συνεχώς διαπιστευτήρια σπουδαιότητας και μοναδικότητας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η βασική κατεύθυνση της στρατηγικής, βασίζεται στην οριζόντια προσέγγιση των έργων και των δράσεων καθώς και στην καθιέρωση μιας ενιαίας αντίληψης - συναντίληψης που οφείλουν να αποκτήσουν όσοι δραστηριοποιούνται στην περιοχή παρέμβασης, με σκοπό την ελκυστικότητα, την κατοικησιμότητα και τη βιωσιμότητά της, όπου πέραν της αναγνωρισμένης αξίας, οφείλει και πρέπει να συνεχίσει να κατοικείται και να προοδεύει.

3.2 ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ**3.2.1 Άξονες Στρατηγικής**

Οι άξονες στρατηγικής ορίζονται ως εξής:

- 1) Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα (Κνωσού, Φαιστού, Ζωμίνθου, Μαλίων, Ζάκρου, Κυδωνίας)
- 2) Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη και στις περιοχές Άνθρωπος και Βίοςφαιρα της UNESCO στα Λευκά όρη & στα Αστερούσια
- 3) Ψηφιακές εφαρμογές - υπηρεσίες
- 4) Τοπική Οικονομία – Επιχειρηματικότητα
- 5) Ανθρώπινο Δυναμικό (Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση – Βελτίωση δεξιοτήτων)
- 6) Διαχείριση – Προβολή - Προώθηση Εμβληματικών Διαδρομών
- 7) Αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής

Στον πίνακα που ακολουθεί, οι άξονες στρατηγικής εξειδικεύονται σε ειδικούς στόχους ως εξής:

	ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		
1	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα (Κνωσού, Φαιστού, Ζωμίνθου, Μαλίων, Ζάκρου, Κυδωνίας)	1.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	1.2. Αναβάθμιση /ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	1.3 Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εμπειρίας των επισκεπτών
2	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη και στις περιοχές Άνθρωπος και Βίοςφαιρα της UNESCO στα Λευκά όρη & στα Αστερούσια	2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	2.2. Προστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, γεωποικιλότητας και του τοπίου	2.3 Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού
3	Ψηφιακές εφαρμογές - υπηρεσίες	3.1. Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών στους τομείς του περιβάλλοντος, του τουρισμού και του πολιτισμού		
4	Τοπική Οικονομία – Επιχειρηματικότητα	4.1. Πράσινο και Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων	4.2. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων	4.3 Ανάπτυξη συνεργασιών και ανάδειξη τοπικών προϊόντων/υπηρεσιών

5	Ανθρώπινο Δυναμικό (Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Βελτίωση δεξιοτήτων)	5.1. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση επιχειρηματικής και τοπικής κοινότητας και καλλιέργεια συνείδησης της αξίας του Μινωικού Πολιτισμού και του brand UNESCO	5.2. Αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	
6	Διαχείριση - Προβολή - Πρώθηση Εμβληματικών Διαδρομών	6.1. Ενιαία σήμανση, προβολή και πρώθηση των περιοχών UNESCO	6.2 Ενημέρωση - Πληροφόρηση και διευκόλυνση περιήγησης επισκεπτών	
7	Αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής	7.1 Πράσινες Υποδομές, θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή		

3.2.2 Συγκρότηση των Αξόνων Στρατηγικής σε Ειδικούς Στόχους

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ, ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ, ΣΥΝΕΡΓΙΕΣ

ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ (ως προς προκλήσεις)	ΣΥΝΕΡΓΙΕΣ με Ειδικούς Στόχους ΠεΠ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027
<p>1. Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα (Κνωσού, Φαιστού, Ζωμίνθου, Μαλίων, Ζάκρου, Κυδωνίας)</p>	<p>1.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Προβλήματα προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας, οδικής ασφάλειας και διασύνδεσης των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων. • Ανεπαρκείς υποδομές και χαμηλής ποιότητας υπηρεσίες υποδοχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών (δυσκολία προσβασιμότητας ΑμεΑ, κ.α.). • Αναβάθμιση της περιήγησης των επισκεπτών και της τουριστικής εμπειρίας. 	<p>RSO3.2. Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα</p> <p>RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία</p> <p>RSO5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών</p>

ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ (ως προς προκλήσεις)	ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ με Ειδικούς Στόχους ΠεΠ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027
	1.2. Αναβάθμιση /ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	<ul style="list-style-type: none"> Υποβαθμισμένη εικόνα Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων που δε συνάδει με την ιστορική και πολιτιστική τους αξία. Χαμηλής ποιότητας υπηρεσίες υποδοχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών. Ενίσχυση της ασφάλειας των επισκεπτών. Προστασία των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων από την κλιματική αλλαγή. 	RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία
	1.3 Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εμπειρίας των επισκεπτών	<ul style="list-style-type: none"> Ανεπαρκείς υποδομές και χαμηλής ποιότητας υπηρεσίες υποδοχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών (χώροι στάθμευσης, κέντρα πληροφόρησης, αναψυκτήρια, πωλητήρια, χώροι υγιεινής, δυσκολία προσβασιμότητας ΑμεΑ, κ.α.). Ανεπαρκής αξιοποίηση νέων τεχνολογιών στην πληροφόρηση και ξενάγηση των επισκεπτών. 	RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία
2. Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO στα Λευκά όρη & στα Αστερούσια	2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	<ul style="list-style-type: none"> Προβλήματα προσπελασιμότητας και προσβασιμότητας σε περιοχές και πόλους περιβαλλοντικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Κατά τόπους προβληματικό και επικίνδυνο οδικό δίκτυο και χαμηλή οδική ασφάλεια. Χαμηλή ελκυστικότητα και επισκεψιμότητα. Ανεπάρκεια βασικών υποδομών, υπηρεσιών και εξυπηρέτησεων και χαμηλή ποιότητα ζωής. Ανεπαρκής αξιοποίηση και ανάδειξη φυσικού και πολιτιστικού πλούτου. 	RSO 3.2. Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία RSO4.5. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που

ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ (ως προς προκλήσεις)	ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ με Ειδικούς Στόχους ΠεΠ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027
			<p>βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας</p> <p>ESO4.11. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης</p>
	2.2. Προστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, γεωποικιλότητας και του τοπίου	<ul style="list-style-type: none"> Υποβάθμιση της βιοποικιλότητας και της γεωποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων από ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Υψηλή τρωτότητα του τοπίου και των φυσικών οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή (ερημοποίηση εδαφών, δασικές πυρκαγιές, κ.α.). Περιορισμένη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και χαμηλή φιλοπεριβαλλοντική κουλτούρα. 	RSO5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών
	2.3 Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού	<ul style="list-style-type: none"> Ανεπαρκής ανάδειξη και αξιοποίηση ως τουριστικού πόρου της βιοποικιλότητας, γεωποικιλότητας και του φυσικού πλούτου εν γένει. Ελλιπείς υποδομές υποδοχής, εξυπηρέτησης επισκεπτών και ανάδειξης, ερμηνείας φυσικών πόρων. Δυνατότητες ανάπτυξης τουρισμού υπαίθρου και δραστηριοτήτων θεματικού τουρισμού (πεζοπορία, αναρρίχηση, ποδηλασία, πτηνοπαράτηρηση, κ.α.) Διευκόλυνση της περιήγησης και ενίσχυση της ασφάλειας των επισκεπτών. 	RSO5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών

ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ (ως προς προκλήσεις)	ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ με Ειδικούς Στόχους ΠεΠ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027
3. Ψηφιακές εφαρμογές - υπηρεσίες	3.1. Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών στους τομείς του περιβάλλοντος, του τουρισμού και του πολιτισμού	<ul style="list-style-type: none"> Χαμηλή αναγνωρισιμότητα, επισκεψιμότητα Μινωικών Ανακτόρων εξαιρουμένης της Κνωσού. Περιορισμένη αξιοποίηση των ΤΠΕ στην ανάδειξη των περιοχών UNESCO. 	<p>RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία</p> <p>RSO5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών</p>
4. Τοπική Οικονομία – Επιχειρηματικότητα	4.1. Πράσινο και Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> Μικρές, οικογενειακές επιχειρήσεις χαμηλής δυναμικής και ανταγωνιστικότητας. Περιορισμένος ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων. 	RSO1.3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων
	4.2. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> Μικρές, οικογενειακές επιχειρήσεις χαμηλής ανταγωνιστικότητας. Περιορισμένος ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων. Αυξημένο ενεργειακό κόστος και υψηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. 	RSO1.3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων
	4.3 Ανάπτυξη συνεργασιών και ανάδειξη τοπικών προϊόντων/υπηρεσιών	<ul style="list-style-type: none"> Προϊόντα και υπηρεσίες χαμηλής προστιθέμενης αξίας. Κρίσιμη μάζα επιχειρήσεων αγροδιατροφής, τουριστικών και άλλων επιχειρήσεων με προοπτική συνεργασίας και πιστοποίησης υπό το Brand Name «Unesco». Σύνδεση των περιοχών Unesco με την πόλη του Ηρακλείου ως γαστρονομικού προορισμού. 	RSO1.3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων
5.	5.1. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση	<ul style="list-style-type: none"> Υποβάθμιση του περιβάλλοντος από 	RSO5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς

ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ (ως προς προκλήσεις)	ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ με Ειδικούς Στόχους ΠεΠ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027
Ανθρώπινο Δυναμικό	επιχειρηματικής και τοπικής κοινότητας και καλλιέργεια συνείδησης της αξίας του Μινωικού Πολιτισμού και του brand UNESCO	<p>ανθρωπογενείς δραστηριότητες.</p> <ul style="list-style-type: none"> Χαμηλή περιβαλλοντική συνείδηση / φιλοπεριβαλλοντική κουλτούρα. Χαμηλή αντίληψη των κατοίκων για την αξία των Μινωικών Ανακτόρων, του brand name «UNESCO» και το αποτύπωμα στην τοπική οικονομία και κοινωνία. 	<p>αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών</p> <p>RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία</p>
	5.2. Αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	<ul style="list-style-type: none"> Ανθρώπινο δυναμικό χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και εξειδίκευσης. Μείωση της ανεργίας και αύξηση της απασχολησιμότητας. Ανάπτυξη νέων γνώσεων και δεξιοτήτων. 	<p>ESO4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας</p>
6. Διαχείριση, Προβολή – Προώθηση Εμβληματικών Διαδρομών	6.1. Ενιαία σήμανση, προβολή και προώθηση των περιοχών UNESCO	<ul style="list-style-type: none"> Μεμονωμένες και αποσπασματικές ενέργειες σήμανσης και ανάδειξης περιοχών UNESCO Χαμηλή αναγνωρισιμότητα και επισκεψιμότητα περιοχών UNESCO. Έλλειψη δράσεων – περιβαλλοντικών /πολιτιστικών θεσμών διεθνούς ενδιαφέροντος. 	<p>RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία</p> <p>RSO5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών</p>
	6.2 Ενημέρωση – Πληροφόρηση και διευκόλυνση περιήγησης επισκεπτών	<ul style="list-style-type: none"> Ελλιπείς /ανεπαρκείς υποδομές και υπηρεσίες υποδοχής, ενημέρωσης και εξυπηρέτησης επισκεπτών. 	<p>RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία</p>

ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ (ως προς προκλήσεις)	ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ με Ειδικούς Στόχους ΠεΠ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027
			RSO5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών
7. Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής	7.1 Πράσινες Υποδομές, θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή	<ul style="list-style-type: none"> Υψηλή τρωτότητα μνημείων και τοπίων στην κλιματική αλλαγή. Ένταση της κλιματικής κρίσης και των επιπτώσεών της. Ανεπαρκείς υποδομές προστασίας από φυσικές καταστροφές. Ανεπάρκεια πράσινων υποδομών και χαμηλής ποιότητας κοινόχρηστων χώρων σε αστικές και περιαστικές περιοχές. Μικρή συμμετοχή στην ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση απορριμμάτων. 	RSO2.4. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία RSO2.7. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης

Τεκμηρίωση συνεργιών

Ακολουθεί η τεκμηρίωση συνέργειας των Ειδικών Στόχων της Στρατηγικής της ΟΧΕ με τους Ειδικούς Στόχους του ΠεΠ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027:

Άξονας 1: Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα

- Ο **ΕΣ1.1.** "Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα" συνεργεί με: 1) τον **ΕΣ3.2** του ΠεΠ που προωθεί την αναβάθμιση τμημάτων του επαρχιακού οδικού δικτύου κατά τρόπο προσαρμοσμένο στις ανάγκες προσβασιμότητας ΑμεΑ όπου απαιτείται και στη βελτίωση της ενεργητικής και παθητικής οδικής ασφάλειας του επαρχιακού οδικού δικτύου, 2) τον **ΕΣ4.6** που προωθεί παρεμβάσεις ενημέρωσης/διευκόλυνσης επισκεπτών κατά τη διάρκεια της παραμονής /περιήγησής τους και γ) τον **ΕΣ5.2** που αφορά σε έργα αναβάθμισης τμημάτων του τοπικού οδικού δικτύου και ειδικότερα στη βελτίωση της προσβασιμότητας σε περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος, υπό το πρίσμα της βελτίωσης της προσβασιμότητας ΑμεΑ και της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή, και στην ενίσχυση της ενεργητικής και παθητικής οδικής ασφάλειας.
- Ο **ΕΣ1.2.** «Αναβάθμιση/ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων» και ο **ΕΣ1.3** «Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εμπειρίας των επισκεπτών» συνεργούν με τον **ΕΣ4.6** του ΠεΠ που χρηματοδοτηθεί παρεμβάσεις για τη διασύνδεση του πολιτισμού με την τοπική οικονομία και αναδεικνύουν την πολιτιστική κληρονομιά χωρίς αποκλεισμούς και ειδικότερα παρεμβάσεις βελτίωσης

της φυσικής προσβασιμότητας ΑμεΑ, υποδοχής, εξυπηρέτησης και περιήγησης του επισκέπτη στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία.

Άξονας 2: Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO στα Λευκά Όρη & τα Αστερούσια

- Ο **ΕΣ2.1**. «Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO» είναι σε συνέργεια με : α) τον **ΕΣ3.2** του ΠεΠ που αφορά στη συμπλήρωση/αναβάθμιση του εθνικού και περιφερειακού οδικού δικτύου και της οδικής ασφάλειας, τον **ΕΣ5.2** που χρηματοδοτεί έργα αναβάθμισης τμημάτων του τοπικού οδικού δικτύου των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ, β) τον **ΕΣ4.5** που ενισχύει δράσεις συμπλήρωσης/ αναβάθμισης υποδομών υγείας και πρόνοιας, γ) τον **ΕΣ4.11** που προωθεί δράσεις αντιμετώπισης της φτώχειας και στήριξης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού και τον **ΕΣ4.6**. που προωθεί δράσεις για την ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων.
- Ο **ΕΣ2.2** «Προστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, γεωποικιλότητας και του τοπίου» είναι σε συνέργεια με τον **ΕΣ5.2** του ΠεΠ που χρηματοδοτεί έργα προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ.
- Ο **ΕΣ2.3** «Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού» είναι σε συνέργεια με τον **ΕΣ5.2** που χρηματοδοτεί παρεμβάσεις για τη διευκόλυνση της περιήγησης των επισκεπτών στην περιοχή και τις φυσιολατρικές και πολιτιστικές διαδρομές της ΟΧΕ με ασφάλεια, καθώς και δράσεις ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος.

Άξονας 3: Ψηφιακές εφαρμογές – υπηρεσίες

- Ο **ΕΣ3.1**. «Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών στους τομείς του περιβάλλοντος, του τουρισμού και του πολιτισμού» εμφανίζει συνέργεια με τον **ΕΣ4.6** του ΠεΠ που χρηματοδοτεί παρεμβάσεις αξιοποίησης ΤΠΕ για την ανάδειξη του πολιτισμικού αποθέματος, καθώς και την τουριστική προβολή και περιήγηση, αλλά και με τον **ΕΣ5.2** ο οποίος χρηματοδοτηθεί δράσεις ανάπτυξης εφαρμογών ΤΠΕ τοπικής εμβέλειας και σημασίας, που παρέχουν βελτιωμένες υπηρεσίες ενημέρωσης, ξενάγησης και περιήγησης στους πολίτες και επισκέπτες των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ.

Άξονας 4: Τοπική Οικονομία – Επιχειρηματικότητα

- Οι **ΕΣ4.1**. «Πράσινο και ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων», **ΕΣ4.2**. «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων» και **ΕΣ4.3** «Ανάπτυξη συνεργασιών και ανάδειξη τοπικών προϊόντων/υπηρεσιών» είναι σε συνέργεια με τον **ΕΣ1.3** του ΠεΠ που χρηματοδοτεί τη στήριξη των ΜΜΕ προσανατολισμένη στην επιτάχυνση του τεχνολογικού μετασχηματισμού του παραγωγικού ιστού της Περιφέρειας Κρήτης στους τομείς εξειδίκευσης της ΕΣΕΕ, με στόχο την ενίσχυση των ικανοτήτων ανάπτυξης και ενσωμάτωσης καινοτομιών και παραγωγής νέων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Άξονας 5: Ανθρώπινο Δυναμικό

- Ο **ΕΣ5.1**. «Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση επιχειρηματικής και τοπικής κοινότητας και Καλλιέργεια συνείδησης της αξίας του Μινωικού Πολιτισμού και του brand UNESCO» είναι σε συνέργεια με τον **ΕΣ5.2** του ΠεΠ που χρηματοδοτεί δράσεις προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ. Επίσης συνεργεί με τον **ΕΣ4.6** του ΠεΠ στο πλαίσιο του οποίου δίνεται μεταξύ άλλων έμφαση στη συστηματική επικοινωνία της αξίας των πολιτιστικών αγαθών, στα οποία προγραμματίζονται παρεμβάσεις, προς το ευρύ κοινό.
- Ο **ΕΣ5.2**. «Αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού» είναι σε συνέργεια με τον **ΕΣ4.1** του ΠεΠ που χρηματοδοτεί ολοκληρωμένες υπηρεσίες (συμβουλευτικής – κατάρτισης – πιστοποίησης - πρακτικής άσκησης - mentoring) για τη στήριξη της απασχόλησης ανέργων και την κοινωνική τους ένταξη, σε τομείς της οικονομίας της Κρήτης (τουρισμός εμπειρίας, φυσικό περιβάλλον και κυκλική οικονομία, αγροδιατροφή, οικοτεχνία /χειροτεχνία).

Άξονας 6: Διαχείριση, Προβολή – Προώθηση Εμβληματικών Διαδρομών

- Ο **ΕΣ6.1**. «Ενιαία σήμανση, προβολή και προώθηση των περιοχών UNESCO» και ο **ΕΣ6.2** «Ενημέρωση – Πληροφόρηση και διευκόλυνση περιήγησης των επισκεπτών» συνεργούν με τον **ΕΣ4.6** του ΠεΠ που χρηματοδοτεί δράσεις αξιοποίησης των ΤΠΕ για την ανάδειξη του πολιτισμικού αποθέματος αξιοποιώντας και τη δυναμική της ανάπτυξης πολιτιστικών διαδρομών, δράσεις ενημέρωσης/διευκόλυνσης των επισκεπτών και δράσεις προβολής του πολιτιστικού πλούτου και του φυσικού περιβάλλοντος κι εν γένει του τουριστικού προϊόντος. Επίσης συνεργούν με τον **ΕΣ 5.2** που χρηματοδοτηθεί δράσεις προβολής των φυσικών και πολιτισμικών πόρων των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ.

Άξονας 7: Κλιματική Αλλαγή

- Ο **ΕΣ7.1**. «πράσινες υποδομές, θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή» συνεργεί με:
 - τον **ΕΣ2.4** του ΠεΠ που προωθεί αφενός την υλοποίηση παρεμβάσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για την ενίσχυση της πρόληψης και αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών που οφείλονται στο κλίμα και σε ακραία καιρικά φαινόμενα και αφετέρου, χρηματοδοτεί δράσεις για την ενίσχυση της ετοιμότητας των φορέων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών,
 - τον **ΕΣ4.6** του ΠεΠ, καθώς χρηματοδοτούνται παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης αρχαιολογικών χώρων και μνημείων για την πρόληψη και αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή όπως επίσης και
 - τον **ΕΣ2.7** του ΠεΠ που χρηματοδοτεί έργα πράσινων υποδομών σε κοινόχρηστους χώρους αστικών και ημιαστικών κέντρων για την ενίσχυση της αστικής βιοποικιλότητας, την οικολογική σύνδεση πράσινων χώρων, τη μείωση των εκπομπών CO2 και τη μικροκλιματική αναβάθμιση του αστικού τοπίου.

3.2.3 Ένταξη Αξόνων Στρατηγικής και Ειδικών Στόχων στο Πρόγραμμα «Κρήτη» 2021-2027 και σε λοιπά Προγράμματα/Πηγές Χρηματοδότησης**ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 21-27 ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ**

ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»	ΆΛΛΗ ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
1 Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	1.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	93. Άλλες ανακατασκευές και εκσυγχρονισμοί οδών	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
	1.2. Αναβάθμιση/ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ/ ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
	1.3. Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εμπειρίας των επισκεπτών	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
2 Υποδομές -	2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»	ΆΛΛΗ ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη και στις περιοχές Άνθρωπος και Βίοςφαιρα της UNESCO στα Λευκά Όρη & τα Αστερούσια	περιοχών UNESCO	της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών. 93. Άλλες ανακατασκευές και εκσυγχρονισμοί οδών.	"ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ" 2021-2027/ΤΟΜΕΑΚΟ ΕΠ «ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ» 2021-2027 ΣΣΚΑΠ 2023-2027/ CLLD LEADER 2023-2027
	2.2. Προστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, γεωποικιλότητας και του τοπίου	-	ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ / LIFE / ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ / ΣΣΚΑΠ 2023-2027
	2.3. Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού	167. προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	CLLD LEADER 2023-2027 / ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
3 Ψηφιακές εφαρμογές - υπηρεσίες	3.1. Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών στους τομείς του περιβάλλοντος, του τουρισμού και του πολιτισμού	-	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ/CLLD LEADER 2023-2027 / ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΕΛΛΑΔΑ 2.0"
4 Τοπική Οικονομία – Επιχειρηματικότητα	a. Πράσινος και Ψηφιακός Μετασχηματισμός Επιχειρήσεων	024. Προηγμένες υπηρεσίες στήριξης για ΜΜΕ και ομίλους ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διαχείρισης, μάρκετινγκ και σχεδιασμού)	
	4.2. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων	-	ΣΣΚΑΠ 2023-2027/ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027
	4.3. Ανάπτυξη συνεργασιών και ανάδειξη τοπικών προϊόντων/υπηρεσιών	-	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ/CLLD LEADER 2023-2027
5 Ανθρώπινο Δυναμικό	5.1. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση επιχειρηματικής και τοπικής κοινότητας και καλλιέργεια συνείδησης της αξίας του Μινωικού Πολιτισμού και του brand Unesco	167. προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	-
	5.2. Αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	-	ΤΟΜΕΑΚΟ ΕΠ «ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ &

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»	ΆΛΛΗ ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
			ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ» 2021-2027/ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027/ CLLD LEADER 2023-2027
6 Διαχείριση, Προβολή – Προώθηση Εμβληματικών Διαδρομών	6.1. Ενιαία σήμανση, προβολή και προώθηση περιοχών UNESCO	165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού.	-
	6.2 Ενημέρωση - Πληροφόρηση και διευκόλυνση της περιήγησης των επισκεπτών	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.	-
7 Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	7.1. Πράσινες Υποδομές, θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021- 2027 / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ" 2021-2027 / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ" 2021-2027/ ΣΣΚΑΠ 2023-2027

3.3 ΣΥΝΕΡΓΙΕΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ, ΑΛΛΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

3.3.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΣΠΑ 2021-2027

Η ΟΧΕ εμφανίζει συνάφεια με **Τομεακά Προγράμματα της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027** από τα οποία μπορεί να αντλήσει συμπληρωματικούς πόρους για την υλοποίηση έργων και δράσεων. Ειδικότερα:

Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»

Το Πρόγραμμα στηρίζει την προώθηση των αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων με στόχους: 1) τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία και ενίσχυση της απασχολησιμότητας του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού, με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους έως 29 ετών εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης, 2) τη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης και ενίσχυση της ίσης πρόσβασης στην εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση, 3) την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και τη διασφάλιση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας και 4) την αντιμετώπιση της υλικής στέρησης.

Η ΟΧΕ εμφανίζει συνέργεια με τις παραπάνω προτεραιότητες σε ότι αφορά δράσεις κοινωνικού χαρακτήρα.

Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα»

Η ΟΧΕ εμφανίζει υψηλή συνάφεια και λειτουργεί παράλληλα και συμπληρωματικά με τους άξονες 2 και 4 του Προγράμματος, ήτοι 2 «Ενίσχυση Επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας» (ενδεικτικές δράσεις: Αναβάθμιση και ποιοτικός εκσυγχρονισμός του τουριστικού προϊόντος, ενθάρρυνση clusters ή/και συνεργασιών ΜΜΕ μεταξύ τους ή/και με μεγαλύτερες επιχειρήσεις, ψηφιακός μετασχηματισμός και τη στροφή σε φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες και προϊόντα) και 4 «ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου» (ενδεικτικές δράσεις: Reskilling-upskilling εργαζομένων σε δεξιότητες πράσινης μετάβασης, ανάπτυξη & ενίσχυση της επιχειρηματικότητας κυρίως της αυτοαπασχόλησης σε τομείς στρατηγικής στόχευσης, αναβάθμιση δεξιοτήτων, κ.α.).

Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός»

Το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» κινείται σε τρεις βασικούς στρατηγικούς άξονες: α) τον ψηφιακό μετασχηματισμό του Δημόσιου Τομέα, β) την ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων και γ) την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων.

Η ΟΧΕ είναι σε συνέργεια με τη στόχευση του Προγράμματος που αφορά στον ψηφιακό πολιτισμό και τις ψηφιακές δεξιότητες.

Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή»

Η ΟΧΕ είναι σε απόλυτη και άμεση συνέργεια με το εν λόγω Πρόγραμμα, καθώς πρόκειται για μια θεματική ΟΧΕ Πολιτισμού – Περιβάλλοντος. Η στρατηγική της ΟΧΕ εμπεριέχει και υιοθετεί πολλούς από τους στόχους του Προγράμματος και κυρίως λειτουργεί παράλληλα και συμπληρωματικά με τις προτεραιότητες: Προστασία της Βιοποικιλότητας, Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, Ολοκληρωμένη Διαχείριση Αποβλήτων – Μετάβαση στην Κυκλική Οικονομία.

Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»

Κεντρικός στόχος για την Κρήτη όπως και τα νησιά Βορείου και Νοτίου Αιγαίου είναι μεταξύ άλλων το «πρασίνισμα» και η μεταστροφή και περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού και της γαλάζιας οικονομίας προς πιο βιώσιμα και καινοτόμα πρότυπα βάσει των τοπικών αναγκών και συνθηκών.

Η ΟΧΕ εμφανίζει συνάφεια με τις προτεραιότητες του Προγράμματος που αφορούν στην ενίσχυση και προώθηση της επιχειρηματικότητας, την κυκλική οικονομία και την κλιματική ουδετερότητα.

Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027

Βασικός στόχος του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027, είναι η υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των τομέων της Γεωργίας και των τροφίμων, με τη διασφάλιση βιώσιμων αγροτικών εισοδημάτων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καθώς και με την ενίσχυση του κοινωνικοοικονομικού ιστού των αγροτικών περιοχών, συμβάλλοντας παράλληλα στην επίτευξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων.

Η ΟΧΕ συνάδει με την ΣΣΚΑΠ ιδίως στο σκέλος της στόχευσης για την προστασία της βιοποικιλότητας, τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την τοπική ανάπτυξη μέσω τοπικών στρατηγικών (Leader).

Πρόγραμμα «Αλιείας, Υδατοκαλλιέργειας και Θάλασσας»

Όραμα του Προγράμματος είναι η μετάβαση σε μια ανθεκτική, ανταγωνιστική και περιβαλλοντικά φιλική αλιεία και υδατοκαλλιέργεια, αρμονικά ενταγμένων στο πλαίσιο της κυκλικής και ενεργειακά αποδοτικής οικονομίας, με έμφαση στη γνώση, την καινοτομία και την αξιοποίηση της τεχνολογικής ανάπτυξης, και την ενδυνάμωση των τοπικών κοινωνιών ώστε να επωφελούνται από τις ευκαιρίες που προσφέρει η βιώσιμη γαλάζια οικονομία. Δεδομένου ότι η περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ περιλαμβάνει και παράκτιους οικισμούς με σχετική αλιευτική δραστηριότητα εμφανίζει μεν συνέργεια με το Πρόγραμμα αλλά μικρότερου βαθμού συγκριτικά με άλλα Προγράμματα που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Πρόγραμμα Interreg VI-A, Ελλάδα-Κύπρος 2021-2027

Η ΟΧΕ λειτουργεί συμπληρωματικά με το εν λόγω διασυνοριακό πρόγραμμα ως προς τις ακόλουθες συναφείς (ενδεικτικές) δράσεις: δράσεις προώθησης του τουρισμού και του εναλλακτικού τουρισμού, δράσεις εξασφάλισης προσβασιμότητας για όλες τις ομάδες πληθυσμού, ιδιαίτερα τις πλέον ευάλωτες (άτομα τρίτης ηλικίας και ΑμεΑ), δράσεις σε χώρους και υποδομές τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, δράσεις για την αξιοποίηση καινοτόμων τεχνολογιών για την ανάδειξη περιοχών τουριστικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και την περιήγηση σε αυτές, δράσεις για την αναβίωση, αναπαράσταση και διάδοση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών τεκμηρίων.

3.3.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Α. Εθνικό Επίπεδο

Νέο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό³⁹

Το Νέο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό το οποίο έχει τεθεί σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση έως τις 15 Σεπτεμβρίου 2024, θέτει τα θεμέλια αντιμετώπισης της άναρχης τουριστικής ανάπτυξης με στόχους:

- ✓ Τη στήριξη της ανοδικής δυναμικής του Ελληνικού τουρισμού και την παγίωση της χώρας ως ανταγωνιστικού παγκόσμιου προορισμού, με την προσφορά κατάλληλης γης και χωροθετικών όρων που θα διευκολύνουν τις τουριστικές επενδύσεις.
- ✓ Την υποστήριξη θεματικών μορφών τουρισμού παράλληλα με τον τουρισμό ήλιου-θάλασσας, την προώθηση σύγχρονων τουριστικών προϊόντων, καταλυμάτων (νέων και υφιστάμενων) και ειδικών τουριστικών υποδομών υψηλής ποιότητας, και την ισορροπία μεταξύ κλασικών και αναδυόμενων τουριστικών μοντέλων.
- ✓ Τις διασυνδέσεις μεταξύ διαφορετικών μορφών τουρισμού με βάση την έννοια της σύνθετης τουριστικής εμπειρίας και της πολλαπλότητας των τουριστικών πόρων (φυσικών, πολιτιστικών κλπ.), και μεταξύ του τουρισμού και άλλων οικονομικών κλάδων οι οποίοι μπορούν να διασυνδεθούν στην αλυσίδα αξίας του τουριστικού προϊόντος.
- ✓ Την μείωση των δια- και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων τουριστικής ανάπτυξης και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.
- ✓ Τη χωρική οργάνωση του τουρισμού με άξονες την ενίσχυση των οργανωμένων μορφών χωροθέτησης, την καινοτομία στο τουριστικό προϊόν, τη διεύρυνση της τουριστικής περιόδου, την ολοκληρωμένη διαχείριση των προορισμών, την αντιμετώπιση φαινομένων υπερτουρισμού.
- ✓ Την προσαρμογή του τουρισμού στην Κλιματική Αλλαγή.
- ✓ Την προώθηση υποδομών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος αναγκαίων για την τουριστική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανόμενων των μεταφορών, των περιβαλλοντικών υποδομών και των ψηφιακών υποδομών.
- ✓ Την απλούστευση των διαδικασιών χωροθέτησης και το συντονισμό όλων των βαθμίδων σχεδιασμού που επηρεάζουν τον τουρισμό.

Ειδικότερα, οι κατευθύνσεις που ορίζονται για τους **αρχαιολογικούς χώρους, τα μνημεία και τους ιστορικούς τόπους** είναι:

- Εξασφάλιση της προσβασιμότητας, της επισκεψιμότητας και της οργάνωσής τους, εξωραϊσμός του περιβάλλοντος χώρου, έλεγχος χρήσεων και της εγκατάστασης δικτύων υποδομής, ώστε να διασφαλίζεται η βέλτιστη ανάδειξή τους.
- Ανάδειξη, διατήρηση και διαχείριση των αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και ιστορικών τόπων με τη συγκρότησή τους σε πολυθεματικά δίκτυα.
- Μέριμνα για την ανάδειξη και συνολική διαχείριση του τοπίου, ώστε να αναδεικνύεται η άρρηκτη σχέση των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων με το ευρύτερο περιβάλλον τους

Για τον **πολιτιστικό τουρισμό** μεταξύ άλλων προβλέπονται:

- Αναβάθμιση και προβολή του μουσειακού, μνημειακού, αρχαιολογικού και λαογραφικού κεφαλαίου, με προτεραιότητα στις Αναπτυσσόμενες Περιοχές και τις Περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης και τις μη αναπτυγμένες περιοχές.
- Δράσεις ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων.

³⁹Σχέδιο ΚΥΑ του νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό, Παραδοτέο Β' Σταδίου, 2^η Φάση, Μάιος 2024

- Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών σε περιοχές χωροταξικής κλίμακας (περιφερειακή ενότητα και άνω), που θα διασυνδέουν συγκεντρώσεις αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, καθώς και σημαντικά μεμονωμένα τέτοια στοιχεία. Οι διαδρομές σκόπιμο είναι να ενσωματώνουν και αξιόλογα πολιτισμικά στοιχεία καθώς και μεμονωμένα μνημεία της φύσης.
- Διευκόλυνση με ρυθμίσεις χρήσεων γης της δημιουργίας συμπληρωματικών (πωλητηρίων, χώρων εστίασης κ.ά.) δραστηριοτήτων στις άμεσα περιβάλλουσες περιοχές αρχαιολογικών χώρων και μουσείων με μεγάλη επισκεψιμότητα.

Όσον αφορά στον **γεωτουρισμό** οι κατευθύνσεις εστιάζουν:

- Στην ανάδειξη, προβολή και δραστηριότητες επισκεψιμότητας των γεωτόπων (σπήλαια, φαράγγια, απολιθωματοφόρες θέσεις, μεγάλα γεωλογικά ρήγματα, γεωμορφές και τοπία, κ.α.) και δραστηριότητες για την ένταξή τους σε τουριστικά δίκτυα (θεματικά ή μη) ανάλογα με τα ιδιαίτερα (γενικά ή ειδικά) χαρακτηριστικά που συγκεντρώνουν.
- Στην εξασφάλιση της προσβασιμότητάς τους και διαχείριση ροών επισκεπτών με σεβασμό στην αντοχή του εκάστοτε οικοσυστήματος.
- Στην ένταξή τους σε τουριστικά δίκτυα (θεματικά ή μη) ανάλογα με τα ιδιαίτερα (γενικά ή ειδικά) χαρακτηριστικά που συγκεντρώνουν.

Αντίστοιχα, οι κατευθύνσεις για τον Τουρισμό υπαίθριων δραστηριοτήτων αθλητικής αναψυχής περιπέτειας και τον ποδηλατικό τουρισμό αφορούν στην:

- Δημιουργία μονοπατιών στην ύπαιθρο, ιδίως στον ορεινό και ημιορεινό χώρο, και σύνδεσή τους με διεθνή μονοπάτια, και με ενίσχυση της δημιουργίας δικτύων
- Ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων (σπορ) στον ορεινό χώρο (π.χ. ορειβασία, αναρρίχηση, αιωροπτερισμός, αλεξιπτώτο πλαιγιάς, κ.α.). Ορισμένες από τις δραστηριότητες αυτές μπορούν να αναπτυχθούν σε μικρότερο βαθμό και στον ημιορεινό και πεδινό χώρο.
- Δημιουργία αναρριχητικών πεδίων.
- Δημιουργία δικτύου ποδηλατικών διαδρομών στην ύπαιθρο, και σύνδεσή τους με το διευρωπαϊκό δίκτυο ποδηλάτου.

Ακόμη το υπό διαβούλευση νέο Χωροταξικό για τον Τουρισμό δίδει κατευθύνσεις για τις γενικές υποδομές που επηρεάζουν τον τουρισμό και μεταξύ άλλων αναφέρονται:

- **Μεταφορικές υποδομές:** Πλήρης κάλυψη των τουριστικών πόρων με ειδικές σημάνσεις.
- **Υδρευση:** εξασφάλιση ποσοτικής και ποιοτικής επάρκειας των υδατικών πόρων που προορίζονται για την ύδρευση των περιοχών με προτεραιότητα τουρισμού.
- **Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων:** ορθολογικός σχεδιασμός και οργάνωση της ολοκληρωμένης διαχείρισης των απορριμμάτων, συμβολή των τουριστικών επιχειρήσεων με δράσεις μείωσης των παραγόμενων αποβλήτων τους και φιλικότερη προς το περιβάλλον διαχείρισή τους, κ.α.
- **Τηλεπικοινωνίες:** εξασφάλιση πρόσβασης με υψηλές ταχύτητες στο διαδίκτυο και με χαμηλό κόστος.
- **Υγεία:** πύκνωση και αναβάθμιση των υποδομών υγείας, ειδικά στις δυσπρόσιτες ορεινές περιοχές άμεση, τουλάχιστον, προώθηση των εφαρμογών της τηλεϊατρικής.

Η στρατηγική της ΟΧΕ λαμβάνει υπόψη τις κατευθύνσεις του υπό διαβούλευση Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό και οι παραπάνω στόχοι και κατευθύνσεις ενσωματώνονται στη φιλοσοφία, τη στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης της ΟΧΕ.

Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025⁴⁰

Στο ΕΠΑ οι προτεραιότητες που έχουν τεθεί για τον τουρισμό είναι: 1) η προώθηση του τουρισμού σε παραδοσιακές και αναδυόμενες νέες αγορές, 2) η προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού, 3) η ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος και 4) η προστασία, ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επιπρόσθετα, έχουν τεθεί προτεραιότητες στον τομέα του πολιτισμού και των δημιουργικών βιομηχανιών, καθώς η τουριστική πρόταση της Ελλάδας συνδέεται άρρηκτα με τον πολιτιστικό της πλούτο (αρχαιολογικοί και ιστορικοί τόποι μνήμης, μουσεία, καλλιτεχνικά δρώμενα κ.α.). Οι προτεραιότητες αφορούν σε: 1) Μουσεία και πολιτιστικά κέντρα, 2) Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού, 3) Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες και 4) Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές.

Η Στρατηγική της ΟΧΕ βρίσκεται σε απόλυτη συνάφεια με τα παραπάνω και λειτουργεί συμπληρωματικά, συνεισφέροντας στην προσπάθεια επίτευξης των συγκεκριμένων εθνικών στόχων.

Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0)⁴¹

Το Σχέδιο αναπτύσσεται σε τέσσερις πυλώνες⁴² όπου ο τουρισμός, ως ένας από τους κύριους τομείς οικονομικής δραστηριότητας της χώρας, σχετίζεται και συνεργάζεται με όλους τους πυλώνες, ως εξής:

- Υποστηρίζει την πράσινη μετάβαση μέσω παρεμβάσεων για την ενίσχυση της ενεργειακής αποδοτικότητας των τουριστικών εγκαταστάσεων.
- Συνεισφέρει στον ψηφιακό μετασχηματισμό, προωθώντας και ενισχύοντας ψηφιακά παρεχόμενες υπηρεσίες, και προβλέποντας την υλοποίηση διαδικασιών και ενεργειών που αφορούν τουριστικές υποδομές και εγκαταστάσεις, μέσω διαδικτύου.
- Υποστηρίζει την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμη λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜΜΕ μέσω του επανασχεδιασμού του τουριστικού προϊόντος και τον επαναπροσδιορισμό της ταυτότητας της τουριστικής πρότασης της χώρας.
- Ενισχύει την κοινωνική και εδαφική συνοχή, υποστηρίζοντας τον τουριστικό τομέα σε όλες τις περιοχές όπου αναπτύσσονται τουριστικές δραστηριότητες.
- Ενισχύει την υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, υποστηρίζοντας τη βελτίωση του τουριστικού προϊόντος και προωθώντας διαφορετικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

Η στρατηγική της ΟΧΕ είναι σε απόλυτη συνάφεια με τα παραπάνω και υποστηρίζει τους εξής άξονες: 1.4 «Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας», 2.3 «Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων», 3.1 «Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας», 4.6 «Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας» και 4.7 «Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών».

⁴⁰ <http://epa.gov.gr/>

⁴¹ <https://greece20.gov.gr/>

⁴² 1. Πράσινη Μετάβαση, 2. Ψηφιακή Μετάβαση, 3. Απασχόληση- Δεξιότητες -Κοινωνική Συνοχή, 4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

Εθνική στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης

Ο σχεδιασμός της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-2027, οδήγησε στον προσδιορισμό οκτώ (8) τομέων προτεραιότητας που ουσιαστικά ταυτίζονται με τους οκτώ (8) τομείς προτεραιότητας της περιόδου 2014-2020. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται οι συναφείς με την Στρατηγική της ΟΧΕ τομείς προτεραιότητας ήτοι Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες, Περιβάλλον, Κυκλική Οικονομία, Τουρισμός, Αγροδιατροφή και Ψηφιακές Τεχνολογίες.

Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025⁴³

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025, αποτελεί την εθνική στρατηγική για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας. Αναφορικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό στους τομείς του τουρισμού και πολιτισμού ισχύουν τα κάτωθι:

ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ψηφιοποίηση και κωδικοποίηση/ταξινόμηση πολιτιστικού αποθέματος. ✓ Ψηφιακές υπηρεσίες και εφαρμογές φορέων πολιτισμού για τον εμπλουτισμό της φυσικής επίσκεψης/εμπειρίας ή την απομακρυσμένη πρόσβαση (αφορά μουσεία ανεξαρτήτως αντικειμένου, μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους, φορείς σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας). ✓ Βελτίωση της ποιότητας, της διαλειτουργικότητας και της πρόσβασης σε δεδομένα. ✓ Ενίσχυση της ψηφιοποίησης πολιτιστικών φορέων. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ανάπτυξη προηγμένων ψηφιακών υπηρεσιών για τη βελτίωση της εμπειρίας του επισκέπτη πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το ταξίδι. ✓ Προώθηση του τουριστικού προϊόντος εμπλουτίζοντας το ψηφιακό υλικό, αξιοποιώντας πολλαπλές πηγές και συνεργασίες με παρόχους από τον ιδιωτικό τομέα, με παράλληλη ενίσχυση του κλάδου για την αξιοποίησή του. ✓ Αναβάθμιση ψηφιακών υπηρεσιών για τη διοικητική υποστήριξη του τουριστικού τομέα.

Η στρατηγική της ΟΧΕ δίδει ιδιαίτερη έμφαση και βαρύτητα στην ψηφιακή μετάβαση και ευθυγραμμίζεται απόλυτα με την στόχευση για ψηφιακό μετασχηματισμό στους τομείς του πολιτισμού και του τουρισμού όπου κατευθύνονται πόροι για την ανάπτυξη καινοτόμων ψηφιακών τουριστικών και πολιτιστικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Εθνική στρατηγική για την προσαρμογή στην Κλιματική αλλαγή

Ο πρωταρχικός σκοπός της Στρατηγικής είναι να συμβάλλει στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της χώρας στις επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή. Ο σχετικός Εθνικός Κλιματικός Νόμος στηρίζει τη δημιουργία ενός συνεκτικού πλαισίου για τη βελτίωση της προσαρμοστικής ικανότητας και της κλιματικής ανθεκτικότητας της χώρας και τη διασφάλιση της σταδιακής μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. Σχετικά μέτρα που προωθούνται είναι η προστασία των οικοσυστημάτων, η κυκλική οικονομία, οι πράσινες υποδομές, η εξοικονόμηση ενέργειας, η μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και η προώθηση ενός βιώσιμου αγροδιατροφικού τομέα.

Η ΟΧΕ βρίσκεται σε συνέργεια με τα προαναφερθέντα, καθώς επίσης και με τις κάτωθι στρατηγικές.

43 https://digitalstrategy.gov.gr/vivos_pdf?page=220

Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία

Το Σχέδιο είναι ένας οδικός χάρτης για να καταστεί η οικονομία της χώρας βιώσιμη και ανταγωνιστική με συγκεκριμένες δράσεις και κίνητρα μεταξύ άλλων για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών από τους πολίτες, τους φορείς κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, τις ενεργειακές κοινότητες και τις τοπικές κοινωνίες σε τομείς της κυκλικής οικονομίας (χειροτεχνία, οικοτεχνία, κ.α.).

Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων

Το επικαιροποιημένο Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων αφορά στην πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις και απευθύνεται σε μια ευρεία ομάδα εμπλεκόμενων μερών της εφοδιαστικής αλυσίδας, που περιλαμβάνει τους παραγωγούς προϊόντων, τους οικονομικούς παράγοντες και τους πολίτες/ καταναλωτές. Στο πλαίσιο των γενικών στόχων του περιλαμβάνονται η μείωση της ποσότητας των αποβλήτων, η μείωση των αρνητικών συνεπειών των παραγόμενων αποβλήτων, η μείωση της περιεκτικότητας των υλικών και προϊόντων σε επικίνδυνες ουσίες.

Εθνική στρατηγική για τα δάση

Η εθνική στρατηγική μεταξύ άλλων προωθεί την ενίσχυση του προληπτικού αντιπυρικού σχεδιασμού, την ανάπτυξη ανθεκτικών και προσαρμοσμένων οικισμών σε δασικές πυρκαγιές, τη συστηματική διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων, τη διατήρηση, αποκατάσταση και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών οικοσυστήματος.

Εθνική Στρατηγική για το Περπάτημα (ΕΣΠΕ)

Στην εν λόγω Εθνική Στρατηγική τίθενται μεταξύ άλλων στόχοι για την αύξηση του περπατήματος, την προώθηση του περιπατητικού τουρισμού, τη βελτίωση, αναβάθμιση και αναζωογόνηση του αστικού χώρου, την πολυτροπικότητα των μετακινήσεων.

Πέραν των παραπάνω, η ΟΧΕ λειτουργεί σε συνέργεια και με Κοινωνικές Στρατηγικές όπως:

- Την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και τη Μείωση της Φτώχειας.
- Την Εθνική στρατηγική για τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.
- Την Εθνική στρατηγική για την απασχόληση των νέων.
- Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025
- Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Επιπλέον, η ΟΧΕ εμφανίζει υψηλή συνέργεια με τα Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης των Υπουργείων Τουρισμού και Πολιτισμού.

Ειδικότερα:

Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Υπουργείου Τουρισμού 2021-2025

Η μετάβαση στην αειφόρο ανάπτυξη αποτελεί στρατηγικό πυλώνα της εθνικής στρατηγικής για τον Ελληνικό Τουρισμό. Μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Τουρισμού τίθενται οι κάτωθι Στρατηγικοί και Ειδικοί Στόχοι οι οποίοι ενσωματώνονται στην στρατηγική της ΟΧΕ:

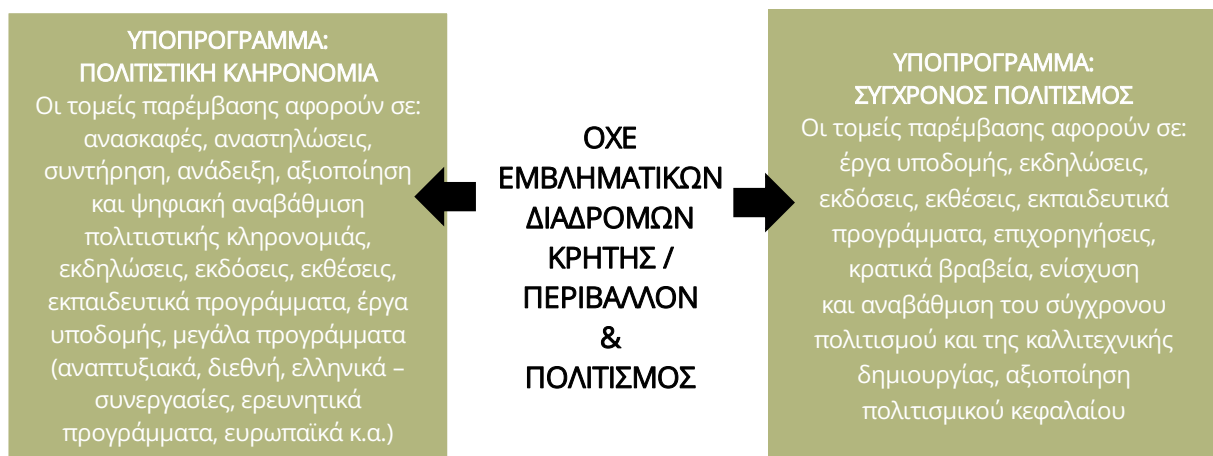

Στρατηγικοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι
Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση της γεωγραφικής διάχυσης της τουριστικής κίνησης Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου Αναβάθμιση υποδομών τουριστικών περιοχών με έμφαση στην φιλικότητα προς το περιβάλλον Στοχευμένη ενίσχυση του εσωτερικού τουρισμού, με ανάδειξη του κάθε προορισμού 365 μέρες το χρόνο
Διαφοροποίηση Τουριστικού Προϊόντος – Βελτίωση Ανταγωνιστικότητας	<ul style="list-style-type: none"> Βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών Προσέλκυση νέων επενδύσεων στον τουρισμό Ανάπτυξη και ανάδειξη του θεματικού τουρισμού όλο το χρόνο
Ενίσχυση Προστιθέμενης Αξίας Δεξιότητων Ανθρώπινου Παράγοντα στον Τουρισμό	<ul style="list-style-type: none"> Βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης των στελεχών του τουρισμού όλων των βαθμίδων Συνεχής Εκπαίδευση και κατάρτιση όλων των επαγγελματιών τουρισμού Ρύθμιση και ενίσχυση της πιστοποίησης προσόντων των επαγγελματιών του τουρισμού
Προώθηση του ελληνικού τουριστικού Προϊόντος διεθνώς	<ul style="list-style-type: none"> Προσέγγιση και άνοιγμα νέων τουριστικών αγορών. Προώθηση και προβολή των θεματικών μορφών τουρισμού. Προσέλκυση τουριστών με υψηλότερη κατά κεφαλή δαπάνη

Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟ) 2021-2025

Για την περίοδο 2021–2025, η στρατηγική του ΥΠΠΟ επικεντρώνεται: α) στην προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και της σύγχρονης δημιουργίας, την ενίσχυση της πολιτιστικής και δημιουργικής οικονομίας ως βασικού πυλώνα ανάπτυξης και β) στη συμβολή του πολιτισμού στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Χώρας καθώς και την ενδυνάμωση των διακρατικών συνεργασιών με απώτερο στόχο την ανάδειξη της Ελλάδας ως διεθνούς πολιτιστικού πόλου.

Το Τομεακό Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε Υποπρογράμματα (Πολιτιστική Κληρονομιά, Σύγχρονος Πολιτισμός) εκ των οποίων η ΟΧΕ σχετίζεται με τα δύο κάτωθι:

Β. Περιφερειακό Επίπεδο**Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027**

Το πρόγραμμα «Κρήτη» 2021-2027 υιοθετεί τους τέσσερις αναπτυξιακούς στόχους του Στρατηγικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας για Ποιοτική Ανάπτυξη, Ενεργό Περιβαλλοντική Διαχείριση, Δυναμική Κοινωνική Συνοχή και Αποτελεσματική Διακυβέρνηση. Συγκροτείται από 8 προτεραιότητες ως ακολούθως:

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1 (ΕΤΠΑ) : Προώθηση της Καινοτομίας και στήριξη της επιχειρηματικότητας

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 2 (ΕΤΠΑ) : Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3 (ΕΤΠΑ) : Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4 (ΕΤΠΑ) : Ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και της Κοινωνικής Συνοχής

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 5 (ΕΚΤ+) : Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 6 (ΕΤΠΑ): Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαίθρου

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 7: Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 8: Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+

Στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής 2021-2027 θεσπίστηκε ο Στόχος Πολιτικής (ΣΠ) 5: «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών» στον οποίο περιλαμβάνεται ο Ειδικός Στόχος (ΕΣ) 5.2 «ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών περιοχών» όπου εντάσσεται η ΟΧΕ εμβληματικών διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός.

Περιφερειακή Διάσταση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Η στρατηγική RIS Crete 2021-2027 έχει διαμορφωθεί σε ένα εύρος που περιλαμβάνει την ανάληψη επενδύσεων για την αξιοποίηση καινοτομιών (ως προϊόντα) που έχουν αναπτυχθεί ή /και για την ενσωμάτωσή τους σε παραγωγικές διαδικασίες, καθώς και τη στήριξη της επιχειρηματικής ανάκαμψης με επενδύσεις σε νέες δραστηριότητες. Στην Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 διατηρούνται οι τομείς εξειδίκευσης Τουρισμού - Πολιτισμού και Αγροδιατροφής με σαφέστερο ωστόσο προσανατολισμό, ενώ εισάγονται δύο νέοι τομείς εξειδίκευσης, των ψηφιακών τεχνολογιών και της βιώσιμης χρήσης των πόρων εισάγοντας τις αρχές της κυκλικής οικονομίας που είναι ταυτόχρονα και οριζόντιοι καταλύτες, καθώς στηρίζουν το μετασχηματισμό και των άλλων παραγωγικών τομέων στην κατεύθυνση της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης.

Ειδικότερα, στους τομείς τουρισμού – πολιτισμού και αγροδιατροφής έχουν εξειδικευτεί περεταίρω οι προτεραιότητες της Περιφέρειας Κρήτης ως ακολούθως:

- **Ευφυής Τουρισμός - Πολιτισμός:** Η ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτομιών για το μετασχηματισμό του τουριστικού τομέα απευθύνεται σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων στις υποδομές και στη λειτουργία και αφορούν αξιοθέατα, προσβασιμότητα, υπηρεσίες (διαμονή, γαστρονομία και δραστηριότητες αναψυχής), διαθέσιμα πακέτα, εμπειρίες και βοηθητικές υπηρεσίες.
- **Βιώσιμη Διαχείριση των Πόρων:** Στην προγραμματική περίοδο 2021-2027 δίνεται βαρύτητα στην πράσινη μετάβαση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.
- **Βιώσιμη Αγροδιατροφή:** Η Αγροδιατροφή αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις και ευκαιρίες προσαρμογής μεταξύ των οποίων είναι η ανάδειξη της Κρητικής διατροφής και γαστρονομίας και η ενδυνάμωση των δεσμών της με τον τουρισμό.

Η Στρατηγική Στόχευση της ΟΧΕ είναι απόλυτα συμβατή, σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα προαναφερόμενα.

Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) Περιφέρειας Κρήτης

Μεταξύ των επιδιώξεων του ΠΧΠ είναι: 1) η προώθηση της χωρικής ολοκλήρωσης της Περιφέρειας με στόχευση εκτός των άλλων: α) στην ανασυγκρότηση του γεωργο-περιβαλλοντικού αγροτο-διατροφικού τομέα, προς την κατεύθυνση ανάπτυξης ενός σύγχρονου προτύπου αγροτικής οικονομίας, και σύνδεσης της αγροτικής παραγωγής με τον ποιοτικό τουρισμό και β) στην προώθηση καινοτομικών πρωτοβουλιών στον τομέα του τουρισμού, μέσω πιλοτικών εγχειρημάτων, για τη μετάβαση προς έναν ποιοτικό, διαφοροποιημένο, οργανωμένο και πολυθεματικό τουρισμό, οικονομικά αποδοτικό και 2) η ολοκλήρωση των αναγκαίων χωρικών δράσεων για την προώθηση ενός προτύπου χωρικής οργάνωσης με παρεμβατικό χαρακτήρα και έμφαση σε στρατηγικούς στόχους όπως:

- αλλαγή του προτύπου ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας με επιδίωξη αποφόρτισης των υψηλών πιέσεων και αναβάθμισης του δομημένου χώρου στο υπεραναπτυγμένο βόρειο μέτωπο, και προώθηση ανάπτυξης πολυθεματικού τουρισμού στα ορεινά και ημιορεινά οικιστικά σύνολα
- υποστήριξη συνδυασμένης πολιτικής προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος

Για τους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού επιδιώκεται προστασία, διατήρηση και συνδυασμένη ανάδειξη με έμφαση στη δημιουργία δικτύων ολοκληρωμένων αρχαιολογικών πάρκων και φυσικών χώρων με παράλληλες εφαρμογές νέων τεχνολογιών και ανάπτυξη δικτύων γεωπολιτιστικών διαδρομών.

Επιπλέον για τους μικρούς οικισμούς επαναπροσδιορίζεται ο ρόλος τους και εμπλουτίζονται με υποστηρικτικές υποδομές για να καταστούν ελκυστικοί, με άξονες αναφοράς τον πολιτισμό, το φυσικό περιβάλλον, τον ποιοτικό τουρισμό και την παραγωγή - πιστοποίηση γεωργο-περιβαλλοντικών προϊόντων.

Η στρατηγική της ΟΧΕ υπακούει στις κατευθύνσεις του ΠΧΠ και ενσωματώνει δράσεις που συνεισφέρουν στην επίτευξη των στόχων και επιδιώξεών του στους τομείς του πολιτισμού, του περιβάλλοντος, του τουρισμού και της βιώσιμης ανάπτυξης εν γένει.

Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτης (ΠΠΑ) 2021-2025

Το ΠΠΑ θέτει ως αναπτυξιακούς στόχους την Έξυπνη, Πράσινη και Κοινωνική Ανάπτυξη, την Ανάπτυξη Υποδομών και την Ενίσχυση της Εξωστρέφειας. Ειδικότερα και σε ότι αφορά τον τομέα του τουρισμού επιδιώκονται: 1) Η ανάδειξη του πολιτισμού ως ανταγωνιστικό στοιχείο του τουριστικού προϊόντος, 2) η αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών του τουρισμού, 3) η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, 4) η ισχυροποίηση του brand name, 5) η ενίσχυση της συνοχής της αλυσίδας αξίας του τουρισμού και 6) η ανάπτυξη διασυνδέσεων με άλλες αλυσίδες αξίας και συμπλέγματα.

Οι άξονες προτεραιότητας του Προγράμματος που συσχετίζονται άμεσα με την ΟΧΕ, είναι οι εξής:

- Προώθηση τουρισμού με έμφαση σε ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές
- Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
- Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Μουσεία και πολιτιστικά κέντρα
- Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού

- Ενίσχυση επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας σε εθνικές και διεθνείς αγορές
- Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος
- Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς
- Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
- Ολοκληρωμένη ανάπτυξη αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών
- Οδική ασφάλεια και οδικές υποδομές
- Εκπαίδευση – κατάρτιση εργαζομένων
- Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη

Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή Περιφέρειας Κρήτης (ΠΕΣΠΚΑ)

Η ΟΧΕ εμφανίζει συνέργεια και συμπληρωματικότητα με το ΠΕΣΠΚΑ Κρήτης καθώς σε αυτό προτείνονται μέτρα και δράσεις για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στους τομείς του τουρισμού, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της βιοποικιλότητας, ήτοι:

Βιοποικιλότητα /οικοσυστήματα: α) βελτίωση της γνώσης για την βιοποικιλότητα και την επίδραση της κλιματικής αλλαγής, β) προστασία και ενίσχυση της βιοποικιλότητας, γ) παρακολούθηση της κινητικότητας εισβολικών ξενικών ειδών και δ) ενημέρωση και ευαισθητοποίηση.

Τουρισμός: α) Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή των τουριστικών εγκαταστάσεων, β) υποστήριξη του τουρισμού για την προσαρμογή του στην κλιματική αλλαγή και την αντιμετώπιση ακραίων φαινομένων (π.χ. ανάπτυξη χώρων πρασίνου σε τουριστικές περιοχές για την αντιμετώπιση της δυσφορίας των επισκεπτών, μέτρα ανάπτυξης ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως πολιτιστικός τουρισμός και οικοτουρισμός).

Πολιτιστική Κληρονομιά: α) εγκατάσταση συστημάτων καταγραφής και παρακολούθησης περιβαλλοντικών δεικτών και καιρικών φαινομένων στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα Κνωσού, Φαιστού, Μαλίων, Ζάκρου, Κυδωνίας, Ζώμινθου και στις οχυρώσεις προμαχωνικού τύπου ήτοι βενετικά τείχη Ηρακλείου και βενετικές οχυρώσεις Χανίων και σταδιακά στους υπόλοιπους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία 1ης προτεραιότητας, β) εφαρμογή μη-παρεμβατικών τεχνικών στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα (Κνωσός, Φαιστός, Μάλια, Ζάκρο, Κυδωνία, Ζώμινθος) και στις οχυρώσεις προμαχωνικού τύπου (βενετικά τείχη Ηρακλείου και βενετικές οχυρώσεις Χανίων) και σταδιακά στους υπόλοιπους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία 1ης προτεραιότητας, που θα εξασφαλίζουν τη συνεχή καταγραφή της παραμόρφωσης, φθοράς ή αλλοίωσης που προκαλούν τα κλιματικά φαινόμενα και γ) διαχείριση των κινδύνων από την κλιματική αλλαγή στην πολιτιστική κληρονομιά.

Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων Κρήτης (ΠΕΣΔΑΚ)

Ο σχεδιασμός προβλέπει ανά Περιφερειακή Ενότητα έργα διαχείρισης σύμμεικτων αστικών στερεών αποβλήτων, προδιαλεγμένων βιοαποβλήτων, και ανακυκλώσιμων αποβλήτων. Η Στρατηγική της ΟΧΕ συνεισφέρει με σχετικές δράσεις υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων μικρής κλίμακας στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της ανακύκλωσης και της επανάχρησης απορριμμάτων.

Τουριστικός Στρατηγικός Σχεδιασμός & Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2024 – 2028

Η ΟΧΕ συνεργεί και συνάδει με τον Περιφερειακό Τουριστικό Σχεδιασμό και τους στρατηγικούς στόχους του μεταξύ των οποίων αναφέρονται η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, η εστίαση στην εμπειρία του επισκέπτη, μέσα από την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και την ανάδειξη της αυθεντικότητας του προορισμού, η ενίσχυση της εφαρμογής βιώσιμων

πρακτικών σε όλη την τουριστική αλυσίδα και η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η ενσωμάτωση καινοτομίας στον τουρισμό, κ.α.

Άλλα Στρατηγικά Σχέδια

Άλλα στρατηγικά σχέδια με τα οποία συνεργεί και συνάδει η Στρατηγική της ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός είναι:

- Στρατηγικές Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (Τοπικά Προγράμματα Leader και Leader Αλιείας Κρήτης)
- Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Κρήτης
- Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
- Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής ποταμών Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης
- Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων Λεκανών Απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης
- Σχέδιο για την βελτίωση της οδικής ασφάλειας στην Περιφέρεια Κρήτης

Μνημόνιο Συνεργασίας Περιφέρειας Κρήτης και Υπουργείου Πολιτισμού για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της ΟΧΕ «Πολιτιστικές Διαδρομές Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων» 2021-2027

Το Υπουργείο Πολιτισμού αναδεικνύει τη μοναδική πολιτιστική ταυτότητα της Κρήτης στο πλαίσιο του φακέλου υποψηφιότητας για τη σειριακή εγγραφή έξι Μινωικών Ανακτόρων - Ζάκρου, Κνωσού, Φαιστού, Μαλίων, Ζωμίνθου, Κυδωνίας- στον Κατάλογο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO που έχει καταρτίσει η Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με τις Εφορείες Αρχαιοτήτων Κρήτης και την υποστήριξη της Περιφέρειας Κρήτης. Στη βάση του εν λόγω εγχειρήματος έχει υπογραφεί μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού με την Περιφέρεια Κρήτης. Σκοπός του Μνημονίου είναι η Περιφέρεια να αναλάβει τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (Ο.Χ.Ε.) «Πολιτιστικές Διαδρομές Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων» στο πλαίσιο της Ο.Χ.Ε. Εμβληματικών Διαδρομών του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 και μέσω αυτής να υλοποιηθούν αναγκαίες μελέτες και έργα προστασίας, ανάδειξης και ενοποίησης των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων, καθώς και αναβάθμισης και βελτίωσης υποδομών και προσβάσεων που θα εξισορροπούν τη διατήρηση των πολιτιστικών αξιών των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων με την ικανοποίηση των χρηστών (επισκέπτες, τοπική κοινωνία, επιχειρηματίες).

Γ. Ευρωπαϊκό / Διεθνές Επίπεδο

Εδαφική Ατζέντα 2030

Η Εδαφική Ατζέντα 2030 ορίζει δύο θεμελιώδεις στόχους: α) την Πράσινη Ευρώπη που προστατεύει τους κοινούς βιοτικούς πόρους και διαμορφώνει την κοινωνική μετάβαση και β) τη Δίκαιη Ευρώπη που προσφέρει προοπτικές για το μέλλον για όλες τις περιοχές και όλους τους ανθρώπους.

Η ΟΧΕ βρίσκεται σε συνάφεια με τους στόχους για: 1) τη βελτίωση των οικολογικών βιοτικών πόρων, για κλιματικά ουδέτερες και ανθεκτικές κωμοπόλεις, πόλεις και περιφέρειες, 2) την κυκλική οικονομία, 3) τη βιώσιμη ψηφιακή και φυσική συνδεσιμότητα των περιοχών, 4) την ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη και τη σύγκλιση της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης και της μείωσης των ανισοτήτων μεταξύ των περιοχών.

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης ΟΧΕ

Βάσει των κατευθύνσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν στον τουρισμό, οι κατάλληλες πολιτικές που διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων του σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο. Η προσέγγιση αυτή συνιστά τη βάση για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης στον τουρισμό ως παγκόσμια στρατηγική επιλογή η οποία υπακούει και υπηρετεί τους 17 Στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης⁴⁴, όπως αυτοί τέθηκαν και εγκρίθηκαν στο πλαίσιο της Ατζέντας 2030. Ειδικότερα, η ΟΧΕ «συνομιλεί» άμεσα με τους κάτωθι στόχους:

Στόχος 4: Ποιοτική Εκπαίδευση. Επιδιώκεται η αύξηση των νέων και των ενηλίκων που αποκτούν κατάλληλες δεξιότητες, για απασχόληση, αξιοπρεπή εργασία και επιχειρηματικότητα.

Στόχος 8: Αξιοπρεπής Εργασία και Βιώσιμη Ανάπτυξη. Ο Στόχος επιδιώκει μεταξύ άλλων το σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών που προωθούν τον βιώσιμο τουρισμό, ο οποίος δημιουργεί θέσεις εργασίας και προάγει τοπικούς πολιτισμούς και προϊόντα.

Στόχος 11: Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες. Επιδίωξη του Στόχου είναι και η ενίσχυση των προσπαθειών για προστασία και διαφύλαξη της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.

Στόχος 12: Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή. Επιδιώκεται μεταξύ άλλων η ανάπτυξη και εφαρμογή εργαλείων παρακολούθησης του αντίκτυπου της βιώσιμης ανάπτυξης στον τουρισμό, ο οποίος δημιουργεί θέσεις εργασίας και προωθεί την τοπική κουλτούρα και τα τοπικά προϊόντα.

Στόχος 13: Δράση για το Κλίμα. Ζητούμενο αποτελεί η ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της προσαρμοστικής ικανότητας έναντι των κινδύνων και των φυσικών καταστροφών που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή και η ενσωμάτωση σχετικών μέτρων σε όλες τις στρατηγικές και τους σχεδιασμούς.

Διακήρυξη CORK 2.0⁴⁵- Βελτίωση της ζωής στις αγροτικές περιοχές

Υπό το βάρος της ανησυχίας για εγκατάλειψη της υπαίθρου και της ανάγκης οι αγροτικές περιοχές και κοινότητες να παραμείνουν ελκυστικοί τόποι διαμονής και εργασίας, μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες και ευκαιρίες και μέσω της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας σε παραδοσιακούς αλλά και νέους τομείς της οικονομίας προωθούνται δέκα κατευθύνσεις πολιτικής με ζητούμενο τη βελτίωση της ζωής στις αγροτικές περιοχές:

- Προώθηση της αγροτικής ευημερίας
- Ενίσχυση των αγροτικών αλυσίδων αξίας
- Επενδύσεις στη βιωσιμότητα και τη ζωτικότητα των αγροτικών περιοχών
- Προστασία του αγροτικού περιβάλλοντος
- Διαχείριση φυσικών πόρων
- Ενθάρρυνση της δράσης για το κλίμα
- Ενίσχυση της γνώσης και της καινοτομίας
- Ενίσχυση της αγροτικής διακυβέρνησης
- Προώθηση της εφαρμογής και της απλούστευσης των πολιτικών
- Βελτίωση των επιδόσεων και της λογοδοσίας

Η ΟΧΕ αναπτύσσεται γεωγραφικά κυρίως στην ενδοχώρα της Κρήτης και η στρατηγική της υπακούει σε πολλές από τις παραπάνω κατευθύνσεις όπως η προώθηση της ευημερίας, η ενίσχυση της γνώσης

⁴⁴ https://gslegal.gov.gr/?page_id=5506<https://unric.org/el/17-%CF%8/>

⁴⁵ https://ec.europa.eu/enrd/sites/default/files/cork-declaration_el.pdf

και της καινοτομίας, η ενθάρρυνση της δράσης για το κλίμα, η διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, κ.α.

Ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ⁴⁶

Το όραμα που διαμορφώνεται για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ με χρονικό ορίζοντα το 2040 είναι να καταστούν ισχυρότερες, συνδεδεμένες, ανθεκτικές και ευημερούσες με ειδικότερη στόχευση να:

- καταστούν **ελκυστικοί τόποι** που αξιοποιούν στο έπακρο τα μοναδικά τους πλεονεκτήματα και δυνατότητες,
- συμμετέχουν στην **πολυεπίπεδη και τοποκεντρική διακυβέρνηση**, με ολοκληρωμένες στρατηγικές και συμμετοχικές προσεγγίσεις,
- καταστούν **δυναμικές** κοινότητες που εστιάζουν στην ευζωία, την ευημερία και την ποιότητα ζωής,
- καταστούν ακμάζουσες πηγές **φυσικών πόρων**, οι οποίες ενισχύονται από τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας και συμβάλλουν στην επίτευξή τους, συμπεριλαμβανομένης της **κλιματικής ουδετερότητας**,
- επωφελούνται πλήρως από την **ψηφιακή καινοτομία**,
- αποτελούνται από άτομα **με επιχειρηματικό και καινοτόμο πνεύμα** και **επαρκείς δεξιότητες**,
- καταστούν **δραστήρια μέρη** που διαθέτουν αποδοτικές, προσβάσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες.

Η στρατηγική της ΟΧΕ συνεισφέρει στην επίτευξη των παραπάνω στόχων οι οποίοι αφορούν και στην περιοχή παρέμβασης, καθώς αποτελείται κατά βάση από αγροτικές περιοχές και κοινότητες.

Νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Πολιτισμό

Η Νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Πολιτισμό⁴⁷ επισημαίνει ότι οι κλάδοι του πολιτισμού και της δημιουργίας μπορούν να επιφέρουν βελτιώσεις στη ζωή των πολιτών, να μεταμορφώνουν κοινότητες, να δημιουργούν ανάπτυξη και απασχόληση και να προκαλούν δευτερογενείς επιδράσεις σε άλλους τομείς της οικονομίας.

Η νέα ατζέντα υποστηρίζει τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς ώστε να ανταπεξέλθουν στις σύγχρονες προκλήσεις και να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που προσφέρει η μετάβαση στην ψηφιακή εποχή.

Η ΟΧΕ βρίσκεται σε απόλυτη συνάφεια και συνέργεια με τους κάτωθι στόχους της Ατζέντας:

1. Αξιοποίηση της δύναμης του πολιτισμού και της πολιτιστικής πολυμορφίας για κοινωνική συνοχή και ευημερία.
2. Στήριξη της πολιτιστικής δημιουργικότητας στην εκπαίδευση και την καινοτομία, για την απασχόληση και την ανάπτυξη.
3. Ενίσχυση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων.

Ευρωπαϊκή ατζέντα για τον τουρισμό 2030

Την 1η Δεκεμβρίου 2022, το Συμβούλιο της ΕΕ ενέκρινε την Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Τουρισμό 2030⁴⁸ προκειμένου να βοηθήσει τα κράτη μέλη, τις δημόσιες αρχές, την Επιτροπή και τους

⁴⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_21_3162

⁴⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0267>

⁴⁸ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2022/12/01/new-european-agenda-for-tourism/>

ενδιαφερόμενους φορείς να καταστήσουν τον τουριστικό τομέα πιο πράσινο, πιο βιώσιμο, ανθεκτικό και ψηφιοποιημένο.

Για την επίτευξη των παραπάνω τίθενται πέντε (5) τομείς προτεραιότητας, με τις οποίες ευθυγραμμίζεται η ΟΧΕ, ήτοι: 1) Ενεργοποίηση του πλαισίου πολιτικής και της διακυβέρνησης, 2) Πράσινη μετάβαση, 3) Ψηφιακή μετάβαση, 4) Ανθεκτικότητα και ένταξη και 5) Δεξιότητες και υποστήριξη για μετάβαση.

Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία⁴⁹

Η Πράσινη Συμφωνία επιδιώκει να θέσει την ΕΕ σε τροχιά πράσινης μετάβασης, με απώτερο στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 και στηρίζει τον μετασχηματισμό της ΕΕ σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία με σύγχρονη και ανταγωνιστική οικονομία. Περιλαμβάνει αλληλένδετες πρωτοβουλίες που καλύπτουν το κλίμα, το περιβάλλον, την ενέργεια, τις μεταφορές, τη βιομηχανία, τη γεωργία και τη βιώσιμη χρηματοδότηση.

Η Πράσινη Συμφωνία επηρεάζει τους τουριστικούς προορισμούς και τη λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων, μέσω του νομοθετικού πλαισίου και των απαιτήσεων που σχετίζονται με την κλιματική προσαρμογή, την ενεργειακή διαχείριση, την προστασία της φύσης, της βιοποικιλότητας, κ.α.

Η στρατηγική της ΟΧΕ είναι σε απόλυτη σύνδεση και συνάφεια με την Πράσινη Συμφωνία καθώς προωθεί τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιλαμβάνει δράσεις στα πεδία της κλιματικής αλλαγής, της κυκλικής οικονομίας, της βιοποικιλότητας και του φυσικού περιβάλλοντος.

Στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Ο σκοπός της στρατηγικής είναι να υλοποιηθεί το όραμα με βάση το οποίο η ΕΕ θα καταστεί ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή έως το 2050, καθιστώντας την προσαρμογή πιο έξυπνη, πιο συστημική και ταχύτερη, και επιταχύνοντας τη διεθνή δράση. Η στρατηγική εξειδικεύει τις προθέσεις της ΕΕ μεταξύ άλλων να αυξήσει την υποστήριξη για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της προσαρμογής σε τοπικό επίπεδο, την ευρύτερη χρήση σχεδίων διαχείρισης της ξηρασίας, καθώς και τη βιώσιμη διαχείριση του εδάφους και της χρήσης γης. Το τοπικό επίπεδο αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της προσαρμογής, και ως εκ τούτου η στήριξη της ΕΕ θα συμβάλει στην επαύξηση της τοπικής ανθεκτικότητας, στην προώθηση της βιώσιμης και ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή αγροτικής ανάπτυξης, σε περισσότερες επενδύσεις σε λύσεις που εν γένει βασίζονται στη φύση (nature-based solutions), σε λύσεις που βασίζονται στη φύση για απορροφήσεις διοξειδίου του άνθρακα. Η στρατηγική της ΟΧΕ κατεξοχήν συνεισφέρει τόσο στο πεδίο της πρόληψης / θωράκισης, όσο και αποκατάστασης βλαβών.

Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν δεσμευτεί να θέσουν τη βιοποικιλότητα σε τροχιά ανάκαμψης έως το 2030. Η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της προστασίας της φύσης στην ΕΕ και βασικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Προκειμένου να υποστηριχθεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα τόσο της φύσης όσο και της γεωργίας, η στρατηγική θα λειτουργήσει παράλληλα με τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική εστιάζοντας στην προώθηση υγιών οικοσυστημάτων, στην αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων και τη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων, στην ανάπτυξη πράσινων υποδομών και λύσεων που βασίζονται στη φύση.

Πολιτική για την Καινοτομία

⁴⁹ <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/green-deal/>

Η πολιτική για την καινοτομία αποτελεί τον συνδεδετικό κρίκο μεταξύ της πολιτικής για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη, αφενός, και της βιομηχανικής πολιτικής, αφετέρου, αποσκοπεί δε στη δημιουργία ενός ευνοϊκού πλαισίου για την εισαγωγή ιδεών στην αγορά. Μέσω των πολυετών προγραμμάτων - πλαισίων για την έρευνα και την καινοτομία, η ΕΕ παρέχει χρηματοδοτήσεις με σκοπό: να ενισχύσει τη θέση της στον χώρο της επιστήμης, να ενισχύσει τη βιομηχανική καινοτομία, μεταξύ άλλων τις επενδύσεις σε βασικές τεχνολογίες, τη μεγαλύτερη πρόσβαση σε κεφάλαια και τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων, να αντιμετωπίσει σοβαρά κοινωνικά ζητήματα, όπως η κλιματική αλλαγή, οι βιώσιμες μεταφορές και η ανανεώσιμη ενέργεια, να εξασφαλίσει τη μετατροπή των τεχνολογικών καινοτομιών σε βιώσιμα προϊόντα με πραγματικές εμπορικές δυνατότητες – μέσω συμπράξεων με τη βιομηχανία και τις κυβερνήσεις, να ενισχύσει τη διεθνή συνεργασία στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας.

Στρατηγική για τον ψηφιακό μετασχηματισμό

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί βασική προτεραιότητα της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμβάλει στη διαμόρφωση των πολιτικών που ενισχύουν την αξιοποίηση των νέων ψηφιακών τεχνολογιών στην Ευρώπη, δημιουργούν νέες ευκαιρίες για επιχειρήσεις και καταναλωτές, στηρίζουν την πράσινη μετάβαση της ΕΕ και την εκπλήρωση του στόχου της για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, στηρίζουν τους πολίτες στην απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων και την κατάρτιση των εργαζομένων και συμβάλουν στην ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών, διασφαλίζοντας παράλληλα τον σεβασμό των βασικών δικαιωμάτων και αξιών.

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ / ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ

4.1 ΑΝΑΛΥΣΗ / ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΑΞΟΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΣΕ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ & ΠΡΑΞΕΙΣ (ΕΡΓΑ)

ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ (ΕΡΓΑ)	ΔΕΙΚΤΕΣ (ΕΚΡΟΩΝ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ)
1 Υποδομές – Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	1.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	93. Άλλες ανακατασκευές και εκσυγχρονισμοί οδών	1.1.1. Βελτίωση προσβασιμότητας – συνδεσιμότητας Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	1.1.1.1 Διασύνδεση αρχαιολογικών χώρων (Μελέτη διασύνδεσης Κνωσού με Άνω Αρχάνες)	RCO46 - μήκος ανακατασκευασμένων η εκσυγχρονισμένων οδών - εκτός ΔΕΔ-Μ RCR56 - εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών
				1.1.1.2 Βελτίωση της προσβασιμότητας των Μινωικών Ανακτορικών Συγκροτημάτων/μνημείων («Μελέτη Κυκλοφοριακών Ρυθμίσεων για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών του αρχαιολογικού χώρου Κνωσού & «Μελέτη αναβάθμισης της Ε.Ο. από κόμβο Βενιζελείου (κυκλικός) έως τον 19 (μελλοντικό) κόμβο Κνωσού»)	

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ (ΕΡΓΑ)	ΔΕΙΚΤΕΣ (ΕΚΦΡΩΝ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ)
	1.2. Αναβάθμιση /ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	166. προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	1.2.1. Προστασία και ανάδειξη Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	1.2.1.1 Ανάδειξη Αρχαιολογικού Χώρου Ζωμίνθου Δήμου Ανωγειών (μεταφερόμενο έργο)	<p>RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται</p> <p>RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται</p>
1 Υποδομές – Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	1.3. Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εμπειρίας των επισκεπτών	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.	1.3.1. Βελτίωση συνθηκών υποδοχής, ξενάγησης και περιήγησης των επισκεπτών	1.3.1.1 Έργα υποδοχής, εξυπηρέτησης και ασφάλειας επισκεπτών	<p>RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται</p> <p>RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται</p>
2 Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη και στις περιοχές Άνθρωπος και	2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.	2.1.1. Προστασία και ανάδειξη Αρχαιολογικών Χώρων, πολιτιστικών, θρησκευτικών και άλλων μνημείων	<p>2.1.1.1 Αποκατάσταση βυζαντινού ναού Παναγίας στην Αγία Ρουμέλη Σφακίων</p> <p>2.1.1.2 Αποκατάσταση βυζαντινού ναού Αγίου Παύλου Σφακίων</p>	<p>RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται</p> <p>RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και</p>

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ (ΕΡΓΑ)	ΔΕΙΚΤΕΣ (ΕΚΦΡΩΝ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ)
Βιόσφαιρα της UNESCO στα Λευκά Όρη & τα Αστερούσια		93. Άλλες ανακατασκευές κα εκσυγχρονισμοί οδών	2.1.2. Βελτίωση Προσβασιμότητας – Συνδεσιμότητας και βιωσιμότητας περιοχών Γεωπάρκων και περιοχών Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO	2.1.1.3 Αποκατάσταση ενετικού φρουρίου Χώρας Σφακίων και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου	τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
				2.1.2.1 Οδική παράκαμψη Οικισμού Αξού	RCO46 - μήκος ανακατασκευασμένων η εκσυγχρονισμένων οδών — εκτός ΔΕΔ-Μ RCR56 - εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών
				2.1.2.2 Γέφυρα Κολοκύθη (Σκινιά) & Γέφυρα Δεματίου	
2 Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO στα Λευκά Όρη & τα	2.3. Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	2.3.1. Πεζοπορικές Διαδρομές - Μονοπάτια	2.3.1.1 Δίκτυο πεζοπορικών διαδρομών στο Δήμο Σφακίων (Chania Trails Sfakia)	ΧΩΡΙΣ ΔΕΙΚΤΗ
				2.3.1.2 Διαδρομές Γεωπάρκου Ψηλορείτη	
				2.3.1.3 Διαδρομές Αστερουσίων	
				2.3.1.4 Διαδρομές Γεωπάρκου Σητείας	
				2.3.1.5 Ένταξη των Αστερουσίων στο Ε4	

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ (ΕΡΓΑ)	ΔΕΙΚΤΕΣ (ΕΚΡΟΩΝ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ)
Αστερούσια				2.3.1.6 Δημιουργία Προσβάσιμης Διαδρομής στον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς (μεταφερόμενο έργο)	ΧΩΡΙΣ ΔΕΙΚΤΗ
				2.3.2.1 Ποδηλατικές διαδρομές	
				2.3.2.2 Αναρριχητικές πίστες	
				2.3.2.3 Via Ferrata	
			2.3.2. Υποδομές - Εγκαταστάσεις εναλλακτικού τουρισμού	2.3.2.4 Αναβάθμιση και εξοπλισμός Χιονοδρομικού και μετατροπή του σε ορεινό καταφύγιο (μεταφερόμενο έργο)	
4 Τοπική Οικονομία - Επιχειρηματικότητα	4.1 ΕΣ 4.1. Πράσινος και Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων	024. Προηγμένες υπηρεσίες στήριξης για ΜΜΕ και ομίλους ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διαχείρισης, μάρκετινγκ και σχεδιασμού)	4.1.1 Στήριξη τοπικής οικονομίας - επιχειρηματικότητας	4.1.1.1 Ενίσχυση - βελτίωση ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε περιοχές UNESCO (ψηφιακή & πράσινη μετάβαση)	RCO01 - Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (εκ των οποίων: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες) RCR01 - Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες
5 Ανθρώπινο Δυναμικό	5.1. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση επιχειρηματικής και τοπικής κοινότητας και καλλιέργεια	167. προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός	5.1.1. Στήριξη της Τοπικής Κοινωνίας	5.1.1.1 Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Εμφύχωση (τοπικού πληθυσμού, παραγωγών, επαγγελματιών κ.α.)	ΧΩΡΙΣ ΔΕΙΚΤΗ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ (ΕΡΓΑ)	ΔΕΙΚΤΕΣ (ΕΚΡΟΩΝ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ)
	συνείδησης της αξίας του Μινωικού Πολιτισμού και του brand Unesco	από τις περιοχές Natura 2000			
6 Διαχείριση, Προβολή – Προώθηση Εμβληματικών Διαδρομών	6.1. Ενιαία σήμανση, προβολή και προώθηση περιοχών UNESCO	165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού.	6.1.1. Εξωστρέφεια - Προβολή Περιοχών UNESCO	6.1.1.1 Δράσεις προβολής – δημοσιότητας (σήμανση, festival UNESCO, εκθέσεις)	PSO911-Δράσεις Τουριστικής Προβολής RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
	6.2. Ενημέρωση - Πληροφόρηση και διευκόλυνση περιήγησης επισκεπτών	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.	6.2.1. Σημεία UNESCO	6.2.1.1 Λειτουργία του παλιού Δημοτικού Σχολείου Χόνδρου ως χώρου πληροφόρησης επισκεπτών	RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
		167. προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός		6.2.1.2 Κέντρο Πολιτισμού - ψηφιακό αποθετήριο Αστερουσίων	RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
			6.2.1.3 Αστεροσχολείο Σητείας	ΧΩΡΙΣ ΔΕΙΚΤΗ	

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ (ΕΡΓΑ)	ΔΕΙΚΤΕΣ (ΕΚΦΡΩΝ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ)
		από τις περιοχές Natura 2000			
7 Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής	7.1. Πράσινες Υποδομές, Θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.	7.1.1. Δράσεις αντιμετώπισης κλιματικής αλλαγής	7.1.1.1 Ανθεκτικότητα Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων στην κλιματική αλλαγή (Εγκατάσταση, συντήρηση, αναβάθμιση πυρόσβεσης Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων)	RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται

Σημείωση: Ο Άξονας 3 «Ψηφιακές εφαρμογές – υπηρεσίες» δεν εμφανίζεται στον παραπάνω πίνακα καθώς περιλαμβάνει παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από άλλες πηγές, όχι από τον ΕΣ 5.2 του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021- 2027.

4.1.1 ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 1

«Υποδομές – Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα»

Ειδικός Στόχος 1.1 Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα

Παρέμβαση / Δράση 1.1.1 Βελτίωση προσβασιμότητας - συνδεσιμότητας Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	1.1.1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ - ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΜΙΝΩΙΚΩΝ ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ
Δικαιούχος	Υποέργο 1: Περιφέρεια Κρήτης Υποέργο 2: Δήμοι Αρχανών Αστερουσίων & Ηρακλείου
Κύριος Πράξης (Έργου)	Υποέργο 1: Περιφέρεια Κρήτης Υποέργο 2: Δήμοι Αρχανών Αστερουσίων & Ηρακλείου
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	Υποέργο 1: Περιφέρεια Κρήτης Υποέργο 2: Δήμοι Αρχανών Αστερουσίων & Ηρακλείου
Περιγραφή Πράξης	<p>Η πράξη αφορά στη βελτίωση της προσβασιμότητας των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων και στη διασύνδεσή τους με αρχαιολογικούς χώρους στην ευρύτερη ζώνη τους. Ειδικότερα, η πράξη περιλαμβάνει τα εξής υποέργα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υποέργο 1: Βελτίωση της προσβασιμότητας των Μινωικών Ανακτορικών Συγκροτημάτων/μνημείων Το υποέργο περιλαμβάνει τη «Μελέτη Κυκλοφοριακών Ρυθμίσεων για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών του αρχαιολογικού χώρου Κνωσού» και τη «Μελέτη αναβάθμισης της Ε.Ο. από τον κόμβο Βενιζελείου (κυκλικός) έως τον 19 (μελλοντικό) κόμβο Κνωσού». • Υποέργο 2: Διασύνδεση αρχαιολογικών χώρων (Μελέτη διασύνδεσης Κνωσού με Άνω Αρχάνες) <p>Το υποέργο αφορά στην εκπόνηση μελέτης διασύνδεσης μέσω μονοπατιών του αρχαιολογικού χώρου της Κνωσού με τις Άνω Αρχάνες. Η περιπατητική διαδρομή θα περιλαμβάνει θέσεις φυσικού και ιστορικού ενδιαφέροντος καλύπτοντας μια απόσταση περίπου 10χλμ. Η διαδρομή έχει αφετηρία τα Ανάκτορα της Κνωσού, την περιοχή «Μετόχι Καπνιστού», την ενετική υδατογέφυρα της Αγίας Ειρήνης στα Σπήλια, συνεχίζει προς και μέσα στη δασική έκταση «Κεφάλια» Κάτω Αρχανών και την αρχαιολογική θέση «Φουρνί» και μέσω του αρχαιολογικού χώρου συνδέεται με τα μονοπάτια του Γιούχτα.</p>
Προϋπολογισμός	Υποέργο 1: 600.000€ Υποέργο 2: 500.000€ Σύνολο : 1.100.000€
Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	<p>Η σκοπιμότητα προκύπτει από την ανάγκη βελτίωσης της προσβασιμότητας, της οδικής ασφάλειας και της διευκόλυνσης της περιήγησης των επισκεπτών της Κνωσού, καθώς και στη διασύνδεση του Μινωικού Ανακτόρου με πολιτιστικούς και άλλους πόρους της ευρύτερης περιοχής με στόχο τον εμπλουτισμό και την αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας των επισκεπτών, αλλά και τη διάχυση της τουριστικής κίνησης προς την ενδοχώρα.</p> <p>Καταγράφεται συμβατότητα και συνέργεια με:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 • Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτης (ΠΠΑ) 2021-2025

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	1.1.1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ - ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΜΙΝΩΙΚΩΝ ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ			
	<ul style="list-style-type: none"> • Το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) Περιφέρειας Κρήτης • Τον Περιφερειακό Τουριστικό Στρατηγικό Σχεδιασμό • Το μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού με την Περιφέρεια Κρήτης για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ΟΧΕ «Πολιτιστικές Διαδρομές Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων» • Την Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης (προσβασιμότητα ΑμεΑ) 			
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	<p>Η πράξη συμβάλει στους Ειδικούς Στόχους:</p> <p>ΕΣ 1.1 «Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα»</p> <p>ΕΣ 1.3 Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εμπειρίας των επισκεπτών</p>			
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	93. Άλλες ανακατασκευές και εκσυγχρονισμοί οδών			
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	-			
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικείμενου Δράσης (Δείκτες Εκροών) & Τιμές στόχος 2029	RCO46 - Μήκος ανακατασκευασμένων ή εκσυγχρονισμένων οδών - εκτός ΔΕΔ-Μ Τιμή Στόχος: 7 χιλιόμετρα			
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	RCR56 - Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών Τιμή Στόχος: 20 λεπτά			
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	Η πράξη εμφανίζει συμπληρωματικότητα με την πράξη «Έργα υποδοχής, εξυπηρέτησης και ασφάλειας επισκεπτών»			
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο)	Η υλοποίηση θα γίνει σύμφωνα με τη νομοθεσία εκτέλεσης δημοσίων έργων.			
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	-			
Ωριμότητα υλοποίησης	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☒
	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☒	
Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024-2029			
Προαπαιτούμενα - Περιορισμοί	-			

Ειδικός Στόχος 1.2 Αναβάθμιση/ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων**Παρέμβαση / Δράση 1.2.1 Προστασία και ανάδειξη Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων**

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	1.2.1.1 ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΖΩΜΙΝΘΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ
Δικαιούχος	Εφορεία Αρχαιοτήτων Ρεθύμνου
Κύριος Πράξης (Έργου)	Εφορεία Αρχαιοτήτων Ρεθύμνου
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	Εφορεία Αρχαιοτήτων Ρεθύμνου
Περιγραφή Πράξης	<p>Η πράξη αφορά στο μεταφερόμενο έργο της Προγραμματικής Περιόδου 2014 - 2020 «Ανάδειξη Αρχαιολογικού Χώρου Ζωμίνθου Δήμου Ανωγείων» και περιλαμβάνει τις εξής εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διενέργεια δοκιμαστικών τομών στον χώρο ανέγερσης του φυλακίου, στον χώρο στάθμευσης και όπου αλλού κριθεί απαραίτητο. • Εκπόνηση μελέτης συντήρησης των αρχαίων κτιριακών καταλοίπων και υλοποίησή της. • Κατασκευή λιθοδομής οριοθέτησης του περιβάλλοντα χώρου. • Αντικατάσταση της υφιστάμενης περίφραξης από νέα. • Συμπλήρωση του συστήματος ηλεκτρονικής φύλαξης του χώρου. • Διαμόρφωση μικρού πλατώματος οριοθέτησης φυλακίου εισόδου. • Κατασκευή φυλακίου εισόδου και 6 πέτρινων καθιστικών εξωτερικά της εισόδου. • Κατασκευή σηπτικής δεξαμενής - απορροφητικού βόθρου. • Κατασκευή βοηθητικής εισόδου. • Συμπλήρωση του υφιστάμενου μόνιμου δικτύου λιθόστρωτων με τοπικές πλάκες. • Επιδιόρθωση - συμπλήρωση υφιστάμενων ξύλινων ραμπών και κιγκλιδωμάτων κατά μήκος της υφιστάμενης διαδρομής επίσκεψης και κατασκευή νέων για χρήση ΑΜΕΑ σε σημεία με υψομετρική διαφοροποίηση • Δημιουργία προσωρινών τμημάτων της διαδρομής με υλικά αναστρέψιμα με δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης. • Διαμόρφωση σημείων στάσης και χώρου στάθμευσης. • Κατασκευή - τοποθέτηση οδικών, ενδεικτικών, ενημερωτικών και πληροφοριακών πινακίδων κατά μήκος της διαδρομής από το χώρο στάθμευσης στην είσοδο του αρχαιολογικού χώρου, στο χώρο αναμονής της εισόδου και κατά μήκος της διαδρομής επίσκεψης. • Υποδομές ΑΜΕΑ: ενημερωτικές πινακίδες και πινακίδες σήμανσης της διαδρομής με έντονο κοντράστ και μεγάλους χαρακτήρες προκειμένου να είναι ευδιάκριτες, όπως και η τοποθέτηση σε χαμηλό ύψος, ώστε να είναι προσβάσιμες και σε άτομα σε αμαξίδιο. • Εισαγωγική ενημερωτική πινακίδα στην είσοδο του χώρου καθώς και πληροφοριακό υλικό προβολής (φυλλάδιο) σε γραφή Braille. • Σχεδιασμός και δημιουργία κατάλληλου οδηγού περιήγησης σε συμβατική μορφή και σε γραφή Braille.
Προϋπολογισμός	400.000€

Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	<p>Στόχος της πράξης είναι η προστασία, ανάδειξη και προβολή του αρχαιολογικού χώρου, καθώς και η κατασκευή των απαραίτητων υποδομών, προκειμένου να καταστεί επισκέψιμος και ασφαλής για τους επισκέπτες. Η προτεινόμενη πράξη αντιμετωπίζει τα κρίσιμα προβλήματα της συντήρησης και ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου, και ιδίως του ανακτόρου, αφού προφυλάσσει τα μνημεία από την επιβάρυνση της οχλούσας βλάστησης, την φθορά του φέροντος οργανισμού του και τις ανθρωπινες επεμβάσεις.</p> <p>Καταγράφεται συμβατότητα / συνέργεια με:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 • Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτης (ΠΠΑ) 2021-2025 • Τον Περιφερειακό Τουριστικό Στρατηγικό Σχεδιασμό • Το μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού με την Περιφέρεια Κρήτης για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ΟΧΕ «Πολιτιστικές Διαδρομές Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων» • Την Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης (προσβασιμότητα ΑμεΑ) 			
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	<p>Η πράξη συμβάλει στον Ειδικό Στόχο 1.2 «Αναβάθμιση /ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων»</p>			
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	<p>166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.</p>			
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	<p>-</p>			
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικειμένου Δράσης (Δείκτες Εκρών) & Τιμές στόχος 2029	<p>RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται Τιμή Στόχος: 1</p>			
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	<p>RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται Τιμή Στόχος: 5.000</p>			
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	<p>Καταγράφεται συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις 2.3.1.2 «Διαδρομές Γεωπάρκου Ψηλορείτη», 2.3.2.1, 2.3.2.2 (ποδηλατικές διαδρομές, αναρριχητικές πίστες) & 2.3.2.4 (αναβάθμιση & εξοπλισμός χιονοδρομικού κέντρου Ανωγείων και μετατροπή του σε ορεινό καταφύγιο) με τις οποίες διαμορφώνεται ένα δίκτυο υποδομών εναλλακτικού τουρισμού που αναμένεται να ενισχύσει την ελκυστικότητα, επισκεψιμότητα και βιωσιμότητα των ορεινών και ημιορεινών περιοχών.</p>			
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο)	<p>Η υλοποίηση θα γίνει σύμφωνα με τη νομοθεσία περί δημοσίων έργων.</p>			
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	<p>Ο φορέας λειτουργίας θα μεριμνήσει για την ορθή λειτουργία και συντήρηση του έργου.</p>			
Ωριμότητα υλοποίησης	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☒

	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☒
	Πρόκειται για μεταφερόμενο έργο της Περιόδου 2014-2020		
Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024-2029		
Προαπαιτούμενα - Περιορισμοί	-		

Ειδικός Στόχος 1.3 Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εμπειρίας των επισκεπτών

Παρέμβαση / Δράση 1.3.1 Βελτίωση συνθηκών υποδοχής, ξενάγησης και περιήγησης των επισκεπτών

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	1.3.1.1 ΈΡΓΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ, ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ
Δικαιούχος	ΥΠΠΟ - Διεύθυνση Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων / Εφορείες Αρχαιοτήτων Κρήτης
Κύριος Πράξης (Έργου)	ΥΠΠΟ - Διεύθυνση Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων / Εφορείες Αρχαιοτήτων Κρήτης
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	ΥΠΠΟ - Διεύθυνση Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων / Εφορείες Αρχαιοτήτων Κρήτης
Περιγραφή Πράξης	<p>Η πράξη περιλαμβάνει την υλοποίηση παρεμβάσεων που θα αναβαθμίσουν τις συνθήκες υποδοχής, ξενάγησης και περιήγησης των επισκεπτών στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα.</p> <p>Ειδικότερα:</p> <p>Για το Ανάκτορο της Κνωσού προβλέπονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρεμβάσεις αναβάθμισης του περιβάλλοντος χώρου της δυτικής εισόδου (προσβάσεις, διαμορφώσεις, διαδρομές, ευπρεπισμοί κτλ). • Αναδιάρθρωση των χρήσεων δυτικά και βόρεια του ανακτόρου της Κνωσού σύμφωνα με μια νέα φιλοσοφία για την βέλτιστη εξυπηρέτηση των επισκεπτών σε συνάφεια με τις λειτουργίες της πόλης του Ηρακλείου και στο πλαίσιο της επικείμενης ένταξης του μνημείου στον κατάλογο της UNESCO. • Παρεμβάσεις επέκτασης των διαδρόμων των επισκεπτών με τη δημιουργία νέας διαδρομής για ΑμΕΑ προς το λεγόμενο "θέατρο" • Συντήρηση-βελτίωση υφιστάμενων διαδρόμων και δαπεδοστρώσεων κατά μήκος της πορείας των επισκεπτών και περιμετρικά της κεντρικής αυλής. • Αναβάθμιση των κτηρίων υποδοχής και εξυπηρέτησης κοινού. <p>Για το Ανάκτορο της Φαιστού προβλέπονται:</p> <p>α) Ανέγερση νέων κτηρίων εξυπηρέτησης κοινού (εκδοτήριο-πωλητήριο- χώροι υγιεινής, χώρος Η/Μ εγκαταστάσεων) σε νέα θέση, β) νέα διαδρομή επισκεπτών και πορεία για ΑμΕΑ, γ) σήμανση-πληροφόρηση, δ) αρχιτεκτονικό φωτισμό, ε) φυτεύσεις. Προβλέπεται επίσης αρχαιολογική παρακολούθηση με</p>

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	1.3.1.1 ΈΡΓΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ, ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ
	αυτεπιστασία. Για το Ανάκτορο των Μαλίων προβλέπονται: α) βελτίωση των διαδρομών επισκεπτών, β) βελτίωση των προσβάσεων για ΑμεΑ κατά την περιήγηση στο μνημείο και γ) σήμανση - πληροφόρηση.
Προϋπολογισμός	Σύνολο: 7.000.000€
Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	Σκοπιμότητα των υποέργων αποτελεί η εξασφάλιση των αναγκών υποδομών υποδοχής και εξυπηρέτησης του κοινού για τη βελτίωση της λειτουργικότητας των μνημείων, η αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών στους επισκέπτες και η διευκόλυνση της περιήγησής τους (ιδίως για ΑμεΑ), η καθολική προσβασιμότητα και η ανάδειξη των μνημείων, καθώς και η αύξηση της επισκεψιμότητάς τους. Καταγράφεται συμβατότητα και συνέργεια με: <ul style="list-style-type: none"> • Το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 • Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτης (ΠΠΑ) 2021-2025 • Το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟΑ) 2021-2025 • Το Μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και της Περιφέρειας Κρήτης για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της ΟΧΕ «Πολιτιστικές Διαδρομές Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων» 2021-2027 • Την Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	Η πράξη και τα υποέργα συμβάλουν στους Ειδικούς Στόχους: ΕΣ 1.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα ΕΣ 1.2. Αναβάθμιση /ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων ΕΣ 1.3 Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εμπειρίας των επισκεπτών
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	-
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικείμενου Δράσης (Δείκτες Εκροών) & Τιμές στόχος 2029	RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται Τιμή Στόχος: 3
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται Τιμή Στόχος: 1.000.000
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	Καταγράφεται συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις 1.1.1.1 (μελέτη διασύνδεσης Κνωσού με Άνω Αρχάνες), 1.1.1.2 (βελτίωση της προσβασιμότητας των Μινωικών Ανακτορικών Συγκροτημάτων/Μνημείων), 2.1.2.3 (συντήρηση – βελτίωση επαρχιακής οδού Λούκια - Καπετανιανά) μέσω των οποίων θα επιτευχθεί βελτίωση της προσβασιμότητας και επισκεψιμότητας των μνημείων.

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	1.3.1.1 ΈΡΓΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ, ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ		
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο)	Η υλοποίηση θα γίνει σύμφωνα με τη διαδικασία περί δημοσίων έργων.		
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	Οι φορείς λειτουργίας θα μεριμνήσουν για την διασφάλιση της ορθής λειτουργίας και συντήρησης των έργων.		
Ωριμότητα υλοποίησης	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐ Δεν απαιτείται ☒
	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☒
	<ul style="list-style-type: none"> Μινωικό Ανάκτορο Κνωσού: Οι σχετικές μελέτες είναι σε εξέλιξη. Μινωικό Ανάκτορο Μαλίων: απαιτείται εκπόνηση σχετικών μελετών και τευχών δημοπράτησης. Μινωικό Ανάκτορο Φαιστού: Εκκρεμούν σχετικές μελέτες. 		
Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024-2029		
Προαπαιτούμενα - Περιορισμοί	-		

4.1.2 ΑΕΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2 «Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO στα Λευκά Όρη & τα Αστερούσια»

Ειδικός Στόχος 2.1 Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO

Παρέμβαση/ Δράση 2.1.1 Προστασία και ανάδειξη Αρχαιολογικών Χώρων, πολιτιστικών, θρησκευτικών και άλλων μνημείων

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.1.1. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ, ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ
Δικαιούχος	Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων
Κύριος Πράξης (Έργου)	Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων
Περιγραφή Πράξης	<p>Η πράξη αφορά σε παρεμβάσεις αποκατάστασης, συντήρησης και ανάδειξης στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ειδικότερα, η πράξη περιλαμβάνει τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποκατάσταση βυζαντινού ναού Παναγίας στην Αγία Ρουμένη Σφακίων Θα υλοποιηθούν εργασίες αποκατάστασης της τοιχοποιίας και των κονιαμάτων, στεγανοποίησης της στέγης και συντήρησης του δαπέδου. Αποτελεί τμήμα της μελέτης που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της ΠΣΠΑ «Έρευνα και ανάπτυξη δικτύων επίσκεψης και ανάδειξης του πολιτιστικού τοπίου στο Δήμο Σφακίων». Η αποκατάσταση του ναού συμπληρώνει κατά τον καλύτερο τρόπο το έργο που υλοποιήθηκε στο ΕΠ Κρήτη 2014-2020 με τίτλο "Αποκατάσταση και προβολή πέντε εκκλησιών στον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς". • Αποκατάσταση βυζαντινού ναού Αγίου Παύλου Σφακίων Θα υλοποιηθούν εργασίες συντήρησης του τοιχογραφικού διακόσμου, στερέωσης και αποκατάστασης των τοιχοποιιών, αποκατάστασης της στέγης και υποθεμελίωσης. Αποτελεί τμήμα της μελέτης "Έρευνα και ανάπτυξη δικτύων επίσκεψης και ανάδειξης του πολιτιστικού τοπίου στο Δήμο Σφακίων". • Αποκατάσταση ενετικού φρουρίου Χώρας Σφακίων και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου Οι εργασίες που προβλέπεται να πραγματοποιηθούν αφορούν στη στερέωση των καταλοίπων του βενετσιάνικου φρουρίου που βρίσκεται στο κέντρο του οικισμού της Χώρας Σφακίων, με την αναδόμηση επιλεγμένων τμημάτων των τοίχων, την τοποθέτηση μεταλλικών κιγκλιδωμάτων για την ασφάλεια των επισκεπτών, τη διαμόρφωση λιθόστρωτων αναβαθμών και ξύλινης ράμπας για την ασφαλή προσέγγιση του μνημείου από τους επισκέπτες και τον φωτισμό του συνολικού χώρου επέμβασης.
Προϋπολογισμός	900.000€
Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	<p>Πέραν της διαφύλαξης και ανάδειξης των μνημείων, στόχος αποτελεί η διευκόλυνση της περιήγησης και η ασφάλεια των επισκεπτών.</p> <p>Καταγράφεται συμβατότητα και συνέργεια με:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 • Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτης (ΠΠΑ) 2021-2025 • Τον Περιφερειακό Στρατηγικό Τουριστικό Σχεδιασμό • Το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟΑ) 2021-2025

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.1.1. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ, ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ			
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	Η Πράξη συμβάλλει στην επίτευξη του Ειδικού Στόχου 2.1 «Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO»			
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.			
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	-			
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικειμένου Δράσης (Δείκτες Εκροών) & Τιμές στόχος 2029	RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται Τιμή Στόχος: 3			
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται Τιμή Στόχος: 200.000			
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	Καταγράφεται συμπληρωματικότητα με την παρέμβαση/πράξη 2.31.1 (Δίκτυο Πεζοπορικών Διαδρομών στο Δήμο Σφακίων).			
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο)	Το έργο θα υλοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία εκτέλεσης δημοσίων έργων.			
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	Ο φορέας λειτουργίας θα μεριμνήσει για την διασφάλιση της λειτουργίας των παρεμβάσεων.			
Ωριμότητα υλοποίησης	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☒
	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;	ΝΑΙ ☒	ΟΧΙ ☐	
	<p>Για το Ναό Παναγίας Αγίας Ρουμέλης έχει συνταχθεί μελέτη από το Πολυτεχνείο Κρήτης στο πλαίσιο ΠΣΠΑ με την Περιφέρεια Κρήτης και εγκρίθηκε με την υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ 321830/23/07/2022-ΑΔΑ: 6ΔΜΟ4653Π4-ΕΣΘ Υπουργική Απόφαση.</p> <p>Για το Ενετικό φρούριο της Χώρας Σφακίων έχει συνταχθεί μελέτη από το Πολυτεχνείο Κρήτης στο πλαίσιο ΠΣΠΑ με την Περιφέρεια Κρήτης και εγκρίθηκε με την υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ 152681/30-03-2023 - ΑΔΑ: 66634653Π4-ΜΨ7 Υπουργική Απόφαση.</p> <p>Για το ναό του Αγίου Παύλου Σφακίων έχει συνταχθεί μελέτη από το Πολυτεχνείο Κρήτης στο πλαίσιο ΠΣΠΑ με την Περιφέρεια Κρήτης, κατατέθηκαν στο Υπουργείο Πολιτισμού συμπληρωματικά στοιχεία από το Πολυτεχνείο Κρήτης και εκκρεμεί η επανεξέτασή της από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο.</p>			
Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024-2029			
Προαπαιτούμενα - Περιορισμοί	-			

Παρέμβαση/ Δράση 2.1.2 Βελτίωση Προσβασιμότητας - Συνδεσιμότητας και βιωσιμότητας περιοχών Γεωπάρκων και περιοχών Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.1.2. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ – ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΓΕΩΠΑΡΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΆΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΣΦΑΙΡΑ ΤΗΣ UNESCO
Δικαιούχος	Υποέργο 1 : Περιφέρεια Κρήτης /Π.Ε. Ρεθύμνης Υποέργο 2 : Δήμος Μινώα Πεδιάδος Υποέργο 3 : Δήμος Γόρτυνας
Κύριος Πράξης (Εργου)	Υποέργο 1 : Περιφέρεια Κρήτης /Π.Ε. Ρεθύμνης Υποέργο 2 : Δήμος Μινώα Πεδιάδος Υποέργο 3 : Δήμος Γόρτυνας
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	Υποέργο 1 : Περιφέρεια Κρήτης /Π.Ε. Ρεθύμνης Υποέργο 2 : Δήμος Μινώα Πεδιάδος Υποέργο 3 : Δήμος Γόρτυνας
Περιγραφή Πράξης	<p>Η πράξη αφορά σε παρεμβάσεις αναβάθμισης του τοπικού οδικού δικτύου για τη βελτίωση της προσβασιμότητας σε παραγωγικές περιοχές και περιοχές πολιτιστικού και φυσιολατρικού ενδιαφέροντος.</p> <p>Η πράξη περιλαμβάνει τα εξής υποέργα:</p> <p>Υποέργο 1 : Οδική παράκαμψη οικισμού Αξού</p> <p>Το υποέργο ευρίσκεται στο βόρειο τμήμα του νομού Ρεθύμνης, στις παρυφές του όρους Ίδη, ανατολικά της πόλης του Ρεθύμνου και δυτικά των Ανωγείων. Η προτεινόμενη οδός θα αποτελέσει παράκαμψη του οικισμού Αξού Δήμου Κουλούκωνα από τα βόρεια, της επαρχιακής οδού 29 (Μουρτζανά-Γαράζο-Αξός-Ανώγεια). Πρόκειται για νέα χάραξη μήκους 3.360 μέτρων.</p> <p>Η εξετασθείσα σε στάδιο οριστικής μελέτης οδός παράκαμψης, έχει αρχή επί της επαρχιακής οδού 29, στην είσοδο του οικισμού Αξός, όπου προβλέπεται ο πρώτος ισόπεδος κόμβος (αρχής) σύνδεσης του οικισμού. Ακολουθώντας την εγκαταλείπει οδεύοντας βορειότερα αυτής, παράλληλα με ασφαλτοστρωμένη αγροτική οδό για μήκος περί τα 600 μ, διαμορφώνοντας δύο ισόπεδες διασταυρώσεις με αυτήν.</p> <p>Στη συνέχεια με ίδια πορεία οδεύει με νέα χάραξη για μήκος περί τα 400 μ, καταλήγοντας στην υφιστάμενη οδό που συνδέει τους οικισμούς Αξό και Λιβάδα. Η κοινή πορεία με αυτήν διατηρείται εν γένει για μήκος περί τα 1.100 μ και στη συνέχεια εγκαταλείπεται. Στην περιοχή αυτή συντάχθηκε Παραλλαγή της χάραξης από τη Χ.Θ. 0+622,32 έως τη Χ.Θ. 1+534,08 (≅ 1+514,75 της εγκεκριμένης Οριστικής Μελέτης) λόγω της ύπαρξης κτίσματος περί τη Χ.Θ. 1+000. Στο μήκος αυτής της Παραλλαγής, αντιμετωπίζεται και η ύπαρξη βαράθρωσης στο μήκος μεταξύ των Χ.Θ. 1+335,00 και 1+450,00.</p> <p>Για την πρόσβαση στις ιδιοκτησίες στα βόρεια της οδού προβλέπεται κάθετη οδός 3 (Κ.Ο.3), η οποία συνδέεται με την παράκαμψη περί τη Χ.Θ. 1+632,36. Περί τη Χ.Θ. 2+452,89 προβλέπεται ισόπεδη διασταύρωση σύνδεσης της οδού προς Λιβάδα. Η οδός στη συνέχεια οδεύει με νέα χάραξη και με πορεία εν γένει νότια για να συνδεθεί με την επαρχιακή οδό 29, ενώ περί τη Χ.Θ. 3+360,00 προβλέπεται η διαμόρφωση του δεύτερου ισόπεδου κόμβου (πέρατος) σύνδεσης του οικισμού Αξός.</p> <p>Το υποέργο περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none"> Κατασκευή παράκαμψης οικισμού Αξού επαρχιακής οδού 29 (Μουρτζανά-Γαράζο-Αξός-Ανώγεια) Μετατόπιση Ο.Κ.Ω. Σύμβουλος επίβλεψης έργου

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.1.2. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ – ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΓΕΩΠΑΡΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΆΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΣΦΑΙΡΑ ΤΗΣ UNESCO
	<ul style="list-style-type: none"> • Αρχαιολογία <p>Υποέργο 2: Γέφυρες Κολοκύθη και Δεματίου Το υποέργο αφορά στην κατασκευή νέας γέφυρας Κολοκύθη στη θέση της παλιάς η οποία επλήγη από τις πλημμύρες στις 6&7/11/2020. Σε ότι αφορά τη γέφυρα Δεματίου προβλέπονται εργασίες επισκευής της, από τις πλημμύρες στις 6 & 7/11/2020.</p> <p>Υποέργο 3: Συντήρηση - Βελτίωση Επαρχιακής Οδού Λούκια – Καπετανιανά Ο υφιστάμενος επαρχιακός δρόμος συνδέει τους οικισμούς «Βασιλική - Παρανύμφοι - Αχεντριάς - από την επ. οδό 21 και δια των Καπετανιανών, Πριλιά και Εθιάς εις την επαρχιακή οδό 38» και το υπό μελέτη τμήμα αυτού Λούκια - Καπετανιανά διέρχεται στα Αστερούσια όρη από το νότιο ανατολικό τμήμα της πεδιάδας της Μεσαράς εντός των ορίων του Δήμου Γόρτυνας από τον οικισμό Λούκια, με υψόμετρο 350μ., ως τον οικισμό των Καπετανιανών, με υψόμετρο 805μ. Ο δρόμος Λούκια - Καπετανιανά χρησιμοποιείται τόσο από τους κατοίκους των γύρω οικισμών, αλλά και από επισκέπτες - τουρίστες, που επιλέγουν τη συγκεκριμένη διαδρομή λόγω της φυσικής ομορφιάς της, για την πρόσβασή τους σε τόπους ιστορικού, πολιτιστικού και φυσιολατρικού ενδιαφέροντος στα Αστερούσια όρη. Το υποέργο αφορά στη συντήρηση των ασφαλιστικών και στηθαίων ασφαλείας της οδού, στην επανακατασκευή και κατασκευή επενδεδυμένης τάφρου της οδού, στην επανακατασκευή επιχωμάτων που έχουν υποστεί ζημιές και στην κατασκευή δύο νέων τεχνικών έργων για την προστασία του από τη διάβρωση που προκαλούν τα όμβρια ύδατα. Το τμήμα όπου θα πραγματοποιηθούν οι επεμβάσεις συντήρησης έχει συνολικό μήκος 7,25 χλμ. και ακολουθεί το έντονο ανάγλυφο της περιοχής με έντονες κλίσεις, συνεχείς στροφές και ελιγμούς. Ειδικότερα, οι προβλεπόμενες εργασίες αφορούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συντήρηση 17.300 τ.μ. ασφαλτοτάπητα. • Κατασκευή στραγγιστηρίου. • Κατασκευή 2 εγκάρσιων και 1 διαμήκους Τεχνικών Απορροής Ομβρίων. • Επανακατασκευή και κατασκευή επενδεδυμένης τάφρου και βραχοπαγίδας μήκους 2.790μ. • Επανακατασκευή επιχωμάτων σε 7 θέσεις λόγω αστοχίας. • Αντικατάσταση 1.060 μ. στηθαίων ασφαλείας. • Συντήρηση διαγράμμισης της οδού σε όλο το μήκος.
Προϋπολογισμός	<p>Υποέργο 1: 6.500.000€ Υποέργο 2: 300.000€ Υποέργο 3: 300.000€ Σύνολο 7.100.000€</p>
Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	<p>Η σκοπιμότητα της πράξης και των υποέργων αφορά στη βελτίωση της προσβασιμότητας και προσπελασιμότητας σε περιοχές φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, αλλά και σε παραγωγικές περιοχές, καθώς και στη βελτίωση της οδικής ασφάλειας.</p> <p>Καταγράφεται συμβατότητα με:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 • Το ΠΠΑ Περιφέρειας Κρήτης 2021-2025
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	<p>Η πράξη συμβάλλει στον Ειδικό Στόχο 2.1 «Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO»</p>

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.1.2. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ – ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΓΕΩΠΑΡΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΆΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΣΦΑΙΡΑ ΤΗΣ UNESCO			
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	93. Άλλες ανακατασκευές και εκσυγχρονισμοί οδών			
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	-			
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικειμένου Δράσης (Δείκτες Εκφρών) & Τιμές στόχος 2029	RCO46 - Μήκος ανακατασκευασμένων ή εκσυγχρονισμένων οδών-εκτός ΔΕΔ-Μ Τιμή Στόχος: 2 χιλιόμετρα			
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	RCR56 - Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών Τιμή Στόχος: 10 λεπτά			
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	Καταγράφεται συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις 2.3.1.2 (Διαδρομές Γεωπάρκου Ψηλορείτη), 2.3.1.3 (Διαδρομές Αστερουσίων), 2.3.1.5 (ένταξη των Αστερουσίων στο Ε4), 2.3.2.1 (ποδηλατικές διαδρομές), 6.2.1.2 (Κέντρο πολιτισμού – ψηφιακό αποθετήριο Αστερουσίων).			
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο)	Η υλοποίηση θα γίνει σύμφωνα με τη νομοθεσία εκτέλεσης δημοσίων έργων.			
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	Οι φορείς υλοποίησης θα μεριμνήσουν για τη διασφάλιση της λειτουργίας των έργων και της συντήρησής τους.			
Ωριμότητα υλοποίησης	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☒
	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;			ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ ☐
	<p>Υποέργο 1: Έχει εκπονηθεί η μελέτη, έχει ληφθεί έγκριση περιβαλλοντικών όρων</p> <p>Υποέργο 2: Τόσο για τη γέφυρα Κολοκύθη, όσο και για τη γέφυρα Δεματίου έχουν συνταχθεί η οριστική υδραυλική μελέτη, ο προϋπολογισμός, τα τεύχη δημοπράτησης και έχουν κατατεθεί οι αιτήσεις για την αρχαιολογική και περιβαλλοντική αδειοδότηση.</p> <p>Υποέργο 3: Έχει συνταχθεί τεχνική έκθεση, προϋπολογισμός και Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.</p>			
Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024-2029			
Προαπαιτούμενα – Περιορισμοί	-			

Ειδικός Στόχος 2.3 Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού**Παρέμβαση/ Δράση 2.3.1 Πεζοπορικές Διαδρομές - Μονοπάτια**

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.3.1. ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ - ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ
Δικαιούχος	Υποέργο 1: Περιφέρεια Κρήτης (ΠΕ Χανίων) Υποέργο 2: Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης «ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΑΕ» Υποέργο 3: Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης «ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΑΕ» Υποέργο 4: Δήμος Σητείας Υποέργο 5: Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης «ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΑΕ» Υποέργο 6: ΟΦΥΠΕΚΑ
Κύριος Πράξης (Έργου)	Υποέργο 1: Περιφέρεια Κρήτης (ΠΕ Χανίων) Υποέργο 2: Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης «ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΑΕ» Υποέργο 3: Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης «ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΑΕ» Υποέργο 4: Δήμος Σητείας Υποέργο 5: Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης «ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΑΕ» Υποέργο 6: ΟΦΥΠΕΚΑ
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	Υποέργο 1: Περιφέρεια Κρήτης (ΠΕ Χανίων) Υποέργο 2: Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης «ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΑΕ» Υποέργο 3: Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης «ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΑΕ» Υποέργο 4: Δήμος Σητείας Υποέργο 5: Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης «ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΑΕ» Υποέργο 6: ΟΦΥΠΕΚΑ
Περιγραφή Πράξης	<p>Η πράξη αφορά στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου πεζοπορικών διαδρομών σε ολόκληρη την Κρήτη, με χαρακτηριστικά υψηλής ποιότητας και ασφάλειας για τους περιηγητές, ώστε να διευκολύνει την περιήγηση στην ενδοχώρα, στους ορεινούς και ημιορεινούς οικισμούς και να αναβαθμίσει την τουριστική εμπειρία. Η πράξη αφορά σε αναβάθμιση και βελτίωση της βατότητας και ασφάλειας υφισταμένων μονοπατιών, στα σημεία όπου αυτό απαιτείται, με τη μορφή ήπιων παρεμβάσεων και την τοποθέτηση διακριτικής σήμανσης. Ενδεικτικές παρεμβάσεις αποτελούν οι εξής:</p> <p>Ειδικότερα η πράξη περιλαμβάνει τα κάτωθι υποέργα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υποέργο 1: Δίκτυο πεζοπορικών διαδρομών στο Δήμο Σφακίων (Chania Trails Sfakia): Το σύνολο των διαδρομών βρίσκονται εντός της Περιοχής UNESCO (Απόθεμα Βιόσφαιρας Σαμαριάς - Λευκών Ορέων). Είναι συνολικού μήκους περίπου 190 χιλιομέτρων. • Υποέργο 2: Διαδρομές Γεωπάρκου Ψηλορείτη: αφορά περιπατητικές διαδρομές που θα συνδέουν οικισμούς, γεώτοπους, τοπία, πολιτισμικά μνημεία και τοπικούς παραγωγούς και συνεργάτες του Γεωπάρκου. Πρόκειται για διαδρομές μήκους 250-300 χιλιομέτρων. • Υποέργο 3: Διαδρομές Αστερουσίων: αφορά στην αναβάθμιση και συντήρηση σηματοδοτημένων πεζοπορικών διαδρομών των Αστερουσίων συνολικού μήκους 38,7 χλμ., γραμμικού χαρακτήρα που διασχίζουν ορεινά τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.3.1. ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ - ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ
	<ul style="list-style-type: none"> • Υποέργο 4: Διαδρομές Γεωπάρκου Σητείας Πρόκειται για διαδρομές μήκους 62 χιλιομέτρων. • Υποέργο 5: Ένταξη Αστερουσίων στο Ε4 Αφορά στην ανάπτυξη συμπληρωματικού δικτύου διαδρομών Ευρωπαϊκού Ορειβατικού Μονοπατιού Ε4 (ΖΑΡΟΣ-ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΑ-ΒΙΑΝΝΟΣ-ΑΦΕΝΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΔΙΚΤΗΣ) συνολικού μήκους 205,3 χλμ. Το υποέργο περιλαμβάνει εργασίες σχεδιασμού -συγγραφής - χαρτογράφησης - κατασκευής - τοποθέτησης: α) Πληροφοριακών Πινακίδων Διαδρομής (68 τεμ.), β) Πληροφοριακών Πινακίδων Σημείων Ενδιαφέροντος (40 τεμ.), γ) Πινακίδων σήμανσης διαδρομής (1.200 τεμ.) και δ) δημιουργία ιστοσελίδας και περιεχομένου • Υποέργο 6: Δημιουργία Προσβάσιμης Διαδρομής στον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς (μεταφερόμενο έργο) Η Προσβάσιμη Διαδρομή είναι μήκος περίπου 1.400 μέτρων, και αφορά στο νοτιότερο τμήμα της πεζοπορικής διαδρομής του φαραγγιού της Σαμαριάς με αφετηρία το δασικό φυλάκιο βόρεια του οικισμού της παλιάς Αγίας Ρουμέλης και απόληξη στις φημισμένες «Πόρτες» του φαραγγιού. Με την παρέμβαση θα αποκτήσουν πρόσβαση στο μοναδικό αυτό οικοσύστημα και άτομα με αναπηρία αλλά και ευρύτερα θα διευκολυνθεί η πρόσβαση και η διέλευση του συνόλου των επισκεπτών του Φαραγγιού της Σαμαριάς. Ταυτόχρονα με την προβολή, σήμανση και τις ψηφιακές εφαρμογές που θα συνοδεύουν το έργο στο πεδίο εξασφαλίζεται η ολοκληρωμένη προβολή και αποτύπωση της παρέμβασης με τρόπο που θα εξηγεί στο σύνολο των επισκεπτών τόσο στο πεδίο όσο και από απόσταση τι ακριβώς θα συναντήσουν, ποια τα ιδιαίτερα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του χώρου παρέμβασης και ποιες οι λεπτομέρειες αυτής που την καθιστούν προσβάσιμη για το τμήμα από τη νότια είσοδο του Φαραγγιού μέχρι τις Πόρτες.
Προϋπολογισμός	Υποέργο 1: 200.000€ Υποέργο 2: 200.000€ Υποέργο 3: 200.000€ Υποέργο 4: 200.000€ Υποέργο 5: 200.000€ Υποέργο 6: 700.000€ ΣΥΝΟΛΟ 1.700.000€
Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	Η σκοπιμότητα της πράξης έγκειται στη δημιουργία ενός ασφαλούς, οργανωμένου, χαρτογραφημένου και καλά σηματοδοτημένου δικτύου μονοπατιών που διασχίζουν μοναδικά οικοσυστήματα και χαρακτηριστικά τοπία και πολιτιστικούς πόρους των περιοχών UNESCO, συμβάλλοντας έτσι στην ανάδειξή τους. Στόχος αποτελεί η ανάπτυξη του περιπατητικού τουρισμού και η διάχυση της τουριστικής κίνησης στην ενδοχώρα ενισχύοντας την επισκεψιμότητα, την τοπική οικονομία και τη βιωσιμότητα των ορεινών και ημιορεινών οικισμών, εμπλουτίζοντας το τουριστικό προϊόν συνολικά της Κρήτης και επιμηκύνοντας την τουριστική περίοδο.
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	Η πράξη συμβάλλει στον Ειδικό Στόχο 2.3 «Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού».
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	167. προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	-

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.3.1. ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ - ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ			
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικειμένου Δράσης (Δείκτες Εκροών) & Τιμές στόχος 2029	Σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙ της πρόσκλησης δεν απαιτείται ορισμός δείκτη.			
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	Σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙ της πρόσκλησης δεν απαιτείται ορισμός δείκτη.			
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	Καταγράφεται συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις 2.3.2.1, 2.3.2.2, 2.3.2.3, 2.3.2.4 (ποδηλατικές διαδρομές, αναρριχητικές πίστες, via ferrata, ορειβατικό καταφύγιο) καθώς δημιουργείται ένα ολοκληρωμένο δίκτυο υποδομών εναλλακτικού τουρισμού στην ύπαιθρο. Ακόμη υπάρχει συμπληρωματικότητα με τις πράξεις 6.1.1.1 (δράσεις προβολής) και 6.2.1.1, 6.2.1.2 που αφορούν σε σημεία πληροφόρησης για τις περιοχές Unesco.			
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο)	Η υλοποίηση θα γίνει με τη διαδικασία των δημοσίων έργων.			
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	Οι φορείς υλοποίησης θα μεριμνήσουν για τη διασφάλιση της λειτουργίας και συντήρησης των έργων.			
Ωριμότητα υλοποίησης	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☒
	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☒	
	Υπόεργο 1: υπάρχει ώριμη/έτοιμη μελέτη προς υλοποίηση Υπόεργο 2: η μελέτη βρίσκεται στο στάδιο ωρίμανσης και εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί περί τον Οκτώβριο του 2024 Υπόεργο 3: Υπάρχει ώριμη τεχνική μελέτη προς υλοποίηση Υπόεργο 4: υπάρχει ώριμη/έτοιμη μελέτη προς υλοποίηση Υπόεργο 5: Υπάρχει ώριμη τεχνική μελέτη προς υλοποίηση Υπόεργο 6: το υπόεργο είναι μεταφερόμενο της ΠΠ 2014-2020			
Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024-2029			
Προαπαιτούμενα - Περιορισμοί	-			

Παρέμβαση/ Δράση 2.3.2 Υποδομές Εναλλακτικού Τουρισμού

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.3.2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 2.3.2.1 ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ 2.3.2.2 ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΕΣ ΠΙΣΤΕΣ 2.3.2.3 VIA FERRATA 2.3.2.4 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟΥ & ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΕ ΟΡΕΙΝΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ
Δικαιούχος	Υποέργο 1: Αναπτυξιακές Εταιρίες Υποέργο 2: Αναπτυξιακές Εταιρίες Υποέργο 3: Περιφέρεια Κρήτης (ΠΕ Χανίων) και Δήμος Γόρτυνας Υποέργο 4: Περιφέρεια Κρήτης
Κύριος Πράξης (Εργου)	Υποέργο 1: Αναπτυξιακές Εταιρίες Υποέργο 2: Αναπτυξιακές Εταιρίες Υποέργο 3: Περιφέρεια Κρήτης (ΠΕ Χανίων) και Δήμος Γόρτυνας Υποέργο 4: Περιφέρεια Κρήτης
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	Υποέργο 1: Αναπτυξιακές Εταιρίες Υποέργο 2: Αναπτυξιακές Εταιρίες Υποέργο 3: Περιφέρεια Κρήτης (ΠΕ Χανίων) και Δήμος Γόρτυνας Υποέργο 4: Περιφέρεια Κρήτης
Περιγραφή Πράξης	<p>Αντικείμενο της πράξης αποτελεί η ανάπτυξη/αναβάθμιση υποδομών εναλλακτικού τουρισμού προκειμένου να αναδειχθεί η βιοποικιλότητα, η γεωποικιλότητα και εν γένει το φυσικό αλλά και το πολιτιστικό τοπίο και απόθεμα των περιοχών UNESCO, να ενισχυθεί η ελκυστικότητα και η επισκεψιμότητά τους. Μέσω της πράξης θα διαμορφωθεί ένα χαρτοφυλάκιο εμπειριών ικανών να αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη ανασύνταξης δυνάμεων και βασικό μοχλό αναζωογόνησης των ημιορεινών και ορεινών οικισμών των περιοχών UNESCO.</p> <p>Ειδικότερα, η πράξη περιλαμβάνει υποέργα όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υποέργο 1: Ποδηλατικές διαδρομές Το υποέργο περιλαμβάνει το σχεδιασμό ποδηλατικών διαδρομών στις περιοχές UNESCO, την υλοποίηση των αναγκαίων παρεμβάσεων για την ασφαλή διέλευση των ποδηλατών και τη σχετική σήμανση για τη διευκόλυνση της περιήγησης. • Υποέργο 2: Αναρριχητικές πίστες Το υποέργο αφορά στην ανάπτυξη ενός δικτύου αναρριχητικών πιστών στις περιοχές UNESCO οι οποίες θα συνεισφέρουν στην ελκυστικότητα και επισκεψιμότητα των περιοχών και στην ανάπτυξη του ορεινού και αναρριχητικού τουρισμού. • Υποέργο 3: Διαδρομές «Via Ferrata» Το υποέργο περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός δικτύου διαδρομών «Via Ferrata». Πρόκειται για μικτές διαδρομές πεζοπορίας και εύκολης αναρρίχησης. Ειδικότερα, η «Via Ferrata» θα αποτελείται από αναρριχητικά μονοπάτια, χαραγμένα πάνω σε πλαγιές με απότομη κλίση, εξοπλισμένα με συρματοσχοίνα, σιδερένιες σκάλες, σκαλοπάτια και ειδικό εξοπλισμό για τους χρήστες. Το υποέργο περιλαμβάνει ενέργειες όπως προσδιορισμό, καταγραφή και χαρτογράφηση των διαδρομών, διάνοιξη διαδρομών, προμήθεια και τοποθέτηση αναγκαίου εξοπλισμού, σήμανση και ανάδειξη διαδρομών. • Υποέργο 4: Αναβάθμιση και εξοπλισμός Χιονοδρομικού Ανωγείων και μετατροπή του σε ορεινό καταφύγιο (μεταφερόμενο έργο) Η προτεινόμενη παρέμβαση αφορά στην ανάπτυξη κέντρου εναλλακτικών αθλητικών τουριστικών δραστηριοτήτων και περιβαλλοντικών παρατηρήσεων του Δήμου

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.3.2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 2.3.2.1 ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ 2.3.2.2 ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΕΣ ΠΙΣΤΕΣ 2.3.2.3 VIA FERRATA 2.3.2.4 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟΥ & ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΕ ΟΡΕΙΝΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ
	<p>Ανωγείων. Σκοπός αποτελεί του υποέργου είναι η πλήρης αξιοποίηση του χώρου σε ετήσια βάση. Τη χειμερινή περίοδο προβλέπεται η επίσκεψη και φιλοξενία διαφόρων σχολείων, συλλόγων και περιβαλλοντικών ομάδων κυρίως για περιβαλλοντική εκπαίδευση και εκπαίδευση σε χιονοδρομικές αθλοπαιδιές. Οι καλοκαιρινές δραστηριότητες περιλαμβάνουν βραδιές περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και περιβαλλοντικών παρατηρήσεων σε τοποθεσίες πλησίον του κέντρου με ιστορικό ενδιαφέρον όπως το Ιδαίον Άντρον καθώς επίσης και εντός της περιοχής Natura εντός της οποίας εκτείνεται ο χώρος του κέντρου.</p> <p>Για την επίτευξη των παραπάνω προβλέπονται οι εξής εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • αναβάθμιση ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων • τοποθέτηση θερμομονωτικών κουφωμάτων αλουμινίου • επικάλυψη δώματος με την αναγκαία ενεργειακή αναβάθμιση • ανακατασκευή χώρων υγιεινής • εσωτερικά κουφώματα - ερμάρια και λοιπές ξυλουργικές εργασίες • διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου • προμήθεια του απαραίτητου λειτουργικού εξοπλισμού
Προϋπολογισμός	<p>Υπόεργο 1: 200.000€ Υπόεργο 2: 200.000€ Υπόεργο 3: 300.000€ Υπόεργο 4: 500.000€ Σύνολο: 1.200.000€</p>
Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	<p>Η σκοπιμότητα έγκειται στο γεγονός ότι οι περιοχές UNESCO διαθέτουν πλούσια βιοποικιλότητα και γεωποικιλότητα, μοναδικούς φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους που δεν έχουν αξιοποιηθεί και αναδειχθεί στον επιθυμητό βαθμό, παρά την ολοένα αυξανόμενη ζήτηση για θεματικές μορφές τουρισμού και δραστηριότητες στην ύπαιθρο. Στο πλαίσιο αυτό και για την ενίσχυση της ελκυστικότητας και της βιωσιμότητας των οικισμών, τη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης και επιχειρηματικότητας προβλέπεται η ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικού τουρισμού που θα λειτουργήσουν ως πόλοι προσέλκυσης επισκεπτών, εμπλουτίζοντας το τουριστικό προϊόν, συνεισφέροντας στη διάχυση της τουριστικής κίνησης στο χώρο (από το παράκτιο μέτωπο/κυρίως βόρειο προς την ενδοχώρα) και το χρόνο (επιμήκυνση τουριστικής περιόδου), με αντίστοιχο κοινωνικό και οικονομικό αποτύπωμα.</p> <p>Καταγράφεται συμβατότητα και συνέργεια με:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 • Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτης (ΠΠΑ) 2021-2025 • Τον Περιφερειακό Στρατηγικό Τουριστικό Σχεδιασμό • Το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) Περιφέρειας Κρήτης • Τα Διαχειριστικά Σχέδια / Σχέδιο Δράσης των Γεωπάρκων Ψηλορείτη, Σητείας και των περιοχών άνθρωπος και βίοςφαιρα Αστερουσίων και Λευκών Ορέων. • Το Νέο Ειδικό Χωροταξικό για τον Τουρισμό • Το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Υπουργείου Τουρισμού 2021-2025 • Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025 • Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0) • Το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟΑ) 2021-2025

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.3.2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 2.3.2.1 ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ 2.3.2.2 ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΕΣ ΠΙΣΤΕΣ 2.3.2.3 VIA FERRATA 2.3.2.4 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟΥ & ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΕ ΟΡΕΙΝΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ			
	• Τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ			
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	Η πράξη συμβάλλει στον Ειδικό Στόχο 2.3 «Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού»			
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	167. προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000			
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	-			
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικειμένου Δράσης (Δείκτες Εκροών) & Τιμές στόχος 2029	Σύμφωνα με το παράρτημα II της πρόσκλησης δεν απαιτείται ο ορισμός δείκτη			
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	Σύμφωνα με το παράρτημα II της πρόσκλησης δεν απαιτείται ο ορισμός δείκτη			
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	Καταγράφεται συμπληρωματικότητα με τις πράξεις 2.3.1.1, 2.3.1.2, 2.3.1.3, 2.3.1.4, 2.3.1.5, 2.3.1.6, καθώς εντάσσονται στο πλαίσιο ανάπτυξης υποδομών εναλλακτικού τουρισμού και με τις 6.2.1.1 και 6.2.1.2, καθώς οι επισκέπτες από τα σημεία ενημέρωσης των περιοχών UNESCO θα πληροφορούνται για τις δυνατότητες ανάπτυξης οικοτουριστικών και άλλων δραστηριοτήτων στην ενδοχώρα.			
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο)	Η υλοποίηση θα γίνει με τη διαδικασία εκτέλεσης δημόσιων έργων.			
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	Οι Φορείς υλοποίησης θα μεριμνήσουν για τη διασφάλιση της λειτουργίας και συντήρησης των έργων.			
Ωριμότητα υλοποίησης	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☒
	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;		ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☒
	Το υποέργο 1 είναι χαμηλής ωριμότητας. Για τα υποέργα 2 και 3 για την περιοχή των Αστερουσίων αναφέρονται τα εξής: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αναρριχητικές Διαδρομές στον Άγιο Ιωάννη: έχει εκπονηθεί πρόσφατα (2023) σχετική τεχνική έκθεση και προϋπολογισμός ▪ Via Ferrata Αστερουσίων: έχει εκπονηθεί πρόσφατα (2023) σχετική μελέτη σκοπιμότητας, τεχνική έκθεση και προϋπολογισμός. Για τις υπόλοιπες περιοχές, η ωριμότητα είναι χαμηλή.			
Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024-2029			

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	2.3.2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 2.3.2.1 ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ 2.3.2.2 ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΕΣ ΠΙΣΤΕΣ 2.3.2.3 VIA FERRATA 2.3.2.4 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟΥ & ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΕ ΟΡΕΙΝΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ
Προαπαιτούμενα - Περιορισμοί	-

4.1.3 ΑΕΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 4 «Τοπική Οικονομία – Επιχειρηματικότητα»

Ειδικός Στόχος 4.1 «Πράσινος και Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων»

Παρέμβαση/ Δράση 4.1.1 Στήριξη τοπικής οικονομίας – επιχειρηματικότητας

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	4.1.1.1 ΕΝΙΣΧΥΣΗ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ UNESCO (ΨΗΦΙΑΚΗ & ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ)
Δικαιούχος	Επιχειρήσεις περιοχής παρέμβασης
Κύριος Πράξης (Έργου)	Επιχειρήσεις περιοχής παρέμβασης
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	Επιχειρήσεις περιοχής παρέμβασης
Περιγραφή Πράξης	<p>Στο πλαίσιο της πράξης θα χρηματοδοτηθούν επενδυτικά σχέδια ΜΜΕ της περιοχής παρέμβασης ΟΧΕ. Η στήριξη των ΜΜΕ είναι προσανατολισμένη στην επιτάχυνση του τεχνολογικού μετασχηματισμού του παραγωγικού ιστού των αγροτικών και ορεινών περιοχών με στόχο την ενίσχυση των ικανοτήτων ανάπτυξης και ενσωμάτωσης καινοτομιών και παραγωγής νέων προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας. Η στήριξη θα παρέχεται σε υφιστάμενες και νέες επιχειρήσεις μέσω ενισχύσεων (grants) συμπεριλαμβανομένων των vouchers για την υλοποίηση επιχειρηματικών σχεδίων ανάπτυξης νέων προϊόντων ή υπηρεσιών.</p> <p>Ουσιαστικά υποστηρίζεται η ψηφιακή μετάβαση των επιχειρήσεων που συμβάλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας αλλά και της ανθεκτικότητάς τους, της ευελιξίας και της ασφάλειας των επιχειρήσεων και της εισαγωγής των νέων τεχνολογιών της «Βιομηχανίας 4.0» στις παραγωγικές δραστηριότητες.</p>
Προϋπολογισμός	1.000.000€
Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	<p>Η σκοπιμότητα/αναγκαιότητα της πράξης προκύπτει από:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων της περιοχής παρέμβασης ΟΧΕ που δεν ευνοεί επενδύσεις εκσυγχρονισμού και υιοθέτησης νέων τεχνολογιών και καινοτομιών οι οποίες όμως αποτελούν βασική προϋπόθεση για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους, αλλά και για την αύξηση της προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών. • Το διαρκώς μεταβαλλόμενο, εξελισσόμενο και ιδιαίτερα ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον και η 4η βιομηχανική επανάσταση. • Την ένταση της κλιματικής κρίσης και την ανάγκη μετριασμού του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από την επιχειρηματική κοινότητα. <p>Η πράξη εμφανίζει συνέργεια και συμβατότητα με:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 • Την Περιφερειακή Διάσταση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης • Το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα»

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	4.1.1.1 ΕΝΙΣΧΥΣΗ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ UNESCO (ΨΗΦΙΑΚΗ & ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ)			
	<ul style="list-style-type: none"> • Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0) • Τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025 • Την Εθνική στρατηγική για την προσαρμογή στην Κλιματική αλλαγή • Τις ευρωπαϊκές πολιτικές για την καινοτομία, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την κλιματική αλλαγή και την Πράσινη Συμφωνία 			
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	Η πράξη συνάδει με τον Ειδικό Στόχο 4.1 «Πράσινος και Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων» και τον Ειδικό Στόχο 4.2 «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων».			
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	024. Προηγμένες υπηρεσίες στήριξης για ΜΜΕ και ομίλους ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διαχείρισης, μάρκετινγκ και σχεδιασμού)			
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	-			
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικείμενου Δράσης (Δείκτες Εκφρών) & Τιμές στόχος 2029	RCO01 - Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (εκ των οποίων: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες) Τιμές στόχος: 30 επιχειρήσεις			
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	RCR01 - Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες Τιμές στόχος: 50			
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	Καταγράφεται συμπληρωματικότητα με την πράξη 5.1.1.1 καθώς μέσω αυτής θα παρέχεται πληροφόρηση και ενημέρωση μεταξύ άλλων και για επιχειρηματικές ευκαιρίες στην περιοχή.			
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο)				
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	Οι δικαιούχοι δεσμεύονται για την διασφάλιση της λειτουργίας.			
Ωριμότητα υλοποίησης	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☒
	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	
	Δεν απαιτείται			
Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024 - 2029			
Προαπαιτούμενα - Περιορισμοί	Δεν απαιτείται			

4.1.4 ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 5 «Ανθρώπινο Δυναμικό»

Ειδικός Στόχος 5.1 Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση επιχειρηματικής και τοπικής κοινότητας και καλλιέργεια συνείδησης της αξίας του Μινωικού Πολιτισμού και του brand Unesco

Παρέμβαση/ Δράση 5.1.1 Στήριξη τοπικής κοινωνίας

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	5.1.1.1 ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ – ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ – ΕΜΨΥΧΩΣΗ
Δικαιούχος	Περιφέρεια Κρήτης
Κύριος Πράξης (Έργου)	Περιφέρεια Κρήτης
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	Περιφέρεια Κρήτης
Περιγραφή Πράξης	<p>Η πράξη αφορά στην υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού προκειμένου να αποκτήσουν γνώσεις και πληροφορίες για τις περιοχές UNESCO, τα κρίσιμα περιβαλλοντικά και άλλα ζητήματα των περιοχών, τη δυναμική των ορεινών οικοσυστημάτων, την αξία και το αποτύπωμά τους στην τοπική οικονομία και κοινωνία και την ανάγκη προστασίας, διατήρησης και ανάδειξης του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού πλούτου.</p> <p>Ειδικότερα, η πράξη στοχεύει στην κινητοποίηση, ενεργοποίηση, παρότρυνση και εμπύχωση διαφόρων πληθυσμιακών ομάδων που ζουν και δραστηριοποιούνται στις περιοχές UNESCO (π.χ. γεωργοί, κτηνοτρόφοι, επιχειρηματίες, τοπικοί, περιβαλλοντικοί και πολιτιστικοί φορείς, ξεναγοί, οδηγοί βουνού, εκπαιδευτική κοινότητα κ.α.), ώστε να συμμετάσχουν ενεργά στην προστασία τους, αλλά και να ενημερωθούν σχετικά με επαγγελματικές και επιχειρηματικές ευκαιρίες που δημιουργούνται μέσα από την ΟΧΕ των Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης.</p> <p>Ενδεικτικές θεματικές ενότητες αποτελούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το αξιακό πλαίσιο των περιοχών UNESCO. • Τα κύρια περιβαλλοντικά προβλήματα των περιοχών (υπερβόσκηση, ερημοποίηση, ορθή διαχείριση αποβλήτων και απορριμμάτων, κ.α.). • Η προστασία της βιοποικιλότητας και των φυσικών πόρων και η μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από ανθρωπογενείς δραστηριότητες. • Οι καινοτόμες πρακτικές ορθής διαχείρισης γεωργικών - κτηνοτροφικών υπολειμμάτων, η πράσινη ανάπτυξη και η κυκλική οικονομία. • Οι προοπτικές ανάπτυξης δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού.
Προϋπολογισμός	200.000€
Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	<p>Η σκοπιμότητα της πράξης πηγάζει από το γεγονός ότι η τοπική κοινωνία δεν είναι ενήμερη για την προστιθέμενη αξία που επιφέρει η ένταξη των περιοχών στον Κατάλογο της UNESCO και τις ευκαιρίες που απορρέουν από τη διεθνή αυτή αναγνώριση. Επίσης καταγράφεται χαμηλή περιβαλλοντική συνείδηση και επιβάρυνση του περιβάλλοντος από ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Μέσω της δράσης επιδιώκεται η μεταλαμπάδευση της έννοιας και της αξίας του brand name "UNESCO", καθώς και η συμμετοχή της κοινωνίας στη διατήρηση και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού πλούτου.</p> <p>Η πράξη εμφανίζει συμβατότητα με:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 • Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτης (ΠΠΑ) 2021-2025 • Το Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή Περιφέρειας Κρήτης

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

	<ul style="list-style-type: none"> • Τον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείριση Αποβλήτων Κρήτης (ΠΕΣΔΑΚ) • Την Εθνική στρατηγική για την προσαρμογή στην Κλιματική αλλαγή • Το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» • Την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τη Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα • Τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ 				
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	Η πράξη συμβάλει στον Ειδικό Στόχο 5.1 «Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση επιχειρηματικής και τοπικής κοινότητας & Καλλιέργεια συνείδησης της αξίας του Μινωικού Πολιτισμού και του brand UNESCO»				
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές NATURA 2000				
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	-				
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικείμενου Δράσης (Δείκτες Εκροών) & Τιμές στόχος 2029	Σύμφωνα με το παράρτημα II της πρόσκλησης δεν απαιτείται ο ορισμός δείκτη				
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	Σύμφωνα με το παράρτημα II της πρόσκλησης δεν απαιτείται ο ορισμός δείκτη				
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	Καταγράφεται συμπληρωματικότητα με τις πράξεις 4.1.1.1, 6.1.1.1, 6.2.1.1, 6.2.1.2, 6.2.1.3				
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο)	Η υλοποίηση θα γίνει σύμφωνα με τη διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων.				
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	Δεν απαιτείται/πρόκειται για άυλη δράση.				
Ωριμότητα υλοποίησης	<table border="1"> <tr> <td>Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου</td> <td>ΝΑΙ ☐</td> <td>ΟΧΙ ☐</td> <td>Δεν απαιτείται ☒</td> </tr> </table>	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☒
	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☒	
	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐		
Δεν απαιτούνται					
Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024-2029				
Προαπαιτούμενα - Περιορισμοί	-				

4.1.5 ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 6 «Διαχείριση, Προβολή – Προώθηση Εμβληματικών Διαδρομών»

Ειδικός Στόχος 6.1 Ενιαία σήμανση, προβολή και προώθηση περιοχών UNESCO

Παρέμβαση/ Δράση 6.1.1 Εξωστρέφεια - Προβολή Περιοχών UNESCO

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	6.1.1.1 ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ - ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ (ΣΗΜΑΝΣΗ, FESTIVAL UNESCO, ΕΚΘΕΣΕΙΣ)
Δικαιούχος	ΠΤΑ Περιφέρειας Κρήτης
Κύριος Πράξης (Έργου)	ΠΤΑ Περιφέρειας Κρήτης
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	ΠΤΑ Περιφέρειας Κρήτης
Περιγραφή Πράξης	<p>Η πράξη αφορά στην υλοποίηση δράσεων προβολής - δημοσιότητας των περιοχών UNESCO σε συνέχεια και συνέργεια των δράσεων προβολής της ΟΧΕ 2014-2020. Ζητούμενο αποτελεί η ορθή, συντονισμένη και συνολική προβολή και προώθηση των περιοχών και η αύξηση της επισκεψιμότητάς τους.</p> <p>Στην κατεύθυνση αυτή προβλέπεται η διαμόρφωση κοινής ταυτότητας, ενιαίας και στοχευμένης προβολής μέσω της υλοποίησης δράσεων όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενιαία σήμανση περιοχών UNESCO • Θεσμοθέτηση ετήσιου Φεστιβάλ UNESCO • Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις θεματικού τουρισμού
Προϋπολογισμός	400.000€
Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	Η πράξη προκύπτει από την ανάγκη διαμόρφωσης ενιαίας ταυτότητας των περιοχών UNESCO και υλοποίησης στοχευμένων δράσεων προβολής που θα ενισχύσουν την αναγνωρισιμότητα των περιοχών εντός και εκτός Ελλάδος και κατά συνέπεια θα αυξήσουν την επισκεψιμότητά τους, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στη βιωσιμότητα των οικισμών.
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	Η πράξη συμβάλει στον Ειδικό Στόχο 6.1. «Ενιαία σήμανση, προβολή και προώθηση περιοχών UNESCO».
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	-
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικείμενου Δράσης (Δείκτες Εκροών) & Τιμές στόχος 2029	PSO911- Δράσεις Τουριστικής Προβολής Τιμή Στόχος: 3
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται Τιμή Στόχος: 500.000
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	Συμπληρωματικότητα καταγράφεται σχεδόν με το σύνολο των πράξεων, καθώς οι τελευταίες θα προβάλλονται μέσα από τις δράσεις προβολής ως ελκυστικών στοιχείων και σημείων ενδιαφέροντος και περιήγησης στις περιοχές UNESCO.
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο	Η πράξη θα υλοποιηθεί με τη διαδικασία των δημοσίων συμβάσεων.

Θεσμικό πλαίσιο)				
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	Πρόκειται για άυλες δράσεις που δεν απαιτούν τη διασφάλιση λειτουργίας.			
Ωριμότητα υλοποίησης	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☒
	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	
	Δεν απαιτείται			
Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024 - 2029			
Προαπαιτούμενα - Περιορισμοί	-			

Ειδικός Στόχος 6.2 Ενημέρωση - Πληροφόρηση και διευκόλυνση περιήγησης επισκεπτών

Παρέμβαση/ Δράση 6.2.1 Σημεία UNESCO

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	6.2.1. ΣΗΜΕΙΑ UNESCO
Δικαιούχος	Υποέργο 1: Δήμος Σητείας Υποέργο 2: Δήμος Βιάννου Υποέργο 3: Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων
Κύριος Πράξης (Έργου)	Υποέργο 1: Δήμος Σητείας Υποέργο 2: Δήμος Βιάννου Υποέργο 3: Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	Υποέργο 1: Δήμος Σητείας Υποέργο 2: Δήμος Βιάννου Υποέργο 3: Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων
Περιγραφή Πράξης	<p>Η πράξη αφορά στη δημιουργία σημείων UNESCO μέσω των οποίων θα παρέχεται ενημέρωση – πληροφόρηση στους επισκέπτες και περιλαμβάνει τα εξής υποέργα:</p> <p>Υποέργο 1: Αστεροσχολείο Σητείας</p> <p>Το υποέργο αφορά στην προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού για τη λειτουργία του Αστεροσχολείου Σητείας το οποίο δημιουργήθηκε στον οικισμό Συκιά στο πλαίσιο του Προγράμματος INTERREG V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014 – 2020. Η προμήθεια του εξοπλισμού θα υποστηρίξει τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού/τουριστικού χώρου ενημέρωσης - επιμόρφωσης μαθητών και ενηλίκων σε θέματα αστρο-παρατήρησης και περιβάλλοντος. Θα υποστηρίξει την γενικότερη στρατηγική του Δήμου για το Γεωπάρκο Σητείας, σε συνδυασμό με το Οικομουσείο, το οποίο δημιουργήθηκε και λειτουργεί επίσης από το Πρόγραμμα INTERREG V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014 – 2020,</p>

συνιστώντας ένα κοινό πόλο προβολής και προσέλκυσης επισκεπτών.

Υποέργο 2: Λειτουργία του παλιού Δημοτικού Σχολείου Χόνδρου ως χώρου πληροφόρησης επισκεπτών

Το υποέργο αφορά στην αξιοποίηση του παλιού δημοτικού σχολείου του οικισμού Χόνδρου ως χώρου ενημέρωσης - πληροφόρησης επισκεπτών και εκδηλώσεων. Στην κατεύθυνση αυτή, οι δύο αίθουσες του σχολείου θα εξοπλιστούν με το απαιτούμενο οπτικο-αναγνωστικό υλικό, ώστε να δημιουργηθεί ένας καλαίσθητος και φιλικός χώρος πληροφόρησης για το φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα της περιοχής των Αστερουσίων διευκολύνοντας την περιήγηση των επισκεπτών και την διάχυση της τουριστικής κίνησης στην ενδοχώρα. Επιπλέον προβλέπονται εργασίες πλακόστρωσης του αύλιου χώρου από πέτρα τοπικής προέλευσης και δημιουργίας υψηλής (βελανιδιές) και χαμηλής (θάμνους, τριανταφυλλίες, λεβάντες, δίκταμο) φύτευσης για την αισθητική αναβάθμιση του χώρου. Επίσης για τον φωτισμό κατά τις νυκτερινές ώρες θα τοποθετηθούν στήλες φωτισμού μινιμαλιστικού - κλασσικού τύπου ύψους 3,5 μέτρων. Ακόμη στον αύλιο χώρο θα κατασκευαστεί ένα υπαίθριο αμφιθέατρο από πέτρα τοπικής προέλευσης χωρητικότητας περίπου 100 θέσεων για την πραγματοποίηση εκδηλώσεων. Τέλος, σύμφωνα με τη μελέτη προβλέπονται δύο σημεία σκίασης και ανάπαυσης, με πέργκολα από ξύλο καστανιάς και ξύλινα καθίσματα.

Υποέργο 3: Κέντρο Πολιτισμού - Ψηφιακό Αποθετήριο Αστερουσίων

Για την υλοποίηση του Υποέργου προβλέπονται οι κάτωθι ενέργειες:

Ενέργεια Α: Ψηφιακό Αποθετήριο Αστερουσίων – open air Μουσείο

Η περιοχή των Αστερουσίων έχει να προσφέρει ιστορικά, πνευματικά, αρχιτεκτονικά και λαογραφικά ερεθίσματα σε κάθε επισκέπτη. Η μετατροπή τους σε ανοικτό μουσείο απαιτεί πρωτίστως την καταγραφή και την κωδικοποίηση του ιστορικού, μνημειακού, γεωλογικού και άυλου πολιτιστικού αποθέματος. Η καταγραφή αυτή θα αναδείξει τα αξιολογικά χαρακτηριστικά και θα ολοκληρωθεί με την προτεραιοποίηση και την κατάταξη της πληροφορίας. Με βάση αυτή την καταγραφή θα δημιουργηθεί ψηφιακό αποθετήριο τεκμηρίωσης της πληροφορίας και θα εκκινήσει η συστηματική μελέτη και τεκμηρίωση του υλικού με τη συνδρομή ειδικών. Βασικό χαρακτηριστικό στην καταγραφή του αποθέματος αποτελεί ο γεωγραφικός εντοπισμός και η ψηφιακή σήμανση της πληροφορίας.

Η πληροφορία που θα συγκεντρωθεί θα αξιοποιηθεί με ποικίλους τρόπους και μέσα και θα αναζητηθεί ο προσφορότερος τρόπος για να επιτευχθεί η βιωματική μεταφορά της γνώσης προς τον επισκέπτη. Ψηφιακές εκθέσεις, πολιτιστικά δρώμενα, εικονική πραγματικότητα, διαδραστικές υπηρεσίες διαδικτύου, βιωματικές διαδρομές με πινακίδες σήμανσης, ψηφιακές ξεναγήσεις κ.α. είναι ορισμένες από τις μεθόδους που θα χρησιμοποιηθούν για να ενισχυθεί η εμπειρία του επισκέπτη.

Ενέργεια Β: Κέντρο Πολιτισμού Αστερουσίων

Στα Καπετανιανά στο αναπαλαιωμένο κτίριο του Δημοτικού Σχολείου θα δημιουργηθεί το Κέντρο Πολιτισμού όπου ο επισκέπτης θα έρχεται σε επαφή με το υλικό του αποθετηρίου με σύγχρονους διαδραστικούς τρόπους. Το Κέντρο στον χώρο υποδοχής θα εξοπλιστεί με διαδραστικές οθόνες με κατάλληλες εφαρμογές αναζήτησης, ανάκτησης και παρουσίασης πληροφορίας. Επίσης, στην αίθουσα Α' θα δημιουργηθεί ένα εργαστήριο εικονικής πραγματικότητας όπου οι χρήστες θα έρχονται σε επαφή με διαδραστικές βιωματικές δραστηριότητες που αφορούν εμβληματικά μνημεία των Αστερουσίων, κελιά, σπήλαια και δρώμενα. Στην αίθουσα Β θα δημιουργηθεί Θόλος τύπου πλανηταρίου όπου θα προβάλλονται ειδικές ταινίες 360ο με τους θεατές να βρίσκονται στο επίκεντρο του κόσμου και να επιτυγχάνεται με αυτό τον τρόπο εμπύθιση και έντονα συναισθήματα. Οι ταινίες θα αντλούν το περιεχόμενο τους από φυσικά τοπία των Αστερουσίων, νυκτερινούς ουρανούς και επιστημονικό περιεχόμενο

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

	που μπορεί να δημιουργείται σε συνεργασία με τα πανεπιστήμια της Κρήτης, το Αστεροσκοπείο, τα πλανητάρια Αθήνας και Θεσσαλονίκης και υλικό που είναι διαθέσιμο στο εμπόριο.			
Προϋπολογισμός	Σύνολο: 1.000.000€			
Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	<p>Η σκοπιμότητα της πράξης τεκμηριώνεται από την ανάγκη δημιουργίας σημείων ενημέρωσης και πληροφόρησης των επισκεπτών (σημεία UNESCO) στην ενδοχώρα τα οποία θα συμβάλλουν στην διάχυση της τουριστικής κίνησης, στην διευκόλυνση της περιήγησης των επισκεπτών και στην ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της ενδοχώρας.</p> <p>Καταγράφεται συμβατότητα με:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 • Το ΠΠΑ Περιφέρειας Κρήτης 2021-2025 • Το Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027 			
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	Η πράξη και τα υποέργα συμβάλουν στον Ειδικό Στόχο 6.2 «Ενημέρωση - Πληροφόρηση και διευκόλυνση περιήγησης επισκεπτών».			
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.			
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	-			
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικείμενου Δράσης (Δείκτες Εκροών) & Τιμές στόχος 2029	RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται Τιμή Στόχος : 3			
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται Τιμή Στόχος : 200.000			
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	Καταγράφεται συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις για τα μονοπάτια (2.3.1.1-2.3.1.6), για τις υποδομές εναλλακτικού τουρισμού (2.3.2.1 - 2.3.2.4), με την παρέμβαση 5.1.1.1. (ενημέρωση – ευαισθητοποίηση, εμπύχωση πληθυσμού) και με την παρέμβαση 6.1.1.1 (δράσεις προβολής, δημοσιότητας).			
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο)	Το έργο θα υλοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία εκτέλεσης δημοσίων έργων.			
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	Οι Φορείς υλοποίησης θα μεριμνήσουν για τη διασφάλιση της λειτουργίας και συντήρησης των έργων.			
Ωριμότητα υλοποίησης	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☒	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☐
	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	
	<p>Υποέργο 1: είναι ώριμο και αφορά σε προμήθεια εξοπλισμού.</p> <p>Υποέργο 2: έχει εκπονηθεί σχετική μελέτη και έχει ελεγχθεί και εγκριθεί από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου</p> <p>Υποέργο 3: η μελέτη είναι σε εξέλιξη</p>			

Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024-2029
Προαπαιτούμενα - Περιορισμοί	-

4.1.6 ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 7 «Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής»

Ειδικός Στόχος 7.1 Πράσινες Υποδομές, θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή

Παρέμβαση/ Δράση 7.1.1 Δράσεις αντιμετώπισης κλιματικής αλλαγής

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	7.1.1.1 Ανθεκτικότητα Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων στην κλιματική αλλαγή (Εγκατάσταση, συντήρηση, αναβάθμιση πυρόσβεσης Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων)
Δικαιούχος	ΥΠΠΟ – Διεύθυνση Μελετών Εκτέλεσης Έργων Μουσείων και Πολιτιστικών Πόρων
Κύριος Πράξης (Έργου)	ΥΠΠΟ – Διεύθυνση Μελετών Εκτέλεσης Έργων Μουσείων και Πολιτιστικών Πόρων
Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης	ΥΠΠΟ
Περιγραφή Πράξης	<p>Η πράξη περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την πυροπροστασία των κάτωθι Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων:</p> <p>ΚΝΩΣΟΣ: Προβλεπόμενες παρεμβάσεις: α) αναβάθμιση του μόνιμου υδροδοτικού δικτύου πυροσβεστικών φωλιών, β) εγκατάσταση μόνιμου - αυτόματου υδροδοτικού δικτύου πυροσβεστικών κανονιών, γ) εγκατάσταση νέου αντλιοστασίου, δ) παρεμβάσεις αντικεραυνικής προστασίας.</p> <p>Στο προς υλοποίηση έργο περιλαμβάνονται και οι μελέτες εφαρμογής/τεύχη δημοπράτησης.</p> <p>ΦΑΙΣΤΟΣ: Προβλεπόμενες παρεμβάσεις: α) επέκταση του μόνιμου υδροδοτικού δικτύου πυροσβεστικών φωλιών, β) εγκατάσταση του μόνιμου αυτόματου δικτύου πυροσβεστικών κανονιών, γ) επέκταση αντλιοστασίου και αντικατάσταση εξοπλισμού και δ) προσθήκη δεξαμενών νερού.</p> <p>Στο προς υλοποίηση έργο περιλαμβάνονται και οι μελέτες εφαρμογής/τεύχη δημοπράτησης.</p> <p>Η αντικεραυνική μελέτη εκπονείται. Σε περίπτωση που εγκριθεί συνδυασμός πυλώνων και χώρων καταφυγής θα εγκατασταθούν αντίστοιχα και τα αλεξικέραυνα. Στο προς υλοποίηση έργο περιλαμβάνονται και οι μελέτες εφαρμογής/τεύχη δημοπράτησης.</p>
Προϋπολογισμός	4.000.000€
Σκοπιμότητα – Αναγκαιότητα / Συμβατότητα ή συνέργεια με ειδικές στρατηγικές / σχέδια και πολιτικές	<p>Η σκοπιμότητα της πράξης αφορά στη λήψη μέτρων για τη θωράκιση των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων στην κλιματική αλλαγή και τον κίνδυνο πυρκαγιάς, την προστασία των μνημείων και της πολιτιστικής κληρονομιάς.</p> <p>Η πράξη είναι σε συνέργεια με:</p> <ul style="list-style-type: none"> το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την προστασία των πολιτιστικών μνημείων από την κλιματική αλλαγή,

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	7.1.1.1 Ανθεκτικότητα Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων στην κλιματική αλλαγή (Εγκατάσταση, συντήρηση, αναβάθμιση πυρόσβεσης Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων)			
	<ul style="list-style-type: none"> το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟΑ) 2021-2025 το Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, το Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και της Περιφέρειας Κρήτης για τον σχεδιασμό της ΟΧΕ «Πολιτιστικές Διαδρομές Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων» 2021-2027 το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτης (ΠΠΑ) 2021-2025 			
Συμβολή στους στόχους της Στρατηγικής	Η πράξη συμβάλει στον Ειδικό Στόχο 7.1 «Πράσινες Υποδομές - Θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή»			
Πεδία Παρέμβασης Προγράμματος «Κρήτη»	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.			
Άλλη πηγή χρηματοδότησης (εκτός Προγράμματος «Κρήτη»)	-			
Ποσοτικοί Δείκτες φυσικού αντικείμενου Δράσης (Δείκτες Εκρμών) & Τιμές στόχος 2029	RCO77 - Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται Τιμή Στόχος: 2			
Ποσοτικοί Δείκτες αποτελεσμάτων Δράσης (Δείκτες Αποτελεσμάτων) & Τιμές στόχος 2029	RCR77 - Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται Τιμή Στόχος: 500.000			
Συμπληρωματικότητα με άλλες Παρεμβάσεις / Πράξεις	Καταγράφεται συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις 1.1.1.1, 1.1.1.2., 1.3.1.1 μέσω των οποίων βελτιώνεται η προσβασιμότητα στο Μινωικό Ανάκτορο της Κνωσού, προστατεύονται και αναδεικνύονται τα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα και βελτιώνεται η εμπειρία των επισκεπτών.			
Τρόπος Ανάθεσης / Εκτέλεσης (αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο)	Το έργο θα υλοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία εκτέλεσης δημοσίων έργων			
Τεκμηρίωση της Διασφάλισης Λειτουργίας	Ο φορέας λειτουργίας θα μεριμνήσει για τη διασφάλιση της λειτουργίας των έργων.			
Ωριμότητα υλοποίησης	Ιδιοκτησία γης/οικοπέδου/κτιρίου	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐	Δεν απαιτείται ☒
	Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες και έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις/βεβαιώσεις/άδειες για την υλοποίηση της Πράξης;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☒	
	ΚΝΩΣΟΣ: Έχει ολοκληρωθεί η προμελέτη. Προβλέπεται η έγκριση της μελέτης έως το τέλος Ιουνίου 2024. ΦΑΙΣΤΟΣ: Η μελέτη πυρόσβεσης βρίσκεται στο στάδιο ολοκλήρωσης. Η αντικραυτική μελέτη είναι σε εξέλιξη. Απαιτείται μελέτη εφαρμογής/τεύχη δημοπράτησης.			
Χρονοπρογραμματισμός Υλοποίησης	2024-2029			

ΚΩΔΙΚΟΣ & ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ/ΕΡΓΟΥ	7.1.1.1 Ανθεκτικότητα Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων στην κλιματική αλλαγή (Εγκατάσταση, συντήρηση, αναβάθμιση πυρόσβεσης Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων)
Προαπαιτούμενα - Περιορισμοί	-

4.2 ΧΡΟΝΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ / ΕΡΓΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΧΡΟΝΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ/ΕΡΓΩΝ

Άξονας Στρατηγικής	Ειδ. Στόχος Στρατηγικής	Παρέμβαση / Δράση	Πράξη/ Έργο	Ε = έναρξη, Π = περάτωση													
				2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029	
				A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
1 Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	1.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	1.1.1. Βελτίωση προσβασιμότητας - συνδεσιμότητας Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	1.1.1.1 Διασύνδεση αρχαιολογικών χώρων (Μελέτη διασύνδεσης Κνωσού με Άνω Αρχάνες)														
			1.1.1.2 Βελτίωση της προσβασιμότητας των Μινωικών Ανακτορικών Συγκροτημάτων/μνημείων («Μελέτη Κυκλοφοριακών Ρυθμίσεων για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών του αρχαιολογικού χώρου Κνωσού & «Μελέτη αναβάθμισης της Ε.Ο. από κόμβο Βενιζελείου (κυκλικός) έως τον 19 (μελλοντικό) κόμβο Κνωσού»)														
	1.2. Αναβάθμιση /ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	1.2.1. Προστασία και ανάδειξη Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	1.2.1.1 Ανάδειξη Αρχαιολογικού Χώρου Ζωμίνθου Δήμου Ανωγείων (μεταφερόμενο έργο)														
	1.3. Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εμπειρίας των επισκεπτών	1.3.1. Βελτίωση συνθηκών υποδοχής, ξενάγησης και περιήγησης των επισκεπτών	1.3.1.1 Έργα υποδοχής, εξυπηρέτησης και ασφάλειας επισκεπτών														
2 Υποδομές -	2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας,	2.1.1. Προστασία και ανάδειξη	2.1.1.1 Αποκατάσταση βυζαντινού ναού Παναγίας στην Αγία Ρουμέλη Σφακιών														

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Άξονας Στρατηγικής	Ειδ. Στόχος Στρατηγικής	Παρέμβαση / Δράση	Πράξη/ Έργο	Ε = έναρξη, Π = περάτωση															
				2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029			
				A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B		
Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη και στις περιοχές Άνθρωπος & Βιόσφαιρα της UNESCO στα Λευκά Όρη & τα Αστερούσια	ελκυστικότητα και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	Αρχαιολογικών Χώρων, πολιτιστικών, θρησκευτικών και άλλων μνημείων	2.1.1.2 Αποκατάσταση βυζαντινού ναού Αγίου Παύλου Σφακίων																
			2.1.1.3 Αποκατάσταση ενετικού φρουρίου Χώρας Σφακίων και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου																
		2.1.2. Βελτίωση Προσβασιμότητας - Συνδεσιμότητας και βιωσιμότητας περιοχών Γεωπάρκων και περιοχών Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO	2.1.2.1 Οδική παράκαμψη Οικισμού Αξού																
			2.1.2.2 Γέφυρα Κολοκύθη (Σκινιά) & Γέφυρα Δεματίου																
			2.1.2.3 Συντήρηση - βελτίωση επαρχιακής οδού Λούκια - Καπετανιανά																
		2.3. Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού	2.3.1. Πεζοπορικές Διαδρομές - Μονοπάτια	2.3.1.1 Δίκτυο πεζοπορικών διαδρομών στο Δήμο Σφακίων (Chania Trails Sfakia)															
	2.3.1.2 Διαδρομές Γεωπάρκου Ψηλορείτη																		
	2.3.1.3 Διαδρομές Αστερουσίων																		
	2.3.1.4 Διαδρομές Γεωπάρκου Σητείας																		
	2.3.1.5 Ένταξη των Αστερουσίων στο Ε4																		
	2.3.1.6 Δημιουργία Προσβάσιμης Διαδρομής στον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς (μεταφερόμενο έργο)																		
	2.3.2. Υποδομές - Εγκαταστάσεις		2.3.2.1 Ποδηλατικές διαδρομές																
			2.3.2.2 Αναρριχητικές πίστες																

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Άξονας Στρατηγικής	Ειδ. Στόχος Στρατηγικής	Παρέμβαση / Δράση	Πράξη/ Έργο	Ε = έναρξη, Π = περάτωση													
				2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029	
				A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
		εναλλακτικού τουρισμού	2.3.2.3 Via Ferrata														
			2.3.2.4 Αναβάθμιση και εξοπλισμός Χιονοδρομικού και μετατροπή του σε ορεινό καταφύγιο (μεταφερόμενο έργο)														
4 Τοπική Οικονομία - Επιχειρηματικότ τα	4.1 Πράσινος και Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων	4.1.1 Στήριξη τοπικής οικονομίας - επιχειρηματικότητας	4.1.1.1 Ενίσχυση - βελτίωση ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε περιοχές UNESCO (ψηφιακή & πράσινη μετάβαση)														
5 Ανθρώπινο Δυναμικό	5.1. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση επιχειρηματικής και τοπικής κοινότητας και καλλιέργεια συνείδησης της αξίας του Μινωικού Πολιτισμού και του brand Unesco	5.1.1. Στήριξη της Τοπικής Κοινωνίας	5.1.1.1 Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Εμφύχωση (τοπικού πληθυσμού, παραγωγών, επαγγελματιών κ.α.)														
6 Διαχείριση, Προβολή - Πρωώθηση Εμβληματικών Διαδρομών	6.1. Ενιαία σήμανση, προβολή και προώθηση περιοχών UNESCO	6.1.1. Εξωστρέφεια - Προβολή Περιοχών UNESCO	6.1.1.1 Δράσεις προβολής - δημοσιότητας (σήμανση, festival UNESCO, εκθέσεις)														
	6.2. Ενημέρωση - Πληροφόρηση και διευκόλυνση περιήγησης επισκεπτών	6.2.1. Σημεία UNESCO	6.2.1.1 Λειτουργία του παλιού Δημοτικού Σχολείου Χόνδρου ως χώρου πληροφόρησης επισκεπτών														
			6.2.1.2 Κέντρο Πολιτισμού - ψηφιακό αποθετήριο Αστερουσίων														

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Άξονας Στρατηγικής	Ειδ. Στόχος Στρατηγικής	Παρέμβαση / Δράση	Πράξη/ Έργο	Ε = έναρξη, Π = περάτωση													
				2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029	
				A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B		
			6.2.1.3 Αστεροσχολείο Σητείας														
7 Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής	7.1. Πράσινες Υποδομές, θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή	7.1.1. Δράσεις αντιμετώπισης κλιματικής αλλαγής	7.1.1.1 Ανθεκτικότητα Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων στην κλιματική αλλαγή (Εγκατάσταση, συντήρηση, αναβάθμιση πυρόσβεσης Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων)														

Σημείωση: Ο άξονας 3 χρηματοδοτείται από άλλες πηγές, εκτός ΟΧΕ

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΣΧΕΔΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

ΑΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
1 Υποδομές – Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	1.1. Βελτίωση της προσπελασι-μότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	1.1.1. Βελτίωση προσβασιμότητας – συνδεσιμότητας Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	1.1.1.1 Διασύνδεση αρχαιολογικών χώρων (Μελέτη διασύνδεσης Κνωσού με Άνω Αρχάνες)	500.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	93. Άλλες ανακατασκευές και εκσυγχρονισμοί οδών (αυτοκινητοδρόμων, εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών οδών)
			1.1.1.2 Βελτίωση της προσβασιμότητας των Μινωικών Ανακτορικών Συγκροτημάτων/μνημείων («Μελέτη Κυκλοφοριακών Ρυθμίσεων για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών του αρχαιολογικού χώρου Κνωσού & «Μελέτη αναβάθμισης της Ε.Ο. από κόμβο Βενιζελείου (κυκλικός) έως τον 19 (μελλοντικό) κόμβο Κνωσού»)	600.000				
	1.2. Αναβάθμιση /ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	1.2.1. Προστασία και ανάδειξη Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	1.2.1.1 Ανάδειξη Αρχαιολογικού Χώρου Ζωμίνθου Δήμου Ανωγειών (μεταφερόμενο έργο)	400.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΆΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
							τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
	1.3. Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εμπειρίας των επισκεπτών	1.3.1. Βελτίωση συνθηκών υποδοχής, ξενάγησης και περιήγησης των επισκεπτών	1.3.1.1 Έργα υποδοχής, εξυπηρέτησης και ασφάλειας επισκεπτών	7.000.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών
				8.500.000				
2. Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO στα Λευκά Όρη & τα Αστερούσια	2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	2.1.1. Προστασία και ανάδειξη Αρχαιολογικών Χώρων, πολιτιστικών, θρησκευτικών και άλλων μνημείων	2.1.1.1 Αποκατάσταση βυζαντινού ναού Παναγίας στην Αγία Ρουμέλη Σφακίων	300.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΆΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
			2.1.1.2 Αποκατάσταση βυζαντινού ναού Αγίου Παύλου Σφακίων	300.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών
			2.1.1.3 Αποκατάσταση ενετικού φρουρίου Χώρας Σφακίων και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου	300.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών
		2.1.2. Βελτίωση Προσβασιμότητας – Συνδεσιμότητας και βιωσιμότητας περιοχών Γεωπάρκων και	2.1.2.1 Οδική παράκαμψη Οικισμού Αξού	6.500.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής	93. Άλλες ανακατασκευές και εκσυγχρονισμοί οδών (αυτοκινητοδρόμων, εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών οδών)

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΆΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
		περιοχών Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO					τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές τλην των αστικών	
			2.1.2.2 Γέφυρα Κολοκύθη (Σκινιά) & Γέφυρα Δεματίου	300.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές τλην των αστικών	93. Άλλες ανακατασκευές και εκσυγχρονισμοί οδών (αυτοκινητοδρόμων, εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών οδών)
			2.1.2.3 Οδικό δίκτυο Αστερουσίων	300.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές	93. Άλλες ανακατασκευές και εκσυγχρονισμοί οδών (αυτοκινητοδρόμων, εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών οδών)

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΆΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
							πλην των αστικών	
	2.3. Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού	2.3.1. Πεζοπορικές Διαδρομές - Μονοπάτια	2.3.1.1 Δίκτυο πεζοπορικών διαδρομών στο Δήμο Σφακίων (Chania Trails Sfakia)	200.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000
2.3.1.2 Διαδρομές Γεωπάρκου Ψηλορείτη			200.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	
2.3.1.3 Διαδρομές Αστερουσίων			200.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός	

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΆΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
							περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	από τις περιοχές Natura 2000
			2.3.1.4 Διαδρομές Γεωπάρκου Σητείας	200.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000
			2.3.1.5 Ένταξη των Αστερουσίων στο Ε4	200.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΆΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
							πλην των αστικών	
			2.3.1.6 Δημιουργία Προσβάσιμης Διαδρομής στον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς	700.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000
		2.3.2. Υποδομές - Εγκαταστάσεις εναλλακτικού τουρισμού	2.3.2.1 Ποδηλατικές διαδρομές	200.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000
			2.3.2.2 Αναρριχητικές πίστες	200.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΆΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
							περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	από τις περιοχές Natura 2000
			2.3.2.3 Via Ferrata	300.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000
			2.3.2.4 Αναβάθμιση και εξοπλισμός Χιονοδρομικού και μετατροπή του σε ορεινό καταφύγιο (μεταφερόμενο έργο)	500.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΆΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
				10.900.000			πλην των αστικών	
4 Τοπική Οικονομία - Επιχειρηματικότητα	4.1 Πράσινο και Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων	4.1.1 Στήριξη τοπικής οικονομίας - επιχειρηματικότητας	4.1.1.1 Ενίσχυση - βελτίωση ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε περιοχές UNESCO (ψηφιακή & πράσινη μετάβαση)		ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	024. Προηγμένες υπηρεσίες στήριξης για ΜΜΕ και ομίλους ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διαχείρισης, μάρκετινγκ και σχεδιασμού)
				1.000.000				
5 Ανθρώπινο Δυναμικό	5.1. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση επιχειρηματικής και τοπικής κοινότητας και καλλιέργεια συνείδησης της αξίας του Μινωικού Πολιτισμού και του brand Unesco	5.1.1. Στήριξη της Τοπικής Κοινωνίας	5.1.1.1 Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Εμφύχωση (τοπικού πληθυσμού, παραγωγών, επαγγελματιών κ.α.)	200.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000
				200.000				

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΆΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
6 Διαχείριση, Προβολή – Πρώθηση Εμβληματικών Διαδρομών	6.1. Ενιαία σήμανση, προβολή και προώθηση περιοχών UNESCO	6.1.1 Δράσεις προβολής – δημοσιότητας (σήμανση, festival UNESCO, εκθέσεις)	6.1.1.1 Δράσεις προβολής – δημοσιότητας (σήμανση, festival UNESCO, εκθέσεις)	400.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού
	6.2. Ενημέρωση - Πληροφόρηση και διευκόλυνση περιήγησης επισκεπτών	6.2.1 Σημεία UNESCO	6.2.1.1 Λειτουργία του παλιού Δημοτικού Σχολείου Χόνδρου ως χώρου πληροφόρησης επισκεπτών	200.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών
			6.2.1.2 Κέντρο Πολιτισμού - ψηφιακό αποθετήριο Αστερουσίων	300.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΆΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
							τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές τλην των αστικών	
			6.2.1.3 Αστεροσχολείο Σητείας	500.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές τλην των αστικών	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000
				1.400.000				
7. Αντιμετώπιση της Κλιματικής Κρίσης	7.1. Πράσινες Υποδομές, θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή	7.1.1. Δράσεις αντιμετώπισης κλιματικής αλλαγής	7.1.1.1 Ανθεκτικότητα Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων στην κλιματική αλλαγή (Εγκατάσταση, συντήρηση, αναβάθμιση πυρόσβεσης Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων)	4.000.000	ΕΤΠΑ	ΚΡΗΤΗ 2021-2027	5.2 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΆΞΟΝΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΑΞΕΙΣ / ΕΡΓΑ	Π/Υ (€) Δ.Δ.	ΤΑΜΕΙΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		
						Πρόγραμμα / Πηγή χρηματοδότησης	Ειδικός Στόχος Προγ/τος	Κωδικός Πεδίου παρέμβασης
							ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
				4.000.000				
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΓΡ. ΚΡΗΤΗ 21-27				26.000.000				
ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ ΠΗΓΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ				34.000.000				

Αιτιολόγηση της ανάγκης για συμπληρωματική χρηματοδότηση από άλλα Προγράμματα / Πηγές Χρηματοδότησης

Χαρακτηριστικό γνώρισμα των ΟΧΕ αποτελεί ο πολυτομεακός και πολυταμειακός χαρακτήρας τους, προκειμένου να αντιμετωπιστούν με ολιστικό τρόπο οι προκλήσεις, οι ανάγκες και οι δυνατότητες – ευκαιρίες. Προς αυτή την κατεύθυνση επιδιώκεται η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων - μέσων και πόρων δημόσιων και ιδιωτικών με σημείο αναφοράς τους πόρους της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027.

Για την υλοποίηση του Σχεδίου της ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης αντλούνται πόροι από τον Ειδικό Στόχο 5.2 του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 και τα προβλεπόμενα πεδία παρέμβασης. Παράλληλα, αναζητούνται κι άλλοι οικονομικοί πόροι εις τρόπον ώστε να διαμορφωθεί μια ευρεία δέσμη χρηματοδοτικών πηγών με βραχυπρόθεσμο και μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Δεδομένης της χωρικής ευρύτητας της παρέμβασης, σε συνδυασμό με τα είδη και τη βαρύτητα των πράξεων, υπάρχει ανάγκη συμπληρωματικής χρηματοδότησης και από άλλες πηγές για παρεμβάσεις όπως:

- Προστασία και Ανάδειξη στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα οι οποίες δεν μπορούν να καλυφθούν λόγω εξάντλησης του προϋπολογισμού από τον ΕΣ 5.2, οπότε επιδιώκεται χρηματοδότηση από το Υπουργείο Πολιτισμού και το ΠΠΑ Περιφέρειας Κρήτης.
- Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα θα αναζητήσουν χρηματοδότηση από το ΠΠΑ Περιφέρειας Κρήτης και από άλλο Ειδικό Στόχο (εκτός 5.2) του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ».
- Προστασία και ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων, πολιτιστικών, θρησκευτικών και άλλων μνημείων θα αναζητήσουν χρηματοδότηση από τα Τοπικά Προγράμματα CLLD LEADER 2023-2027, το ΠΠΑ Περιφέρειας Κρήτης, το Υπουργείο Πολιτισμού και από άλλον Ειδικό Στόχο (εκτός 5.2) του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ».
- Έργα διαχείρισης υδάτων (ύδρευσης, άρδευσης) θα αναζητήσουν χρηματοδότηση από άλλον Ειδικό Στόχο του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» καθώς και από το ΣΣΚΑΠ 2023-2027, από το οποίο επίσης θα αναζητηθούν πόροι και για παρεμβάσεις δασικής και αγροτικής οδοποιίας, αλλά και έργων δασικής αναψυχής.
- Αναπλάσεις οικισμών θα αναζητήσουν χρηματοδότηση από τα Τομεακά Προγράμματα Leader και από το ΠΠΑ Περιφέρειας Κρήτης.
- Κοινωνικού χαρακτήρα παρεμβάσεις στους τομείς υγείας, πρόνοιας, αντιμετώπισης της φτώχειας, κατάρτισης θα αναζητήσουν χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και ειδικότερα από το Πρόγραμμα «ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ», από άλλους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ», από τα Τοπικά Προγράμματα CLLD LEADER 2023-2027.
- Προστασία, ανάδειξης βιοποικιλότητας, γεωποικιλότητας και εν γένει φυσικού περιβάλλοντος θα αναζητηθούν πόρους από το Πράσινο Ταμείο, το Πρόγραμμα LIFE, το Πρόγραμμα «Περιβάλλον & Κλιματική Αλλαγή»
- Παρεμβάσεις στήριξης παραγωγών, κτηνοτρόφων, μελισσοκόμων, κ.α. θα αναζητήσουν πόρους από το ΣΣΚΑΠ 2023-2027.
- Παρεμβάσεις προσαρμογής των τοπικών επιχειρήσεων στην Πράσινη – Ψηφιακή Μετάβαση με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αναβάθμιση της λειτουργίας τους.

Αναλυτικά, οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από άλλες πηγές εκτός του Ειδικού Στόχου 5.2 του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

ΕΡΓΟ	ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ
ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ - ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΜΙΝΩΙΚΩΝ ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ						
Μελέτη τροποποίησης της χάραξης του επαρχιακού δρόμου 30 "Κνωσός - Καλλονή - Χάρακας δια Κουνάβων, Χουδετσίου, Τεφελίου και Πραιτωρίων"	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	ΕΣ 1.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	1.200.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΧΑΜΗΛΟΣ
Διασύνδεση μινωικού ανακτορικού κέντρου Μαλίων με την Π.Ε.Ο.	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	ΕΣ 1.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	300.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021- 2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Κατασκευή πεζοδρομίου από το ανάκτορο Μαλίων έως την παραλία Ποταμός	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	ΕΣ 1.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, προσβασιμότητας και περιήγησης στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	150.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021- 2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΙΝΩΙΚΩΝ ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ						
Αντικατάσταση και κατασκευή νέων στεγάστρων Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων (Ζάκρος)	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	ΕΣ 1.2. Αναβάθμιση /ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	ΥΠΠΟ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ	400.000	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	ΥΨΗΛΟΣ
Αισθητική Αναβάθμιση Κάτω Ζάκρου	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	ΕΣ 1.2. Αναβάθμιση /ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων	ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	600.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ, ΞΕΝΑΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ						
Προμήθεια οπτικοακουστικού εξοπλισμού στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα (πινακίδες Braille, μακέτες αφής, ηχητικές ξεναγήσεις κτλ)	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα	ΕΣ 1.3 Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εμπειρίας των επισκεπτών	ΥΠΠΟ / ΕΦΑ ΚΡΗΤΗΣ	300.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021- 2027/ ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΥΨΗΛΟΣ
ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ, ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ						
Συντήρηση-αποκατάσταση ανάδειξη καθολικού Ι. Μονής Βαλαμονέρου Δήμου Φαιστού	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	1.000.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021- 2027	ΥΨΗΛΟΣ
Δημιουργία κέντρου προφορικής ιστορίας και πολιτιστικών δραστηριοτήτων Ραμνή	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	100.000	CLLD LEADER 2023-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Μοναστηρακίου, β' φάση	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΕΦΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	600.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027/ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΥΨΗΛΟΣ

ΕΡΓΟ	ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ
Ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Αποδούλου	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΕΦΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	600.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027/ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΥΨΗΛΟΣ
Ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Αρμένων, β' φάση	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΕΦΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	700.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027/ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΥΨΗΛΟΣ
Ανάπλαση - Ανάδειξη πολιτιστικής ιδιαιτερότητας Μόχλου	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	1.500.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027/ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΜΕΤΡΙΟΣ
Παρεμβάσεις σε σπήλαια, σκήτες και ξωκλήσια των Αστερουσίων	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΓΟΡΤΥΝΗΣ & ΑΡΚΑΔΙΑΣ	500.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ/CLLD LEADER 2023-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Μουσειολογική και μουσειογραφική μελέτη Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Αρχανών	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	80.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ/ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	ΧΑΜΗΛΟΣ
Αναβάθμιση και αποκατάσταση προσβασιμότητας οδικού δικτύου στον παλιό οικισμό Θυμιάς Δ.Κ. Πλατυβόλας	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	200.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021- 2027	ΥΨΗΛΟΣ
Δασική και αγροτική οδοποιία Αστερουσίων	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΔΗΜΟΙ ΦΑΙΣΤΟΥ, ΓΟΡΤΥΝΑΣ, ΒΙΑΝΝΟΥ, ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	800.000	ΣΣΚΑΠ 2023-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Μελέτες αποκατάστασης υφιστάμενων κτηρίων ιδιοκτησίας Δήμου για τη λειτουργία αναψυκτηρίου & πωλητηρίου σε έκταση που βρίσκεται σε μικρή απόσταση ΝΔ με το μινωικό ανακτορικό κέντρο της Ζωμίνθου	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	200.000	CLLD LEADER 2023-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση και ανάδειξη οικισμού Σούγιας, Δ.Ε. Ανατ. Σελίνου, ανάπτυξη συνεκτικού τμήματος	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	400.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ/CLLD LEADER 2023-2027	ΥΨΗΛΟΣ
Αναβάθμιση και αξιοποίηση παλιών δημοτικών σχολείων για πολιτιστικές και περιβαλλοντικές δράσεις	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ "ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΑΕ"	500.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΧΑΜΗΛΟΣ

ΕΡΓΟ	ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ
Έργα διαχείρισης υδάτων (ύδρευσης, άρδευσης)	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων / Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΟΤΑ Α' ΒΑΘΜΟΥ / ΔΕΥΑ/ΤΟΕΒ	2.250.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021- 2027/ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ" 2021-2027/ ΣΣΚΑΠ 2023-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ: ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ						
Υποδομές Προσχολικής Φροντίδας	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΟΤΑ Α' ΒΑΘΜΟΥ	1.000.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών υγείας	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΟΤΑ Α' ΒΑΘΜΟΥ /7η ΥΠΕ	1.000.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών πρόνοιας	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΟΤΑ Α' ΒΑΘΜΟΥ	1.000.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Προγράμματα επιμόρφωσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων	Ανθρώπινο Δυναμικό (Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση – Βελτίωση δεξιοτήτων)	ΕΣ 5.2. Αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ/ ΔΥΠΑ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ ΚΡΗΤΗΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑ/ΚΕΚ	600.000	ΤΟΜΕΑΚΟ ΕΠ «ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ» 2021-2027/ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027/ CLLD LEADER 2023-2027	ΥΨΗΛΟΣ
Δρασεις για την αντιμετώπιση της Φτώχειας και την Παροχή Υπηρεσιών Ανοιχτής Ειδικής Φροντίδας στην Περιοχή Παρέμβασης	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων / Ανθρώπινο Δυναμικό	ΕΣ 2.1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, ελκυστικότητας και βιωσιμότητας των περιοχών UNESCO	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	800.000	ΤΟΜΕΑΚΟ ΕΠ «ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ» 2021-2027/ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027/ CLLD LEADER 2023-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ, ΓΕΩΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ						
Αποκατάσταση της δομής και των λειτουργιών των παρόχθιων και αμμοθινικών οικοσυστημάτων	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.2. Προστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, γεωποικιλότητας και του τοπίου	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	300.000	ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ / LIFE	ΧΑΜΗΛΟΣ
Ενίσχυση δασικών φυτωρίων, Δενδροφυτεύσεις και περιφράξεις μεμονωμένων δέντρων και συστάδων δέντρων	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.2. Προστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, γεωποικιλότητας και του τοπίου	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ /ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	600.000	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ	ΧΑΜΗΛΟΣ

ΕΡΓΟ	ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ
Έργα δασικής αναψυχής	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.2. Προστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, γεωποικιλότητας και του τοπίου	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ /ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.000.000	ΣΣΚΑΠ 2023-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ: ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ - ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ						
Βοτανικά Μονοπάτια των Χανίων - Chania Botanical Trails	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.3 Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού	ΠΑΝΕΤΑΙΚ ΑΕ	200.000	CLLD LEADER 2023-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Βελτίωση ασφάλειας Ε4 Σαμαριάς	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.3 Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού	ΟΦΥΠΕΚΑ	300.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΜΕΤΡΙΟΣ
Σπηλαιολογικό Πάρκο Λευκών Ορέων	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.3 Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ	200.000	CLLD LEADER 2023-2027	ΜΕΤΡΙΟΣ
Αναβάθμιση βατότητας, ασφάλειας και ανάδειξη του μονοπατιού της Αγίας Ειρήνης, καθώς και του κλάδου Φυγού προς Ομαλό	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.3 Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού	ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	300.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΥΨΗΛΟΣ
ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ: ΥΠΟΔΟΜΕΣ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ						
Ανασύλωση καταφυγίου στην περιοχή Αμουσερά στα Λευκά Όρη	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.3 Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού	ΕΦΑ ΧΑΝΙΩΝ	50.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ/CLLD LEADER 2023-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Δημιουργία υποδομών πτηνοπαράτηρησης	Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, και στις περιοχές Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της Unesco, Λευκών Ορέων & Αστερουσίων	ΕΣ 2.3 Αναβάθμιση, συμπλήρωση οικοτουριστικών και άλλων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	500.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ/CLLD LEADER 2023-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών-Ψηφιακές εφαρμογές	Ψηφιακές εφαρμογές - υπηρεσίες	ΕΣ 3.1. Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών στους τομείς του περιβάλλοντος, του τουρισμού και του πολιτισμού	ΥΠΠΟ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ / ΕΦΑ ΚΡΗΤΗΣ/ΟΤΑ Α' & Β' ΒΑΘΜΟΥ	1.000.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027/ ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΕΛΛΑΔΑ 2.0"	ΜΕΤΡΙΟΣ
Ψηφιακή Καταγραφή και Προβολή του Μινωικού Ανακτόρου της Αξού	Ψηφιακές εφαρμογές - υπηρεσίες	ΕΣ 3.1. Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών στους τομείς του περιβάλλοντος, του τουρισμού και του πολιτισμού	ΕΦΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	100.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΜΕΤΡΙΟΣ
Δημιουργία αποθετηρίου στοιχείων αγροτικής κληρονομιάς	Ψηφιακές εφαρμογές - υπηρεσίες	ΕΣ 3.1. Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών στους τομείς του περιβάλλοντος, του τουρισμού και του πολιτισμού	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	200.000	CLLD LEADER 2023-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ: ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ						

ΕΡΓΟ	ΑΞΟΝΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ
Ενίσχυση παραγωγών, κτηνοτρόφων, μελισσοκόμων - Νέων Αγροτών - Οικοτεχνών - Χειροτεχνών Ενίσχυση κοινωνικής οικονομίας	Τοπική οικονομία - Επιχειρηματικότητα	ΕΣ 4.2. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων	ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΧΩΝ UNESCO	3.500.000	ΣΣΚΑΠ 2023-2027/ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021-2027	ΜΕΤΡΙΟΣ
Δράσεις δικτύωσης - συνεργασίας των περιοχών UNESCO με την πόλη του Ηρακλείου ως γαστρονομικού προορισμού UNESCO	Τοπική οικονομία - Επιχειρηματικότητα	ΕΣ 4.3 Ανάπτυξη συνεργασιών και ανάδειξη τοπικών προϊόντων/υπηρεσιών	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	220.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΜΕΤΡΙΟΣ
Καλάθι Προϊόντων UNESCO	Τοπική οικονομία - Επιχειρηματικότητα	ΕΣ 4.3 Ανάπτυξη συνεργασιών και ανάδειξη τοπικών προϊόντων/υπηρεσιών	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	250.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΥΨΗΛΟΣ
Οι "Δρόμοι του Πηλού" (σύνδεση όλων των αγγειοπλαστικών κέντρων της Κρήτης όπως Θραψανό - Μαργαρίτες, κ.α.)	Διαχείριση, Προβολή - Προώθηση Εμβληματικών Διαδρομών	ΕΣ 4.3 Ανάπτυξη συνεργασιών και ανάδειξη τοπικών προϊόντων/υπηρεσιών	ΔΗΜΟΙ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΟΣ & ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	200.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ/CLLD LEADER 2023-2027	ΜΕΤΡΙΟΣ
ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ						
Έργα προστασίας από τη διάβρωση της ακτής Καστρίου Κερατόκαμπου	Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	ΕΣ 7.1 Πράσινες Υποδομές - Θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή	ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	2.000.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ" 2021-2027/ ΣΣΚΑΠ 2023-2027	ΥΨΗΛΟΣ
Δράσεις αντιπλημμυρικής προστασίας	Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	ΕΣ 7.1 Πράσινες Υποδομές - Θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή	ΟΤΑ Α' ΒΑΘΜΟΥ	2.000.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021- 2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Μέτρα πρόληψης φυσικών καταστροφών στις περιοχές UNESCO (Προμήθεια οχημάτων και εξοπλισμού στη βάση Επιχειρησιακού Σχεδίου)	Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	ΕΣ 7.1 Πράσινες Υποδομές - Θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ / ΟΤΑ Α' ΒΑΘΜΟΥ	2.000.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ" 2021- 2027/ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ" 2021- 2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Δημιουργία - συμπλήρωση υποδομών Διαχείρισης Απορριμμάτων μικρής κλίμακας, στους οικισμούς των περιοχών UNESCO	Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	ΕΣ 7.1 Πράσινες Υποδομές - Θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή	ΕΣΔΑΚ/ ΔΕΔΙΣΑ / ΟΤΑ Α' ΒΑΘΜΟΥ	2.000.000	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ" 2021-2027	ΧΑΜΗΛΟΣ
Ανάδειξη εισόδων πόλης Σητείας	Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	ΕΣ 7.1 Πράσινες Υποδομές - Θωράκιση και προστασία από την κλιματική αλλαγή	ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	300.000	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΜΕΤΡΙΟΣ
ΣΥΝΟΛΟ: ΑΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ				34.000.000		

Σημείωση: Πέραν των έργων /δράσεων που χρηματοδοτούνται από την ΟΧΕ και από άλλες χρηματοδοτικές πηγές, στο παράρτημα επισυνάπτεται κατάλογος δεξαμενής έργων/δράσεων όπως προέκυψαν από τη διαδικασία της διαβούλευσης.

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ / ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

6.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΧΩΡΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ**Περιγραφή Χωρικού Φορέα**

Η αποτελεσματικότητα της στρατηγικής συνδέεται στενά με την Διακυβέρνηση και την παρακολούθηση. Οι δυσκολίες που εντοπίστηκαν κατά την Προγραμματική Περίοδο (ΠΠ) 2014-2020 και αποτέλεσαν έναν από τους κύριους λόγους της περιορισμένης υλοποίησης των ΟΧΕ σε εθνικό επίπεδο και της μικρής αναγνώρισής τους από τις τοπικές κοινωνίες στοιχειοθετούν την ανάγκη ενδυνάμωσης του Συστήματος Διακυβέρνησης των ΟΧΕ στην ΠΠ 2021-2027 για πιο αποτελεσματικό συντονισμό και παρακολούθηση.

Στην κατεύθυνση αυτή, η διακυβέρνηση της στρατηγικής της ΟΧΕ αναπτύσσεται σύμφωνα με το Νόμο 4914/22, την υπ' αριθμό 124143/21-12-2022 Εγκύκλιο και τον Οδηγό Εφαρμογής για τη Συγκρότηση Ομάδων Υποστήριξης της Διακυβέρνησης των ΟΧΕ ΠΠ 2021-2027.

Στο πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης «Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης» ορίζεται ως υπεύθυνος Χωρικός Φορέας η **Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού** Περιφέρειας Κρήτης σύμφωνα με την 196/2023 Απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου.

α. Αρμοδιότητες και Περιοχή ευθύνης:

Η **Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού**, με έδρα το Ηράκλειο και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Κρήτης, συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες:

- *Διεύθυνση Ανάπτυξης Περιφερειακής Οικονομίας και Εξωστρέφειας*, με έδρα το Ηράκλειο και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Κρήτης.
- *Διεύθυνση Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης*, με έδρα το Ηράκλειο και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Κρήτης.

Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού είναι αρμόδια για τον συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σε αυτή, την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους, που ανάγονται ιδίως στον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό και την παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας, καθώς και στον συντονισμό της προώθησης των εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών στόχων, του επιχειρησιακού προγραμματισμού, της παρακολούθησης και αξιολόγησης των δράσεων της Περιφέρειας.

Επίσης, είναι υπεύθυνη για την επικοινωνία και συνεργασία με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία και φορείς για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς τους.

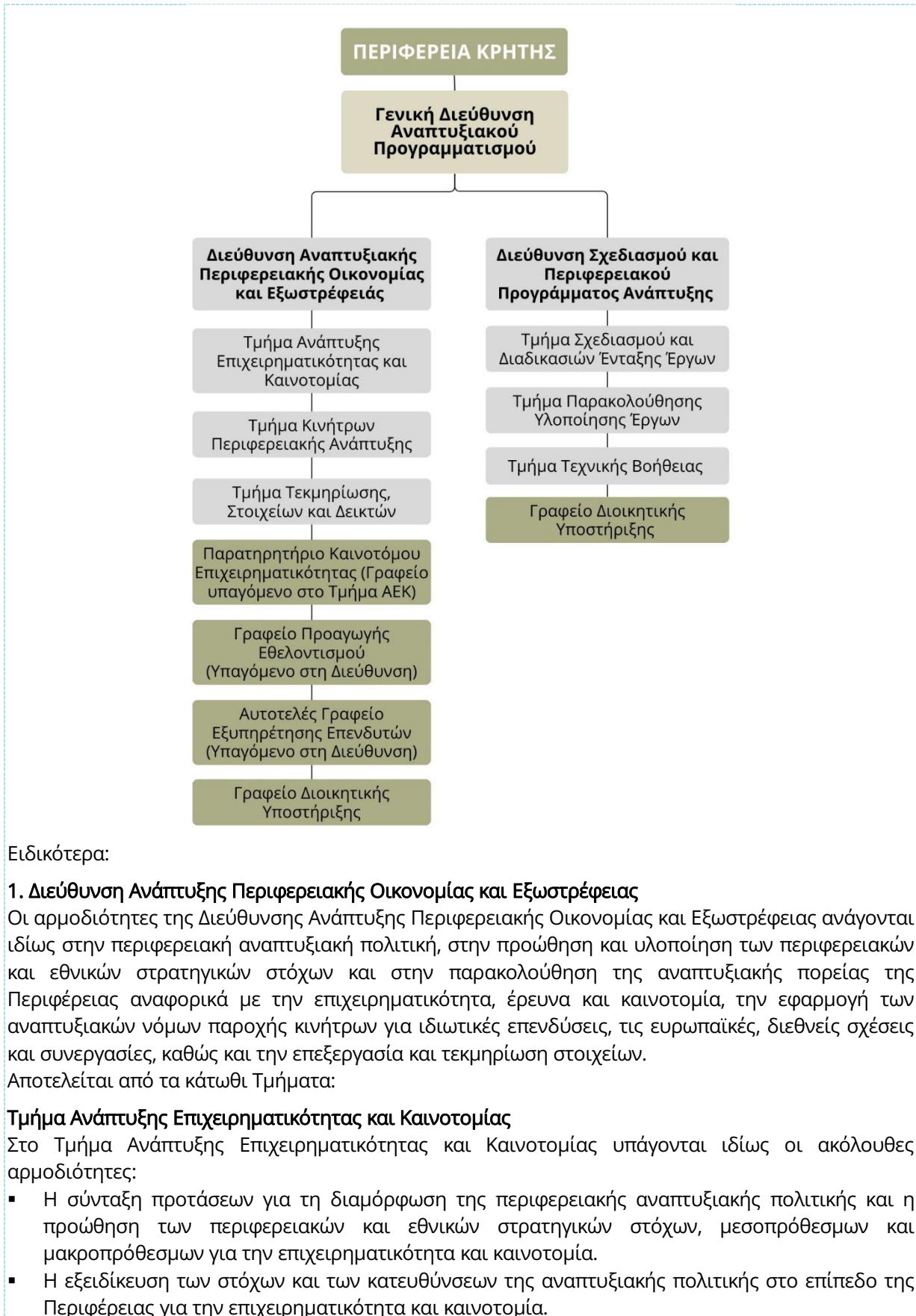
β. Διοίκηση:

Η συνολική διοικητική δομή της Περιφέρειας Κρήτης επαναπροσδιορίστηκε με την υπ' αριθμό 114/2020 Απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου όπως εγκρίθηκε με την υπ' αριθμόν 1218/16/2/2021 Απόφαση Συντονίστριας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης (Β' 762) και με βάση το νέο οργανόγραμμα του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας (ΟΕΥ). Στο πλαίσιο του ΟΕΥ (Άρθρο 10) καθορίζονται οι αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, των επιμέρους Διευθύνσεων, Τμημάτων, Γραφείων και Αυτοτελών Γραφείων της.

γ. Διάρθρωση, αντικείμενο και στελέχωση των υπηρεσιών:

Η οργανωτική δομή της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Κρήτης είναι η εξής:

- Ο συντονισμός και υλοποίηση πολιτικών και στρατηγικών σχεδίων σε περιφερειακό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές, σε θέματα επιχειρηματικότητας, έρευνας και καινοτομίας.
- Η διατύπωση προτάσεων και μέτρων πολιτικής προς τους αρμόδιους φορείς για την επιχειρηματικότητα, έρευνα και καινοτομία καθώς και τη διασύνδεσή τους, για την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης.
- Η συνεργασία με άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, διαχειριστικές αρχές, παραγωγικούς κλάδους, οργανισμούς, ακαδημαϊκά ιδρύματα και φορείς έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας, σε περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.
- Την ανάπτυξη και υλοποίηση διαδικασιών επιχειρηματικής ανακάλυψης και διασύνδεσης των επιχειρήσεων με την έρευνα και γνώση των ακαδημαϊκών ερευνητικών ιδρυμάτων.
- Η συγκέντρωση, επεξεργασία και τεκμηρίωση γεωγραφικών, οικονομικών, κοινωνικών και άλλων στοιχείων που αφορούν στην επιχειρηματικότητα, έρευνα και καινοτομία όλων των τύπων.
- Η άσκηση καθηκόντων εφαρμογής ως Δικαιούχου στο πλαίσιο των αναπτυξιακών παρεμβάσεων των προγραμματικών περιόδων, όπως αυτές εκάστοτε οριοθετούνται από τα Εθνικά Στρατηγικά Πλαίσια.
- Η παροχή πληροφοριών σχετικά με τη νομοθεσία και το θεσμικό πλαίσιο ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας.
- Η ανάληψη συντονιστικού ρόλου για την ανάπτυξη των φορέων της κοινωνικής οικονομίας. Η στήριξη των κοινωνικών επιχειρήσεων μέσα από προγραμματικές συμβάσεις και η δημιουργία μηχανισμών και δομών υποστήριξής τους σε περιφερειακό επίπεδο.
- Η ενημέρωση για πηγές και εργαλεία χρηματοδότησης.
- Η διάδοση της πληροφόρησης και η διοργάνωση δράσεων πληροφόρησης, καθώς και η συμμετοχή σε διοργανώσεις άλλων φορέων.
- Η υποστήριξη της δικτύωσης των επιχειρήσεων.
- Η οργάνωση εκπαίδευσης σε θέματα επιχειρηματικότητας της τοπικής κοινωνίας και προγραμμάτων εξειδικευμένης κατάρτισης στελεχών επιχειρήσεων.
- Η εκπόνηση σχετικών μελετών και ερευνών.
- Η λειτουργία του Παρατηρητηρίου Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας.
- Η παρακολούθηση της επιχειρηματικότητας (ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά, έξυπνη εξειδίκευση/καινοτομία, κ.α, μέσω του Παρατηρητηρίου).
- Η οργάνωση, ταξινόμηση και τήρηση του φυσικού και ηλεκτρονικού αρχείου του Τμήματος.

Τμήμα Κινητρων Περιφερειακής Ανάπτυξης

- Συστήνει και λειτουργεί την Περιφερειακή Γνωμοδοτική Επιτροπή, η οποία γνωμοδοτεί επί εισηγήσεων του Τμήματος για θέματα αιτήσεων τροποποίησης, ανάκλησης αποφάσεων υπαγωγής και επιστροφής ενισχύσεων που έχουν καταβληθεί αχρεωστήτως, ολοκλήρωσης των επενδύσεων και έναρξης παραγωγικής λειτουργίας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
- Συγκροτεί τις Επιτροπές Αξιολόγησης των επενδύσεων και της Επιτροπής Ενστάσεων.
- Εκδίδει αποφάσεις υπαγωγής επενδύσεων στις διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων για την ενίσχυσή τους με το κίνητρο της επιχορήγησης, της χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού και της φορολογικής απαλλαγής.
- Διενεργεί έλεγχο πληρότητας αιτημάτων ελέγχου.
- Συγκροτεί τα Περιφερειακά Όργανα Ελέγχου των επενδύσεων για την πιστοποίηση των δαπανών και την υλοποίηση των εγκεκριμένων εργασιών, σε συνεργασία με το Γραφείο Εξυπηρέτησης Επενδυτών - ΓΕΕ (για την ηλεκτρονική ανάδειξή τους).
- Εκδίδει αποφάσεις ολοκλήρωσης και πιστοποίησης έναρξης παραγωγικής λειτουργίας των επενδύσεων.
- Εισηγείται καταβολή της ενίσχυσης.

- Συντάσσει και υποβάλλει αιτήματα χρηματοδότησης προς το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης.
- Παρακολουθεί την τήρηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των επενδυτικών φορέων.
- Ενημερώνει την ΕΛΣΤΑΤ για τις υποχρεώσεις που δημιουργούνται και τις πληρωμές που πραγματοποιούνται σε τριμηνιαία βάση.
- Ασκεί αρμοδιότητες και υποχρεώσεις Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης για πράξεις ιδιωτικών επενδύσεων που εντάσσονται σε επιχειρησιακά προγράμματα τα οποία συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τμήμα Τεκμηρίωσης, Στοιχείων και Δεικτών

- Έχει την ευθύνη λειτουργίας και την γραμματειακή υποστήριξη του Κομβικού Σημείου Επαφής (ΚΟΣΕ) της Περιφέρειας Κρήτης στα πλαίσια του Ν.3882/2010 (Α' 166).
- Συγκεντρώνει, επεξεργάζεται και τεκμηριώνει γεωγραφικά, δημογραφικά, οικονομικά, κοινωνικά και άλλα στοιχεία που αφορούν την Περιφέρεια.
- Τηρεί στοιχεία που αφορούν την τουριστική κίνηση (ποσοτική και ποιοτική) στη Περιφέρεια Κρήτης από βάσεις δεδομένων της ΕΛΣΤΑΤ, ΕΟΤ, ΚΕΠΕ και ΣΕΤΕ.
- Καταγράφει τα στοιχεία των ενισχυόμενων φορέων στη βάση του αρμόδιου κρατικού φορέα (Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ιδιωτικών Επενδύσεων). Εισάγει στοιχεία και ενημερώνει πλήρως την βάση δεδομένων με τα απαιτούμενα στοιχεία από το αρχείο του Τμήματος Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης.
- Συμμετέχει σε επιτροπές όπως Περιφερειακά Όργανα Ελέγχου, επιτροπή αξιολόγησης επενδυτικών σχεδίων του άρθρου 14 του Ν. 4399/2016, συντάσσει οικονομοτεχνικές μελέτες, μελέτες τεχνικών συμβούλων κ.α.

Παρατηρητήριο Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας (Γραφείο υπαγόμενο στο τμήμα Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας)

Η λειτουργία του Παρατηρητηρίου Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας βασίζεται στη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων με γεωχωρικά χαρακτηριστικά, όπου αποτυπώνονται όλα εκείνα τα στοιχεία που συνδέονται και επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα, καθώς και την ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτομιών και αφορούν τα χαρακτηριστικά:

- των επιχειρήσεων (κλαδική σύνθεση, νομική μορφή, εξαγωγική δραστηριότητα, διαχρονική δυναμική, χαρακτηριστικά απασχόλησης, δαπάνη και εξοικείωση με ΤΠΕ και καινοτομίες, ανάγκες κατάρτισης, κ.α.),
- των επενδύσεων στο πλαίσιο αναπτυξιακών νόμων ή και ολοκληρωμένων παρεμβάσεων στις αστικές και αγροτικές περιοχές,
- των συστημάτων έρευνας και του περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας,
- των διασυνδέσεων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας,
- του ανθρώπινου δυναμικού, κυρίως σε ότι αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης/εξειδίκευσης,
- των επιμέρους περιοχών της Περιφέρειας που επηρεάζουν την τοπική ανάπτυξη (όπως ειδικές χωρικές αναπτυξιακές ρυθμίσεις και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος).

Γραφείο Προαγωγής Εθελοντισμού

Το Γραφείο Προαγωγής Εθελοντισμού είναι αρμόδιο ιδίως για την πολιτική της Περιφέρειας στον τομέα του εθελοντισμού και για τη διασύνδεσή της με φορείς και οργανώσεις (ΜΚΟ με την ευρεία έννοια) σε όλους τους τομείς, και ειδικότερα:

- Σχεδιάζει, εισηγείται και υλοποιεί δράσεις και ενέργειες για τη στήριξη, την ενθάρρυνση και την προαγωγή του εθελοντισμού και της κοινωνικής ενεργοποίησης.
- Συνενώνει και δικτυώνει τις εθελοντικές δράσεις και πρωτοβουλίες, τους εθελοντές και τις ομάδες, τις τυπικές και άτυπες συλλογικότητες, τους φορείς, οργανισμούς και επιχειρήσεις που συμπράττουν.

- Συντονίζει σχετικές δράσεις σε περιφερειακό επίπεδο και συμβάλλει στην ανάδειξη της συνεισφοράς του εθελοντισμού στους εκάστοτε στόχους του Στρατηγικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας.
- Συνεργάζεται με τα όργανα και τις υπηρεσίες της Περιφέρειας σε επίπεδο σχεδιασμού, υλοποίησης τεκμηρίωσης και απολογισμού, όταν κρίνεται απαραίτητο, καθώς και με φορείς και οργανισμούς σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Αυτοτελές Γραφείο Εξυπηρέτησης Επενδυτών

Στο Αυτοτελές Γραφείο Εξυπηρέτησης Επενδυτών υπάγονται ιδίως αρμοδιότητες που καθορίστηκαν από το θεσμικό πλαίσιο σύστασής του, ήτοι τον ν. 3908/2011 (Α' 8) και το π.δ. 33/2011 (Α' 83), όπως τροποποιούνται και ισχύουν εκάστοτε.

- Παραλαμβάνει στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) τις αιτήσεις υπαγωγής - τεκμηρίωση φακέλων με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την υπαγωγή των επενδυτικών σχεδίων στις διατάξεις του ισχύοντος Αναπτυξιακού Νόμου Ν.4399/2016 στα Καθεστώτα της Γενικής Επιχειρηματικότητας, των Νέων Ανεξάρτητων ΜΜΕ και της Ενίσχυσης του Μηχανολογικού Εξοπλισμού.
- Παραλαμβάνει στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) αιτήσεις, δικαιολογητικά και στοιχεία για τα λοιπά στάδια υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων που έχουν ήδη υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.3908/2011 και του Ν. 3299/2004 (ελέγχου και ολοκληρώσεων, τροποποιήσεων, συμπληρωματικών δικαιολογητικών και αιτήσεων, παρατάσεων, αιτημάτων πληρωμής, τήρησης των υποχρεώσεων, ανακλήσεων κλπ.).
- Χορηγεί αποδεικτικά παραλαβής με το σχετικό αριθμό πρωτοκόλλου σε κάθε μια από τις παραπάνω ενέργειες (μέσω ΠΣΚΕ) και να τις αναθέτει για διεκπεραίωση στους αρμόδιους υπαλλήλους της Υπηρεσίας, σε συνεργασία με το Τμήμα Κινήτρων.
- Παρέχει πληροφορίες και διευκρινίσεις στους φορείς υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, για τον τρόπο εφαρμογής του εκάστοτε ισχύοντος και προγενέστερου επενδυτικού νόμου, σύμφωνα με τις εντολές, οδηγίες και εγκυκλίους των αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου (στάδιο αίτησης -στάδιο υλοποίησης), σε συνεργασία με το Τμήμα Κινήτρων.
- Λειτουργεί υποστηρικτικά και αλληλένδετα με το Τμήμα Κινήτρων, καθώς χειρίζεται τις διαδικασίες που άπτονται των αρμοδιοτήτων του, στο ΠΣΚΕ (Διενέργεια Ελέγχου Πληρότητας αιτημάτων υπαγωγής, Κλήρωση Οργάνων Ελέγχου, διαχείριση Επιτροπών Αξιολόγησης, διαχείριση Επιτροπής Εντάσεων, Γνωμοδοτήσεις ΔΑΟΚ κ.α.).

Γραφείο Διοικητικής Υποστήριξης

Το Γραφείο Διοικητικής Υποστήριξης έχει αρμοδιότητες: α) την επικοινωνία, ενημέρωση, έλεγχο, οργάνωση, ταξινόμηση, διεκπεραίωση και τήρηση του φυσικού και ηλεκτρονικού αρχείου όλων των διοικητικών υποθέσεων της Διεύθυνσης και β) την τήρηση του πρωτόκολλου της Διεύθυνσης, την παραλαβή, διακίνηση και διεκπεραίωση της αλληλογραφίας, καθώς και την επικύρωση αντιγράφων και φωτοαντιγράφων εγγράφων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

2. Διεύθυνση Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης

Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ανάγονται ιδίως στην περιφερειακή αναπτυξιακή πολιτική, στην προώθηση των εθνικών μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στρατηγικών στόχων, στον περιφερειακό επιχειρησιακό προγραμματισμό, στον σχεδιασμό, κατάρτιση, και υλοποίηση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των προγραμμάτων της Περιφέρειας και γενικά της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας.

- Υποστηρίζει την Εκτελεστική Επιτροπή, τα Συλλογικά Όργανα διοίκησης, τις υπηρεσίες της περιφέρειας και των νομικών προσώπων κατά τη διαδικασία κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος και των ετησίων σχεδίων δράσης.

- Συντάσσει προτάσεις για τη διαμόρφωση της περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής και προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων.
- Υλοποιεί την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης 2014-2020 (RIS3Crete), με εφαρμογή της διαδικασίας της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (entrepreneurial discovery) σε συνεργασία με τις αντίστοιχες πλατφόρμες καινοτομίας που έχουν δημιουργηθεί και λειτουργούν. Οι τομείς προτεραιότητας που έχει θέσει η RIS3Crete είναι: ο Αγροδιατροφικός Τομέας, ο Πολιτιστικός - Τουριστικός Τομέας, ο Περιβαλλοντικός Τομέας και ο Τομέας της Γνώσης. Στόχος της όλης προσπάθειας είναι η στήριξη της επιχειρηματικότητας και της έρευνας/καινοτομίας, με την κατάθεση-συζήτηση-επεξεργασία καινοτόμων προτάσεων στους παραπάνω τομείς, που δύνανται να χρηματοδοτηθούν. Πληροφορίες, ανακοινώσεις, νέα και τρόποι συμμετοχής στο πρόγραμμα διαθέτει η διαδικτυακή εφαρμογή η οποία λειτουργεί στη διεύθυνση: <http://ris3.crete.gov.gr>.
- Συγκεντρώνει όλα τα αιτήματα και απαιτούμενα στοιχεία από τις υπηρεσίες της Περιφέρειας για την σύνταξη του ετήσιου σχεδίου δράσης. Παρακολουθεί την υλοποίηση των έργων του ΣΔ - ΠΚ/ΠΕ και καταχωρεί τα σχετικά διαχειριστικά στοιχεία. Κάνει μετάπτωση όλων των στοιχείων των έργων του ΣΔ - ΠΚ/ΠΕ στο Ενιαίο Σύστημα Διαχείρισης Τεχνικών Έργων (OTS) της ΠΚ. Καταγράφει και παρακολουθεί όλα τα έργα, μελέτες, κλπ που υλοποιούνται από τις Δ/σεις Τεχνικών Έργων της ΠΚ και των ΠΕ.
- Υλοποιεί Ευρωπαϊκά Προγράμματα στα οποία συμμετέχει η Περιφέρεια Κρήτης, με ευθύνη του Τμήματος Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής.
- Υποστηρίζει διοικητικά την λειτουργία του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ-Κ).
- Υποστηρίζει τις Υπηρεσίες της ΠΚ και καταχωρεί στοιχεία των Προγραμματικών Συμβάσεων που συνάπτει η ΠΚ με διάφορους άλλους φορείς.
- Στελέχη του Τμήματος συμμετέχουν σε επιτροπές της Περιφέρειας Κρήτης, ομάδες υλοποίησης Ευρωπαϊκών Έργων και υπηρεσιακές ομάδες υποστήριξης έργου (πχ Μηχανογραφικός Συνεργάτης, GIS κ.α.).

Τμήμα Σχεδιασμού και Διαδικασιών Ένταξης Έργων

Στο Τμήμα Σχεδιασμού και Διαδικασιών Ένταξης Έργων υπάγονται ιδίως οι ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Η εξειδίκευση των στόχων και των κατευθύνσεων της αναπτυξιακής πολιτικής στο επίπεδο της Περιφέρειας και η εκπόνηση σχετικών μελετών.
- Η σύνταξη προτάσεων για τη διαμόρφωση της περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής και η προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων.
- Η κατάρτιση, παρακολούθηση και αξιολόγηση του επιχειρησιακού προγράμματος και των ετήσιων προγραμμάτων δράσης και ο συντονισμός των φορέων εκτέλεσής τους.
- Η κατάρτιση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) και η έγκριση των μεσοχρόνιων αναπτυξιακών προγραμμάτων, που εκπονούνται στο πλαίσιο των αντίστοιχων περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων.
- Η διατύπωση προς τους κεντρικούς φορείς του δημόσιου τομέα προτάσεων για έργα και μέτρα πολιτικής, εθνικής σημασίας, που αφορούν στην Περιφέρεια.
- Η αναζήτηση πόρων για τη χρηματοδότηση των σχετικών δράσεων και πολιτικών της Περιφέρειας.
- Η σύνταξη, έκδοση, δημοσιοποίηση πρόσκλησης δράσης/ανακοίνωσης πρόθεσης χρηματοδότησης, καθορισμός κριτηρίων επιλογής των προτεινόμενων έργων του ΠΠΑ.
- Η συγκέντρωση προτάσεων δικαιούχων, έλεγχος πληρότητας και αρτιότητας των προτάσεων για την ένταξη έργων στο ΠΠΑ, αξιολόγηση των προτάσεων, έκδοση απόφασης ένταξης.
- Η προετοιμασία και υποβολή προτάσεων για εγγραφή των έργων στο ΠΠΑ.

- Η ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων για τις ευκαιρίες χρηματοδότησης, τους κανόνες επιλεξιμότητας, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις τους και το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου του ΠΠΑ.
- Η μέριμνα για την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων εργαλείων (erpe, ΠΣ-ΕΠΑ), προκειμένου να παρακολουθείται η εξέλιξη του φυσικού αντικείμενου των έργων του ΠΠΑ και κυρίως οι χρηματορροές του, συγκέντρωση των απαραίτητων δεδομένων για την πιθανή αξιολόγηση του ΠΠΑ, καθώς και η σύνταξη της πρότασης αναθεώρησής τους, όταν διαπιστώνεται σχετική ανάγκη.
- Η σύνταξη τακτικών και εκτάκτων ενδιάμεσων εκθέσεων προόδου καθώς και έκθεση ολοκλήρωσης του ΠΠΑ.
- Η οργάνωση, ταξινόμηση και τήρηση του φυσικού και ηλεκτρονικού αρχείου του Τμήματος.

Τμήμα Παρακολούθησης Υλοποίησης Έργων

Στο Τμήμα Παρακολούθησης Υλοποίησης Έργων υπάγονται ιδίως οι ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Η διαμόρφωση, η μέριμνα για την έγκριση και γενικά η παρακολούθηση της υλοποίησης του ΠΠΑ.
- Η παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης, η διενέργεια ελέγχων στους φορείς υλοποίησης έργων που χρηματοδοτούνται με εθνικούς πόρους, από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ή άλλους πόρους για την τήρηση των δεσμεύσεων, τη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών, την υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου και την αξιοπιστία των οικονομικών στοιχείων.
- Η κατανομή των σχετικών πιστώσεων και η έγκριση της εκταμίευσής τους από τους λογαριασμούς, που τηρεί το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης.
- Η παρακολούθηση της υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου.
- Η τήρηση αρχείων με τα αποδεικτικά στοιχεία των διοικητικών επαληθεύσεων και επιτόπιων επιθεωρήσεων που πραγματοποιούνται, όπως επίσης η παρακολούθηση των ευρημάτων που προέκυψαν από τις επαληθεύσεις/επιθεωρήσεις αυτές.
- Η παρακολούθηση των επιτόπιων επιθεωρήσεων/ελέγχων που πραγματοποιούνται σε έργα του ΠΠΑ από άλλους εθνικούς φορείς, όπως Δι.Δι.Ε.Π., ad hoc ομάδες ελέγχου, ΣΔΟΕ και η παρακολούθηση της τήρησης όλων των συστάσεων που έχουν γίνει στον δικαιούχο.
- Η διαχείριση, των τυχόν παρατυπιών και υπονοιών απάτης, όπως για την ανάκτηση αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών (εισήγηση για την έκδοση σχετικών αποφάσεων δημοσιονομικών διορθώσεων).
- Η άσκηση καθηκόντων εφαρμογής ως Δικαιούχου στο πλαίσιο των αναπτυξιακών παρεμβάσεων των προγραμματικών περιόδων, όπως αυτή εκάστοτε οριοθετείται από τα Εθνικά Στρατηγικά Πλαίσια, περιλαμβανομένης και της υποστήριξης του συνόλου των φορέων της Αυτοδιοίκησης.
- Η οργάνωση, ταξινόμηση και τήρηση του φυσικού και ηλεκτρονικού αρχείου του Τμήματος.

Τμήμα Τεχνικής Βοήθειας

Στο Τμήμα Τεχνικής Βοήθειας υπάγονται ιδίως οι ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Η υλοποίηση όλων των αναγκαίων ενεργειών για την κατάρτιση, την ενημέρωση, τον σχεδιασμό και την έναρξη της υλοποίησης του ΕΠΑ και των Προγραμμάτων του.
- Η υλοποίηση όλων των αναγκαίων ενεργειών για την υποστήριξη της υλοποίησης των Ειδικών Προγραμμάτων, όπως εκάστοτε ισχύει.
- Η υλοποίηση όλων των αναγκαίων ενεργειών για την πραγματοποίηση των επιτόπιων επιθεωρήσεων της υποπαρ. 3 της παρ. Β του άρθρου 129 του ν. 4635/2019 (Α' 167) και τυχόν τροποποιήσεών του και αφορά στις κάτωθι δράσεις:
 - ✓ Εκπόνηση μελετών - εμπειρογνωμοσυνών - ερευνών, με αντικείμενο την ενίσχυση του φορέα για την κατάρτιση, την ενημέρωση, τον σχεδιασμό και την έναρξη της υλοποίησης του ΠΠΑ και των προγραμμάτων του.

- ✓ Την ανάθεση υπηρεσιών συμβούλων, με αντικείμενο την ενίσχυση του φορέα για την κατάρτιση, την ενημέρωση, τον σχεδιασμό και την έναρξη της υλοποίησης του ΕΠΑ και των προγραμμάτων του.
- ✓ Λειτουργία φορέων και υποστηρικτικών δομών, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.
Οργάνωση εκδηλώσεων - συνεδριάσεων - σεμιναρίων - συσκέψεων.
Εκπαίδευση του προσωπικού και συμμετοχή σε ημερίδες, συνέδρια ή fora.
Μετακινήσεις εσωτερικού - εξωτερικού Προϊσταμένων και λοιπού προσωπικού, συμπεριλαμβανομένου του Προϊστάμενου της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού.
Δημοσιεύσεις - Ανακοινώσεις.
- ✓ Μέριμνα για την δημοσιοποίηση και προβολή δράσεων και στόχων προγράμματος.
- Η οργάνωση, ταξινόμηση και τήρηση του φυσικού και ηλεκτρονικού αρχείου του Τμήματος

Γραφείο Διοικητικής Υποστήριξης

Στο Γραφείο Διοικητικής Υποστήριξης υπάγονται ιδίως οι ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Η επικοινωνία, ενημέρωση, έλεγχος, οργάνωση, ταξινόμηση, διεκπεραίωση και τήρηση του φυσικού και ηλεκτρονικού αρχείου όλων των διοικητικών υποθέσεων της Διεύθυνσης.
- Η τήρηση του πρωτόκολλου της Διεύθυνσης, η παραλαβή, διακίνηση και διεκπεραίωση της αλληλογραφίας, καθώς και η επικύρωση αντιγράφων και φωτοαντιγράφων εγγράφων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Η στελέχωση της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, καθώς και των επιμέρους διευθύνσεων, τμημάτων και γραφείων αποτυπώνεται στον επόμενο πίνακα.

Γενική Διεύθυνση /Διεύθυνση /Τμήμα	Στελέχωση	Αριθμός Στελεχών
Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού	Γενικός Διευθυντής	1
Διεύθυνση Ανάπτυξης Περιφερειακής Οικονομίας και Εξωστρέφειας	Διευθυντής	1
Τμήμα Τεκμηρίωσης, Στοιχείων και Δεικτών	Προϊστάμενος Τμήματος	1
	Υπάλληλος	1
Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης	Προϊστάμενος Τμήματος	1
	Υπάλληλοι	4
Τμήμα Γραμματείας	Υπάλληλοι	1
	Υπάλληλος	1
Τμήμα Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας	Προϊστάμενος Τμήματος	1
	Υπάλληλος	1
Γραφείο Εξυπηρέτησης Επενδυτών	Υπάλληλος	1
Διεύθυνση Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης	Διευθυντής	1
Τμήμα Σχεδιασμού και Διαδικασιών Ένταξης Έργων	Προϊστάμενος Τμήματος	1
Τμήμα Παρακολούθησης Υλοποίησης Έργων	Προϊστάμενος Τμήματος	1
	Υπάλληλοι	2
Τεχνικής Βοήθειας	Προϊστάμενος Τμήματος	1
Γραφείο Διοικητικής Υποστήριξης	Υπάλληλος	1
ΣΥΝΟΛΟ		20

Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού υποστηρίζει τη λειτουργία της Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης.
Η επικεφαλής της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, αναλαμβάνει το συντονισμό της Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης με αναπληρωτή τον επικεφαλής της Δ/σης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης.

6.2 ΠΡΟΤΑΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

6.2.1 Τοπική ομάδα διακυβέρνησης σε επίπεδο Χωρικού Φορέα

Σύμφωνα με την υπ' αριθμό πρωτοκόλλου 349551-19/10/2023 Απόφαση Περιφερειάρχη Κρήτης και την 1^η τροποποίηση αυτής (402881 /28-11-2023) συγκροτήθηκε Χωρική Ομάδα Διακυβέρνησης της Στρατηγικής ΟΧΕ «Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης» αποτελούμενη από:

Έναν (1) εκπρόσωπο της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Κρήτης με αναπληρωτή έναν (1) εκπρόσωπο της Δ/σης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης.

2. Έναν (1) εκπρόσωπο της Γενικής Διεύθυνσης Βιώσιμης Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης με τον αναπληρωτή του.

3. Έναν (1) εκπρόσωπο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Κρήτη» με τον αναπληρωτή του.

4. Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού με τον αναπληρωτή του.

5. Έναν (1) εκπρόσωπο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Λασιθίου με τον αναπληρωτή του.

6. Έναν (1) εκπρόσωπο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ηρακλείου με τον αναπληρωτή του.

7. Έναν (1) εκπρόσωπο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ρεθύμνου με τον αναπληρωτή του.

8. Έναν (1) εκπρόσωπο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χανίων με τον αναπληρωτή του.

9. Έναν (1) εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμου Σητείας με τον αναπληρωτή του.

10. Έναν (1) εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμου Χερσονήσου με τον αναπληρωτή του.

11. Έναν (1) εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων και Μελετών Δήμου Ηρακλείου με τον αναπληρωτή του.

12. Έναν (1) εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών & Περιβάλλοντος Δ. Αρχανών - Αστερουσίων με τον αναπληρωτή του.

13. Έναν (1) εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Πολεοδομίας & Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμου Φαιστού με τον αναπληρωτή του.

14. Έναν (1) εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμου Ανωγείων με τον αναπληρωτή του.

15. Έναν (1) εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμου Χανίων με τον αναπληρωτή του.

16. Έναν (1) εκπρόσωπο της Αναπτυξιακής Ηρακλείου ΑΑΕ ΟΤΑ με τον αναπληρωτή του.

17. Έναν (1) εκπρόσωπο της ΠΛΟΗΓΟΣ - Εκπαιδευτική Αναπτυξιακή με τον αναπληρωτή του.

18. Έναν (1) εκπρόσωπο του φορέα διαχείρισης ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ με τον αναπληρωτή του.

19. Έναν (1) εκπρόσωπο του φορέα διαχείρισης ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ με τον αναπληρωτή του.

20. Έναν (1) εκπρόσωπο του Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α. με τον αναπληρωτή του.

21. Έναν (1) εκπρόσωπο της Τοπικής Επιτροπής Διαχείρισης Αστερουσίων (ΤΕΔΑ) με τον αναπληρωτή του.

22. Έναν (1) Εξωτερικό Εμπειρογνώμονα - Νομικό Περιβάλλοντος με τον αναπληρωτή του.

23. Έναν (1) εκπρόσωπο της Περιφερειακής Αναπτυξιακής Εταιρείας Κρήτης ΑΕ (Π.ΑΝ.ΕΤΑΙ.Κ.) με τον αναπληρωτή του.

24. Έναν (1) εκπρόσωπο της Αναπτυξιακής Κρήτης με τον αναπληρωτή του.

25. Έναν (1) εκπρόσωπο της ΑΚΟΜΜ - ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ Α.Α.Ε Ο.Τ.Α με τον αναπληρωτή του.
26. Έναν (1) εκπρόσωπο της Αναπτυξιακής Λασιθίου ΑΑΕ ΟΤΑ με τον αναπληρωτή του.
27. Έναν (1) εκπρόσωπο της Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης ΑΕ (ΟΑΚ ΑΕ) με τον αναπληρωτή του.

Αρμοδιότητες/καθήκοντα της Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης είναι:

- ✓ Ο συντονισμός του σχεδιασμού της στρατηγικής και της διαβούλευσης με τους τοπικούς φορείς και την τοπική κοινωνία.
- ✓ Η διαμόρφωση του σχεδίου δράσης για την ωρίμανση των έργων και την υλοποίηση της στρατηγικής.
- ✓ Η παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της στρατηγικής.
- ✓ Η επίλυση προβλημάτων στην πορεία υλοποίησης της στρατηγικής της ΟΧΕ και των επιμέρους παρεμβάσεων και έργων αυτής.

Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού υποστηρίζει τη λειτουργία της Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης.

Η Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Κρήτης, αναλαμβάνει το συντονισμό της Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης με αναπληρωτή, τον Προϊστάμενο της Δ/σης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης.

Ανάλογα με τη θεματολογία των συνεδριάσεων της Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης δύναται να καλούνται στελέχη Υπηρεσιών της Περιφέρειας Κρήτης, στελέχη Περιφερειακών ή / και Εθνικών φορέων, καθώς και εξωτερικοί εμπειρογνώμονες με αποδεδειγμένη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και την υλοποίηση χωρικών στρατηγικών.

6.2.2 Εκπόνηση Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης

Σύμφωνα με:

1. Τον Ν.4914/2022 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027»,
2. Τη με αριθμό πρωτοκόλλου 124143/ΕΥΣΣΑ/21-12-2022 εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για τις «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ, ΟΧΕ -ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ»,
3. Το από 16-05-2023 Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και της Περιφέρειας Κρήτης για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) «Πολιτιστικές Διαδρομές Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων» στο πλαίσιο της ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027,
4. Την Πρόσκληση με αρ. πρ. 400-16/01/2024, της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» με θέμα: Πρόσκληση για την υποβολή της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης/Περιβάλλον και Πολιτισμός, στο πλαίσιο της Προτεραιότητας 6 «Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαίθρου», του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021 - 2027,

η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης ως Χωρικός Φορέας είναι αρμόδια για την προετοιμασία, κατάρτιση και υποβολή της στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης της ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης Περιβάλλοντος και Πολιτισμού η οποία περιλαμβάνει μια σαφώς καθορισμένη Περιοχή Παρέμβασης αποτελούμενη από: α) τα Φυσικά Πάρκα Ψηλορείτη και Σητείας, καθώς και τις περιοχές Βιόσφαιρας των Λευκών Ορέων και των Αστερουσίων και β) τα 6 Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα της Κρήτης (Ζάκρος, Μάλια, Κνωσσός, Φαιστός, Ζώμινθος, Κυδωνία), τα

οποία βρίσκονται σε διαδικασία ένταξης, ως σειριακή εγγραφή, στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Χωρικός Φορέας αναλαμβάνει τον ορθό προγραμματισμό, την ενημέρωση και δημόσια διαβούλευση με κεντρικούς (Υπουργείο Πολιτισμού), περιφερειακούς και τοπικούς φορείς (Περιφέρεια, Δήμους, Εφορείες Αρχαιοτήτων, κ.α.) επαγγελματίες, λοιπούς εμπλεκόμενους, κατοίκους και την κοινωνία των πολιτών, καθώς και την τελική επιλογή των πράξεων που θα ενταχθούν στην στρατηγική. Στη διαδικασία κατάρτισης της στρατηγικής συνδράμει εξωτερικός Σύμβουλος. Επίσης ο Χωρικός Φορέας υποστηρίζεται για την οργάνωση των διαδικασιών ενεργοποίησης της ΟΧΕ.

Επιπρόσθετα της Στρατηγικής, συντάσσεται Σχέδιο Δράσης το οποίο θα αποτελέσει τη βάση για την αποτελεσματική παρακολούθηση και υλοποίηση της Στρατηγικής. Αφετηρία του Σχεδίου Δράσης είναι η Στρατηγική και ως προς την διαμόρφωση και τεκμηρίωσή του τροφοδοτείται από τις Εκθέσεις Παρακολούθησης της Πορείας Υλοποίησης της ΟΧΕ.

Στόχος και χρησιμότητά του είναι η οργάνωση και συστηματοποίηση των ενεργειών που απαιτούνται για την αποτελεσματικότερη επίτευξη της ωρίμανσης των έργων, την αναγνώριση εμποδίων ή κινδύνων που προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίησή τους και εν γένει να επιδράσουν αρνητικά στην εκτέλεση της Στρατηγικής.

Ενδεικτικά το Σχέδιο Δράσης θα περιλαμβάνει:

- ✓ Την αποτίμηση του αρχικού βαθμού ωρίμανσης κάθε έργου κατά την ένταξή του και την καταγραφή της εξέλιξής του (π.χ. έργα «μεταφερόμενα» με βαθμό ωρίμανσης ή μη, έργα «νέα», κ.λπ.).
- ✓ Την αποτίμηση των αναγκών ωρίμανσης και των φορέων που εμπλέκονται σε αυτήν.
- ✓ Τυχόν ζητήματα (π.χ. από το ευρύτερο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο) που επηρεάζουν την ωρίμανση των έργων.

Το Σχέδιο Δράσης παρακολουθείται και διαμορφώνεται/αναμορφώνεται, αποτελώντας βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων.

6.2.3 Παρακολούθηση υλοποίησης Πράξεων

Η παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και των επιπτώσεων της Στρατηγικής, αποτελεί υποχρέωση του Χωρικού Φορέα που λαμβάνει τις αποφάσεις του σχεδιασμού και οφείλει να λογοδοτεί για αυτές. Το σύστημα παρακολούθησης περιλαμβάνει την εκπόνηση περιοδικών εκθέσεων προόδου (εξαμηνιαίες) που εκπονούνται από το Χωρικό Φορέα, καθώς και τη θέσπιση και παρακολούθηση ενός συστήματος δεικτών που διαμορφώνεται από:

- α) δείκτες παρακολούθησης των εκροών και των αποτελεσμάτων και
- β) δείκτες παρακολούθησης της υλοποίησης.

Για την εύρυθμη υλοποίηση και παρακολούθηση της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης ο Χωρικός Φορέας (Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Κρήτης) υποστηρίζεται από εξειδικευμένο σύμβουλο με τα εξής καθήκοντα:

- Καθημερινή συνεργασία με τα στελέχη του Χωρικού Φορέα, συμμετοχή στις συνεδριάσεις της Χωρικής Ομάδας, αποτύπωση σε έκθεση των αποτελεσμάτων κάθε συνεδρίασης.
- Συνεχή επαφή με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς τόσο κατά τον σχεδιασμό, όσο και κατά την έναρξη υλοποίησης της στρατηγικής.
- Στενή συνεργασία με τα στελέχη της Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 κατά την υποβολή – έγκριση και έναρξη υλοποίησης της στρατηγικής ΟΧΕ.
- Παρακολούθηση της υλοποίησης της Στρατηγικής και ενημέρωση του Χωρικού Φορέα για την πρόοδο του έργου και τυχόν προβλήματα και λύσεις αυτών κατά την υλοποίηση της.
- Σύνταξη εκθέσεων προόδου για λογαριασμό του Χωρικού Φορέα και Σχεδίου Δράσης.

6.2.4 Διαδικασίες διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης και ανασχεδιασμού της Στρατηγικής

Η παρακολούθηση και αξιολόγηση του σχεδιασμού και της υλοποίησης στρατηγικών ΟΧΕ, αποτελεί ζήτημα κεφαλαιώδους σημασίας το οποίο σχετίζεται και μάλιστα ευθέως με την αυξημένη έμφαση και σημασία που αποδίδεται στην επίτευξη μετρήσιμων αποτελεσμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό η παρακολούθηση της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης παρέχει τόσο στην Διαχειριστική Αρχή, όσο και στην Περιφερειακή και Χωρική Ομάδα, πολύ σημαντικές πληροφορίες σχετικές με την πρόοδο της υλοποίησης και κατά συνέπεια και έγκαιρο και εύστοχο εντοπισμό προβλημάτων, που ίσως συνεπάγεται επαναπροσδιορισμό και επανασχεδιασμό της στρατηγικής όπου αυτό απαιτείται. Παράλληλα η ορθή διαχείριση αποτρέπει την εμφάνιση θεμάτων και προβλημάτων επιλεξιμότητας ή/και νομιμότητας, δεδομένου ότι οι δικαιούχοι και οι λοιποί εμπλεκόμενοι θα ευθυγραμμισθούν με κανονιστικές υποχρεώσεις και ταυτόχρονα θα διευκολύνουν τα μέγιστα την έγκαιρη και απρόσκοπτη υλοποίηση της στρατηγικής. Σε ό,τι αφορά το σκέλος της αξιολόγησης της στρατηγικής οι δικαιούχοι πράξεων θα χρειασθεί να τροφοδοτούν τη Χωρική Ομάδα/Χωρικό Φορέα με στοιχεία, δεδομένα και πληροφορίες προς χάριν της σύνταξης των περιοδικών εκθέσεων παρακολούθησης.

Οι διαδικασίες διαχείρισης και παρακολούθησης της στρατηγικής καθορίζονται από σχετικές κατευθύνσεις της ΕΑΣ, τις προβλέψεις του ΕΣΠΑ 2021-2027 και του Περιφερειακού Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ», καθώς και των ειδικότερων κατευθύνσεων που εκδίδει η ΕΥΔ στο πλαίσιο εξειδίκευσης του Προγράμματός της. Ειδικότερα ο Χωρικός Φορέας που είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση και παρακολούθηση της ΟΧΕ λειτουργεί στη βάση των κατευθύνσεων του Νόμου 4914/2022 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027» και του Οδηγού Εφαρμογής για τη συγκρότηση Ομάδων Υποστήριξης της Διακυβέρνησης.

Κύρια εργαλεία για τη διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της στρατηγικής αποτελούν το Σχέδιο Δράσης για την ωρίμανση και την υλοποίηση των έργων της στρατηγικής, το σύστημα των δεικτών και οι εκθέσεις παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης της στρατηγικής που θα τροφοδοτούν με πολύτιμο πληροφοριακό υλικό το Χωρικό Φορέα προκειμένου να μπορεί να αξιολογεί την πορεία προόδου των πράξεων και της στρατηγικής στο σύνολό της και να λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις (π.χ. ανασχεδιασμός στρατηγικής σε περίπτωση αποκλίσεων από τη στοχοθεσία και την επίτευξη δεικτών).

Ο Χωρικός Φορέας στη διαδικασία διαχείρισης και παρακολούθησης της ΟΧΕ υποστηρίζεται από εξειδικευμένο σύμβουλο.

Ο Χωρικός Φορέας είναι σε αगाστή συνεργασία με την ΕΥΔ Περιφέρειας Κρήτης και την Περιφερειακή Ομάδα τις οποίες τροφοδοτεί με πληροφοριακό υλικό σχετικό με την εξέλιξη της στρατηγικής.

6.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Ως Κίνδυνος θεωρείται ένα αβέβαιο γεγονός ή συνθήκη που, αν συμβεί, έχει θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις σε έναν ή περισσότερους στόχους του έργου (Ινστιτούτο Διαχείρισης Έργου).

Κατά την υλοποίηση της στρατηγικής της ΟΧΕ, παράγοντες υψίστης σημασίας συνιστούν ο τρόπος διακυβέρνησης, για τον οποίο έγινε λόγος παραπάνω, και η διαχείριση των κινδύνων που τυχόν εμφανιστούν, καθώς επηρεάζουν άμεσα την εξέλιξη, την αποτελεσματικότητα και εν τέλει την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής.

Η διαχείριση κινδύνων θεωρείται πλέον αναπόσπαστη διεργασία της διοίκησης/ διαχείρισης έργων με ζητούμενο να συνδράμει σημαντικά στη βελτίωση της απόδοσης, μέσω της συστηματικής αναγνώρισης, ανάλυσης και διαχείρισης όλων των σχετικών κινδύνων.

Αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων σημαίνει προσπάθεια ελέγχου, όσο το δυνατόν περισσότερο, μελλοντικών αποτελεσμάτων ενεργώντας προληπτικά και όχι αντιδραστικά. Συνεπώς, η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων προσφέρει τη δυνατότητα μείωσης τόσο της πιθανότητας εμφάνισης κινδύνου, όσο και του δυνητικού αντίκτυπου.

Ένα σχέδιο διαχείρισης κινδύνων περιλαμβάνει:

1. Την **Ανάλυση Κινδύνων** που αποτελεί μια ποιοτική προσέγγιση επίλυσης προβλημάτων χρησιμοποιώντας διάφορα εργαλεία αξιολόγησης για να ταξινομήσει και τελικά να επιλύσει τους κινδύνους.
2. Το **Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων** που συνιστά έναν οδηγό προληπτικών και διορθωτικών μέτρων για το μετριασμό και την απαλοιφή των κινδύνων, αλλά και τη μείωση των πιθανών επιπτώσεων.

Ειδικότερα, η μεθοδολογία Ανάλυσης Κινδύνων περιλαμβάνει τα παρακάτω βήματα:

1ο ΒΗΜΑ Αναγνώριση Κινδύνου

Διαμόρφωση καταλόγου με όλους τους πιθανούς κινδύνους που θα μπορούσαν να προκύψουν και προσδιορισμός της κατηγορίας κάθε εντοπιζόμενου κινδύνου (π.χ. οικονομικός, μεθοδολογικός, οργανωτικός, θεσμικός, επιχειρησιακός κ.ά.). Η αναγνώριση κινδύνων στηρίζεται στην κατά το δυνατό μεγαλύτερη κατανόηση των πραγματικών απαιτήσεων και των στόχων (στρατηγικών και επιχειρησιακών) που έχουν τεθεί.

2ο ΒΗΜΑ Εκτίμηση Κινδύνου

Προσδιορισμός του βαθμού έκθεσης σε κάθε παράγοντα κινδύνου, βασισμένος στην εκτίμηση της πιθανότητας να συμβεί και της πιθανής επίπτωσής του ή του βάρους του σε σχέση με τους υπολοίπους και της σοβαρότητάς του.

Η εκτίμηση κινδύνου στηρίζεται στην κατηγοριοποίηση των δυνητικών συμβάντων, με βάση τις ακόλουθες επιμέρους αξιολογήσεις:

- A) Ποια η **πιθανότητα** να συμβεί (βέβαιο, πιθανό, σχετικά πιθανό, κ.α.) - **ΠΙΘΑΝΟΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**
B) Ποιες οι **ποιοτικές επιπτώσεις** (μεγάλες, μικρές, ασήμαντες, κ.α.) - **ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

Πιθανότητα εμφάνισης παράγοντα κινδύνου	Εκτίμηση της πιθανότητας κάθε παράγοντα κινδύνου να συμβεί (ποιοτικά ή ποσοτικά)
Επίπτωση παράγοντα κινδύνου	Εκτίμηση του μεγέθους της κάθε επίπτωσης (ποιοτικά ή ποσοτικά)
Έκθεση στον κίνδυνο	Εκτίμηση της συνολικής έκθεσης σε κίνδυνο (ποιοτικά ή ποσοτικά) Ταξινόμηση των παραγόντων κινδύνου ανάλογα με τον βαθμό έκθεσης
Τεκμηρίωση παραγόντων κινδύνου	Καταγραφή των πιθανοτήτων εμφάνισης, επιπτώσεων και έκθεσης στον κίνδυνο

3ο ΒΗΜΑ Αποτίμηση Κινδύνου

Εκτίμηση κάθε παράγοντα κινδύνου, με σκοπό να αποφασιστεί τι ενέργειες πρέπει να εφαρμοστούν.

4ο ΒΗΜΑ Διαχείριση Κινδύνων

Υλοποίηση του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων, το οποίο περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

Α. **Προγραμματισμός:** Εξειδίκευση των κατάλληλων ενεργειών για την αντιμετώπιση κάθε παράγοντα κινδύνου και προετοιμασία πλάνου διαχείρισής του.

Β. **Έλεγχος:** Έλεγχος συμβατότητας του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνου σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους.

Γ. **Παρακολούθηση:** Παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνου και συνεχιζόμενη εξέταση της ανάγκης αναθεωρήσεων του.

5ο ΒΗΜΑ Παρακολούθηση των Κινδύνων & Αναθεώρηση του Σχεδίου

Σε αυτό το βήμα ελέγχεται η υλοποίηση των ενεργειών, καθώς και η αποτελεσματικότητά τους.

Καθορίζονται διορθωτικές κινήσεις και επανεκτιμούνται τα χαρακτηριστικά των κινδύνων (πιθανότητα εμφάνισης και συνέπεια).

Ολόκληρη η διαδικασία επαναλαμβάνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα ώστε να εντοπισθούν πιθανοί νέοι κίνδυνοι.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ/ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Περιγραφή Κινδύνου	Δράσεις/Τύποι Δράσεων που αφορά ο κίνδυνος	Πιθανότητας εκδήλωσης κινδύνου (Χαμηλή, Μεσαία, Υψηλή)	Πιθανές Επιπτώσεις	Σοβαρότητα επιπτώσεων (Χαμηλή, Μεσαία, Υψηλή)	Αιτιολόγηση	Αξιολόγηση κινδύνου (Σημαντικός/Μέτριας Σημασίας/Χαμηλής Σημασίας)
Ωρίμανση έργων	Καθυστέρηση ή αδυναμία ωρίμανσης έργων/δράσεων λόγω έλλειψης διοικητικής και τεχνικής επάρκειας Δικαιούχων	<ul style="list-style-type: none"> - Τοπικό Οδικό Δίκτυο / προσβασιμότητα - Προστασία, αναβάθμιση Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων και άλλων μνημείων - Έργα Πράσινων Υποδομών και κλιματικής αλλαγής - Κοινωνικές Υποδομές 	Υψηλή	Καθυστέρηση ή αδυναμία ένταξης και υλοποίησης έργων	Υψηλή	Καθυστέρηση στην υλοποίηση έργων και δράσεων ή/και ματαίωση υλοποίησης με αντίστοιχη επίπτωση στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής	Σημαντικός
Εκ πλήρωσιν απαιτήσεων χρηματοδότησης	Λανθασμένη εκτίμηση κόστους / υποεκτίμηση κόστους	Πρόκειται για κίνδυνο που μπορεί να εκδηλωθεί σε κάθε τύπο έργου/δράσης	Χαμηλή	Αδυναμία εύρεσης αναδόχων Υποβάθμιση ποιότητας έργων	Υψηλή	Ματαίωση υλοποίησης πράξεων ή έργα χαμηλότερης ποιότητας από τα σχεδιαζόμενα	Σημαντικός
	Αδυναμία ένταξης - απένταξη πράξης	<ul style="list-style-type: none"> - Τοπικό Οδικό Δίκτυο / προσβασιμότητα - Προστασία, αναβάθμιση Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων και άλλων μνημείων - Έργα Πράσινων Υποδομών και κλιματικής αλλαγής - Κοινωνικές Υποδομές 	Χαμηλή	Μη επίτευξη στόχων και δεικτών	Υψηλή	Ματαίωση υλοποίησης πράξεων	Σημαντικός

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Περιγραφή Κινδύνου	Δράσεις/Τύποι Δράσεων που αφορά ο κίνδυνος	Πιθανότητας εκδήλωσης κινδύνου (Χαμηλή, Μεσαία, Υψηλή)	Πιθανές Επιπτώσεις	Σοβαρότητα επιπτώσεων (Χαμηλή, Μεσαία, Υψηλή)	Αιτιολόγηση	Αξιολόγηση κινδύνου (Σημαντικός/Μέτριας Σημασίας/Χαμηλής Σημασίας)
Δημοπρατήσεις έργων	Σφάλματα στα τεύχη δημοπράτησης / τεύχη διαγωνισμών	<ul style="list-style-type: none"> - Τοπικό Οδικό Δίκτυο / προσβασιμότητα - Προστασία, αναβάθμιση Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων και άλλων μνημείων - Έργα Πράσινων Υποδομών και κλιματικής αλλαγής - Κοινωνικές Υποδομές 	Μεσαία	Καθυστερήσεις στη συμβασιοποίηση και υλοποίηση των έργων	Υψηλή	Ματαίωση υλοποίησης πράξεων	Σημαντικός
	Ενστάσεις/προσφυγές υποψηφίων αναδόχων έργων	Πιθανός κίνδυνος για μεγάλο προϋπολογισμού έργα	Χαμηλή	Καθυστερήσεις στη συμβασιοποίηση και υλοποίηση έργων	Υψηλή	Απόκλιση του χρονοπρογραμματισμού	Μέτριας Σημασίας
Υλοποίηση Δράσεων	Καθυστερήσεις, σφάλματα ή παραλείψεις αναδόχων	Πιθανός κίνδυνος για κάθε έργο	Μεσαία	Καθυστέρηση της υλοποίησης έργων Υποβάθμιση της ποιότητας των παραδοτέων	Υψηλή	Απόκλιση τεχνικών προδιαγραφών φυσικού αντικειμένου και μη τήρηση συμβατικών υποχρεώσεων	Σημαντικός
	Καθυστέρηση στη διαδικασία παραλαβής παραδοτέων	Πιθανός κίνδυνος για κάθε έργο	Χαμηλή	Καθυστέρηση ολοκλήρωσης έργων	Μεσαία	Απόκλιση του χρονοπρογραμματισμού	Χαμηλής Σημασίας

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Περιγραφή Κινδύνου	Δράσεις/Τύποι Δράσεων που αφορά ο κίνδυνος	Πιθανότητας εκδήλωσης κινδύνου (Χαμηλή, Μεσαία, Υψηλή)	Πιθανές Επιπτώσεις	Σοβαρότητα επιπτώσεων (Χαμηλή, Μεσαία, Υψηλή)	Αιτιολόγηση	Αξιολόγηση κινδύνου (Σημαντικός/Μέτριας Σημασίας/Χαμηλής Σημασίας)
	Έλλειψη ενδιαφέροντος από τις ΜΜΕ να συμμετέχουν σε προσκλήσεις	Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων	Μεσαία	Μη απορρόφηση προϋπολογισμού	Μεσαία	Απόκλιση από το σχεδιασμό και την επίτευξη των τιθέμενων στόχων	Σημαντικός
	Έλλειψη ενδιαφέροντος από άτομα να συμμετέχουν σε προγράμματα κατάρτισης / επιμόρφωσης	Δράσεις αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	Χαμηλού	Καθυστέρηση στην υλοποίηση δράσεων	Μεσαία	Απόκλιση από το σχεδιασμό και την επίτευξη των τιθέμενων στόχων	Σημαντικός

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Περιγραφή Κινδύνου	Ενδεικτικές Δράσεις / Τύποι Δράσεων που αφορά ο κίνδυνος	Επίπεδο Κινδύνου (Χαμηλό, Μέτριο, Υψηλό)	Τρόπος αντιμετώπισης ανά τύπο Δράσης	Εναλλακτικό Σχέδιο ανά τύπο Δράσης
Ωρίμανση έργων	Καθυστέρηση ή αδυναμία στην ωρίμανση έργων/δράσεων λόγω έλλειψης διοικητικής και τεχνικής επάρκειας	<ul style="list-style-type: none"> - Τοπικό Οδικό Δίκτυο / προσβασιμότητα - Προστασία, αναβάθμιση Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων και άλλων μνημείων - Έργα Πράσινων Υποδομών και κλιματικής αλλαγής - Κοινωνικές Υποδομές 	Υψηλό	Άμεση υλοποίηση προαπαιτούμενων μελετών	Πρόβλεψη ανάθεσης μελετητικών υπηρεσιών Εξωτερική βοήθεια
Εκπλήρωση απαιτήσεων χρηματοδότησης	Λανθασμένη εκτίμηση κόστους / υποεκτίμηση κόστους	Πρόκειται για κίνδυνο που μπορεί να εκδηλωθεί σε κάθε έργο	Χαμηλό	Επικαιροποίηση προϋπολογισμών	Εξωτερική βοήθεια
	Αδυναμία ένταξης πράξης – απένταξη πράξης	<ul style="list-style-type: none"> - Τοπικό Οδικό Δίκτυο / προσβασιμότητα - Προστασία, αναβάθμιση Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων και άλλων μνημείων - Έργα Πράσινων Υποδομών και κλιματικής αλλαγής - Κοινωνικές Υποδομές 	Χαμηλό	Λίστα εναλλακτικών δράσεων/πράξεων	Τεχνικές συναντήσεις Συνεννόηση
Δημοπρατήσεις έργων	Σφάλματα στα τεύχη δημοπράτησης / τεύχη διαγωνισμών	Πιθανός κίνδυνος που μπορεί να εκδηλωθεί σε κάθε έργο.	Μέτριο	Κατάρτιση υψηλής πληρότητας και σαφήνειας τευχών δημοπράτησης	Εξωτερική βοήθεια
	Ενστάσεις/ προσφυγές υποψηφίων αναδόχων έργων	Πιθανός κίνδυνος για μεγάλου προϋπολογισμού έργα.	Χαμηλό	Σαφήνεια τευχών δημοπράτησης	Αντικατάσταση δράσεων/πράξεων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Περιγραφή Κινδύνου	Ενδεικτικές Δράσεις / Τύποι Δράσεων που αφορά ο κίνδυνος	Επίπεδο Κινδύνου (Χαμηλό, Μέτριο, Υψηλό)	Τρόπος αντιμετώπισης ανά τύπο Δράσης	Εναλλακτικό Σχέδιο ανά τύπο Δράσης
Υλοποίηση Δράσεων	Καθυστερήσεις, σφάλματα ή παραλείψεις αναδόχων	Πιθανός κίνδυνος που μπορεί να εκδηλωθεί σε κάθε έργο.	Μέτριο	Συχνή επικοινωνία με ανάδοχο Έλεγχος συμβατότητας παραδοτέων με τεχνικές προδιαγραφές έργων και συμβατικές υποχρεώσεις αναδόχου	Τεχνικές συναντήσεις Συνεννόηση
	Καυστέρηση στη διαδικασία παραλαβής παραδοτέων	Πιθανός κίνδυνος για σύνθετα έργα.	Χαμηλό	Επιτροπές Παρακολούθησης και Παραλαβής	Συνεννόηση εμπλεκόμενων προσώπων Επιτροπών
	Έλλειψη ενδιαφέροντος από τις ΜΜΕ και άτομα της περιοχής για συμμετοχή σε σχετικές προσκλήσεις	Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων και δράσεις ενδυνάμωσης γνώσεων και δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού	Μέτριο	Ενημέρωση δικαιούχων	Ενημερωτικές εκδηλώσεις

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Η διαβούλευση, ως μεθοδολογία και ως μέρος της διαδικασίας σχεδιασμού, κατέχει κεντρική θέση με εξέχουσα σημασία και ρόλο στην ΟΧΕ των Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης. Έχει ιδιαίτερη βαρύτητα προκειμένου η στρατηγική να είναι αποτέλεσμα συμμετοχικού σχεδιασμού, στη λογική της από τα κάτω προς τα πάνω προσέγγισης και προκειμένου να αποκτήσει εύρος και βάθος στη συνείδηση των άμεσα και έμμεσα εμπλεκόμενων, ώστε να καταστεί η στρατηγική και το σχέδιο «διοκτησία» τους και να μπορέσει να τύχει ένθερμης αποδοχής, υποστήριξης και εν τέλει, επιτυχημένης εφαρμογής στη βάση ρεαλιστικών αναγκών και δυνατοτήτων.

Στόχος της διαβούλευσης αποτέλεσε καταρχήν η ενημέρωση των φορέων και του ευρύ κοινού αναφορικά με τα εργαλεία χωρικού σχεδιασμού στη νέα Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, το κανονιστικό και θεσμικό πλαίσιο από το οποίο διέπονται, τις αρχές και τη φιλοσοφία στις οποίες καλούνται να υπακούουν και να συμμορφώνονται, το χρηματοδοτικό πλαίσιο και τα ενδεικτικά πεδία παρέμβασης όπως προβλέπονται από το ΠΕΠ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 που αποτελεί το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο της ΟΧΕ.

Στο πλαίσιο των παραπάνω, συντάχθηκε συνοπτικό ενημερωτικό έντυπο⁵⁰ το οποίο αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας Κρήτης και περιλάμβανε πέραν των παραπάνω πληροφόρηση για την περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ και τη στρατηγική στόχευση προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις των συμμετεχόντων στη διαβούλευση.

Πέραν του ενημερωτικού χαρακτήρα, ζητούμενο της διαβούλευσης είναι η ανάπτυξη δημιουργικού διαλόγου μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών, η διατύπωση απόψεων και προτάσεων.

Μεθοδολογικά η διαβούλευση αναπτύχθηκε σε δύο επίπεδα. Αφενός πραγματοποιήθηκαν δια ζώσης συναντήσεις, επαφές και συζητήσεις με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Κεντρικούς και Τοπικούς Φορείς Πολιτισμού (Υπουργείο Πολιτισμού, Εφορείες Αρχαιοτήτων, Πολιτιστικοί Σύλλογοι), με αναπτυξιακούς φορείς, συλλόγους, επιχειρηματίες, πολίτες) και αφετέρου, αναπτύχθηκε διαδικτυακή διαβούλευση με τη δυνατότητα συμπλήρωσης ειδικού ερωτηματολογίου τύπου google form.⁵¹

Η έναρξη της διαβούλευσης σηματοδοτήθηκε με την πρώτη συνεδρίαση της Χωρικής Ομάδας στις 7/12/2023, ενώ πέραν των σημειακών διαβουλεύσεων πραγματοποιήθηκε και πλήθος συναντήσεων εργασίας τόσο με τους εκπροσώπους των περιοχών UNESCO (Γεωπάρκων Σητείας και Ψηλορείτη και Αποθέματος Άνθρωπος και Βιόσφαιρα Αστερουσίων και Λευκών Ορέων) όσο και με υπηρεσιακούς του Υπουργείου Πολιτισμού.

Ακολουθεί αποτύπωση των διαβουλεύσεων στο πλαίσιο της διαδικασίας σχεδιασμού της ΟΧΕ.

⁵⁰ Βλ. Παράρτημα.

⁵¹ https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf54lCk_oxoDTqOqaOG3T4O3C4T1JFmZxfovzITH2KYIs-sPQ/closedform

1. Διαβούλευση για το ζήτημα: 1η συνεδρίαση Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επεμβάσεων Εμβληματικών Διαδρομών/Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης

Η 1η συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο στις 7/12/2023 σηματοδότησε την έναρξη της διαβούλευσης και τις εργασίες για την οριοθέτηση της περιοχής παρέμβασης.

Ημερήσια διάταξη:

7/12/2023

Συμμετέχοντες:

Στη συνεδρίαση συμμετείχαν ο Περιφερειάρχης Κρήτης, οι νυν και οι νεοεκλεγμένοι Δήμαρχοι Κρήτης, στελέχη της Χωρικής Ομάδας, εκπρόσωποι από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ 2021-2027», Εφορειών Αρχαιοτήτων της Κρήτης, αναπτυξιακών εταιρειών, στελέχη εμπλεκόμενων υπηρεσιών.

Αποτελέσματα:

Βασικές διαπιστώσεις – σημεία της διαβούλευσης:

- Το Υπουργείο Πολιτισμού βρίσκεται στη διαδικασία εγγραφής των Μινωικών Ανακτόρων στον Κατάλογο της UNESCO.
- Να ληφθούν μέτρα και να γίνουν παρεμβάσεις οι οποίες θα διευκολύνουν και την προσπάθεια του Υπουργείου Πολιτισμού για την ένταξη των προμινωικών ανακτόρων στον Κατάλογο της UNESCO.
- Να ληφθεί υπόψη ο υπάρχον σχεδιασμός και τα εγκεκριμένα σχέδια που αφορούν την ενδοχώρα και τον παράκτιο χώρο (π.χ. Τοπικά Προγράμματα Leader και Leader Αλιείας, Πρόγραμμα Ορέα Κρήτη).
- Να συνδυαστεί η ΟΧΕ με άλλα αναπτυξιακά έργα στην Περιφέρεια.
- Να αναδειχθούν και επιχειρηματικά ορισμένες περιοχές.
- Τα έργα της ΟΧΕ πρέπει να εμφανίζουν συμπληρωματικότητα και να επιφέρουν προστιθέμενη αξία.
- Ο σχεδιασμός προβλέπεται να περιλαμβάνει : α) την αναβάθμιση των μνημείων και των περιοχών φυσικού κάλλους και υποδομών πρόσβασης και υποδοχής σε αυτό, β) την ενιαία προβολή marketing των προορισμών, γ) την δικτύωση των επιχειρήσεων-εταίρων με κανόνες ποιότητας, δ) την ενίσχυση της προσβασιμότητας χωρίς αποκλεισμούς και ε) την αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων.
- Η ανάδειξη του Κουιάρη, αποτελεί έργο ώριμο και εμβληματικό για το Δήμο Αποκόρωνα.
- Υπάρχουν ώριμες μελέτες στο Δήμο Σφακίων για ανάδειξη διαδρομών, μονοπατιών, κ.α.
- Να εκπονηθεί η Β φάση της ολοκλήρωσης του φρουρίου του Φραγκοκάστελλου.
- Υπάρχουν μελέτες στο Δήμο Βιάννου και η ΟΧΕ αποτελεί ευκαιρία ανάδειξης πολιτιστικών διαδρομών της.
- Να ενεργοποιηθούν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς.
- Να εντοπιστούν τα εμβληματικά σημεία των διαδρομών της ΟΧΕ και ο τρόπος που θα λειτουργήσουν οι διαδρομές τόσο συνολικά, όσο και μεμονωμένα.
- Να διερευνηθεί με ποιο τρόπο αλληλοεπιδρούν και δικτυώνονται τόσο τα ανάκτορα, όσο και οι περιοχές UNESCO μεταξύ τους.

- Να αξιοποιηθούν τα σημεία υπεροχής των περιοχών λόγω της υπεραξίας του brand UNESCO.
- Να δοθεί προτεραιότητα σε έργα και δράσεις που προσδίδουν προστιθέμενη αξία και υπεραξία στην κοινωνία.
- Οι δράσεις να αγγίζουν και να κινητοποιούν την επιχειρηματική κοινότητα και να επηρεάζουν και να υπηρετούν την τοπική κοινωνία.
- Να δοθεί έμφαση σε άυλες δράσεις και δράσεις θεσμικού και κανονιστικού χαρακτήρα.

Στο παράρτημα παρατίθενται βασικά σημεία της διαβούλευσης.

2. Διαβούλευση για το ζήτημα: 1η σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης.

Αφορά την 1η σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης η οποία έλαβε χώρα στις Αρχάνες.

Η συγκεκριμένη συνάντηση αφορούσε την Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου και ειδικότερα τους Δήμους Χερσονήσου, Αρχανών Αστερουσίων, Μινώα Πεδιάδας και Βιάννου.

Ημερήσια διάταξη:

21 Δεκεμβρίου 2023

Συμμετέχοντες:

Στη συνάντηση συμμετείχαν ο Δήμαρχος Μινώα Πεδιάδας, μέλη της χωρικής ομάδας, εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και πολιτιστικών φορέων, δημότες των δύο Δήμων, καθώς και στελέχη της Περιφέρειας Κρήτης.

Αποτελέσματα:

Στο πλαίσιο της συνάντησης έγιναν αρχικά παρουσιάσεις από την κα. Δασκαλάκη και τον εκπρόσωπο του αναδόχου της ΟΧΕ, κ. Νίκο Δρακωνάκη και ακολούθησε διάλογος και τοποθετήσεις των συμμετεχόντων.

Ως κύρια συμπεράσματα της διαβούλευσης αναφέρονται:

- Η αναγκαιότητα σύνδεσης της Κνωσού με τις Αρχάνες.
- Η σύνδεση της ΟΧΕ με την επιχειρηματικότητα και την τοπική κοινωνία.
- Η καταγραφή στοιχείων αγροτικής κληρονομιάς, η διαμόρφωση βάσης δεδομένων και η δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας για την ανάδειξή τους.
- Η βελτίωση της προσβασιμότητας σε περιοχές / σημεία φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος και η ενιαία σήμανσή τους.
- Η συνάφεια, συμπληρωματικότητα της ΟΧΕ με άλλα Προγράμματα (π.χ. Life)
- Η ανάγκη καταγραφής των μοναστηριών των Αστερουσίων και η βελτίωση της προσβασιμότητας τους.
- Η αναβάθμιση, ασφάλεια, σήμανση των υφιστάμενων μονοπατιών.

Στο παράρτημα παρατίθεται συνοπτική καταγραφή των πεπραγμένων της διαβούλευσης.

3. Διαβούλευση για το ζήτημα: 2η σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης.

Αφορά την 2η σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης η οποία έλαβε χώρα στις Μοίρες. Η συγκεκριμένη συνάντηση αφορούσε την Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου και ειδικότερα το Γεωπάρκο Ψηλορείτη, την περιοχή «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» Αστερουσίων, καθώς και το υπό διαδικασία ένταξης μινωικό ανάκτορο της Φαιστού, στους Δήμους Γόρτυνας και Φαιστού.

Ημερήσια διάταξη:

22/01/2024

Συμμετέχοντες:

Στη συνάντηση συμμετείχαν εκπρόσωποι του Χωρικού Φορέα της ΟΧΕ, εκπρόσωποι της ΕΥΔ Περιφέρειας Κρήτης, οι Δήμαρχοι Φαιστού και Γόρτυνας, εκπρόσωποι της Βιόσφαιρας Αστερουσίων, ο ανάδοχος εκπόνησης της στρατηγικής της ΟΧΕ, πρόεδροι κοινοτήτων, πολιτιστικών συλλόγων, κ.α.

Αποτελέσματα:

Το συντονισμό της συνάντησης είχε ο Αναπληρωτής Δ/ντης Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης, κ. Ανδρέας Κοκοσάλης. Ο Ανάδοχος εκπόνησης της Στρατηγικής της ΟΧΕ, κ. Νίκος Δρακωνάκης παρουσίασε στο κοινό την περιοχή παρέμβασης, τη φιλοσοφία του σχεδιασμού και τους βασικούς άξονες κάτω από τους οποίους θα ενταχθούν έργα και δράσεις. Στη συζήτηση που ακολούθησε, από την πλευρά των Δημάρχων Γρηγόρη Νικολιδάκη (Δ. Φαιστού) και Μιχάλη Κοκολάκη (Δ. Γόρτυνας) τονίστηκε μεταξύ άλλων ότι προτεραιότητα πρέπει να έχουν οι ανάγκες των κατοίκων της περιοχής παρέμβασης και η απλοποίηση των διαδικασιών εκ μέρους δημόσιων υπηρεσιών. Επίσης αρκετοί εκπρόσωποι κοινοτικών συμβουλίων και πολιτιστικών φορέων διατύπωσαν τις απόψεις τους, δίνοντας έμφαση στην ανάδειξη των οικισμών και θέσεων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, τον περιορισμό της ρύπανσης, καθώς και την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών.

Στο παράρτημα παρατίθεται συνοπτική καταγραφή των πεπραγμένων της διαβούλευσης.

4. Διαβούλευση για το ζήτημα: 3η σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης

Πρόκειται για την 3η σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης η οποία πραγματοποιήθηκε στα Ανώγεια.

Η συγκεκριμένη συνάντηση αφορούσε το Γεωπάρκο Ψηλορείτη και το υπό διαδικασία ένταξης στον Κατάλογο της UNESCO, μινωικό ανάκτορο της Ζωμίνθου.

Ημερήσια διάταξη:

29 Ιανουαρίου 2024

Συμμετέχοντες:

Στη συνάντηση συμμετείχαν οι Δήμαρχοι Ανωγείων και Μυλοποτάμου, μέλη της χωρικής ομάδας, της Αυτοδιοίκησης και τοπικών φορέων, καθώς και στελέχη της Περιφέρειας Κρήτης.

Αποτελέσματα:

Βασικά συμπεράσματα της διαβούλευσης είναι:

- ✓ Ο εντοπισμός εμβληματικών διαδρομών, πόλων, κόμβων που θα λειτουργήσουν με σκοπό την ανάπτυξη μιας μοναδικής τουριστικής εμπειρίας.
- ✓ Η έμφαση σε δράσεις που δημιουργούν υπεραξία, πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, και σε άυλες δράσεις.
- ✓ Η διεύρυνση της έννοιας «Πολιτισμός», δεν είναι μόνο αρχαιολογία, αλλά τυροκομία, υφαντική, παραδοσιακά επαγγέλματα, τοπικά προϊόντα, ο καθημερινός τρόπος ζωής κ.α.
- ✓ Η συνλειτουργία, «συνομιλία» της Ζωμίνθου με το Ιδαίον Άντρο, σε συνδυασμό με το Οροπέδιο Νίδας, το τουριστικό περίπτερο Νίδας, το βενετικό και νεότερο τυροκομείο στη Ζώμινθο.
- ✓ Η ωρίμανση προτάσεων έργων στο πεδίο του φυσικού περιβάλλοντος, η ανάδειξη της βιοποικιλότητας.
- ✓ Η υποστήριξη της οικοτεχνίας.
- ✓ Η ανάπτυξης συνεργασίας για τις κατά τόπους σχολές παραδοσιακών τεχνών (Ανώγεια υφαντική, Θραψανό αγγειοπλαστική, ΕΛΜΕΠΑ ξυλοτεχνία)
- ✓ Η συνεισφορά της ΟΧΕ στη δημιουργία ορεινής πολιτικής, στην ανάδειξη τοπικών δεξιοτήτων, τοπικής καινοτομίας.
- ✓ Η έμφαση στην εμπύχωση και ευαισθητοποίηση των κατοίκων.
- ✓ Η κινητοποίηση της τοπικής επιχειρηματικότητας.
- ✓ Η δημιουργία προγράμματος νέων πετράδων με τη δυνατότητα συμμετοχής και μεταναστών.
- ✓ Η στήριξη των Δήμων για ωρίμανση δράσεων.

Στο παράρτημα παρατίθεται συνοπτική καταγραφή των πεπραγμένων της διαβούλευσης.

5. Διαβούλευση για το ζήτημα: 4η σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης

Πρόκειται για την 4η σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης η οποία πραγματοποιήθηκε στο Δημαρχείο Αποκορώνου, στις Βρύσες Χανίων.

Η συγκεκριμένη συνάντηση αφορούσε στην περιοχή των Λευκών Ορέων που έχει ενταχθεί στο Παγκόσμιο Δίκτυο Αποθεμάτων Βιόσφαιρας και το υπό διαδικασία ένταξης στον Κατάλογο της UNESCO, μινωικό ανάκτορο Κυδωνίας στην πόλη των Χανίων.

Ημερήσια διάταξη:

Δευτέρα 05 Φεβρουαρίου 2024

Συμμετέχοντες:

Στη συνάντηση συμμετείχαν οι Δήμαρχοι Αποκορώνου και Σφακίων, μέλη της τοπικής Αυτοδιοίκησης και της χωρικής ομάδας, εκπρόσωποι τοπικών φορέων, καθώς και στελέχη της Περιφέρειας Κρήτης.

Αποτελέσματα:

Βασικά συμπεράσματα της διαβούλευσης αποτελούν:

- Το περιβαλλοντικό ζήτημα που προκύπτει από τη διέλευση δικτύου υψηλής τάσης από τη ρίζα των Λευκών Ορέων και από περιπατητικές διαδρομές του Δήμου.
- Το πρόβλημα της υπερβόσκησης.
- Η ύπαρξη 12 κυκλικών διαδρομών μήκους 120 χλμ. και η 4μερής προγραμματική σύμβαση ανάδειξης 27 μνημείων του Αποκορώνου.
- Η ύπαρξη ώριμων μελετών για το περιβαλλοντικό και πολιτιστικό απόθεμα του Δήμου Σφακίων.
- Η ύπαρξη ώριμων έργων που συνεργούν στην ΟΧΕ, σε περιοχές των Δήμων Σφακίων και Πλατανιά.
- Το έργο Κοιλιάρη.
- Ο καθαρισμός του δάσους στον Άγιο Νικόλαο στα Κυριακασέλια, Χαϊνόσπηλιος στα Λευκά Όρη.
- Η αναβάθμιση του περιβάλλοντα χώρου στην Κυδωνία.
- Η υλοποίηση των έργων στους προμαχώνες Μοσενίγο και Αγίου Δημητρίου που έχουν εγκεκριμένες μελέτες από το ΚΑΣ και τεύχη δημοπράτησης

Στο παράρτημα παρατίθεται συνοπτική καταγραφή των πεπραγμένων της διαβούλευσης.

6. Διαβούλευση για το ζήτημα: 5η Σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης.

Αφορά στην 5^η Σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός η οποία έλαβε χώρα στη Σητεία. Η συγκεκριμένη συνάντηση αφορούσε το Γεωπάрко Σητείας και το υπό διαδικασία ένταξης στον Κατάλογο της UNESCO, μινωικό ανάκτορο της Ζάκρου.

Ημερήσια διάταξη:

12 Φεβρουαρίου 2024

Συμμετέχοντες: Στη συνάντηση συμμετείχαν ο Δήμαρχος Σητείας, μέλη της χωρικής ομάδας, της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος «Κρήτη», της Αυτοδιοίκησης, και τοπικών φορέων, καθώς και στελέχη της Περιφέρειας Κρήτης, κ.α.

Αποτελέσματα:

Ως κύρια σημεία της διαβούλευσης αναφέρονται:

- ✓ Διασύνδεση όλων των Γεωπαρκών της Κρήτης και ενιαία προβολή
- ✓ Αξιοποίηση βυζαντινών μνημείων
- ✓ Ανάδειξη Διονυσάδων, Κουφονησίου, μνημειακών ελαιόδεντρων
- ✓ Βελτίωση προσβασιμότητας, οδική διασύνδεση

- ✓ Χρήση νέων τεχνολογιών και τεχνητής νοημοσύνης για την ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων
- ✓ Ενημέρωση τοπικής κοινωνίας για τα οφέλη από την ένταξη στην Unesco και ενημέρωση της επιχειρηματικής κοινότητας για την ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης
- ✓ Αναγκαίες Ενέργειες για το ανάκτορο της Ζάκρου : α) Αντικατάσταση στεγάστρου Ζάκρου και κατασκευή νέων στεγάστρων. β) Ψηφιακή ξενάγηση & ψηφιακή αναπαράσταση γ) Τείχος Σητείας (ελληνιστικό, ρωμαϊκό, βυζαντινό, βενετικό - παλίμψηστο). δ) Βόιλα (οικισμός βενετικής περιόδου, έτοιμη μελέτη Βόιλα)
- ✓ Συντήρηση και ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου Παλαικάστρου και εκδοτήρια
- ✓ Ένταξη του Μινωικού ανακτόρου Πετρά στη λίστα της UNESCO, επίλυση προσβασιμότητας ανακτόρου.
- ✓ Συμπληρωματικότητα της ΟΧΕ με το τοπικό πρόγραμμα leader Λασιθίου.

Στο παράρτημα παρατίθεται καταγραφή των πεπραγμένων της διαβούλευσης.

7. Τεχνική Συνάντηση της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης.

Στις 28 Φεβρουαρίου 2024 πραγματοποιήθηκε τεχνική συνάντηση στο Δήμο Ηρακλείου με τον Δήμαρχο Αλέξη Καλοκαιρινό, στελέχη της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021- 2027, στελέχη της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ηρακλείου και της αναδόχου εταιρίας ETAM A.E. Η συνάντηση αφορούσε στο Μνημόνιο Συνεργασίας και στην Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού, της Περιφέρειας Κρήτης και των Δήμων Ηρακλείου και Αρχαίων Αστερουσίων, για τα έργα που προβλέπονται στην Κνωσό και πιο ειδικά, τα έργα που είναι ώριμα και μπορούν να ενταχθούν στην ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Περιβάλλον και Πολιτισμός Περιφέρειας Κρήτης.

8. Συνάντηση εργασίας της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης

Στη 1 Μαρτίου 2024 πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας για την πορεία της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των εμβληματικών διαδρομών της Κρήτης, με υπηρεσιακούς του Υπουργείου Πολιτισμού, της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης, της ΕΥΔ Περιφέρειας Κρήτης καθώς και στελεχών τη μελετητικής εταιρείας εκπόνησης της στρατηγικής.

9. Συνάντηση εργασίας - παρουσίαση της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης

Στις 7 Μαρτίου 2024 πραγματοποιήθηκε σύσκεψη εργασίας και παρουσίαση της στρατηγικής για την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) των εμβληματικών διαδρομών της Κρήτης, στην Περιφέρεια Κρήτης παρουσία της Υπουργού Πολιτισμού Λίνας Μενδώνη, του Γενικού Γραμματέα του ΥΠΠΟ Γιώργου Διδασκάλου, του Περιφερειάρχη Κρήτης Σταύρου Αρναουτάκη, του Δημάρχου Ηρακλείου Αλέξη Καλοκαιρινού, αιρετών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, υπηρεσιακών παραγόντων του Υπουργείου, της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ηρακλείου, Χανίων, Λασιθίου, Ρεθύμνου, της Περιφέρειας, του Δήμου καθώς και στελεχών από τη μελετητική ομάδα της αναδόχου εταιρείας εκπόνησης της στρατηγικής.

10. Συνάντηση εργασίας της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης

Στις 29 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας για την πορεία της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των εμβληματικών διαδρομών της Κρήτης, με υπηρεσιακούς του Υπουργείου Πολιτισμού, της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης, της ΕΥΔ Περιφέρειας Κρήτης καθώς και στελεχών τη μελετητικής εταιρείας εκπόνησης της στρατηγικής.

11. Συνάντηση εργασίας της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης

Στις 9 Μαΐου 2024 πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας για την πορεία της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των εμβληματικών διαδρομών της Κρήτης, με υπηρεσιακούς του Υπουργείου Πολιτισμού, της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης, της ΕΥΔ Περιφέρειας Κρήτης καθώς και στελεχών τη μελετητικής εταιρείας εκπόνησης της στρατηγικής.

12. Συνάντηση εργασίας της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης

Στις 10 Μαΐου πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας για την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) των εμβληματικών διαδρομών Κρήτης, με εκπροσώπους από το Γεωπάρκο Σητείας, το Γεωπάρκο Ψηλορείτη, τα Αστερούσια και τα Λευκά Όρη, παρουσία υπηρεσιακών της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης και της ομάδας έργου της αναδόχου εταιρείας εκπόνησης της στρατηγικής.

13. Συνάντηση εργασίας της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης

Στις 17 Μαΐου πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας για την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) των εμβληματικών διαδρομών Κρήτης, με εκπροσώπους από το Γεωπάρκο Σητείας, το Γεωπάρκο Ψηλορείτη, τα Αστερούσια και τα Λευκά Όρη, παρουσία υπηρεσιακών της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης και της ομάδας έργου της αναδόχου εταιρείας εκπόνησης της στρατηγικής.

14. Συνάντηση εργασίας της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης

Στις 7 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε σύσκεψη εργασίας για την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) των εμβληματικών διαδρομών της Κρήτης, στην Περιφέρεια Κρήτης παρουσία της Υπουργού Πολιτισμού Λίνας Μενδώνη, του Γενικού Γραμματέα του ΥΠΠΟ Γιώργου Διδασκάλου, του Περιφερειάρχη Κρήτης Σταύρου Αρναουτάκη, του Δημάρχου Ηρακλείου Αλέξη Καλοκαιρινού, του Αντιπεριφερειάρχη Ηρακλείου Νίκου Συριγωνάκη, της Αντιπεριφερειάρχη Πολιτισμού Γεωργία Μηλάκη, αιρετών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, υπηρεσιακών παραγόντων του Υπουργείου, της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ηρακλείου, της Περιφέρειας, του Δήμου καθώς και στελεχών της μελετητική ομάδας της αναδόχου εταιρείας εκπόνησης της στρατηγικής.

15. Διαβούλευση για το ζήτημα: 2η συνεδρίαση Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επεμβάσεων Εμβληματικών Διαδρομών/Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης

Η 2η συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο στις 28/06/2024 σηματοδότησε την λήξη της διαβούλευσης και τις εργασίες για την κατάρτιση της στρατηγικής.

Ημερήσια διάταξη:

28/06/2024

Συμμετέχοντες:

Στις 28 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε στην Περιφέρεια Κρήτης η τελική συνάντηση της χωρικής ομάδας του φορέα εκπόνησης της στρατηγικής της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των εμβληματικών διαδρομών Κρήτης, παρουσία του Περιφερειάρχη Κρήτης, υπηρεσιακών της ΕΥΔ του Προγράμματος «Κρήτη 2021-2027», της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης, της εφορείας αρχαιοτήτων Ηρακλείου, εκπροσώπων των Γεωπάρκων Ψηλορείτη και Σητείας, του Δημάρχου Ανωγείων, εκπροσώπου του Αποθέματος Άνθρωπος και Βίος/σφαιρα των Αστερουσίων και των Λευκών Ορέων, καθώς και της ομάδας της μελετητικής εταιρείας, η οποία παρουσίασε την στρατηγική.

Αποτελέσματα:

Βασικές διαπιστώσεις – σημεία της συνάντησης:

- Τα μεταφερόμενα έργα καταναλώνουν πόρους από την παρούσα ΟΧΕ.
- Στόχος η κατάθεση της Στρατηγικής το 1^ο δεκάημερο του Ιουλίου, για να λάβει έγκριση του Περιφερειακού Συμβουλίου στις 25/07.
- Πολύ καλοί οι άξονες της Στρατηγικής, απαντά στο δημογραφικό.
- Πρέπει να γίνει σωστή προετοιμασία για να υλοποιηθούν τα έργα.
- Δεν υπάρχουν πολλά ώριμα έργα.
- Στήριξη φορέων διαχείρισης για τεχνική στήριξη για ωρίμανση έργων.
- Στήριξη τοπικής επιχειρηματικότητας.
- Προσπάθεια ώστε να μην υπάρξουν μεταφερόμενα έργα στην επόμενη ΠΠ.
- Σημαντικό το γεγονός ότι τονίζεται το πρόβλημα της ερημοποίησης.
- Στρατηγική υψηλού επιπέδου.

Συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης αποδίδονται ως εξής:

- 47 απαντήσεις ερωτηματολογίου ηλεκτρονικά στην ειδική πλατφόρμα google forms.
- 3 απαντήσεις ερωτηματολογίου στη μορφή του ερωτηματολογίου ως αρχείο word.
- 9 προτάσεις εκτός ερωτηματολογίου που εστάλησαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- 5 σχόλια στην ιστοσελίδα της Διαβούλευσης.
- Άνω των 600 εκπροσώπων τοπικών φορέων της περιοχής παρέμβασης ενημερώθηκαν για τη Διαβούλευση.
- Άνω των 185 συνολικά εκπροσώπων τοπικών φορέων συμμετείχαν στις σημειακές συναντήσεις.

- Πραγματοποιήθηκαν 6 σημειακές συναντήσεις (21/12/2023 Αρχάνες, 22/01/2024 Μοίρες, 29/01/2024 Ανώγεια, 05/02/2024 Βρύσες Χανίων, 12/02/2024 Σητεία, όπως επίσης συνάντηση με τον Δήμαρχο Ηρακλείου και την προϊσταμένη της ΕΦΑΗΡΑ στις 28.02.2024).
- Έγιναν 2 συναντήσεις με την Υπουργό Πολιτισμού κ. Λίνα Μενδώνη και τον Περιφερειάρχη Κρήτης κ. Σταύρο Αρναουτάκη στις 07/03/2024 και 07/06/2024.
- Παράλληλα έλαβαν χώρα επιμέρους 3 συναντήσεις της υποομάδας για τα μινωικά ανακτορικά κέντρα (01/03/2024, 29/03/2024, 09/05/2024).
- Τέλος, πραγματοποιήθηκαν 2 συναντήσεις της υποομάδας για τις περιοχές UNESCO, Γεωπάρκα και περιοχές Δικτύου «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» (10/05/2024, 17/05/2024).

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΣΧΕΔΙΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η επικοινωνία αποτελεί βασική προτεραιότητα της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027.

Τα κράτη-μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχουν δεσμευτεί να αναδείξουν τη θετική επίδραση και την προστιθέμενη αξία των αναπτυξιακών παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και να προβάλλουν τις ευκαιρίες χρηματοδότησης διασφαλίζοντας τη μέγιστη διαφάνεια ως προς την διαχείριση των πόρων των Ευρωπαϊκών Ταμείων.

Στην ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης, η επικοινωνία αποτελεί κρίσιμη διεργασία σε όλο το φάσμα, από τον σχεδιασμό έως και την ολοκλήρωση της εφαρμογής της. Στο πλαίσιο αυτό είναι αναγκαία η κατάρτιση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου επικοινωνίας που θα ενέχει το ρόλο ενός οδικού χάρτη που θα υποδεικνύει τον τρόπο παρουσίασης και μετάδοσης των επιθυμητών μηνυμάτων προς το κοινό- στόχο σε κάθε διακριτή φάση της ΟΧΕ.

Η αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας της ΟΧΕ εξαρτάται έντονα από τη σωστή επιλογή των διαύλων επικοινωνίας. Υπό αυτό το πρίσμα προβλέπεται η χρήση μιας ευρείας γκάμας επικοινωνιακών εργαλείων που εξασφαλίζουν εκ προοιμίου την επιτυχή ενημέρωση και ευαισθητοποίηση κάθε ομάδας στόχου.

Η επικοινωνιακή στρατηγική της ΟΧΕ ευθυγραμμίζεται και υπακούει στις κατευθύνσεις του Οδηγού Επικοινωνίας ΕΣΠΑ 2021-2027 και του σχετικού θεσμικού πλαισίου βάσει του οποίου κύριες προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας αποτελούν:

- ☑ Η ενιαία σηματοδότηση: χρήση ενιαίας οπτικής ταυτότητας σε όλες τις εφαρμογές και ενέργειες προβολής, διαφάνειας και επικοινωνίας.
- ☑ Η αξιοποίηση της αναγνωρισιμότητας του ΕΣΠΑ: διατήρηση ίδιου ονόματος, καθώς αποτελεί πλέον ισχυρό brandname.
- ☑ Το εύληπτο και φιλικό επικοινωνιακό υλικό: Οι πληροφορίες πρέπει να γίνονται εύκολα αντιληπτές από όλους τους πολίτες και γι' αυτό επιδιώκεται η χρήση απλής και κατανοητής γλώσσας.
- ☑ Η χρήση οπτικο-ακουστικού υλικού: αξιοποίηση της δύναμης της εικόνας και του ήχου
- ☑ Οι ξεκάθαροι στόχοι και το σαφές επικοινωνιακό μήνυμα
- ☑ Η συνέργεια επικοινωνιακών ενεργειών.

Κύρια **στοχοθετούμενα κοινά** του επικοινωνιακού σχεδίου της Ο.Χ.Ε. είναι:

- ☑ Οι δυνητικοί Δικαιούχοι /Δικαιούχοι
- ☑ Οι ωφελούμενοι
- ☑ Το ευρύ κοινό
- ☑ Οι πολλαπλασιαστές πληροφόρησης
- ☑ Τα ΜΜΕ/Διαμορφωτές κοινής γνώμης
- ☑ Ειδικές ομάδες πληθυσμού

Επικοινωνιακοί στόχοι του Σχεδίου είναι:

- Η δημιουργία και προβολή διακριτής ταυτότητας για την ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης.
- Η ενημέρωση και ενεργοποίηση των εν δυνάμει δικαιούχων για τις δυνατότητες υλοποίησης δράσεων και έργων στο πλαίσιο της ΟΧΕ.
- Η σαφής, λεπτομερής και συνεχής ενημέρωση δικαιούχων σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που απορρέουν από την εξασφάλιση χρηματοδότησης και την ένταξη πράξεων στην ΟΧΕ.
- Η ενημέρωση των δικαιούχων για την τήρηση κανόνων δημοσιότητας για τις πράξεις που υλοποιούν.
- Η ανάδειξη του ενεργού ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τη χρηματοδότηση των παρεμβάσεων μέσω των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων και την προβολή της προστιθέμενης αξίας της κοινοτικής συμμετοχής.
- Η προβολή της διαφάνειας στον τρόπο ένταξης και χρηματοδότησης έργων και δράσεων.
- Η αύξηση της αναγνωρισιμότητας της ΟΧΕ στο ευρύ κοινό, των αποτελεσμάτων και των ωφελειών από την υλοποίηση έργων και δράσεων στην τοπική κοινωνία και οικονομία.

Το **Επικοινωνιακό Σχέδιο** θα περιλαμβάνει (κατ' ελάχιστο):

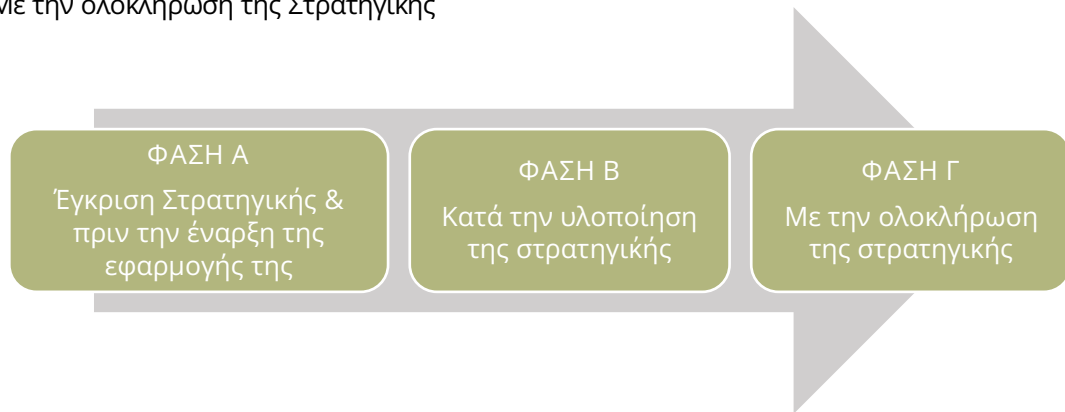
- Στοχευμένες και εξειδικευμένες ενέργειες επικοινωνίας, καθώς και χρονοπρογραμματισμό τους, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι σκοποί της ΟΧΕ και να ενημερωθούν – ευαισθητοποιηθούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό οι ομάδες στόχοι.
- Ενιαία σηματοδότηση με χρήση κοινής οπτικής ταυτότητας σε όλες τις εφαρμογές, μέσα και δράσεις προβολής και επικοινωνίας.
- Λεκτικό επικοινωνίας το οποίο θα είναι σε απλή και κατανοητή γλώσσα.
- Πληροφορίες προς τους πολλαπλασιαστές και επιταχυντές ενημέρωσης (ΜΜΕ, διαμορφωτές κοινής γνώμης, τοπικούς συλλογικούς και άλλους φορείς και οργανώσεις πολιτών, επαγγελματικούς φορείς, ΜΚΟ, Επιμελητηριακές Οργανώσεις, κ.α.).
- Μηνύματα με τη μορφή ενημερωτικών προδημοσιεύσεων ή προσκλήσεων προς τους δικαιούχους, τους εν δυνάμει δικαιούχους και τους φορείς υλοποίησης πράξεων.

- Συμμόρφωση με κανόνες δημοσιότητας (λογότυπος κ.α.) δεδομένου ότι συνιστά συγχρηματοδοτούμενη πράξη.

Το σχέδιο επικοινωνίας θα αναπτυχθεί σε τρεις διακριτούς κύκλους:

- 1) Με την έγκριση της Στρατηγικής και πριν την έναρξη της εφαρμογής της
- 2) Κατά την υλοποίηση της Στρατηγικής
- 3) Με την ολοκλήρωση της Στρατηγικής

Ακολουθεί η πρόταση επικοινωνιακών μέσων ανά φάση της ΟΧΕ.

ΦΑΣΗ Α : Έγκριση Στρατηγικής & πριν την έναρξη της εφαρμογής της

Αφορά στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, των ΜΜΕ και των δυνητικών δικαιούχων με δράσεις ενημέρωσης και πληροφόρησης

ΜΕΣΑ	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)
Σύμβουλος επικοινωνίας	Ανάθεση υπηρεσιών συμβούλου επικοινωνίας ο οποίος θα συνεπικουρεί το Χωρικό Φορέα στην εφαρμογή του σχεδίου επικοινωνίας.	10.000
Διαδίκτυο	Καταχώρηση της Πράξης με σχετικό πληροφοριακό υλικό στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας.	-
ΜΜΕ	Σύνταξη και αποστολή δελτίων τύπου για την έγκριση της ΟΧΕ. Συνέντευξη Χωρικού Φορέα στα ΜΜΕ.	-
Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	Αναρτήσεις ενημερωτικού χαρακτήρα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης της Περιφέρειας Κρήτης	-
Εκδηλώσεις	Εκδήλωση ενημέρωσης-πληροφόρηση σχετικά με το εγκεκριμένο σχέδιο της ΟΧΕ.	1.000

ΦΑΣΗ Β: Κατά την υλοποίηση της Στρατηγικής

Αφορά στην πληροφόρηση κοινού και φορέων σχετικά με την εξέλιξη των πράξεων και των δυνατοτήτων αξιοποίησης χρηματοδοτικών πόρων καθώς και τους όρους και τις προϋποθέσεις.

ΜΕΣΑ	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)
4 Εκδηλώσεις	4 Ενημερωτικές εκδηλώσεις: 1 Εκδήλωση ανά Περιφερειακή Ενότητα για την ενημέρωση των εν δυνάμει Δικαιούχων Έργων και Δράσεων	4.000
Ημερίδες	Διοργάνωση ενημερωτικών ημερίδων με σκοπό την παρουσίαση της προόδου της ΟΧΕ και την αποτύπωση τυχόν δυσκολιών/αδυναμιών των δικαιούχων, τον έλεγχο του προγραμματισμού, κ.α.	2.000
Δελτία Τύπου Ενημερωτικά Δελτία	Σύνταξη και αποστολή δελτίων τύπου - ενημερωτικών δελτίων	-
Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	Αναρτήσεις στα social media της Περιφέρειας Κρήτης	-
MME	Συνεντεύξεις σε ραδιόφωνο και τηλεόραση - Radio spots	3.000
Banners	Σχεδιασμός και εκτύπωση Banners για τη χρήση στο πλαίσιο εκδηλώσεων	1.000
Ενημερωτικό - Διαφημιστικό υλικό	Σχεδιασμός και εκτύπωση πληροφοριακού και διαφημιστικού υλικού (ενημερωτικά έντυπα, αφίσα, Folder, στυλό, μπλοκ)	3.000

ΦΑΣΗ Γ: Με την ολοκλήρωση της Στρατηγικής

Αφορά στην αξιολόγηση της υλοποίησης της ΟΧΕ και στη διάχυση των αποτελεσμάτων και των επιτευγμάτων της στην τοπική κοινωνία και οικονομία.

ΜΕΣΑ	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)
Εκδηλώσεις	Ενημερωτική εκδήλωση για την ολοκλήρωση της ΟΧΕ	1.000
Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	Αναρτήσεις στα social media της Περιφέρειας Κρήτης με απολογιστικό χαρακτήρα και αναφορά στα υλοποιημένα έργα	-
Έρευνα κοινού	Διαδικτυακή έρευνα για την απήχηση των επιτευγμάτων της ΟΧΕ στο ευρύ κοινό.	-
MME	Σύνταξη και αποστολή δελτίων τύπου για την ολοκλήρωση της ΟΧΕ Συνεντεύξεις σε ραδιόφωνο και τηλεόραση - Radio spots	2.000
Υλικό Προβολής	Δημιουργία video για την προβολή των έργων και δράσεων, καθώς και των επιτευγμάτων της ΟΧΕ	2.500

Ενδεικτικοί ποσοτικοί στόχοι ενεργειών επικοινωνίας:

Ενέργεια	Περιγραφή	Στόχος
Ενημερωτικό φυλλάδιο	Παραγωγή & διανομή	500 τεμάχια
Αφίσα πράξης	Παραγωγή & διανομή	100 τεμάχια
Roll up banners	Παραγωγή	5 τεμάχια
Εκδηλώσεις και ημερίδες ενημέρωσης-πληροφόρησης	Διοργάνωση & υλοποίηση	6 εκδηλώσεις
Posts στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	Αναρτήσεις	4 αναρτήσεις/μήνα
	Reach	5.000 χρήστες
Δελτία τύπου	Σύνταξη & αποστολή στα MME	10 δελτία τύπου
Ενημερωτικά δελτία/	Σύνταξη & αποστολή	10 ενημερωτικά δελτία
Προβολή σε MME	Συνεντεύξεις σε ραδιόφωνο και τηλεόραση	6 Συνεντεύξεις
Έρευνες	Διαδικτυακή έρευνα	1 έρευνα
Οπτικοακουστικό υλικό	Σχεδιασμός και παραγωγή video	1 video

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

I. ΠΙΝΑΚΕΣ.....	3
II. ΧΑΡΤΕΣ	89
III. ΜΙΝΩΙΚΑ ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	94
IV. ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ.....	106

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

Ι. ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2021	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2011-2021
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	20.438	19.672	3,89
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΗΤΕΙΑΣ	15.615	14.513	7,59
Δημοτική Κοινότητα Σητείας	11.166	9.912	12,65
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Γεωργίου	111	182	-39,01
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδίων	237	274	-13,50
Δημοτική Κοινότητα Έξω Μουλιανών	232	247	-6,07
Δημοτική Κοινότητα Κατσιδωνίου	68	96	-29,17
Δημοτική Κοινότητα Κρυών	97	128	-24,22
Δημοτική Κοινότητα Λάστρου	120	157	-23,57
Δημοτική Κοινότητα Μαρωνίας	124	152	-18,42
Δημοτική Κοινότητα Μέσα Μουλιανών	320	238	34,45
Δημοτική Κοινότητα Μυρσίνης	162	147	10,20
Δημοτική Κοινότητα Πισκοκεφάλου	820	781	4,99
Δημοτική Κοινότητα Πραισού	114	56	103,57
Δημοτική Κοινότητα Ρούσσας Εκκλησίας	306	213	43,66
Δημοτική Κοινότητα Σκοπής	660	774	-14,73
Δημοτική Κοινότητα Σταυρωμένου	135	161	-16,15
Δημοτική Κοινότητα Σφάκας	323	322	0,31
Δημοτική Κοινότητα Τουρλωτής	386	420	-8,10
Δημοτική Κοινότητα Χαμεζίου	234	253	-7,51
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΛΗΨΗΣ	1.343	1.402	-4,21
Δημοτική Κοινότητα Λιθινών	283	346	-18,21
Δημοτική Κοινότητα Περιβολακίων	92	103	-10,68
Δημοτική Κοινότητα Πεύκων	834	763	9,31
Δημοτική Κοινότητα Χρυσοπηγής	134	190	-29,47
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΤΑΝΟΥ	2.014	2.060	-2,23
Δημοτική Κοινότητα Παλαικάστρου	1.254	1.227	2,20
Δημοτική Κοινότητα Ζάκρου	720	747	-3,61
Δημοτική Κοινότητα Καρυδίου	40	86	-53,49
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΗΣ	1.466	1.697	-13,61
Δημοτική Κοινότητα Ζίρου	399	462	-13,64
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Τριάδος	58	77	-24,68
Δημοτική Κοινότητα Απιδίων	319	342	-6,73
Δημοτική Κοινότητα Αρμένων	288	322	-10,56
Δημοτική Κοινότητα Παππαγιαννάδων	210	268	-21,64

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2021	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2011-2021
Δημοτική Κοινότητα Χανδρά	192	226	-15,04
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	4.678	4.997	-6,38
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ	2.565	2.953	-13,14
Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	1.756	2.122	-17,25
Δημοτική Κοινότητα Βοριζίων	508	491	3,46
Δημοτική Κοινότητα Μορονίου	301	340	-11,47
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	1.038	1.163	-10,75
Δημοτική Κοινότητα Αντισκαρίου	534	579	-7,77
Δημοτική Κοινότητα Πηγαϊδακίων	388	454	-14,54
Δημοτική Κοινότητα Ρουφά	116	130	-10,77
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	1.075	881	22,02
Δημοτική Κοινότητα Καμαρών	280	331	-15,41
Δημοτική Κοινότητα Καμηλαρίου	795	550	44,55
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	7.220	7.954	-9,23
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΟΥΣΩΝΑ	2.564	2.776	-7,64
Δημοτική Κοινότητα Κρουσώνος	2.094	2.175	-3,72
Δημοτική Κοινότητα Κορφών	222	293	-24,23
Δημοτική Κοινότητα Λουτρακίου	132	143	-7,69
Δημοτική Κοινότητα Σάρχου	116	165	-29,70
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ	2.252	2.867	-21,45
Δημοτική Κοινότητα Τυλίσου	944	933	1,18
Δημοτική Κοινότητα Αηδονοχωρίου	34	87	-60,92
Δημοτική Κοινότητα Αστυρακίου	197	318	-38,05
Δημοτική Κοινότητα Γωνιών	206	323	-36,22
Δημοτική Κοινότητα Δαμάστας	115	245	-53,06
Δημοτική Κοινότητα Καμαρίου	44	58	-24,14
Δημοτική Κοινότητα Καμαριώτου	34	48	-29,17
Δημοτική Κοινότητα Κεραμουτσίου	249	309	-19,42
Δημοτική Κοινότητα Μαράθου	222	351	-36,75
Δημοτική Κοινότητα Μονής	207	195	6,15
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ	2.404	2.311	4,02
Δημοτική Κοινότητα Ροδιάς	1.832	1.785	2,63
Δημοτική Κοινότητα Φόδελε	572	526	8,75
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	69.431	67.330	3,12
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	67.799	65.495	3,52

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2021	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2011-2021
Δημοτική Κοινότητα 4ου Διαμερίσματος Δήμου Ηρακλείου (συμπεριλαμβάνονται οι οικισμοί Αγ. Ειρήνη, Βλυχιά, Κνωσός & Μαραθίτης)	67.799	65.495	3,52
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ	1.632	1.835	-11,06
Δημοτική Κοινότητα Άνω Ασιτών	325	425	-23,53
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Ασιτών	1.040	1.083	-3,97
Δημοτική Κοινότητα Πυργούς	267	327	-18,35
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	7.018	7.229	-2,92
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ	3.901	3.996	-2,38
Δημοτική Κοινότητα Αρχανών	3.901	3.996	-2,38
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	3.117	3.233	-3,59
Δημοτική Κοινότητα Πύργου	981	984	-0,30
Δημοτική Κοινότητα Αχεντριά	284	303	-6,27
Δημοτική Κοινότητα Εθιάς	261	259	0,77
Δημοτική Κοινότητα Μεσοχωρίου	595	625	-4,80
Δημοτική Κοινότητα Παρανύμφων	176	192	-8,33
Δημοτική Κοινότητα Χάρακος	820	870	-5,75
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	7.098	7.777	-8,73
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	2.062	2.375	-13,18
Δημοτική Κοινότητα Βαγιονιάς	139	804	-82,71
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικής	76	236	-67,80
Δημοτική Κοινότητα Μιαμούς	742	306	142,48
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Κυρίλλου	163	164	-0,61
Δημοτική Κοινότητα Απεσωκαρίου	289	103	180,58
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικών Ανωγείων	252	301	-16,28
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	207	244	-15,16
Δημοτική Κοινότητα Πλώρας	194	217	-10,60
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ	1.033	1.210	-14,63
Δημοτική Κοινότητα Διονυσίου	297	360	-17,50
Δημοτική Κοινότητα Σταβίων	467	523	-10,71
Δημοτική Κοινότητα Στερνών	269	327	-17,74
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	2.290	2.371	-3,42
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Βαρβάρας	2.096	2.043	2,59
Δημοτική Κοινότητα Πρινιά	194	328	-40,85
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΥΒΑ	1.713	1.821	-5,93
Δημοτική Κοινότητα Γέργερης	1.345	1.440	-6,60

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2021	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2011-2021
Δημοτική Κοινότητα Νυβρίτου	212	202	4,95
Δημοτική Κοινότητα Πανασού	156	179	-12,85
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	443	547	-19,01
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	443	547	-19,01
Δημοτική Κοινότητα Χόνδρου	443	547	-19,01
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	1.272	1.368	-7,02
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	1.272	1.368	-7,02
Δημοτική Κοινότητα Δεματίου	287	290	-1,03
Δημοτική Κοινότητα Καστελλιανών	479	558	-14,16
Δημοτική Κοινότητα Σκινιά	506	520	-2,69
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	3.522	3.224	9,24
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ	3.522	3.224	9,24
Δημοτική Κοινότητα Μαλίων	3.522	3.224	9,24
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	1.710	1.768	-3,28
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ	1.710	1.768	-3,28
Δημοτική Κοινότητα Αμνάτου	191	218	-12,39
Δημοτική Κοινότητα Αρχαίας Ελεύθερας	117	115	1,74
Δημοτική Κοινότητα Ελευθέρνης	240	189	26,98
Δημοτική Κοινότητα Κυριάνας	311	348	-10,63
Δημοτική Κοινότητα Σκουλουφίων	179	160	11,88
Δημοτική Κοινότητα Χαρκίων	57	78	-26,92
Δημοτική Κοινότητα Πρίνου	615	660	-6,82
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ	5.572	5.915	-5,80
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΒΡΙΤΟΥ	3.008	2.857	5,29
Δημοτική Κοινότητα Αποστόλων	317	277	14,44
Δημοτική Κοινότητα Αμαρίου	189	142	33,10
Δημοτική Κοινότητα Άνω Μέρους	312	244	27,87
Δημοτική Κοινότητα Βισταγής	240	220	9,09
Δημοτική Κοινότητα Βρυσών	132	120	10,00
Δημοτική Κοινότητα Βωλεώνων	181	109	66,06
Δημοτική Κοινότητα Γερακαρίου	356	309	15,21
Δημοτική Κοινότητα Ελεών	168	197	-14,72
Δημοτική Κοινότητα Θρόνου	86	89	-3,37
Δημοτική Κοινότητα Καλογέρου	127	119	6,72
Δημοτική Κοινότητα Μέρωνα	340	318	6,92
Δημοτική Κοινότητα Μοναστηρακίου	164	174	-5,75

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2021	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2011-2021
Δημοτική Κοινότητα Παντανάσσης	168	268	-37,31
Δημοτική Κοινότητα Πατσού	228	271	-15,87
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΡΗΤΩΝ	2.564	3.058	-16,15
Δημοτική Κοινότητα Φουρφουρά	513	605	-15,21
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Παρασκευής	78	124	-37,10
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου Αμαρίου	97	117	-17,09
Δημοτική Κοινότητα Αποδούλου	239	307	-22,15
Δημοτική Κοινότητα Βιζαρίου	67	89	-24,72
Δημοτική Κοινότητα Κουρουτών	238	210	13,33
Δημοτική Κοινότητα Λαμπιωτών	70	61	14,75
Δημοτική Κοινότητα Λοχριάς	241	295	-18,31
Δημοτική Κοινότητα Νιθαύρεως	327	413	-20,82
Δημοτική Κοινότητα Πετροχωρίου	92	137	-32,85
Δημοτική Κοινότητα Πλατανίων	218	199	9,55
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	384	501	-23,35
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	2.240	2.379	-5,84
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	2.240	2.379	-5,84
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	12.820	14.263	-10,12
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	7.516	7.677	-2,10
Δημοτική Κοινότητα Περάματος	2.004	1.578	27,00
Δημοτική Κοινότητα Αγγελιανών	688	653	5,36
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Μάμαντος	378	441	-14,29
Δημοτική Κοινότητα Αλφάς	354	381	-7,09
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδέ	191	166	15,06
Δημοτική Κοινότητα Καλανδαρές	24	24	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μαργαριτών	577	575	0,35
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	884	1.255	-29,56
Δημοτική Κοινότητα Μελισσουραγίου	28	32	-12,50
Δημοτική Κοινότητα Ορθέ	125	130	-3,85
Δημοτική Κοινότητα Πανόρμου	661	628	5,25
Δημοτική Κοινότητα Πασαλιτών	27	37	-27,03
Δημοτική Κοινότητα Ρουμελής	387	519	-25,43
Δημοτική Κοινότητα Σισών	493	573	-13,96
Δημοτική Κοινότητα Σκεπαστής	294	267	10,11
Δημοτική Κοινότητα Χουμερίου	401	418	-4,07
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ	1.206	1.117	7,97
Δημοτική Κοινότητα Ζωνιανών	1206	1.117	7,97
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	4.098	5.469	-25,07
Δημοτική Κοινότητα Γαράζου	272	358	-24,02
Δημοτική Κοινότητα Αγιάς	224	222	0,90
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου	49	74	-33,78

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2021	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2011-2021
Δημοτική Κοινότητα Αΐμονα	98	215	-54,42
Δημοτική Κοινότητα Αλοΐδων	256	326	-21,47
Δημοτική Κοινότητα Αξού	321	424	-24,29
Δημοτική Κοινότητα Απλαδιανών	227	408	-44,36
Δημοτική Κοινότητα Βενίου	214	317	-32,49
Δημοτική Κοινότητα Δαμαβόλου	190	210	-9,52
Δημοτική Κοινότητα Δοξαρού	126	294	-57,14
Δημοτική Κοινότητα Επισκοπής	193	306	-36,93
Δημοτική Κοινότητα Θεοδώρας	32	50	-36,00
Δημοτική Κοινότητα Καλύβου	279	327	-14,68
Δημοτική Κοινότητα Κρυονερίου	114	119	-4,20
Δημοτική Κοινότητα Λιβαδίων	1.436	1.739	-17,42
Δημοτική Κοινότητα Χώνου	67	80	-16,25
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	1.337	1.474	-9,29
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΜΕΝΩΝ	187	209	-10,53
Δημοτική Κοινότητα Καρών Αποκορώνου	52	37	40,54
Δημοτική Κοινότητα Ραμνής	135	172	-21,51
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΝΕΡΙΔΑΣ	539	582	-7,39
Δημοτική Κοινότητα Βαφέ	214	238	-10,08
Δημοτική Κοινότητα Εμπροσνέρου	325	344	-5,52
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΡΕ	611	683	-10,54
Δημοτική Κοινότητα Φρε	228	326	-30,06
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	117	107	9,35
Δημοτική Κοινότητα Πεμονίων	112	107	4,67
Δημοτική Κοινότητα Τζιτζιφέ	154	143	7,69
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	54.933	54.196	1,36
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ	54.559	53.910	1,20
Δημοτική Κοινότητα Χανίων	54.559	53.910	1,20
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΡΙΣΟΥ	120	113	6,19
Δημοτική Κοινότητα Θερίσου	120	113	6,19
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΩΝ	254	173	46,82
Δημοτική Κοινότητα Δρακόνας	70	60	16,67
Δημοτική Κοινότητα Κάμπων	134	92	45,65
Δημοτική Κοινότητα Πλατυβόλας	50	21	138,10
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ	322	565	-43,01
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	322	565	-43,01
Δημοτική Κοινότητα Επανωχωρίου	191	345	-44,64
Δημοτική Κοινότητα Σούγιας	131	220	-40,45
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ	764	943	-18,98
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΣΟΥΡΩΝ	764	943	-18,98

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2021	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2011-2021
Δημοτική Κοινότητα Καράνου	102	88	15,91
Δημοτική Κοινότητα Λάκκων	219	270	-18,89
Δημοτική Κοινότητα Μεσκλών	268	353	-24,08
Δημοτική Κοινότητα Ορθουνίου	65	94	-30,85
Δημοτική Κοινότητα Πρασέ	110	138	-20,29
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	1.208	1.151	4,95
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	1.208	1.151	4,95
Δημοτική Κοινότητα Χώρας Σφακίων	322	265	21,51
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Ρουμέλης	78	57	36,84
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου	28	33	-15,15
Δημοτική Κοινότητα Ανωπόλεως	307	334	-8,08
Δημοτική Κοινότητα Ασκύφου	393	394	-0,25
Δημοτική Κοινότητα Ίμπρου	80	68	17,65
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	202.026	202.752	-0,36
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	624.408	623.065	0,22

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011,2021

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ 2011

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟ-ΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΗΤΕΙΑΣ			9517,53
Δημοτική Κοινότητα Σητείας	15,55	52,81	122,25
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Γεωργίου	3,30	52,94	950,04
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδίων	9,12	104,47	459,99
Δημοτική Κοινότητα Έξω Μουλιανών	6,48	152,08	831,02
Δημοτική Κοινότητα Κατσιδωνίου	3,13	92,01	1430,99
Δημοτική Κοινότητα Κρυών	11,72	236,81	499,91
Δημοτική Κοινότητα Λάστρου	5,73	112,13	822,51
Δημοτική Κοινότητα Μαρωνίας	15,13	67,03	165,23
Δημοτική Κοινότητα Μέσα Μουλιανών	8,40	118,34	545,24
Δημοτική Κοινότητα Μυρσίνης	6,80	144,98	770,29
Δημοτική Κοινότητα Πισκοκεφάλου	10,63	61,71	258,98
Δημοτική Κοινότητα Πραισού	0,00	366,64	
Δημοτική Κοινότητα Ρούσσας Εκκλησίας	10,33	77,49	322,65
Δημοτική Κοινότητα Σκοπής	14,60	73,55	190,27
Δημοτική Κοινότητα Σταυρωμένου	8,70	155,56	599,66
Δημοτική Κοινότητα Σφάκας	10,87	107,73	377,09
Δημοτική Κοινότητα Τουρλωτής	9,76	98,10	407,38
Δημοτική Κοινότητα Χαμεζίου	5,53	119,97	886,26
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΛΗΨΗΣ			
Δημοτική Κοινότητα Λιθινών	8,67	80,21	413,38
Δημοτική Κοινότητα Περιβολακίων	12,62	74,31	237,80
Δημοτική Κοινότητα Πεύκων	14,15	52,58	143,53
Δημοτική Κοινότητα Χρυσοπηγής	8,42	66,67	375,06
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΤΑΝΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Παλαικάστρου	13,04	60,18	188,11
Δημοτική Κοινότητα Ζάκρου	12,18	84,43	275,86
Δημοτική Κοινότητα Καρυδίου	2,33	168,82	2595,28
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΗΣ			
Δημοτική Κοινότητα Ζίρου	7,79	97,43	533,50
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Τριάδος	0,00	207,98	
Δημοτική Κοινότητα Απιδίων	12,57	71,00	230,31
Δημοτική Κοινότητα Αρμένων	11,80	77,90	271,10
Δημοτική Κοινότητα Παππαγιαννάδων	8,58	107,73	504,43
Δημοτική Κοινότητα Χανδρά	6,64	105,47	673,04
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	16,68	76,09	159,05
Δημοτική Κοινότητα Βοριζίων	31,16	102,06	62,10

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟ-ΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Μορονίου	8,53	86,81	444,78
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Αντισκαρίου	13,82	56,08	159,99
Δημοτική Κοινότητα Πηγαϊδακίων	12,11	60,41	210,98
Δημοτική Κοινότητα Ρουφά	20,00	145,28	196,15
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Καμαρών	19,64	77,97	123,07
Δημοτική Κοινότητα Καμηλαρίου	14,36	70,79	188,65
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΟΥΣΩΝΑ			
Δημοτική Κοινότητα Κρουσώνος	15,95	63,40	143,26
Δημοτική Κοινότητα Κορφών	6,48	94,02	647,84
Δημοτική Κοινότητα Λουτρακίου	17,48	81,00	156,01
Δημοτική Κοινότητα Σάρχου	13,94	68,38	191,32
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Τυλίσου	13,29	66,31	200,00
Δημοτική Κοινότητα Αηδονοχωρίου	6,90	74,00	516,38
Δημοτική Κοινότητα Αστुरακίου	15,09	70,97	175,08
Δημοτική Κοινότητα Γωνιών	7,12	94,59	582,72
Δημοτική Κοινότητα Δαμάστας	7,35	65,54	438,64
Δημοτική Κοινότητα Καμαρίου	3,45	114,82	1449,28
Δημοτική Κοινότητα Καμαριώτου	12,50	139,98	366,64
Δημοτική Κοινότητα Κεραμουσίου	17,80	64,37	120,00
Δημοτική Κοινότητα Μαράθου	15,67	50,65	114,55
Δημοτική Κοινότητα Μονής	14,87	66,67	169,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Ροδιάς	19,55	53,21	77,65
Δημοτική Κοινότητα Φόδελε	16,73	60,85	126,12
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			
ΨΕΥΔΟΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα 4ου Διαμερίσματος Δήμου Ηρακλείου	19,99	43,37	78,06
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ			
Δημοτική Κοινότητα Άνω Ασιτών	16,47	64,72	138,55
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Ασιτών	17,91	61,86	113,40
Δημοτική Κοινότητα Πυργούς	16,82	67,70	140,01
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Αρχανών	62,66	487,54	32,43
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Πύργου	17,99	79,89	146,86
Δημοτική Κοινότητα Αχεντριά	11,55	136,69	400,00

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟ-ΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Εθιάς	5,41	127,22	934,94
Δημοτική Κοινότητα Μεσοχωρίου	13,76	99,04	261,63
Δημοτική Κοινότητα Παρανύμφων	5,21	79,44	749,71
Δημοτική Κοινότητα Χάρακος	54,71	447,05	49,37
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ			
Δημοτική Κοινότητα Βαγιονιάς	11,44	75,16	275,09
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικής	13,56	98,33	265,63
Δημοτική Κοινότητα Μιαμούς	8,82	72,86	377,89
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Κυρίλλου	15,24	74,46	180,05
Δημοτική Κοινότητα Απεσωκαρίου	15,53	94,33	212,56
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικών Ανωγείων	10,30	84,67	345,15
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	13,11	76,80	231,35
Δημοτική Κοινότητα Πλώρας	12,90	100,92	289,38
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ			
Δημοτική Κοινότητα Διονυσίου	11,94	106,87	332,66
Δημοτική Κοινότητα Σταβίων	12,62	80,34	253,01
Δημοτική Κοινότητα Στερνών	11,93	76,77	264,04
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ			
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Βαρβάρας	20,26	65,81	95,90
Δημοτική Κοινότητα Πρινιά	10,67	72,62	294,28
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΥΒΑ			
Δημοτική Κοινότητα Γέργερης	16,53	93,57	192,44
Δημοτική Κοινότητα Νυβρίτου	10,40	98,06	376,06
Δημοτική Κοινότητα Πανασού	10,06	105,76	410,93
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Χόνδρου	13,71	75,87	214,66
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Δεματίου	13,10	85,87	252,67
Δημοτική Κοινότητα Καστελλιανών	14,34	103,67	254,95
Δημοτική Κοινότητα Σκινιά	12,88	116,64	318,01
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Μαλίων	18,08	46,07	74,45
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Αμνάτου	16,06	105,68	219,93
Δημοτική Κοινότητα Αρχαίας Ελεύθερας	60,00	944,93	50,72
Δημοτική Κοινότητα Ελευθέρνης	21,16	67,25	90,03

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟ-ΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Κυριάννας	22,99	87,09	102,48
Δημοτική Κοινότητα Σκουλουφίων	9,38	53,87	273,24
Δημοτική Κοινότητα Χαρκίων	55,13	1849,32	72,08
Δημοτική Κοινότητα Πρίνου	67,27	396,28	18,70
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΒΡΙΤΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Αποστόλων	16,61	81,46	170,26
Δημοτική Κοινότητα Αμαρίου	9,86	82,05	357,10
Δημοτική Κοινότητα Άνω Μέρους	9,43	130,20	499,79
Δημοτική Κοινότητα Βισαγής	12,27	66,67	226,00
Δημοτική Κοινότητα Βρυσών	9,17	60,00	308,94
Δημοτική Κοινότητα Βωλεώνων	11,01	105,68	366,67
Δημοτική Κοινότητα Γερακαρίου	12,94	67,93	212,60
Δημοτική Κοινότητα Ελεών	19,80	72,83	112,83
Δημοτική Κοινότητα Θρόνου	13,48	78,00	225,07
Δημοτική Κοινότητα Καλογέρου	17,65	112,49	199,94
Δημοτική Κοινότητα Μέρωνα	8,49	62,23	351,83
Δημοτική Κοινότητα Μοναστηρακίου	13,79	53,96	154,17
Δημοτική Κοινότητα Παντανάσσης	18,66	54,04	88,00
Δημοτική Κοινότητα Πατσού	18,08	74,83	136,73
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΡΗΤΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Φουρφουρά	10,74	67,11	273,93
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Παρασκευής	8,87	79,69	400,00
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου Αμαρίου	13,68	72,09	206,21
Δημοτική Κοινότητα Αποδούλου	12,38	65,07	218,42
Δημοτική Κοινότητα Βιζαρίου	14,61	81,65	207,67
Δημοτική Κοινότητα Κουρουτών	13,81	72,15	203,48
Δημοτική Κοινότητα Λαμπιωτών	9,84	117,86	449,80
Δημοτική Κοινότητα Λοχριάς	11,19	63,00	245,40
Δημοτική Κοινότητα Νιθαύρεως	8,72	57,04	316,51
Δημοτική Κοινότητα Πετροχωρίου	8,76	50,56	283,33
Δημοτική Κοινότητα Πλατανίων	15,08	101,05	233,29
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	14,17	75,78	204,23
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ			
Ψευδοδημοτική Κοινότητα Ανωγείων	16,90	63,61	130,06
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Περάματος	21,67	54,54	62,85
Δημοτική Κοινότητα Αγγελιανών	19,14	74,13	122,41
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Μάμαντος	21,09	96,89	133,33

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟ-ΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Αλφάς	16,27	71,61	156,48
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδέ	10,24	74,73	317,68
Δημοτική Κοινότητα Καλανδαρές	29,17	84,64	57,15
Δημοτική Κοινότητα Μαργαριτών	18,96	94,29	155,96
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	19,84	65,56	99,60
Δημοτική Κοινότητα Μελισσουρακίου	6,25	60,00	500,00
Δημοτική Κοινότητα Ορθέ	16,15	73,31	161,92
Δημοτική Κοινότητα Πανόρμου	17,83	52,79	93,77
Δημοτική Κοινότητα Πασαλιτών	10,81	60,88	250,05
Δημοτική Κοινότητα Ρουμελής	16,76	67,95	141,41
Δημοτική Κοινότητα Σισών	17,53	67,00	128,86
Δημοτική Κοινότητα Σκεπαστής	23,22	70,07	77,43
Δημοτική Κοινότητα Χουμερίου	53,11	574,31	60,37
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Ζωνιανών	29,54	76,46	46,68
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ			
Δημοτική Κοινότητα Γαράζου	8,38	75,50	413,37
Δημοτική Κοινότητα Αγιάς	18,02	64,45	117,48
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου	12,16	80,47	266,69
Δημοτική Κοινότητα Αϊμονα	6,98	82,22	546,42
Δημοτική Κοινότητα Αλοίδων	16,87	73,40	150,92
Δημοτική Κοινότητα Αξού	14,39	116,45	273,87
Δημοτική Κοινότητα Απταδιανών	26,23	64,53	49,52
Δημοτική Κοινότητα Βενίου	12,62	61,73	202,46
Δημοτική Κοινότητα Δαμαβόλου	20,95	85,84	120,48
Δημοτική Κοινότητα Δοξαρού	8,50	59,77	340,12
Δημοτική Κοινότητα Επισκοπής	18,30	60,21	105,36
Δημοτική Κοινότητα Θεοδώρας	16,00	194,12	312,50
Δημοτική Κοινότητα Καλύβου	18,96	97,01	159,70
Δημοτική Κοινότητα Κρυονερίου	18,49	133,37	209,09
Δημοτική Κοινότητα Λιβαδίων	25,13	64,83	56,51
Δημοτική Κοινότητα Χώνου	11,25	128,57	400,00
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΜΕΝΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Καρών Αποκορώνου	5,41	85,01	749,35
Δημοτική Κοινότητα Ραμνής	14,53	97,67	240,06
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΝΕΡΙΔΑΣ			
Δημοτική Κοινότητα Βαφέ	16,39	53,56	112,81
Δημοτική Κοινότητα Εμπροσνέρου	21,22	75,50	102,73
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΡΕ			
Δημοτική Κοινότητα Φρε	11,04	80,12	302,90

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟ-ΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	20,56	148,82	190,90
Δημοτική Κοινότητα Πεμονίων	4,67	84,47	880,51
Δημοτική Κοινότητα Τζιτζιφέ	11,19	66,28	256,21
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Χανίων	14,69	46,91	117,36
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΡΙΣΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Θερίσου	13,27	73,82	220,05
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Δρακόνας	6,84	80,02	549,85
Δημοτική Κοινότητα Κάμπων	4,35	70,39	849,66
Δημοτική Κοινότητα Πλατυβόλας	0,00	319,99	0,00
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Επανωχωρίου	9,57	79,69	363,43
Δημοτική Κοινότητα Σούγιας	13,18	67,93	206,90
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΣΟΥΡΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Καράνου	7,95	144,44	643,27
Δημοτική Κοινότητα Λάκκων	14,81	143,19	297,57
Δημοτική Κοινότητα Μεσκλών	7,08	86,78	556,21
Δημοτική Κοινότητα Ορθουνίου	10,64	95,85	359,96
Δημοτική Κοινότητα Πρασέ	11,59	112,27	356,34
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Χώρας Σφακίων	15,85	38,75	76,21
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Ρουμέλης	3,51	46,16	799,72
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου	9,09	83,32	400,00
Δημοτική Κοινότητα Ανωπόλεως	18,26	59,03	103,29
Δημοτική Κοινότητα Ασκύφου	23,60	73,55	79,58
Δημοτική Κοινότητα Ίμπτρου	13,24	65,86	199,92
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	17,14	57,45	112,91
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	16,66	52,20	105,91

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011, Ιδία Επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ 2001

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΗΤΕΙΑΣ			
Δημοτική Κοινότητα Σητείας	17,13	47,26	87,33
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Γεωργίου	6,79	48,32	380,00
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδίων	11,67	107,19	343,24
Δημοτική Κοινότητα Έξω Μουλιανών	9,04	108,81	476,67
Δημοτική Κοινότητα Κατσιδωνίου	4,76	147,06	1150,00
Δημοτική Κοινότητα Κρυών	5,39	143,43	992,31
Δημοτική Κοινότητα Λάστρου	5,19	101,49	871,43
Δημοτική Κοινότητα Μαρωνίας	14,72	77,48	196,55
Δημοτική Κοινότητα Μέσα Μουλιανών	8,09	91,55	490,91
Δημοτική Κοινότητα Μυρσίνης	4,17	82,61	985,71
Δημοτική Κοινότητα Πισκοκεφάλου	17,23	65,13	128,87
Δημοτική Κοινότητα Πραισού	5,48	97,30	800,00
Δημοτική Κοινότητα Ρούσσας Εκκλησίας	10,78	85,56	327,78
Δημοτική Κοινότητα Σκοπής	10,95	57,47	233,33
Δημοτική Κοινότητα Σταυρωμένου	7,35	104,00	593,33
Δημοτική Κοινότητα Σφάκας	9,57	106,59	438,89
Δημοτική Κοινότητα Τουρλωτής	13,27	111,11	296,55
Δημοτική Κοινότητα Χαμεζίου	9,64	93,02	400,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΛΗΨΗΣ			
Δημοτική Κοινότητα Λιθινών	12,83	82,44	252,08
Δημοτική Κοινότητα Περιβολακίων	8,14	100,00	514,29
Δημοτική Κοινότητα Πεύκων	20,84	59,29	78,62
Δημοτική Κοινότητα Χρυσοπηγής	6,57	110,77	700,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΤΑΝΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Παλαικάστρου	16,22	59,23	129,39
Δημοτική Κοινότητα Ζάκρου	11,18	63,15	246,08
Δημοτική Κοινότητα Καρυδίου	4,50	122,00	1120,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΗΣ			
Δημοτική Κοινότητα Ζίρου	10,02	75,35	329,03
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Τριάδος	5,10	151,28	1080,00
Δημοτική Κοινότητα Απιδίων	16,82	76,19	157,14
Δημοτική Κοινότητα Αρμένων	15,07	89,12	212,73
Δημοτική Κοινότητα Παππαγιαννάδων	10,00	84,52	358,06
Δημοτική Κοινότητα Χανδρά	10,92	91,89	338,71
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	14,13	63,60	175,17
Δημοτική Κοινότητα Βοριζίων	20,29	49,88	64,06
Δημοτική Κοινότητα Μορονίου	17,20	64,89	128,75
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Αντισκαρίου	14,31	66,96	180,25
Δημοτική Κοινότητα Πηγαϊδακίων	18,75	59,41	98,77
Δημοτική Κοινότητα Ρουφά	12,94	126,67	331,82
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Καμαρών	15,24	50,87	121,21

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Καμηλαρίου	11,30	59,39	229,79
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΟΥΣΩΝΑ			
Δημοτική Κοινότητα Κρουσώνος	16,34	49,57	102,87
Δημοτική Κοινότητα Κορφών	9,87	51,10	242,62
Δημοτική Κοινότητα Λουτρακίου	19,02	61,39	100,00
Δημοτική Κοινότητα Σάρχου	14,54	54,10	141,46
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Τυλίσου	10,90	61,07	247,83
Δημοτική Κοινότητα Αηδονοχωρίου	3,81	64,06	925,00
Δημοτική Κοινότητα Αστουρακίου	9,75	81,54	360,87
Δημοτική Κοινότητα Γωνιών	10,89	80,36	309,26
Δημοτική Κοινότητα Δαμάστας	2,60	83,33	1650,00
Δημοτική Κοινότητα Καμαρίου	7,69	46,77	314,29
Δημοτική Κοινότητα Καμαριώτου	15,87	65,79	150,00
Δημοτική Κοινότητα Κεραμουτσίου	17,44	68,63	133,33
Δημοτική Κοινότητα Μαράθου	18,67	54,90	89,83
Δημοτική Κοινότητα Μονής	12,40	52,20	176,67
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Ροδιάς	15,41	44,57	100,00
Δημοτική Κοινότητα Φόδελε	20,36	54,27	72,80
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			
ΨΕΥΔΟΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα 4ου Διαμερίσματος Δήμου Ηρακλείου	18,13	40,47	58,91
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ			
Δημοτική Κοινότητα Άνω Ασιτών	14,73	55,06	140,98
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Ασιτών	19,63	56,14	83,19
Δημοτική Κοινότητα Πυργούς	15,64	59,80	139,22
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Αρχανών	15,16	53,29	129,35
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Πύργου	18,51	70,29	122,97
Δημοτική Κοινότητα Αχεντριά	13,07	86,59	255,00
Δημοτική Κοινότητα Εθιάς	10,68	117,42	405,56
Δημοτική Κοινότητα Μεσοχωρίου	13,44	61,78	184,21
Δημοτική Κοινότητα Παρανύμφων	16,03	60,00	134,00
Δημοτική Κοινότητα Χάρακος	10,98	62,88	251,61
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ			
Δημοτική Κοινότητα Βαγιονιάς	16,29	63,50	138,36
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικής	12,65	100,82	296,77
Δημοτική Κοινότητα Μιαμούς	15,15	77,58	188,33
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Κυρίλλου	13,79	63,25	268,75
Δημοτική Κοινότητα Απεσκαρίου	16,29	103,51	138,36
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικών Ανωγείων	8,61	70,20	379,31
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	14,17	73,94	200,00
Δημοτική Κοινότητα Πλώρας	14,55	97,84	240,00

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ			
Δημοτική Κοινότητα Διονυσίου	17,37	82,24	159,76
Δημοτική Κοινότητα Σταβίων	15,26	81,08	193,48
Δημοτική Κοινότητα Στερνών	18,02	69,47	127,54
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ			
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Βαρβάρας	20,49	63,29	89,16
Δημοτική Κοινότητα Πρινιά	11,98	63,18	223,26
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΥΒΑ			
Δημοτική Κοινότητα Γέργερης	17,94	69,84	129,19
Δημοτική Κοινότητα Νυβρίτου	13,50	91,13	253,13
Δημοτική Κοινότητα Πανασού	10,13	79,55	337,50
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Χόνδρου	12,16	62,54	216,42
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Δεματίου	12,18	59,73	206,98
Δημοτική Κοινότητα Καστελλιανών	11,39	75,62	278,08
Δημοτική Κοινότητα Σκινιά	9,45	85,15	386,79
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Μαλιών	57,16	41,15	18,55
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Αμνάτου	436,84	82,93	8,44
Δημοτική Κοινότητα Αρχαίας Ελεύθερας	216,67	84,44	14,46
Δημοτική Κοινότητα Ελευθέρης	139,02	77,17	18,22
Δημοτική Κοινότητα Κυριάννας	181,82	63,92	13,84
Δημοτική Κοινότητα Σκουλουφίων	191,67	72,92	14,46
Δημοτική Κοινότητα Χαρκίων	156,52	62,77	15,03
Δημοτική Κοινότητα Πρίνου	46,51	31,82	16,48
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΒΡΙΤΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Αποστόλων	12,45	66,43	220,69
Δημοτική Κοινότητα Αμαρίου	13,21	61,59	188,57
Δημοτική Κοινότητα Άνω Μέρους	12,93	101,16	288,89
Δημοτική Κοινότητα Βισταγής	12,94	87,50	260,61
Δημοτική Κοινότητα Βρυσών	21,88	77,78	100,00
Δημοτική Κοινότητα Βωλεώνων	2,75	70,31	1400,00
Δημοτική Κοινότητα Γερακαρίου	14,50	70,94	186,21
Δημοτική Κοινότητα Ελενών	14,29	55,56	150,00
Δημοτική Κοινότητα Θρόνου	8,46	47,73	281,82
Δημοτική Κοινότητα Καλογέρου	13,75	49,53	140,91
Δημοτική Κοινότητα Μέρωνα	10,09	69,52	306,25
Δημοτική Κοινότητα Μοναστηρακίου	18,89	83,67	141,18
Δημοτική Κοινότητα Παντανάσσης	21,16	61,74	80,39
Δημοτική Κοινότητα Πατσού	14,59	77,88	200,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΡΗΤΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Φουρφουρά	13,99	83,40	225,00

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Παρασκευής	9,88	113,16	437,50
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου Αμαρίου	17,89	150,00	235,29
Δημοτική Κοινότητα Αποδούλου	9,09	87,23	412,50
Δημοτική Κοινότητα Βιζαρίου	7,78	80,00	471,43
Δημοτική Κοινότητα Κουρουτών	7,63	136,00	655,56
Δημοτική Κοινότητα Λαμπιωτών	8,47	51,28	300,00
Δημοτική Κοινότητα Λοχριάς	14,93	68,55	172,50
Δημοτική Κοινότητα Νιθαύρεως	13,33	95,65	266,67
Δημοτική Κοινότητα Πετροχωρίου	15,58	60,42	141,67
Δημοτική Κοινότητα Πλατανίων	12,40	81,95	263,33
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	15,62	75,10	174,63
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ			
Ψευδοδημοτική Κοινότητα Ανωγείων	18,40	70,27	124,30
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Περάματος	23,62	56,91	53,55
Δημοτική Κοινότητα Αγγελιανών	17,49	80,32	154,70
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Μάμαντος	18,29	59,68	104,35
Δημοτική Κοινότητα Αλφάς	21,62	85,46	113,19
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδέ	12,50	93,94	287,50
Δημοτική Κοινότητα Καλανδαρές	10,53	90,00	350,00
Δημοτική Κοινότητα Μαργαριτών	16,72	81,05	167,83
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	18,97	62,78	103,31
Δημοτική Κοινότητα Μελισσουργακίου	19,57	100,00	155,56
Δημοτική Κοινότητα Ορθέ	17,57	114,49	203,85
Δημοτική Κοινότητα Πανόρμου	13,11	27,42	64,06
Δημοτική Κοινότητα Πασαλιτών	6,25	65,52	533,33
Δημοτική Κοινότητα Ρουμελής	16,20	65,12	143,48
Δημοτική Κοινότητα Σισών	13,28	52,92	160,61
Δημοτική Κοινότητα Σκεπαστής	19,82	60,87	90,91
Δημοτική Κοινότητα Χουμερίου	12,89	60,33	192,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Ζωνιανών	26,02	61,37	46,15
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ			
Δημοτική Κοινότητα Γαράζου	13,20	84,27	246,34
Δημοτική Κοινότητα Αγιάς	14,63	48,19	122,22
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου	14,06	93,94	244,44
Δημοτική Κοινότητα Αΐμονα	15,76	60,83	140,00
Δημοτική Κοινότητα Αλοΐδων	13,96	81,97	222,58
Δημοτική Κοινότητα Αξού	14,41	60,00	160,20
Δημοτική Κοινότητα Απλαδιανών	24,00	59,31	55,13
Δημοτική Κοινότητα Βενίου	19,68	62,30	95,08
Δημοτική Κοινότητα Δαμαβόλου	17,14	66,67	133,33
Δημοτική Κοινότητα Δοξαρού	9,80	64,43	300,00
Δημοτική Κοινότητα Επισκοπής	19,64	74,21	116,92
Δημοτική Κοινότητα Θεοδώρας	10,53	147,83	466,67
Δημοτική Κοινότητα Καλύβου	12,37	57,09	193,75
Δημοτική Κοινότητα Κρουονερίου	13,25	82,42	240,91

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Λιβαδίων	22,83	54,25	54,02
Δημοτική Κοινότητα Χώνου	9,88	82,98	358,82
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΜΕΝΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Καρών Αποκορώνου	6,82	158,82	800,00
Δημοτική Κοινότητα Ραμινής	15,68	110,23	234,48
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΝΕΡΙΔΑΣ			
Δημοτική Κοινότητα Βαφέ	16,83	78,76	161,76
Δημοτική Κοινότητα Εμπροσνέρου	19,07	77,17	128,38
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΡΕ			
Δημοτική Κοινότητα Φρε	13,81	87,98	238,89
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	7,20	123,21	666,67
Δημοτική Κοινότητα Πεμονίων	12,93	70,93	221,05
Δημοτική Κοινότητα Τζιτζιφέ	12,96	68,75	214,29
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Χανίων	16,83	45,40	85,55
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΡΙΣΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Θερίσου	10,71	55,56	233,33
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Δρακόνας	24,89	75,19	72,41
Δημοτική Κοινότητα Κάμπων	9,24	78,64	376,47
Δημοτική Κοινότητα Πλατυβόλας	9,64	159,38	537,50
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ			
Δημοτική Κοινότητα Επανωχωρίου	16,91	98,30	193,22
Δημοτική Κοινότητα Σούγιας	10,58	90,83	350,00
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΣΟΥΡΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Καράνου	13,61	89,11	246,15
Δημοτική Κοινότητα Λάκκων	11,96	81,56	275,47
Δημοτική Κοινότητα Μεσκλών	10,12	85,59	355,81
Δημοτική Κοινότητα Ορθουνίου	9,29	79,49	376,92
Δημοτική Κοινότητα Πρασέ	8,95	62,39	329,41
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ			
Δημοτική Κοινότητα Χώρας Σφακίων	19,41	48,03	67,12
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Ρουμέλης	17,07	46,43	85,71
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου	8,93	40,00	220,00
Δημοτική Κοινότητα Ανωπόλεως	12,53	46,48	153,33
Δημοτική Κοινότητα Ασκύφου	17,32	58,30	112,68
Δημοτική Κοινότητα Ίμπρου	12,33	52,08	177,78
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	16,72	50,62	100,96
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	17,08	50,25	95,76

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, Ιδία Επεξεργασία

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ 2001, 2011

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	2011			2001		
	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΗΤΕΙΑΣ						
Δημοτική Κοινότητα Σητείας	1,0	19,1	2,2	2,1	14,1	3,7
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Γεωργίου	1,6	3,8	7,2	5,3	4,3	4,8
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδίων	6,7	4,9	7,9	2,8	2,4	13,8
Δημοτική Κοινότητα Έξω Μουλιανών	6,6	2	11,9	7,6	2,3	6,9
Δημοτική Κοινότητα Κατσιδωνίου	3,1	5,2	6,3	10	5	12,5
Δημοτική Κοινότητα Κρυών	19,4	0,8	35,5	4,3	2,6	20,6
Δημοτική Κοινότητα Λάστρου	0	19	8,5	4,3	10	10,7
Δημοτική Κοινότητα Μαρωνίας	5,9	1,9	1,3	2,9	7,1	6,5
Δημοτική Κοινότητα Μέσα Μουλιανών	1,2	7,7	12,5	4,7	2,3	16,3
Δημοτική Κοινότητα Μυρσίνης	1,4	3,5	12,6	6,2	4,3	16,1
Δημοτική Κοινότητα Πισκοκεφάλου	2,2	6,7	3,1	3,3	6	7,6
Δημοτική Κοινότητα Πραισού	3,5	1,7	16	1,4	2,8	5,7
Δημοτική Κοινότητα Ρούσσας Εκκλησίας	0,4	15,4	10,6	7,3	5,3	4
Δημοτική Κοινότητα Σκοπής	5,8	5,4	8,6	7,2	2,1	13,7
Δημοτική Κοινότητα Σταυρωμένου	0	2,5	12,2	6,3	2,1	3,1
Δημοτική Κοινότητα Σφάκας	2,2	5,2	14	7	2,3	18,1
Δημοτική Κοινότητα Τουρλωτής	1,2	9,2	7	4,4	3,6	15
Δημοτική Κοινότητα Χαμεζίου	4,8	7,2	4,8	4,8	3,5	8,8
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΛΗΨΗΣ						
Δημοτική Κοινότητα Λιθινών	3	5,1	11,4	7,9	2,7	9,5
Δημοτική Κοινότητα Περιβολακίων	4	5	6	6,3	0	12,6
Δημοτική Κοινότητα Πεύκων	1,6	10,3	1,8	6,7	8,6	3,1
Δημοτική Κοινότητα Χρυσοπηγής	0,5	11,9	6,5	8,5	1,5	34,8
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΤΑΝΟΥ						
Δημοτική Κοινότητα Παλαικάστρου	10,1	18,3	20,5	37,5	16,5	11,9

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	2011			2001		
	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)
Δημοτική Κοινότητα Ζάκρου	2,2	7,3	7	4,9	5,9	7,2
Δημοτική Κοινότητα Καρυδίου	20	11,7	20	22,6	3,7	9,4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΗΣ						
Δημοτική Κοινότητα Ζίρου	2,6	5	11,9	4,4	5,1	9,6
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Τριάδος	11,6	0	14,2	18,2	2,1	16,1
Δημοτική Κοινότητα Απιδίων	3,9	3,9	10,1	6	2,5	14,6
Δημοτική Κοινότητα Αρμένων	3,9	2,2	11,4	2,9	8,2	16,4
Δημοτική Κοινότητα Παππαγιαννάδων	4,5	3	6,5	6,4	1	10,7
Δημοτική Κοινότητα Χανδρά	0,9	5,9	12,3	2,3	5,9	15,7
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ						
Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	1,7	6,2	4,2	5,1	4,1	15,2
Δημοτική Κοινότητα Βοριζίων	5,2	0,4	9,9	5,7	0,9	15,4
Δημοτική Κοινότητα Μορονίου	8	4	13,5	4,1	2	9,8
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ						
Δημοτική Κοινότητα Αντισκαρίου	0	4	2,4	8,1	3,8	11
Δημοτική Κοινότητα Πηγαϊδακίων	1,15	6,4	6,4	4,8	3,1	11,6
Δημοτική Κοινότητα Ρουφά	2,4	3,2	17,7	1,3	0	0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ						
Δημοτική Κοινότητα Καμαρών	4,9	1,3	12,2	4,6	0,5	10,6
Δημοτική Κοινότητα Καμηλαρίου	1,5	9,6	9,2	7	5,9	13,8
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΟΥΣΩΝΑ						
Δημοτική Κοινότητα Κρουσώνος	2,5	5,1	10,4	5,2	4	13,4
Δημοτική Κοινότητα Κορφών	5,2	4,5	16	1,6	5,9	11,8
Δημοτική Κοινότητα Λουτρακίου	4,4	10,3	5,1	0,7	4,5	9,8
Δημοτική Κοινότητα Σάρχου	1,2	6,3	5,7	0,8	4,1	7,4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ						
Δημοτική Κοινότητα Τυλίσου	4,1	11,4	8,5	6,1	10,5	10,5
Δημοτική Κοινότητα Αηδονοχωρίου	4,7	0	35,2	5,9	0,9	20,7
Δημοτική Κοινότητα Αστουρακίου	5,7	6,7	6	6,5	2,3	21,1

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	2011			2001		
	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)
Δημοτική Κοινότητα Γωνιών	2,8	0,9	31,7	11,2	6	15,5
Δημοτική Κοινότητα Δαμάστας	2,8	14,4	8,6	12	5,3	20
Δημοτική Κοινότητα Καμαρίου	7	0	19,2	7,1	4,7	23,8
Δημοτική Κοινότητα Καμαριώτου	0	2,1	42,5	3,7	15	7,5
Δημοτική Κοινότητα Κεραμουτσίου	2,4	15,9	10,7	4,2	6,3	23,2
Δημοτική Κοινότητα Μαράθου	1,2	4,9	7,97	6,2	3,1	5,8
Δημοτική Κοινότητα Μονής	1,1	8,8	8,3	3,2	4,6	16,5
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ						
Δημοτική Κοινότητα Ροδιάς	1,8	14,4	5	4,7	8,7	9,3
Δημοτική Κοινότητα Φόδελε	4	5,9	5,1	2,4	5,3	13,2
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ						
Δημοτική Κοινότητα 4ου Διαμερίσματος Δήμου Ηρακλείου	1,1	21,9	2,4	2,11	17,2	4,1
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ						
Δημοτική Κοινότητα Άνω Ασιτών	5,2	8,8	9,8	3,9	4,2	13,5
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Ασιτών	1,5	5,3	6	5	2,7	11
Δημοτική Κοινότητα Πυργούς	3,3	10	12,6	2,5	3,2	20,3
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ						
Δημοτική Κοινότητα Αρχανών	2,7	12,7	5,7	5,5	8,1	10
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ						
Δημοτική Κοινότητα Πύργου	2,9	7,8	11,2	6,2	6,4	11,5
Δημοτική Κοινότητα Αχεντριά	9	6,2	8	19,4	2,2	9,3
Δημοτική Κοινότητα Εθιάς	12,3	3,5	16,2	20,9	3,9	21,2
Δημοτική Κοινότητα Μεσοχωρίου	8,6	4,7	13,5	6,9	3,5	12,3
Δημοτική Κοινότητα Παρανύμφων	6,9	6,9	23,6	11,4	5,7	16,4
Δημοτική Κοινότητα Χάρακος	5	5,9	8,5	6,3	6,2	12,1
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ						

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	2011			2001		
	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)
Δημοτική Κοινότητα Βαγιονιάς	5,2	9,6	17,4	6,2	6,5	18,9
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικής	3,1	4,9	19,9	18,6	3,2	19,5
Δημοτική Κοινότητα Μιαμούς	1,7	9,3	7,6	8	5,6	19
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Κυρίλλου	0,6	5,7	10,8	0	4,4	3,2
Δημοτική Κοινότητα Απεσωκαρίου	2	7,2	10,3	1,9	8,9	23,7
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικών Ανωγείων	4,5	6,3	5,9	7,3	6,3	19,8
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	8,1	5,1	5,1	10,3	1,4	4,6
Δημοτική Κοινότητα Πλώρας	6,7	6,7	13	7,1	8,4	12,2
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ						
Δημοτική Κοινότητα Διονυσίου	5,4	2	27,7	9,9	4,8	17
Δημοτική Κοινότητα Σταβίων	5,7	6,1	13,2	8,4	3,3	18,7
Δημοτική Κοινότητα Στερνών	0,3	3,1	1,5	8,2	2,5	18,3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ						
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Βαρβάρας	2,1	4,7	9,4	5,9	2,5	9
Δημοτική Κοινότητα Πρινιά	4,1	1,6	14,1	8,5	2,5	10,7
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΥΒΑ						
Δημοτική Κοινότητα Γέργερης	5,4	4,1	12,9	6,3	3,3	16,7
Δημοτική Κοινότητα Νυβρίτου	5	3	15,73	16,9	3,3	12,1
Δημοτική Κοινότητα Πανασού	5,9	5,9	15,38	4,2	4,2	20,1
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ						8,8
Δημοτική Κοινότητα Χόνδρου	3,7	9,4	3,9	9,2	2,2	
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ						
Δημοτική Κοινότητα Δεματίου	19,06	3,5	6,83	23,2	1,9	10,9
Δημοτική Κοινότητα Καστελλανών	12,3	6,1	14,4	15,4	2,9	14,2
Δημοτική Κοινότητα Σκινιά	8,2	4,9	11,63	10,2	4,8	20,9
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ						
Δημοτική Κοινότητα Μαλίων	0,7	9,8	11,2	1,5	8,3	3
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ						

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	2011			2001		
	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)
Δημοτική Κοινότητα Αμνάτου	5,6	5,6	10,2	3,3	3,3	0
Δημοτική Κοινότητα Αρχαίας Ελεύθερας	0	7,4	3,7	2,8	1,4	9,8
Δημοτική Κοινότητα Ελευθέρνης	0	1,7	9,5	5,9	0,5	10,8
Δημοτική Κοινότητα Κυριάννας	1,2	8	3,1	3,2	4,3	6,5
Δημοτική Κοινότητα Σκουλουφίων	1,3	11,1	2,6	4,7	4	5,4
Δημοτική Κοινότητα Χαρκίων	7,7	2,5	10,3	8,4	0,7	7,6
Δημοτική Κοινότητα Πρίνου	2,3	13,5	0,8	2	8	2,7
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΒΡΙΤΟΥ						
Δημοτική Κοινότητα Αποστόλων	1,5	5,8	5,8	1,9	4,4	3,4
Δημοτική Κοινότητα Αμαρίου	0	13,6	4,5	1,7	8,2	0,8
Δημοτική Κοινότητα Άνω Μέρους	1,6	2,1	7,1	4,6	6,9	20,7
Δημοτική Κοινότητα Βισταγής	0,9	8,3	1,3	2,2	4	8,4
Δημοτική Κοινότητα Βρυσών	0,8	9,4	5,1	1,6	3,2	0,8
Δημοτική Κοινότητα Βωλεώνων	2,9	4,9	10,7	6,6	3,7	15
Δημοτική Κοινότητα Γερακαρίου	1	10,2	7,7	2,9	8,1	3,5
Δημοτική Κοινότητα Ελενών	0	7,8	2,7	1,8	7,3	6,1
Δημοτική Κοινότητα Θρόνου	3,4	4,6	1,1	1,6	2,5	3,3
Δημοτική Κοινότητα Καλογέρου	0	7,4	0	4,3	4,3	4,3
Δημοτική Κοινότητα Μέρωνα	2,9	12,2	5,6	4,1	6,9	8
Δημοτική Κοινότητα Μοναστηρακίου	1,2	10,4	1,8	2	9,5	7,4
Δημοτική Κοινότητα Παντανάσσης	2	6,09	2	3,1	5,2	5,7
Δημοτική Κοινότητα Πατσού	0	13,04	4,7	3,7	6,9	3,1
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΡΗΤΩΝ						
Δημοτική Κοινότητα Φουρφουρά	1,7	13,6	4,8	3,3	8,5	8,5
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Παρασκευής	3,3	1,6	0	1,3	5,4	0
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου Αμαρίου	0	10,7	8,9	6,4	5,1	3,8
Δημοτική Κοινότητα Αποδούλου	2	12,5	0,6	3,7	6,2	7,5
Δημοτική Κοινότητα Βιζαρίου	1,1	10,5	2,3	1,2	7,2	3,6
Δημοτική Κοινότητα Κουρουτών	0,4	4,4	6,4	3,6	1,8	20

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	2011			2001		
	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)
Δημοτική Κοινότητα Λαμπιωτών	1,7	3,4	1,7	1,8	1,8	3,7
Δημοτική Κοινότητα Λοχριάς	5,8	5,4	11,6	10	1,3	19,5
Δημοτική Κοινότητα Νιθαύρεως	0,2	2,5	10,8	4,6	3,4	11,9
Δημοτική Κοινότητα Πετροχωρίου	0	14,2	5,2	11,5	7,6	4,6
Δημοτική Κοινότητα Πλατανίων	7	4,3	0	7,5	4,2	13,6
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	3,8	6,1	7	7,4	4,1	13,5
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ						
Ψευδοδημοτική Κοινότητα Ανωγείων	5,3	11,4	10,3	7,2	5,5	18,5
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ						
Δημοτική Κοινότητα Περάματος	1,1	7,7	1,6	2,3	8,1	5,1
Δημοτική Κοινότητα Αγγελιανών	2,8	6,6	8,8	6,6	5,9	13,1
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Μάμαντος	7,8	0	12,1	7,2	0,4	9,9
Δημοτική Κοινότητα Αλφάς	1,9	8,2	3,3	5,4	4,8	9,3
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδέ	3,7	10,6	9,3	7,1	4,7	16,6
Δημοτική Κοινότητα Καλανδαρές	0	8,3	4,1	0	0	5,8
Δημοτική Κοινότητα Μαργαριτών	2,7	4,8	6,1	5,3	4,5	8,6
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	3,4	5	2,7	4,3	6,6	4,6
Δημοτική Κοινότητα Μελισσουργακίου	9,6	3,2	9,6	24,3	2,7	10,8
Δημοτική Κοινότητα Ορθέ	1,6	5,6	8,9	2,4	7,3	11,4
Δημοτική Κοινότητα Πανόρμου	0,5	17,2	1,7	7,8	9,7	7,3
Δημοτική Κοινότητα Πασαλιτών	0	0	5,8	4,4	2,2	2,2
Δημοτική Κοινότητα Ρουμελής	1,6	4,4	4,6	1,6	4,7	9,8
Δημοτική Κοινότητα Σισών	5,5	7,4	6,8	10,4	5,5	11,8
Δημοτική Κοινότητα Σκεπαστής	3,6	4	3,6	5	3,8	10,5
Δημοτική Κοινότητα Χουμερίου	4,6	4,8	13	7,8	4,9	6,4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ						
Δημοτική Κοινότητα Ζωνιανών	4,1	1,6	9,2	10,9	1,8	12,5
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ						

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	2011			2001		
	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)
Δημοτική Κοινότητα Γαράζου	1,1	9,2	10	10,3	2,2	7,6
Δημοτική Κοινότητα Αγιάς	6,1	4,1	9,2	7,6	3,3	3,8
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου	15	8,5	4,2	1,8	5,4	7,2
Δημοτική Κοινότητα Αίμονα	3,8	0,9	7,1	6,1	1,7	7,1
Δημοτική Κοινότητα Αλοίδων	0,3	5,5	5,5	6,2	2,6	9,9
Δημοτική Κοινότητα Αξού	12,2	4,5	5,5	9,6	3,2	12
Δημοτική Κοινότητα Απλαδιανών	3,2	1,3	6,1	3,2	0,4	6
Δημοτική Κοινότητα Βενίου	6,2	0,9	5,9	8	4	8
Δημοτική Κοινότητα Δαμαβόλου	5,3	1	6,4	2,2	0	4
Δημοτική Κοινότητα Δοξαρού	3,9	3,2	7,1	9,9	0,9	5,8
Δημοτική Κοινότητα Επισκοπής	2,4	3,1	3,1	0,7	3,3	8,2
Δημοτική Κοινότητα Θεοδώρας	17,3	2,1	13	23,5	0	25,4
Δημοτική Κοινότητα Καλύβου	9,2	1	20,4	16,1	1,1	12,9
Δημοτική Κοινότητα Κρυονερίου	8,1	0,9	11,7	9	0	0
Δημοτική Κοινότητα Λιβαδίων	5,8	1,8	5,4	8,1	1,3	4,9
Δημοτική Κοινότητα Χώνου	11,8	2,6	11,8	3,2	3,2	13,5
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΜΕΝΩΝ						
Δημοτική Κοινότητα Καρών Αποκορώνου	5,4	2,7	8,1	9,7	2,4	7,3
Δημοτική Κοινότητα Ραμνής	0	3,7	17,9	1,2	2,5	19,8
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΝΕΡΙΔΑΣ						
Δημοτική Κοινότητα Βαφέ	0,4	9,6	5,9	2,3	5,3	3,5
Δημοτική Κοινότητα Εμπροσνέρου	0,3	11,4	6,6	0,3	8,2	11,1
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΡΕ						
Δημοτική Κοινότητα Φρε	2,2	13,3	5,8	2	3,8	0,8
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	1	8,2	42,2	13,6	1,7	21,3
Δημοτική Κοινότητα Πεμονίων	1,8	1,8	7,5	3,1	1,5	11,6
Δημοτική Κοινότητα Τζίτζιφέ	2,9	1,4	13,3	2	1,3	19,4
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ						
Δημοτική Κοινότητα Χανίων	1,5	22,9	2,4	1,7	18,3	3,6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΡΙΣΟΥ						
Δημοτική Κοινότητα Θερίσου	6,6	4,7	19	2,4	4	25,6

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	2011			2001		
	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ & ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)	ΤΡΙΤΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (%)	ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΓΡΑΦΗ /ΑΝΑΓΝΩΣΗ (%)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΩΝ						
Δημοτική Κοινότητα Δρακόνας	0,8	6,8	13,7	0	4,5	9,7
Δημοτική Κοινότητα Κάμπων	14,2	2,1	5,4	4,1	3,5	13,7
Δημοτική Κοινότητα Πλατυβόλας	28,5	0	14,2	9,3	0	24
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΞΕΛΙΝΟΥ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΞΕΛΙΝΟΥ						
Δημοτική Κοινότητα Επανωχωρίου	0,2	3,2	15,7	2,4	1,7	3,4
Δημοτική Κοινότητα Σούγιας	0,9	9,6	1,4	3,7	3,2	15
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΣΟΥΡΩΝ						
Δημοτική Κοινότητα Καράνου	38,7	1,1	0	7,2	1,8	7,8
Δημοτική Κοινότητα Λάκκων	9,1	4,3	12,3	3,5	3,2	11,1
Δημοτική Κοινότητα Μεσκλών	2,3	6,9	12,3	11,4	1,5	13,5
Δημοτική Κοινότητα Ορθουνίου	6,8	5,6	14,7	4,7	2,3	22
Δημοτική Κοινότητα Πρασέ	2,2	6,1	16,7	1,7	1,1	16
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ						
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ						
Δημοτική Κοινότητα Χώρας Σφακίων	1,5	16,7	4,3	1,6	4,2	2,5
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Ρουμέλης	3,5	10,7	7,1	5,8	1,9	22,3
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου	6,6	6,6	13,3	5,8	3,9	15,6
Δημοτική Κοινότητα Ανωπόλεως	2,5	7	5,4	4	2,8	17,1
Δημοτική Κοινότητα Ασκύφου	0,2	5,8	3	2,6	2,6	12,3
Δημοτική Κοινότητα Ίμπρου	1,5	3,1	14,2	7,8	4,6	7,8
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	4,2	6,4	9,8	6,2	4,3	11,1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	2,0	15,7	4,1	3,5	11,5	6,4

Πηγή: Χαρτογραφικό Πανόραμα Απογραφικών Δεδομένων, <https://panorama.statistics.gr/>

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΕΞΕΛΙΞΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 2001, 2011

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	7.420	8.261	-10,18
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΗΤΕΙΑΣ	5.722	5.945	-3,75
Δημοτική Κοινότητα Σητείας	4.252	3.997	6,38
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Γεωργίου	74	70	5,71
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδίων	84	125	-32,80
Δημοτική Κοινότητα Έξω Μουλιανών	43	110	-60,91
Δημοτική Κοινότητα Κατσιδωνίου	22	48	-54,17
Δημοτική Κοινότητα Κρυών	18	87	-79,31
Δημοτική Κοινότητα Λάστρου	45	32	40,63
Δημοτική Κοινότητα Μαρωνίας	45	89	-49,44
Δημοτική Κοινότητα Μέσα Μουλιανών	67	117	-42,74
Δημοτική Κοινότητα Μυρσίνης	41	69	-40,58
Δημοτική Κοινότητα Πισκοκεφάλου	289	327	-11,62
Δημοτική Κοινότητα Πραισού	Χ ¹	25	
Δημοτική Κοινότητα Ρούσσας Εκκλησίας	84	57	47,37
Δημοτική Κοινότητα Σκοπής	311	346	-10,12
Δημοτική Κοινότητα Σταυρωμένου	41	69	-40,58
Δημοτική Κοινότητα Σφάκας	85	117	-27,35
Δημοτική Κοινότητα Τουρλωτής	149	170	-12,35
Δημοτική Κοινότητα Χαμεζίου	72	90	-20,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΛΗΨΗΣ	358	538	-33,46
Δημοτική Κοινότητα Λιθινών	Χ	159	
Δημοτική Κοινότητα Περιβολακίων	42	31	35,48
Δημοτική Κοινότητα Πεύκων	316	306	3,27
Δημοτική Κοινότητα Χρυσοπηγής	Χ	42	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΤΑΝΟΥ	744	964	-22,82
Δημοτική Κοινότητα Παλαικάστρου	476	573	-16,93
Δημοτική Κοινότητα Ζάκρου	268	372	-27,96
Δημοτική Κοινότητα Καρυδίου	Χ	19	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΗΣ	596	814	-26,78
Δημοτική Κοινότητα Ζίρου	151	236	-36,02
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Τριάδος	16	33	-51,52
Δημοτική Κοινότητα Απιδίων	151	167	-9,58
Δημοτική Κοινότητα Αρμένων	135	126	7,14

¹ Χ= Απόκρυψη στοιχείων λόγω απορρήτου των δεδομένων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
Δημοτική Κοινότητα Παππαγιαννάδων	87	139	-37,41
Δημοτική Κοινότητα Χανδρά	56	113	-50,44
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	1.798	2.106	-14,62
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ	988	1.265	-21,90
Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	757	781	-3,07
Δημοτική Κοινότητα Βοριζίων	119	284	-58,10
Δημοτική Κοινότητα Μορονίου	112	200	-44,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	295	345	-14,49
Δημοτική Κοινότητα Καμαρών	92	181	-49,17
Δημοτική Κοινότητα Καμηλαρίου	203	164	23,78
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	515	496	3,83
Δημοτική Κοινότητα Αντισκαρίου	297	254	16,93
Δημοτική Κοινότητα Πηγαϊδακίων	189	196	-3,57
Δημοτική Κοινότητα Ρουφά	29	46	-36,96
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	2.967	3.854	-23,02
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΟΥΣΩΝΑ	1.032	1.842	-43,97
Δημοτική Κοινότητα Κρουσώνος	832	1.405	-40,78
Δημοτική Κοινότητα Κορφών	82	252	-67,46
Δημοτική Κοινότητα Λουτρακίου	47	49	-4,08
Δημοτική Κοινότητα Σάρχου	71	136	-47,79
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ	905	1.274	-28,96
Δημοτική Κοινότητα Τυλίσου	328	428	-23,36
Δημοτική Κοινότητα Αηδονοχωρίου	33	35	-5,71
Δημοτική Κοινότητα Αστυρακίου		72	
Δημοτική Κοινότητα Γωνιών	93	236	-60,59
Δημοτική Κοινότητα Δαμάστας	112	71	57,75
Δημοτική Κοινότητα Καμαρίου	21	38	-44,74
Δημοτική Κοινότητα Καμαριώτου	Χ	23	
Δημοτική Κοινότητα Κεραμουτσίου	110	77	42,86
Δημοτική Κοινότητα Μαράθου	140	159	-11,95
Δημοτική Κοινότητα Μονής	68	135	-49,63
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ	1.030	738	39,57
Δημοτική Κοινότητα Ροδιάς	792	478	65,69
Δημοτική Κοινότητα Φόδελε	238	260	-8,46
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	67.342	63.307	6,37
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	66.654	62.439	6,75

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
Δημοτική Κοινότητα 4ου Διαμερίσματος Δήμου Ηρακλείου	66.654	62.439	6,75
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ	688	868	-20,74
Δημοτική Κοινότητα Άνω Ασιτών	171	217	-21,20
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Ασιτών	386	507	-23,87
Δημοτική Κοινότητα Πυργούς	131	144	-9,03
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	2.702	3.422	-21,04
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ	1.721	1.809	-4,86
Δημοτική Κοινότητα Αρχανών	1.721	1.809	-4,86
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	981	1.613	-39,18
Δημοτική Κοινότητα Πύργου	337	546	-38,28
Δημοτική Κοινότητα Αχεντριά	Χ	87	
Δημοτική Κοινότητα Εθιάς	69	128	-46,09
Δημοτική Κοινότητα Μεσοχωρίου	197	324	-39,20
Δημοτική Κοινότητα Παρανύμφων	47	146	-67,81
Δημοτική Κοινότητα Χάρακος	331	382	-13,35
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	2.603	3.540	-26,47
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	843	1.059	-20,40
Δημοτική Κοινότητα Βαγιονιάς	299	457	-34,57
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικής	71	83	-14,46
Δημοτική Κοινότητα Μιαμούς	121	142	-14,79
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Κυρίλλου	42	71	-40,85
Δημοτική Κοινότητα Απεσωκαρίου	39	21	85,71
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικών Ανωγείων	118	108	9,26
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	89	93	-4,30
Δημοτική Κοινότητα Πλώρας	64	84	-23,81
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ	368	632	-41,77
Δημοτική Κοινότητα Διονυσίου	90	190	-52,63
Δημοτική Κοινότητα Σταβιών	175	270	-35,19
Δημοτική Κοινότητα Στερνών	103	172	-40,12
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	822	1.017	-19,17
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Βαρβάρας	711	866	-17,90
Δημοτική Κοινότητα Πρινιά	111	151	-26,49
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΥΒΑ	570	832	-31,49
Δημοτική Κοινότητα Γέργερης	459	661	-30,56
Δημοτική Κοινότητα Νυβρίτου	46	93	-50,54
Δημοτική Κοινότητα Πανασού	65	78	-16,67

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	190	238	-20,17
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	190	238	-20,17
Δημοτική Κοινότητα Χόνδρου	190	238	-20,17
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	384	565	-32,04
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	384	565	-32,04
Δημοτική Κοινότητα Δεματίου	103	73	41,10
Δημοτική Κοινότητα Καστελλιανών	173	251	-31,08
Δημοτική Κοινότητα Σκινιά	108	241	-55,19
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	1.592	1.628	-2,21
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ	1.592	1.628	-2,21
Δημοτική Κοινότητα Μαλίων	1.592	1.628	-2,21
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	721	776	-7,09
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ	721	776	-7,09
Δημοτική Κοινότητα Αμνάτου	66	89	-25,84
Δημοτική Κοινότητα Αρχαίας Ελεύθερας	35	22	59,09
Δημοτική Κοινότητα Ελευθέρνης	71	87	-18,39
Δημοτική Κοινότητα Κυριάνας	122	114	7,02
Δημοτική Κοινότητα Σκουλουφίων	61	66	-7,58
Δημοτική Κοινότητα Χαρκίων	29	74	-60,81
Δημοτική Κοινότητα Πρίνου	337	324	4,01
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ	1.807	2.306	-21,64
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΒΡΙΤΟΥ	1.048	1.301	-19,45
Δημοτική Κοινότητα Αποστόλων	103	79	30,38
Δημοτική Κοινότητα Αμαρίου	45	84	-46,43
Δημοτική Κοινότητα Άνω Μέρους	62	134	-53,73
Δημοτική Κοινότητα Βισταγής	87	84	3,57
Δημοτική Κοινότητα Βρυσών	49	76	-35,53
Δημοτική Κοινότητα Βωλεώνων	39	65	-40,00
Δημοτική Κοινότητα Γερακαρίου	125	164	-23,78
Δημοτική Κοινότητα Ελενών	76	79	-3,80
Δημοτική Κοινότητα Θρόνου	30	74	-59,46
Δημοτική Κοινότητα Καλογέρου	35	79	-55,70
Δημοτική Κοινότητα Μέρωνα	122	111	9,91
Δημοτική Κοινότητα Μοναστηρακίου	66	55	20,00
Δημοτική Κοινότητα Παντανάσσης	108	130	-16,92
Δημοτική Κοινότητα Πατσού	101	87	16,09
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΡΗΤΩΝ	759	1.005	-24,48

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
Δημοτική Κοινότητα Φουρφουρά	X	183	
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Παρασκευής	X	16	
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου Αμαρίου	28	25	12,00
Δημοτική Κοινότητα Αποδούλου	126	68	85,29
Δημοτική Κοινότητα Βιζαρίου	37	40	-7,50
Δημοτική Κοινότητα Κουρουτών	69	51	35,29
Δημοτική Κοινότητα Λαμπιωτών	X	24	
Δημοτική Κοινότητα Λοχριάς	110	121	-9,09
Δημοτική Κοινότητα Νιθαύρεως	99	94	5,32
Δημοτική Κοινότητα Πετροχωρίου	51	67	-23,88
Δημοτική Κοινότητα Πλατανίων	51	87	-41,38
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	188	229	-17,90
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	895	864	3,59
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	895	864	3,59
Ψευδοδημοτική Κοινότητα Ανωγείων	895	864	3,59
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	4.840	6.073	-20,30
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	2.679	3.274	-18,17
Δημοτική Κοινότητα Περάματος	690	729	-5,35
Δημοτική Κοινότητα Αγγελιανών	X	267	
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Μάμαντος	152	220	-30,91
Δημοτική Κοινότητα Αλφάς	141	133	6,02
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδέ	71	74	-4,05
Δημοτική Κοινότητα Καλανδαρές	7	7	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μαργαριτών	191	203	-5,91
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	432	258	67,44
Δημοτική Κοινότητα Μελισσουργακίου	X	15	
Δημοτική Κοινότητα Ορθέ	39	46	-15,22
Δημοτική Κοινότητα Πανόρμου	301	605	-50,25
Δημοτική Κοινότητα Πασαλιτών	X	27	
Δημοτική Κοινότητα Ρουμελής	162	159	1,89
Δημοτική Κοινότητα Σισών	254	253	0,40
Δημοτική Κοινότητα Σκεπαστής	105	89	17,98
Δημοτική Κοινότητα Χουμερίου	134	189	-29,10
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ	375	428	-12,38
Δημοτική Κοινότητα Ζωνιανών	375	428	-12,38
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	1.786	2.371	-24,67
Δημοτική Κοινότητα Γαράζου	X	189	

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
Δημοτική Κοινότητα Αγιάς	84	119	-29,41
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου	30	18	66,67
Δημοτική Κοινότητα Αΐμονα	62	98	-36,73
Δημοτική Κοινότητα Αλοίδων	107	98	9,18
Δημοτική Κοινότητα Αξού	132	250	-47,20
Δημοτική Κοινότητα Απλαδιανών	120	128	-6,25
Δημοτική Κοινότητα Βενίου	119	131	-9,16
Δημοτική Κοινότητα Δαμαβόλου	68	89	-23,60
Δημοτική Κοινότητα Δοξαρού	117	104	12,50
Δημοτική Κοινότητα Επισκοπής	114	125	-8,80
Δημοτική Κοινότητα Θεοδώρας	Χ	17	
Δημοτική Κοινότητα Καλύβου	134	182	-26,37
Δημοτική Κοινότητα Κρυονερίου	Χ	51	
Δημοτική Κοινότητα Λιβαδίων	675	680	-0,74
Δημοτική Κοινότητα Χώνου	24	92	-73,91
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	398	574	-30,66
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΜΕΝΩΝ	67	71	-5,63
Δημοτική Κοινότητα Καρών Αποκορώνου	15	12	25,00
Δημοτική Κοινότητα Ραμνής	52	59	-11,86
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΝΕΡΙΔΑΣ	206	240	-14,17
Δημοτική Κοινότητα Βαφέ	98	81	20,99
Δημοτική Κοινότητα Εμπροσνέρου	108	159	-32,08
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΡΕ	125	263	-52,47
Δημοτική Κοινότητα Φρε	Χ	102	
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	30	38	-21,05
Δημοτική Κοινότητα Πεμονίων	44	56	-21,43
Δημοτική Κοινότητα Τζιτζιφέ	51	67	-23,88
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	24.640	24.483	0,64
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ	24.581	24.421	0,66
Δημοτική Κοινότητα Χανίων	24.581	24.421	0,66
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΡΙΣΟΥ	Χ	62	
Δημοτική Κοινότητα Θερίσου	Χ	62	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΩΝ	59	170	-65,29
Δημοτική Κοινότητα Δρακόνας	23	86	-73,26
Δημοτική Κοινότητα Κάμπων	33	60	-45,00
Δημοτική Κοινότητα Πλατυβόλας	3	24	-87,50
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ	108	221	-51,13

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	108	221	-51,13
Δημοτική Κοινότητα Επανωχωρίου	Χ	137	
Δημοτική Κοινότητα Σούγιας	108	84	28,57
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ	237	513	-53,80
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΣΟΥΡΩΝ	237	513	-53,80
Δημοτική Κοινότητα Καράνου	20	80	-75,00
Δημοτική Κοινότητα Λάκκων	63	122	-48,36
Δημοτική Κοινότητα Μεσκλών	122	187	-34,76
Δημοτική Κοινότητα Ορθουνίου	32	55	-41,82
Δημοτική Κοινότητα Πρασέ	Χ	69	
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	311	703	-55,76
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	311	703	-55,76
Δημοτική Κοινότητα Χώρας Σφακίων	Χ	187	
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Ρουμέλης	26	52	-50,00
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου	13	24	-45,83
Δημοτική Κοινότητα Ανωπόλεως	125	236	-47,03
Δημοτική Κοινότητα Ασκούφου	147	173	-15,03
Δημοτική Κοινότητα Ίμπρου	Χ	31	
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	120.955	123.434	-2,01
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	269.873	259.041	4,18

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή πληθυσμού 2001,2011

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ 2001, 2011

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2011	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	6.498	7.378	-11,93
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΗΤΕΙΑΣ	4.799	5.366	-10,57
Δημοτική Κοινότητα Σητείας	3.565	3.573	-0,22
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Γεωργίου	74	61	21,31
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδίων	58	121	-52,07
Δημοτική Κοινότητα Έξω Μουλιανών	39	99	-60,61
Δημοτική Κοινότητα Κατσιδωνίου	22	44	-50,00
Δημοτική Κοινότητα Κρυών	18	80	-77,50
Δημοτική Κοινότητα Λάστρου	40	29	37,93
Δημοτική Κοινότητα Μαρωνίας	34	87	-60,92
Δημοτική Κοινότητα Μέσα Μουλιανών	57	106	-46,23
Δημοτική Κοινότητα Μυρσίνης	35	64	-45,31
Δημοτική Κοινότητα Πισκοκεφάλου	221	288	-23,26
Δημοτική Κοινότητα Πραισού	3	25	-88,00
Δημοτική Κοινότητα Ρούσσας Εκκλησίας	79	50	58,00
Δημοτική Κοινότητα Σκοπής	257	320	-19,69
Δημοτική Κοινότητα Σταυρωμένου	35	67	-47,76
Δημοτική Κοινότητα Σφάκας	78	101	-22,77
Δημοτική Κοινότητα Τουρλωτής	128	164	-21,95
Δημοτική Κοινότητα Χαμεζίου	56	87	-35,63
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΛΗΨΗΣ	506	382	32,46
Δημοτική Κοινότητα Λιθινών	129	147	-12,24
Δημοτική Κοινότητα Περιβολακίων	37	25	48,00
Δημοτική Κοινότητα Πεύκων	285	181	57,46
Δημοτική Κοινότητα Χρυσοπηγής	55	29	89,66
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΤΑΝΟΥ	662	863	-23,29
Δημοτική Κοινότητα Παλαικάστρου	405	492	-17,68
Δημοτική Κοινότητα Ζάκρου	241	362	-33,43
Δημοτική Κοινότητα Καρυδίου	16	9	77,78
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΗΣ	531	767	-30,77
Δημοτική Κοινότητα Ζίρου	141	212	-33,49
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Τριάδος	8	31	-74,19
Δημοτική Κοινότητα Απιδίων	138	162	-14,81
Δημοτική Κοινότητα Αρμένων	116	119	-2,52

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2011	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
Δημοτική Κοινότητα Παππαγιαννάδων	82	133	-38,35
Δημοτική Κοινότητα Χανδρά	46	110	-58,18
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	1.512	1.948	-22,38
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ	814	1.168	-30,31
Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	628	729	-13,85
Δημοτική Κοινότητα Βοριζίων	101	256	-60,55
Δημοτική Κοινότητα Μορονίου	85	183	-53,55
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	237	317	-25,24
Δημοτική Κοινότητα Καμαρών	76	167	-54,49
Δημοτική Κοινότητα Καμηλαρίου	161	150	7,33
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	461	463	-0,43
Δημοτική Κοινότητα Αντισκαρίου	265	246	7,72
Δημοτική Κοινότητα Πηγαϊδακίων	170	174	-2,30
Δημοτική Κοινότητα Ρουφά	26	43	-39,53
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	2.589	3.425	-24,41
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΟΥΣΩΝΑ	859	1.703	-49,56
Δημοτική Κοινότητα Κρουσώνας	690	1.308	-47,25
Δημοτική Κοινότητα Κορφών	70	246	-71,54
Δημοτική Κοινότητα Λουτρακίου	41	33	24,24
Δημοτική Κοινότητα Σάρχου	58	116	-50,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ	901	1.129	-20,19
Δημοτική Κοινότητα Τυλίσου	286	357	-19,89
Δημοτική Κοινότητα Αηδονοχωρίου	33	35	-5,71
Δημοτική Κοινότητα Αστυρακίου	113	54	109,26
Δημοτική Κοινότητα Γωνιών	80	212	-62,26
Δημοτική Κοινότητα Δαμάστας	98	70	40,00
Δημοτική Κοινότητα Καμαρίου	16	34	-52,94
Δημοτική Κοινότητα Καμαριώτου	13	19	-31,58
Δημοτική Κοινότητα Κεραμουτσίου	93	72	29,17
Δημοτική Κοινότητα Μαράθου	109	149	-26,85
Δημοτική Κοινότητα Μονής	60	127	-52,76
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ	829	593	39,80
Δημοτική Κοινότητα Ροδιάς	633	370	71,08
Δημοτική Κοινότητα Φόδελε	196	223	-12,11
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	54.475	56.565	-3,69
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	53.914	55.741	-3,28

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2011	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
Δημοτική Κοινότητα 4ου Διαμερίσματος Δήμου Ηρακλείου	53.914	55.741	-3,28
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ	561	824	-31,92
Δημοτική Κοινότητα Άνω Ασιτών	148	208	-28,85
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Ασιτών	316	483	-34,58
Δημοτική Κοινότητα Πυργούς	97	133	-27,07
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	2.371	3.211	-26,16
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ	1.470	1.711	-14,09
Δημοτική Κοινότητα Αρχανών	1.470	1.711	-14,09
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	901	1.500	-39,93
Δημοτική Κοινότητα Πύργου	306	520	-41,15
Δημοτική Κοινότητα Αχεντριά	38	84	-54,76
Δημοτική Κοινότητα Εθιάς	64	119	-46,22
Δημοτική Κοινότητα Μεσοχωρίου	168	289	-41,87
Δημοτική Κοινότητα Παρανύμφων	38	138	-72,46
Δημοτική Κοινότητα Χάρακος	287	350	-18,00
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	2.196	3.201	-31,40
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	718	938	-23,45
Δημοτική Κοινότητα Βαγιονιάς	264	406	-34,98
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικής	64	78	-17,95
Δημοτική Κοινότητα Μιαμούς	102	108	-5,56
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Κυρίλλου	37	68	-45,59
Δημοτική Κοινότητα Απεσκαρίου	35	14	150,00
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικών Ανωγείων	83	102	-18,63
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	76	81	-6,17
Δημοτική Κοινότητα Πλώρας	57	81	-29,63
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ	297	576	-48,44
Δημοτική Κοινότητα Διονυσίου	80	164	-51,22
Δημοτική Κοινότητα Σταβίων	155	243	-36,21
Δημοτική Κοινότητα Στερνών	62	169	-63,31
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	692	905	-23,54
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Βαρβάρας	602	764	-21,20
Δημοτική Κοινότητα Πρινιά	90	141	-36,17
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΥΒΑ	489	782	-37,47
Δημοτική Κοινότητα Γέργερης	391	619	-36,83
Δημοτική Κοινότητα Νυβρίτου	41	91	-54,95

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2011	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
Δημοτική Κοινότητα Πανασού	57	72	-20,83
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	169	220	-23,18
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	169	220	-23,18
Δημοτική Κοινότητα Χόνδρου	169	220	-23,18
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	324	489	-33,74
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	324	489	-33,74
Δημοτική Κοινότητα Δεματίου	90	55	63,64
Δημοτική Κοινότητα Καστελλιανών	142	204	-30,39
Δημοτική Κοινότητα Σκινιά	92	230	-60,00
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	1.347	1.397	-3,58
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ	1.347	1.397	-3,58
Δημοτική Κοινότητα Μαλίων	1.347	1.397	-3,58
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	636	669	-4,93
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ	636	669	-4,93
Δημοτική Κοινότητα Αμνάτου	60	43	39,53
Δημοτική Κοινότητα Αρχαίας Ελεύθερας	32	19	68,42
Δημοτική Κοινότητα Ελευθέρνης	62	82	-24,39
Δημοτική Κοινότητα Κυριάνας	103	107	-3,74
Δημοτική Κοινότητα Σκουλουφίων	50	64	-21,88
Δημοτική Κοινότητα Χαρκίων	25	70	-64,29
Δημοτική Κοινότητα Πρίνου	304	284	7,04
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ	1.787	2.126	-15,95
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΒΡΙΤΟΥ	896	1.179	-24,00
Δημοτική Κοινότητα Αποστόλων	92	69	33,33
Δημοτική Κοινότητα Αμαρίου	38	73	-47,95
Δημοτική Κοινότητα Άνω Μέρους	57	118	-51,69
Δημοτική Κοινότητα Βισταγής	71	81	-12,35
Δημοτική Κοινότητα Βρυσών	42	66	-36,36
Δημοτική Κοινότητα Βωλεώνων	33	62	-46,77
Δημοτική Κοινότητα Γερακαρίου	102	153	-33,33
Δημοτική Κοινότητα Ελεών	59	74	-20,27
Δημοτική Κοινότητα Θρόνου	24	53	-54,72
Δημοτική Κοινότητα Καλογέρου	31	68	-54,41
Δημοτική Κοινότητα Μέρωνα	109	99	10,10
Δημοτική Κοινότητα Μοναστηρακίου	56	52	7,69
Δημοτική Κοινότητα Παντανάσσης	95	128	-25,78

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2011	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
Δημοτική Κοινότητα Πατσού	87	83	4,82
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΡΗΤΩΝ	891	947	-5,91
Δημοτική Κοινότητα Φουρφουρά	176	169	4,14
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Παρασκευής	31	16	93,75
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου Αμαρίου	28	23	21,74
Δημοτική Κοινότητα Αποδούλου	112	63	77,78
Δημοτική Κοινότητα Βιζαρίου	31	33	-6,06
Δημοτική Κοινότητα Κουρουτών	56	47	19,15
Δημοτική Κοινότητα Λαμπιωτών	12	24	-50,00
Δημοτική Κοινότητα Λοχριάς	100	119	-15,97
Δημοτική Κοινότητα Νιθαύρεως	83	90	-7,78
Δημοτική Κοινότητα Πετροχωρίου	41	59	-30,51
Δημοτική Κοινότητα Πλατανίων	51	81	-37,04
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	170	223	-23,77
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	801	755	6,09
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	801	755	6,09
Ψευδοδημοτική Κοινότητα Ανωγείων	801	755	6,09
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	4.776	5.575	-14,33
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	2.704	2.992	-9,63
Δημοτική Κοινότητα Περάματος	636	662	-3,93
Δημοτική Κοινότητα Αγγελιανών	261	260	0,38
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Μάμαντος	132	209	-36,84
Δημοτική Κοινότητα Αλφάς	125	120	4,17
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδέ	58	64	-9,38
Δημοτική Κοινότητα Καλανδαρές	7	7	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μαργαριτών	169	179	-5,59
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	400	236	69,49
Δημοτική Κοινότητα Μελισσουραγιάς	13	13	0,00
Δημοτική Κοινότητα Ορθέ	36	41	-12,20
Δημοτική Κοινότητα Πανόρμου	262	572	-54,20
Δημοτική Κοινότητα Πασαλιτών	14	24	-41,67
Δημοτική Κοινότητα Ρουμελής	153	148	3,38
Δημοτική Κοινότητα Σισών	238	217	9,68
Δημοτική Κοινότητα Σκεπαστής	83	77	7,79
Δημοτική Κοινότητα Χουμερίου	117	163	-28,22

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2011	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ	364	387	-5,94
Δημοτική Κοινότητα Ζωνιανών	364	387	-5,94
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	1.708	2.196	-22,22
Δημοτική Κοινότητα Γαράζου	81	176	-53,98
Δημοτική Κοινότητα Αγιάς	74	111	-33,33
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου	27	17	58,82
Δημοτική Κοινότητα Αϊμονα	49	77	-36,36
Δημοτική Κοινότητα Αλοίδων	100	90	11,11
Δημοτική Κοινότητα Αξού	120	200	-40,00
Δημοτική Κοινότητα Απλαδιανών	107	117	-8,55
Δημοτική Κοινότητα Βενίου	89	126	-29,37
Δημοτική Κοινότητα Δαμαβόλου	64	89	-28,09
Δημοτική Κοινότητα Δοξαρού	110	99	11,11
Δημοτική Κοινότητα Επισκοπής	102	121	-15,70
Δημοτική Κοινότητα Θεοδώρας	6	14	-57,14
Δημοτική Κοινότητα Καλύβου	129	159	-18,87
Δημοτική Κοινότητα Κρουονερίου	21	49	-57,14
Δημοτική Κοινότητα Λιβαδίων	608	666	-8,71
Δημοτική Κοινότητα Χώνου	21	85	-75,29
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	425	533	-20,26
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΜΕΝΩΝ	58	64	-9,38
Δημοτική Κοινότητα Καρών Αποκορώνου	12	10	20,00
Δημοτική Κοινότητα Ραμνής	46	54	-14,81
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΝΕΡΙΔΑΣ	183	227	-19,38
Δημοτική Κοινότητα Βαφέ	85	78	8,97
Δημοτική Κοινότητα Εμπροσνέρου	98	149	-34,23
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΡΕ	184	242	-23,97
Δημοτική Κοινότητα Φρε	87	98	-11,22
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	25	31	-19,35
Δημοτική Κοινότητα Πεμονίων	29	52	-44,23
Δημοτική Κοινότητα Τζιτζιφέ	43	61	-29,51
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	20.455	22.091	-7,41
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ	20.359	21.860	-6,87
Δημοτική Κοινότητα Χανίων	20.359	21.860	-6,87
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΡΙΣΟΥ	40	61	-34,43
Δημοτική Κοινότητα Θερίσου	40	61	-34,43

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2011	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ 2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001-2011
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΩΝ	56	170	-67,06
Δημοτική Κοινότητα Δρακόνας	23	86	-73,26
Δημοτική Κοινότητα Κάμπων	30	60	-50,00
Δημοτική Κοινότητα Πλατυβόλας	3	24	-87,50
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ	184	213	-13,62
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	184	213	-13,62
Δημοτική Κοινότητα Επανωχωρίου	80	131	-38,93
Δημοτική Κοινότητα Σούγιας	104	82	26,83
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ	254	488	-47,95
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΣΟΥΡΩΝ	254	488	-47,95
Δημοτική Κοινότητα Καράνου	20	73	-72,60
Δημοτική Κοινότητα Λάκκων	57	115	-50,43
Δημοτική Κοινότητα Μεσκλών	104	182	-42,86
Δημοτική Κοινότητα Ορθονίου	26	53	-50,94
Δημοτική Κοινότητα Πρασέ	47	65	-27,69
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	426	651	-34,56
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	426	651	-34,56
Δημοτική Κοινότητα Χώρας Σφακίων	114	164	-30,49
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Ρουμέλης	21	48	-56,25
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου	13	24	-45,83
Δημοτική Κοινότητα Ανωπόλεως	115	218	-47,25
Δημοτική Κοινότητα Ασκύφου	132	168	-21,43
Δημοτική Κοινότητα Ίμπρου	31	29	6,90
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	101.225	110.935	-8,75
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	225.718	231.333	-2,43

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΝΑ
ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ, 2011

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	Α ΓΕΝΗΣ	Β ΓΕΝΗΣ	Γ ΓΕΝΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΗΤΕΙΑΣ	29,17	14,69	56,14
Δημοτική Κοινότητα Σητείας	11,90	17,00	71,10
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Γεωργίου	8,10	2,70	89,20
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδίων	36,60	21,10	42,30
Δημοτική Κοινότητα Έξω Μουλιανών	26,80	17,00	56,20
Δημοτική Κοινότητα Κατσιδωνίου	50,00	4,50	45,50
Δημοτική Κοινότητα Κρυών	44,40	16,60	39,00
Δημοτική Κοινότητα Λάστρου	27,90	9,30	62,80
Δημοτική Κοινότητα Μαρωνίας	34,80	0,00	65,20
Δημοτική Κοινότητα Μέσα Μουλιανών	36,50	11,00	52,50
Δημοτική Κοινότητα Μυρσίνης	42,50	15,00	42,50
Δημοτική Κοινότητα Πισκοκεφάλου	17,40	22,60	60,00
Δημοτική Κοινότητα Πραισού	25,00	25,00	50,00
Δημοτική Κοινότητα Ρούσσας Εκκλησίας	20,40	10,80	68,80
Δημοτική Κοινότητα Σκοπής	46,30	18,30	35,40
Δημοτική Κοινότητα Σταυρωμένου	39,00	21,90	39,10
Δημοτική Κοινότητα Σφάκας	19,00	23,80	57,20
Δημοτική Κοινότητα Τουρλωτής	17,50	16,70	65,80
Δημοτική Κοινότητα Χαμεζίου	20,90	11,20	67,90
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΛΗΨΗΣ	40,13	10,08	49,80
Δημοτική Κοινότητα Λιθινών	36,90	14,70	48,40
Δημοτική Κοινότητα Περιβολακίων	48,70	2,40	48,90
Δημοτική Κοινότητα Πεύκων	30,30	10,70	59,00
Δημοτική Κοινότητα Χρυσοπηγής	44,60	12,50	42,90
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΤΑΝΟΥ	38,80	13,40	47,80
Δημοτική Κοινότητα Παλαικάστρου	25,50	12,40	62,10
Δημοτική Κοινότητα Ζάκρου	52,10	11,20	36,70
Δημοτική Κοινότητα Καρυδίου	38,80	16,60	44,60
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΗΣ	44,18	30,65	25,17
Δημοτική Κοινότητα Ζίρου	40,00	17,30	42,70
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Τριάδος	25,00	75,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Απιδίων	61,70	12,00	26,30
Δημοτική Κοινότητα Αρμένων	61,00	19,00	20,00
Δημοτική Κοινότητα Παππαγιαννάδων	63,20	13,70	23,10

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	Α ΓΕΝΗΣ	Β ΓΕΝΗΣ	Γ ΓΕΝΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Χανδρά	14,20	46,90	38,90
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ	54,93	15,30	29,77
Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	38,50	14,60	46,90
Δημοτική Κοινότητα Βοριζίων	73,70	13,50	12,80
Δημοτική Κοινότητα Μορονίου	52,60	17,80	29,60
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	49,80	8,75	41,45
Δημοτική Κοινότητα Καμαρών	84,70	5,80	9,50
Δημοτική Κοινότητα Καμηλαρίου	14,90	11,70	73,40
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	64,60	9,20	26,20
Δημοτική Κοινότητα Αντισκαρίου	82,80	2,40	14,80
Δημοτική Κοινότητα Πηγαΐδακίων	65,90	8,20	25,90
Δημοτική Κοινότητα Ρουφά	44,80	17,20	38,00
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΟΥΣΩΝΑ	35,40	19,60	45,00
Δημοτική Κοινότητα Κρουσώνος	32,70	24,80	42,50
Δημοτική Κοινότητα Κορφών	46,80	7,50	45,70
Δημοτική Κοινότητα Λουτρακίου	6,90	37,20	55,90
Δημοτική Κοινότητα Σάρχου	55,20	8,90	35,90
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ	31,62	13,37	55,01
Δημοτική Κοινότητα Τυλίσου	17,20	15,60	67,20
Δημοτική Κοινότητα Αηδονοχωρίου	39,30	15,10	45,60
Δημοτική Κοινότητα Αστυρακίου	39,20	9,60	51,20
Δημοτική Κοινότητα Γωνιών	39,70	13,60	46,70
Δημοτική Κοινότητα Δαμάστας	27,90	14,04	58,06
Δημοτική Κοινότητα Καμαρίου	52,60	5,20	42,20
Δημοτική Κοινότητα Καμαρώτου	38,40	0,00	61,60
Δημοτική Κοινότητα Κεραμουτσίου	17,70	16,60	65,70
Δημοτική Κοινότητα Μαράθου	22,00	22,00	56,00
Δημοτική Κοινότητα Μονής	22,20	22,00	55,80
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ	21,65	16,80	61,55
Δημοτική Κοινότητα Ροδιάς	5,70	20,30	74,00
Δημοτική Κοινότητα Φόδελε	37,60	13,30	49,10
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2,60	17,50	79,90

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	Α ΓΕΝΗΣ	Β ΓΕΝΗΣ	Γ ΓΕΝΗΣ
Δημοτική Κοινότητα 4ου Διαμερίσματος Δήμου Ηρακλείου	2,60	17,50	79,90
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ	35,77	17,20	47,03
Δημοτική Κοινότητα Άνω Ασιτών	43,80	9,20	47,00
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Ασιτών	34,20	24,20	41,60
Δημοτική Κοινότητα Πυργούς	29,30	18,20	52,50
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ	22,00	16,00	62,00
Δημοτική Κοινότητα Αρχανών	22,00	16,00	62,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	43,47	14,40	42,13
Δημοτική Κοινότητα Πύργου	36,70	15,80	47,50
Δημοτική Κοινότητα Αχεντριά	27,10	10,00	62,90
Δημοτική Κοινότητα Εθιάς	61,10	10,40	28,50
Δημοτική Κοινότητα Μεσοχωρίου	52,10	13,40	34,50
Δημοτική Κοινότητα Παρανύμφων	30,00	25,00	45,00
Δημοτική Κοινότητα Χάρακος	53,80	11,80	34,40
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	57,08	10,33	32,60
Δημοτική Κοινότητα Βαγιονιάς	56,20	10,30	33,50
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικής	55,20	7,40	37,40
Δημοτική Κοινότητα Μιαμούς	51,60	6,70	41,70
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Κυρίλλου	81,50	20,60	-2,10
Δημοτική Κοινότητα Απεσωκαρίου	43,50	10,20	46,30
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικών Ανωγείων	53,80	14,40	31,80
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	60,00	8,20	31,80
Δημοτική Κοινότητα Πλώρας	54,80	4,80	40,40
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ	64,23	8,90	26,87
Δημοτική Κοινότητα Διονυσίου	73,50	9,10	17,40
Δημοτική Κοινότητα Σταβίων	55,30	10,70	34,00
Δημοτική Κοινότητα Στερνών	63,90	6,90	29,20
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	41,55	17,20	41,25
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Βαρβάρας	28,20	24,60	47,20
Δημοτική Κοινότητα Πρινιά	54,90	9,80	35,30
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΥΒΑ	34,70	22,90	42,40
Δημοτική Κοινότητα Γέργερης	35,70	25,20	39,10
Δημοτική Κοινότητα Νυβρίτου	37,20	13,90	48,90

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	Α ΓΕΝΗΣ	Β ΓΕΝΗΣ	Γ ΓΕΝΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Πανασού	31,20	29,60	39,20
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	51,40	11,50	37,10
Δημοτική Κοινότητα Χόνδρου	51,40	11,50	37,10
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	50,93	14,07	35,00
Δημοτική Κοινότητα Δεματίου	65,20	13,60	21,20
Δημοτική Κοινότητα Καστελλιανών	56,20	12,50	31,30
Δημοτική Κοινότητα Σκινιά	31,40	16,10	52,50
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ	6,70	10,20	83,10
Δημοτική Κοινότητα Μαλίων	6,70	10,20	83,10
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ	32,56	14,96	52,49
Δημοτική Κοινότητα Αμνάτου	27,60	9,20	63,20
Δημοτική Κοινότητα Αρχαίας Ελεύθερας	32,30	20,50	47,20
Δημοτική Κοινότητα Ελευθέρης	40,20	14,90	44,90
Δημοτική Κοινότητα Κυριάνας	28,90	14,90	56,20
Δημοτική Κοινότητα Σκουλουφίων	35,70	18,50	45,80
Δημοτική Κοινότητα Χαρκίων	39,20	10,70	50,10
Δημοτική Κοινότητα Πρίνου	24,00	16,00	60,00
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΒΡΙΤΟΥ	30,60	13,14	56,26
Δημοτική Κοινότητα Αποστόλων	22,40	15,30	62,30
Δημοτική Κοινότητα Αμαρίου	28,20	7,60	64,20
Δημοτική Κοινότητα Άνω Μέρους	54,30	8,70	37,00
Δημοτική Κοινότητα Βισταγής	39,10	13,50	47,40
Δημοτική Κοινότητα Βρυσών	39,10	21,70	39,20
Δημοτική Κοινότητα Βωλεώνων	36,80	18,40	44,80
Δημοτική Κοινότητα Γερακαρίου	48,60	7,80	43,60
Δημοτική Κοινότητα Ελενών	24,20	3,00	72,80
Δημοτική Κοινότητα Θρόνου	20,60	13,70	65,70
Δημοτική Κοινότητα Καλογέρου	25,80	22,50	51,70
Δημοτική Κοινότητα Μέρωνα	17,60	15,10	67,30
Δημοτική Κοινότητα Μοναστηρακίου	21,00	15,70	63,30
Δημοτική Κοινότητα Παντανάσσης	36,00	12,00	52,00

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	Α ΓΕΝΗΣ	Β ΓΕΝΗΣ	Γ ΓΕΝΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Πατσού	14,70	9,00	76,30
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΡΗΤΩΝ	35,18	14,57	50,25
Δημοτική Κοινότητα Φουρφουρά	40,60	11,20	48,20
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Παρασκευής	9,00	18,10	72,90
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου Αμαρίου	35,70	7,10	57,20
Δημοτική Κοινότητα Αποδούλου	27,70	13,40	58,90
Δημοτική Κοινότητα Βιζαρίου	25,70	8,50	65,80
Δημοτική Κοινότητα Κουρουτών	25,80	12,00	62,20
Δημοτική Κοινότητα Λαμπιωτών	7,60	46,10	46,30
Δημοτική Κοινότητα Λοχριάς	61,90	9,50	28,60
Δημοτική Κοινότητα Νιθαύρεως	37,20	24,40	38,40
Δημοτική Κοινότητα Πετροχωρίου	39,10	8,60	52,30
Δημοτική Κοινότητα Πλατανίων	52,90	7,80	39,30
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	59,00	8,10	32,90
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	37,30	11,40	51,30
Ψευδοδημοτική Κοινότητα Ανωγείων	37,30	11,40	51,30
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	30,92	16,25	52,83
Δημοτική Κοινότητα Περάματος	20,00	14,80	65,20
Δημοτική Κοινότητα Αγγελιανών	33,20	14,60	52,20
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Μάμαντος	59,20	5,10	35,70
Δημοτική Κοινότητα Αλφάς	15,50	26,60	57,90
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδέ	42,80	10,00	47,20
Δημοτική Κοινότητα Καλανδαρές	28,50	0,00	71,50
Δημοτική Κοινότητα Μαργαριτών	25,10	27,30	47,60
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	20,40	17,20	62,40
Δημοτική Κοινότητα Μελισσουραγκίου	61,50	15,30	23,20
Δημοτική Κοινότητα Ορθέ	25,60	23,00	51,40
Δημοτική Κοινότητα Πανόρμου	14,70	15,00	70,30
Δημοτική Κοινότητα Πασαλιτών	20,00	20,00	60,00
Δημοτική Κοινότητα Ρουμελής	25,90	18,30	55,80
Δημοτική Κοινότητα Σισών	32,50	15,80	51,70
Δημοτική Κοινότητα Σκεπαστής	39,00	20,00	41,00
Δημοτική Κοινότητα Χουμερίου	30,80	17,00	52,20
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ	68,90	5,80	25,30

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	Α ΓΕΝΗΣ	Β ΓΕΝΗΣ	Γ ΓΕΝΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Ζωνιανών	68,90	5,80	25,30
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	45,83	11,93	42,24
Δημοτική Κοινότητα Γαράζου	23,40	13,80	62,80
Δημοτική Κοινότητα Αγιάς	37,00	11,10	51,90
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου	57,10	3,50	39,40
Δημοτική Κοινότητα Αΐμονα	26,70	21,40	51,90
Δημοτική Κοινότητα Αλοΐδων	35,60	16,80	47,60
Δημοτική Κοινότητα Αξού	29,40	15,50	55,10
Δημοτική Κοινότητα Απλαδιανών	58,30	3,70	38,00
Δημοτική Κοινότητα Βενίου	55,40	4,30	40,30
Δημοτική Κοινότητα Δαμαβόλου	40,60	18,70	40,70
Δημοτική Κοινότητα Δοξαρού	41,40	18,90	39,70
Δημοτική Κοινότητα Επισκοπής	31,80	8,10	60,10
Δημοτική Κοινότητα Θεοδώρας	57,10	14,20	28,70
Δημοτική Κοινότητα Καλύβου	67,10	3,70	29,20
Δημοτική Κοινότητα Κρυονερίου	52,10	21,70	26,20
Δημοτική Κοινότητα Λιβαδίων	74,80	1,90	23,30
Δημοτική Κοινότητα Χώνου	45,40	13,60	41,00
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΜΕΝΩΝ	39,25	18,35	42,40
Δημοτική Κοινότητα Καρών Αποκορώνου	28,50	21,40	50,10
Δημοτική Κοινότητα Ραμνής	50,00	15,30	34,70
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΝΕΡΙΔΑΣ	37,40	13,75	48,85
Δημοτική Κοινότητα Βαφέ	23,30	14,40	62,30
Δημοτική Κοινότητα Εμπροσνέρου	51,50	13,10	35,40
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΡΕ	39,33	16,50	44,18
Δημοτική Κοινότητα Φρε	34,40	14,40	51,20
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	56,00	12,00	32,00
Δημοτική Κοινότητα Πεμονίων	28,90	23,60	47,50
Δημοτική Κοινότητα Τζιτζιφέ	38,00	16,00	46,00
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ	2,70	17,40	79,90
Δημοτική Κοινότητα Χανίων	2,70	17,40	79,90
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΡΙΣΟΥ	48,70	14,60	36,70
Δημοτική Κοινότητα Θερίσου	48,70	14,60	36,70
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΩΝ	50,03	5,00	44,97

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	Α ΓΕΝΗΣ	Β ΓΕΝΗΣ	Γ ΓΕΝΗΣ
Δημοτική Κοινότητα Δρακόνας	65,20	8,60	26,20
Δημοτική Κοινότητα Κάμπων	51,60	6,40	42,00
Δημοτική Κοινότητα Πλατυβόλας	33,30	0,00	66,70
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	33,85	14,20	51,95
Δημοτική Κοινότητα Επανωχωρίου	28,70	27,50	43,80
Δημοτική Κοινότητα Σούγιας	39,00	0,90	60,10
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΣΟΥΡΩΝ	54,24	6,66	39,10
Δημοτική Κοινότητα Καράνου	45,00	5,00	50,00
Δημοτική Κοινότητα Λάκκων	45,10	9,60	45,30
Δημοτική Κοινότητα Μεσκλών	66,30	7,20	26,50
Δημοτική Κοινότητα Ορθουνίου	41,90	3,20	54,90
Δημοτική Κοινότητα Πρασέ	72,90	8,30	18,80
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	57,97	5,85	36,18
Δημοτική Κοινότητα Χώρας Σφακίων	39,40	6,10	54,50
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Ρουμέλης	65,20	0,00	34,80
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου	53,80	15,30	30,90
Δημοτική Κοινότητα Ανωπόλεως	62,10	0,80	37,10
Δημοτική Κοινότητα Ασκύφου	58,60	6,70	34,70
Δημοτική Κοινότητα Ίμπρου	68,70	6,20	25,10
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	39,61	13,85	46,54
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	13,80	16,10	70,10

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ
ΚΛΑΔΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ -2011

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΦΥΤΙΚΗ -ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΘΥΡΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΕΣΤΙΑΣΗ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ	ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ & ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΗΤΕΙΑΣ	28,49	6,67	6,63	0,38	0,02
Δημοτική Κοινότητα Σητείας	11,20	4,00	6,70	0,10	0,30
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Γεωργίου	8,10	8,00	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδίων	35,20	4,20	4,20	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Έξω Μουλιανών	26,80	21,90	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Κατσιδωνίου	50,00	0,00	0,00	4,50	0,00
Δημοτική Κοινότητα Κρυών	44,40	0,00	5,50	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Λάστρου	25,50	6,90	11,60	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μαρωνίας	34,80	4,60	6,90	2,30	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μέσα Μουλιανών	34,90	0,00	4,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μυρσίνης	42,50	7,50	12,50	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πισκοκεφάλου	16,30	4,40	8,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πραισού	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Ρούσσας Εκκλησίας	18,00	1,20	10,80	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Σκοπής	45,30	1,00	2,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Σταυρωμένου	39,00	7,30	7,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Σφάκας	19,00	22,60	3,50	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Τουρλωτής	16,00	23,30	16,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Χαμεζίου	20,90	3,20	17,70	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΛΗΨΗΣ	39,95	13,35	8,53	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Λιθινών	36,90	15,40	8,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Περιβολακίων	48,70	21,90	9,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πεύκων	29,60	14,40	11,10	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Χρυσοπηγής	44,60	1,70	5,30	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΤΑΝΟΥ	47,23	6,27	13,90	0,00	0,07
Δημοτική Κοινότητα Παλαικάστρου	51,60	15,70	16,60	0,00	0,20
Δημοτική Κοινότητα Ζάκρου	51,30	3,10	14,00		0,00
Δημοτική Κοινότητα Καρυδίου	38,80	0,00	11,10	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΗΣ	44,18	4,33	2,82	0,40	0,10
Δημοτική Κοινότητα Ζίρου	40,00	6,00	5,30	0,60	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Τριάδος	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Απιδίων	61,70	10,00	1,30	0,00	0,60
Δημοτική Κοινότητα Αρμένων	61,00	1,50	3,80	0,70	0,00
Δημοτική Κοινότητα Παππαγιαννάδων	63,20	4,50	4,50	1,10	0,00
Δημοτική Κοινότητα Χανδρά	14,20	4,00	2,00	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ					

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΦΥΤΙΚΗ -ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΘΥΡΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΕΣΤΙΑΣΗ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ	ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ & ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ	54,93	1,23	2,97	0,03	0,03
Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	38,50	1,80	4,90	0,10	0,10
Δημοτική Κοινότητα Βοριζίων	73,70	0,90	0,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μορονίου	52,60	1,00	3,10	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	49,80	6,65	10,80	0,00	0,25
Δημοτική Κοινότητα Καμαρών	84,70	0,00	3,50	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Καμηλαρίου	14,90	13,30	18,10	0,00	0,50
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	64,13	0,10	5,30	0,10	0,10
Δημοτική Κοινότητα Αντισκαρίου	82,80	0,30	2,40	0,30	0,30
Δημοτική Κοινότητα Πηγαϊδακίων	64,80	0,00	3,20	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Ρουφά	44,80	0,00	10,30	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΟΥΣΩΝΑ	35,38	6,00	3,93	1,75	0,58
Δημοτική Κοινότητα Κρουσώνος	32,60	5,50	5,50	0,10	0,00
Δημοτική Κοινότητα Κορφών	46,80	2,50	5,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Λουτρακίου	6,90	11,60	2,30	6,90	2,30
Δημοτική Κοινότητα Σάρχου	55,20	4,40	2,90	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ	31,62	7,22	8,24	0,33	0,09
Δημοτική Κοινότητα Τυλίσου	17,20	6,70	4,70	0,30	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αηδονοχωρίου	39,30	3,00	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αστυρακίου	39,20	13,60	4,80	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Γωνιών	39,70	3,40	2,20	1,10	0,00
Δημοτική Κοινότητα Δαμάστας	27,90	8,10	4,50	0,90	0,90
Δημοτική Κοινότητα Καμαρίου	52,60	0,00	15,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Καμαριώτου	38,40	7,60	30,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Κεραμουτσίου	17,70	6,20	3,10	1,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μαράθου	22,00	11,00	8,80	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μονής	22,20	12,60	7,90	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ	21,35	11,10	9,30	0,25	0,70
Δημοτική Κοινότητα Ροδιάς	5,60	8,00	9,60	0,50	1,00
Δημοτική Κοινότητα Φόδελε	37,10	14,20	9,00	0,00	0,40
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40
Δημοτική Κοινότητα 4ου Διαμερίσματος Δήμου Ηρακλείου	2,40	6,60	5,80	0,40	0,40
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ	35,77	3,83	4,37	0,07	0,17
Δημοτική Κοινότητα Άνω Ασιτών	43,80	3,70	2,40	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Ασιτών	34,20	4,70	4,40	0,20	0,50
Δημοτική Κοινότητα Πυργούς	29,30	3,10	6,30	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ					

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΦΥΤΙΚΗ -ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΘΥΡΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΕΣΤΙΑΣΗ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ	ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ & ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ	22,00	4,60	5,00	0,30	0,06
Δημοτική Κοινότητα Αρχανών	22,00	4,60	5,00	0,30	0,06
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	43,45	1,18	4,02	0,00	0,08
Δημοτική Κοινότητα Πύργου	36,70	0,60	4,80	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αχεντριά	27,50	2,50	5,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Εθιάς	61,10	1,40	2,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μεσοχωρίου	51,60	1,00	3,20	0,00	0,50
Δημοτική Κοινότητα Παρανύμφων	30,00	0,00	5,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Χάρακος	53,80	1,60	3,20	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	56,26	1,70	4,55	0,14	0,09
Δημοτική Κοινότητα Βαγιονιάς	56,20	0,30	4,60	0,30	0,70
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικής	53,70	1,40	1,40	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μιαμούς	49,10	5,90	11,00	0,80	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Κυρίλλου	81,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Απεσωκαρίου	41,00	2,50	7,60	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Βασιλικών Ανωγείων	53,80	1,90	1,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	60,00	0,00	3,50	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πλώρας	54,80	1,60	6,40	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ	64,23	1,33	1,53	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Διονυσίου	73,50	1,10	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Σταβίων	55,30	2,90	2,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Στερνών	63,90	0,00	2,30	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	41,25	3,10	8,25	0,10	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Βαρβάρας	27,60	5,30	2,80	0,20	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πρινιά	54,90	0,90	13,70	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΥΒΑ	34,17	3,13	3,37	0,77	0,13
Δημοτική Κοινότητα Γέργερης	35,70	0,90	1,60	0,00	0,40
Δημοτική Κοινότητα Νυβρίτου	37,20	2,30	2,30	2,30	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πανασού	29,60	6,20	6,20	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	49,70	0,00	2,80	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Χόνδρου	49,70	0,00	2,80	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	50,53	4,00	2,77	0,20	0,00
Δημοτική Κοινότητα Δεματίου	65,20	0,00	2,10	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Καστελλιανών	55,00	2,50	4,30	0,60	0,00
Δημοτική Κοινότητα Σκινιά	31,40	9,50	1,90	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ					

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΦΥΤΙΚΗ -ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΘΥΡΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΕΣΤΙΑΣΗ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ	ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ & ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ	6,60	27,60	17,60	1,10	0,60
Δημοτική Κοινότητα Μαλίων	6,60	27,60	17,60	1,10	0,60
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ	32,53	14,83	3,71	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αμνάτου	27,60	20,00	3,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αρχαίας Ελεύθερας	32,30	5,80	2,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Ελευθέρας	40,20	11,90	4,40	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Κυριάνας	28,90	17,70	3,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Σκουλουφίων	35,70	14,20	1,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Χαρκίων	39,20	10,70	7,10	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πρίνου	23,80	23,50	3,20	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΒΡΙΤΟΥ	29,98	6,99	6,92	0,00	0,12
Δημοτική Κοινότητα Αποστόλων	17,30	7,10	11,20	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αμαρίου	28,20	7,60	7,60	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Άνω Μέρους	54,30	3,50	8,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Βισταγής	39,10	10,80	1,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Βρυσών	39,10	0,00	4,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Βωλεώνων	36,80	7,80	10,50	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Γερακαρίου	46,00	1,70	3,40	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Ελεών	24,20	9,00	12,10	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Θρόνου	20,60	17,20	6,80	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Καλογέρου	25,80	12,90	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μέρωνα	17,60	10,00	5,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μοναστηρακίου	21,00	1,70	7,00	0,00	1,70
Δημοτική Κοινότητα Παντανάσσης	35,00	3,00	10,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πατσού	14,70	5,60	9,00	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΡΗΤΩΝ	35,18	5,34	4,58	0,25	0,00
Δημοτική Κοινότητα Φουρφουρά	40,60	3,20	5,30	0,50	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Παρασκευής	9,00	0,00	12,10	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου Αμαρίου	35,70	3,50	7,10	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αποδούλου	27,70	5,00	0,80	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Βιζαρίου	25,70	11,40	5,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Κουρουτών	25,80	12,00	1,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Λαμπιωτών	7,60	7,60	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Λοχριάς	61,90	3,80	4,70	0,90	0,00
Δημοτική Κοινότητα Νιθαύρεως	37,20	3,40	9,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πετροχωρίου	39,10	6,50	4,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πλατανίων	52,90	3,90	1,90	0,00	0,00

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΦΥΤΙΚΗ -ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΘΥΡΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΕΣΤΙΑΣΗ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ	ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ & ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ
Δημοτική Κοινότητα Πλατάνου	59,00	3,80	2,10	1,60	0,00
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	37,10	3,40	3,40	0,20	0,30
Ψευδοδημοτική Κοινότητα Ανωγείων	37,10	3,40	3,40	0,20	0,30
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ	30,82	15,66	4,37	0,06	0,03
Δημοτική Κοινότητα Περάματος	20,70	12,20	5,10	0,00	0,10
Δημοτική Κοινότητα Αγγελιανών	32,80	15,00	3,90	0,30	0,30
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Μάμαντος	59,20	18,50	2,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αλφάς	15,50	13,30	2,20	0,70	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αχλαδέ	42,80	17,10	2,80	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Καλανδαρές	28,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μαργαριτών	25,10	10,00	6,10	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	19,70	16,90	8,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μελισσουργακίου	61,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Ορθέ	25,60	10,20	5,10	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πανόρμου	13,90	23,50	15,40	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πασαλιτών	20,00	26,60	6,60	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Ρουμελής	25,90	21,50	3,10	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Σισών	32,10	19,50	2,40	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Σκεπαστής	39,00	21,00	3,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Χουμερίου	30,80	25,20	2,40	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ	68,90	8,30	2,10	0,00	0,20
Δημοτική Κοινότητα Ζωνιανών	68,90	8,30	2,10	0,00	0,20
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ	45,09	12,18	5,29	0,16	0,18
Δημοτική Κοινότητα Γαράζου	22,30	9,50	6,30	1,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αγιάς	37,00	28,30	2,40	0,00	1,20
Δημοτική Κοινότητα Αγ. Ιωάννου	57,10	3,50	3,50	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αϊμονα	26,70	7,10	0,00	0,00	1,70
Δημοτική Κοινότητα Αλοίδων	35,60	6,90	2,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αξού	29,40	14,70	4,60	1,50	0,00
Δημοτική Κοινότητα Απλαδιανών	58,30	11,10	0,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Βενίου	55,40	18,40	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Δαμαβόλου	40,60	23,40	7,80	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Δοξαρού	40,50	15,30	4,50	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Επισκοπής	31,80	21,80	6,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Θεοδώρας	57,10	14,20	14,20	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Καλύβου	66,40	10,40	2,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Κρουονερίου	52,10	4,30	4,30	0,00	0,00

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΦΥΤΙΚΗ -ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΘΥΡΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΕΣΤΙΑΣΗ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ	ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ & ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ
Δημοτική Κοινότητα Λιβαδίων	74,80	5,90	1,40	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Χύνου	36,30	0,00	22,70	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΜΕΝΩΝ	39,25	4,50	1,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Καρών Αποκορώνου	28,50	7,10	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Ραμνής	50,00	1,90	3,80	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΝΕΡΙΔΑΣ	37,40	10,10	3,70	0,55	0,00
Δημοτική Κοινότητα Βαφέ	23,30	12,20	4,40	1,10	0,00
Δημοτική Κοινότητα Εμπροσένου	51,50	8,00	3,00	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΡΕ	39,33	7,90	3,83	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Φρε	34,40	14,40	3,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μελιδονίου	56,00	4,00	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πεμονίων	28,90	5,20	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Τζιτζιφέ	38,00	8,00	12,00	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ	2,40	4,80	8,10	0,50	0,40
Δημοτική Κοινότητα Χανίων	2,40	4,80	8,10	0,50	0,40
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΡΙΣΟΥ	48,70	0,00	14,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Θερίσου	48,70	0,00	14,30	0,00	0,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΩΝ	50,03	1,43	2,50	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Δρακόνας	65,20	4,30	4,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Κάμπων	51,60	0,00	3,20	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πλατυβόλας	33,30	0,00	0,00	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	31,95	8,55	15,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Επανωχωρίου	28,70	0,00	5,70	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Σούγιας	35,20	17,10	25,70	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΣΟΥΡΩΝ	51,60	4,92	7,64	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Καράνου	35,00	10,00	25,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Λάκκων	41,90	6,40	3,20	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Μεσκλών	66,30	1,80	3,60	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Ορθουνίου	41,90	6,40	6,40	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Πρασέ	72,90	0,00	0,00	0,00	0,00
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ					
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	56,53	3,22	8,37	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Χώρας Σφακίων	36,80	4,30	10,50	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Ρουμέλης	60,80	0,00	17,30	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Ιωάννου	53,80	0,00	0,00	0,00	0,00

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΣ/ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΦΥΤΙΚΗ -ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΘΥΡΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΕΣΤΙΑΣΗ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ	ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ & ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ
Δημοτική Κοινότητα Ανωπόλεως	60,50	7,50	10,90	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Ασκύφου	58,60	7,50	2,20	0,00	0,00
Δημοτική Κοινότητα Ίμπρου	68,70	0,00	9,30	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	39,47	6,16	6,09	0,27	0,18

Πηγή: <https://panorama.statistics.gr/>

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ / ΥΛΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟ-ΤΗΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ				
Δ.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΙΑΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (INFO POINT & INFO KIOSKS) ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΣΩΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ «ΗΕΡΑΚΛΙΟΝ GASTRONOMY»	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΑΑ - LEADER
Δ.Κ. ΑΝΩ ΑΣΙΤΩΝ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΆΝΩ ΑΣΙΤΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014 -2020	ΠΑΑ - LEADER
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ				
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΝΑΛΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΑΗΔΟΝΟΧΩΡΙΟΥ, ΑΣΤΥΡΑΚΙΟΥ, ΚΑΜΑΡΙΩΤΗ & ΓΩΝΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΔΡΟΜΩΝ ΣΤΑ Δ.Δ. ΤΥΛΙΣΟΥ & ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΥ ΓΩΝΙΩΝ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ & ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ 2007-2013
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΟΙΝΟΥ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΟΥ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΚΑΜΑΡΙ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ 2007-2013
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΛΛΑΓΗ ΧΡΗΣΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΕ ΕΚΘΕΤΗΡΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ -ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΟΝΗ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ 2007-2013
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΚΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΚΘΕΤΗΡΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ 2007-2013
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΑΣΤΥΡΑΚΙΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ 2007-2013
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΡΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΠΕΡΙΠΤΕΡΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ 2007-2013
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΣΤΗΝ Τ.Κ. ΚΕΡΑΜΟΥΤΣΙ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΟΔΑ
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΔΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ ΣΤΗΝ Τ.Κ. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΕΕΤΑΑ Α.Ε
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΜΑΡΑΚΙΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΕΣΟΔΑ
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΧΩΡΩΝ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ ΠΕΣΟΝΤΩΝ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ ΔΑΜΑΣΤΑΣ (ΚΕΡΑΤΙΔΙ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2027	ΠΔΕ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΕΤΡΟΚΤΙΣΤΟΥ ΤΟΙΧΙΟΥ & ΜΟΝΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΟΝ ΚΑΜΑΡΙΩΤΗ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΠΡΟΑΥΛΕΙΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΗΔΟΝΟΧΩΡΙΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΜΑΡΙΩΤΗ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΚΤΗΡΙΟΥ ΣΤΟ ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ Τ.Κ. ΓΩΝΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΟΔΩΝ Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΑΠΟ ΜΟΝΗ ΠΡΟΣ ΜΟΝΙΑΝΗ ΣΚΑΛΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΙΑΣ ΕΙΣΟΓΕΙΑΣ ΦΑΜΠΡΙΚΑΣ ΣΤΟ ΚΕΡΑΜΟΥΤΣΙ & ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΕ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΧΩΡΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΕΣΠΑ 2014-2020
Δ.Ε. ΚΡΟΥΣΩΝΑ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΔΡΟΜΟΥ ΚΡΟΥΣΩΝΑ - ΛΙΒΑΔΙ (ΑΠΟ ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΜΟ ΚΟΠΕΛΙ ΩΣ ΒΡΩΜΟΝΕΡΟ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ LEADER
Δ.Ε. ΚΡΟΥΣΩΝΑ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΡΟΥΣΩΝΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Δ.Ε. ΚΡΟΥΣΩΝΑ	ΑΛΛΑΓΗ ΧΡΗΣΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΕ ΕΚΘΕΤΗΡΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ -ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ, ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΑΡΧΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Δ.Ε. ΚΡΟΥΣΩΝΑ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΟΡΦΩΝ	ΣΕ ΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Δ.Ε. ΚΡΟΥΣΩΝΑ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΑΠΟ ΛΟΥΤΡΑΚΙ ΕΩΣ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΜΕ ΔΡΟΜΟ ΑΠΟ Ι.Ν. ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΒΑΛΑΡΑΣ- ΚΟΡΦΕΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Ε. ΚΡΟΥΣΩΝΑ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΚΚΙΝΙΑΚΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΤΚ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ ΤΗΣ ΔΕ ΚΡΟΥΣΩΝΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΕΣΟΔΑ
Δ.Ε. ΚΡΟΥΣΩΝΑ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΙΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟΥ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΛΙΒΑΔΙ	ΣΕ ΞΕΛΙΞΗ	2021-2027	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΙΣΟΓΕΙΑΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΠΟΛΥΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΥΠΟΓΕΙΟ ΣΤΟ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΜΜΟΥΔΙΟΥ (ΥΠΟΕΡΓΟ Ι)	ΣΕ ΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΑΛΣΟΥΣ ΦΟΔΕΛΕ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΣΑΤΑ
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΤΟΥ ΕΚΘΕΤΗΣΙΟΥ "ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ" & ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ	ΣΕ ΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΕΣΠΑ 2014-2020
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	ΑΡΣΗ ΕΤΟΙΜΟΡΡΟΠΙΑΣ ΚΤΗΡΙΑΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΛΑΙΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΙΟΥ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑ ΦΟΔΕΛΕ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΠΕΛΑΓΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΝΕΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ - ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΠΡΟΝΑΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ ΕΝΟΡΙΑΣ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΟΔΕΛΕ	ΣΕ ΞΕΛΙΞΗ	2021-2027	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΝΕΤΙΚΟΥ ΦΡΟΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	ΣΕ ΞΕΛΙΞΗ	2021-2027	
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΡΟΔΙΑΣ	ΣΕ ΞΕΛΙΞΗ	2021-2027	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΜΙΚΡΟΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	ΣΕ ΞΕΛΙΞΗ	2021-2027	ΚΑΠΕ
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ ΣΤΟ ΔΔ ΡΟΔΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΩΝ ΜΕΤΑ ΑΠ'Ο ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΗ ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΡΟΔΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ - Δ.Ε. ΚΡΟΥΣΩΝΑ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΧΩΡΙΣΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΒΙΟΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2027	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Δ.Ε.ΓΑΖΙΟΥ - Δ.Ε. ΚΡΟΥΣΩΝΑ -Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΚΤΥΟΥ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑΣ ΣΤΑ ΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	ΣΕ ΞΕΛΙΞΗ	2021-2027	ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ				

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΕΠ "ΚΡΗΤΗ"
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΟΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ		ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΜΙΚΡΟΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	Ε.Π. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
Δ.Κ. ΣΚΙΝΙΑ	ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΣΕ ΕΚΘΕΤΗΡΙΟ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΣΚΙΝΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ LEADER
Δ.Κ. ΔΕΜΑΤΙΟΥ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ ΔΕΜΑΤΙ - ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ		ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ / ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Δ.Κ. ΚΑΣΤΕΛΙΑΝΩΝ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΔΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΣΟΥΤΣΟΥΡΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ				
Δ.Κ. ΜΑΛΙΩΝ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΖΗΜΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ ΠΟΤΑΜΟΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2027	ΠΔΕ
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ				
Δ.Κ. ΧΟΝΔΡΟΥ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ ΠΡΩΗΝ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ
Δ.Κ. ΧΟΝΔΡΟΥ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΟΔΟΣ 33 ΧΟΝΔΡΟΣ ΚΑΣΤΡΙ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ
Δ.Κ. ΧΟΝΔΡΟΥ	ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΧΟΝΔΡΟΥ ΠΕΡΒΟΛΑΣ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Δ.Κ. ΧΟΝΔΡΟΥ	ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΣΤΡΙΟΥ ΚΕΡΑΤΟΚΑΜΠΟΥ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ				
Δ.Κ. ΜΙΑΜΟΥΣ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΟΔΟΥ ΛΕΝΤΑΣ - ΛΟΥΤΡΑ ΔΗΜΟΥ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ (LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ)

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Δ.Κ. ΜΙΑΜΟΥΣ	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΑΠΕΣΩΚΑΡΙ ΜΙΑΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΟΡΤΥΝΑΣ – ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ – ΕΞΥΓΝΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Δ.Κ. ΜΙΑΜΟΥΣ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΙΑΜΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΕΓΑΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	Ο.Σ.Α.Π.Υ.
Δ.Κ. ΣΤΑΒΙΩΝ	ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ – ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΡΟΜΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΑΒΙΩΝ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΑΪ ΓΙΑΝΝΗ ΔΗΜΟΥ ΓΟΡΤΥΝΑΣ (ΤΣΙΜΕΝΤΟΣΤΡΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΠΡΟΣ ΑΪ ΓΙΑΝΝΗ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Κ. ΣΤΑΒΙΩΝ	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΓΟΡΤΥΝΑΣ (ΤΣΙΜΕΝΤΟΣΤΡΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΠΡΟΣ ΑΪ ΓΙΑΝΝΗ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
Δ.Κ. ΣΤΑΒΙΩΝ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝΙΑΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΚΑΠΕΤΑΝΙΑΝΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	Ο.Σ.Α.Π.Υ.
Δ.Κ. ΣΤΑΒΙΩΝ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝΙΑΝΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	Ο.Σ.Α.Π.Υ.
Δ.Κ. ΣΤΑΒΙΩΝ	ΔΕΝΤΡΟΦΥΤΕΥΣΗ – ΠΕΡΙΦΡΑΞΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΕΝΔΡΥΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΠΕΤΑΝΙΑΝΩΝ ΤΟΥ Δ. ΓΟΡΤΥΝΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Κ. ΣΤΕΡΝΩΝ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ – ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΧΩΡΟΥ ΒΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΚΟΥΔΟΥΜΑ Δ. ΓΟΡΤΥΝΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Ε. ΡΟΥΒΑ	ΑΠΟΚΡΙΓΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΡΟΥΒΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ LEADER
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ				
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	ΣΗΜΑΝΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ Ε4 ΔΗΜΟΥ ΦΑΙΣΤΟΥ	ΥΠΟ ΣΥΜΒΑΤΟΠΟΙΗΣΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Δ.Κ. ΖΑΡΟΥ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΤΩ ΖΑΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΧΩΡΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ & ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ	ΥΠΟ ΣΥΜΒΑΤΟΠΟΙΗΣΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ				
Δ.Κ. ΚΑΡΑΝΟΥ	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ ΣΤΟ ΦΑΡΑΓΓΙ «ΚΥΔΩΝΙ» ΣΤΗΝ Τ.Κ. ΚΑΡΑΝΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ LEADER
Δ.Κ. ΚΑΡΑΝΟΥ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ Τ.Κ. ΚΑΡΑΝΟΥ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2025	ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Δ.Κ. ΚΑΡΑΝΟΥ - Δ.Κ. ΟΡΘΟΥΝΙΟΥ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΣΤΟΝ ΟΔΙΚΟ ΑΞΟΝΑ ΚΑΡΑΝΟΥ - ΟΡΘΟΥΝΙ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2025	ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Δ.Κ. ΛΑΚΚΩΝ	ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΛΑΚΚΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ & ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ
Δ.Κ. ΛΑΚΚΩΝ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΠΑΠΑΔΙΑΝΑ Τ.Κ. ΛΑΚΚΩΝ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2025	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Κ. ΛΑΚΚΩΝ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΦΥΤΕΙΑΣ ΑΜΠΕΛΙΤΣΙΑΣ (ΖΕΛΚΟΝΑ ΑΒΕΛΙΣΕΑ), ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΟΜΑΛΟ ΤΗΣ Τ.Κ. ΛΑΚΚΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΛΑΤΑΝΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	UNIVERSITY OF FRIBOURG, SWITZERLAND
Δ.Κ. ΛΑΚΚΩΝ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ Τ.Κ. ΛΑΚΚΩΝ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2025	ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Δ.Κ. ΛΑΚΚΩΝ	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΣΕΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ Τ.Κ. ΛΑΚΚΩΝ ΚΑΙ ΔΡΟΜΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2025	ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Δ.Κ. ΛΑΚΚΩΝ - Δ.Κ. ΜΕΣΚΛΩΝ	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΥΝΔΕΤΗΡΙΑΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΛΑΚΚΟΙ - ΜΕΣΚΛΑ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2025	ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Δ.Κ. ΜΕΣΚΛΩΝ	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ ΣΤΟ ΦΑΡΑΓΓΙ «ΣΑΡΑΚΗΝΑ» ΣΤΗΝ Τ.Κ. ΜΕΣΚΛΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ
Δ.Κ. ΜΕΣΚΛΩΝ	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Δ.Κ. ΜΕΣΚΛΩΝ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ Τ.Κ. ΜΕΣΚΛΩΝ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2025	ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΜΕΣΚΛΩΝ	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ, ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2022	Π.Δ.Ε
Δ.Κ. ΟΡΘΟΥΝΙΟΥ	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Δ.Κ. ΟΡΘΟΥΝΙΟΥ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ Τ.Κ. ΟΡΘΟΥΝΙΟΥ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2025	ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Δ.Κ. ΠΡΑΣΕ	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΤΡΙΝΗΣ ΘΟΛΩΤΗΣ ΓΕΦΥΡΑΣ ΣΤΗΝ Τ.Κ. ΠΡΑΣΕ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Δ.Κ. ΠΡΑΣΕ	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ ΤΗΣ Τ.Κ. ΠΡΑΣΕ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Δ.Κ. ΠΡΑΣΕ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΠΡΑΣΕ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΑΠΟ ΑΠΕ
Δ.Κ. ΠΡΑΣΕ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ Τ.Κ. ΠΡΑΣΕ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2025	ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Δ.Κ. ΛΑΚΚΩΝ-ΜΕΣΚΛΩΝ-ΠΡΑΣΕ	ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΕΠ "ΚΡΗΤΗ"
Τ.Κ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ (ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΙ ΈΡΓΟ ΣΕ "ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ" ΜΕ ΤΗΝ ΟΧΕ)	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΟΧΙΟΥ ΗΣΥΧΑΚΗ ΣΤΗΝ Τ.Κ. ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΛΑΤΑΝΙΑ ΜΕ ΝΕΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΕΠΑΝΕΚ
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ				

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Δ.Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΝΑΣ	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΠΕΡΙΓΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΜΕ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ ΤΟ ΥΠΟΕΡΓΟ 1	2014-2020	ΠΔΕ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΡΗΤΗ
Δ.Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΝΑΣ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΝΑΣ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ				
Δ.Κ. ΣΗΤΕΙΑΣ	ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ - ΕΥΠΡΕΠΙΣΜΟΣ ΟΔΩΝ ΠΟΛΗΣ & ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
Δ.Κ. ΣΗΤΕΙΑΣ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ - ΤΣΙΜΕΝΟΣΤΡΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΔΡΟΜΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
Δ.Κ. ΣΗΤΕΙΑΣ	ΟΔΟΠΟΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΑΠΕ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
Δ.Κ. ΣΗΤΕΙΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΚΑΠ -ΣΑΤΑ - ΠΕ
Δ.Κ. ΣΗΤΕΙΑΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΣΑΤΑ - ΤΕΛ - ΕΠΕΝΔ.ΔΡ.
Δ.Κ. ΣΗΤΕΙΑΣ	ΤΟΙΧΙΑ ΑΝΤΙΣΤΗΡΙΞΗΣ ΟΔΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΑΠΕ -ΠΕ-ΤΕΛ- ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
Δ.Κ. ΣΗΤΕΙΑΣ	ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΟΑΣ
Δ.Κ. ΣΗΤΕΙΑΣ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ INTERNET CAFE ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ 4ΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ
Δ.Κ. ΣΗΤΕΙΑΣ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΘΕΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΑΛΣΟΣ ΧΛΟΥΒΕΡΑΚΗ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΑΑ
Δ.Κ. ΧΑΝΔΡΑ	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΔΡΟΜΩΝ Τ.Κ. ΧΑΝΔΡΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ Π.Ε.
Δ.Κ. ΚΡΥΩΝ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ (ΤΟΙΧΙΑ -ΤΣΙΜΕΝΟΣΤΡΩΣΗ) ΚΡΥΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΑΠΕ
Δ.Κ. ΑΧΛΑΔΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΧΛΑΔΙΩΝ ΠΑΡΑΣΠΟΡΙΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΑΠΕ
Δ.Κ. Μ. ΜΟΥΛΙΑΝΩΝ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ Μ. ΜΟΥΛΙΑΝΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ
Δ.Κ. ΣΚΟΠΗΣ	ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ -ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΕΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΣΚΟΠΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	50% ΤΑΠ
Δ.Κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΔΩΝ	ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΕΙΣ ΟΙΚ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΑΔΩΝ - ΑΓ. ΤΡΙΑΔΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΑΠΕ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Δ.Κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΔΩΝ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΕΤΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΣΑΤΑ
Δ.Κ. ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΔΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ & ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ
Δ.Κ. ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ ΑΓΚΑΘΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΣΑΤΑ
Δ.Κ. ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΣΤΗΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΠ'Ο ΑΓΚΑΘΙΑ ΠΡΟΣ ΧΙΟΝΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ
Δ.Κ. ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΑΠ'Ο ΚΟΥΡΕΜΕΝΟ ΠΡΟΣ ΧΙΟΝΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2027	ΠΔΕ
Δ.Κ. ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ (ΡΟΥΣΟΛΑΚΚΟΣ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΟΑΣ
Δ.Κ. ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ /ΑΧΛΑΔΙΩΝ/ΚΡΥΩΝ/ ΜΑΡΩΝΙΑΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟ - ΑΧΛΑΔΙΑ/ΚΡΥΑ-ΜΑΡΩΝΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΑΠΕ
Δ.Κ. ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ - ΚΡΥΩΝ- ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΥ- ΑΧΛΑΔΙΩΝ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ -ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ ΣΤΙΣ Τ.Κ. ΠΑΛΑΙΚΑΣΤΡΟΥ - ΚΡΥΩΝ -ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ - ΑΧΛΑΔΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ
Δ.Κ ΖΑΚΡΟΥ	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΜΕΣΩ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΤΗ ΖΑΚΡΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ
Δ.Κ ΖΑΚΡΟΥ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΔΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΖΑΚΡΟΥ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ & ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ
Δ.Κ ΖΑΚΡΟΥ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ INTERNET SPOT ΣΤΟ ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟ ΖΑΚΡΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ WIFI ΣΤΗ ΖΑΚΡΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ
Δ.Κ ΖΑΚΡΟΥ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΟΙΝ. ΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ Κ.Χ.Κ.Τ. ΖΑΚΡΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	Ε.Π. ΚΡΗΤΗΣ
Δ.Κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΔΩΝ- ΛΙΘΙΝΩΝ	ΤΟΙΧΙΑ ΑΝΤΙΣΤΗΡΙΞΗΣ Τ.Κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΔΩΝ ΛΙΘΙΝΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟ-ΤΗΣΗΣ
Δ.Κ. ΕΞΩ ΜΟΥΛΙΑΝΩΝ	ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΕΙΣ ΔΡΟΜΟΥ ΣΤΗΝ Τ.Κ. ΕΞΩ ΜΟΥΛΙΑΝΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΣΑΤΑ
Δ.Κ. ΣΦΑΚΑΣ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ Τ.Κ. ΣΦΑΚΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΔΡΟΜΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
Δ.Κ. ΤΟΥΡΛΩΤΗΣ	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ Κ.Χ. ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΟΥΡΛΩΤΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΟΣΑΑ
Δ.Κ. ΤΟΥΡΛΩΤΗΣ - Δ.Κ. ΣΦΑΚΑΣ	ΤΣΙΜΕΝΟΣΤΡΩΣΗ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΟΔΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΡΛΩΤΗ ΚΑΙ ΣΦΑΚΑ ΠΡΟΣ ΜΟΝΟΚΑΡΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ
Δ.Κ. ΑΠΙΔΙΩΝ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΓΟΥΔΟΥΡΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΣΑΤΑ
Δ.Κ. ΜΥΡΣΙΝΗΣ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΒΡΥΣΗΣ ΜΥΡΣΙΝΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΣΑΤΑ
Δ.Κ.Μ. ΜΟΥΛΙΑΝΩΝ-ΕΞΩ ΜΟΥΛΙΑΝΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΟΔΩΝ Μ. ΜΟΥΛΙΑΝΩΝ - ΚΟΥΚΙΣΤΡΕΣ-ΕΞΩ ΜΟΥΛΙΑΝΑ-ΛΙΜΝΕΣ-ΡΟΥΚΑΚΑ-ΜΠΕΜΠΟΝΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ
Δ.Κ. ΠΙΣΚΟΚΕΦΑΛΟΥ - ΠΡΑΙΣΣΟΥ	ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΕΙΣ ΟΔΩΝ Τ.Κ. ΠΙΣΚΟΚΕΦΑΛΟΥ ΠΡΑΙΣΣΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΣΑΤΑ
Δ.Κ ΜΑΡΩΝΙΑΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗ ΜΑΡΩΝΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΠΕ
Δ.Κ. ΣΗΤΕΙΑΣ	ΒΙΟΚΛΙΜΑΙΤΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΣΤΗ ΣΗΤΕΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΕΣΠΑ
Δ.Κ ΛΑΣΤΡΟΥ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΟΧΛΟΥ ΜΕΣΩ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΣΧΙΝΟΣΕΛΙΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ
Δ.Κ. ΠΕΥΚΩΝ - ΑΠΙΔΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΠΘΛΛΗΜΑΤΑ-ΓΟΥΔΟΥΡΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ
Δ.Κ. ΛΑΣΤΡΟΥ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΞΟΔΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΛΑΣΤΡΟΥ ΠΡΟΣ ΕΟ ΣΗΤΕΙΑΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ
Δ.Κ ΤΟΥΡΛΩΤΗΣ - ΑΧΛΑΔΙΩΝ	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΛΩΤΗΣ ΚΑΙ ΟΔΟΥ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΠΗΓΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΠΟΡΙΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Δ.Κ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΔΩΝ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΠΛΑΝΗΤΑΡΙΟΥ - ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	INTERREG
Δ.Κ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΛΗΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	
Δ.Κ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ Ι.Ν. ΑΓ. ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2027	ΠΔΕ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ & ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΣΗ ΚΑΤΑΠΤΩΣΕΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ - ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΤΗΘΑΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΔΡΟΜΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ (Β ΦΑΣΗ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΣΗ ΤΟΙΧΙΩΝ ΑΝΤΙΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΤΑΠ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ -ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ ΔΗΜΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΣΑΤΑ -ΑΠΕ -ΤΑΠ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΕΠΑΝΑΚΑΤΑΣΕΥΗ ΤΟΙΧΙΩΝ ΑΝΤΙΣΤΗΡΙΞΗΣ ΛΟΓΩ ΘΕΟΜΗΝΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΟΔΟΠΟΙΑΣ ΛΟΓΩ ΘΕΟΜΗΝΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	«ΣΗΤΕΙΑ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ: ΦΥΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΆΝΘΡΩΠΟΣ»	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	LEADER ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ ΔΗΜΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΔΙΚΤΥΟ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ & ΉΠΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑ - "ΕΟ.ΜΟΥΣΕ"	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	Ε.Π. «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ,

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟ-ΤΗΣΗΣ
				ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ (ΕΠΑΝΕΚ)»
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΑΡΣΗ ΚΑΤΑΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	«ΠΡΟΒΟΛΗ – ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΡΗΤΗ - ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΗΤΕΙΑΣ (ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ).	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΟΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2027	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
Δ.Κ ΜΕΣΑ ΜΟΥΛΙΑΝΩΝ	ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΗ ΠΛΑΤΩΜΑΤΟΣ Μ. ΜΟΥΛΙΑΝΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2027	ΠΔΕ
Δ.Κ ΕΞΩ ΜΟΥΛΙΑΝΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΦΑΡΑΓΓΙΟΥ ΡΙΧΤΗ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2027	ΣΑΤΑ
Δ.Κ ΕΞΩ ΜΟΥΛΙΑΝΩΝ	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ
Δ.Κ. ΤΟΥΡΛΩΤΗΣ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ Ι.Ν. ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΛΩΤΗ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2027	ΠΔΕ
Δ.Κ ΑΝΑΛΗΨΗΣ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΝΑΛΗΨΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2027	ΣΑΤΑ -ΑΠΕ
Δ.Κ ΑΝΑΛΗΨΗΣ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΝΑΛΗΨΗΣ (Β ΦΑΣΗ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2027	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
Δ.Κ ΜΑΡΩΝΙΑΣ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΠΡΩΗΝ ΚΕΓΕ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗ ΦΑΜΠΡΙΚΑ ΜΑΡΩΝΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	INTERREG
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ				

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΑΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ ΟΤΑ Α' ΚΑΙ Β' ΒΑΘΜΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ		ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΕΙΣΑΡΧΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ,ΟΡΓΑΝΩΣΗ,ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΜΕΠΕΡΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ ΥΠΟΕΡΓΟ 2: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΜΕΠΕΡΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ ΥΠΟΕΡΓΟ 3: ΠΡΟΒΟΛΗ - ΠΡΩΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΜΕΠΕΡΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ ΥΠΟΕΡΓΟ 4: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΜΕΠΕΡΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΚΚΡΕΜΕΙ Η ΠΛΗΡΩΜΗ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ	2014-2020	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΜΕ ΓΓ. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΤΑΣΕΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΒΑΤΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	WIFI4EU	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΘΛΗΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΚΡΗΤΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ 9 ΘΕΣΕΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΔΩΡΕΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΡΓΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΜΕΤΟΧΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΔΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΥΠΟΕΡΓΟ 2: ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΔΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΥΠΟΕΡΓΟ 3: ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ-ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΔΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΔΩΝ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΕΤΡΑΔΟΛΑΚΙΑ-ΣΚΙΝΑΚΑ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΥΠΟΕΡΓΟ 2: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΜΥΡΙΛΙΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΧΩΜΑΤΙΝΗΣ ΟΔΟΥ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΕΙ ΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΌΜΟΡΟ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΗΣ ΛΕΙΒΆΔΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΥΝΟΔΩΝ ΈΡΓΩΝ	ΕΚΚΡΕΜΕΙ Η ΠΛΗΡΩΜΗ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ	2014-2020	ΥΠ. ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΡΣΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ ΟΔΟΥ ΔΙΑΣΎΝΔΕΣΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΑΝΩΓΕΙΑ-ΝΊΔΑΣ ΜΕ ΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΤΟΥ "ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟΎ"	ΕΚΚΡΕΜΕΙ Η ΠΛΗΡΩΜΗ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ	2014-2020	ΥΠ. ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ ΔΙΑΣΎΝΔΕΣΗΣ ΟΡΟΠΕΔΊΟΥ ΝΊΔΑΣ ΜΕ ΣΠΉΛΛΑΙΟ ΙΔΑΊΟΝ ΆΝΤΡΟ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΠ. ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΛΑΚΟΣΚΕΠΟΥΣ ΟΧΕΤΟΥ ΟΜΒΡΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΡΓΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ (ΛΕΙΨΥΔΡΙΑ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΣΤΙΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΟΡΥΞΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΓΕΩΤΡΗΣΗΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΑΚΙ»	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΥΠΟΕΡΓΟ 2: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΚΚΙΝΗΣΕΙ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΥΠΟΕΡΓΟ 3: ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΠΙΒΛΕΨΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΚΚΙΝΗΣΕΙ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΥΠΟΕΡΓΟ 4: ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΥΠΟΕΡΓΟ 5: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΚΚΙΝΗΣΕΙ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΟ ΠΕΡΑΧΩΡΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ / ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΜΕΠΕΡΑΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΑΠΌ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΟΥΣΙΚΟΧΟΡΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2027	ΚΡΗΤΗ 2021-2027
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΉΜΑΝΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	CLLD - LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΠ'ΕΚΤΑΣΗ - ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΡΥΛΙΟΥ	ΥΠΟ ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	2014-2020	CLLD - LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ & ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΆΔΕΙΞΗ - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΗΤΆΤΩΝ	ΥΠΟ ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	2014-2020	CLLD - LEADER

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΈΝΤΥΠΟ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΨΗΛΟΡΕΪΤΗ	ΥΠΟ ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	2014-2020	CLLD - LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΙΔΑΙΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΨΗΛΟΡΕΪΤΗ	ΥΠΟ ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	2014-2020	CLLD - LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΤΟ ΤΑΞΪΔΙ ΞΕΚΙΝΑΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΣΟΥ, ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ - ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΨΗΛΟΡΕΪΤΗ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	CLLD - LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΟΕΡΓΟ 1:ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΟΕΡΓΟ 2: ΣΚΟΥΠΑ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΤΗΛΕΚΑΤΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟΥ (DRONE) ΓΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΦΔΡΕΥΣΗΣ (ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ : ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΙΚΑ ΑΠΟΘΗΚΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ : ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ,ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΑΘΛΗΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΠΕ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΚΡΗΤΗΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ (4) ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΧΑΡΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΙΚΡΟ ΕΚΣΚΑΦΕΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΟΧΗΜΑ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΟΥ ΚΑΛΑΘΟΦΟΡΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΟΦΟΡΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΤΟΥ ΒΟΣΚΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΡΙΗΜΕΡΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΝΩΓΕΙΩΝ-ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΜΗΤΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΛΕΙΨΥΔΡΙΑ 200.000 ΥΠΟΕΡΓΟ 1:ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΓΕΩΤΡΗΣΕΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΛΕΙΨΥΔΡΙΑ 200.000 ΥΠΟΕΡΓΟ 2:ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΔΡΟΜΟΥ ΠΡΟΣ ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΛΕΙΨΥΔΡΙΑ 200.000 ΥΠΟΕΡΓΟ 3:ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΕΤΑΑ ΓΙΑ ΒΡΕΦΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΕΕΤΑΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΕ ΚΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΟΥ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΤΟΥ ΒΟΣΚΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΜΕΛΕΤΗ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΒΑΡΣΑΜΑ ΜΕ ΣΥΝΟΔΑ ΕΡΓΑ ΑΥΤΟΥ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ – ΜΕΛΕΤΗ ΚΤΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΒΑΡΣΑΜΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΜΕΠΕΡΑΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΜΕΛΕΤΗ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΒΑΡΣΑΜΑ ΜΕ ΣΥΝΟΔΑ ΕΡΓΑ ΑΥΤΟΥ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟ 2: ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΒΑΡΣΑΜΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΜΕΠΕΡΑΑ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΜΕΛΕΤΗ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΒΑΡΣΑΜΑ ΜΕ ΣΥΝΟΔΑ ΕΡΓΑ ΑΥΤΟΥ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟ 3: ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΈΚΘΕΣΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΒΑΡΣΑΜΑ.	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΜΕΠΕΡΑΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΪΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΪΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΪΑ ΩΡΪΜΑΝΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΆΞΕΩΝ ΑΤ01	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΪΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΪΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΪΑ ΩΡΪΜΑΝΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΆΞΕΩΝ ΑΤ03	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΪΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΪΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΪΑ ΩΡΪΜΑΝΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΆΞΕΩΝ ΑΤ04	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΪΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΪΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΪΑ ΩΡΪΜΑΝΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΆΞΕΩΝ ΑΤ05	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΆΣΕΙΣ ΑΓΡΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΪΪΑΣ ΔΪΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΪΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	«ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΟΔΩΝ ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ, ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ» ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΚΚΙΝΗΣΕΙ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΪΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΪΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΪΑ ΩΡΪΜΑΝΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΆΞΕΩΝ ΑΤ07	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΑΛ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΚΚΙΝΗΣΕΙ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΪΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΪΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΪΑ ΩΡΪΜΑΝΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΆΞΕΩΝ ΑΤ08	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΪΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΪΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΪΑ ΩΡΪΜΑΝΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΆΞΕΩΝ ΑΤ10	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΪΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΪΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΥ ΠΡΟΣΥΣΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΚΤΗΡΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΟΔΗΓΪΕΣ ΤΟΥ ΟΑΣΠ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΩΡΪΜΑΝΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΑΤ12	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΣΤΕΡΟΣΧΟΛΕΪΟ: ΤΟ ΣΧΟΛΕΪΟ ΤΩΝ ΑΣΤΕΡΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΩΡΪΜΑΝΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΑΤ14	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΟ ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	2014-2020	ΕΣΠΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΧΙΟΝΔΡΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΕ ΟΡΕΙΝΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ - 1ο ΥΠΟΕΡΓΟ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΜ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΟΧΕ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	«ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΦΘΟΡΩΝ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΩΝ» ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ - ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ GIS ΚΑΙ CAD ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΌ ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ "450 ΠΡΟΜ. ΥΛΙΚΩΝ ΓΙΑ ΑΠΟΚΑΤ. ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ-ΟΜΒΡΙΩΝ ΘΕΟΜ. ΟΚΤ-ΝΟΕ20"	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟ-ΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ "451 ΧΩΜΑΤΟΥΡΓ. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤ. ΤΗΣ ΔΗΜ. & ΑΓΡΟΤ. ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΘΕΟΜ. ΟΚΤ-ΝΟΕ20"	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ 452 ΤΣΙΜΕΝΤΟΣΤΡΩΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ & ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΡΟΜΩΝ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΙΘΟΚΤΙΣΤΩΝ ΠΡΑΝΩΝ ΘΕΟΜ. ΟΚΤ-ΝΟΕ20	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ 453 ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΘΟΡΩΝ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΩΝ ΘΕΟΜ. ΟΚΤ-ΝΟΕ20	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ /ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ-ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ-ΟΜΒΡΙΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΘΕΟΜ. ΟΚΤ-ΝΟΕ20	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΤΕΓΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΟΜΒΡΟΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΝΤΟΝΕΣ ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ 9ΗΣ ΚΑΙ 10ΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2020 ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΠ. ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ (ΕΕΛ) ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ (ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ - ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΕΚΡΩΝ) ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ"	ΣΥΜΒΑΣΗ-ΟΧΠΡΙΝ ΤΟ ΤΠΔ	2014-2020	ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟ-ΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΜΕ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΕΧΕΙ ΑΝΑΛΑΒΕΙ Η ΜΟΔ	2014-2020	ΜΟΔ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΔΕ 2021)
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΧΕΔΙΑ ΦΟΡΤΙΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ (Σ.Φ.Η.Ο.)	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΧΩΡΩΝ – Ε.Σ.Ε.Κ.Κ. ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΔΥΠΕ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΡΚΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΤΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ "ΣΤΑΥΡΑΚΕΙΟΥ" ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΣΕΙΣΜΟ ΤΗΣ 27ΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΠΑΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ "ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ Α'ΚΑΙ Β'ΒΑΘΜΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΡΕΑΤΙΩΝ ΑΠΟ ΦΕΡΤΑ ΥΛΙΚΑ ΣΤΟ ΑΓΡΟΤΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ "ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ Α'ΚΑΙ Β'ΒΑΘΜΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ" ΤΠΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ»	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟ-ΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΣΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ "ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ Α'ΚΑΙ Β'ΒΑΘΜΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ" ΤΠΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ-ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ-ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΤΑ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΕΠ "ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ"- ΕΣΠΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΙΟΥ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ 45.000-ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΟΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΑΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΑΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΑΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ Φ/Β ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΕΡΟΥ (ΤΑΧΥΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΟ) ΚΑΙ ΤΑ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΓΕΩΤΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΕΙΣΑΡΧΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΕΡΑΧΩΡΙ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ VIDEO ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ 360 ΣΕ ΣΗΜΕΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟΥ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΜΕΤΑΦΟΡΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΛΟΓΩ ΣΕΙΣΜΟΥ ΤΗΝ 27.9.2021	ΥΠΟ ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΚΑΛΥΨΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΠΕΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΕΠ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗΣ ΚΤΙΡΙΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΕΠ	ΥΠΟ ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΓΡΟΤΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΟΡΥΞΗ ΝΕΑΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΓΕΩΤΡΗΣΗΣ ΣΕ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΧΑΛΥΒΔΙΝΩΝ ΣΩΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΤΡΟΣΩΛΗΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΤΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟ-ΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΙΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΟ ΚΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΚΟΜΜ-ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ ΟΤΑ	ΥΠΟ ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	2014-2020	ΑΚΟΜΜ/ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΕΡΑΧΩΡΙ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ "ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΛΕΙΨΥΔΡΙΑΣ"»	ΥΠΟ ΣΥΜΒΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΛΕΙΟΔΟΣΙΑ ΓΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΦΟΡΤΙΣΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΕΡΑΧΩΡΙ (ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΠΛΑΚΟΣΚΕΠΗ)	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	492 ΓΕΩΡΑΝΤΑΡ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΥΠΕΣ-ΛΥΨΕΙΔΡΙΑ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΕΑΚ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΚΚΙΝΗΣΕΙ	2014-2020	
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	Ο ΤΟΠΟΣ ΤΟΥ ΒΟΣΚΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΟΣΑΠΥ/-ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΟΣΑΠΥ/-ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟΥ ΣΕ ΧΩΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΟΣΑΠΥ/-ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΣΕΙΣΑΡΧΩΝ - 2Ο ΥΠΟΕΡΓΟ: ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΟΣΑΠΥ/-ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΕΣΠΑ 2007-2013
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΣΗΜΑΝΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΚΚΡΕΜΕΙ Η ΠΛΗΡΩΜΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ - ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΡΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ - ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΗΤΑΤΩΝ ΤΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΤΩΝ ΞΕΡΟΛΙΘΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΙΔΑΙΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΞΕΚΙΝΑΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΣΟΥ. ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ. - ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ	ΣΥΜΒΑΣΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΔΙΗΜΕΡΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ (26 & 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2010) ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΟ ΝΙΚΟ ΞΥΛΟΥΡΗ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	1Ο ΔΙΗΜΕΡΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΩΓΕΙΑ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ & ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΗΤΑΤΩΝ ΤΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΤΩΝ ΞΕΡΟΛΙΘΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ - ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΡΥΛΙΟΥ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Ψ.Δ.Κ. ΑΝΩΓΕΙΩΝ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΟΥ Α.Κ.Ο.Μ.Μ.- ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε .Ο.Τ.Α.	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ				
Δ.Κ. ΑΛΟΪΔΩΝ	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΣΤΙΣ ΑΛΟΙΔΕΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ LEADER
Δ.Κ. ΑΓΓΕΛΙΑΝΩΝ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΚΕΠΑΣΤΡΟΥ ΣΤΗ ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΑΓΓΕΛΙΑΝΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ LEADER
Δ.Κ. ΑΛΦΑ	ΣΤΕΓΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΛΦΑΣ "ΜΑΡΚΟΣ ΚΑΦΑΤΟΣ"	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Δ.Κ. ΠΑΝΟΡΜΟΥ	ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΠΑΝΟΡΜΟ ΦΑΝΑΡΙ ΣΕ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΧΩΡΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ LEADER

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ "ΤΑΛΛΙΑ" ΔΗΜΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ LEADER
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ				
Δ.Ε. ΚΟΥΡΗΤΩΝ	ΑΝΑΠΑΛΑΙΩΣΗ ΠΑΛΑΙΩΝ ΒΡΥΣΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2007-2013	ΠΑΑ LEADER
Δ.Κ. ΚΟΥΡΟΥΤΩΝ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΕΚΘΕΤΗΡΙΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ Μ.ΝΟΥΚΑΚΗ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Δ.Ε. ΚΟΥΡΗΤΩΝ	ΑΝΑΠΑΛΑΙΩΣΗ ΕΠΤΑ ΠΑΛΑΙΩΝ ΒΡΥΣΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΣΥΒΡΙΤΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΟΥΡΗΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020	ΠΑΑ LEADER
Δ.Ε. ΣΥΒΡΙΤΟΥ, ΚΟΥΡΗΤΩΝ	ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΞΥΛΙΝΩΝ ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΩΝ Δ.Ε. ΣΥΒΡΙΤΟΥ ΚΑΙ ΚΟΥΡΗΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΡΙΟΥ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2027	ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ 2021-2025
Δ.Ε. ΣΥΒΡΙΤΟΥ, ΚΟΥΡΗΤΩΝ	ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΞΥΛΙΝΩΝ ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΩΝ ΣΤΑ ΦΑΡΑΓΓΙΑ ΑΓΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΠΑΤΣΟΥ ΚΑΙ ΠΛΑΤΑΝΙΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΣΑΕΠ
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ				
Δ.Κ ΒΑΦΕ, ΕΜΠΡΟΣΝΕΡΟΥ, ΦΡΕ, ΜΕΛΙΔΟΝΙ, ΠΕΜΟΝΙΑ, ΤΖΙΤΖΙΦΕ	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ, ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2022	Π.Δ.Ε
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ				
Δ.Κ. ΘΕΡΙΣΟΥ, ΔΡΑΚΟΝΑΣ, ΚΑΠΜΩΝ	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ, ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2021-2022	Π.Δ.Ε
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ				
Δ.Κ ΧΩΡΑΣ ΣΦΑΚΙΩΝ, ΑΓΙΑΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ, ΑΝΩΠΟΛΕΩΣ, ΑΣΚΥΦΟΥ, ΙΜΠΡΟΥ	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ, ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2022	Π.Δ.Ε

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ/ ΕΝΟΤΗΤΑ /ΔΗΜΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΑΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ				
Δ.Ε. ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΣΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΦΑΡΑΓΓΙΟΥ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
Δ.Ε. ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ ΣΤΟ ΦΑΡΑΓΓΙ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ Δ.Ε. ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
Δ.Ε. ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΤΙΣΜΑΤΟΣ ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥ ΦΑΡΑΓΓΙΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ, Δ.Ε. ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΕΛΙΝΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ
Δ.Κ. ΣΟΥΓΙΑΣ	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ, ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2021-2022	Π.Δ.Ε
ΕΡΓΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ				
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ "ΝΗΣΙΑ -ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ, SMART TOUR"	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ INTERREG
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΣΤΗΡΙΞΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΑΣ & ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ	2014-2020	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΥΠΑΙΘΡΟΥ ΚΡΗΤΗΣ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020 & 2021-2027	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΔΙΚΤΥΟ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ - ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ "ΚΡΗΤΙΚΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ"	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020 & 2021-2027	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020 & 2021-2027	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΑΝΑΔΕΙΞΗ, ΔΙΑΣΩΣΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΙΚΡΟΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	2014-2020 & 2021-2027	ΠΔΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

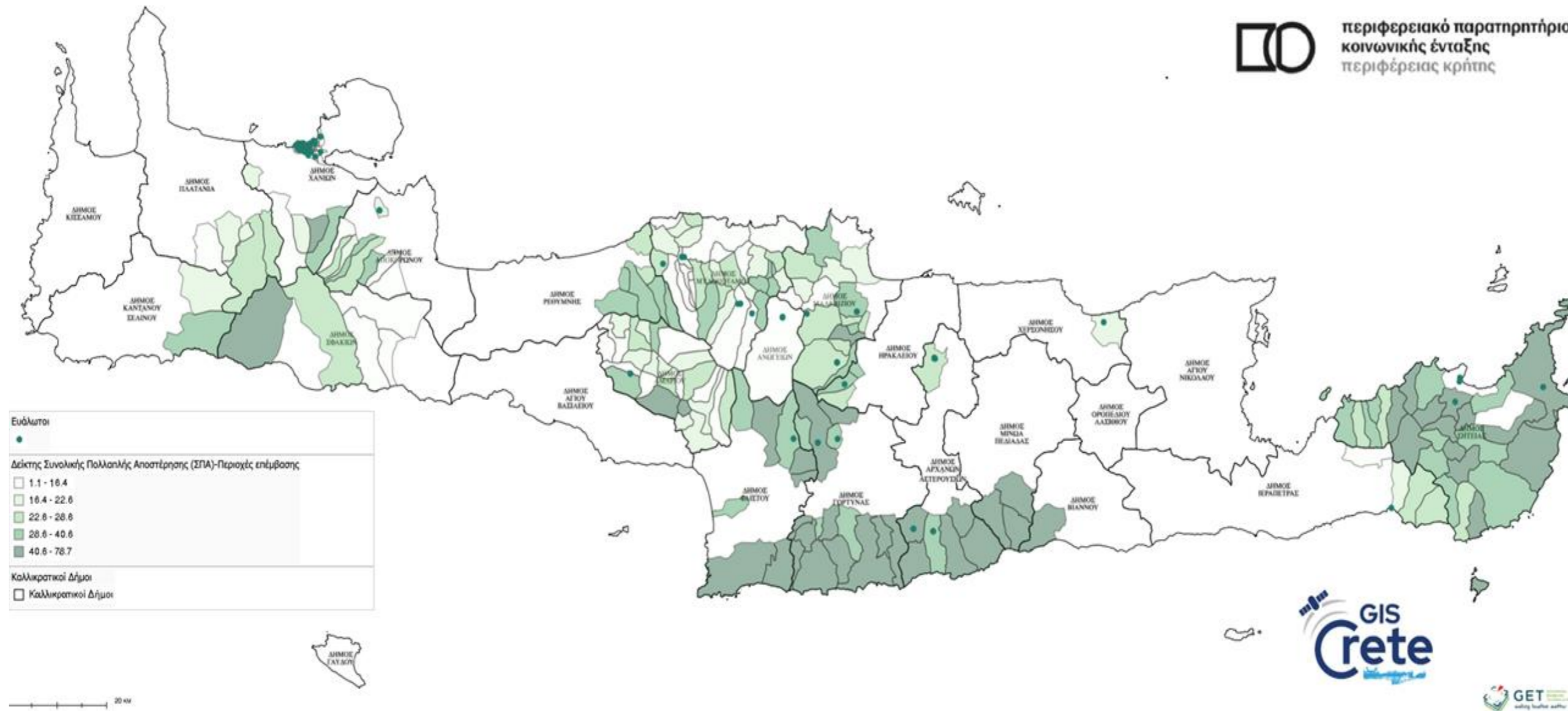
ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

II. ΧΑΡΤΕΣ

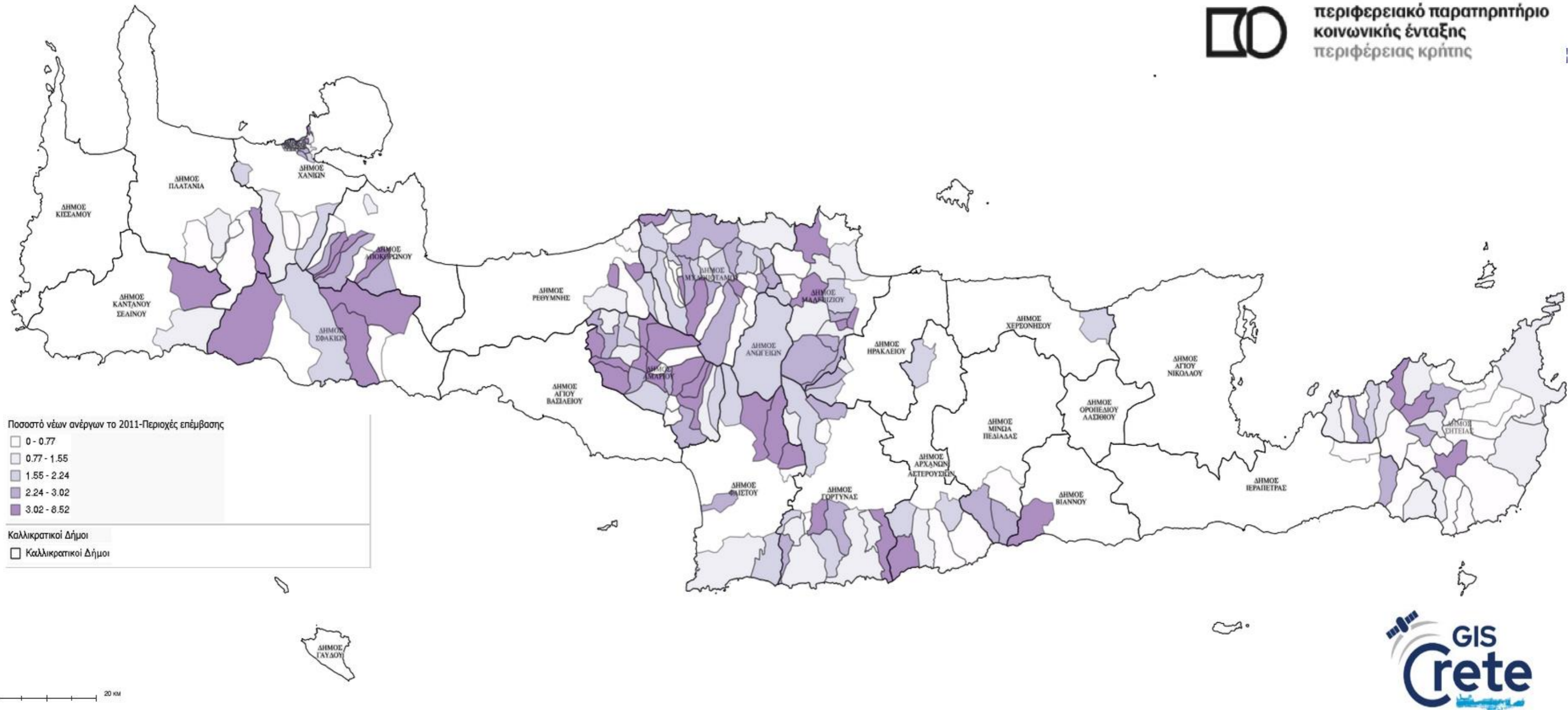
Χάρτης: Ευάλωτες ομάδες πληθυσμού και δείκτης πολλαπλής αποστέρησης

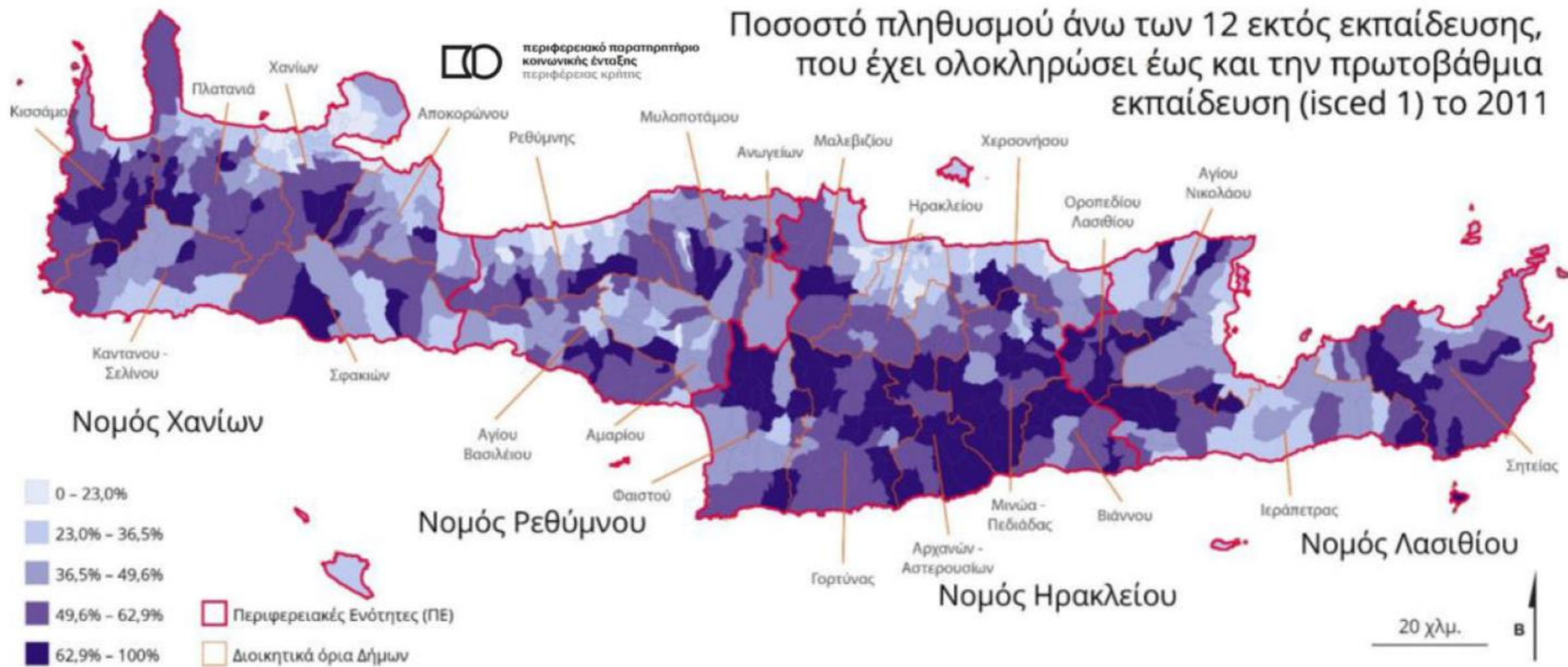
Χάρτης: Ποσοστό νέων ανέργων 2011

περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης

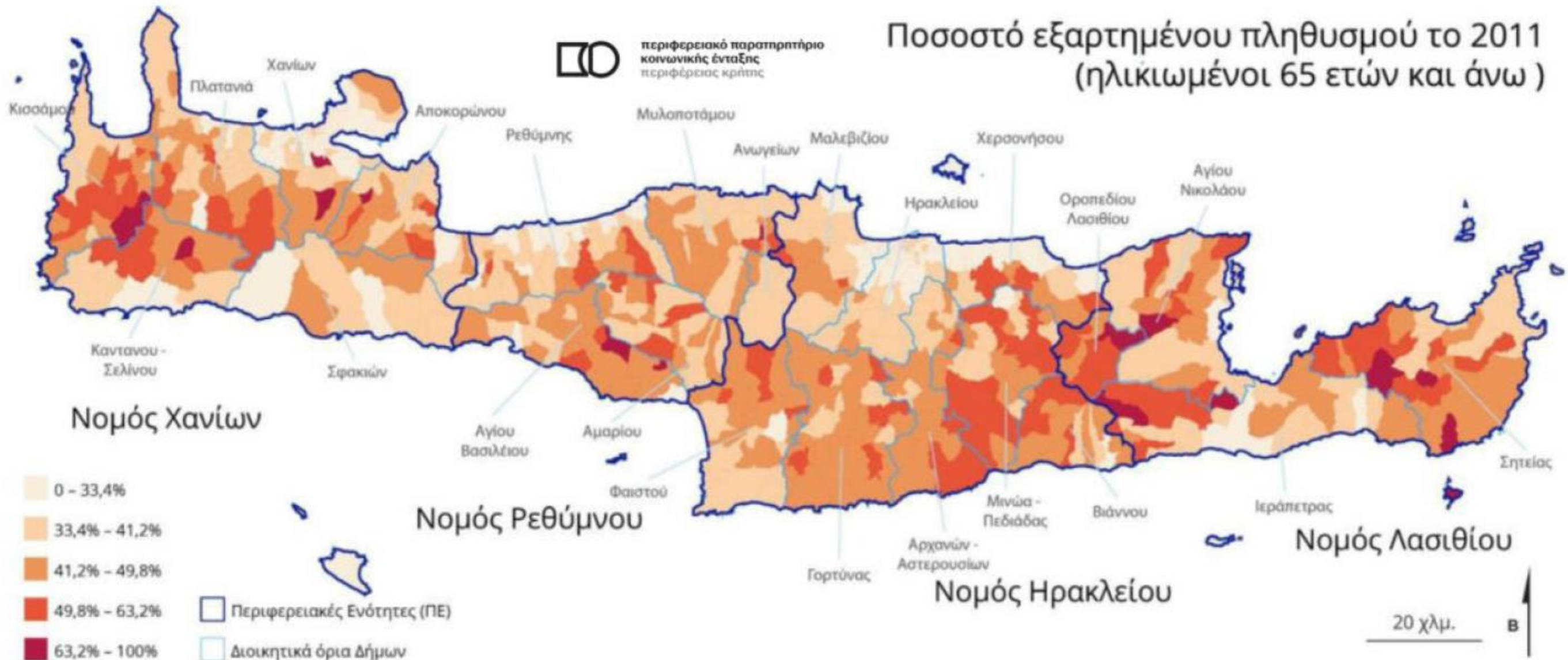

Κατανομή πληθυσμού άνω των 12 εκτός εκπαίδευσης με πρωτοβάθμια (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης, «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλεία-Χαρτογράφηση)», Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Οκτ. 2021.

Κατανομή εξαρτημένου ηλικιωμένου πληθυσμού στην ΠΕ Κρήτης (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης, «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλεία-Χαρτογράφηση)», Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Οκτ. 2021.

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

III. ΜΙΝΩΙΚΑ ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

1. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Κνωσού²

Το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο της Κνωσού, είναι το μεγαλύτερο μεταξύ όλων των Ανακτόρων της Κρήτης – έκτασης περίπου 22.000 τ.μ. – καθώς και εκείνο με τη μεγαλύτερη χρονική διάρκεια (1900-1350). Χωροθετείται στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου στον λόφο Κεφάλα, δυτικά του ποταμού Καίρατου, και καλύπτει μία περιοχή περίπου 20.000 τ.μ. Αρχικά, ανασκάφηκε από τον Μίνωα Καλοκαιρινό το 1878 και εξερευνήθηκε περαιτέρω από τον Sir Άρθουρ Έβανς στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Εξακολουθεί να ερευνάται από τη βρετανική αρχαιολογική σχολή.

Ιδρύθηκε περίπου το 200 π.Χ. και - μετά από πολλές καταστροφές- ανοικοδομήθηκε στην ίδια θέση και άκμασε κατά τη νεοανακτορική περίοδο. Κατά τη μετανακτορική περίοδο συνέχισε να λειτουργεί ως διοικητικό κέντρο, ενώ τα άλλα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα, εκτός από την Κυδωνία, εγκαταλείφθηκαν.

Το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο της Κνωσού αναπτύχθηκε γύρω από την κεντρική αυλή και περιλάμβανε: πτέρυγες, πολυώροφα κτίρια, πολυάριθμα δωμάτια, μνημειακές κατασκευές, δίκτυα αποχέτευσης και λυμάτων και εισήγαγε μία ποικιλία οικοδομικών τεχνικών και υλικών που συνδυάζουν την πέτρινη τοιχοποιία, τον σοβά από μπάζα και το ξύλο. Διαθέτει επίσης όλα τα μινωικά χαρακτηριστικά, όπως: δεξαμενές καθαρμών (lustral basins), μινωικές αίθουσες, φωταγωγούς και πολύθυρα, καθώς και πλακόστρωτες αυλές, οδοντωτές μνημειακές προσόψεις και θεατρικούς χώρους. Τα περίτεχνα δάπεδα, στρωμένα με πλάκες σχιστόλιθου, με τα διάκενά τους γεμισμένα με γύψο βαμμένο με κόκκινο χρώμα, η εκτεταμένη χρήση ξυλείας, οι γυψοσανίδες που χρησιμοποιούνταν ως αναθηματικές πλάκες, οι μνημειακές σκάλες, οι βάσεις των κιόνων, κ.λπ., καθώς και οι εκτεταμένες και περίτεχνες τοιχογραφίες, είναι επίσης μερικά από τα διακριτικά αρχαιολογικά χαρακτηριστικά που μαρτυρούνται συχνά στα μινωικά ανάκτορα.

Τη δυτική πτέρυγα του παλατιού καταλάμβαναν επίσημα δωμάτια που αφορούσαν διοικητικές και θρησκευτικές δραστηριότητες, πιθανότατα οργανωμένες σε δύο ορόφους. Στο σημείο αυτό, βρέθηκαν εκατοντάδες πινακίδες της Γραμμικής Β που απεικόνιζαν τροχοφόρα άρματα και άλογα, πολύτιμα σκεύη, προσφορές σε ιερά και θεότητες, μεμονωμένα τεχνουργήματα καθώς και καταγραφές αρωματικών φυτών και γεωργικών προϊόντων από διάφορες περιοχές του νησιού. Ο ψηλότερος όροφος, γνωστός ως Piano Nobile, ανακατασκευάστηκε από τον Έβανς και αποτελούνταν από έναν αριθμό ευρύχωρων αιθουσών που έβλεπαν προς τα κάτω, στη δυτική αυλή.

Η κεντρική αυλή στην Κνωσό, είναι η μεγαλύτερη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων και αποτέλεσε τον πυρήνα του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού που διαθέτει πτέρυγες από όλες τις πλευρές. Λειτουργήσε ως σήμα κατατεθέν του Ανακτορικού Κέντρου, στην οποία λάμβαναν χώρα πλήθος δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων αθλητικών γεγονότων, όπως τα ταυροκαθάψια και τελετουργίες, όπως μαρτυρούν οι τοιχογραφίες που απεικονίζουν τελετουργικές πομπές.

Η ανατολική πτέρυγα του Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου της Κνωσού περιλάμβανε κυρίως εργαστήρια και χώρους μεταποίησης στα βόρεια, και βασιλικά διαμερίσματα στα νότια. Ήταν

²Minoan Palatial Centres, Nomination for Inscription on the UNESCO World Heritage List, Hellenic Republic – Ministry of Culture, Αθήνα 2024.

κτισμένη σε τέσσερα επίπεδα και η κατασκευή της απαιτούσε σημαντικές χωματοουργικές εργασίες προκειμένου να διαμορφωθεί κατάλληλα στην ανατολική πλευρά του λόφου.

Η βορειοανατολική, βιομηχανική περιοχή, περιλάμβανε πολυώροφα εργαστήρια και αποθηκευτικές εγκαταστάσεις. Στη βόρεια πτέρυγα του Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου που συνδέονταν με την κεντρική αυλή χωροθετούνταν το τελωνείο που λειτουργούσε ως περιοχή ελέγχου των εμπορευμάτων που έφταναν στο παλάτι από τις βόρειες ακτές της Κρήτης και αποθήκες. Στη βορειοδυτική πλευρά του ανακτορικού κέντρου, δίπλα από τη βόρεια είσοδο, βρίσκεται η δεξαμενή των καθαρμών που λειτουργούσε - μεταξύ άλλων - ως χώρος τελετουργίας για τους επισκέπτες, πριν εισέλθουν σε αυτό.

Πλήθος σημαντικών μνημείων έχουν ανασκαφεί στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού και έξω από το ίδιο το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο. Μεταξύ αυτών, περιλαμβάνονται πλούσια σπίτια ιδιωτών και βασιλικοί τάφοι με κινητά ευρήματα που καλύπτουν ολόκληρη την ιστορία της Κνωσού.

Στα 230 περίπου μέτρα βορειοδυτικά του Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου, βρίσκεται το «Μικρό Ανάκτορο» με το οποίο συνδεόταν μέσω του λεγόμενου «Βασιλικού Δρόμου». Βορειοανατολικά από το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο της Κνωσού, χωροθετείται η «Βασιλική Έπαυλη», ένα από τα πιο κομψά και πολυτελή κτίρια της νεοανακτορικής περιόδου. Στα νότια του Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου κατασκευάστηκε το Καραβάν Σεράι (ονομασία που δόθηκε από τον Έβανς), συγκρότημα οικοδομημάτων όπου ταξιδιώτες από το νότο προς την Κνωσό μπορούσαν να ξεκουραστούν, να πλυθούν και να φάνε.

Το πιο ογκώδες τεχνικό έργο της Μινωικής Κρήτης που έχει ανακαλυφθεί μέχρι σήμερα, είναι η Μινωική Οδογέφυρα, που αποτελείται από τέσσερις κίονες κατασκευασμένους από ασβεστόλιθο. Τέλος, το ιερατείο βρίσκεται στη νοτιοανατολική πλαγιά του επιπέδου του σύγχρονου δρόμου και κατασκευάστηκε στη νεοανακτορική περίοδο.

2. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Φαιστού³

Το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο της Φαιστού είναι ένα από τα μεγαλύτερα στην Κρήτη και χωροθετείται στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου. Ήρθε στο φως κατά τη διάρκεια των ανασκαφών που πραγματοποιήθηκαν από τον Ιταλό αρχαιολόγο F.Halbherr τις τελευταίες δύο δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα, ενώ η ιταλική αρχαιολογική σχολή συνεχίζει τις έρευνες στην περιοχή και σήμερα.

Κατά τη μινωική περίοδο, η Φαιστός ήταν το κέντρο ελέγχου της νότιας ακτής της Κρήτης και αναφέρεται από τον Όμηρο ως το βασίλειο του αδελφού του Μίνωα Ραδάμανθου, γιου του Δία και της Ευρώπης, ο οποίος έλαβε μέρος στον Τρωικό Αγώνα και αργότερα έγινε ένας από τους τρεις κριτές των νεκρών στον Άδη. Το ανάκτορο χτίστηκε αρχικά το 1900 π.Χ., στο δυτικό άκρο της Μεσσαράς, της μεγαλύτερης πεδιάδας της Κρήτης. Στον μεταγενέστερο ελληνικό κόσμο, η Φαιστός ήταν γνωστή ως το σπίτι του μεγάλου σοφού Επιμενίδα.

Το πρώτο Ανάκτορο χτίστηκε κατά την πρωτοανακτορική περίοδο (1900 π.Χ.), κάλυπτε έκταση περίπου 8.000 τετραγωνικών μέτρων και εκτεινόταν στις τρεις βαθμιδωτές αναβαθμίδες του λόφου. Καταστράφηκε από σεισμό γύρω στο 1700 π.Χ. Στα ερείπια του παλιού ανακτόρου,

³ Ο.π.

κατασκευάστηκε το νέο ανάκτορο, το οποίο επιβίωσε μέχρι το 1450 π.Χ., οπότε καταστράφηκε και δεν ξαναχτίστηκε ποτέ.

Το πρώτο παλάτι της Φαιστού, σήμερα είναι το καλύτερα διατηρημένο από τα πρωτοανακτορικά Μινωικά Κέντρα. Σε αρκετές περιοχές, οι τοίχοι διατηρούνται σε ύψος έως και 6 μέτρα, παρέχοντας ανεκτίμητα στοιχεία για τον ανώτερο όροφο και τις τεχνικές δόμησης που εφαρμόστηκαν. Λόγω του ανώμαλου γεωλογικού εδάφους, προηγήθηκαν εκτεταμένες εργασίες πριν από την κατασκευή του Ανακτορικού Κέντρου, προκειμένου να απομακρυνθούν τεράστιοι όγκοι χώματος από το λόφο. Ένα τέτοιο έργο δείχνει ότι η κοινότητα που συμμετείχε είχε ήδη αναπτύξει δεξιότητες και ικανότητες για να αναλάβει ένα τόσο απαιτητικό εγχείρημα. Μια μεγάλη μινωική πόλη απλωνόταν γύρω του με τις τοποθεσίες της Χαλάρας και της Αγίας Φωτεινής στα ανατολικά και βορειοανατολικά αντίστοιχα να είναι από τις σημαντικότερες συνοικίες.

Μετά την καταστροφή του πρώτου Ανακτορικού Κέντρου από σεισμό το 1700 π.Χ. περίπου, ένα νέο οικοδομικό πρόγραμμα ξεκίνησε τη νεοανακτορική περίοδο (MM III) και ολοκληρώθηκε την μετανακτορική. Το νέο ανάκτορο, αν και μικρότερο σε διαστάσεις (κάλυπτε μια έκταση περίπου 7.000 τ.μ.), ήταν πιο μνημειώδες. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, το ανάκτορο συνδέθηκε με τη βασιλική έπαυλη στην Αγία Τριάδα (1640/1600 π.Χ.) που βρισκόταν στο δυτικό άκρο της κορυφογραμμής, η οποία λειτουργούσε ως διοικητικό και λατρευτικό κέντρο για τη δυτική Μεσσαρά, όπως τεκμηριώνεται από το πιο πλούσιο νεοανακτορικό αρχείο πινακίδων και σφραγίδων της Γραμμικής Α που βρέθηκε εκεί.

Το νέο Ανάκτορο μοιράζεται κοινά αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά με τα άλλα Ανακτορικά Κέντρα εκείνης της περιόδου: μια κεντρική αυλή που περιβάλλεται από πτέρυγες με διακριτές λειτουργίες, ένα περίτεχνο κτιριακό συγκρότημα που καλύπτει μια μεγάλη έκταση, μια δυτική αυλή, μια μνημειώδη δυτική είσοδος με σκάλα και πρόσοψη που φέρει εγκοπές και προεξοχές, πολυτελείς αίθουσες κατοικιών και υποδοχής που επικοινωνούν με το κτίριο, στοές και φωταγωγούς και πολύθυρα, διάφορα δωμάτια που σχετίζονται με τη μινωική ανακτορική αρχιτεκτονική, όπως δεξαμενές καθαρμών, βασιλικές κατοικίες, αποθήκες και εργαστήρια- μεγάλες σκάλες που οδηγούν στον ανώτερο όροφο ή ορόφους, κ.λπ.

Η άνω δυτική αυλή, κτίστηκε στην ψηλότερη ταραύσα της δυτικής πτέρυγας κατά τη διάρκεια της πρωτοανακτορικής περιόδου και συνέχισε να χρησιμοποιείται κατά τη νεοανακτορική. Δεκαεπτά κουλότρες που αποκαλύφθηκαν στο δυτικό άκρο της αυλής ερμηνεύονται είτε ως τομές για την τοποθέτηση βάσεων λίθινων κιόνων, είτε ως τα ίχνη βιομηχανικών δραστηριοτήτων που έλαβαν χώρα σε αυτή την περιοχή. Στα δυτικά και νότια της δυτικής αυλής, αποκαλύφθηκαν οικοδομικά λείψανα που συμπεριλάμβαναν εργαστήρια και σπίτια που χρονολογούνται από την πρωτοανακτορική περίοδο. Στη βορειοδυτική πλευρά της αυλής χωροθετείται ο δυτικός προμαχώνας και η δεξαμενή των καθαρμών.

3. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Μαλίων⁴

Το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο των Μαλίων χωροθετείται στη βόρεια ακτή της Κρήτης, στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου. Είναι το 3^ο μεγαλύτερο μινωικό ανάκτορο και ήταν – σύμφωνα με την παράδοση – η έδρα του Σαρπηδόνα, του μικρότερου αδερφού του Μίνωα. Οι πρώτες ανασκαφές πραγματοποιήθηκαν στις αρχές του 20^{ου} αιώνα από τον αρχαιολόγο

⁴ Ο.π.

Ιωσήφ Χατζιδάκη, αλλά η συστηματική ανασκαφή τόσο του ίδιου του παλατιού όσο και της μινωικής πόλης συνεχίστηκε από τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή.

Κτίστηκε αρχικά περίπου μεταξύ 2000- 1900 π.Χ. Καταστράφηκε στο τέλος της πρωτοανακτορικής περιόδου (1700 π.Χ.) και ξανακτίστηκε περίπου το 1650 π.Χ. στην ίδια πλευρά, ακολουθώντας τη βασική μορφή του παλιού Ανακτορικού Κέντρου. Είχε μια πολύ καλά μελετημένη χωροταξική οργάνωση. Η κεντρική αυλή, χαρακτηριστικό της ανακτορικής αρχιτεκτονικής, καλύπτει περίπου 1.090 τ.μ. της κάτοψης του ισογείου. Το ανακτορικό συγκρότημα περιλαμβάνει επίσης δύο άλλες αυλές στα βόρεια και βορειοδυτικά.

Το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο των Μαλίων καλύπτει μία περιοχή περίπου 7.500 τ.μ., και η διαρρύθμισή του είναι παρόμοια με αυτή του Ανακτορικού Κέντρου της Κνωσού. Διάφορες συνοικίες και μεμονωμένα αρχοντικά της πόλης έχουν ανασκαφεί. Παράλληλα, οι σωζόμενες λιμενικές εγκαταστάσεις στην ακτή δείχνουν ότι το ανάκτορο των Μαλίων ήταν πύλη προς το Αιγαίο Πέλαγος κατά τη Μινωική περίοδο.

Η διώροφη δυτική πτέρυγα, ήταν το μεγαλύτερο και σημαντικότερο τμήμα του παλατιού, που περιλάμβανε χώρους θρησκευτικού χαρακτήρα, αίθουσες υποδοχής και δωμάτια για δημόσιες τελετές, κομψά ιδιωτικά διαμερίσματα και εκτεταμένες αποθήκες. Η Λότζια, ένας εντυπωσιακός υπερυψωμένος χώρος που βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της δυτικής πτέρυγας, θεωρείται από τις πιο εξέχουσες «μονάδες» της που βλέπει απευθείας στην κεντρική αυλή. Στα δυτικά της Λότζια βρίσκεται η δεξαμενή των καθαρμών και ένα δωμάτιο που ίσως στέγαζε συγκεντρώσεις ιερέων ή χρησιμοποιούνταν για την εναπόθεση λατρευτικών αντικειμένων. Οι δυτικές αποθήκες ήταν ο κύριος αποθηκευτικός χώρος του ανακτόρου που αποτελούνταν από μακρόστενα δωμάτια διατεταγμένα σε σειρές και προσβάσιμα στο ένα άκρο, από έναν στενό, μακρύ διάδρομο.

Η κεντρική αυλή του Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου των Μαλίων, χρονολογείται την προανακτορική περίοδο και είναι η δεύτερη μεγαλύτερη κεντρική αυλή μετά από εκείνη της Κνωσού. Συνδέεται άμεσα με τις κύριες εισόδους του ανακτόρου στα νότια και νοτιοανατολικά και στα βόρεια και ανατολικά πλαισιώνεται από δύο στοές.

Την ανατολική πτέρυγα, καταλάμβαναν σχεδόν εξ ολοκλήρου αποθήκες υγρών υλικών, με μεγάλα πιθάρια. Οι ανατολικές αποθήκες θεωρούνται μοναδικές, καθώς δεν έχουν βρεθεί παρόμοια χαρακτηριστικά σε άλλα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα. Οκτώ κυκλικοί λάκκοι, γνωστοί και ως «Κουλούρες» έχουν εντοπιστεί στη νοτιοδυτική γωνία Ανακτορικού Κέντρου στα Μάλια. Αυτές οι κατασκευές έχουν εντοπιστεί και στη Κνωσό και τη Φαιστό αλλά σε μικρότερο μέγεθος και πιστεύεται ότι ήταν σιταποθήκες.

Στα νοτιοανατολικά της βόρειας αυλής, υπάρχει μια σειρά δωματίων με παχιά τοιχώματα χτισμένα από ογκώδεις πέτρες σε σχεδόν κυκλαδίτικη τοιχοποιία, αρκετά διαφορετική από όλες τις άλλες κατασκευές του ανακτορικού συγκροτήματος. Μεταξύ των πιο εντυπωσιακών κτισμάτων εντός της Βόρειας Πτέρυγας, είναι η λεγόμενη Υποστυλοειδής Αίθουσα, το μεγαλύτερο δωμάτιο του Ανακτορικού Κέντρου των Μαλίων. Τα κύρια χαρακτηριστικά της είναι οι δύο σειρές τριών κίωνων. Ανασκαφικά στοιχεία υποδηλώνουν ότι υπήρχε μια παρόμοια διαρρυθμισμένη αίθουσα στον όροφο από πάνω που ερμηνεύεται ως τραπεζαρία αντίστοιχη με την αίθουσα του βόρειου πυλώνα στην Κνωσό.

Η μινωική πόλη των Μαλίων εκτεινόταν γύρω από το ανάκτορο. Από τις συνοικίες και τις μεμονωμένες κατοικίες που έχουν ανασκαφεί μέχρι σήμερα, αρκετές από αυτές παρέχουν μια

καλύτερη εικόνα μιας πρωτοανακτορικής μινωικής πόλης από οποιοδήποτε άλλο ανακτορικό κέντρο, λόγω της καλής κατάστασης διατήρησής τους. Τα κτίρια Α και Β διατηρούν μερικές από τις σημαντικότερες πρώιμες μαρτυρίες για τη μινωική ανακτορική και οικιστική αρχιτεκτονική, όπως το πολύθυρο και η δεξαμενή των καθαρμών, που εμφανίζονται για πρώτη φορά σε αυτά τα κτίρια. Σε μεταγενέστερες περιόδους, πραγματοποιήθηκαν κάποιες αλλαγές.

Το παλάτι, καταστράφηκε ολοκληρωτικά περίπου το 1450 π.Χ., ενώ υπήρξε μία σύντομη περίοδος επανακατοίκησης τον 14^ο έως 13^ο αι. π.Χ.

4. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Ζάκρου⁵

Η Ζάκρος βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου, πάνω σε έναν φυσικό κόλπο. Το 1961 ο Έλληνας αρχαιολόγος Ν. Πλάτων, ξεκίνησε την αρχαιολογική ανασκαφή του χώρου, φέρνοντας στο φως ένα ανάκτορο με εντυπωσιακά ευρήματα, το οποίο είχε παραμείνει ανεξερεύνητο.

Το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο της Ζάκρου, καλύπτει μία περιοχή έκτασης περίπου 3.500 τ.μ. και ιδρύθηκε τη νεοανακτορική περίοδο περίπου το 1500 π.Χ. Η πλειονότητα των λειψάνων που είναι ορατά σήμερα ανήκει στη δεύτερη φάση της κατασκευής του που χρονολογείται στη νεοανακτορική περίοδο. Είναι το 4^ο μεγαλύτερο Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο και μοιάζει πολύ όσον αφορά στον αρχιτεκτονικό του σχεδιασμό με τα υπόλοιπα Ανακτορικά Κέντρα, ιδίως με την Κνωσό. Όπως όλα τα μέχρι σήμερα γνωστά Ανάκτορα, αποτελείται από τέσσερις πτέρυγες, γύρω από μία ορθογώνια κεντρική αυλή. Οι πτέρυγες δυτικά και ανατολικά, φιλοξενούσαν θρησκευτικές, κοινωνικές και διοικητικές δραστηριότητες, ενώ οι πτέρυγες βόρεια και νότια περιλάμβαναν κυρίως εργαστήρια τεχνιτών, χώρους αποθήκευσης και μαγειρέματος, καθώς και βοηθητικά δωμάτια των βασιλικών διαμερισμάτων. Η κύρια είσοδος του Ανακτορικού Κέντρου βρίσκεται στη βορειοανατολική πλευρά, όπου καταλήγει ο μακρύς λιθόστρωτος δρόμος, γνωστός ως «δρόμος του λιμανιού» που συνέδεε το παλάτι με το λιμάνι. Γύρω από το Ανάκτορο, επεκτάθηκε η πόλη που αναπτύχθηκε σε δύο λόφους. Περίπου τριάντα πέντε κτίρια που ανασκάφηκαν θεωρούνται ως παραρτήματα του παλατιού.

Η κεντρική αυλή, αρκετά μικρότερη από αυτή της Κνωσού, καλύπτει μία έκταση περίπου 370 τ.μ. και αποτελεί το κέντρο της θρησκευτικής και κοινωνικής ζωής μέσα στο παλάτι. Εκτός από την κεντρική αυλή, υπήρχαν και άλλες ανοικτές αυλές που εξυπηρετούσαν διάφορες ανάγκες του Ανακτορικού Κέντρου. Η δυτική αυλή, επίσης σημαντικά μικρότερη από αυτές των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων ήταν διατεταγμένη σε διαδοχικές αναβαθμίδες, με μία σκάλα στη μία πλευρά που συνέδεε το Ανακτορικό Κέντρο με το βόρειο τμήμα της πόλης.

Τρεις διαφορετικές είσοδοι έδιναν πρόσβαση στη δυτική πτέρυγα από την κεντρική αυλή. Η κεντρική είσοδος, απέναντι από το βωμό της κεντρικής αυλής, αποτελεί την πιο μνημειακή είσοδο που θυμίζει την τριμερή πρόσοψη του κεντρικού ιερού της Κνωσού, δίνοντας πρόσβαση - μέσω ενός κλιμακωτού διαδρόμου- στον επάνω όροφο της πτέρυγας. Δύο άλλοι πλευρικοί διάδρομοι οδηγούσαν στους ανακτορικούς θαλάμους (αποθήκες) στα βόρεια, και στον χώρο του ιερού, στα νότια. Οι αποθήκες είναι μικρά δωμάτια χωροθετημένα εκατέρωθεν του προαναφερθέντος διαδρόμου, τα οποία περιείχαν μεγάλα δοχεία αποθήκευσης στερεών και υγρών προϊόντων. Οι αποθήκες στη Ζάκρο είχαν πολύ μικρότερη

⁵ Ο.π.

αποθηκευτική ικανότητα από εκείνες των τριών μεγάλων Ανακτορικών Κέντρων της Κνωσού, της Φαιστού και των Μαλιών, γεγονός που πιθανότατα υποδηλώνει ότι η οικονομία βασιζόταν περισσότερο στη θάλασσα και εμπόριο και λιγότερο στη γεωργική εκμετάλλευση της γύρω περιοχής. Το δυτικό τμήμα της πτέρυγας καταλαμβάνεται από το Ιερό που αποτελείται από εννέα δωμάτια. Στην πτέρυγα αυτή, υπήρχαν επίσης βοηθητικά δωμάτια, μία αίθουσα αρχείου που απέδωσε πάνω από δώδεκα πινακίδες της Γραμμικής Α, καθώς και το περίφημο θησαυροφυλάκιο.

Η κύρια αίθουσα της βόρειας πτέρυγας είναι μία μεγάλη αίθουσα με κίονες που έχει αναγνωριστεί ως τραπεζαρία, εξαιτίας της σύνδεσής της με δωμάτια που σχετιζόνταν με την κουζίνα και τους χώρους μαγειρέματος. Στη βόρεια πτέρυγα υπάρχουν επίσης κατοικίες, τα λεγόμενα Βασιλικά Διαμερίσματα, ένα συγκρότημα λουτρών καθώς και η δεξαμενή καθαρμών.

Στην ανατολική πτέρυγα, υπήρχε δωμάτιο στο βορρά που αναγνωρίστηκε ως το Μέγαρο της Βασίλισσας, ενώ το μεγαλύτερο δωμάτιο νότια, ήταν το Μέγαρο του Βασιλιά. Η αίθουσα του θρόνου ήταν η μεγαλύτερη αίθουσα του ανακτόρου.

Η νότια πτέρυγα, αποτελείται από ένα συγκρότημα δωματίων που ερμηνεύτηκαν ως εργαστήρια, λόγω της ανακάλυψης ημιτελών, ανεπεξέργαστων πρώτων υλών. Η νότια πτέρυγα περιλάμβανε επίσης ένα μικρό συγκρότημα εργαστηρίων για την παραγωγή φαρμακευτικών ελαίων και μικροαντικειμένων.

Η πόλη της Ζάκρου, αναπτύχθηκε γύρω από το Ανακτορικό Κέντρο στις πλαγιές δύο αντίθετων λόφων, του Αγίου Αντωνίου στα νοτιοδυτικά του Ανακτορικού Κέντρου και ενός χαμηλότερου στα βορειοδυτικά. Το τμήμα της πόλης που απλώνεται στον δεύτερο λόφο, φαίνεται να είναι πιο εκτεταμένο. Τα κτίρια του οικισμού που βρίσκονται ακριβώς βόρεια του ανακτόρου, ερμηνεύτηκαν ως παραρτήματα του Ανακτορικού Κέντρου που είχαν δημόσιο/κοινόχρηστο χαρακτήρα. Ήταν κατά κύριο λόγο μεγάλα και διώροφα και περιλάμβανε πολυάριθμα δωμάτια, για διάφορες λειτουργίες.

Το παλάτι και η πόλη καταστράφηκαν απότομα το 1450 π.Χ., την ίδια περίοδο όπως οι περισσότεροι οικισμοί στην Κρήτη, σηματοδοτώντας το τέλος της νεοανακτορικής περιόδου.

5. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Ζωμίνθου⁶

Το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο της Ζωμίνθου, είναι το μοναδικό ορεινό μινωικό ανακτορικό κέντρο, δεδομένου ότι, οι Μινωίτες συνήθιζαν να κτίζουν τα Ανάκτορά τους σε εκτεταμένες παράκτιες και πεδινές περιοχές. Είναι κτισμένο σε υψόμετρο περίπου 1.200 μ. στους πρόποδες του όρους Ψηλορείτη, κοντά στο σπήλαιο Ιδαίον Άντρον, τη μυθική γενέτειρα του Δία.

Το ανακτορικό συγκρότημα ιδρύθηκε το 1700 π.Χ., περίπου την ίδια εποχή με τα άλλα ανακτορικά κέντρα και περιλάμβανε έναν εκτεταμένο οικισμό και ένα μνημειώδες κτιριακό συγκρότημα, γνωστό ως "Κεντρικό Κτίριο" που καλύπτει μια έκταση περίπου 1.600 τ.μ. Λαβυρινθώδες και πολύπλοκο, με μια προσεκτικά σχεδιασμένη διαμόρφωση στους χώρους, αυτό το συγκρότημα σχεδιάστηκε και χτίστηκε με μεγάλη δεξιοτεχνία. Φέρει τα περισσότερα από τα τυπικά χαρακτηριστικά του μινωικού ανακτόρου: προσανατολισμό από βορρά προς

⁶ Ο.π.

νότο, με μια οπτική απόκλιση, οδοντώσεις στον δυτικό τοίχο, μια κεντρική και μια ανατολική αυλή, μνημειώδη κλιμακοστάσια, τοίχους διακοσμημένους με τοιχογραφίες και πολλά άλλα.

Η συνολική αρχιτεκτονική αναδεικνύει τη σημασία αυτού του "παλατιού του βουνού" και τη λειτουργία του ως έδρα μιας εξέχουσας τάξης, πιθανότατα του ιερέα με την κουκούλα, που ήλεγχε τον πλούτο του βουνού και του κοντινού σπηλαίου. Εξίσου γοητευτικό είναι και το φυσικό περιβάλλον του ανακτορικού κέντρου που διατηρεί το ειδυλλιακό τοπίο του όρους Ψηλορείτη με την πλούσια αυτοφυή χλωρίδα και πανίδα.

Τα πρώτα ίχνη κατοίκησης στην περιοχή χρονολογούνται στην πρωτοανακτορική περίοδο, πριν από την 2000 π.Χ. Αρχιτεκτονικά λείψανα ενός πρώτου ανακτόρου που κατασκευάστηκε περίπου το 1900 π.Χ. ήρθαν στο φως κάτω από το νεοανακτορικό Κεντρικό Κτίριο, υποδεικνύοντας τη μεγάλη έκταση του πρώτου ανακτορικού κέντρου.

Μόνο ένα τμήμα του Μινωικού Ανακτορικού Κέντρου της Ζωμίνθου που καλύπτει έκταση περίπου 2.150 τ.μ. έχει ανασκαφεί μέχρι σήμερα. Με βάση τα ανασκαφικά δεδομένα, τα περισσότερα τμήματα των κτιρίων διέθεταν τουλάχιστον έναν όροφο και ήταν κατασκευασμένα από υλικά που υπήρχαν διαθέσιμα στην περιοχή του Ψηλορείτη.

Το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο της Ζωμίνθου διαιρείται σε δύο πτέρυγες, την Ανατολική και τη Δυτική από έναν κεντρικό διάδρομο ο οποίος προσφέρει πρόσβαση σε επτά κεντρικούς χώρους του κτιριακού συγκροτήματος, τέσσερις στα ανατολικά και τρεις στα δυτικά. Τα δωμάτια στο ισόγειο περιλαμβάνουν φωταγωγό, αίθουσες με κίονες, μία μινωική αίθουσα με πολύθυρα, μία δεξαμενή καθαρμών, χώρους λατρείας και τελετουργιών, εργαστήρια, κουζίνες, αποθήκες, κατοικίες, δωμάτια διακοσμημένα με τοιχογραφίες, αυλές, κλπ.

Στη δυτική πτέρυγα, υπάρχει η αίθουσα του βωμού με την επιγραφή της Γραμμικής Α. Υπάρχει επίσης πόρτα που οδηγεί σε συγκρότημα φωταγωγών που προσέφερε φωτισμό και εξαερισμό στη δυτική πτέρυγα και λειτουργούσε επίσης και ως κόμβος που συνδέει το ανακτορικό κέντρο με τον βιομηχανικό του τομέα. Ακόμη, στη δυτική πτέρυγα έχουν αναγνωριστεί εργαστήρια κεραμικής και μεταλλουργίας.

Στην ανατολική πτέρυγα δεσπόζει το ανατολικό συγκρότημα που είναι τυπικό στυλ της ελιτ των μινωικών αιθουσών. Το συγκρότημα αυτό που ήταν πιθανόν διώροφο, διέθετε αξιόλογα δάπεδα από επίπεδες ασβεστολιθικές πλάκες και τοίχους που μαρτυρούν τη σημασία αυτής της της περιοχής κατά την πρωτοανακτορική περίοδο.

Το βόρειο τμήμα της ανατολικής πτέρυγας αποτελείται από τη βορειοανατολική είσοδο, μία μεγάλη πλακόστρωτη αυλή και μία ομάδα δωματίων με περίτεχνη κατασκευή, με πολύθυρα, πάγκους και ένα μεγάλο αριθμό αγγείων και θραυσμάτων τοιχογραφιών που έπεσαν από τον ανώτερο όροφο. Η βόρεια αυλή που βρίσκεται στην άκρη της πτέρυγας προς τα βόρεια θεωρείται ότι ήταν η πιο επίσημη του ανακτορικού κέντρου. Βρίσκεται μπροστά από τον ψηλό βόρειο τοίχο του κεντρικού κτιρίου και είναι στρωμένη με μεγάλους, πεπλατυσμένους ασβεστόλιθους.

Σύμφωνα με τις ανασκαφές, πιθανότατα χρησιμοποιούνταν ως χώρος για αθλητικές και τελετουργικές παραστάσεις, όπως αυτές που απεικονίζονται στις τοιχογραφίες της Κνωσού.

Η Ζώμινθος καταστράφηκε από σεισμό γύρω στο 1600 π.Χ., ο οποίος είχε ως αποτέλεσμα μια πυρκαγιά που κατέστρεψε τη συντριπτική πλειονότητα των κτισμάτων.

Σήμερα, οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να θαυμάσουν μια αυθεντική άποψη του συγκροτήματος, και έτσι να εκτιμήσουν τόσο την αρχαιολογική όσο και την αρχιτεκτονική του σημασία. Εξίσου γοητευτικό είναι και το φυσικό περιβάλλον του ανακτορικού κέντρου που διατηρεί το ειδυλλιακό τοπίο του όρους Ψηλορείτη με την πλούσια αυτοφυή χλωρίδα του και πανίδα.

6. Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο Κυδωνίας⁷

Το Μινωικό Ανακτορικό Κέντρο της Κυδωνίας, ανακαλύφθηκε από Έλληνες, Δανούς και Σουηδούς αρχαιολόγους και χωροθετείται στη σύγχρονη πόλη των Χανίων, στη βορειοδυτική Κρήτη.

Ο χαμηλός λόφος του Καστελίου, που υψώνεται πάνω από το φυσικό λιμάνι και την πεδιάδα των Χανίων, επιλέχθηκε κατά την προανακτορική περίοδο ως η πιο κατάλληλη τοποθεσία για την ίδρυση του πρώτου οργανωμένου μινωικού οικισμού στην περιοχή των Χανίων. Το ανακτορικό κέντρο της Κυδωνίας που χρονολογείται στη νεοανακτορική και μυκηναϊκή περίοδο, διαθέτει κτιριακά συγκροτήματα και δομές διοικητικού και θρησκευτικού χαρακτήρα που αντανακλούν την ύπαρξη συγκεντρωτικής εξουσίας και γραφειοκρατικής οργάνωσης.

Η ιδιαιτερότητα αυτού του Ανακτορικού Κέντρου σε σύγκριση με τα άλλα πέντε και ταυτόχρονα το πιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του, είναι το γεγονός ότι, το μεγαλύτερο μέρος του παραμένει καλυμμένο κάτω από τα διαδοχικά στρώματα πολυάριθμων ιστορικών φάσεων. Οι ανασκαφές, οι οποίες διενεργούνται συνεχόμενα από τα μέσα του 20ου αιώνα έφερε σταδιακά στο φως κομμάτια από πολλές ιστορίες της πόλης που συνθέτουν ένα μοναδικό παλίμψηστο, το οποίο γοητεύει επισκέπτες από όλο τον κόσμο.

Μέχρι σήμερα, οι ανασκαφές στους λόφους του Καστελίου έχουν φέρει στο φως τμήματα κτιριακών συγκροτημάτων που χρονολογούνται στην προανακτορική και πρωτοανακτορική περίοδο, τόσο στη νότια όσο και στη βόρεια πλαγιά του λόφου. Κατά τη νεοανακτορική περίοδο, η μινωική Κυδωνία εξελίχθηκε σε ανακτορικό κέντρο, με μνημειακά κτίρια που φέρουν αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά που συναντώνται στα μινωικά ανακτορικά κέντρα και μία ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία διοικητικών, θρησκευτικών και λατρευτικών χώρων.

Η τελευταία φάση του ανακτορικού συγκροτήματος που χρονολογείται στη μυκηναϊκή περίοδο, ιδρύθηκε πάνω στα ερείπια του παλαιότερου μινωικού ανακτόρου που καταστράφηκε από πυρκαγιά το 1450 π.Χ., και φαίνεται να έχει διάρκεια ζωής περίπου 150 έτη. Κρίνοντας από τα μέχρι τώρα ανασκαφικά δεδομένα, η μυκηναϊκή Κυδωνία ήταν πιθανότατα το ισχυρότερο κέντρο της Κρήτης εκείνη την εποχή. Αυτό μαρτυρούν, μεταξύ άλλων, ο περίτεχνα επιμελημένος αρχιτεκτονικός σχεδιασμός και η διακόσμηση του ανακτορικού συγκροτήματος, καθώς και μια ποικιλία σημαντικών ευρημάτων, όπως πολυάριθμες πινακίδες της Γραμμικής Β και τοπικά παραγόμενοι αμφορείς μεταφοράς άμμου, που υποδεικνύουν ένα οργανωμένο διοικητικό σύστημα και ένα εκτεταμένο εμπορικό δίκτυο που εξαπλωνόταν σε ολόκληρο σχεδόν το νότιο Αιγαίο.

Οι συνεχιζόμενες ανασκαφές, έχουν ήδη αποδώσει διάφορες δομές που σχετίζονται με το Ανακτορικό Κέντρο, με προσανατολισμό από τον Βορρά στο Νότο. Ωστόσο, δεν είναι ακόμη δυνατό να προσδιοριστεί η ακριβής θέση και έκταση του ανακτορικού κέντρου κατά τη

⁷ Ο.π.

νεοανακτορική και μεταανακτορική περίοδο, καθώς απλώνεται πέρα από την οδό Κανεβάρο που διασχίζει την πόλη των Χανίων από τα ανατολικά προς τα δυτικά.

Η αρχιτεκτονική των κτιρίων εμφανίζει αξιοσημείωτη εφαρμογή ανακτορικών χαρακτηριστικών, όπως περίτεχνες προσόψεις και πολυώροφες/ πολυεπίπεδες κατασκευές με ανώτερους ορόφους και μπαλκόνια, βεράντες με ισχυρούς τοίχους αντιστήριξης, οργανωμένες αποθήκες, αίθουσες πολύθυρων, φωταγωγούς, αίθουσες καθαρμών, κίνες και στύλους, τοιχογραφίες στους τοίχους, ενώ ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στην κατασκευή του δικτύου αποχέτευσης για τη διοχέτευση του νερού από τις στέγες και στα φρεάτια, καθώς και την απομάκρυνση των λυμάτων.

Το μεγαλύτερο και σημαντικότερο κτίσμα έχει βρεθεί μέχρι στιγμής στο λόφο του Καστελίου, στην πεδινή περιοχή νοτιοδυτικά του λόφου. Το κτίριο, κατασκευάστηκε κατά τον 17ο αι. π.Χ., είχε διαστάσεις 20 x 10 μ., κάλυπτε έκταση 200 τ.μ. και χωριζόταν σε τρία κλίτη με δύο κιονοστοιχίες. Ένα μεγάλο τμήμα του συγκροτήματος αποκαλύφθηκε σε όλο το πλάτος του δρόμου και στα παρακείμενα οικοδομικά τεμάχια και μόνο ένα μικρό τμήμα του, είναι σήμερα ορατό. Πρόκειται για τον νότιο τομέα του ανακτορικού κέντρου που λειτούργησε καθ' όλη τη νεοανακτορική περίοδο και υπέστη τρεις κύριες ανακαινίσεις, προφανώς μετά από σεισμικές καταστροφές. Ο τομέας αυτός χαρακτηρίζεται από το συνδυασμό μινωικών και μυκηναϊκών αρχιτεκτονικών στοιχείων, αντιπροσωπευτικών της κρητομυκηναϊκής εποχής.

Ο χώρος αυτός, που βρίσκεται στη νοτιοδυτική άκρη του λόφου, όπου τελειώνει ο δρόμος από το λιμάνι και την πεδιάδα, αρχικά προσδιορίστηκε ως αυλή που φιλοξενούσε το μεταανακτορικό κέντρο και ξεχωρίζει ως ο πλέον κατάλληλος για την παραλαβή εμπορευμάτων καθώς και για τη διεξαγωγή τελετουργιών, κατά αντιστοιχία με την αίθουσα του βόρειου πυλώνα ή το τελωνείο στο μινωικό ανακτορικό κέντρο της Κνωσού. Η αίθουσα των στύλων του συγκροτήματος αυτού διαθέτει ένα εντυπωσιακό, χρωματιστό δάπεδο ταράτσας και ζωηρές τοιχογραφίες συγκρίσιμες με εκείνες των σύγχρονων μυκηναϊκών ανακτόρων στην ηπειρωτική Ελλάδα, καθώς και έναν ορθογώνιο, διακοσμημένο βωμό που αποκαλύφθηκε στο βόρειο τμήμα της αίθουσας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα κατάλοιπα ενός γεύματος που εναποτέθηκε εντός της αίθουσας κατά τη θεμελίωση του συγκροτήματος, ένδειξη τελετουργικού δείπνου κατά τα εγκαίνια ενός νέου κτιρίου. Λίγο πριν από την καταστροφή του ανακτορικού κέντρου της μυκηναϊκής περιόδου γύρω στο 1250 π.Χ., από πυρκαγιά και σεισμό, μια σειρά τελετουργιών έλαβε χώρα σε αυτό το τμήμα του συγκροτήματος. Το πιο εκπληκτικό εύρημα, είναι μια μάζα διαμελισμένων λειψάνων διαφόρων ζώων, αναμειγμένων με ανθρώπινα διάσπαρτα λείψανα μιας νεαρής γυναίκας, χωρίς ίχνη καύσης. Η απόθεση οριοθετήθηκε και σφραγίστηκε με την εναπόθεση λίθων και πλακών. Μπορεί να αποδοθεί μόνο σε ένα μοναδικό επεισόδιο σκόπμου ανθρώπινου σχεδιασμού που υποδηλώνει μια τελετουργική πρακτική θυσίας και προσφοράς.

Πρόκειται για το μοναδικό γνωστό παράδειγμα ανθρώπινης θυσίας στον μυκηναϊκό κόσμο. Πραγματοποιήθηκε σε δημόσιο χώρο, ως μέρος μιας επίσημης κρατικής τελετουργίας που είχε Μυκηναϊκά χαρακτηριστικά, και αποσκοπούσε στον κατευνασμό των χθόνιων δυνάμεων που συνδέονταν με τον καταστροφικό σεισμό. Επαναλαμβανόμενες στο χώρο και στο χρόνο, οι τελετουργίες που πραγματοποιήθηκαν στο ανακτορικό κέντρο της Κυδωνίας, με βάση τα αρχαιολογικά δεδομένα, συγκαταλέγονται στις σημαντικότερες ανακαλύψεις και ταυτόχρονα μαρτυρούν ανθρώπινες δραστηριότητες κατά τη διάρκεια μιας περιόδου για την οποία δεν υπάρχουν γραπτές μαρτυρίες, ή ήταν περίοδος κατά την οποία η γραφή βρισκόταν σε πολύ πρώτο στάδιο.

Η σεισμική δραστηριότητα που ευθύνεται για την καταστροφή του Ανακτορικού Κέντρου της Κυδωνίας, επιβεβαιώθηκε γεωλογικά, με την ανακάλυψη ενός ενεργού ρήγματος ακριβώς κάτω από το δάπεδο στο οποίο έγινε η ανθρώπινη θυσία. Το ρήγμα αυτό ήταν υπεύθυνο για το σεισμό στις αρχές του 13ου αι. π.Χ., ο οποίος υπολογίζεται ότι είχε μέγεθος μεταξύ 6,5 και 7,5 βαθμών στην κλίμακα Richter.

Η ανακάλυψη ενός αρχείου με σφραγίδες και πινακίδες που τοποθετούνται στη νεοανακτορική εποχή, της Γραμμικής Α, σε μικρή απόσταση από την αίθουσα των στύλων της Μυκηναϊκής περιόδου, υποδεικνύει την ύπαρξη ενός ισχυρού διοικητικού κέντρου στον λόφο του Καστελίου και κατά τη διάρκεια της Νεοανακτορικής περιόδου. Παρόμοια αρχεία ή ομάδες πινακίδων έχουν βρεθεί και σε άλλα μινωικά ανακτορικά κέντρα. Το λεγόμενο «κτίσμα του αρχείου» κατασκευάστηκε τον 17ο αι. π.Χ. και καταστράφηκε, μαζί με τα υπόλοιπα από τη μεγάλη πυρκαγιά του 1450 π.Χ. στο τέλος της υστερομινωικής περιόδου (LM Ι).

Το αρχείο, το οποίο πιθανότατα προέρχεται από τον καταρρεύσαντα επάνω όροφο, αποτελείται από θραύσματα πήλινων πινακίδων με καταλόγους ζώων, προϊόντων και καταμετρήσεων ανθρώπων, μικρούς πήλινους δίσκους και πρισματικά με σημάδια ή ιδεογράμματα χαραγμένα καθώς και απλές και μη εγγεγραμμένες πήλινες σφραγίδες.

Αν και η Γραμμική Α δεν έχει ακόμη αποκρυπτογραφηθεί, αποτέλεσε τη βάση για την ανάπτυξη της αποκρυπτογράφησης της Γραμμικής Β. Πινακίδες της Γραμμικής Α έχουν βρεθεί στην αίθουσα των στύλων του ανακτορικού κέντρου, σε διάφορες θέσεις της ανακτορικής εγκατάστασης, στην πλατεία Αγίας Αικατερίνης και στο θρησκευτικό/λατρευτικό κέντρο.

Ένα εκτεταμένο κτιριακό συγκρότημα ιερού και τελετουργικού χαρακτήρα δημιουργήθηκε το 1650 π.Χ. στην πεδινή περιοχή νοτιοανατολικά του λόφου του Καστελίου, στη σημερινή περιοχή Σπλάντζια. Κατά τη διάρκεια της χρήσης του, το λατρευτικό κέντρο επισκευάστηκε και τροποποιήθηκε επανειλημμένα, κυρίως λόγω σεισμικών φαινομένων, μέχρι την τελική καταστροφή του το 1450 π.Χ.

Εντυπωσιακά και επιβλητικά μνημειακά αρχιτεκτονικά λείψανα του ιερού τελετουργικού συγκροτήματος, έχουν βρεθεί σε μια έκταση μεγαλύτερη των 750 τ.μ. Είναι προσανατολισμένη με κατεύθυνση από Βορρά στον Νότο και έχει μια κύρια είσοδο στα νοτιοανατολικά που προσφέρει πρόσβαση σε ένα πολυτελές κατασκευασμένο τμήμα του κτιρίου, τη δεξαμενή των καθαρμών, ευρύχωρες μινωικές αίθουσες που πλαισιώνονται από πολυθυρικά ανοίγματα και φωταγωγούς με κίονες.

Χαρακτηριστικό της μινωικής ανακτορικής αρχιτεκτονικής είναι η δεξαμενή καθαρμών (1650-1600 π.Χ.), η μοναδική που έχει βρεθεί μέχρι στιγμής στη Δυτική Κρήτη, που βρίσκεται στο νότιο τομέα του κτιρίου. Έχει τη χαρακτηριστική αρχιτεκτονική διάταξη που είναι γνωστή από όλα τα μινωικά ανακτορικά κέντρα, με ένα μικρό, τετράγωνο ημιπόγειο δωμάτιο. Η κάθοδος γίνεται μέσω περιελίξεων, στη νότια πλευρά των οποίων σχηματίζεται ένα στηθαίο που καταλήγει σε ξύλινο κίονα. Οι τοίχοι της δεξαμενής ήταν πλήρως βαμμένοι μέχρι το δάπεδο και κάθε ένας ήταν διακοσμημένος χαμηλά, με σχέδια. Σε υψηλότερο επίπεδο, μια ζωφόρος από διακοσμητικές σπείρες διέτρεχε τις πλευρές κατά μήκος θυμίζοντας τη διακόσμηση του μπάνιου της βασίλισσας στο μινωικό ανακτορικό κέντρο της Κνωσού.

Άμεσα συνδεδεμένη με τη δεξαμενή των καθαρμών, ήταν και μια εντυπωσιακή πέτρινη πλατφόρμα τοποθετημένη σε υπαίθριο χώρο στα βόρεια, επίσης για τελετουργική χρήση.

Σύμφωνα με τα ανασκαφικά δεδομένα μια παρόμοια δομή βρίσκεται στην υπερυψωμένη "Λότζια", στο μινωικό ανακτορικό κέντρο των Μαλίων. Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο καλοφτιαγμένος διπλός αγωγός που τρέχει γύρω από την πέτρινη πλατφόρμα, που σίγουρα σχετίζεται με τις τελετουργίες που γίνονταν στο συγκρότημα.

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

IV. ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Α. Πεπραγμένα Διαβουλεύσεων

Πεπραγμένα 1^{ης} Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης στο Ηράκλειο 07.12.2023

Την έναρξη της 1^{ης} Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης έκανε η κα **Χρύσα Δασκαλάκη**- Γενική Διευθύντρια Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης και Επικεφαλής του Χωρικού Φορέα για την υλοποίηση της ΟΧΕ των Εμβληματικών Διαδρομών Ακολούθησαν χαιρετισμοί από:

- Αρναουτάκη Σταύρο - Περιφερειάρχης Κρήτης: Πρέπει να συνθέτουμε τις δυνάμεις για να υπάρχει προστιθέμενη αξία σε κάθε έργο που κάνουμε. Γίνεται μία πάρα πολύ καλή δουλειά και από τις υπηρεσίες μας και από τον μελετητή. Έχουμε μπροστά μας όλη την προγραμματική περίοδο για να γίνει το καλύτερο. Να κάνουμε αυτό που θα δώσει προστιθέμενη αξία χωρίς βιασύνες λόγω πιέσεων με γνώμονα και τον συνδυασμό με άλλα έργα από άλλες πηγές χρηματοδοτούμενα. Θεωρώ πως αυτός πρέπει να είναι ο στόχος για να προχωρήσουμε για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Ευχόμαστε καλή αρχή.
- Μαρία Κασωτάκη – Προϊσταμένη ΕΥΔ Περιφέρειας Κρήτης
- Βασίλη Κεγκέρογλου- Δήμαρχος Μινώα Πεδιάδος
- Παύλο Μπαριτάκη- Δήμαρχος Βιάννου
- Σωκράτη Κεφαλογιάννη - Δήμαρχος Ανωγείων
- Κλάδο Γιώργο – Δήμαρχος Μυλοποτάμου
- Μαυρογιάννη Γιώργο- Διευθυντής Αναπτυξιακής Ηρακλείου
- Γιώργο Ζερβό - Γενικός Διευθυντής της Εκπαιδευτικής Αναπτυξιακής ΠΛΟΗΓΟΣ
- Βαγγέλη Περάκη- Συντονιστής Γεωπάρκου Δήμου Σητείας
- Χρύσα Σοφιανού- Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Λασιθίου
- Μανώλη Σημαντηράκη - Διευθυντής Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμου Αρχαίων Αστερουσίων
- Μπάμπη Φασουλά – Πρόεδρος δικτύου Ιδαίων
- Μαρία Πιταρίδη- Διευθύντρια Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμου Χερσονήσου
- Θεανώ Βρέντζου- Απόθεμα Βιόσφαιρας Αστερουσίων
- Αναστασία Τζιγκουνάκη – Διευθύντρια Εφορείας Αρχαιοτήτων Ρεθύμνου
- Βάσω Συθιακάκη- Διευθύντρια Εφορείας Αρχαιοτήτων Ηρακλείου
- Δημήτρη Μιχελογιάννη - Δικηγόρος με εξειδίκευση σε θέματα Περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Αριστεΐδη Φραγκάκη – Διευθυντής Αναπτυξιακή Κρήτης
- Παπαδεράκη Αντώνη- Πρόεδρος Περιφερειακής Αναπτυξιακής Εταιρείας
- Νίκο Δρακωνάκη – Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας συμβούλων ETAM Α.Ε.
- Μαρίνο Κριτσωτάκη - Γενική Διεύθυνση Περιφέρειας Κρήτης
- Κοκοσάλη Ανδρέα - Αναπληρωτής διευθυντής Δημόσιου σχεδιασμού και περιφερειακών προγραμμάτων Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης
- Γιάννη Σέγγο - τέως Δήμαρχος Χερσονήσου
- Κουκιανάκη Χαράλαμπο - Δήμαρχος Αποκορώνου
- Ιωάννη Ζερβό - Δήμαρχος Σφακίων
- Κουντούρη Έλενα - εκπρόσωπος Κεντρικής Υπηρεσίας Υπουργείο Πολιτισμού

Ακολούθησε αναλυτική παρουσίαση της κας **Χρύσας Δασκαλάκη** αναφορικά με το πώς οργάνωσε η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, τόσο το σχεδιασμό όσο και την υλοποίηση της παρέμβασης για την ΟΧΕ για τις εμβληματικές διαδρομές της Περιφέρειας Κρήτης.

Στην συνέχεια το λόγο πήρε η κα **Μαρία Κασωτάκη**:

Θέλω να συμπληρώσω πάνω σε αυτά που είπε η κυρία Δασκαλάκη. Είναι πραγματικά γεγονόδες ότι αυτή τη φορά, η πολιτική συνοχής, μας δίνει μία δυνατότητα που δεν είχαμε, να έχουμε έναν ολόκληρο στόχο πολιτικής αφιερωμένο στις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις. Αυτό σημαίνει πως η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δίνει πάρα πολύ μεγάλη σημασία στο θέμα της ολοκληρωμένης παρέμβασης και της δημιουργίας παρεμβάσεων κοντά στον πολίτη, με τον πολίτη. Αυτό είναι πραγματικά μία πρόκληση, την οποία αντιμετωπίζουμε μέσα από το δικό μας επιχειρησιακό πρόγραμμα, τόσο με τα σχέδια Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης όσο και με τα σχέδια Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση των Εμβληματικών διαδρομών. Αυτό σημαίνει πως αφενός διατίθενται πόροι, οι οποίοι δύνανται να αυξηθούν περαιτέρω εφόσον δούμε ότι έχουμε τη δυνατότητα τόσο σε επίπεδο παρεμβάσεων, όσο και σε επίπεδο δυνατότητας των ίδιων των δικαιούχων, να σχεδιάσουν παρεμβάσεις αλλά και να απορροφήσουν αυτούς τους πόρους, αλλά μπορούμε να δημιουργήσουμε παρεμβάσεις με σημαντική προστιθέμενη αξία. Ακόμα όμως μας δίνεται μία άλλη δυνατότητα να εφαρμόσουμε με μία άλλη ευελιξία τις στρατηγικές που θα σχεδιάσουμε, πράγμα που δεν ίσχυε στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο. Είναι γεγονός ότι διαθέτουμε περίπου 100 εκατομμύρια ευρώ από αυτό τον άξονα. Ο κος Περιφερειάρχης ζήτησε να δώσουμε εξ αρχής μία υπερδέσμευση στα προγράμματα αυτά για να τα αξιοποιήσουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Είναι πολύ σημαντικό να έχουμε στρατηγικές, οι οποίες θα είναι ρεαλιστικές και θα μπορούν να υλοποιηθούν προσεχώς. Είναι επίσης θετικό το ότι ξεκινάμε νωρίς, και έχουμε ήδη εγκεκριμένα, τα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, πρώτοι σε όλη την Ελλάδα. Οπότε ευελπιστούμε πως θα έχουμε μέχρι και τον Ιούνιο εγκεκριμένη την ΟΧΕ προκειμένου να προχωρήσουμε σε υλοποίηση. Η ΟΧΕ των περιοχών UNESCO είναι ένα όνομα πολύ βαρύ, δεν έχει μόνο σημασία να το κατακτήσεις αλλά και να το διατηρήσεις, όπως γνωρίζουν πολύ καλά φορείς που έχουν προσπαθήσει πολύ για την συμμετοχή τους σε καταλόγους UNESCO. Το Υπουργείο Πολιτισμού αυτή την περίοδο βρίσκεται στην διαδικασία εγγραφής των Μινωικών Ανακτόρων στους καταλόγους της UNESCO και θα βρίσκονται σε μία διαρκή διαδικασία παραμονής τους στους καταλόγους αυτούς. Αυτό μπορεί να προσδώσει στην Κρήτη μία σημαντική προστιθέμενη αξία και να δημιουργήσει θύλακες ανάπτυξης του τουριστικού μας προϊόντος. Έχουμε χρέος να αναδείξουμε τις περιοχές αυτές, να τις αξιοποιήσουμε και να τις διατηρήσουμε. Στο παρελθόν είχαμε τρεις περιοχές UNESCO και ήταν άγνωστο στους περισσότερους, μετά την πρώτη ΟΧΕ των περιοχών UNESCO, έγινε γνωστό στους περισσότερους σε τοπικό επίπεδο και ο κόσμος άρχισε να το αντιλαμβάνεται. Ωστόσο πρέπει να μπει στη σωστή του βάση. Αυτό που θα δούμε στην επόμενη φάση είναι να δούμε πως μπορούμε όλοι μαζί να αξιοποιήσουμε αυτό το συγκριτικό πλεονέκτημα που έχει μία ιδιαίτερη πολυπλοκότητα. Είναι πολύ σημαντικό να ενεργοποιηθούν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς και το ότι το αγκάλισσε η Περιφέρεια, το υποστηρίζει και το συντονίζει, και στο τέλος της ημέρας θα είμαστε πολύ περήφανοι για αυτό, όπως ήδη αυτή η Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση που είχαμε την προηγούμενη προγραμματική, την ξεχώρισε η Ελλάδα σαν καλή πρακτική και την έστειλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και έτσι αυτή τη στιγμή είμαστε παντού προσκεκλημένοι για αυτό το εγχείρημα.

Στη συνέχεια ο **Διευθύνων Σύμβουλος της ETAM Α.Ε. Νίκος Δρακωνάκης** έκανε παρουσίαση της στρατηγικής και πιο ειδικά της περιοχής παρέμβασης και της μεθοδολογικής προσέγγισης για την κατάρτισή της.

Κατόπιν τοποθετήθηκε η κα **Έλενα Κουντούρη**: Θα ήθελα να επισημάνω κάποια πράγματα και να ενημερώσω τους παριστάμενους, σε σχέση με τους στόχους του Υπουργείου, για τις διαδρομές των Μινωικών Ανακτόρων και να πω κάποια πράγματα που είναι πάρα πολύ χρήσιμα για τον φάκελο και την υποψηφιότητα, για τα θέματα της Κνωσού. Αυτά που είπε η κυρία Κασωτάκη. Πραγματικά έβαλε το πλαίσιο με τρομερή εμπρίθεια και την ευχαριστώ για τον τρόπο που το προσεγγίζει. Είναι πάρα πολύ σημαντικό, να ενημερώσουμε τους παριστάμενους σχετικά με το φάκελο υποψηφιότητας, ο οποίος υποβλήθηκε το Σεπτέμβριο όπως είχαμε υποχρέωση. Είναι μία διαδικασία που θα μας πάρει αρκετό χρόνο, έχει ήδη ελεγχθεί και υπάρχουν κάποιες πρώτες παρατηρήσεις και μάλιστα κάποια ζητήματα τέθηκαν στην ίδια την Υπουργό, σε συνάντηση στο Παρίσι πριν λίγες μέρες. Θα περάσουμε πολλές φάσεις αξιολόγησης όλοι μαζί, τόσο εμείς σαν Υπουργείο, όσο και οι φορείς που σχετίζονται άμεσα με τους ίδιους τους χώρους. Η πρώτη φάση αξιολόγησης θα είναι προχωρημένο καλοκαίρι, δηλαδή Σεπτέμβριο-Οκτώβριο θα έρθουν οι αξιολογητές για να ελέγξουν αν όλα όσα έχουν συμπεριληφθεί στο φάκελο ισχύουν και πώς προχωράμε. Για την Κνωσό ειδικά, γνωρίζαμε από την αρχή, παρόλο που στον ίδιο το φάκελο είναι ένα πολύ ισχυρό χάρτη της χώρας σε σχέση με άλλες σειριακές εγγραφές, ήταν το αδύναμο σημείο μας. Σε σχέση με την εικόνα που αντικρίζει ο επισκέπτης φτάνοντας στην Κνωσό. Προσπαθήσαμε σαν Υπουργείο με το Δήμο Ηρακλείου και την Περιφέρεια, κάνοντας μία προγραμματική σύμβαση, περιγράφοντας εκεί μαζί με την Εφορεία Αρχαιοτήτων διάφορα έργα, που πρέπει να γίνουν, και από τις τρεις πλευρές ώστε να αποκτήσει ο χώρος μία πιο ικανοποιητική μορφή. Αυτή την προγραμματική σύμβαση, ως προσέγγιση και ως στόχο, την έχουμε συμπεριλάβει στο φάκελο της υποψηφιότητας, καθώς είναι πολύ σημαντική και ως δήλωση προθέσεων. Αλλά από τις προθέσεις πρέπει να περάσουμε και στο ζητούμενο, δηλαδή οι αξιολογητές όταν έρθουν το Σεπτέμβριο, σε μία σκληρή διαδικασία αξιολόγησης, θα πρέπει να δουν ότι έχουμε προχωρήσει, πέρα από τις προθέσεις και μελέτες, ίσως και σε υλοποίηση. Αν θέλουμε όλοι να υποστηρίξουμε την προσπάθεια αυτή, που είναι το ζητούμενο το μεγάλο και για τις ΟΧΕ και για το ΕΣΠΑ, θα πρέπει να ξεκινήσουμε, πολύ άμεσα ως πρώτες εντάξεις, από την Κνωσό. Ως προς την πολιτιστική διαδρομή των Μινωικών Ανακτόρων, η παρουσίαση που έγινε ήταν πάρα πολύ αναλυτική και έχει συμπεριλάβει και όλα αυτά που έχουμε συζητήσει και έχουμε βάλει σε αυτό το μνημόνιο, που περιλαμβάνει το σχεδιασμό και εκεί έχουμε περιγράψει το πλαίσιο για το ποιες είναι οι ενέργειες, οι δράσεις, οι μελέτες που πρέπει να προηγηθούν για να πάμε μετά σε υλοποίηση έργων που θα εξυπηρετούν τον ευρύτερο στόχο. Δηλαδή το να ενισχυθούν τα ίδια τα ανάκτορα, οι ίδιοι οι χώροι με εργασίες που πρέπει να γίνουν στον περιβάλλοντα χώρο, σε υποδομές και ευρύτερα σε θέσεις που βρίσκονται πέριξ του Ανακτόρου, χωρίς απαραίτητα να είναι σύγχρονες των Ανακτόρων και αυτό να εμπλουτίζει τη διαδρομή. Εκεί προβλέπονται και άλλες δράσεις, όπως οι δρόμοι, πάρκινγκ, οι οποίοι ανήκουν και στην αρμοδιότητα των Δήμων και της Περιφέρειας. Αυτά έχουν περιγραφεί στο μνημόνιο αυτό, που στην ουσία είναι οι προθέσεις και ο σχεδιασμός όπως έχει καταγραφεί και σχεδιαστεί για να προχωρήσει, για να προχωρήσουμε στην προσέγγιση της ίδιας της διαδρομής. Οι προβλεπόμενες δράσεις στο μνημόνιο, εντάσσονται σε τρεις κατηγορίες: **A)** Μελέτες και έργα προστασίας Μνημείων, αναβάθμιση υποδομών, ανάδειξης διασύνδεσης αρχαιολογικών χώρων, με φορείς υλοποίησης τις υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού. **B)** Μελέτες και έργα αναβάθμισης και ευπρεπισμού των υποδομών εξυπηρέτησης κοινού, τον περιβάλλοντα χώρο των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων με φορείς υλοποίησης οι

αντίστοιχοι Δήμοι, στην αρμοδιότητα των οποίων εμπίπτουν τα ανάκτορα και οι θέσεις αυτές. Γ) Μελέτες και έργα αναβάθμισης εθνικών οδών και λοιπών δομών, αρμοδιότητας, Περιφέρειας Κρήτης. Έτσι κάπως, το έχουμε σκεφτεί και αποτυπώσει σε αυτό το μνημόνιο. Αν θέλετε μπορώ να μιλήσω και πιο αναλυτικά στη συνέχεια, σχετικά με το ποιες μελέτες και ποια έργα πρέπει να γίνουν στους ίδιους τους χώρους και στα περιβάλλοντά τους, σύμφωνα με τους άξονες που έθεσα. Είμαι στην διάθεση σας για περισσότερες λεπτομέρειες.

Χρύσα Δασκαλάκη: για εμάς είναι πολύ σημαντικό το ότι υπάρχει το μνημόνιο συνεργασίας και έχει δώσει έναν αρχικό σχεδιασμό στην περιοχή των Ανακτορικών Κέντρων για αυτό και όσοι φορείς συμβάλλουν σε αυτό το μνημόνιο, εκπρόσωποί τους είναι μέσα στη χωρική ομάδα, οπότε σε συνεργασία με εσάς και με αυτούς θα μπορέσουμε να δούμε όλα τα έργα αλλά και τις δράσεις οι οποίες προτείνονται αναλυτικά και το επίπεδο ωριμότητάς τους και από αυτά να επιλέξουμε και να δούμε πώς θα προχωρήσουμε στην υλοποίησή τους. Χρειαζόμαστε σίγουρα την βοήθειά σας και δεν θα είναι η πρώτη φορά που θα βρεθούμε και θα συνομιλήσουμε.

Μετά από όλες τις παρουσιάσεις υπήρξαν τοποθετήσεις από όλους τους παριστάμενους. Αναλυτικά:

Γιώργος Νικολιδάκης: Στον Δήμο το δικό μας είναι διάσπαρτα αξιόλογα μνημεία τα οποία, είναι σε πολύ κακή κατάσταση, αυτό είναι μία διαπίστωση της ίδιας της Υπουργού Πολιτισμού, σε επίσκεψη πριν δύο χρόνια, υπάρχουν εκτός των Μινωικών Μνημείων που είναι η Φαιστός και η Αγία Τριάδα, των οποίων τα στέγαστρα είναι σε μία κακή κατάσταση με κίνδυνο να καταστραφεί το ίδιο το μνημείο, καθώς είμαι βέβαιος πως η κατάρρευση αυτών θα είναι πάρα πολύ σύντομη. Από εκεί και πέρα έχουμε το μεγαλύτερο λιμάνι, που έχει βρεθεί στην περιοχή της Μεσογείου και η ανάδειξή του έχει φτάσει μέχρι ένα σημείο, και η τότε Υπουργός Πολιτισμού, είχε πει ότι δεν μπορώ να δεχτώ ότι δεν έχει ξεκινήσει η επισκεψιμότητα αυτού του χώρου κάνοντας τηλεφωνήματα προς διερεύνηση. Είναι ο χώρος των Ματάλων, η κατάσταση, παρά την επισκεψιμότητα, είναι θλιβερή μέχρι καταθλιπτική, πράγματα που θεωρώ πως είναι ανεπίτρεπτα να υπάρχουν αυτή την περίοδο. Δεν μιλώ για τους υπόλοιπους χώρους όπως η Έπαυλη των Πιτσιδίων στην οποία έτυχε να ασχοληθώ σαν Αρχιτέκτονας και ήμουν ευτυχής που είχε ξεκινήσει η ανάδειξή της αλλά πλέον η Έπαυλη αυτή είναι γεμάτη χόρτα σα να μη συνέβη ποτέ η ανασκαφή αυτή. Κατά πόσο, όλο αυτά και νεότερα Μνημεία άλλων περιόδων, θα μπορούν μέσω τις ΟΧΕ να συμπεριληφθούν και να αναδειχθούν και να δούμε μία καλύτερη μέρα σε όλα αυτά, γιατί δυστυχώς είναι μία θλιβερή κατάσταση που δεν μπορεί να συνεχιστεί έτσι.

Εμμανουήλ Κοκοσάλης - Δήμαρχος Αρχαίων Αστερουσίων: στην παρουσίαση δεν αντιλήφθηκα την ύπαρξη του Μινωικού Ανακτόρου των Αρχαίων, το οποίο συνδέεται με το Ανάκτορα της Κνωσού. Πρόσφατα είχαμε ανασκαφές, με την βοήθεια του κυρίου Περιφερειάρχη όπου εντοπίστηκαν κι άλλα σημαντικά σημεία στο Μινωικό Ανάκτορο. Αυτά πρέπει να συνδεθούν. Στην παρουσίαση δεν το είδα να εντάσσεται, δεν θα ήθελα να αναφερθώ στην περιοχή UNESCO, στα Αστερούσια καθώς την έχω δει και χαρτογραφημένη την περιοχή, αναφέρομαι στη σύνδεση της Κνωσού με το Μινωικό Ανάκτορο των Αρχαίων, όπως είπε η κυρία Κουντούρη νωρίτερα, έχουμε υπογράψει και μνημόνιο με την Υπουργό Πολιτισμού που αναφέρεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο των Αρχαίων. Για όσους δεν το γνωρίζουν το αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου φιλοξενεί πάρα πολλά αρχαιολογικά ευρήματα από τις Αρχάνες. Στην περιοχή παρέμβασης δεν είναι ευκρινές το Μινωικό

Ανάκτορο των Αρχανών και το Φουρνί, απλά να συμπεριληφθεί στην περιοχή παρέμβασης αυτή είναι η παρέμβασή μου.

Χρύσα Δασκαλάκη: Κύριε Δήμαρχε είναι στην περιοχή παρέμβασης.

Εμμανουήλ Κοκοσάλης: Μπορεί να μην το παρατήρησα, πάντως δεν το είδα, ίσως να είναι δικό μου λάθος.

Βασιλική Συθιακάκη: Είναι σημαντικό να κάνουμε μία επεξήγηση προς όλους τους Δημάρχους, και σε αυτό μπορεί να βοηθήσει και η κυρία Κουντούρη. Η σειριακή εγγραφή τη UNESCO, περιλαμβάνει συγκεκριμένα ανάκτορα. Αυτή η εγγραφή έχει γίνει περίπου το 2015-2016, αυτό δεν σημαίνει σχετικά με την ΟΧΕ, ότι οι χώροι που δεν συμπεριλαμβάνονται στην σειριακή καταγραφή δεν θα συμπεριληφθούν. Υπενθυμίζω πως για να γίνουν όλα αυτά σημαντική προϋπόθεση είναι να γίνουν οι μελέτες και σε αυτό το στάδιο είμαστε στη φάση προετοιμασίας των μελετών. Σε ό,τι αφορά τις Αρχάνες, εκτός από την προγραμματική για το Μουσείο των Αρχανών, έχει υπογραφεί και η διαδημοτική Δήμου Ηρακλείου, Δήμου Αρχανών- Αστερουσίων, Περιφέρειας Κρήτης και Υπουργείου Πολιτισμού, μέσα στα οποία προβλέπεται και μία μελέτη για τη διασύνδεση της Κνωσού με τις Αρχάνες μέσω του Κνωσιανού φαραγγιού, που ήταν μία πρόταση τα Εφορίας Αρχαιοτήτων Ηρακλείου που άρεσε πολύ και στο Υπουργείο Πολιτισμού, είναι μέσα στο σχεδιασμό μας και θα μπει και μέσα στην ΟΧΕ.

Έλενα Κουντούρη: Θα ήθελα να πω πάνω σε αυτό που είπε ο Δήμαρχος Αρχανών και σε αυτό που είπε η κυρία Συθιακάκη, εννοείται πως οι παρεμβάσεις έχουν να κάνουν με τα ίδια τα Ανάκτορα, με τον περιβάλλοντα χώρο τους και με θέσεις στο ευρύτερο περιβάλλον που συνδέονται είτε χρονικά είτε χωρικά-γεωγραφικά. Ήδη το Υπουργείο έχει κάνει αυτό το σχεδιασμό και οι Αρχάνες είναι μέσα εφόσον αναφέρθηκε από το Δήμαρχο. Εντάσσεται ένας μεγάλος αριθμός μελετών και έργων τα οποία δεν είναι της παρούσης να εξετάσουμε τόσο αναλυτικά σήμερα, γιατί όλα αυτά θέλουν μελέτη. Άρα αυτό που είπα και νωρίτερα και καταγράφεται με σαφήνεια στο μνημόνιο είναι να εντοπίσουμε ποιες προκαταρκτικές δράσεις πρέπει να γίνουν, ποιες μελέτες πρέπει να ωριμάσουν έτσι ώστε να χαράξουμε με ακρίβεια αυτή τη στρατηγική. Όλα αυτά έχουν προδιαγραφεί και σχεδιαστεί σε συνεργασία με τις κατά τόπους Εφορίες Αρχαιοτήτων και με την Περιφέρεια, έχει υπάρξει ένας προσχεδιασμός με προγραμματικές συμβάσεις και ό,τι άλλο προταθεί μπορούμε να το αξιολογήσουμε. Δεν περιοριζόμαστε στα ίδια τα Ανάκτορα, αυτά ωστόσο ως Μνημεία έχουν την πρώτη θέση, καθώς δεν μπορούμε να προχωρήσουμε σε εγγραφή χωρίς να έχουμε κατ' αρχήν παρεμβάσεις στα ίδια τα μνημεία.

Χρύσα Δασκαλάκη: Στην παρουσίασή μας, νομίζω ήταν ευδιάκριτο πως η περιοχή παρέμβασης είναι και πέρα από τα Ανακτορικά Κέντρα, τουλάχιστον εμείς έτσι το σχεδιάσαμε. Αν θεωρείτε ότι η περιοχή αυτή, δεν προσφέρει στον σχεδιασμό και θέλετε κάτι άλλο θα ήθελα σήμερα να το καταθέσετε, προκειμένου να εξεταστεί. Θα ήθελα να δώσω το λόγο στους Δημάρχους, καθώς για αυτό τους καλέσαμε, και μετά θα ξεκινήσουμε εμείς τη συζήτηση.

Μενέλαος Μποκέας- Δήμαρχος Μαλεβιζίου: Σίγουρα πολύ σημαντική η δράση στις περιοχές UNESCO, εγώ θέλω να βάλω μερικά ερωτήματα, σε σχέση με την περιοχή παρέμβασης, στο μυαλό μου είναι πώς οι δράσεις και οι χρηματοδοτήσεις για έργα παρεμβάσεις κλπ, θα δοθούν σε περιοχές που εντάσσονται σε ένα δίκτυο, όπως το Γεωπάρκο του Ψηλορείτη. Οι περιοχές εκτός του Γεωπάρκου που γειτνιάζει με το Γεωπάρκο - μιλάω για το Μαλεβιζι- μπορεί αντίστοιχα και άλλοι Δήμοι να έχουν το ίδιο ερώτημα, όπως για παράδειγμα η

Αμμουδάρα, που είναι η εκβολή του Αλμυρού ποταμού και γειτνιάζει με το πιο σημαντικό υδροβιότοπο που έχουμε στην περιοχή, μία περιοχή που αποτελεί πύλη εισόδου στο Γεωπάρκο του Ψηλορείτη και που δεν είναι μέσα στην περιοχή παρέμβασης. Εμείς θα θέλαμε την περιοχή αυτή να την βάλουμε μέσα, διότι είναι περιοχή που δεν μπορεί να μπει σε ΕΣΠΑ, καθώς βρίσκεται εκτός σχεδίου, εκτός οικισμού, δεν έχει ρυμοτομικά χαρακτηριστικά με επιλέξιμες δράσεις σε άλλα προγράμματα. Εφόσον η χρηματοδότηση της ΟΧΕ, δεν απορρέει μόνο μέσω ΕΣΠΑ, μέσω ΠΔΕ θα μπορούσε αυτή η δράση να ενταχθεί;

Χρύσα Δασκαλάκη: Να σας δώσω μία πρώτη απάντηση σε σχέση με αυτό. Ουσιαστικά θα μπορούσε να συμπεριληφθεί και όλη η Κρήτη αν θέλαμε. Στόχος είναι να αναδείξουμε μία συγκεκριμένη ενιαία διαδρομή πολιτισμού και περιβάλλοντος. Έργα που αφορούν στο Δήμο Μαλεβιζίου ή οποιονδήποτε άλλο Δήμο μπορούμε να τα δούμε χρηματοδοτικά εργαλεία, όχι όμως από αυτού του είδους τις παρεμβάσεις. Αν κάτι μπορούμε να το συνδέσουμε και πραγματικά να προσφέρει στη συγκεκριμένη διαδρομή, θα το δούμε την περίοδο κατάθεσης των προτάσεών σας σε διαβούλευση. Έτσι όπως έχει μελετηθεί η περιοχή παρέμβασης δεν είναι μία περιοχή αυστηρά γύρω από τα Ανακτορικά Κέντρα, είναι μια ευρύτερη περιοχή. Αυτό θέλουμε κυρίως σήμερα να οριοθετήσουμε. Τα Γεωπάρκα και οι περιοχές Βιόσφαιρας είναι σχετικά οριοθετημένες περιοχές, δεν χρειάζεται οριοθέτηση στις περιοχές αυτές. Σε ό,τι αφορά τα έξι Μινωικά Ανάκτορα, η περιοχή παρέμβασης που έχουμε ορίσει, είναι μία ευρύτερη περιοχή.

Σωκράτης Κεφαλογιάννης: Σε ό,τι αφορά στην περιοχή παρέμβασης εγώ δεν έχω κάποια αντίρρηση. Θα ήθελα να θέσω κάποια ερωτήματα που ίσως έχει να κάνει και με τα επόμενα βήματα και προς την κυρία Κουντούρη ως εκπρόσωπο του Υπουργείου Πολιτισμού. Στο επίσημο site της UNESCO είναι ακόμα εγγεγραμμένη η αρχική πρόταση με την αρχική της σχεδίαση από την οποία απουσιάζει η Ζώμινθος. Δεν ξέρω κατά πόσο έχει νόημα να γίνει η διόρθωση. Το δεύτερο ερώτημα αφορά στην θεώρηση πως δεν πρέπει να εξετάζεται αποκλειστικά το Μινωικό Ανάκτορο αλλά συνολικά η στρατηγική παρέμβαση τόσο από την πλευρά του Δήμου όσο και από την πλευρά της Περιφέρειας, δεν μπορώ να φανταστώ πως οριζόντια μπορεί να λειτουργήσει, και αναφέρομαι περισσότερο, όχι στις περιοχές UNESCO, αλλά σε συνδυασμό περιοχών με το Ιδαίον Άντρο ή το Σπήλαιο Σφενδόνη στα Ζωνιανά, ώστε να μιλάμε για μία συνολική περιοχή παρέμβασης. Δηλαδή νομίζω θα έπρεπε να συζητήσουμε περισσότερο για τον επαναπροσδιορισμό του μνημονίου συνεργασίας με το Υπουργείο Πολιτισμού. Σε ό,τι αφορά την τεχνική βοήθεια που αναφέρθηκε, και από την κυρία Δασκαλάκη νωρίτερα, πολύ σωστά, θα πρέπει να υπάρχει μία ενίσχυση των φορέων για την ωρίμανση των έργων, αυτό έρχεται σε αντίθεση με αυτό που είπε ο κύριος Δρακωνάκης, ότι θα πρέπει να τρέξουν τα ώριμα έργα. Σε αυτό το μαραθώνιο αντιλαμβάνεστε πως κάποιοι Δήμοι οι οποίοι δεν έχουν καταφέρει να ωριμάσουν, όπως είπε και ο κύριος Μιχελογιάννης νωρίτερα, το προηγούμενο διάστημα που έτυχαν χρηματοδότησης από το ΠΔΕ, ενώ άλλοι δεν έτυχαν, να μπορούν να παράξουν έργα και να λειτουργήσουν επί ίσοις όροις στο σχεδιασμό, ο οποίος απαιτείται και όχι βάσει του ποιος είναι πιο έτοιμος. Ένα άλλο θέμα που θα ήθελα να θίξω είναι πως η ETAM θα έρθει σε επαφή με εμάς, τους Δήμους ώστε να γίνει η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης. Καλό είναι να μην χρηματοδοτούμε μόνο αυτά που χρηματοδοτούν και τα υπόλοιπα προγράμματα, καλό είναι να βάλουμε στο σχεδιασμό μας και την υλοποίηση δράσεων, που έχουν να κάνουν με την παιδεία, την περιβαλλοντική εκπαίδευση και διαφόρων ειδών δραστηριότητες. Και κάτι τελευταίο, που δεν πήρα απάντηση στα Χανιά, δεν ξέρω πόσο η κυρία Κουντούρη μπορεί να μας βοηθήσει. Κατά πόσο

η αδυναμία ενός από τα Ανάκτορα της πρότασης μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα στην συνολική υποβολή της πρότασης.

Έλενα Κουντούρη: Θα ξεκινήσω από την τελευταία ερώτηση, το διαχειριστικό αρχείο είναι ένας φάκελος, μία υποψηφιότητα, άρα το αδύναμο σημείο μπορεί να συμπαρασύρει και όλα τα υπόλοιπα, για αυτό λέμε πως είναι κοινή προσπάθεια. Η Κνωσός, έχει καταξιωθεί και στην σκέψη και στην βιβλιογραφία ως πρώτο στην τάξη ανάκτορο, ο χώρος που το περιβάλλει δεν αποτελεί τιμή ούτε για το ίδιο το ανάκτορο ούτε για τους αρμόδιους φορείς. Το ξέραμε ότι είναι το αδύνατο σημείο αλλά δεν θα μπορούσε να μείνει εκτός πρότασης. Άρα μπορεί να συμπαρασύρει όλη την υποψηφιότητα και να αποτύχουμε. Κανείς δεν θα επιθυμούσε την μη έγκριση της πρότασης καθώς αποτελεί έναν πολύ ισχυρό φάκελο, λόγω των κριτηρίων που πληρούν τα Μινωικά Ανάκτορα, λόγω μοναδικότητάς τους στον κόσμο. Σε σχέση με το site, και την έλλειψη που επισημάνατε, δεν μπορεί να γίνει τώρα κάποια αλλαγή, καθώς θα γίνει εφόσον εγκριθεί η υποψηφιότητά μας και περάσει από την Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς, που αυτό ίσως πάρει πάνω από ένα- ενάμιση χρόνο. Έτσι είναι η διαδικασία. Ο ενδεικτικό κατάλογος, είναι αυτός που κοιτάμε και βασιζόμαστε ως χώρα και προτείνουμε τις επόμενες υποψηφιότητές μας. Δεν μπορούμε να πάμε σε πρόταση ένταξης στον κατάλογο χωρίς να έχει προηγηθεί ένταξη στον ενδεικτικό κατάλογο. Τα Μινωικά Ανάκτορα σαφώς περιγράφονται εκεί, στον ενδεικτικό κατάλογο κι έτσι εντάσσονται και στην πρότασή μας.

Παύλος Μπαριτάκης: Δεν σας κρύβω ότι είμαι προβληματισμένος. Τόσοι Αρχαιολογικοί θησαυροί, μπορούμε να τους αξιοποιήσουμε; Γιατί όταν έχουμε τη λογική να βάζουμε τα ίδια πίσω από την ίδια ταμπέλα, πιστεύω ότι διαιωνίζουμε μία ίδια κατάσταση. Αρχαιολογικός χώρος Περβόλα Χόνδρου, Μινωικής περιόδου, Νικόλαος Πλάτων το 1954 ανασκαφές, τα φροντίσαμε μόνοι μας, δεν βρήκαμε συμπαράσταση. Υπάρχει μία ταμπέλα, προς Αρχαία Αρκαδία κοντά στο Αφρατί, θα πρέπει να φύγει, καθώς ντρεπόμαστε για την εικόνα που αντικρίζουν οι επισκέπτες. Έχουμε έτοιμη μελέτη, ώριμη για την αξιοποίηση των χώρων αυτών, ακόμα το Ηρώον του Ερμή και της Αφροδίτης στη Σύμη, που και από περιβαλλοντικής απόψεως αποτελεί ένα πολύ σημαντικό μέρος λόγω του Πευκόδασους. Με την επερχόμενη ολοκλήρωση του αεροδρομίου, η Βιάννος ήδη προκαλεί ενδιαφέρον χιλιάδων επισκεπτών και αυτό αποτελεί μία πραγματικότητα. Στο Μουσείο του Ηρακλείου, φυλάσσονται στα υπόγεια, αρχαιολογικοί θησαυροί της περιοχής. Αν δεν εντάξουμε τις αρχαιότητες μας σε ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό, προκειμένου να αναδείξουμε όλες τις εμβληματικές περιοχές, οι οποίες δεν θα μπορέσουν να αναγνωριστούν ως τέτοιες αν δεν τις αναδείξουμε. Εκφράζω τον προβληματισμό μου καθώς πέραν των σημείων του Δήμου Βιάννου που περιλαμβάνονται στην ΟΧΕ έχει πολλά πολιτιστικά και αρχαιολογικά μνημεία τα οποία χρήζουν ανάδειξης. Στην προηγούμενη θητεία μου ως Δήμαρχος είχαμε κάνει 4-5 μελέτες, καθ' υπόδειξιν της κυρία Γαλανάκη και της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, οι οποίες είναι καθ' όλα εγκεκριμένες. Έχουμε όλη την διάθεση και την επιθυμία να αναδείξουμε τον τόπο μας, αλλά για αυτό χρειαζόμαστε την στήριξη και βοήθειά σας, διότι χωρίς αυτό δεν έχουμε τη δυνατότητα. Μπορούμε να διευρύνουμε λίγο τον κύκλο έτσι ώστε να συμπεριληφθεί ότι είναι έτοιμο και να μην εμμένουμε και στο μέλλον στα ίδια και τα ίδια χωρίς αποτέλεσμα. Προκειμένου στην επόμενη ΟΧΕ να μην συζητάμε για τις ίδιες περιοχές ξανά.

Βασίλης Κεγκέρογλου: Ήμασταν νιοι και γεράσαμε και τα ίδια ακούμε. Ωστόσο σήμερα έχουμε μία πολύ σημαντική και συγκεκριμένη δουλειά να κάνουμε και θα επικεντρωθώ σε αυτό. Με αφορμή το έργο του αεροδρομίου, έχουν γίνει δεκάδες ανασκαφές και αποκαλύψεις οικισμών. Αυτό που δεν γίνεται κατανοητό και οφείλω να το πω, είναι ότι η μια διαδικασία με

την άλλη είναι ανεξάρτητες. Η διαδικασία του ΠΕΠ και της ΟΧΕ, είναι ανεξάρτητη από το αν ενταχθούν ή όχι. Αλληλοβοηθούνται γιατί αν προχωρήσουν τα έργα της προστασίας και της ανάδειξης, τότε και η ένταξη και η διατήρηση είναι ευκολότερη. Σε ερώτησή μου γιατί δεν έχει μπει ο Γαλατάς, πήρα την άστοχη απάντηση γιατί δεν έχει μελετηθεί και αναδειχθεί. Το αν θα μπει σε επόμενη πρόταση είναι άλλο ζήτημα. Θα πρέπει να εξετάσουμε ποια έργα θα ενταχθούν σε αυτό και ποια μπορούν να γίνουν από άλλα προγράμματα. Ξεκινώ λοιπόν. Μινωική Έπαυλη, Μινωικό Ανάκτορο, δεν δέχομαι ότι δεν μπήκε λόγω μεγέθους, εμείς λέμε ότι υπάρχει ανάγκη να γίνουν έργα, προστασίας, ανάδειξης, προσβασιμότητας και ευπρεπισμού, στο Γαλατά. Στη χθεσινή μου συνάντηση με την Υπουργό Πολιτισμού, την ενημέρωσα πως αν το Μινωικό Ανάκτορο του Γαλατά δεν ενταχθεί στην ΟΧΕ, θα απαιτήσω από τον Περιφερειάρχη να χρηματοδοτήσει την ανάδειξη του Γαλατά από άλλους πόρους. Ζήτησα από την Υπουργό την υπογραφή μίας προγραμματικής σύμβασης, η οποία έχει ζητήσει από τις περιφερειακές υπηρεσίες το φυσικό αντικείμενο για να μπορέσει να το εντάξουμε σε μία προγραμματική πρόταση. Αυτό διαφέρει από το επιχείρημα μη ένταξης εξαιτίας του ότι δεν είναι μέσα στην UNESCO. Επόμενος, ο Γαλατάς είτε θα μπει στην ΟΧΕ, είτε θα μπει σε επόμενη προγραμματική σύμβαση, και τότε δεν θα χρειαστεί να επιμείνω. Επίσης υπάρχει και η Ακρόπολη Σμαρίου, όπου έγινε η ανασκαφή, η περίφραξη και έκτοτε δεν έχει γίνει κάτι. Προχωρώ ως προς την περιοχή, προτείνουμε να μπει μέσα και το Μινωικό Ανάκτορο του Γαλατά. Σε σχέση με την κινητοποίηση της τοπικής οικονομίας, υπάρχει κύριε Δρακωνάκη, κάτι άλλο πέρα από τη σύγχρονη μινωική αγγειοπλαστική του Θραψανού, που να συνδέει την μινωική εποχή με το σήμερα;!

-Ακούγεται από το βάθος η απάντηση του κυρίου Νίκου Δρακωνάκη: «Η υφαντική»-

Θα παρακαλούσα να μας δώσετε μία απάντηση γιατί δεν συμπεριλαμβάνονται αυτά. Όταν δεν τα βάζουμε μέσα στη «γεωγραφία» τότε δεν θα μείνουν και στην ιστορία. Άρα λοιπόν μήπως πρέπει να δούμε πώς αυτό εντάσσεται στο συνολικό αφήγημα μπορούμε να κάνουμε, και στην συνέχεια να μπορέσω κι εγώ να προτείνω πράγματα για το ημιτελές μουσείο αγγειοπλαστικής τέχνης στο Θραψανό. Το θέμα είναι, πέραν της χρηματοδότησης, να είναι ενταγμένο και μέσα από μία στρατηγική, η οποία να συνδέει την ιστορία με το σήμερα και να είναι ολοκληρωμένη. Άρα δεν είναι ολοκληρωμένη, δεν είναι ΟΧΕ, θα πρέπει να συμπεριληφθούν και αυτά. Σε ό,τι αφορά, το Περιβάλλον, τα Λασιθιώτικα όρη, δεν υπάρχουν επειδή δεν υπάρχει φορέας; Ο Λιμνάκαρος δεν υπάρχει δηλαδή; Τον Ψηλορείτη τον έχω ακούσει σε πολλά προγράμματα, τα Λασιθιώτικα Όρη;

Χρύσα Δασκαλάκη: Στον σχεδιασμό υπάγονται όλες οι περιοχές που βρίσκονται στον ενδεικτικό κατάλογο της UNESCO. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάγονται στον ευρύτερο σχεδιασμό της Περιφέρειας Κρήτης.

Βασίλης Κεγκέρογλου: Ωραία να καταγραφεί λοιπόν ότι αυτά που λείπουν, θα μπου σε ένα επόμενο πρόγραμμα σύμφωνα με την δέσμευσή σας, δεν μπορούν να μείνουν εκτός από το συνολικό πρόγραμμα. Γιατί στον επόμενο σχεδιασμό που θα έρθουμε θα μας βάλετε πάλι τα ίδια, όπως γίνεται από το 1974. Μεταξύ Δεματίου, ανατολικά Χόνδρου και δυτικά, οι τρεις περιοχές αυτές «μοιράζονται» το φαράγγι του Αναποδάρη. Πεδίο δόξης λαμπρό, να το αναδείξουμε και να γίνει και μία διαδρομή, από μόνο του το φαράγγι και βεβαίως και όλα όσα υπάρχουν τριγύρω, καθώς υπάρχουν και πράγματα που ξεφεύγουν από την ΟΧΕ και έχουν να κάνουν με την αξιοποίηση του νερού του Αναποδάρη σε συνδυασμό με την γενικότερη ανάπτυξη, δεν έχει να κάνει μόνο με την άρδευση ή την ενέργεια. Αφορά στην γενικότερη ανάδειξη της περιοχής, γιατί μπορούν να αναπτυχθούν από ναυταθλητικές

δραστηριότητες μέχρι το να υποστηριχθεί η διαδρομή. Να έχουμε λοιπόν και τα άλλα στο μυαλό μας, καθώς αν αυτή η διαδρομή καταστεί ασφαλής, και συσταθεί φορέας, θα είναι κάτι πάρα πολύ σημαντικό γιατί ενώνει τους δύο Δήμους. Η ΟΧΕ, δεν είναι καν χρηματοδοτικό εργαλείο, απ' ό,τι καταλαβαίνω σήμερα, είναι ένα ευρύτερο εργαλείο σχεδιασμού και ανάπτυξης και υπ' αυτή την έννοια θα πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν και τους άλλους σχεδιασμούς και παρεμβάσεις ή να προσδιορίζει ότι αυτό που υπάρχει στην περιοχή αυτή δεν υπάρχει μέσα στις δυνατότητες τις ΟΧΕ και πρέπει να συμπεριληφθεί είτε σε ένα μικρότερο πρόγραμμα εσωτερικό είτε από αλλού. Είναι ένα μεγάλο εγχείρημα και δεν πρέπει να περιοριστεί από πλευράς αντίληψης. Το εύρος γεωγραφικά είναι συγκεκριμένο. Η δική μας η πρόταση αφορά και τον Γαλατά και τα Λασιθιώτικα Όρη, τα οποία ξεκινούν μόλις τελειώνει το αεροδρόμιο δυτικά και φτάνει ανατολικά νότια Βιάννος, βόρεια Χερσόνησος και πιάνει 3-4 Δήμους. Κύριε Δρακωνάκη δεν γίνεται να χωρίσουμε τα διοικητικά από τα γεωγραφικά όρια, όπως είπες πριν, τα διοικητικά όρια είναι τεχνητά, καλά κάνουν και υπάρχουν για διοικητικούς λόγους, αλλά τα φυσικά όρια έχουν καθοριστεί άνωθεν και δεν μπορείς να τα ταυτίσεις.

Νίκος Δρακωνάκης: Δήμαρχε δέχομαι ότι οι παρατηρήσεις είναι και καλοπροαίρετες και χρειάζονται και να το εξηγήσω λοιπόν. Αυτό που ανέφερα έχει να κάνει με τα όρια των Γεωπαρκών ή της Βιόσφαιρας με τα όρια των Δημοτικών διαμερισμάτων στα οποία αναφέρθηκα.

Δοξαστάκης - Δήμαρχος Χερσονήσου: Θα κρατήσω ότι σήμερα ξεκινάει μία διαδικασία, και με σεβασμό και ορθολογικό τρόπο προσεγγίζω την όποια αξιοποίηση ευκαιριών, δυνατοτήτων και προγραμμάτων. Οφείλω όμως να παρατηρήσω, ότι αναδεικνύεται και εδώ αυτή η ελληνική πρωτοτυπία, η δυσκολία διασύνδεσης της κεντρικής διοίκησης και περιφέρειας. Κάποιες κεντρικές επιλογές για πολύ σημαντικά μνημεία, προσπαθούν να περάσουν μέσα από τοπικούς πόρους που έχουν δεσμευτεί να υπηρετήσουν κάποια πράγματα. Θέλω να επισημάνω αυτό που είπε και ο φίλος ο Νίκος ο Δρακωνάκης, πως αυτή εδώ η προσπάθεια, δεν θα είναι μία αποτελεσματική αξιοποίηση πόρων αλλά μία μόχλευση, μια ανάδειξη, μία κινητοποίηση όλων των δυνάμεων στο κομμάτι που αφορά στον πολιτισμό και το περιβάλλον. Βεβαίως το ανάκτορο των Μαλίων εκπέμπει πολύ σημαντικά μηνύματα. Θέλω να σας πω πως πριν αναλάβω, με έχουν προσεγγίσει χωρίς να παρέμβω, γιατί δεν μπορεί να λειτουργήσει με μικροέργα και παρεμβάσεις, συντηρήσεις. Πώς λοιπόν ένα τόσο σημαντικό μνημείο, το οποίο ποτέ δεν φροντίσαμε να το καταστήσουμε ανάξιο της φήμης, της ιστορίας και της αξίας του, ερχόμαστε μέσα από μία κεντρική επιδίωξη το να εγγραφούν ή να επικυρωθούν στο μεγάλο της UNESCO, να απορροφήσουν ή να συγκεντρώσουν τις όποιες τοπικές δυνάμεις, όχι μόνο χρηματοοικονομικές αλλά και γενικότερα σε σχέση με την οργάνωση; Θα έλεγα λοιπόν, ιδιαίτερα σε ό,τι έχει να κάνει με τα εμβληματικά μνημεία στον πολιτισμό, να υπάρχει μία διασύνδεση και ένα άπλωμα, όχι μόνο με την επιρροή αυτή καθ' αυτή του μνημείου, αλλά ει δυνατόν, να υπάρξει μία ενεργοποίηση-ενοποίηση όλων των αρχαιολογικών χώρων, γιατί ο Δήμος Χερσονήσου σε όλο το παράκτιο ανάπτυγμα του, 28 χλμ, που δεν υπάρχει άλλος Δήμος με αυτό το μέτωπο, έχει ένα πολύ σημαντικό απόθεμα, όχι μόνο πολιτιστικό αλλά υποπολιτιστικό, μνημεία αναγνωρισμένα, όχι μόνο στη Χερσόνησο, η οποία μπορεί να φαντάζει ότι είναι η Μέκκα του καπιταλισμού και του μαζικού τουρισμού, έχει φοβερή αξία, ιστορία και πολιτισμό, παράδοση και εγώ προσωπικό και η Δημοτική Αρχή στοχεύουμε να αναπτύξουμε την Βιώσιμη Ανάπτυξη. Αυτό το εργαλείο θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε. Μην περιοριστούμε μόνο στο ανάκτορο Μαλίων, περιχαρακωμένο, προσδιορισμένο και αποκλεισμένο από τα υπόλοιπα. Ει δυνατόν να διασυνδεθούν όλα αυτά

και να αποτελέσουν ένα ενιαίο σύνολο. Βεβαίως και να επικυρωθεί ο φάκελος και να επιβεβαιωθεί το μνημείο και να προστατευτεί. Αλλά ανακατέψτε όλα αυτά, πώς μπορεί να γίνουν χρηστικά, επισκέψιμα, να τα σώσουμε και να τα αναδείξουμε και να τα προβάλλουμε. Σε ό,τι αφορά τα εμβληματικά έργα για το περιβάλλον, περίμενα να ακούσω για το Μνημείο του Πλατάνου στο Κράσι, με τόση ιστορικότητα, με τόσο βάρος, με συναντήσεις εμβληματικών ανθρώπων σε συγκεκριμένες εποχές, οι βρύσες με τον Πλάτανο που κάθε χρόνο η αγωνία είναι, τι θα κάνει ο κάθε συνδυασμός του κάθε Δημάρχου για να μην ξεραθεί το μνημείο. Πρέπει λοιπόν να συζητήσουμε, για να βρούμε τον καλύτερο τρόπο να αξιοποιήσουμε αυτή την ΟΧΕ. Περιορίζομαι σε αυτά γιατί δεν έχω την πλήρη εικόνα για το πού βρίσκεται αυτή η προσπάθεια.

Χαράλαμπος Κουκιανάκης: Μία ερώτηση θέλω να κάνω και θα είμαι πάρα πολύ σύντομος. Έχει υπογραφή μία σύμβαση για την δυνατότητα συγκρότησης πολιτιστικής διαδρομής στο μνημείο του Δήμου Αποκορώνου και είμαι πολύ ευγνώμων γι' αυτό. Αυτό αφορά σε 27 μνημεία στον Αποκόρωνα. Όμως ως Γεωπάρκο, δεν έχει χαρακτηριστεί όλος ο Αποκόρωνας αλλά μέρος αυτού, παρ' όλο που τα μνημεία αυτά είναι διάσπαρτα σε όλο τον Αποκόρωνα και να θυμίσω ότι η σύμβαση αυτή είναι τετραμερής, και υπογράφηκε από την ίδια την κυρία Μενδώνη, στην Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου στο Καρύδι, από τον Περιφερειάρχη, τον Πρύτανη και τον Δήμαρχο Αποκορώνου, πριν από ένα χρόνο, έχει μελέτη η οποία κοστίζει 409.000 ευρώ, έχει δυνατότητα περαίωσης 30 μηνών. Άρα 20/4 που θα έχουμε την ολοκλήρωση, φαντάζομαι ότι αυτή η προσπάθεια θα ενταχθεί, παρ' όλο που δεν έχει περατωθεί ακόμα, αυτή είναι η ερώτηση μου. Μελέτες δηλαδή που έχουν κατά το ήμισυ ολοκληρωθεί θα έχουν τη δυνατότητα ένταξης;

Χρύσα Δασκαλάκη: Εφόσον βρίσκονται στην περιοχή παρέμβασης, να θα έχουν δυνατότητα ένταξης, διαφορετικά έχουμε τη δυνατότητα να το κάνουμε από αλλού.

Ιωάννης Ζερβός: Θα ήθελα κι εγώ μία διευκρίνιση, σε ό,τι αφορά το Φραγκοκάστελο, που περνά το Ε4 δίπλα στο εμβληματικό αυτό μνημείο, θα έχει δυνατότητα, ενώ υπάρχει μελέτη, να ολοκληρωθεί η Β φάση; Και δεύτερον, επίσης είδα άλλη μία περιοχή που δεν συμπεριλαμβάνεται, η περιοχή της Δημοτικής Ενότητας Ίμβρου, όπου έχουμε κι εκεί μία ώριμη μελέτη, που αφορά στο σχολείο του Ξενουδάκη, του μεγάλου ευεργέτη των Σφακιών και της Κρήτης, του πρώτου Σφακιανού Κρητικού βουλευτή που μπήκε στην Ελληνική Βουλή. Θέλω να ρωτήσω, από την στιγμή που έχουμε έτοιμες, ώριμες μελέτες μέσα από προγραμματικές συμβάσεις, που έχουμε υπογράψει με το Υπουργείο Πολιτισμού, την Περιφέρεια Κρήτης, το Πολυτεχνείο Κρήτης, μπορούν αυτές να συμπεριληφθούν και να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση για την αξιοποίηση αυτών των δράσεων;

Χρύσα Δασκαλάκη: Δήμαρχε, φαντάζομαι θα τα δούμε ειδικά όταν θα κάνουμε κατά τόπους συναντήσεις και όταν θα καταθέσετε τις προτάσεις σας, αν κάποιο από τα έργα αυτά μπορεί να ενταχθεί στην συνολική στρατηγική ή όχι. Όσα ακούστηκαν από εσάς είναι όλα μέσα, θα το δούμε όμως, με την σύσταση της στρατηγικής. Τώρα μόλις ξεκινάμε την διαδικασία αυτή.

Χρύσα Δασκαλάκη: Για να κλείσουμε με τις τοποθετήσεις των Δημάρχων, ο Δήμαρχος Πλατανιά ο κύριος Μαλανδράκης.

Γιάννης Μαλανδράκης - Δήμαρχος Πλατανιά: Έχουμε ξανά τρέξει ΟΧΕ, στο Δήμο Πλατανιά και έχουμε μία εικόνα, πώς υλοποιούνται αυτού του είδους τα προγράμματα θέλω να κάνω δύο συγκεκριμένες αναφορές, τις οποίες μου είχε δοθεί η ευκαιρία να τις κάνω και στην κυρία Κασωτάκη στην ημερίδα για τους νεοεκλεγέντες Δημάρχους. Το ένα θέμα είναι ότι έχουμε μία περιοχή χωρικής παρέμβασης, αυτό το έχουμε ως δεδομένο. Η συγκεκριμένη περιοχή έχει και γεωγραφικά όρια, όμως γνωρίζετε πολύ καλά ότι όταν γίνεται μία παρέμβαση σε μία περιοχή, θα πρέπει σε αρκετές περιπτώσεις να υπάρχουν κάποια συνοδά έργα προς την περιοχή παρέμβασης. Όπως για παράδειγμα ένα νέο σύστημα ύδρευσης σε μία περιοχή που περιλαμβάνεται στην ΟΧΕ σε μία ολιστική παρέμβαση, που θα πρέπει να μπει και εκτός του ορίου παρέμβασης ή ένα info kiosk που θα εγκατασταθεί εκτός της περιοχής παρέμβασης για να πληροφορεί τον επισκέπτη για να πάει στην περιοχή παρέμβασης.

Πεπραγμένα 1^{ης} Σημειακής Διαβούλευσης στις Αρχάνες 21.12.2023

Αρχικά έλαβε χώρα η εισαγωγική ομιλία της **Χρ. Δασκαλάκη** και έπειτα η παρουσίαση του **Ν. Δρακωνάκη**.

Ακολούθησαν οι τοποθετήσεις εκπροσώπων φορέων.

- 1. Τουκιριτζής (ΙΥΤΟΣ ΙΚΕ):** αναφέρθηκε για τη Γραμμική Β' («πρώτη γραφή»), στην πρόταση του για τα «Μινωικά μονοπάτια» ("Minoan Paths"), με σύμβολα γραμμικής για να ανακαλύψει ο περιπατητής κάτι, σαν παιχνίδι με σύμβολα – mason marks, και λέξεις όπως Αρχάνες & Γιούχτας σε γραμμική. Στη διαδρομή μπορούν να ενταχθούν και να επωφεληθούν επιχειρήσεις. Εταιρεία ΙΥΤΟΣ για την ανάδειξη μινωικών ανακτόρων, μπορεί να δώσει συμβουλευτική για μινωική ταυτότητα. Ανέφερε 17 ποικιλίες λαδιού στη Γραμμική Β', αρχείο κτηνοτροφικής ταυτότητας με βάση τις μινωικές καταγραφές, ενδεικτικά αξιοποίηση συμβόλων για κοσμήματα.
- 2. Κεγκέρογλου (Δήμαρχος Μινώα Πεδιάδας):** αποτύπωση της ΟΧΕ στην επιχειρηματικότητα και την κοινωνία, στόχοι για ολιστική ποιοτική ανάπτυξη, δικτύωση με τοπική επιχειρηματικότητα. Αναφέρθηκε σε αρχαιότητες Τσούτσουρα, ποταμό Μίντρη και Αναποδάρη, αρχαιότητες στα Καστελλιανά, συνομιλία με Ίνι και Γαζέπη Μύλο, καθώς και νερόμυλους – διαδρομή νερού. «Ραχοκοκαλιά» ο Αναποδάρης, υπερβολική η μελέτη ΦΑΟ – ΔΕΗ για το Φράγμα Αναποδάρη, προτείνει να γίνει μικρότερο φράγμα με μικρότερο υδροηλεκτρικό για κάλυψη τοπικών αναγκών ενέργειας, αλλά και ανάπτυξη ναυταθλητισμού. Προγραμματική σύμβαση, υπογραφή σύντομα, με Υπ.Πο. για γεφύρι Αναποδάρη στο Δεμάτι. Διαδρομή κατά μήκος βόρειας πλευράς Αναποδάρη, υπάρχει σχετική έτοιμη μελέτη (πιθανώς θέλει επικαιροποίηση) για το φράγμα Αναποδάρη από φράγμα μέχρι εκβολές σε Σκινιά – Χόνδρο. Να γίνουν οικονομικά βιώσιμες διαδρομές. Από το πρόγραμμα (ΟΧΕ) να ωριμάσει η μελέτη ποταμού Μίντρη, να γίνουν οδηγικές προσβάσεις, ο σημερινός δρόμος Τσούτσουρα δεν είναι ασφαλής, δικτύωση επιχειρήσεων.
- 3. Μαραγκάκη (ΚΟΙΝΟΠΙ ΑΜΚΕ):** πρόταση υπερτοπικής διασύνδεσης ευρύτερης περιοχής, από παραλία Μαλίων έως Ελούντα, Κριτσά, Κράσι, Κερά έως Οροπέδιο Λασιθίου. Η ΑΜΚΕ διατίθεται να συμβάλει εμπράκτως στην προσπάθεια.
- 4. Κριτωτάκης (Περιφέρεια Κρήτης):** ανάγκη για συνέργεια μεταξύ των προγραμμάτων, υπάρχει κενό στον χάρτη (πρόγραμμα LIFE, πρόγραμμα Ε4, ενοποίηση πολιτιστικών χώρων Μεσαράς), να προσεχθεί να μην γίνονται τα ίδια πράγματα και να υπάρχει

- συνέργεια. Πως θα συνδράμει το πρόγραμμα σε μη ολοκληρωμένες μελέτες και να γίνουν δράσεις. Να καταλήξουμε σε συγκεκριμένες προτάσεις συμβατών ή μη δραστηριοτήτων.
5. **Δασκαλάκη:** θα γίνει κατάλογος έργων όπου θα ελεγχθεί η ωριμότητα και η σπουδαιότητά τους. Άμεση επικοινωνία μαζί μας.
 6. **Σημαντηράκης** (τεχνική υπηρεσία Δ. Αρχανών – Αστερουσίων): μοναστήρια Αστερουσίων, πρέπει να γίνει καταγραφή και να βελτιωθεί η προσπελασιμότητα, έχουν γίνει περιπατητικές διαδρομές σε Αχεντριά και Άγιο Νικήτα, φαράγγι Αμπά, σήμανση διαδρομών, συζήτηση για ορεινή ποδηλασία στα Αστερούσια (ο Δήμος είχε αγοράσει ποδήλατα και είναι σε αποθήκες), περιβαλλοντική κατασκήνωση στην Εθιά. Εκπόνηση μελέτης ένωσης Κνωσού με μονοπάτια Αρχανών, Γιούχτα και το Βαθύπετρο. Περαιτέρω ανάδειξη μονοπατιών Αρχανών και Γιούχτα, καθώς και αρχαιολογικών χώρων όπως το Βαθύπετρο.
 7. **Δασκαλάκη:** Να δούμε τι προτάσσουμε για ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων σε συζήτηση με το Υπ.Πο.
 8. **Κριτωτάκης:** δυσκολίες λόγω καθυστέρησης από Αρχαιολογική Υπηρεσία. Πολύπλοκο θέμα επίσης λόγω ιδιοκτησιακού και έλλειψης χωροταξικού.
 9. **Δρακωνάκης:** συνάντηση με Μαυρογιάννη (Αναπτυξιακή Ηρακλείου), συνάντηση με Σημαντηράκη (τεχνική υπηρεσία Δ. Αρχανών – Αστερουσίων). Τα έργα που θα ενταχθούν στην ΟΧΕ που αφορούν το Υπ.Πο. πρέπει να υπηρετήσουν την τοπική κοινωνία και ανάπτυξη.
 10. **Μαυρογιάννης** (Αναπτυξιακή Ηρακλείου): καταγραφή μινωικών ανακτόρων, αναφορά για τους τάφους στο Φουρνί. Σύνδεση Κνωσού με Αρχάνες. Η επίσκεψη στην Κνωσό πρέπει να συνδεθεί με επίσκεψη στις Αρχάνες. Προτείνει καταγραφή όλων των αγροτικών μνημείων (ιδιωτικά και δημόσια όπως πηγάδια, στέρνες, κινστέρνες, ξερολιθιές, ανεμόμυλοι κ.α.) και βάση δεδομένων, με σκοπό την ανάπτυξη θεσμικού πλαισίου και την ανάδειξή τους, δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας, η προσπάθεια έστω ας ξεκινήσει με τις περιοχές UNESCO.
 11. **Κριτωτάκης:** προσοχή στις μικροπηγές, να διατηρηθούν γιατί αποτελούν μικρούς βιοτόπους και έχουν συσχέτιση με αρχαιολογικές θέσεις.
 12. **Μαυρογιάννης:** για το υδραγωγείο Ηρακλείου και τη σήραγγα Σκαλανίου (1150 μ.) που δεν έχουν αναδειχθεί.
 13. **Τσικριτζής:** να μπουν μινωικά ονόματα με τη Γραμμική Β', ενιαία παρουσία ολόκληρης της διαδρομής στη βάση της γραμμικής και της δραστηριότητας της τότε εποχής. Με βάση το αρχείο της Γραμμικής Β', έχουν ταυτιστεί ορισμένα τοπωνύμια.
 14. **Μαυρογιάννης:** κατανομή χρηματοδότησης 80% στους «κύκλους» και το 20% στα όρη.
 15. **Δρακωνάκης:** πολυκριτηριακή μέθοδος για να περιοριστούν τα λάθη. Η χρηματοδότηση πρέπει να βοηθήσει την τοπική ανάπτυξη και να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές. Να μην κάνουμε έργα μόνο για να «κόψουμε κορδέλα», αλλά να υπάρχει συνέχεια και αναζήτηση βιωσιμότητας. Υπάρχουν ήδη κατασκευασμένα έργα σε λανθάνουσα κατάσταση. Αναφορά στον όρο «αποεπένδυση».
 16. **Δασκαλάκη:** Θέμα συντήρησης των μονοπατιών. Έχουν κατασκευαστεί μονοπάτια, αλλά πια λίγα είναι προσβάσιμα.
 17. **Μαυρογιάννης:** να μην κάνουμε καινούρια μονοπάτια, αλλά να αναδείξουμε τα παλιά – αν και δυστυχώς κλείνονται από περιφράξεις.

Πεπραγμένα 2ης Σημειακής Διαβούλευσης Μοίρες 22.01.2024

- Α) Εισαγωγή εκ μέρους της Περιφέρειας Κρήτης από τον συντονιστή της συνάντησης, κ. Ανδρέα Κοκοσάλη.
- Β) Παρουσίαση μελετητή Στρατηγικής ΟΧΕ, κ. Νικόλαου Δρακωνάκη.
- Γ) Τοποθετήσεις – παρεμβάσεις:
- 1) **Νικολιδάκης Γρηγόρης** (Δήμαρχος Φαιστού): α) Μόνο το 30% της έκτασης του Δήμου Φαιστού είναι ελεύθερο, ο Δήμος βρίσκεται ανάμεσα σε ανάμεσα σε Παλάτι Φαιστού και Αστερούσια, το υπόλοιπο 70% είναι «εγκλωβισμένο» σε κανονιστικές πράξεις (εμπλέκονται Αρχαιολογία, Δασαρχείο, NATURA 2000, UNESCO) φορείς οι οποίοι παρεμποδίζουν την ομαλότητα, προκαλούν καθυστερήσεις (ήθελε για παράδειγμα να επισκευάσει ο Δήμος δίκτυο αρδευτικών και καθυστέρησε λόγω NATURA) β) ελπίζει μέσω της διαδικασίας της ΟΧΕ να βελτιωθεί αυτή η διαδικασία, να γίνονται ταχύτερα τα έργα, γ) δρόμος νότιας παραλίας, λείπει παραλιακός δρόμος στα Αστερούσια δ) η Φαιστός «δεν έχει ζωή», αλλά τα Αστερούσια έχουν ζωντανά χωριά (εξέφρασε αργότερα και προβληματισμό για τα όρια της ζώνης της Φαιστού), να μην δυσχεράνει συνεπώς η ΟΧΕ τη ζωή των κατοίκων, αντίθετα η στρατηγική να δώσει προτάσεις, να δημιουργήσει λύσεις και επίσπευση διαδικασιών, ε) για αρχαιολογικά: αντικατάσταση σκυροδέματος στη Φαιστό, να μην πάει όλη η χρηματοδότηση για την αντικατάσταση μόνο των στεγάστρων στη Φαιστό.
 - 2) **Κοκολάκης Μιχάλης** (Δήμαρχος Γόρτυνας): α) Να γίνει ευρύτερη διάχυση ενημέρωσης στις τοπικές κοινωνίες, β) Συνεννόηση με την τοπική κοινωνία, ενίσχυση επιχειρηματικότητας με κριτήριο την εντοπιότητα, γ) να βοηθηθεί η επίσπευση των διαδικασιών, να υπάρχει συνεργασία με την ομάδα της ΟΧΕ και οι περιορισμοί λόγω της UNESCO να μη λειτουργήσουν κατά των τοπικών κοινωνιών, δ) Οι αρχαιολογικές υπηρεσίες δυσκολεύουν το έργο, ε) νότιος οδικός άξονας (δεν έγινε ποτέ), να βελτιωθεί το οδικό δίκτυο για ασφαλή οδική πρόσβαση και δημιουργία κάθετων αξόνων προς τα παράλια και προς τον Ψηλορείτη, στ) ποια θα είναι η χρηματοδότηση;
 - 3) **Βρέντζου Θεανώ**: α) ο ίδιος ο άνθρωπος ωφελείται προστατεύοντας το περιβάλλον, UNESCO διαφύλαξη του χαρακτήρα, β) Να δουν οι τοπικές κοινωνίες πως ωφελούνται από αυτό και να πάρουν ιδέες μέσω επισκέψεων στο εξωτερικό σε άλλες περιοχές του δικτύου «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα», γ) Σπίτι – σπίτι η ενημέρωση, υπάρχουν πολλά χρηματοδοτικά εργαλεία, δ) προστιθέμενη αξία από την ΟΧΕ για να αναβαθμιστεί το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων, στόχος είναι να ωφεληθούν οι άνθρωποι, Άνθρωπος και Βιόσφαιρα – αν οι άνθρωποι προστατεύουν το περιβάλλον στο οποίο ζουν, ωφελούνται από αυτό, να προσέξουμε την αειφορία και την προστασία του περιβάλλοντος, ε) διατήρηση ήθη και εθίμων από τους κατοίκους των Αστερουσίων, στ) Θα έρθουν φέτος από UNESCO για αξιολόγηση. Στη συνέχεια της συζήτησης αναφέρθηκε η ύπαρξη μελέτης από το 1956 για δρόμο στην κορυφογραμμή των Αστερουσίων, καθώς και ότι έχουν κατατεθεί δύο προτάσεις για δεντροφύτευση στα Αστερούσια, η μία μάλιστα αναφορικά με χαρουπιές.
 - 4) **Καταντωνάκης Νίκος** (Πρόεδρος Κ. Πρινιά): το όφελος να προκύψει για τις τοπικές κοινωνίες, πρέπει το κράτος να ενδιαφερθεί για τις τοπικές κοινωνίες, υπάρχουν προβλήματα: τα μονοπάτια κλείνονται από τους βοσκούς, σε άλλη περίπτωση προβληματικό αποχετευτικό σύστημα εμποδίζει το μονοπάτι, ο Πρινιάς έχει ανακηρυχθεί περιοχή Φυσικού Κάλους, ωστόσο έχει γεμίσει με μπάζα, ο δρόμος από

- Αγία Βαρβάρα προς Πριλιά είναι ακατάλληλος δρόμος, περίφραξη αρχαιολογικού χώρου της αρχαίας Ριζηνίας δεν έχει προχωρήσει από την Αρχαιολογία.
- 5) **Κωνσταντουλάκης Αντώνης** (αντιδήμαρχος Δ. Φαιστού): Θρησκευτικός πλούτος περιοχής (Βροντήσι, Αστερούσια, Αποστολικό Βήμα στους Καλούς Λιμένες- το 1^ο βήμα χριστιανού σε ευρωπαϊκό έδαφος, δεν έχει αναδειχθεί - Αγιοφάραγγο καταπατήσεις από κτηνοτρόφους).
 - 6) **Χάουσονερ**, Κατερίνα (εκπρόσωπος Πολιτιστικών Συλλόγων Μεσαράς): σοβαρότερο εγχείρημα η κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας, δεν υπάρχει ανταπόκριση από προέδρους κοινοτήτων και πολιτιστικούς συλλόγους, ο ι Δήμοι πρέπει να κάνουν σεμινάρια στον κόσμο, εκπαίδευση προέδρων τοπικών κοινοτήτων και πολιτιστικών συλλόγων για να έχουν παιδεία και να μη πετούν σκουπίδια, διότι είναι «σκουπιδότοπος», η Κρήτη σε γερμανικά ΜΜΕ.
 - 7) **Κοκκινάκης Θωδωρής** (Πρόεδρος Πολιτιστικού Συλλόγου Βασιλικής): Βλ. συνημμένο αρχείο («ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥ ΓΟΡΤΥΝΑΣ»).
 - 8) **Σαριδάκης Ευάγγελος** (Επιχ/τίας - Ελαιώνας ξενώνες): α) Συντήρηση και καθαριότητα μονοπατιών δεν υπάρχει. Αφού φτιαχτούν εγκαταλείπονται - δεν υπάρχει πρόβλεψη συντήρησης στα προγράμματα.
 - 9) **Φλοράνης Οστιά** (Cooraname Coperativa / Veggera NGO): στις συναντήσεις οι συμμετέχοντες είναι κυρίως άνδρες, Δήμαρχοι, αλλά δεν ανταποκρίνεται η κοινωνία, οπότε τίθεται το ερώτημα πως φανταζόμαστε τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών για να μην είναι ανταγωνιστικές. Οι Δήμαρχοι δεν πρέπει να έχουν ανταγωνιστική σχέση με τη δημόσια πολιτική, θα πρέπει να διευκολύνουν τη σχέση ανάμεσα στη δημόσια πολιτική και την τοπική κοινωνία. Πρέπει να υπάρχουν εκπρόσωποι από διαφορετικές ομάδες. Πρέπει να βλέπουμε μακροπρόθεσμα. Να βοηθήσουμε να ακουστεί η φωνή των πολιτών, να αναπτυχθεί δίκτυο επικοινωνίας, με οριζόντιο τρόπο, όπως στην Αρχαία Αγορά.
 - 10) **Μανιδάκης Κωστής** (Πρόεδ. Πολ. Συλ. Μιαμού - Λέντα): α) οι κάτοικοι έχουν μειωμένοι συμμετοχή γιατί είναι πεπεισμένοι ότι δεν θα ακουστούν, πρέπει να πειστούν οι τοπικές κοινωνίες ότι είναι προς όφελός τους. Οι δασικοί χάρτες πρόβλημα για την τοπική κοινωνία. β) Ανάπτυξη οδικού δικτύου οικισμών απ' άκρη σε άκρη στα Αστερούσια, δεν επικοινωνούν μεταξύ τους τα χωριά, για την οποία → μελέτη, γ) Ανάπλαση οικισμών, βιολογικοί καθαρισμοί, οδικό δίκτυο σύνδεσης μεταξύ τους - άμεση απευθείας ανάθεση μελετών αναπλάσεων οικισμών, αλλά με σεβασμό στη διαφορετική φυσιογνωμία κάθε οικισμού, δ) Διαχείριση απορριμμάτων μέγα θέμα, ε) δάσος από αυτοφυείς ελιές στο Αντισκάρι.
 - 11) **Μαρκάκης** (πρώην Εισαγγελέας): σημασία πολιτιστικών συλλόγων α) Δεντροφύτευση «ευρείας φάσεως» στα Αστερούσια, β) Να διευκολύνει η αρχαιολογία την έκδοση αδειών δρόμων κλπ., ρώτησε αν διευρύνονται οι αρχαιολογικές ζώνες, γ) Ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων, η Φαιστός και η Αγία Τριάδα «δεν θα ξαναυπάρξουν», προσοχή και στον νερόμυλο Γεροντόμυλο Φαιστού «που βουλιάζει».
 - 12) **Σπινθάκης Ευάγγελος** (Πολιτιστικός Σύλλογος Μεσσαράς): αυτοί που υπερασπίζονται τα δημόσια αγαθά είναι πρωτίστως οι σύλλογοι, συνεπώς οι σύλλογοι να κάνουν προτάσεις, να μην έχουν ανάγκη τους Δήμους.
 - 13) **Ξενογιαννάκης Μάρκος** (Πρ. Κ. Βώρων, εκπρόσωπος ΜΚΕ): α) αξιοποίηση Εθνογραφικού Μουσείου Βώρων, μονοπατιών, υπάρχει μελέτη που χρήζει επικαιροποίησης. Κέντρο Ερευνών που είναι ανεκμετάλλευτό, μαζί με τη Φαιστό να συμπεριληφθεί και το Μουσείο Βώρων.

- 14) **Τσιμπλοστεφανάκη Κατερίνα** (Δημ. Σύμβουλος Ρούβα): είναι θέμα παιδείας από το σπίτι μας, έχουμε όλοι ευθύνη για τα σκουπίδια.
- 15) **Χαριτάκη Αθηνά** (Πρόεδρος Πολιτιστικού Συλλόγου Πλατάνου): α) Διαχείριση απορριμμάτων, μπάζα, δεν υπάρχουν κάδοι, β) Ανάδειξη αρχαιότητας στον Πλάτανο που είναι σε εγκατάλειψη.
- 16) **Παπαδογιοργιάκης Μάρκος**, πρόεδρος Ζαρού: α) συντήρηση μονοπατιών (αναφορικά με τη διαδρομή Φαράγγι Ζαρού προς Δάσος Ρούβα), δεν υπάρχουν κάγκελα, έχουν περάσει 20 χρόνια και δεν έχουν συντηρηθεί.

Πεπραγμένα 3ης Σημειακής Διαβούλευσης, Ανώγεια 29 Ιανουαρίου 2024

Εισαγωγή κα. Χρύσας Δασκαλάκη: ολοκληρωμένη στρατηγική, νέο τουριστικό προϊόν, επιλογή ώριμων και εμβληματικών έργων από το ΠΕΠ Κρήτης, να βρεθούν και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία, συμπλήρωση ερωτηματολογίων.

Ανάγνωση χαιρετισμού Αντιπεριφερειάρχη καινοτομίας κ. Μιχάλη Βάμβουκα.

Παρουσίαση μελετητή κ. Νίκου Δρακωνάκη: συνάφεια με περιφερειακό και χωρικό σχεδιασμό, διεκδικητικό πλαίσιο σε βάση δεκαετίας, οριζόντια προσέγγιση, εντοπισμός εμβληματικών διαδρομών, λογική παρέμβαση, πόλοι, κόμβοι να λειτουργήσουν με σκοπό μοναδικής τουριστικής εμπειρίας, δράσεις που δημιουργούν υπεραξία, πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, κινητοποίηση τοπικής επιχειρηματικότητας, άυλες δράσεις, εντοπισμός αδυναμιών, τοπικών αναγκών, αλλά και δυναμικής των τοπικών κοινωνιών, δημιουργία εταιρικής σχέσης με τοπικές κοινωνίες, πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, ωριμότητα έργων, αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης, χρηματοδοτικά μέσα: Κρήτη 21-27, Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 21-25 (ΠΔΕ), Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (θα ενεργοποιηθεί σύντομα, αφορά μέρη που επηρεάζονται από την ενέργεια και την απολιγνιτοποίηση - Κοζάνη, Πτολεμαΐδα, Φλώρινα, Μεγαλόπολη - στην Κρήτη αφορά τη διασύνδεση με το ηπειρωτικό δίκτυο) θα αφορά επιχειρήσεις και περιοχές, Interreg, Πράσινο Ταμείο, ιδιωτικοί πόροι, αύριο κατατίθεται πρόταση της Περιφέρειας για το πρόγραμμα Interreg Ελλάδα - Κύπρος με σημείο αναφοράς τον Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Τοποθετήσεις:

1. **Σωκράτης Κεφαλογιάννης** (Δήμαρχος Ανωγείων): πολύ σημαντικός ο διάλογος, η Διαβούλευση, επί του σχεδίου υλοποίησης ενός ευρύτερου σχεδιασμού α) ο Δήμος Ανωγείων έχει «ευνοηθεί» αλλά δεν έχει τελειώσει ακόμη τα έργα, βρίσκονται έργα σε εξέλιξη από το πρόγραμμα της προηγούμενης ΟΧΕ, β) η τρέχουσα ΟΧΕ αποτελεί καλή αφετηρία, αλλά στο πλαίσιο ωριμότητας έργων έχουν δημιουργηθεί ανισότητες μέχρι τώρα ως προς την υποστήριξη του φορέα για την ωρίμανση των δράσεων, συνεπώς χρειάζεται ενίσχυση των Δήμων με τεχνική βοήθεια για ενίσχυση ωριμότητας γ) οι περιφερειακοί δήμοι δεν έχουν ευνοηθεί από τα ΒΑΑ, νέα προσέγγιση της νέας ΟΧΕ, σχεδιασμός για ενδοχώρα που είναι ριγμένη στα ΒΑΑ, οπότε η ΧΟΕ χρειάζεται περισσότερο για τα μη αστικά κέντρα, η Κυδωνία να ενταχθεί στο ΒΑΑ Χανίων, δ) για τη περιοχή των Ανωγείων συγκεκριμένα: 1^ο) είναι πολύ σημαντικό η Ζώμινθος να λειτουργήσει μαζί με το Ιδαίο Άντρο (δεν αναφέρεται αυτό το Μνημόνιο μεταξύ Περιφέρειας και Υπ.Πο.), σε συνδυασμό με το Οροπέδιο Νίδας, το τουριστικό περίπτερο Νίδας, το βενετικό και νεότερο τυροκομείο στη Ζώμινθο, να μην είναι σημειακή παρέμβαση, 2^ο) δεύτερη διασύνδεση με βασική οικονομία περιοχής παρέμβασης, για τον

- Δήμο Ανωγείων αφορά Τυροκομία, Υφαντική (και Μουσική που όμως ήδη βρίσκεται σε καλό δρόμο) ε) αναδείχθηκε η ανάγκη να μη βλέπουν οι Δήμαρχοι μόνο τον Δήμο τους, αλλά ευρύτερη διασύνδεση – διαδρομή, να βλέπουμε τον εαυτό μας στο πλαίσιο της ΟΧΕ (π.χ. διαδρομή Ζώμινθος, Ιδαίο Άντρο, Σπήλαιο Ζωνιανών, Τύλισος κ.α.), στ) να αγγίξουμε και τον τομέα των δράσεων, του άυλου πολιτισμού (χρηματοδότηση δράσεων, διασύνδεση με τυροκομία, υφαντική), ανάγκη ύπαρξης τεχνικής βοήθειας στους φορείς.
2. **Δρακωνάκης:** οριζόντιου τύπου δράσεις, προτεραιότητα στην εμφύχωση και ευαισθητοποίηση των κατοίκων, πρέπει να ενημερώνονται για τον σχεδιασμό.
 3. **Δασκαλάκη:** Αν υπάρχει καλός σχεδιασμός τότε βρίσκονται χρηματοδοτήσεις για τα έργα, να κινητοποιήσουμε ότι δυνατότητες έχουμε, χρηματοδοτικά εργαλεία έχουμε (θα βρεθούν και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία), να είμαστε όλοι μαζί να τα αναδείξουμε με συντονισμένο τρόπο, να δούμε κάθε περιοχή σαν κομμάτι ενός ενιαίου συνόλου.
 4. **Εύη Βρέντζου** (γραμματέας Δημάρχου, Ν-Ιδαία ΚΟΙΝΣΕΠ): διεύρυνση της έννοιας «Πολιτισμός», δεν είναι μόνο αρχαιολογία, αλλά τυροκομία, υφαντική, παραδοσιακά επαγγέλματα, τοπικά προϊόντα, δράσεις μεταξύ περιοχών, η Κρήτη είναι ένα νησί, αλλά έχει διαφορετικότητες, χρηματοδότηση ιδιωτικών φορέων να αναπτύξουν δραστηριότητες.
 5. **Δρακωνάκης:** οι ιδιωτικές επιχειρήσεις είναι ζητούμενο και προτεραιότητα, ιδιαίτερα για τεχνολογία και δημιουργία νέων προϊόντων. Πώς φαντάζεσαι τον Πολιτισμό; [ερώτημα προς Βρέντζου]. Ερώτημα πως ενεργεί ο Κατάλογος Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς UNESCO ως προπομπός ιδιωτικών επενδύσεων, τι σημαίνει για την τοπική κοινωνία; Θα βοηθήσει τη επιχειρηματικότητα; Π.χ. ο Μαλεβιζιώτης για έναν χοροδιδάσκαλο θα έχει οφέλη; Θα μπορέσει να κάνει μαθήματα από το ίντερνετ; Είναι ζητούμενο.
 6. **Βρέντζου:** Πολιτισμός είναι και η καθημερινότητά μας, ο τρόπος που ζούμε. Εάν π.χ. ο παραδοσιακός χορός μπει στην UNESCO, αποκτά ένα brand χρήσιμο στο marketing ιδιωτικών επιχειρήσεων. Να δοθεί προσοχή όμως η πολιτιστική κληρονομιά να μην εκφυλίζεται.
 7. **Αναστασία Τζιγκουνάκη** (Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Ρεθύμνου): α) πέραν του οριζόντιου τρόπου στο site της UNESCO, να λάβει διάχυση η σύμβαση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, των μνημείων Πολιτισμού, των Γεωπάρκων, για να μάθει ο κόσμος τι σημαίνει ο κάθε διαφορετικός τύπος καταλόγων – δικτύων UNESCO και πως μπορεί να ωφεληθεί (π.χ. άλλο πράγμα κατάλογος μνημείων πολιτισμού, άλλο δίκτυο περιοχών Δικτύου Βιόσφαιρας), β) καλές πρακτικές σε κάθε επί μέρους σύμβαση όπως η Σύμβαση Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς του 1972, γ) να έχει πιστοποιημένα προϊόντα προδιαγραφών UNESCO (π.χ. δαντέλες, δεν χρησιμοποιούνται τώρα, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως κόσμημα για να διατηρηθούν) σε συντονισμό – συνεργασία με ΔΟΑΠ (πρώην ΤΑΠΑ), δ) όσον αφορά τα δίκτυα, τα μινωικά ανακτορικά κέντρα σε Αποδούλου και Μοναστηράκι προτείνονται για ανάδειξη καθώς είναι στη διαδρομή που οδηγεί προς Μεσαρά, αλλά δυσκολίες με κεντρικές υπηρεσίες που μπλοκάρουν αιτήματα, συνεπώς πρέπει να λυθούν τα θέματα με τις κεντρικές υπηρεσίες.
 8. **Κεφαλογιάννης:** (ερώτημα) με ποιο τρόπο ένας επισκέπτης μπορεί να καταλάβει ότι βρίσκεται σε μία περιοχή UNESCO.
 9. **Μπάμπης Φασουλάς** (Γεωπάρκο Ψηλορείτη): έχουμε ήδη 4 περιοχές UNESCO στην Κρήτη, από εκεί ξεκινάμε, και μπορεί να υποστηριχθεί μέσα από αυτό η αναγνώριση των άλλων 6 περιοχών: α) οι 4 περιοχές είναι σε διάφορα επίπεδα ωρίμανσης και ποιοτικών χαρακτηριστικών, υπάρχει ανισορροπία ήδη μεταξύ των περιοχών UNESCO από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, οπότε ίσως οι οριζόντιες δράσεις δεν αρκούν για

τις πιο αδύναμες περιοχές, ενδεχομένως πρέπει να υποστηριχθούν αδυναμίες που υπάρχουν, β) σε αυτή την ΟΧΕ να βοηθηθεί η ωρίμανση προτάσεων έργων κυρίως όσον αφορά το φυσικό περιβάλλον στις 4 περιοχές, διότι υστερούν αυτού του τύπου έργα σε σχέση με τα έργα αρχαιολογικών χώρων, γ) είναι ενιαίος ο πολιτισμός, αδιαίρετα και άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους σε ενιαία κληρονομιά φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, δ) το Γεωπάρκο Ψηλορείτη (ΑΜΚΕ) αφορά ένα δίκτυο Δήμων ανισόρροπα ανεπτυγμένων οπότε πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στο Γεωπάρκο κατάθεσης προτάσεων έργων ως επιλέξιμος φορέας.

10. **Κεφαλογιάννης:** ερώτημα για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών από το πρόγραμμα.
11. **Δρακωνάκης:** Λειτουργικές ανάγκες δεν είναι επιλέξιμες, ωστόσο μπορούν να καλυφθούν συγκεκαλυμένα δια της τεχνικής βοήθειας.
12. **Χαράλαμπος Φασουλάς:** Η Κοινότητα Αχλάδας και ένα μέρος του Δ. Ρεθύμνου μετά τον Γεροπόταμο δεν είναι μέσα στο οριοθετημένο τμήμα του Γεωπάρκου βάσει UNESCO. Ερώτημα, από ποιους φορείς περιμένουμε απαντήσεις στα ερωτηματολόγια.
13. **Δρακωνάκης:** από όλους, από παντού.
14. **Δασκαλάκη:** όποιος ευαισθητοποιημένος φορέας ή πολίτης θέλει, η Χωρική Ομάδα πρέπει να απαντήσει, όσο περισσότερες απαντήσεις, το καλύτερο. Δύο κύρια κριτήρια αρχικής επιλογής Πράξεων: α) εμβληματικές, β) ώριμες. Θα κριθεί πόσο σημαντική ή / και πόσο ώριμη είναι μία Πράξη.
15. **Κοκοσάλης:** να εκμαιεύσουμε από τη βάση, την τοπική κοινωνία, ο κάθε ένας πρέπει να εκφράσει τις απόψεις του για να τις μάθουμε.
16. **Φασουλάς:** να γίνει αναφορά σε «ανάδειξη βιοποικιλότητας».
17. **Δρακωνάκης:** είμαστε αναγκασμένοι να χρησιμοποιήσουμε τις εκφράσεις του ΠΕΠ.
18. **Γώργος Καλομοίρης (Androidus ΑΜΚΕ – ΚΟΙΝΣΕΠ Αργαστήρι):** α) είναι υποχρέωσή μας να επεκταθεί ο ορισμός «πολιτισμός» σε όλους του τομείς, β) κατά την περίοδο του κορονοϊού έγινε στροφή στην πολιτιστική προσέγγιση σε πιο ευρεία έννοια και στην αντιμετώπιση του πολιτισμού, γ) σωστή η χρήση του όρου άυλη πολιτιστική κληρονομιά αν και πιο μία νέα προσέγγιση είναι η ζώσα κληρονομιά, δ) δίκτυο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, η βοσκική στον Ψηλορείτη έχει ενταχθεί στον Κατάλογο UNESCO, ε) πως οι ίδιες οι τοπικές κοινωνίες βλέπουν την άυλη πολιτιστική κληρονομιά (από κάτω προς τα πάνω) και να επιλέξουν τι και πως θα αναδείξουν, στ) σημασία επιχειρήσεων δημιουργικής και πολιτιστικής βιομηχανίας, να δούμε τα επιχειρήσεις αυτές διότι έχουν αντανακλαστικά και βλέπουν μακρύτερα.
19. **Δρακωνάκης:** 10% bonus στις επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στον κατάλογο επιχειρήσεων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.
20. **Γώργος Ζερβός (ΠΛΟΗΓΟΣ):** α) φιλόδοξοι στόχοι της ΟΧΕ, να ξεκινήσουμε από τη βάση, από τους κατοίκους, β) θα συμβάλει ο «Πλοηγός», έχει γίνει καταγραφή οικισμών στη διαδρομή του Ε4 από τον Πλοηγό, με στοιχεία αναγκών των τοπικών κοινωνιών και κυρίως των μικροπαραγωγών που χρειάζονται πριμοδότηση, γ) πριμοδότηση και στη συνολική επιχειρηματικότητα, για να έχουν πολλαπλασιαστικό χαρακτήρα, δ) μελέτη με Πολυτεχνείο για αγροτοβιομηχανικά κτήρια.
21. **Ζαχαρένια Σκουλά (Τ.Υ. Δήμου Ανωγειών):** υποστήριξη οικοτεχνίας εν τη γενέσει της.
22. **Ζερβός:** δημιουργήθηκε δίκτυο για παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων.
23. **Δασκαλάκη:** χρηματοδοτήθηκε από την Περιφέρεια ο Πλοηγός και δημιουργήθηκε το δίκτυο.
24. **Κεφαλογιάννης:** δεν έχει γίνει διάχυση για τα δίκτυα, να γίνουν συνεργασίες για τις κατά τόπους σχολές παραδοσιακών τεχνών (Ανώγεια υφαντική, Θραψανό αγγειοπλαστική,

Ελ.Με.Πα. Ξυλοτεχνία), η Σχολή Υφαντικής Ανωγείων θα εγκατασταθεί στον Παλαιό Συνεταιρισμό Υφαντουργών (Περιουσία Τραπέζης Πειραιώς) και δωρεά από οικογένεια Σμπώκου στο Περαχώρι (εργαστηριακός – βιωματικός χώρος).

25. **Φασουλάς:** ερώτημα πως θα κατανεμηθούν οι πόροι σε άξονες.
26. **Δασκαλάκη:** όχι, δεν έχει καθοριστεί ακόμα, δεν είναι προκαθορισμένοι άξονες, διαμορφώνεται ανάλογα με τις ανάγκες, για αυτό είναι απαραίτητη η συμμετοχή όλων, θα αξιοποιηθεί επίσης η παλαιά ΟΧΕ των 4 περιοχών και το Μνημόνιο με Υπ.Πο., μόλις συγκεντρωθούν οι προτάσεις θα συναποφασίσει η Χωρική Ομάδα ποια θα χρηματοδοτηθούν από το ΠΕΠ και ποια άλλα από διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης.
27. **Κοκοσάλης:** αν υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός, μετά η χρηματοδότηση έρχεται.
28. **Δασκαλάκη:** να επικεντρωθούμε στα έργα που θα βοηθήσουν σε πρώτη φάση και μετά τα υπόλοιπα, θα βοηθήσουμε και στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση της ΟΧΕ.
29. **Δρακωνάκης:** Η ΟΧΕ να βοηθήσει στην προσπάθεια δημιουργίας ορεινής πολιτικής, να αναδείξουμε τις τοπικές δεξιότητες, την τοπική καινοτομία, τους τοπικούς μαστόρους που είναι είδος υπό έλλειψη.
30. **Κεφαλογιάννης:** Να δημιουργηθεί πρόγραμμα νέων πετράδων αντί π.χ. νέων αγροτών με επίδομα – σχολείο εκπαίδευσης παραδοσιακών επαγγελμάτων, που να ισχύει και για μετανάστες.

Πεπραγμένα 4ης Σημειακής Διαβούλευσης, Βρύσες Χανίων 05-02-2024

Χαιρετισμός κ. Κουκιανάκη Χαράλαμπου, Δήμαρχου Αποκορώνου: αναφέρθηκε στο τρέχον για την περιοχή περιβαλλοντικό ζήτημα της διέλευσης δικτύου υψηλής τάσης από τη ρίζα τω Λευκών Ορέων, από περιπατητικές διαδρομές του Δήμου. Ανέφερε επίσης 12 κυκλικές διαδρομές 120 χλμ., 4μερής προγραμματική σύμβαση ανάδειξης 27 μνημείων Αποκορώνου. Πρέπει να γίνει υπογειοποίηση του καλωδίου, οι στρατηγικές πρέπει να έχουν κοινωνική συναίνεση και έλεγχο περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων.

Εισαγωγή κα. Χρύσας Δασκαλάκη.

Ανάγνωση χαιρετισμού Αντιπεριφερειάρχη καινοτομίας κ. Μιχάλη Βάμβουκα από κ. Ανδρέα Κοκοσάλη.

Παρουσίαση μελετητή κ. Νίκου Δρακωνάκη.

Τοποθετήσεις:

1. **Ζερβός Ιωάννης** (Δήμαρχος Σφακίων): ο Δήμος Σφακίων έχει περιβαλλοντικό και πολιτιστικό απόθεμα και ώριμες μελέτες προς υλοποίηση, έχει ξεκινήσει μελέτες με Περιφέρεια, Πολυτεχνείο, θέλει την αποδοχή της τοπικής κοινωνίας, οι δράσεις δίνουν υπεραξία στις περιοχές και περαιτέρω μπορούν να βοηθήσουν τους κατοίκους να παραμείνουν στις περιοχές τους. Ο Δήμος προσβλέπει θερμά το εγχείρημα της ΟΧΕ.
2. **Νικηφοράκης Ιωάννης** (αντιδήμαρχος Χανίων, εκπρόσωπος Δημάρχου): να πάρουμε θέση ως Περιφέρεια για το δίκτυο ρεύματος που δεν προηγήθηκε διαβούλευση. Θα καταθέσουν προτάσεις για την ΟΧΕ.
3. **Μαλανδράκης Μάρκος** (εκπρόσωπος Δημάρχου Πλατανιά): έχει εμπειρία από προηγούμενη ΟΧΕ, προσβλέπουν θετικά, έτοιμα πράγματα για την επόμενη μέρα. Να γίνει ενιαίος χαρακτήρας υπό το brand UNESCO, είναι πολύ σημαντικό και πρόκληση.
4. **Μιχελογιάννης Δημήτρης** (Εξωτερικός Εμπειρογνώμονας - Νομικός Περιβάλλοντος): τόνισε το περιβαλλοντικό πρόβλημα με τους σχεδόν 300 πυλώνες της ΔΕΗ (από Κεραμιά

σε Δαμάστα το δίκτυο πυλώνων υψηλής τάσης), το κόστος υπογειοποίησης είναι μικρότερο αν σκεφτούμε τη ζημιά στο τοπίο, πρέπει να συζητηθούν άλλες λύσεις τεχνοκρατικά, αδιανόητο το θέμα του δικτύου υψηλής τάσης, απαιτείται ρεαλισμός και όχι κραυγές για την αποτροπή.

5. **Κουκιανάκης:** περιβαλλοντικό έγκλημα που πάει να γίνει, να προτείνουμε δική μας λύση, είμαστε υπέρ της ανάπτυξης, αλλά όχι με τίμημα, την Παρασκευή 09/02 θα γίνει ώριμη συζήτηση.
6. **Φλεμετάκης Στρατής** (Πρόεδρος ΠΑΝΕΤΑΙΚ): η εταιρεία είναι στη διάθεσή μας.
7. **Παπαδοπούλου Ελένη** (Προϊσταμένη ΕΦΑΧΑ): τον Μάρτιο του 2024 ολοκληρώνεται το στέγαστρο της μινωικής Κυδωνίας (έργο ΕΣΠΑ 2014-2020) και προχωρούν δύο έργα θα κατατεθούν με το Δήμο Χανίων μέσω ΒΑΑ Χανίων. Την Υπηρεσία ενδιαφέρει επίσης η περίπτωση των Λευκών Ορέων, έχει γίνει ωρίμανση μελετών και είναι εγκεκριμένες από ΚΑΣ για να προχωρήσουν. Έθεσε ερώτημα εάν υπάρχει δυνατότητα χρηματοδότησης και από άλλα εργαλεία (πέραν των 17 εκ. της ΟΧΕ).
8. **Δασκαλάκη:** Ναι, θέλουμε να κάνουμε μία στρατηγική όπως θέλουμε την Κρήτη, θα αναζητήσουμε και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία, να βρούμε και άλλες πηγές χρηματοδότησης.
9. **Παπαδοπούλου:** στο ερωτηματολόγιο που καλούμαστε να προτείνουμε έργα, αυτά θα είναι οριστικά;
10. **Δασκαλάκη:** δεν δηλώνουμε μόνο τα ώριμα έργα, αλλά αν είναι κάποιο εμβληματικό, μπορεί να επιλεγεί (έστω προς το τέλος της προγραμματικής περιόδου).
11. **Κουκιανάκης:** έχουμε εντάξει 27 μνημεία σε μία μελέτη, κάποια συμπεριλαμβάνονται στην περιοχή μελέτης, κάποια άλλα όχι. Αυτά μπορούν να συμπεριληφθούν;
12. **Δρακωνάκης:** θα ληφθεί υπόψη και θα αναζητηθεί χρηματοδότηση, μας ενδιαφέρει ο συνολικός σχεδιασμός και η ωριμότητα, με την προϋπόθεση ότι έχει συνοχή.
13. **Μιχελογιάννης:** όσον αφορά το στρατηγικό στόχο, με χρηματοδότηση ΠΔΕ έχουν ωριμάσει έργα που κουμπώνουν στην ΟΧΕ, σε περιοχές Δ. Σφακίων και Ομαλού Δ. Πλατανιά. Υλοποιήθηκε με προηγούμενη ΟΧΕ δίκτυο μονοπατιών.
14. **Δασκαλάκη:** Το έργο Κοιλιάρη μπορεί να μπει σε άξονα περιβάλλοντος του ΠΕΠ, εννοείται να κατατεθεί στον σχεδιασμό μας.
15. **Δρακωνάκης:** Ο Κοιλιάρης είναι μία μελέτη ή σχεδιασμός με πολλά υποέργα;
16. **Μιχελογιάννης:** Ο Κοιλιάρης είναι ένα έργο.
17. **Κουμάκης Νεκτάριος:** στον χάρτη στο σημείο Μουσούρων είναι ο Δ. Πλατανιά και όχι στον Δ. Καντάνου – Σελίνου.
18. **Κοτσιφάκης Μανώλης** (αντιδήμαρχος Παλαιάς Πόλης Χανίων): ο περιβάλλον χώρος στην Κυδωνία πραγματικά χρειάζεται παρέμβαση, η ΟΧΕ μπορεί να χρηματοδοτήσει και αστικό εξοπλισμό;
19. **Δασκαλάκη:** ναι, αρκεί να εντάσσεται στον ευρύτερο σχεδιασμό.
20. **Δρακωνάκης:** το περιλαμβάνει η ΒΑΑ για ΕΦΑΧΑ.
21. **Παπαδοπούλου:** Έργα θα γίνουν στους προμαχώνες Μοσενίγο και Αγίου Δημητρίου της βενετικής οχύρωσης, είναι εγκεκριμένες οι μελέτες από ΚΑΣ και έτοιμα τα τεύχη δημοπράτησης.
22. **Πετραντωνάκη Μαρία** (ΠΑΝΕΤΑΙΚ): δεν γνωρίζουμε τις περιοχές Διαβούλευσης, πολύ χρήσιμο να έχουμε μία εικόνα αυτών των περιοχών, τι προσφέρουν. Να μάθουμε καλές πρακτικές από άλλες περιοχές, τι ΤΠΕ χρησιμοποιούν, τι αφήγημα προβάλλουν.

23. **Δασκαλάκη:** έχουμε βίντεο υλικό πως είναι οι περιοχές UNESCO Κρήτης τώρα, και (θα συγκρίνουμε) πως θα είναι σε 10 χρόνια (μετά τις παρεμβάσεις).
24. **Καστρινάκη:** Κέντρο Τοπικής Ιστορίας Ραμνής (ιστορικό μουσείο – συνεδριακός χώρος).
25. **Κουκιανάκης:** επίσης να γίνουν και το παλιό σχολείο Βαφέ (ψηφιακό μουσείο) και το σπηλαιολογικό πάρκο (σπηλαιοβάραθρα Λευκών Ορέων).
26. **Ματσαμάκης Γεώργιος** (Πρ. Κ. Ραμνής): καθαρισμός δάσους στον Άγιο Νικόλαο στα Κυριακοσέλια, Χαϊνόσπηλιος στα Λευκά Όρη.
27. **Δασκαλάκη:** πρέπει να έχουμε στο νου μας ένα σχεδιασμό πως θέλουμε να είναι η περιοχή και όχι να κυνηγάμε τα χρηματοδοτικά εργαλεία. Να έχουμε σχεδιασμό, πολύ καλή στρατηγική σε βάθος 10ετίας, για να υπηρετήσουμε το προϊόν που θέλουμε να προβάσουμε.
28. **Κοκοσάλης:** τα 17 εκ. είναι επιταχυντής εξελίξεων.
29. **Δασκαλάκη:** έργα που δεν έχουν ωριμάσει, είναι στην αρχή τους, καλό να προταθούν, να τα ξέρουμε, αρκεί να συνδέονται. Έκκληση προς Αρχαιολογική Υπηρεσία να επιταχυνθούν οι εγκρίσεις των έργων ΟΧΕ.
30. **Κουλιζάκη Όλγα** (Δ/ση Δασών Χανίων): θα δούμε προτάσεις και θα απαντήσουμε.
31. **Δασκαλάκη:** χρειαζόμαστε τη συνδρομή της Δασικής Υπηρεσίας. Αν έχουν υπόψη κάποιο έργο να το προτείνουν.
32. **Παπαδεράκης Αντώνης** (τέως Πρ. ΠΑΝΕΤΑΙΚ): α) να προσεγγίσουμε τη Διαβούλευση ως ευκαιρία εκπόνησης τοπικού σχεδίου ανάπτυξης, ιεράρχηση τοπικού σχεδιασμού, β) διασταύρωση με προτάσεις Leader, γ) να έχουμε σχέδιο τοπικό συγκροτημένο, δ) χρειάζονται έργα που ενεργοποιούν ανθρώπινο δυναμικό, ε) όσοι κάνουν προτάσεις να αντιμετωπίζουν το θέμα της βιώσιμης λειτουργίας τους.
33. **Ματσαμάκης:** κήκαν τα αρχεία του σχολείου Ραμνής.
34. **Στυλιαννάκης Ανδρέας** (Πρ. Πολ. Συλ. Φρε): [ερωτήματα] γιατί μας καλέσατε, νιώθει ότι η συζήτηση δεν τους αφορά, μικρό χρονικό περιθώριο για Διαβούλευση, να έρθετε σε κάθε χωριό, η περιοχή έχει «καπετάνιους», που είναι να έρθουν να μιλήσουν. Η Περιφέρεια να σταθεί δίπλα στην τοπική κοινωνία, έχουν άγχος για το τι θα γίνει, όπως στο ζήτημα με τους πυλώνες της ΔΕΗ, κλιματική αλλαγή - να βλέπετε μακροπρόθεσμα, υποδομές για διαδρομές που δεν υπάρχουν, «Φρεδιανή Μαδάρα» με κούμους στα 1000 μέτρα υψόμετρο.
35. **Κουκιανάκης:** είμαστε σε καλό δρόμο, η αρχή ήμισυ του παντός.
36. **Μιχελογάννης:** πώς θα εισέρθουν ώριμες προτάσεις;
37. **Δασκαλάκη:** στη Διαβούλευση. Μικρό διάστημα ο ορίζοντας δεκαετίας, αλλά καλό είναι οι σχεδιασμοί να μην τραβούν πολύ και να αναθεωρούνται μετά.
38. **Νιολάκη Νίκη** (πρώην αντιδήμαρχος Αρμένων, Δ. Αποκορώνου): ποταμός Κοιλιάρης, πολύ σημαντικό μέρος με δάσος, να γίνει ζωντανό κομμάτι, έργο ζωτικής σημασίας να γίνει οριοθέτηση ρέματος, μελέτη με Πολυτεχνείο Κρήτης.
39. **Μελισάκης** (από Λαϊκή Συσπείρωση, επικεφαλής αντιπολίτευσης Δ. Αποκορώνου): πολύ χρήσιμη η ημερίδα, ανησυχία κατοίκων ορεινού Αποκόρωνα για κακοποίηση περιοχής από τους πυλώνες, που θα έχουν 300 τ.μ. πέδιλο, θα κάνουν ζημιά στο περιβάλλον, καλό είναι να το αποφύγουμε και να γίνει υπογειοποίηση δικτύου παράλληλα με ΒΟΑΚ.
40. **Κατσουλάκης Στέλιος** (Πρ. Πολ. Συλ. Τζιτζιφέ): Διαδρομή Τζιτζιφέ – Σελλιά, δύσκολη διαδρομή αλλά όμορφο τοπίο, αν γίνει θα είναι ξεχωριστή.
41. **Ματσαμάκης:** πρόβλημα η υπερβόσκηση.
42. **Δρακωνάκης:** η στόχευση αφορά την UNESCO, δεν μπορεί να λύσει όλα τα προβλήματα. Τα χρήματα είναι συνάρτηση της λογικής της προσέγγισης και της ωριμότητας των

έργων. Επισημάνθηκε η αντίθεση ανάμεσα στην εκτέλεση και τη βιωσιμότητα των υποδομών. Υπάρχουν πολλές υποδομές από παλαιά προγράμματα σε λανθάνουσα κατάσταση, αδρανείς, μήπως πρέπει να τις ενεργοποιήσουμε; [Προς τον Πρ. Πολ. Συλ. Φρε] να μας πεις τι σχεδιάζετε, έχουμε πια ψηφιακά μέσα στη διάθεσή μας. Είμαστε στη διάθεση όλων να συζητήσουμε.

43. **Δασκαλάκη:** μακάρι να είχαμε δυνατότητα να πάμε χωριό-χωριό, δεν γίνεται χρονικά, αλλά είναι η αρχή, έχουμε ψηφιακά μέσα, συμπληρώστε τα ερωτηματολόγια.

Πεπραγμένα 5ης Σημειακής Διαβούλευσης, Σητεία 12.02.2024

Χαιρετισμός κ. **Γεώργιου Ζερβάκη** (Δημάρχου Σητείας): Ανάπλαση αστικού ιστού, σύνδεση με Καζάρμα, βελτίωση προσβασιμότητας, ανάκτορο Ζάκρου, Γεωπάρκου Σητείας σημείο αναφοράς των δράσεων που θα γίνουν, βελτίωση των κατοίκων, ανάπτυξη περιοχών (τουριστικά, επιχειρηματικά κ.α.). Αστεροσχολείο εκκρεμεί έργο π/υ 400.000€ λόγω μη υπαγωγής στο Interreg. Προέρχεται από το Interreg και πρέπει να διερευνηθεί. Οδεύει προς απένταξη.

Χαιρετισμός κα. **Κασωτάκη:** Η 1^η ΟΧΕ: 3 περιοχές UNESCO τότε, σήμερα 4 περιοχές. Συγκριτικό πλεονέκτημα για τους κατοίκους αυτών των περιοχών. Διαδικασίες πολυετείς, όπου χρειάζεται να έχουμε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς. 2021-27 νέο ΈΣΠΑ. Η ΟΧΕ αναδείχθηκε σε επίπεδο ΕΕ ως καινοτόμος δράση. Έπρεπε να συνεχιστεί η 1^η ΟΧΕ. Προσπάθεια ΥπΠο να εντάξει στους καταλόγους UNESCO και τα μινωικά ανάκτορα (πολιτισμός), οπότε εντάχθηκαν στην 2^η ΟΧΕ και περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Η νέα ΟΧΕ είναι ενιαία και έχει δύο άξονες UNESCO, για το περιβάλλον και για τον πολιτισμό.

ΔΙΣΠΠΑ – χωρικός φορέας υπεύθυνος για τον σχεδιασμό και την παρακολούθηση ΟΧΕ. Πολυετής προσπάθεια. Η Ζάκρος θέλει υποδομές.

Εισαγωγή κα. **Δασκαλάκη**

Παρουσίαση κ. **Δρακωνάκη**

Τοποθετήσεις:

1. **Ζερβάκης:** Δήλωσε αδυναμία υλοποίησης ως φορέας. Χρειάζεται βοήθεια. Να γίνει ομαδοποίηση των έργων. Προσφωνώντας την Χρύσα Σοφιανού, Προϊσταμένη της ΕΦΑΛΑΣ, ανέφερε ότι πολλές αρχαιότητες από την περιοχή Σητείας είναι στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου.
2. **Σοφιανού Χρύσα** (Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Λασιθίου): αυτό συνέβη επειδή τότε ήταν ενιαία υπηρεσία σε όλη την Κρήτη.
3. **Ζερβάκης:** είναι πολύ σημαντικό όλα τα έργα να είναι μαζί, να μην έχουν διασπορά, για διευκόλυνση της υλοποίησή τους.
4. **Πατεράκης Θοδωρής** (Πρώην Δήμαρχος Σητείας): Ποιοτικά έχει τεράστια αξία η συμμετοχή των Σητειακών στο δίκτυο UNESCO, αλλά οι Έλληνες βιάζονται, η κοινωνία περιμένει άμεσα κέρδη, χρειάζεται όμως δραστηριοποίηση, ο επιχειρηματικός κόσμος δεν γνωρίζει, και χρειάζεται εκπαίδευση. Να υπάρχει Όραμα και Σχεδιασμός με συμμετοχή της κοινωνίας, και όχι το πρόσκαιρο, δεν μπορούμε να δούμε άμεσα αποτελέσματα, πρέπει να υπάρχει συμμετοχή όλων στον σχεδιασμό. Στην 1^η ΟΧΕ δεν υπήρχε δραστηριοποίηση της κοινωνίας ώστε να αξιοποιήσουν το Γεωπάρκο, χρειάζεται να επικεντρωθούμε στην εκπαίδευση της κοινωνίας, ώστε να αξιοποιήσουν το Γεωπάρκο,

να γίνει αξιοποίηση της 1^{ης} ΟΧΕ και μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων. Να μπει στο τελευταίο ο ΟΑΣ, μπορεί να ασκήσει επιχειρηματική δραστηριότητα, εναλλακτικοί τρόποι μεταφοράς π.χ. ποδηλατόδρομος. Να αναδειχθούν και βυζαντινές εκκλησίες και μνημειακές ελιές.

5. **Κασωτάκη:** (ερώτηση προς Πατεράκη) Ποια είναι η δική του άποψη για τη θέση του Γεωπάρκου Σητείας σε όλο το δίκτυο UNESCO στην Κρήτη, τη δικτύωσή τους. Πώς σκέφτεστε να διασυνδέσετε τα Γεωπάρκα;
6. **Πατεράκης:** Ενιαία Κρήτη. (απάντηση σε Κασωτάκη) Δύσκολο ερώτημα. Πρέπει να γίνει ενιαία διαφήμιση, πρέπει να δούμε τι ομοιότητες υπάρχουν (π.χ. γεωλογικές ομοιότητες στα Γεωπάρκα), να δούμε πως επηρεάζεται το φυσικό περιβάλλον από το ανθρωπογενές, να εντοπίσουμε ομοιότητες και να τις αναδείξουμε σε σημεία εισόδου όπως αεροδρόμια. Να γίνει αξιοποίηση βυζαντινών μνημείων όπως βυζαντινές εκκλησίες, ανάδειξη Διονυσάδες, Κουφονήσι, μνημειακά ελαιόδεντρα, δυνατότητα να καλλιεργήσουν ξανά οι αγρότες αυτά τα ελαιόδεντρα. Αναζήτηση κοινών παρονομαστών: βυζαντινές εκκλησίες, φαράγγια κτλ.
Διασύνδεση όλων των περιοχών. Αφαίρεση Κνωσού και Κυδωνίας από ΟΧΕ.
7. **Κασωτάκη:** Να βρούμε π.χ. ένα εκκλησάκι στη Σητεία και ένα στον Ψηλορείτη και να το αναδείξουμε.
8. **Πατεράκης:** να γίνουν και δια-δημοτικές δράσεις (π.χ. με Δήμο Ιεράπετρας).
9. **Κασωτάκη:** δεν μπορούν να γίνουν εκτός περιοχής παρέμβασης.
10. **Βδοκάκης Μανώλης** (Δημ. Σύμβουλος Λαϊκή Συστήριση): Σαφήνεια στόχων, ωφέλεια τοπικής κοινωνίας, προσβασιμότητα, (πώς θα πάει ο επισκέπτης στο Καρύδι ή τη Ζάκρο, πως θα έρθει στη Σητεία) δεν υπάρχει οδική διασύνδεση, χρειάζεται βελτίωση προσβασιμότητας.
11. **Λυμπερίου** Κωνσταντίνος (Αντιδήμαρχος): τρέχει πρόγραμμα ενημέρωσης Γεωπάρκου UNESCO, υπάρχει διαφημιστική προβολή UNESCO στο Αεροδρόμιο Σητείας, έχουν γίνει συμμετοχές σε εκθέσεις από την προηγούμενη ΟΧΕ (φυλλάδια κ.α.).
12. **Περάκης Βαγγέλης** (Γεωπάρκο Σητείας): Η προηγούμενη ΟΧΕ βοήθησε στη συνέργεια μεταξύ των περιοχών UNESCO. Τα ανάκτορα Κνωσού (Ηράκλειο) και Κυδωνίας (Χανιά) να χρηματοδοτηθούν από ΒΑΑ.
13. **Κασωτάκη:** (Απάντηση στον Περάκη) δεν διαχωρίζονται τα 6 μινωικά ανακτορικά κέντρα καθώς εντάσσονται σειριακά στην UNESCO και υπάρχει το Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ ΥπΠο και Περιφέρειας Κρήτης.
14. **Καρνιαδάκης Γιώργος** (Αντιδήμαρχος Οικονομικών, Δ. Σητείας): Χρήση νέων τεχνολογιών για ανάδειξη γνήσιας και αγνής Κρήτη (Η Σητεία έχει αυτά τα χαρακτηριστικά). Αξιοποίηση τεχνητής νοημοσύνης. Ανάγκη ύπαρξης ψηφιακής πλατφόρμας για εύκολη και γρήγορη πρόσβαση. Ανάδειξη πολιτιστικής συνέχειας από τα μινωικά χρόνια και εξής, να αναδείξουμε τη διαδρομή στον χρόνο των περιοχών αυτών. Θα παίξει ρόλο η ύπαρξη χρηματοδότησης και η συνέπεια. Να καταβάλλονται έγκαιρα τα χρήματα από τα χρηματοδοτικά μέσα.
15. **Νικητάκη Μάρω** (Δημ. Σύμβουλος): Να υπάρχει σωστή ενημέρωση, οι πολίτες πρέπει να γνωρίζουν τα οφέλη από την UNESCO, να γίνει ενημέρωση του project στον επιχειρηματικό κόσμο.
16. **Ζερβάκης:** υπάρχει ενημέρωση για τη Διαβούλευση της ΟΧΕ, είναι ανοικτή διαβούλευση.
17. **Δασκαλάκη:** να γίνετε πρεσβευτές της ενημέρωσης, να ενημερώσετε και άλλο κόσμο για το ανοικτό κάλεσμα, να συνεισφέρετε με προτάσεις στο ερωτηματολόγιο.

18. **Κασσωτάκη:** Ο κόσμος πρέπει να είναι ενημερωμένος. Σχεδιασμός επικοινωνιακού μέσου προκειμένου να ενημερώνονται όλοι κατά το στάδιο υλοποίησης.
19. **Δασκαλάκη:** ήδη έχουμε κάνει ενημέρωση με social media και Δελτία Τύπου, θα κάνουμε σχέδιο ενημέρωσης και θα ενημερώσουμε τον κόσμο.
20. **Μικρούλεα Ελίνα** (Αναπτυξιακή Λασιθίου): Σύντομα θα βγει το νέο Leader: βελτιώσεις διαδρομών (π.χ. σκάλες), πληροφοριακό υλικό, ψηφιακές εφαρμογές, ιστοσελίδες, χρήση social media μπορούν να ενταχθούν (έως 300.000). Το Leader μπορεί να συμβάλει και να συνδυαστεί με το πρόγραμμα της ΟΧΕ.
21. **Δασκαλάκη:** Τέλη Απρίλη θα έχουμε ενδεικτικό κατάλογο έργων και ενδεικτικής χρηματοδότησης, είναι ζητούμενο ο συνδυασμός χρηματοδοτικών εργαλείων.
22. **Μικρούλεα:** Άλλο πρόγραμμα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για προβολή: προβολή 4 συνολικά περιοχών, 2 περιοχές Κρήτης και άλλες 2 περιοχές, μία από Αχαΐα και μία από Ήπειρο υποστηρίζεται από Αναπτυξιακή Λασιθίου μέσω διακρατικών προγραμμάτων, να δούμε τι μπορεί να ενταχθεί εκεί.
23. **Σπυριδάκης Στέλιος** (Αντιδήμαρχος Τεχνικών Υπηρεσιών, Δ. Σητείας): από ποιόν θα αξιολογηθούν οι προτάσεις και με τι κριτήρια.
24. **Δασκαλάκη:** (Απάντηση) ωριμότητα έργων
25. **Δρακωνάκης:** (Απάντηση) αναγκαία έργα εμβληματικού χαρακτήρα. 3 ταχύτητες έργων: α) ώριμα, β) προς ωρίμανση, γ) υπόλοιπα έργα που αποτελούν μία «δεξαμενή».
26. **Σπυριδάκης:** (ερώτηση προς Δρακωνάκη) εμβληματικά;
27. **Δρακωνάκης:** τα εμβληματικά είναι εκ των ων ουκ άνευ. Η Ζάκρος δεν έχει ώριμη μελέτη αλλά θέλει ωρίμανση γιατί είναι αναγκαίο έργο.
28. **Σοφιανού:** Η Ζάκρος έλαβε έργο 1.000.000€ στο Ανάκτορο: συντήρηση κτισμάτων, απέκτησε προσβάσεις ΑμΕΑ, κτίσματα για επισκέπτες (εκδοτήριο, πωλητήριο), εποπτικό υλικό που δεν επηρεάζεται από καιρικές συνθήκες, Πρόβλημα τα όμβρια ύδατα (κατά τις ανασκαφές βρέθηκε ένα τμήμα κάτω από τη σημερινή επιφάνεια της θάλασσας), έργο αποστράγγισης ανακτόρων γιατί πλημμύριζε το τμήμα αυτό.
Τι χρειάζεται να γίνει στη συνέχεια: α) Αντικατάσταση στεγάστρου Ζάκρου και κατασκευή νέων στεγαστρων. β) Ψηφιακή ξενάγηση. γ) Τείχος Σητείας (ελληνιστικό, ρωμαϊκό, βυζαντινό, βενετικό - παλίμψηστο). δ) Βόιλα (οικισμός βενετικής περιόδου).
29. **Κασσωτάκη:** στο νέο πρόγραμμα ένταξη έργων με προϋπολογισμό άνω των 200.000€. Για τη Ζάκρο πέραν της ψηφιακής ξενάγησης προτείνει ψηφιακή αναπαράσταση.
30. **Σοφιανού:** έτοιμη μελέτη Βόιλα, αρκετά ώριμο, Κουφονήσι έτοιμη μελέτη για έλεγχο άμμου εκτός αρχαίου θεάτρου) μέσω φύτευσης ερημικών δέντρων (είδους αρμυρικών), κόστους 20.000€.
31. **Δασκαλάκη:** αυτά τα μικρά έργα μπορούν να αναφερθούν στη Στρατηγική και να αναζητηθούν πηγές χρηματοδότησης.
32. **Πατεράκης:** να γίνει προσβασιμότητα στο Κουφονήσι, προβλήτα.
33. **Δρακωνάκης:** όλες οι ιδέες ευπρόσδεκτες, για να κατατεθούν προτάσεις στο ερωτηματολόγιο, να υποδεχθούμε ιδέες – προτάσεις και στη συνέχεια να αξιολογηθούν.
34. **Τσαντάκης Εμμανουήλ** (Οργανισμός Ανάπτυξης Σητείας): Ένταξη και άλλων αρχαιολογικών έργων. Υπάρχει ωριμότητα μελέτη από τον ΟΑΣ για τη συντήρηση και ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου Παλαικάστρου και εκδοτήρια (περίπου 300.000€), μένει να περάσει από ΚΑΣ.
35. **Γιαννακάκη Μαρία** (Πρ. Δημ. Συμ. Σητείας): Μινωικό ανάκτορο πετρά, να μπει στη λίστα της UNESCO, χρειάζεται να δούμε την προσβασιμότητα στο ανάκτορο Πετρά. Σύνδεση

- των κατοίκων – ανθρώπινου δυναμικού με τις εμβληματικές διαδρομές, του ανθρώπου που ζει και επιχειρεί εκεί με τοπίο, φύση.
36. **Σοφιανού:** (απάντηση στη Γιαννακάκη) σημειακή τώρα εγγραφή 6 μινωικών ανακτόρων, μετά μπορούν να ενταχθούν και άλλα ανακτορικά κέντρα όπως ο Πετράς. Ο Πετράς είναι επισκέψιμος, αλλά δεν έχει φύλακα.
 37. **Δανδουλάκης Μιχαήλ** (Πρ. Κ. Χρυσοπηγής): να υπάρξει ισόρροπη ανάπτυξη, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση χρηματοδοτικά στην περιφέρεια, όπως δημιουργία νέων οδικών αξόνων, για να μπορούν απομακρυσμένα χωριά όπως π.χ. το Καρύδι να γίνει προορισμοί, να αποκτήσουν επισκεψιμότητα. Νέα οδικά δίκτυα για να γίνουν και νέοι προορισμοί.
 38. **Σπυριδάκης:** καταγραφή εκκλησιών.
 39. **Καρχιμάκης Νίκος** (Πρ. Κ. Μαρωνιάς): να γίνει μία μεγάλη διαδρομή από ελιά Μαρωνιάς στο ποτάμι, καθαρισμός – σηματοδότηση αρχαίου μονοπατιού από Μαρωνιά σε Πραισό και αξιοποίηση νερόμυλων που θέλουν να δωρίσουν στον Δήμο οι ιδιοκτήτες τους (Μαρωνιά – Πραισός, 3 χλμ.).
 40. **Σοφιανού:** Να μπει στο (πρόγραμμα) waterways.
 41. **Περάκης:** να αναδειχθεί το περιβάλλον, εσωτερική κουβέντα Δήμου.
 42. **Κουμεντάκη Ελευθερία** (Δ. Σητείας): βιωματική εμπειρία – field trips.
 43. **Ζερβάκης:** Θα μπορούμε να βάλουμε και εισιτήριο...
 44. **Ροδιτάκης Χάρης** (ΠΛΟΗΓΟΣ): Καθένας έχει την αυτονομία του για την περιοχή του να κάνει δράσεις, ο καθένας το καλύτερο που μπορεί, και να έρθει μετά να κουμπώσει με αυτά των άλλων για να καρπωθεί την υπεραξία («και μαζί και μόνοι»). Μετρήσιμοι δείκτες πως επωφελείται η τοπική κοινωνία από τα έργα. Στο πεδίο, πρέπει να δοθεί έμφαση στην μικροκλίμακα. Η ευαισθητοποίηση του κόσμου είναι προβληματική, χρειάζεται ευαισθητοποίηση, κατάρτιση, ενίσχυση επιχειρηματικότητας. Πρέπει να πάμε ανάποδα για να ενεργοποιήσουμε τη βάση και να περάσουμε στην κατάρτισή τους. Να δείξουμε τι αποτέλεσμα θα έχει για τον καθένα το έργο. Δεν είναι το θέμα η απορροφητικότητα.
 45. **Δασκαλάκη:** Τόσες συναντήσεις, αλλά πρόταση ενίσχυσης επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας δεν έχουμε ακούσει.
 46. **Πατεράκης:** ξεκινά μία προσπάθεια, υπάρχει χρόνος, να γίνει επιμόρφωση στους επιχειρηματίες, μόχλευση τοπικού κεφαλαίου. Στη Σητεία δραστηριοποιούνται λίγες επιχειρήσεις, είναι στον μικρόκοσμό τους για άμεσο κέρδος.
 47. **Κασωτάκη:** Πρέπει να δούμε το λανθάνον δυναμικό.

Πεπραγμένα 2ης Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης, Περιφέρεια Κρήτης 28.06.2024

Χαιρετισμός Περιφερειάρχη Κρήτης κ. Σταύρου Αρναουτάκη
Εισαγωγή Δ/ντριας ΓΔΙΑΠ Περ. Κρήτης κ. Χρύσας Δασκαλάκη
Παρουσίαση στρατηγικής από τον μελετητή κ. Νίκο Δρακωνάκη – ETAM Α.Ε.

Τοποθετήσεις

Μαρία Κασωτάκη (Δ/ντρια ΕΥΔ): Αντιμέτωπη δημογραφικού στις ΟΧΕ, πως θα μπορέσουμε την παράμετρο αυτή στην Κρήτη, καθώς και ανθεκτικότητα και προσβασιμότητα. Στρατηγική που μπορεί να υποστηριχθεί και από άλλους πόρους, σημαντικό που η ΔΙΑΠ διαχειρίζεται άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία. Πλεονέκτημα ΟΧΕ οι συνεργασίες που χτίζονται. Χωρική ομάδα παρακολούθηση στρατηγικής, προτάσεις βελτίωσης.
24-25.09 workshop στο πλαίσιο ΟΧΕ για ανάδειξη προκλήσεων, 40 άτομα δια ζώσης και διαδικτυακά περισσότερα.

Χρύσα Δασκαλάκη: Στόχος η κατάθεση της Στρατηγικής το 1^ο δεκαήμερο του Ιουλίου, για να λάβει έγκριση του Περιφερειακού Συμβουλίου στις 25/07.

Σωκράτης Κεφαλογιάννης (Δήμαρχος Ανωγείων και Πρόεδρος ΑΚΟΜΜ): πολύ καλοί οι άξονες της Στρατηγικής, απαντά στο δημογραφικό. Να αυξηθούν οι θέσεις εργασίας εκτός των κτηνοτροφικών. Χρηματοδότηση από ΟΧΕ και άλλες πηγές είναι οκ. Συνολικά, σωστή κατεύθυνση.

Θεανώ Βρέντζου (ΤΕΔΑ): Η Στρατηγική είναι σε πολύ καλό επίπεδο, με άξονες για να πετύχουμε το όραμα. Σημαντικό το δημογραφικό και η κλιματική αλλαγή και το ζήτημα του νερού. Να διεκδικήσουμε και περισσότερους πόρους.

Σταύρος Αρναουτάκης: Εξαιρετική δουλειά. Στόχος: η προετοιμασία. Αν δεν είμαστε εκ των προτέρων έτοιμοι για να διεκδικούμε, τα χρόνια μπορεί να περάσουν χωρίς να γίνει τίποτα. Σωστή προετοιμασία για να υλοποιηθούν τα έργα. Με σχεδιασμό πως να κάνουμε τα επόμενα βήματα. Ας προχωρήσουμε στη διαδικασία, δεν υπάρχουν πολλά ώριμα έργα.

Χαράλαμπος Φασουλός (Γεωπάρκο Ψηλορείτη): συμφωνούν ως Γεωπάρκο με στόχους και προοπτική. Οι 4 περιοχές UNESCO να έχουν τα ίδια ποιοτικά χαρακτηριστικά για να ανταποκρίνονται στα κριτήρια. Στήριξη φορέων διαχείρισης για τεχνική στήριξη για ωρίμανση έργων. Στήριξη τοπικής επιχειρηματικότητας με τρόπο ώστε να γίνουν βιώσιμες οι επιχειρήσεις.

Χρύσα Δασκαλάκη: Η ΓΔΙΑΠ είναι εδώ να βοηθήσει φορείς σε ωρίμανση, αδειοδοτήσεις και σε δεύτερο χρόνο στήριξη υλοποίησης. Βήμα – βήμα στις διαδικασίες. Να φροντίσουμε να μην έχουμε μεταφερόμενα έργα στην επόμενη προγραμματική.

Μαρίνος Κριτωτάκης (Γεν. Δ/ση Βιώσιμης Ανάπτυξης): Στη Στρατηγική συμπεριλαμβάνονται όλα όσα θεωρούνται χρήσιμα. Να τονιστεί το πρόβλημα ερημοποίησης. Αποθετήριο μελετών & προγραμμάτων για κλιματική αλλαγή & πρακτικές. Νερό, ενέργεια, διατροφή, οικοσυστήματα. Η αγορά καθορίζει με τον τρόπο της το περιβάλλον.

Ελένη Μαραγκάκη (Συμβ. Περ. Κρήτης / Πρ. ΚΟΙΠΟΔΙ): Αλματώδης αύξηση πληθυσμού στον Δ. Χερσονήσου, 33 οικισμοί, 12 αδειοδοτημένοι οικοδομικοί συνεταιρισμοί. Ανθεκτικότητα, ευαισθητοποίηση νέων για χώρους UNESCO & πολιτιστικής κληρονομιάς. Στους τουρίστες να επικοινωνηθεί ότι σε 2,5 από Χερσονήσο βρίσκονται περιοχές UNESCO - Γεωπάρκα. Εξαιρετική πρωτοβουλία, μεγάλο πλαίσιο.

Χρύσα Δασκαλάκη: Είμαστε σύμφωνοι, οριστικοποιούμε μελέτη. Έγκριση Στρατηγικής στις 25/07 και μετά υλοποίηση. Σιγουριά στις προτάσεις, να είναι ώριμες, τώρα αρχίζει η δουλειά.

Αναστασία Τζιγκουνάκη (Δ/ντρια ΕΦΑ Ρεθύμνου): ρώτησε για πυροπροστασία, να είναι προετοιμασμένη.

Χρύσα Δασκαλάκη: πρέπει να ωριμάσουν όλες οι προτάσεις, ανεξάρτητα αν μπουν άμεσα. Κάθε μήνα θα επικοινωνούμε με φορείς που έχουν προτείνει έργα και εμπíπτουν στην κατηγοριοποίηση που έχει τεθεί.

Β ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

1η Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός Περιφέρειας Κρήτης (7/12/2023)

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε σήμερα στο Ηράκλειο η 1η συνεδρίαση της Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επεμβάσεων Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός Περιφέρειας Κρήτης.

Η ΟΧΕ υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 και θα εφαρμοστεί σε περιοχές της Κρήτης εκτός αστικού περιβάλλοντος.

Πρόκειται για τέσσερις περιοχές εγγεγραμμένες στους καταλόγους της UNESCO (Ψηλορείτης Παγκόσμιο Γεωπάρκο Unesco - Psiloritis Unesco Global Geopark, Sitia Unesco Global Geopark - Σητεία Παγκόσμιο Γεωπάρκο Unesco, και ως περιοχές "Άνθρωπος και Βιόσφαιρα τα Λευκά Όρη και τα Αστερούσια Όρη) και για προτεινόμενες περιοχές για εγγραφή στον κατάλογο της UNESCO (έξι μινωικά ανάκτορα).

<https://www.crete.gov.gr/1i-synedriasi-tis-chorikis.../>

#creteregion #περιφερεια_κρητης

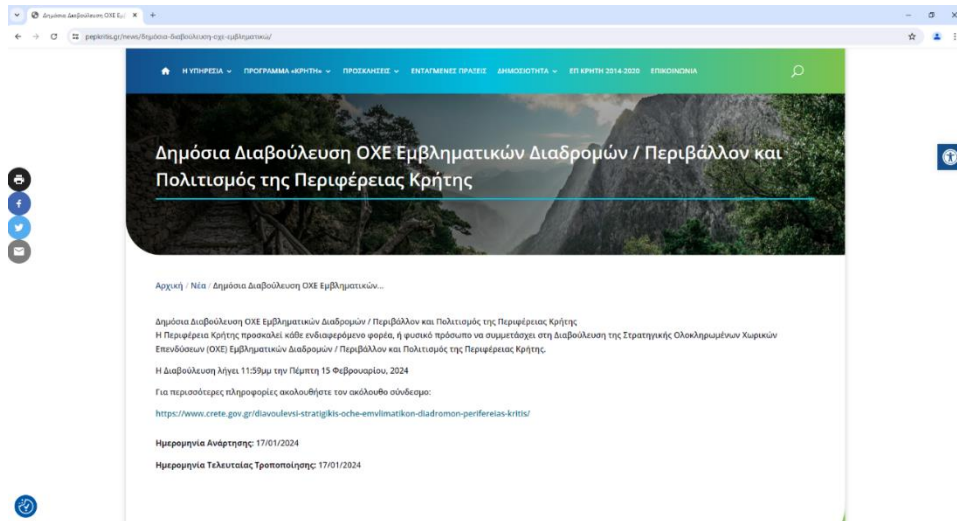
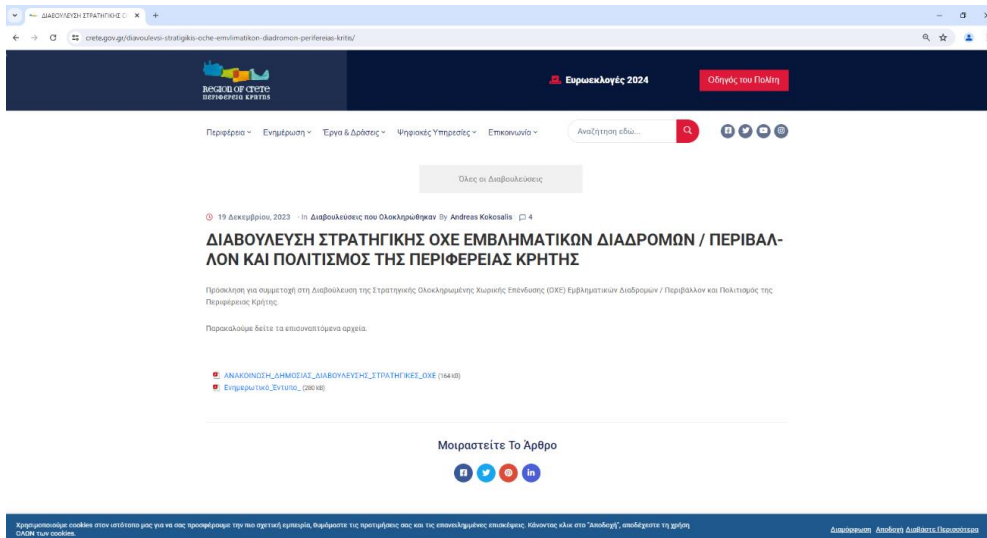
Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

[132]

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

2η Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών. Περιβάλλον και Πολιτισμός Περιφέρειας Κρήτης (24 Ιανουαρίου, 2024)

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η 2η σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης.

Η ΟΧΕ υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 και θα εφαρμοστεί σε περιοχές της Κρήτης εκτός αστικού περιβάλλοντος. Πρόκειται για τέσσερις περιοχές εγγεγραμμένες στους καταλόγους της UNESCO (Γεωπάρκα Ψηλορείτη και Σητείας, περιοχές του Δικτύου «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» στα Λευκά Όρη και στα Αστερούσια Όρη), καθώς και για τα προτεινόμενα για σειριακή εγγραφή στον κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO έξι μινωικά ανάκτορα.

Η συγκεκριμένη συνάντηση αφορούσε την Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου και ειδικότερα το Γεωπάρκο Ψηλορείτη, την περιοχή «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» Αστερουσίων, καθώς και το υπό διαδικασία ένταξης μινωικό ανάκτορο της Φαιστού, στους Δήμους Γόρτυνας και Φαιστού. Στη συνάντηση συμμετείχαν οι Δήμαρχοι Γόρτυνας και Φαιστού, μέλη της χωρικής ομάδας, εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και πολιτιστικών φορέων, δημότες των δύο Δήμων, καθώς και στελέχη της Περιφέρειας Κρήτης.

Τον συντονισμό της συνάντησης είχε ο Αναπληρωτής Δ/της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης Ανδρέας Κοκοσάλης. Ο μελετητής της Στρατηγικής Νίκος Δρακωνάκης παρουσίασε στο κοινό τους βασικούς άξονες που διέπουν την εκπόνησή της. Στη συζήτηση που ακολούθησε, από την πλευρά των Δημάρχων Γρηγόρη Νικολιδάκη (Δ. Φαιστού) και Μιχάλη Κοκολάκη (Δ. Γόρτυνας) τονίστηκε μεταξύ άλλων ότι προτεραιότητα πρέπει να έχουν οι ανάγκες των κατοίκων της περιοχής ένταξης και η απλοποίηση των διαδικασιών εκ μέρους δημόσιων υπηρεσιών. Επίσης αρκετοί εκπρόσωποι κοινοτικών συμβουλίων και πολιτιστικών φορέων διατύπωσαν τις απόψεις τους,

δίνοντας έμφαση στην ανάδειξη των οικισμών και θέσεων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, τον περιορισμό της ρύπανσης, καθώς και την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών.

Στη συνέχεια και μέχρι τη λήξη της Διαβούλευσης στις 15 Φεβρουαρίου 2024, θα λάβουν χώρα σημειακές συναντήσεις και στις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες της Κρήτης για την πλήρη κάλυψη της περιοχής ένταξης. Σκοπός αυτών των συναντήσεων είναι η ανταλλαγή απόψεων και ο από κοινού σχεδιασμός της στρατηγικής για την ολοκληρωμένη κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική τοπική ανάπτυξη. Το ερωτηματολόγιο της Διαβούλευσης μαζί με ενημερωτικό κείμενο είναι διαθέσιμα ηλεκτρονικά στον ακόλουθο σύνδεσμο της ιστοσελίδας της Περιφέρειας Κρήτης: [#cretereion](https://www.crete.gov.gr/diavoulevsi-stratigikis-oches-.../#cretereion) #περιφερεια_κρητης

2η Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών, Περιβάλλον και Πολιτισμός Περιφέρειας Κρήτης

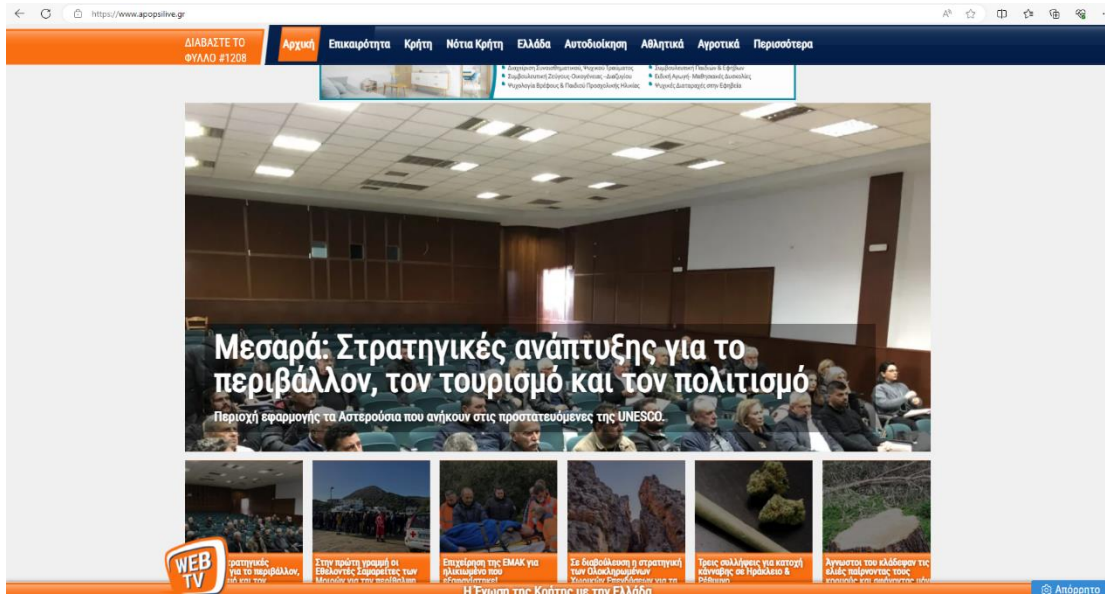
Με κεντρικό θέμα την ΟΧΕ 4 Στρατηγική Διαδρομή (Ανάπτυξη της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Ευρωπαϊκής Στρατηγικής και Εμβληματικών Διαδρομών) / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης.

Η ΟΧΕ Αποστολή, από Κλάδο του προγράμματος «ΟΧΕ 2021-2027» και οι εφαρμογές της παρέχουν την πρώτη αντίληψη των προβλήματων, Πόρων και Παράγοντων που επηρεάζουν τους κεντρικούς στόχους της ΟΧΕ 4 (Ευρωπαϊκή Πολιτική για Στρατηγική, περιβάλλον και Πολιτισμό) και τον Προγραμματικό Πόλο (ΟΧΕ) και στις διαδρομές της ΟΧΕ 4 και οι προτεραιότητες και εφαρμογές που προκύπτουν (Προτεραιότητες Ολοκληρωμένης ΟΧΕ 4) με σκοπό την υλοποίησή τους.

Η ολοκληρωμένη αντίληψη προέρχεται από τη Περιφερειακή Σύνοδο Κρήτης και διευκρινίζει τη Στρατηγική Πολιτική, τον χαρακτήρα, την ένταση και τον Φόρο των Προτεραιοτήτων, καθώς και τον διαδικαστικό τρόπο για να κλυδωνιστεί η θέσπιση, όπως επίσης η Πρωτόκολλο και τα μέσα. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι Δράσεις, Πράξεις και Έργα, από τις οποίες κερδίζει απευθείας η Στρατηγική Ολοκληρωμένη ΟΧΕ 4 και οι εφαρμογές της, καθώς και οι δράσεις, όπως οι δράσεις, που υλοποιούνται στην ΟΧΕ 4.

Το κείμενο της ανακοίνωσης έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας Κρήτης (www.crete.gov.gr) και στην ιστοσελίδα της ΟΧΕ 4 (www.och4.gov.gr). Η ανακοίνωση περιλαμβάνει επίσης τον κεντρικό στόχο της ΟΧΕ 4 (Ευρωπαϊκή Πολιτική για Στρατηγική, περιβάλλον και Πολιτισμό) και τον Προγραμματικό Πόλο (ΟΧΕ) και στις διαδρομές της ΟΧΕ 4 και οι προτεραιότητες και εφαρμογές που προκύπτουν (Προτεραιότητες Ολοκληρωμένης ΟΧΕ 4) με σκοπό την υλοποίησή τους.

Στρατηγικές για το περιβάλλον, τον τουρισμό και τον πολιτισμό

Στην πρώτη γραμμή οι Έλληνες της Μεσαράς που θέλουν να ταξιδέψουν

Επιχείρηση της ΕΜΑΚ για ηλικιωμένο που «προστατεύεται»

Σε απόβουλο η στρατηγική των Διαδικτυωμένων Ψηφιακών Περιβάλλοντων για τα

Τρεις συλλογές για κατοχή σύνταξης σε πρόβλεψη & σύνταξη

Άγαστος του κλάδου για ελέγχους της ενοποίησης των συλλογών

Η Ένωση των Κόμμε με την Ελλάδα

Απόρροια

Τρίτη, 23-01-2024
9 : 39 : 43

Έντυπη έκδοση Επικοινωνία
Αναζήτηση

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΤΟ ΦΥΛΛΟ #1208 ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Αρχική Επικαιρότητα Κρήτη Νότια Κρήτη Ελλάδα Αυτοδιοίκηση Αθλητικά Αγροτικά Περισσότερα

Αρχική > Νότια Κρήτη > Μεσαρά: Στρατηγικές ανάπτυξης για το περιβάλλον, τον τουρισμό και τον πολιτισμό

Μεσαρά: Στρατηγικές ανάπτυξης για το περιβάλλον, τον τουρισμό και τον πολιτισμό

Περιοχή εφαρμογής τα Αστεροούσια που ανήκουν στις προστατευόμενες της UNESCO.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΝΕΑ ΔΗΜΟΦΙΛΗ

Νότια Κρήτη, Κρήτη
Πρωινός σεισμός νότια της Κρήτης "ξύπνησε" τους κατοίκους

Κρήτη
Επιχείρηση της ΕΜΑΚ για ηλικιωμένο που εξαφανίστηκε!

Νότια Κρήτη, Αυτοδιοίκηση, Πολιτισμός, Κρήτη, Περιβάλλον
Μεσαρά: Στρατηγικές ανάπτυξης για το περιβάλλον, τον τουρισμό και τον πολιτισμό

Ελλάδα
Μεσολόγιο: Βρέθηκε η σορός του 31χρονου Μπάμπη σύμφωνα με την οικογένειά του

Πολιτισμός, Ελλάδα, Lifestyle
Μελίνα Δελανδίου: Με αέρα

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε. εταιρεία συμβούλων

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

3η Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών. Περιβάλλον και Πολιτισμός Περιφέρειας Κρήτης (30/1/2024)

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε εχθές η 3η σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης στα Ανώγεια Δήμος Ανωγείων

Στη συνέχεια και μέχρι τη λήξη της Διαβούλευσης στις 15 Φεβρουαρίου 2024, θα λάβουν χώρα σημειακές συναντήσεις στις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες της Κρήτης για την πλήρη κάλυψη της περιοχής ένταξης.

Σκοπός αυτών των συναντήσεων είναι η ανταλλαγή απόψεων και ο από κοινού σχεδιασμός της στρατηγικής για την ολοκληρωμένη κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική τοπική ανάπτυξη. Το ερωτηματολόγιο της Διαβούλευσης μαζί με ενημερωτικό κείμενο είναι διαθέσιμα ηλεκτρονικά στον ακόλουθο σύνδεσμο της ιστοσελίδας της Περιφέρειας Κρήτης:

<https://www.crete.gov.gr/diavoulevsi-stratigikis-och.../>

#creteregion #περιφερεια_κρητης

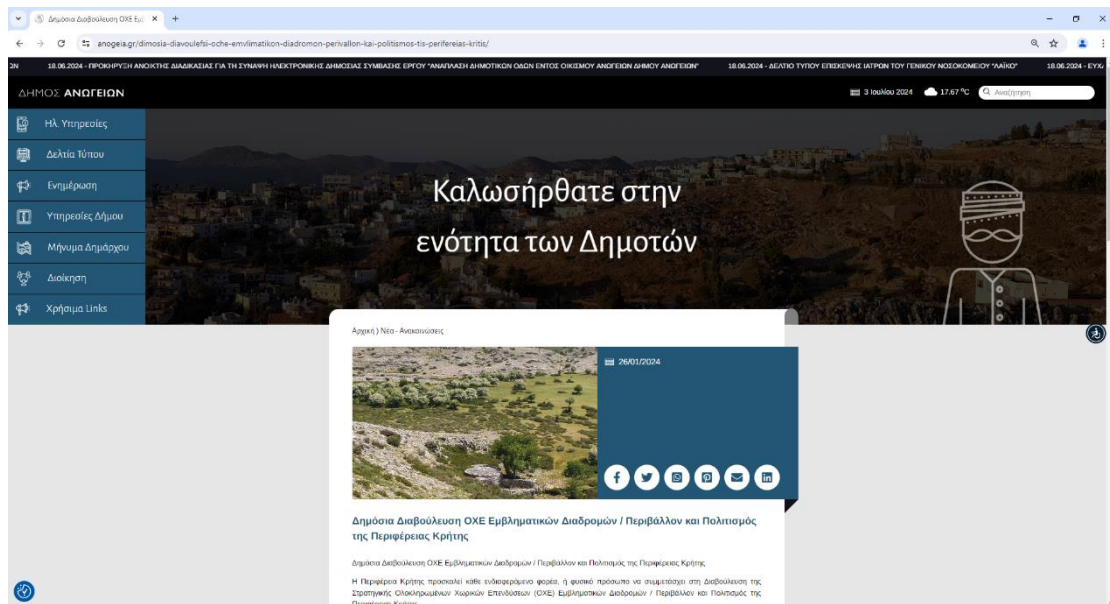
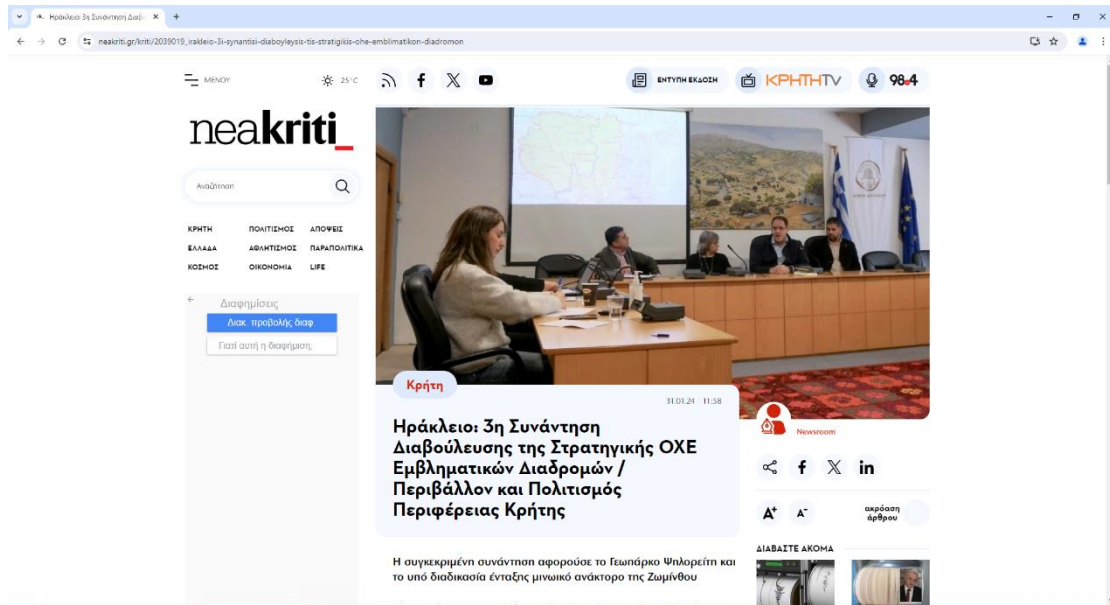
Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

[138]

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε. εταιρεία συμβούλων

14:56 4G

← 🔍

Δημοσιεύσεις Πληροφορίες Περισσότερα ▾

 Ο χρήστης **Περιφέρεια Κρήτης / Region of Crete** είναι με το χρήστη **Χρύσα Δασκαλάκη** στην τοποθεσία **Anogeia**.
36 λ. · 🌐

📍 Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε εχθές η 3η σημαϊκή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης στα Ανώγεια **Δήμος Ανωγείων**

📍 Στη συνέχεια και μέχρι τη λήξη της Διαβούλευσης στις 15 Φεβρουαρίου 2024, θα λάβουν χώρα σημαϊκές συναντήσεις στις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες της Κρήτης για την πλήρη κάλυψη της περιοχής ένταξης.

🎯 Σκοπός αυτών των συναντήσεων είναι η ανταλλαγή απόψεων και ο από κοινού σχεδιασμός της στρατηγικής για την ολοκληρωμένη κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική τοπική ανάπτυξη. Το ερωτηματολόγιο της Διαβούλευσης μαζί με ενημερωτικό κείμενο είναι διαθέσιμα ηλεκτρονικά στον ακόλουθο σύνδεσμο της ιστοσελίδας της Περιφέρειας Κρήτης:

<https://www.crete.gov.gr/diavoulevsi-stratigikis-oches-emvlimatikon-diadromon-perifereias-kritis/>

#creteregion #περιφερεια_κρητης

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

4η Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός Περιφέρειας Κρήτης (6 Φεβρουαρίου, 2024)

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 05 Φεβρουαρίου 2024 η 4η σημαϊκή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης στο Δημαρχείο Αποκορώνου στις Βρύσες Χανίων.

Η ΟΧΕ υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 και θα εφαρμοστεί σε περιοχές της Κρήτης εκτός αστικού περιβάλλοντος. Πρόκειται για τέσσερις περιοχές εγγεγραμμένες στους καταλόγους της UNESCO (Γεωπάρκα Ψηλορείτη και Σητείας, περιοχές του Δικτύου «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» στα Λευκά Όρη και στα Αστερούσια Όρη), καθώς και για τα προτεινόμενα για σειριακή εγγραφή στον κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO έξι μινωικά ανάκτορα.

Η συγκεκριμένη συνάντηση αφορούσε στην περιοχή των Λευκών Ορέων που έχει ενταχθεί στο Παγκόσμιο Δίκτυο Αποθεμάτων Βιόσφαιρας και το υπό διαδικασία ένταξης μινωικό ανάκτορο Κυδωνίας στην πόλη των Χανίων. Στη συνάντηση συμμετείχαν οι Δήμαρχοι Αποκορώνου και Σφακίων, μέλη της τοπικής Αυτοδιοίκησης και της χωρικής ομάδας, εκπρόσωποι τοπικών φορέων, καθώς και στελέχη της Περιφέρειας Κρήτης.

Έπειτα από την εισαγωγική τοποθέτηση του Δημάρχου Αποκορώνου Χαράλαμπου Κουκιανάκη, τον συντονισμό της συνάντησης είχε η Γενική Δ/ντρια Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης Χρύσα Δασκαλάκη. Ο Αναπληρωτής Δ/ντης Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης Ανδρέας Κοκοσάλης ανέγνωσε χαιρετισμό εκ μέρους του Αντιπεριφερειάρχη Επιχειρηματικότητας Μιχάλη Βάμβουκα. Ο μελετητής της Στρατηγικής Νίκος Δρακωνάκης

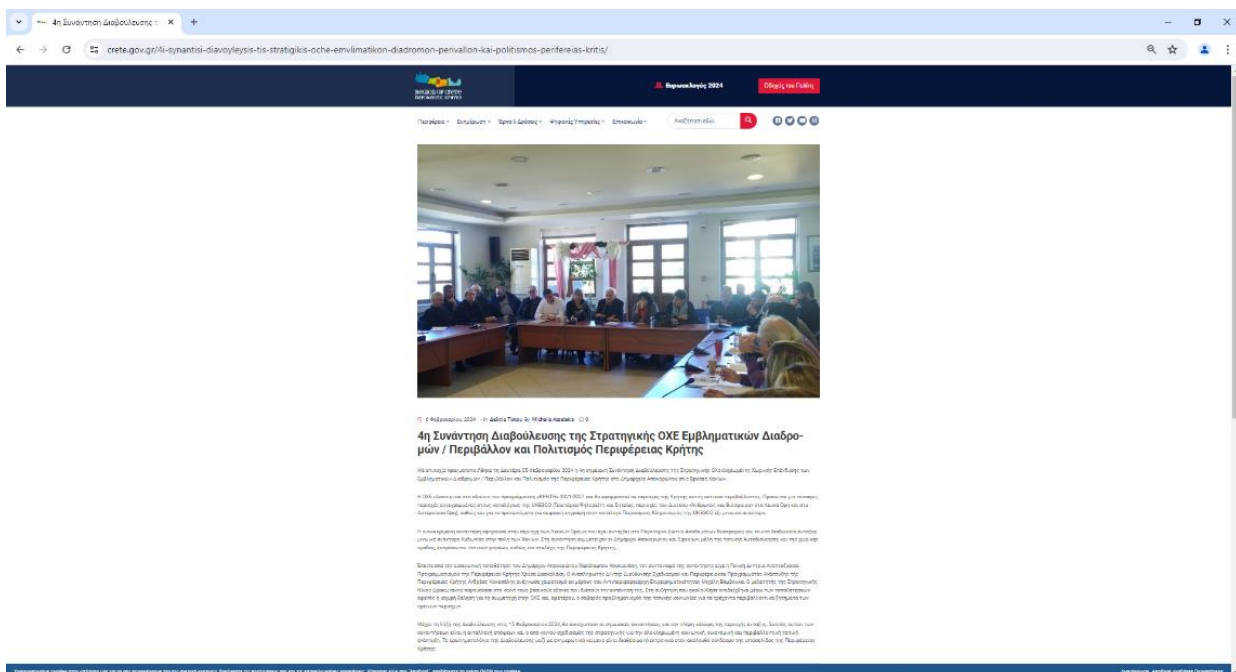
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

παρουσίασε στο κοινό τους βασικούς άξονες που διέπουν την εκπόνησή της. Στη συζήτηση που ακολούθησε αναδείχθηκε μέσω των τοποθετήσεων αφενός η ισχυρή θέληση για τη συμμετοχή στην ΟΧΕ και, αφετέρου, ο σοβαρός προβληματισμός της τοπικής κοινωνίας για τα τρέχοντα περιβαλλοντικά ζητήματα των ορεινών περιοχών.

Μέχρι τη λήξη της Διαβούλευσης στις 15 Φεβρουαρίου 2024, θα συνεχιστούν οι σημειακές συναντήσεις για την πλήρη κάλυψη της περιοχής ένταξης. Σκοπός αυτών των συναντήσεων είναι η ανταλλαγή απόψεων και ο από κοινού σχεδιασμός της στρατηγικής για την ολοκληρωμένη κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική τοπική ανάπτυξη. Το ερωτηματολόγιο της Διαβούλευσης μαζί με ενημερωτικό κείμενο είναι διαθέσιμα ηλεκτρονικά στον ακόλουθο σύνδεσμο της ιστοσελίδας της Περιφέρειας Κρήτης:

<https://www.crete.gov.gr/diavoulepsi-stratigikis-och.../>

#creteregion #περιφερεια_κρητης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

5η Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός Περιφέρειας Κρήτης (14/02/2024)

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 12 Φεβρουαρίου 2024 η 5η σημαϊκή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης στη Σητεία.

Η ΟΧΕ υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 και θα εφαρμοστεί σε περιοχές της Κρήτης. Πρόκειται για τέσσερις περιοχές εγγεγραμμένες στους καταλόγους της UNESCO (Γεωπάρκα Ψηλορείτη και Σητείας, περιοχές του Δικτύου «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» στα Λευκά Όρη και στα Αστερούσια Όρη), καθώς και για τα προτεινόμενα για σειριακή εγγραφή στον κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO έξι μινωικά ανάκτορα.

Η συγκεκριμένη συνάντηση αφορούσε το Γεωπάρκο Σητείας και το υπό διαδικασία ένταξης μινωικό ανάκτορο στη Ζάκρο. Στη συνάντηση συμμετείχε ο Δήμαρχος Σητείας, μέλη της χωρικής ομάδας, της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος «Κρήτη», της Αυτοδιοίκησης, και τοπικών φορέων, καθώς και στελέχη της Περιφέρειας Κρήτης.

Έπειτα από τον χαιρετισμό του Δημάρχου Σητείας κ. Γεώργιου Ζερβάκη και της Προϊσταμένης της ΕΥΔ Προγράμματος «Κρήτη» κ. Μαρίας Κασωτάκη, τον συντονισμό της συνάντησης είχε η Γενική Δ/τρια Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης κ. Χρύσα Δασκαλάκη. Ο μελετητής της Στρατηγικής κ. Νίκος Δρακωνάκης παρουσίασε στο κοινό τους βασικούς άξονες που διέπουν την εκπόνησή της. Στη συζήτηση που ακολούθησε αναφέρθηκαν προτάσεις αλλά και ερωτήματα για τη σχεδιαζόμενη Στρατηγική και, κυρίως, αναδείχθηκε η διάθεση της τοπικής κοινωνίας να ενημερωθεί και να συμμετάσχει στο εγχείρημα της ΟΧΕ.

Με τη συνάντηση αυτή βαίνει προς ολοκλήρωση η διαδικασία της Διαβούλευσης. Σκοπός αυτών των συναντήσεων ήταν η ανταλλαγή απόψεων και ο από κοινού σχεδιασμός της στρατηγικής για την ολοκληρωμένη κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική τοπική

ανάπτυξη. Τα συγκεκριμένα ζητούμενα πραγματοποιήθηκαν με ιδιαίτερη επιτυχία. Το ερωτηματολόγιο της Διαβούλευσης μαζί με ενημερωτικό κείμενο είναι διαθέσιμα ηλεκτρονικά μέχρι στις 15 Φεβρουαρίου 2024 στον ακόλουθο σύνδεσμο της ιστοσελίδας της Περιφέρειας Κρήτης: <https://www.crete.gov.gr/diavoulepsi-stratigikis-och.../>

#creteregion #περιφερεια_κρητης

creteregion 17 ώ.

Δημόσια διαβούλευση
για τη Στρατηγική
Ολοκληρωμένη Χωρικής
Επένδυσης (ΟΧΕ)
Εμβληματικών Διαδρομών /
Περιβάλλον και Πολιτισμός.

Υποβολές μέχρι την **15η Φεβρουαρίου 2024**

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ΕΣΠΑ 2021-2027

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ REGION OF CRETE UNESCO

5η συνάντηση,
12/02/2024 10:30 π.μ.,
Αίθουσα Δημοτικού
Συμβουλίου Δήμου Σητείας

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

[145]

Περιφέρεια Κρήτης / Region of Crete

22 ώρ. · 🌐

📍 Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 12 Φεβρουαρίου 2024 η 5η σημειακή Συνάντηση Διαβούλευσης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης των Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης στη Σητεία.

🎯 Με τη συνάντηση αυτή βαίνει προς ολοκλήρωση η διαδικασία της Διαβούλευσης. Σκοπός αυτών των συναντήσεων ήταν η ανταλλαγή απόψεων και ο από κοινού σχεδιασμός της στρατηγικής για την ολοκληρωμένη κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική τοπική ανάπτυξη. Τα συγκεκριμένα ζητούμενα πραγματοποιήθηκαν με ιδιαίτερη επιτυχία. Το ερωτηματολόγιο της Διαβούλευσης μαζί με ενημερωτικό κείμενο είναι διαθέσιμα ηλεκτρονικά μέχρι στις 15 Φεβρουαρίου 2024 στον ακόλουθο σύνδεσμο της ιστοσελίδας της Περιφέρειας Κρήτης:

🔗 <https://www.crete.gov.gr/diavoulevisi-stratigikis-oches.../>

#creteregion #περιφερεια_κρητης

Στιγμιότυπα ανακοινώσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης της Περιφέρειας Κρήτης.

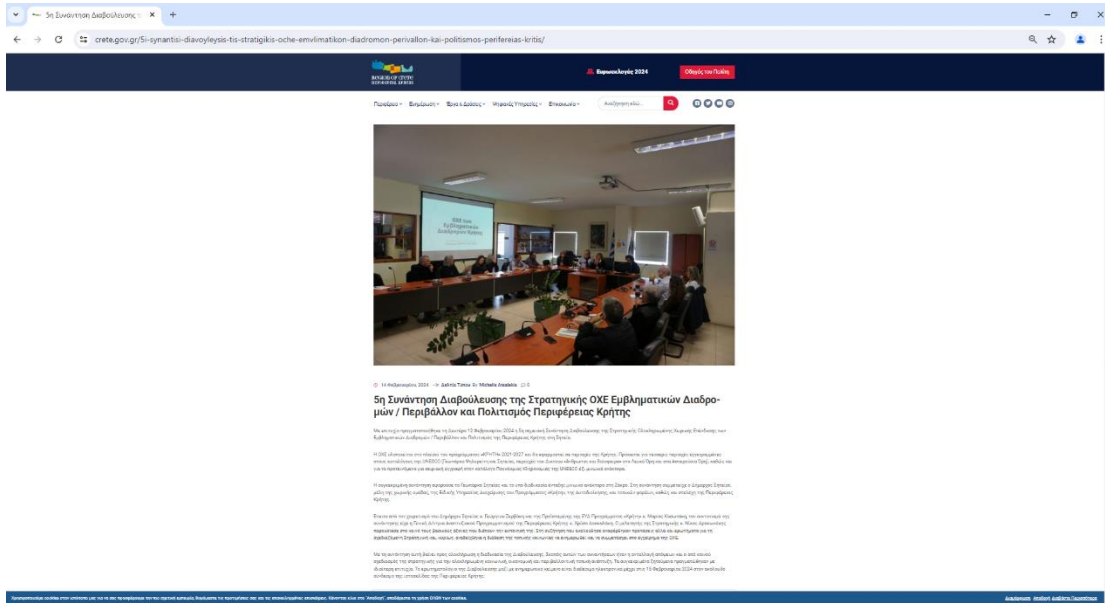
Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

[146]

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε. εταιρεία συμβούλων

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

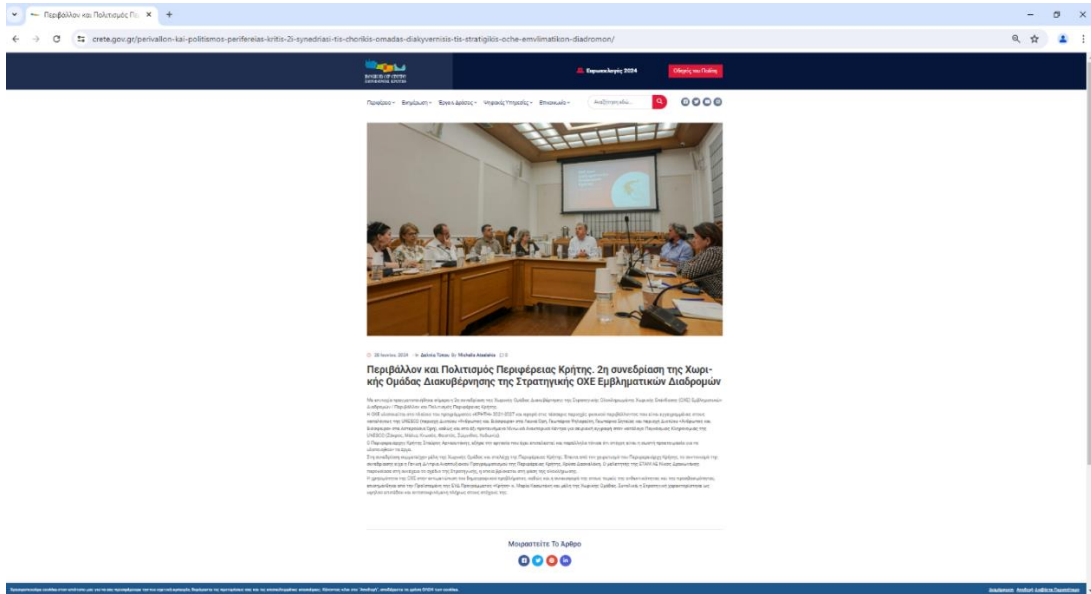
2η Συνάντηση Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης της Στρατηγικής ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός Περιφέρειας Κρήτης (28/06/2024)

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε σήμερα η 2η συνεδρίαση της Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός Περιφέρειας Κρήτης. Η ΟΧΕ υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 και αφορά στις τέσσερις περιοχές φυσικού περιβάλλοντος που είναι εγγεγραμμένες στους καταλόγους της UNESCO (περιοχή Δικτύου «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» στα Λευκά Όρη, Γεωπάρκο Ψηλορείτη, Γεωπάρκο Σητείας και περιοχή Δικτύου «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» στα Αστερούσια Όρη), καθώς και στα έξι προτεινόμενα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα για σειριακή εγγραφή στον κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (Ζάκρος, Μάλια, Κνωσός, Φαιστός, Ζώμινθος, Κυδωνία).

Στη συνεδρίαση συμμετείχαν ο Περιφερειάρχης Κρήτης κ. Σταύρος Αρναουτάκης, μέλη της Χωρικής Ομάδας και στελέχη της Περιφέρειας Κρήτης. Έπειτα από τον χαιρετισμό του Περιφερειάρχη Κρήτης, το συντονισμό της συνεδρίασης είχε η Γενική Δ/ντρια Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης, κ. Χρύσα Δασκαλάκη. Ο μελετητής της ETAM ΑΕ κ. Νίκος Δρακωνάκης παρουσίασε στη συνέχεια το σχέδιο της Στρατηγικής, η οποία βρίσκεται στη φάση της ολοκλήρωσης. Στη συζήτηση που ακολούθησε, ο κ. Αρναουτάκης εξήρε την εργασία που έχει επιτελεστεί και παράλληλα τόνισε ότι στόχος είναι η σωστή προετοιμασία για να υλοποιηθούν τα έργα. Επίσης, η χρησιμότητα της ΟΧΕ στην αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος, καθώς και η συνεισφορά της στους τομείς της ανθεκτικότητας και της προσβασιμότητας, επισημάνθηκε από την Προϊσταμένη της ΕΥΔ Προγράμματος «Κρήτη» κ. Μαρία Κασωτάκη και μέλη της Χωρικής Ομάδας. Συνολικά, η Στρατηγική χαρακτηρίστηκε ως υψηλού επιπέδου και ανταποκρινόμενη πλήρως στους στόχους της.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Τρίτη, 2 Ιουλίου 2024
Γιορτάζουμε: Ιουβεντιάους

Ελλάδα Κρήτη Πολιτισμός Υγεία Οικονομία Αθλητικά Περιβάλλον Ευ Ζην

31°
Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Περιφέρεια Κρήτης: Με επιτυχία ολοκληρώθηκε η συνεδρίαση της Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης

Ο Περιφερειάρχης Κρήτης Σταύρος Αρναουτάκης, εξήρε την εργασία που έχει επιτελεστεί και παράλληλα τόνισε ότι στόχος είναι η σωστή προετοιμασία για να υλοποιηθούν τα έργα.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΚΥΡΙΑΚΗ 30.6.2024 / ΗΡΑΚΛΕΙΟ 26 °C

ΚΡΗΤΗ 28 ΙΟΥΝΙΟΥ 2024 / 17:34

Ολοκληρώθηκε η συνεδρίαση της Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης

SHARE IT :

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

[150]

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ
ΚΡΗΤΗΣ 28/6/2024 - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΟΧΕ των Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης

Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ 2021-2027»

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

- ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ
- ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ
- ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ & ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ
- SWOT ANALYSIS
- ΟΡΑΜΑ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ
- ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ
- ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
- ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΕΡΓΩΝ & ΔΡΑΣΕΩΝ
- ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
- ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
- ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

Βασικοί Δημογραφικοί Δείκτες

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ & ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΥΤΩΝ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Μόνιμος Πληθυσμός (Μεταβολή 2011-2021)	-0,36%	+0,22%
Δείκτης Γήρανσης (Μεταβολή 2001-2011)	+11,84%	+10,60%
Δείκτης Εξάρτησης (Μεταβολή 2001-2011)	+13,49%	+3,88%
% Αναλφάβητων (Μεταβολή 2001 -2011)	-32,25%	-43,2%
% Σχολικής Διαρροής (Μεταβολή 2001-2011)	-11,56%	-36,4%
% Συμμετοχής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Μεταβολή 2001 -2011)	+48,8%	+36,86%

Σύμφωνα με την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, προκύπτουν τα εξής:

Οικονομικές ανάγκες & προκλήσεις:

- Η ενδυνάμωση και διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας με τη διασύνδεση των τομέων τουρισμού – πολιτισμού – περιβάλλοντος και αγροδιατροφής.
- Η ανάγκη προσαρμογής των επιχειρήσεων στην καινοτομία και την ψηφιακή μετάβαση (ψηφιακός μετασχηματισμός).
- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, ποιότητας και εξωστρέφειας των επιχειρήσεων.
- Η αύξηση της γυναικείας απασχόλησης και η δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης εντός και εκτός του αγροτικού τομέα.

Κοινωνικές ανάγκες & προκλήσεις:

- Η ανάσχεση της πληθυσμιακής συρρίκνωσης και της αρνητικής δημογραφικής εικόνας.
- Η ενδυνάμωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού σε πεδία αιχμής.
- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η ισότιμη πρόσβαση σε επαρκείς και ποιοτικές υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας, εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας.
- Η εμπύχωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών και η ενεργή συμμετοχή τους στα τοπικά δρώμενα.

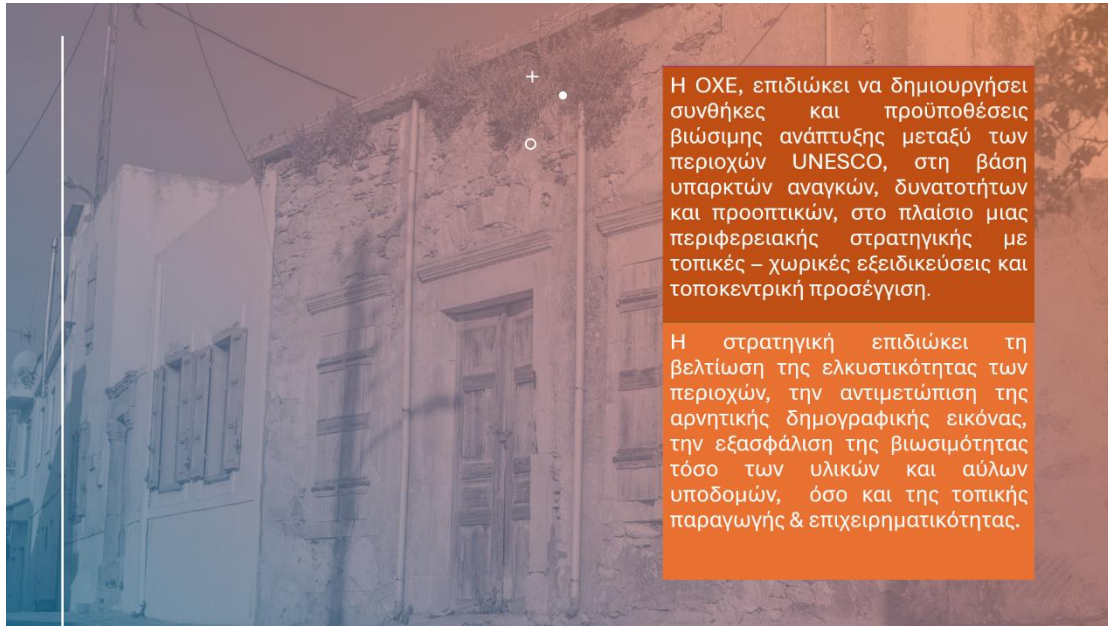
Περιβαλλοντικές ανάγκες & προκλήσεις:

- Η προστασία της βιοποικιλότητας, της γεωποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων.
- Η ανάσχεση της ερημοποίησης.
- Η ορθολογική διαχείριση αποβλήτων & απορριμμάτων.
- Η υπερβόσκηση.
- Το νερό.
- Η θωράκιση από τις εντεινόμενες φυσικές καταστροφές λόγω κλιματικής αλλαγής (δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες).
- Η αξιοποίηση του brand «UNESCO» ως μέσου προβολής και δικτύωσης των φυσικών πόρων, τοπίων και περιοχών.

Άλλες ανάγκες & προκλήσεις:

- Η διασύνδεση των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων μεταξύ τους και με άλλους πολιτιστικούς και φυσικούς πόρους.
- Η θωράκιση των μνημείων και των υποδομών στις φυσικές καταστροφές και την κλιματική αλλαγή.
- Η βελτίωση πρόσβασης και εξυπηρέτησης σε σημεία & περιοχές πολιτιστικού και φυσιολατρικού ενδιαφέροντος.
- Η αναβάθμιση της ελκυστικότητας, χώρων, τόπων και τοπίων.
- Ο εμπλουτισμός της τουριστικής εμπειρίας.
- Η αξιοποίηση της τεχνολογίας για την ανάδειξη των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων και των Περιοχών UNESCO.
- Ενιαία ανάδειξη – προβολή εμβληματικών διαδρομών περιβάλλοντος και πολιτισμού

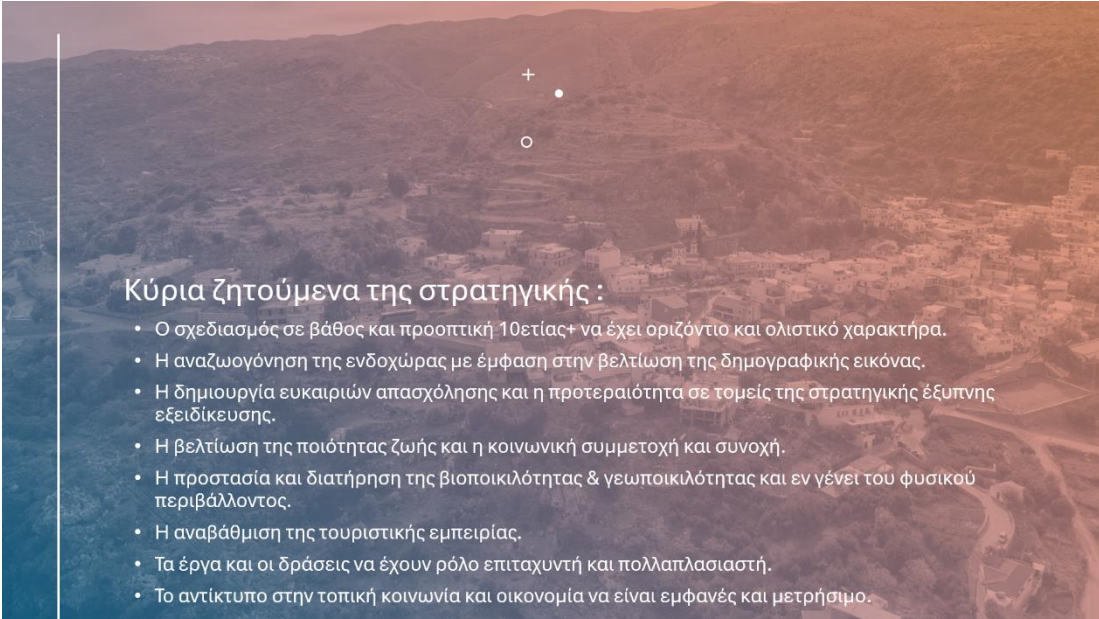
Η στρατηγική:

- Διαμορφώνεται με βάση ένα κοινό και συνεκτικό στοιχείο, την UNESCO που λειτουργεί και ως μέσο συνοχής και δικτύωσης.
- Λαμβάνει υπόψη την εμπειρία & γνώση της ΟΧΕ UNESCO της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.
- Οργανώνεται γύρω από πόλους και σημεία που ως τοπικά σύνολα υποστηρίζουν τουριστικές και άλλες εμπειρίες.
- Επιδιώκει τη διαλειτουργικότητα μνημείων και χωρικών σημείων και τοπίων με τα οποία οι διαδρομές συνδέονται και συνεργάζονται

Κρίσιμα ζητήματα στρατηγικής αποτελούν:

- Η **προτεραιότητα** σε έργα και δράσεις που, προσδίδουν υπεραξία, συγκρατούν και προσελκύουν μόνιμο πληθυσμό.
- Η **ανάγκη**, τα έργα και οι δράσεις, να επηρεάζουν θετικά την τοπική κοινωνία, να κινητοποιούν την επιχειρηματική κοινότητα και να εντυπωσιάζουν τους επισκέπτες.
- Η **προσέγγιση** και η διαδικασία σχεδιασμού να υπηρετεί τόσο τις ανάγκες, όσο και την αξία, τη σημασία και τη δυναμική των μνημείων και των περιοχών UNESCO.
- Η **έμφαση** σε ότι αφορά την αναγκαιότητα προτεραιότητα - ωριμότητα των έργων, στην ετοιμότητα των δικαιούχων και στην λειτουργικότητα & βιωσιμότητα των παρεμβάσεων.
- Η **αποτελεσματικότητα** σε ότι αφορά τη διαχείριση και παρακολούθηση με όρους, κριτήρια, κανόνες και δείκτες αποτελέσματος.

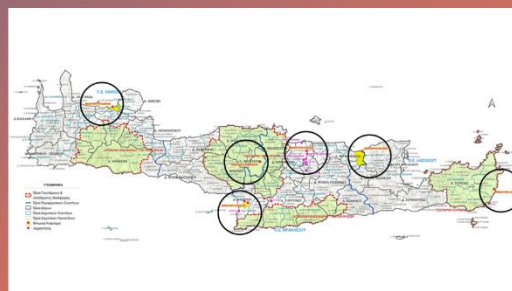

Κύρια ζητούμενα της στρατηγικής :

- Ο σχεδιασμός σε βάθος και προοπτική 10ετίας+ να έχει οριζόντιο και ολιστικό χαρακτήρα.
- Η αναζωογόνηση της ενδοχώρας με έμφαση στην βελτίωση της δημογραφικής εικόνας.
- Η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και η προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.
- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η κοινωνική συμμετοχή και συνοχή.
- Η προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας & γεωποικιλότητας και εν γένει του φυσικού περιβάλλοντος.
- Η αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας.
- Τα έργα και οι δράσεις να έχουν ρόλο επιταχυντή και πολλαπλασιαστή.
- Το αντίκτυπο στην τοπική κοινωνία και οικονομία να είναι εμφανές και μετρήσιμο.

όραμα

Η Κρήτη της φύσης, του
ανθρώπου και του
πολιτισμού,
με την σφραγίδα της
UNESCO.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

[157]

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ - ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ	1.700.000
Δημιουργία Προσβάσιμης Διαδρομής στον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς (μεταφερόμενο έργο)	700.000
ΥΠΟΔΟΜΕΣ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	1.200.000
Αναβάθμιση και εξοπλισμός Χιονοδρομικού και μετατροπή του σε ορεινό καταφύγιο (μεταφερόμενο έργο)	500.000
ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ	4.000.000
Ανθεκτικότητα Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων στην κλιματική αλλαγή	4.000.000
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΙΝΩΙΚΩΝ ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ	400.000
Ανάδειξη Αρχαιολογικού Χώρου Ζωμίνθου Δήμου Ανωγείων (μεταφερόμενο έργο)	400.000
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ, ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ	900.000
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ, ΞΕΝΑΓΗΣΗΣ & ΠΕΡΙΗΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΜΙΝΩΙΚΩΝ ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ	7.000.000
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ - ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ & ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΓΕΩΠΑΡΚΩΝ & ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΣΦΑΙΡΑ	7.100.000
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ - ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΜΙΝΩΙΚΩΝ ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ	1.100.000
ΣΗΜΕΙΑ UNESCO	1.000.000
ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	200.000
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΙΚΟΝΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	1.000.000
ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ - ΠΡΟΒΟΛΗ	400.000
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 60.000.000 (ΟΧΕ:26.000.000 / Άλλες Πηγές:34.000.000)	26.000.000

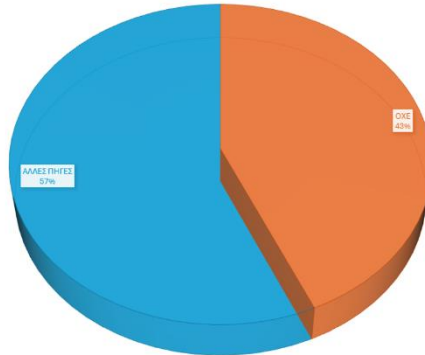
Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

[158]

ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ/ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

**Γ. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΕΣΗΣ & ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ
ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ - ΣΧΟΛΙΑ ΣΤΗΝ
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ**

Ερωτηματολόγιο Διαβούλευσης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ)
«Εμβληματικών Διαδρομών
Πολιτισμού & Περιβάλλοντος»

Διαβούλευση

Έντυπο διατύπωσης απόψεων & προτάσεων

ΜΕΡΟΣ Α: ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Επωνυμία Φορέα

.....

Περιοχή Δράσης (Δήμος / Περιφερειακή Ενότητα)

.....

Εκπρόσωπος Φορέα (ονοματεπώνυμο - ιδιότητα)

.....

Στοιχεία επικοινωνίας (τηλέφωνο, e-mail)

.....

ΜΕΡΟΣ Β: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ

1. Ποιες από τις παρακάτω κατευθύνσεις εκτιμάτε ότι μπορούν να υπηρετήσουν καλύτερα την ΟΧΕ «Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού & Περιβάλλοντος» 2021-2027; Ιεραρχήστε με κλίμακα 1-5 (5= πολύ σημαντικό, 4 = αρκετά σημαντικό, 3= σημαντικό, 2= Λίγο Σημαντικό, 1= Καθόλου).

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	Ιεράρχηση (1-5)
Αναβάθμιση και ανάδειξη μνημείων και περιοχών φυσικού κάλλους και υποδομών πρόσβασης και υποδοχής σε αυτά	
Ενιαία προβολή/marketing των διαδρομών	
Ενίσχυση επιχειρηματικότητας - Δικτύωση επιχειρήσεων	
Ενίσχυση της προσβασιμότητας χωρίς αποκλεισμούς	
Αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων	
Ευαισθητοποίηση - Επιμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού	

2. Ποιες άλλες κατευθύνσεις πέραν των παραπάνω θεωρείτε ότι πρέπει να υπηρετήσει η ΟΧΕ;

.....

.....

.....

.....

3. Τι αποτελέσματα αναμένετε από την υλοποίηση της ΟΧΕ;

.....

.....

.....

.....

4. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα – σημεία υπεροχής και ποιες οι αδυναμίες - ελλείψεις - ανάγκες στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα της Κρήτης (Ζάκρου, Μαλίων, Κνωσού, Φαιστού, Ζωμίνθου, Κυδωνίας) ;

A. Πλεονεκτήματα – σημεία υπεροχής (αναφέρετε επιγραμματικά μέχρι 5)

.....

.....

.....

.....

.....

B. Αδυναμίες – Ελλείψεις - Ανάγκες (αναφέρετε επιγραμματικά μέχρι 5)

.....

.....

.....

.....

.....

5. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα – σημεία υπεροχής και ποιες οι αδυναμίες - ελλείψεις - ανάγκες στις περιοχές UNESCO (Λευκά Όρη, Αστερούσια, Γεωπάρκα Ψηλορείτη και Σητείας);

A. Πλεονεκτήματα – σημεία υπεροχής (αναφέρετε μέχρι 5)

.....

.....

.....

.....

.....

Β. Αδυναμίες – Ελλείψεις -Ανάγκες (αναφέρετε επιγραμματικά μέχρι 5)

.....

.....

.....

.....

6. Αναφέρετε τυχόν Τοπικό ή άλλο Σχέδιο / Στρατηγική που έχει εκπονηθεί από εσάς ή από ' άλλο και αφορά στην περιοχή και σχετίζεται ή λειτουργεί συμπληρωματικά με την ΟΧΕ «Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού & Περιβάλλοντος»;

.....

.....

.....

.....

.....

Λοιπά Σχόλια – Παρατηρήσεις – Επισημάνσεις

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Στη βάση των παρακάτω αξόνων προτεραιότητας, αναφέρετε έως 3 νέες Δράσεις/Εργα/Πρωτοβουλίες (ανά άξονα) που θα θέλατε να ενταχθούν στην ΟΧΕ «Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος» 2021-2027.

Άξονες Προτεραιότητας	Τίτλος	Σύντομη Περιγραφή	Αιτιολόγηση /Τεκμηρίωση συνάφειας και συσχέτισης με τη ΟΧΕ	Ωριμότητα (πολύ χαμηλή, χαμηλή, μέτρια, υψηλή)	Προϋπολογισμός (€)	Χρόνος υλοποίησης (έτη/μήνες)	Δικαιούχος
Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα							
Υποδομές - Υπηρεσίες - Δράσεις στα Γεωπάρκα Σητείας & Ψηλορείτη, Λευκά όρη & Αστερούσια							
Ψηφιακές εφαρμογές - υπηρεσίες							
Τοπική Οικονομία - Επιχειρηματικότητα							
Ανθρώπινο Δυναμικό (Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Βελτίωση δεξιοτήτων)							
Διαχείριση - Ανάδειξη - Προβολή Διαδρομών							
Θεσμικές & Κανονιστικές Ρυθμίσεις							

Σας ευχαριστούμε πολύ για το χρόνο σας!

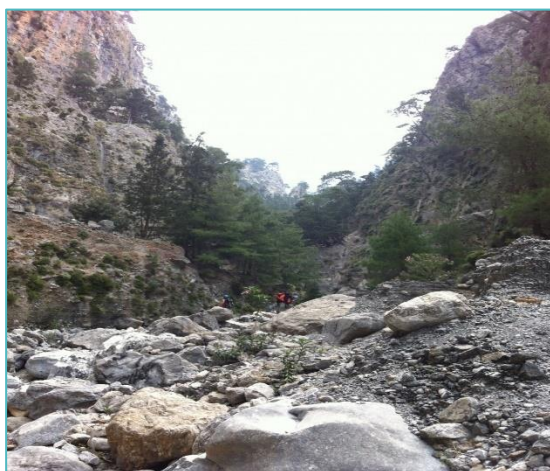
Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής ΈνωσηςΕΤΑΜ
εταιρεία συμβούλων

[165]

Συνοδευτικό ενημερωτικό σημείωμα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ)
«Εμβληματικών Διαδρομών
Πολιτισμού & Περιβάλλοντος»
Συνοπτική Ενημέρωση

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΤΑΜ α.ε.
εταιρεία συμβούλων

ΟΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΧΩΡΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) αποτελούν ένα σύγχρονο εργαλείο χωρικού σχεδιασμού με στόχο την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών σε περιοχές που είτε παρουσιάζουν υστέρηση, είτε εμφανίζουν δυναμική και οι οποίες μπορούν να αντιμετωπιστούν με βάση ένα ολιστικό αναπτυξιακό σχέδιο.

Στην Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 οι ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις αποτελούν διακριτό Στόχο Πολιτικής (ΣΠ), τον ΣΠ 5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες» μέσω του οποίου προβλέπονται, **Ολοκληρωμένες Στρατηγικές για την ανάπτυξη εκτός αστικού χώρου (Ειδικός Στόχος 5ii).**

Με δεδομένη την βαρύτητα και την προτεραιότητα που έδωσε η Περιφέρεια Κρήτης στην «**ΟΧΕ Περιοχών UNESCO**» κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, επιλέγει να συνεχίσει στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021 - 2027 όπου προβλέπει την υλοποίηση μίας ΟΧΕ με τίτλο «**ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος**», με στόχο την αναζωογόνηση της υπαίθρου μέσω της αξιοποίησης του συγκριτικού πλεονεκτήματος που προσδίδει το brand name UNESCO. Η ΟΧΕ, θα αναδείξει τον ισχυρό ταυτοτικό πυρήνα της ενδοχώρας της Κρήτης μέσω διαδρομών, ήτοι:

- ✓ Τη διαδρομή περιοχών UNESCO της Κρήτης
- ✓ Τη διαδρομή των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων της Κρήτης

Η ΟΧΕ θα υιοθετήσει ένα μίγμα δράσεων οι οποίες θα υποστηρίξουν τον μετασχηματισμό της περιοχής εφαρμογής σε τουριστικό προορισμό έξυπνο, κλιματικά ανθεκτικό, προσβάσιμο και ασφαλή.

Ειδικότερα μέσω της ΟΧΕ επιδιώκεται μεταξύ άλλων:

- ✓ η αναβάθμιση και ανάδειξη μνημείων και περιοχών φυσικού κάλλους,
- ✓ η ενιαία προβολή/marketing των διαδρομών
- ✓ η στήριξη και δικτύωση των τοπικών επιχειρήσεων
- ✓ η ενίσχυση της προσβασιμότητας χωρίς αποκλεισμούς
- ✓ η αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων
- ✓ η ευαισθητοποίηση - εκπαίδευση του τοπικού πληθυσμού

Ως βασικοί παράγοντες για την υλοποίηση της ΟΧΕ νοούνται:

α) η συνεργασία με υπερκείμενους θεσμούς, β) η συνέργεια μεταξύ της Περιφέρειας και των Φορέων της πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης, γ) ο διαρκής διάλογος με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη και δ) η διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς, την ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα, την επιχειρηματική κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών σε όλο τον κύκλο ζωής και δράσης της ΟΧΕ και στο πλαίσιο της τετραπλής έλικας.

Βασικά Σημεία της ΟΧΕ

- ✓ Η διαμόρφωση ολοκληρωμένης χωρικής στρατηγικής σε συγκεκριμένο υπο-περιφερειακό επίπεδο (περιοχή παρέμβασης).
- ✓ Η πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση μέσα από την συνεργασία και διαβούλευση κατά το σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της στρατηγικής.
- ✓ Ο πολυτομεακός και πολυταμειακός χαρακτήρας για να αντιμετωπιστούν με ολοκληρωμένο τρόπο οι προκλήσεις, οι ανάγκες και οι δυνατότητες.

- ✓ Η από τη βάση προς την κορυφή διαδικασία για την ενθάρρυνση, τη συμβολή και τη συμμετοχή των τοπικών φορέων.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΟΧΕ

- ✓ Βασίζεται στα τοπικά πλεονεκτήματα, την εδαφικότητα, την τοπική συμμετοχή, τη συνεργασία – δικτύωση, ώστε να θέσει τον πολιτισμό, το περιβάλλον και τον τουρισμό στο επίκεντρο του σχεδιασμού και να στηρίξει την τοπική επιχειρηματικότητα, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή.
- ✓ Διέπεται από τις αρχές της αειφορίας, της συμπεριληπτικότητας και της ολιστικής προσέγγισης και επιδιώκει τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση χρηματοδοτικών μέσων και πόρων.
- ✓ Προωθεί έργα, δράσεις και πρωτοβουλίες μικρής κλίμακας με υψηλή συνέργεια και συμπληρωματικότητα που ενισχύουν την τοπική ταυτότητα, αλλάζουν την εικόνα, δημιουργούν νέα δεδομένα και εξελίξεις, συγκρατούν τον τοπικό πληθυσμό ή/και προσελκύουν νέους κατοίκους και επιχειρήσεις.
- ✓ Στηρίζεται στον συμμετοχικό σχεδιασμό (από κάτω προς τα πάνω) και δίδει ιδιαίτερη βαρύτητα και προτεραιότητα σε διαδικασίες διαβούλευσης σε όλο τον κύκλο ζωής της (σχεδιασμός και υλοποίηση).
- ✓ Δίδει βαρύτητα και προτεραιότητα στο ζήτημα της ωριμότητας των έργων/δράσεων, της επάρκειας και ικανότητας των δικαιούχων και της παροχής στήριξης προς την κατεύθυνση αυτή.
- ✓ Λαμβάνει υπόψη δράσεις και έργα της «ΟΧΕ Περιοχών UNESCO» περιόδου 2014-2020 που δεν υλοποιήθηκαν.
- ✓ Περιλαμβάνει παρεμβάσεις/δράσεις «ήπιου» χαρακτήρα που αποτελούν προϋπόθεση για την σύνδεση της τοπικής οικονομίας με το τουριστικό προϊόν.
- ✓ Αξιοποιεί και κεφαλαιοποιεί σχεδιασμούς και μελέτες που εκπονήθηκαν και αφορούν έμμεσα ή άμεσα τόσο την περιοχή, όσο και τη λογική της ΟΧΕ.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΟΧΕ

Η Στρατηγική της ΟΧΕ «Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος» επικεντρώνεται στην αξιοποίηση του brand name UNESCO που με στόχο τη δημιουργία μιας νέας εναλλακτικής πρότασης για την τουριστική ανάπτυξη του νησιού με όρους βιώσιμης ανάπτυξης και επίκεντρο την ενδοχώρα, η οποία:

- Διαρθρώνεται σε πόλους, κόμβους, άξονες και επιμέρους διαδρομές με σκοπό να λειτουργήσουν ως σύνολα που θα παρέχουν αξιομνημόνευτες περιβαλλοντικές - πολιτιστικές - τουριστικές εμπειρίες.
- Διαμορφώνεται με αφήγημα ένα κοινό και συνεκτικό στοιχείο, αυτό της UNESCO.
- Καλύπτει προσδιορισμένες χωρικά περιοχές οι οποίες εκτείνονται σε ολόκληρο το νησί.
- Αποκτά ακόμη πιο ισχυρή τουριστική ταυτότητα και επωνυμία (brand).
- Αξιοποιεί το brand UNESCO ως στρατηγικό μέσο συνοχής, δικτύωσης και προβολής πόρων, σημείων και περιοχών που προσδιορίζουν την περιβαλλοντική, πολιτιστική και τουριστική ταυτότητα της Κρήτης.

Η Στρατηγική θα είναι ρεαλιστική και άμεσα εφαρμόσιμη με προτεραιότητα σε αναγκαίες, ώριμες και συνεκτικές δράσεις, που επιτυγχάνουν κοινή εικόνα και ταυτότητα, δίνουν έμφαση στην εννοιολογική διάσταση των διαδρομών, κινητοποιούν τις τοπικές δυνάμεις, ενεργοποιούν και στηρίζουν την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Η Στρατηγική της ΟΧΕ:

- ✓ Αξιοποιεί τα αποτελέσματα της ΟΧΕ περιοχών UNESCO του ΕΠ “ΚΡΗΤΗ” 2014-2020.
- ✓ Εναρμονίζεται με το μνημόνιο συνεργασίας που έχει υπογραφεί μεταξύ Υπουργείου. Πολιτισμού και Περιφέρειας Κρήτης για την υλοποίηση της Πολιτιστικής Διαδρομής των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων.
- ✓ Λαμβάνει υπόψη και εναρμονίζεται με ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές, με περιφερειακές στρατηγικές αλλά και με τοπικά ή/και χωρικά σχέδια που σχετίζονται με την περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ
- ✓ Δίνει βαρύτητα στα κριτήρια, τους όρους και τις προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούν οι περιοχές είτε για την διατήρησή τους, είτε για την ένταξή τους (Μινωικά Ανάκτορα) στον κατάλογο της UNESCO.
- ✓ Εστιάζει στη λειτουργικότητα και τη βιωσιμότητα των διαδρομών.

Στρατηγικός Στόχος

Η Στρατηγική ΟΧΕ των εμβληματικών διαδρομών πολιτισμού και περιβάλλοντος προτάσσει την ανάγκη στήριξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, βιώσιμων και ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, που θα εδράζονται σε συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κρήτης και θα ενισχύουν τον τουρισμό εμπειρίας καθ’ όλη τη διάρκεια του έτους που θα βασίζεται:

- στον υπεύθυνο τουρισμό,
- την έξυπνη εξειδίκευση
- στα χαρακτηριστικά του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος.

Ειδικό Στόχοι

- ✓ Αναβάθμιση και ανάδειξη μνημείων και περιοχών φυσικού κάλλους και υποδομών πρόσβασης και υποδοχής
- ✓ Ενιαία προβολή/marketing των διαδρομών
- ✓ Στήριξη και Δικτύωση επιχειρήσεων
- ✓ Ενίσχυση της προσβασιμότητας χωρίς αποκλεισμούς
- ✓ Αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ & ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Ο προϋπολογισμός της ΟΧΕ «**Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος**» που προγραμματίζεται να διατεθεί από το ΠεΠ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 ανέρχεται σε **17.461.636,00 ευρώ**.

Η ΟΧΕ μπορεί να αντλήσει πόρους και από άλλους Στόχους Πολιτικής του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027. Επίσης μπορεί να αντλήσει πόρους και από άλλα ταμεία και πηγές χρηματοδότησης εκτός του ΠεΠ (π.χ. Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, Τομεακά Προγράμματα Υπουργείων, Πράσινο Ταμείο, Ιδιωτικούς Πόρους, κ.α.). Στο πλαίσιο της ΟΧΕ προβλέπονται (ενδεικτικά) παρεμβάσεις από τα εξής πεδία:

016. Λύσεις ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές για κυβερνήσεις

024. Προηγμένες υπηρεσίες στήριξης για ΜΜΕ και ομίλους ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών διοίκησης, μάρκετινγκ και σχεδιασμού)

079. Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, φυσική κληρονομιά και φυσικοί πόροι

165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού

166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών

167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικότουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000

Ενδεικτικά πεδία – κατηγορίες δράσεων:

Εφαρμογές ΤΠΕ

Πρωθιείται η ανάπτυξη εφαρμογών ΤΠΕ τοπικής εμβέλειας και σημασίας, οι οποίες παρέχουν βελτιωμένες υπηρεσίες ενημέρωσης, ξενάγησης, περιήγησης κ.α. στους πολίτες και επισκέπτες των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ.

Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος

Ενισχύεται η προστασία και ανάδειξη του πολιτισμικού αποθέματος των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ, κατά τρόπο ανθεκτικό στην κλιματική αλλαγή. Επιδιώκεται: η ενίσχυση/συμπλήρωση και αξιοποίηση της μουσειακής υποδομής, η ανάδειξη/αξιοποίηση και ενοποίηση των μνημειακών συνόλων και αρχαιολογικών χώρων υψηλής επισκεψιμότητας χωρίς αποκλεισμούς, η προστασία των μνημειακών συνόλων από την κλιματική αλλαγή, η ενδυνάμωση του σύγχρονου πολιτισμού, η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων υπό το πρίσμα των αξόνων της πολιτικής Bauhaus (sustainability, aesthetics, inclusion).

Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος

Υποστηρίζονται έργα προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ και ειδικότερα των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 το οποίο χωροθετείται σ' αυτές, ήτοι:

- ✓ Προστασία των ενδημικών ειδών και εν γένει της βιοποικιλότητας της κάθε περιοχής.
- ✓ Βελτίωση της ευαισθητοποίησης και γνώσης σε τοπικό επίπεδο για την κατάσταση διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων.
- ✓ Διευκόλυνση της περιήγησης των επισκεπτών στην περιοχή και τις φυσιολατρικές και πολιτιστικές διαδρομές της ΟΧΕ με ασφάλεια και με προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ.

Τουριστική Προβολή

Πρωθιείται η προβολή των φυσικών και πολιτισμικών πόρων των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ, μέσω μιας συνεκτικής στρατηγικής τουριστικής ανάπτυξης, στο πλαίσιο της στρατηγικής, η οποία δύναται να αξιοποιεί μηχανισμούς διαχείρισης προορισμού μέσω:

Α) Της προβολής στο διεθνή χώρο των εναλλακτικών μορφών τουρισμού που εδράζονται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ενδοχώρας και των ορεινών περιοχών της Κρήτης (φυσικό-πολιτισμικό και ανθρωπογενές περιβάλλον), τα οποία τυγχάνουν διεθνούς αναγνώρισης, μέσω των καταλόγων της UNESCO.

Β) Της ενημέρωσης/διευκόλυνσης των επισκεπτών κατά τη διάρκεια της παραμονής τους/περιήγησης τους σ' αυτήν κατά τρόπο ενιαίο και διακριτό.

Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων περιοχών ΟΧΕ

Θα χρηματοδοτηθούν επενδυτικά σχέδια των ΜΜΕ των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ, προσανατολισμένα στην αναβάθμιση και επιτάχυνση του τεχνολογικού μετασχηματισμού του παραγωγικού ιστού της ενδοχώρας της Κρήτης.

Συμπλήρωση/αναβάθμιση υποδομών προσβασιμότητας

Πρωτεύεται η βελτίωση της προσβασιμότητας σε περιοχές παραγωγικές ή/και περιοχές πολιτιστικού & φυσιολατρικού ενδιαφέροντος, υπό το πρίσμα της βελτίωσης της προσβασιμότητας ΑμεΑ και της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Η εμβέλεια της ΟΧΕ αφορά περιοχές που χωροθετούνται στην ορεινή, ημιορεινή Κρήτη και την ύπαιθρο και μπορούν να αποτελέσουν εναλλακτικό τουριστικό προορισμό φύσης, πολιτισμού και εμπειρίας. Ειδικότερα, η ΟΧΕ θα εφαρμοστεί σε περιοχές που:

α) είναι **εγγεγραμμένες** σε καταλόγους Παγκόσμιων Γεωπάρκων της UNESCO και στο Πρόγραμμα «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» της UNESCO, ήτοι:

- ✓ Λευκά Όρη
- ✓ Αστερούσια
- ✓ Φυσικό Πάρκο (Γεωπάρκο) Ψηλορείτη
- ✓ Φυσικό Πάρκο (Γεωπάρκο) Σητείας

β) **προτείνονται να εγγραφούν** στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO και αφορούν τα **Μινωικά Ανάκτορα**:

- ✓ Κνωσσού
- ✓ Φαιστού
- ✓ Μαλίων
- ✓ Ζάκρου
- ✓ Ζωμίνθου
- ✓ Κυδωνίας

Αποτελέσματα Ηλεκτρονικής Διαβούλευσης

Στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης της ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης, πέραν των διαζώσεων συναντήσεων και επαφών πραγματοποιήθηκε και ηλεκτρονική διαβούλευση στη βάση ειδικά διαμορφωμένου ερωτηματολογίου τύπου google forms⁸. Η διαβούλευση έλαβε χώρα στο διάστημα 19/11/2023 – 13/03/2024⁹.

Συγκεντρώθηκαν συνολικά 47 απαντημένα ερωτηματολόγια η χωρική κατανομή των οποίων αποτυπώνεται παρακάτω:

Από την καταχώρηση και επεξεργασία των απαντήσεων αναφέρονται κωδικοποιημένα/ομαδοποιημένα τα ευρήματα /συμπεράσματα ανά ερώτημα, ως ακολούθως:

Ερώτηση 1: Ποιες από τις παρακάτω κατευθύνσεις εκτιμάτε ότι μπορούν να υπηρετήσουν καλύτερα την ΟΧΕ «Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού & Περιβάλλοντος» 2021-2027;

⁸https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf54ICK_oxoDTqOqaOG3T4O3C4T1JFmZxfovzITH2KYIs-sPQ/closedform

⁹ Αρχικά είχε οριστεί ως ημερομηνία ολοκλήρωσης της διαβούλευσης η 24^η Φεβρουαρίου ωστόσο παρατάθηκε περαιτέρω η προθεσμία υποβολής απαντήσεων.

Ερώτηση 2: Ποιες άλλες κατευθύνσεις πέραν των παραπάνω θεωρείτε ότι πρέπει να υπηρετήσει η ΟΧΕ;

- Διασύνδεση πολιτιστικής κληρονομιάς με φυσικό περιβάλλον και σύγχρονη ήπια ανάπτυξη.
- Αναγέννηση της υπαίθρου και δημιουργία θέσεων εργασίας
- Προώθηση της τοπικής παραγωγής - προϊόντων, της τοπικής ταυτότητας και διατήρηση - ανάδειξη παραδοσιακών τεχνών
- Βιώσιμη ανάπτυξη, ανάπτυξη ποιοτικού και θεματικού τουρισμού, υπαίθριες δραστηριότητες.
- Δικτύωση μονοπατιών.
- Προσβασιμότητα, οδική ασφάλεια και ποιότητα ζωής των πολιτών.
- Προστασία φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος (σπάνια ενδημική πανίδα και χλωρίδα, προστατευόμενα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος).
- Ευαισθητοποίηση - ενημέρωση για την προστασία της βιοποικιλότητας, του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος.
- Προσαρμογή και ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή.
- Ανάδειξη και ενιαία προβολή των περιοχών UNESCO.
- Δικτύωση, ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών με άλλες εμβληματικές περιοχές σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.
- Λειτουργικότητα - βιωσιμότητα (εξασφάλιση προσωπικού λειτουργίας, φύλαξης, ξενάγησης, μεταφοράς επισκεπτών).

Ερώτηση 3: Τι αποτελέσματα αναμένετε από την υλοποίηση της ΟΧΕ;

Ως κυριότερα αναμενόμενα αποτελέσματα από την εφαρμογή της ΟΧΕ αναφέρονται:

- Αναζωογόνηση της ενδοχώρας, μείωση ανισοτήτων υπαίθρου - αστικών περιοχών, στήριξη κατοίκων για μόνιμη διαμονή, συγκράτηση νέων στην ύπαιθρο.
- Βιώσιμη, ισόρροπη ανάπτυξη με την ενεργή συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών.
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Ανάπτυξη νέων τουριστικών προορισμών και αύξηση της τουριστικής κίνησης.
- Βελτίωση υποδομών, εγκαταστάσεων, αναβάθμιση προσβασιμότητας και ασφάλειας επισκεπτών.
- Ενίσχυση και προώθηση της υποψηφιότητας της σειριακής εγγραφής των μινωικών ανακτόρων στον Κατάλογο της Unesco.
- Συνεργασία φορέων για κοινή και συντονισμένη προβολή και ανάδειξη, ενίσχυση του brand name, της αναγνωρισιμότητας και επισκεψιμότητας της περιοχής παρέμβασης.
- Ποιοτική αναβάθμιση των αρχαιολογικών χώρων/μνημείων και οργανική σύνδεση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- Προστασία και ανάδειξη της περιοχής παρέμβασης με όρους αειφορίας, ανάδειξη της πραγματικής/αυθεντικής Κρήτης.
- Αναβάθμιση ανθρώπινου δυναμικού, ενημέρωση - επιμόρφωση κατοίκων και επισκεπτών, ενδυνάμωση της συλλογικής μνήμης και ταυτότητας των τοπικών κοινοτήτων.
- Καλλιέργεια σεβασμού στην αρχιτεκτονική / πολιτιστική κληρονομιά και το περιβάλλον.
- Ανάπτυξη συνεργειών και συνεργασιών στις περιοχές UNESCO.
- Αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων (π.χ. προσβασιμότητα, κλιματική αλλαγή, κ.α.)

Ερώτηση 4. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα – σημεία υπεροχής στα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα της Κρήτης και ποιες οι Αδυναμίες;**Πλεονεκτήματα – Σημεία Υπεροχής**

- Ιστορική Σημασία: Τα Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα αντιπροσωπεύουν την υψηλή πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά της Κρήτης, παρέχοντας στους επισκέπτες μια μοναδική ευκαιρία να εξερευνήσουν το παρελθόν του νησιού.
- Αρχιτεκτονική Μοναδικότητα: Οι αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες και η πολυπλοκότητα των Μινωικών Ανακτόρων αντανακλούν την εξαιρετική τεχνοτροπία και το μοναδικό στυλ της εποχής, που μπορεί κανείς να τα συναντήσει μόνο στην Κρήτη.
- Εκπαιδευτική Σημασία: Η επίσκεψη σε αυτά τα ανακτορικά κέντρα προσφέρει μια εκπαιδευτική εμπειρία για τους επισκέπτες, επιτρέποντας τους να μάθουν περισσότερα για την αρχαία κρητική πολιτιστική κληρονομιά.
- Προώθηση της εξωστρέφειας και της συνεργασίας Ελληνικών και ξένων Πανεπιστημίων και Ιδρυμάτων
- Η λειτουργία τους ως πόλων προσέλκυσης διεθνών εκδηλώσεων και συνεδρίων.
- Προσδίδουν ταυτότητα, αξία, ποιότητα, ιστορικό βάθος στην Κρήτη και στον κρητικό τουρισμό.
- Αποτελούν τοπόσημα υψηλής σπουδαιότητας και κορυφαίοι τουριστικοί προορισμοί.
- Αρχαιολογικοί προορισμοί παγκοσμίου φήμης και αναγνωρισιμότητας.
- Η διασύνδεση με τις υπόλοιπες πόλεις – κράτη της αντίστοιχης περιόδου
- Η γειτνίαση με πύλες εισόδου ήτοι, λιμάνια και αεροδρόμια αλλά και με αστικά κέντρα και ενδιαφέροντες οικισμούς.
- Η πολιτισμική ιστορία κάθε ανακτόρου και η σύνδεση με τα σύγχρονα ήθη και έθιμα.
- Η ιστορία και διασύνδεση με τις νεότερες γενεές.
- Η τοποθεσία του εκάστοτε ανακτόρου, καθώς βρίσκονται κοντά ή μέσα σε άλλα ενδιαφέροντα σημεία και τόπους ενώ υπάρχει εύκολη πρόσβαση και σύνδεση με την τοπική επιχειρηματικότητα
- Η βαθιά γνώση της διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος που οδήγησε σε βιώσιμα αρχιτεκτονικά και οικιστικά μοντέλα στις μεταγενέστερες χρονικές πολιτισμικές περιόδους.
- Ο αντίκτυπος του μοντέλου οργάνωσης και διοίκησης όχι μόνο στα μεταγενέστερα αρχαία χρόνια αλλά και στον σύγχρονο πολιτισμό.
- Η διαδρομή των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων της Κρήτης θα αναδείξει τον πρώτο προηγμένο πολιτισμό της Ευρώπης και το υψηλό επίπεδο κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης και καλλιτεχνικής παραγωγής του νησιού.
- Η μοναδικότητά τους, η ένταξή τους στο φυσικό περιβάλλον, η έκτασή τους η σύνδεσή τους με το μύθο
- Η ένταξη των μνημείων στον Κατάλογο της UNESCO επιφέρει σειρά ωφελειών όπως:

Συμμετοχή στο διεθνές ειδικό δίκτυο προορισμών Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς, ενισχυμένη διεθνή προστασία και παρακολούθηση της κατάστασης - διατήρησης τους, ύπαρξη διαχειριστικών σχεδίων με συνεχή ανάδραση κι ανατροφοδότηση βάσει των διεθνών προδιαγραφών.

Αδυναμίες

- Η γεωγραφική θέση και οι σχετικά μεγάλες αποστάσεις μεταξύ των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων και τα διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα (εντός πόλης, σε αδόμητο περιβάλλον,

σε παράκτια θέση, σε κτηνοτροφική περιοχή κλπ) δημιουργούν δυσκολία για κοινό διαχειριστικό σχεδιασμό.

- Τα προβλήματα προσβασιμότητας και η ανεπάρκεια χώρων στάθμευσης.
- Η ελλιπής προσβασιμότητα για ΑμεΑ και η ανεπαρκής εξυπηρέτησή τους.
- Η απουσία δικτύου σύνδεσης των ανακτόρων μεταξύ τους αλλά και με το φυσικό τους περιβάλλον.
- Η έλλειψη αρχαιολογικών διαδρομών που θα συνδυάζουν τους αρχαιολογικούς χώρους και με άλλα μνημεία.
- Το έλλειμμα και το χαμηλό επίπεδο υποδομών και υπηρεσιών υποδοχής και φιλοξενίας επισκεπτών που επηρεάζουν την τουριστική εμπειρία (κέντρα πληροφόρησης, πωλητήρια, αναψυκτήρια, χώροι υγιεινής, κ.α.)
- Η παντελής έλλειψη πωλητηρίων την λεγόμενη "νεκρή περίοδο" που, όμως, το Ηράκλειο εξακολουθεί να διατηρεί πολύ μεγάλο πλήθος επισκεπτών (3 κρουαζιερόπλοια δυναμικού 4-5.000 επισκεπτών) ανά εβδομάδα.
- Η υποβαθμισμένη εικόνα, η χαμηλή αισθητική και τα ζητήματα καθαριότητας (προβλήματα χρήσεων και όψεων των κτηρίων πλησίον της δυτικής εισόδου της Κνωσού).
- Οι ασύμβατες χρήσεις γύρω από τα ανακτορικά κέντρα και οι συνεχείς πιέσεις περιορισμού των ζωνών προστασίας τους.
- Η μέχρι πρότινος απουσία κοινής πολιτιστικής στρατηγικής για το σύνολο των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων.
- Η απουσία κοινής αισθητικής, λειτουργικότητας, υποδοχής των επισκεπτών στα 6 Ανακτορικά Κέντρα.
- Η έλλειψη ενιαίας πολιτικής για την συνδυαστική προβολή των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων, η ανεπαρκής πληροφόρηση και σήμανση (ελλιπής και μη ενιαία σήμανση, έλλειψη πληροφοριακού υλικού, Αδύναμο marketing).
- Η έλλειψη προσωπικού (έλλειψη ειδικού προσωπικού φύλαξης, έλλειψη προσωπικού στα εκδοτήρια εισιτηρίων, δυσκολία εύρεσης ξεναγών).
- Η έλλειψη συστηματικής και συνεχούς συντήρησης (απαιτείται αυξημένος χρόνος για την αποκατάσταση και ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων και συνεχείς εργασίες συντήρησης).
- Η περιορισμένη αξιοποίηση των ΤΠΕ (ηλεκτρονικών εφαρμογών) στη λειτουργία, ανάδειξη και προβολή των Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων (τα ψηφιακά εργαλεία πρέπει να λειτουργήσουν και για ΑΜΕΑ (ενίσχυση και με ακουστικά μέσα).
- Το ωράριο λειτουργίας (περιορισμένες ώρες λειτουργίας).
- Η δίχως έλεγχο τουριστική προσέλευση – η έλλειψη διαχείρισης επισκεπτών σε συνεργασία με φορείς του τουρισμού.
- Η ευαλωτότητα στην κλιματική αλλαγή (υψηλές θερμοκρασίες, πλημμυρικά φαινόμενα, διάβρωση) για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η στερέωση – συντήρηση κτηριακών συνόλων, αντικατάσταση παλαιών στεγάστρων, νέο δίκτυο όμβριων, γεωτεχνικές έρευνες και παρεμβάσεις, αντικεραυνική προστασία, κ.α.).
- Οι ανεπαρκείς υποδομές ασφάλειας (πυρασφάλεια, πυρόσβεση, αντικεραυνική προστασία).

Ερώτηση 5. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα – σημεία υπεροχής στις περιοχές UNESCO (Λευκά Όρη, Αστερούσια, Γεωπάρκα Ψηλορείτη και Σητείας) και ποιες οι αδυναμίες - ελλείψεις - ανάγκες;

Πλεονεκτήματα – Σημεία Υπεροχής

- Η ύπαρξη ενός πλούσιου μωσαϊκού οικοσυστημάτων, η βιοποικιλότητα και η γεωμορφολογία (οροσειρές, οροπέδια, πολυάριθμα εντυπωσιακά φαράγγια και σπήλαια, παραλίες κ.α.) που προσελκύουν φυσιολάτρες και τουρίστες από όλο τον κόσμο.
- Η ύπαρξη πληθώρας περιπατητικών, ορειβατικών, αναρριχητικών διαδρομών.
- Η φυσική ομορφιά - το ιδιαίτερο φυσικό κάλος και η μειωμένη παρέμβαση στο τοπίο (πλην σοβαρών εξαιρέσεων).
- Η πλούσια βιοποικιλότητα: Οι περιοχές φιλοξενούν μεγάλη ποικιλία ειδών χλωρίδας και πανίδας, καθιστώντας τις ιδανικές για παρατήρηση πουλιών, πεζοπορία και άλλες φυσικές δραστηριότητες. Ταυτόχρονα λόγω της ιδιαιτερότητας και του μικροκλίματος δημιουργούν - "πρώτες ύλες"- που διαθέτουν μοναδικές γεύσεις και χαρακτηριστικά που καθιστούν τα τοπικά προϊόντα ξεχωριστά με δυνατότητα δημιουργίας ισχυρού Brand name.
- Ο συνδυασμός φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- Η εξαιρετική χωροταξία/διασπορά των 4 περιοχών σε επίπεδο νησιού. Περιλαμβάνουν στα όρια τους τα πιο ιδιαίτερα/μοναδικά στοιχεία της ενδοχώρας που συνθέτουν την αυθεντική ταυτότητα της Κρήτης.
- Η διαφορετικότητα μεταξύ των περιοχών αλλά κυρίως η σχέση με το θαλάσσιο τοπίο που βρίσκεται σε άμεση γειννίαση και πρόσβαση.
- Η αειφορία: Πρόσφορες περιοχές για την ανάπτυξη του υπεύθυνου και αειφόρου τουρισμού που σε συνδυασμό με τον πρωτογενή τομέα θέτουν τις βάσεις για την αειφόρο ανάπτυξη αυτών των περιοχών. Στις Περιοχές προωθούνται η προστασία του περιβάλλοντος και η βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων.
- Το αυξημένο τουριστικό Ενδιαφέρον: Οι περιοχές αποτελούν δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς λόγω της φυσικής ομορφιάς, της πολιτιστικής κληρονομιάς και των δραστηριοτήτων που προσφέρουν.
- Η Πολιτιστική Κληρονομιά: Οι περιοχές αποτελούν ένα άτυπο δίκτυο αρχαιολογικών χώρων, μνημείων, ναών, μουσείων, παραδοσιακών οικισμών και άλλων σημείων ενδιαφέροντος που προσελκύουν ιστορικούς και πολιτιστικούς ερευνητές.
- Η διατήρηση των παραδοσιακών στοιχείων στους οικισμούς, η διατήρηση του τοπικού πολιτισμού και της κουλτούρας του τόπου (τρόπος ζωής, ήθη και έθιμα των κατοίκων των ορεινών όγκων της Κρήτης, μύθοι, τοπικά αγροτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, οικοτεχνία).
- Η ύπαρξη παραδοσιακών επαγγελμάτων, λαϊκών τεχνών και προϊόντων που μπορούν να ενισχυθούν και να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τουριστικές υποδομές και δράσεις ενίσχυσης της τοπικής επιχειρηματικότητας.
- Η ένταξη των περιοχών στον Κατάλογο της UNESCO και η δημιουργία ενός Δικτύου προστασίας και προβολής σε διεθνές επίπεδο, και η δικτύωση με άλλα Γεωπάρκα.
- Η αναγνωρισιμότητα μέσω του δικτύου UNESCO.

- Η ενιαία προβολή και διαφήμιση των περιοχών UNESCO (επιτυχημένα fam trips από εξιδεικευμένους δημοσιογράφους και εκδηλώσεις πληροφόρησης (ημερίδες ενημέρωσης σε σχολεία κ.α.) και εμπλοκής/συνεργασίας με την τοπική κοινωνία π.χ. συνεργαζόμενες επιχειρήσεις με ειδικό σήμα),
- Η ύπαρξη εξιδεικευμένων οδηγών βουνού και γραφείων θεματικού τουρισμού που συμβάλλουν στην τουριστική προώθηση των περιοχών.
- Η ύπαρξη έμπειρων τοπικών αναπτυξιακών φορέων.
- Η ύπαρξη εθελοντικών ομάδων (πολιτικής προστασίας, ορειβατικών συλλόγων, πολιτιστικών συλλόγων κλπ.)

Αδυναμίες - Ελλείψεις

- Η έλλειψη θεσμικού πλαισίου που δεν επιτρέπει την ουσιαστική διαχείριση και προστασία των Γεωτόπων.
- Η δυσκολία πρόσβασης και η έλλειψη συνέχειας και ασφάλειας στο τοπικό οδικό δίκτυο.
- Η ελλιπής και μη ικανοποιητική σήμανση στους δρόμους της ενδοχώρας, η οποία χρειάζεται επανασχεδιασμό.
- Η ανεπαρκής συντήρηση των πεζοπορικών διαδρομών και η μειωμένη ασφάλεια των χρηστών.
- Η έλλειψη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των τοπικών κοινωνιών για τις ιδιαιτερότητες και δυνατότητες των περιοχών UNESCO, για την χλωρίδα και την πανίδα, για τις υλοποιούμενες δράσεις και η απουσία διασύνδεσης των περιοχών με τις τοπικές κοινωνίες.
- Η αδιαφορία και η αδυναμία αντίληψης των τοπικών κοινωνιών για τις αναπτυξιακές προοπτικές των Γεωπάρκων.
- Η απουσία εκπαιδευτικών δράσεων.
- Η υπερβόσκηση, που οδηγεί στην απογύμνωση των ορεινών όγκων (ερημοποίηση), οι περιφράξεις και η παράνομη θύρα.
- Η αλλοίωση του περιβάλλοντος από αυθαίρετες χρήσεις και την άναρχη χωροθέτηση ΑΠΕ.
- Η έλλειψη δεξαμενών συλλογής νερού για χρήση από περιπατητές, ζώα και για πυροπροστασία.
- Η έλλειψη βασικών υποδομών υποδοχής επισκεπτών (π.χ. κέντρα ενημέρωσης), καταφυγίων σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης και υποδομών εναλλακτικού τουρισμού.
- Η Έλλειψη υποδομών (οδικά και ψηφιακά δίκτυα, κοινωνικές υπηρεσίες, μεταφορές κλπ)
- Η έλλειψη ποιοτικής προβολής και σημείων πληροφόρησης, το αδύναμο marketing, Η περιορισμένη ένταξη των περιοχών στα μέχρι τώρα πακέτα τουριστικής εξωστρέφειας και προβολής της Κρήτης, η έλλειψη υλικού προώθησης (έντυπου).
- Η έλλειψη κινήτρων για την διατήρηση του τοπικού πληθυσμού.
- Ο αποσπασματικός ή ελλιπής σχεδιασμός αναγκαίων μικρό-υποδομών, μικροπαρεμβάσεων.
- Ο ελλιπής συνολικός συντονισμός μεταξύ τοπικών αυτοδιοικήσεων, τοπικών φορέων, κ.α.
- Η εγκατάλειψη οικισμών, η γήρανση του πληθυσμού.
- Η δυσκολία προσαρμογής των γεωργών και κτηνοτρόφων στις νέες συνθήκες.
- Η έλλειψη προσωπικού

Ερώτηση 6. Αναφέρετε τυχόν Τοπικό ή άλλο Σχέδιο / Στρατηγική που έχει εκπονηθεί από εσάς ή από άλλο και αφορά στην περιοχή και σχετίζεται ή λειτουργεί συμπληρωματικά με την ΟΧΕ «Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού & Περιβάλλοντος»;

- Στρατηγική για την ΟΧΕ περιοχών Φυσικού Κάλλους UNESCO
- Πρόγραμμα "WATERWAYS" - Υδάτινοι δρόμοι και ιστορίες στο Ε4 και στα Γεωπάρκα της Ανατολικής Μεσογείου (Πρόγραμμα Ελλάδα - Κύπρος 2014-2020)
- Πρόγραμμα «EMBLIMATIC MOUNTAINS MEDITERRANEAN»
- Πρόγραμμα «ECOMEMAC» - χλωρίδα σε περιοχές της Δυτικής Μεσογείου
- Πρόγραμμα ΘΑΛΑΣΣΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς του Ψηλορείτη και του όρους Τροόδος στη Κύπρο.
- Ερευνητικό Πρόγραμμα για την αποκατάσταση, επανάχρηση και ανάδειξη ιστορικών κτηρίων, συνόλων και τόπων στην περιοχή του Ομαλού.
- Ερευνητικές υπηρεσίες για την ιεράρχηση των σχεδιασμών αξιοποίησης δημόσιου χώρου και δημοτικής, περιουσίας συνδυαστικά με ανάδειξη οικιστικού αποθέματος της ενδοχώρας και δίκτυα σύνδεσης με μνημεία της φύσης (Δήμος Πλατανιά)
- Ανάπτυξη Δικτύου Πεζοπορικών Διαδρομών Δήμου Πλατανιά
- ΒΑΑ Δήμου Χανίων 2014-2020
- Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δ.Ε. Χερσονήσου
- Σε εξέλιξη η εκπόνηση Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου Χερσονήσου
- Δίκτυα πεζοπορικών διαδρομών Chania Trails, Psiloritis Trails, Lasithi Trails, VIA FERRATA
- Μελέτη ανάπτυξης ποδηλατικών διαδρομών στην Π.Ε. Χανίων
- Μελέτη Περιπατητικών Διαδρομών Ψηλορείτη (υπο εκπόνηση)
- Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER Ν. Ηρακλείου (2014 - 2020)
- Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER Μεσαράς (2014 - 2020)
- Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER Αλιείας Ν. Ηρακλείου (2014 - 2020)
- Τοπικό Πρόγραμμα ΤΑΠΤοΚ LEADER Ηρακλείου (2023 - 2027)
- Τοπικό Πρόγραμμα ΤΑΠΤοΚ LEADER Μεσαράς (2023 - 2027)
- Τοπικό Πρόγραμμα ΤΑΠΤοΚ LEADER Αλιείας Κρήτης (2020 - 2027)
- Πρόταση για την ένταξη της οροσειράς των Αστερουσίων στο Δίκτυο περιοχών MaB/ Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO (2018)
- Επιχειρησιακό Σχέδιο Διαχείρισης Προστασίας και Ανάδειξης Αστερουσίων (2021)
- Δίκτυο μονοπατιών στην περιοχή των Αστερουσίων (2022).
- Πενταετές Σχέδιο Δράσης Γεωπάρκου Ψηλορείτη
- Σχέδιο Διατοπικής Συνεργασίας "Ενδυνάμωση, προβολή και Δικτύωση των Γεωπάρκων της Unesco" με συμμετοχή ΑΝΛΑΣ, ΑΚΟΜΜ, Αναπτυξιακή Ηπείρου και Αχαΐας.
- Σήμα Ποιότητας Υπηρεσιών "ΝηΖα"
- «Συνολική θεώρηση αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης του ορεινού οικισμού των Άνω Ασιτών»
- Εν εξελίξει Τοπικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δήμου Φαιστού
- Μελέτη αγροτοβιομηχανικών μνημείων στην Κρήτη
- Διερεύνηση δυνατοτήτων συγκρότησης πολιτιστικής διαδρομής στον Δήμο Αποκορώνου μέσω της προστασίας, ανάδειξης, αποκατάστασης και επανάχρησης σημαντικών μνημείων του Δήμου.
- ΓΠΣ Δήμου Σητείας
- ΣΧΟΟΑΠ Δήμου Ιτάνου
- ΣΧΟΟΑΠ Δήμου Λεύκης
- ΣΧΟΟΑΠ Δήμου Μακρύ Γιαλού

Σχόλια στην ιστοσελίδα της διαβούλευσης

<https://www.crete.gov.gr/diavouleysi-stratigikis-oches-emvlimatikon-diadromon-perifereias-kritis/>

1. Στο πλαίσιο της συμμετοχής μας στην δημόσια διαβούλευση προτείνουμε και επιδιώκουμε να συμπεριληφθεί στις περιοχές της ΟΧΕ το Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας και το Κέντρο Ερευνών του Μουσείου Κρητικής Εθνολογίας καθώς ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις που τίθενται από την υπό διαβούλευση Στρατηγική και συγκεκριμένα:

Χωρική συνάφεια με τις περιοχές εφαρμογής της ΟΧΕ: Η εμβέλεια της ΟΧΕ αφορά περιοχές που χωροθετούνται στην ορεινή/ημιορεινή ύπαιθρο της Κρήτης σε περιοχές που προτείνονται να εγγραφούν στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Ειδικότερα στις περιοχές εφαρμογής περιλαμβάνεται το Μινωικό Ανάκτορο της Φαιστού. Δύο χλμ. βόρεια του Αρχαιολογικού χώρου της Φαιστού βρίσκεται το χωριό Βώροι εντός του οποίου, με προσπάθειες του Πολιτιστικού Συλλόγου Μεσαράς κατ' αρχάς ιδρύθηκε το Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας(1982) το οποίο στη συνέχεια συστάθηκε ως Κοινοφελές Ίδρυμα (ΦΕΚ 239/7.4.1092, τ. Β) και με το Κέντρο Ερευνών του Μουσείου Κρητικής Εθνολογίας (ίδρυση 2000) συνιστούν ένα μοναδικό σύμπλεγμα πολιτισμού στην Κρήτη.

Επάρκεια και ικανότητα για την υποστήριξη των εξής πεδίων δράσης που περιλαμβάνονται στην Στρατηγική:

- Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος

Το Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας είναι ο ιδανικός εκφραστής του πολιτισμικού αποθέματος της Μεγαλονήσου καθώς σκιαγραφεί μια συνοπτική αλλά πολυδύναμη εικόνα της φυσιογνωμίας και καθημερινότητας της κρητικής παραδοσιακής κοινωνίας σε πολλαπλούς τομείς του υλικού πολιτισμού όπως την μεταλλοτεχνία, την αρχιτεκτονική, την επιπλοποιεία, την υφαντική και την κεραμική. Η έκθεση του Μουσείου έχει βραβευτεί από την ΕΜΥΑ (European Museum of the Year Award, υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης 1992) στα πλαίσια του "καλύτερου ευρωπαϊκού Μουσείου της χρονιάς". Επιπλέον, το Κέντρο Ερευνών του Μουσείου επιδίδεται σε ερευνητικές, εκπαιδευτικές και συνεδριακές δραστηριότητες. Οι πολλαπλές εκδόσεις του ΜΚΕ για τις επιμέρους δραστηριότητες και εκθέσεις του και οι συνθετικές εκδόσεις για το ίδιο το Μουσείο («Lavierura letraditionnelle en Crete, 2013) και το χωριό «Βώροι» και την ιστορία του (2019), καθώς και οι ανασκαφές και λοιπές αρχαιολογικές έρευνες στην ευρύτερη περιοχή Φαιστού και σχετικές εκδόσεις ("The Plain of Phaistos", 2004, ΗΜινωική Αγρέπαυλη Πιτσιδίων) αποτελούν υπόβαθρο για την περαιτέρω ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής

- Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος

Το Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας περιλαμβάνει στο καταστατικό του την οικολογική μελέτη του φυσικού οικοσυστήματος της Μεγαλονήσου και έχει τη δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασιών και τη δημιουργία συνεργειών με αναγνωρισμένους επιστημονικούς φορείς που δρουν τοπικά στο νησί και πανελληνίως και ειδικεύονται στην προστασία και διατήρηση της φύσης και την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, ανάμεσά τους το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, το Κέντρο Περιθάλψης Άγριων Ζώων ANIMA έχουν ήδη εκδηλώσει το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή σε δράσεις προστασίας ενδημικών ειδών και εν γένει της βιοποικιλότητας της Υποστηρίζονται έργα προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, την ανάπτυξη φυσιολατρικών διαδρομών εντός των περιοχών εφαρμογής της ΟΧΕ καθώς και ευαισθητοποίησης και γνώσης σε τοπικό επίπεδο για την καταάσταση διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ.

- Τουριστική Προβολή

Το Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας αποτελεί ήδη αναγνωρισμένο πόλο επισκεψιμότητας (βλ. <https://www.travel-crete.gr/el/travelguide/the-museum-of-cretan-ethnology-in-vori-village/> site: Museum of Cretan Ethnology, τρίγλωσσο). Σε συνδυασμό με την μικρή απόσταση από τον αρχαιολογικό χώρο της Φαιστού, την τοπική συμμετοχή, συνεργασία και δικτύωση, το Μουσείο είναι σε θέση να υποστηρίξει δυναμικά, την απασχόληση και την σύνδεση της τοπικής οικονομίας με το τουριστικό προϊόν, να προτείνει εναλλακτικές μορφές τουρισμού της ενδοχώρας και των ορεινών περιοχών, θέτοντας στο επίκεντρο τον πολιτισμό, το περιβάλλον και την τοπική ταυτότητα, στηρίζοντας την τοπική επιχειρηματικότητα.

- Εφαρμογές ΤΠΕ

Το Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας, βασίζεται στις αρχές της σύγχρονης μουσειολογίας και, αξιοποιώντας κοινοτικούς και εθνικούς πόρους, έχει συνεισφέρει σε μεγάλο βαθμό στην προβολή της κρητικής παραδοσιακής κοινωνίας στο Διαδίκτυο. Ως εκ τούτου διαθέτει την φιλοσοφία και τεχνογνωσία για την προώθηση εφαρμογών ΤΠΕ και την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών ενημέρωσης, ξενάγησης, περιήγησης κ.α. Παράλληλα, το Κέντρο . Κέντρο Ερευνών του Μουσείου έχει τη δυνατότητα σχεδιασμού και εκτέλεσης ερευνητικών και εφαρμοσμένων προγραμμάτων αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία και εφαρμογές ΤΠΕ.

Εν κατακλείδι, η συμπερίληψη του Μουσείου, του Κέντρου Ερευνών και συνολικά της κοινότητας Βώρων ως περιοχή εφαρμογής συνάδει και εξυπηρετεί τον Στρατηγικό Στόχο της ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος για την ενίσχυση του τουρισμού εμπειρίας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους βασισμένου στα χαρακτηριστικά του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος. (πχ. Η διαδρομή: Βώροι- Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας – Φαιστός- Αγία Τριάδα – Μινωική Αγράπταυλη Πιτσιδίων – Κομμός)

Συνάδει επίσης με τους Ειδικούς Στόχους της Στρατηγικής και συγκεκριμένα με την αναβάθμιση και ανάδειξη μνημείων και περιοχών φυσικού κάλλους, υποδομών πρόσβασης και υποδοχής και αξιοποίησης των ψηφιακών εργαλείων.

Για όλους τους παραπάνω λόγους παρακαλούμε να εξετάσετε τη δυνατότητα συμπερίληψης του Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας και του Κέντρου Ερευνών στις περιοχές εφαρμογής και στους δυνητικούς δικαιούχους της ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος.

ΙΔΡΥΜΑ «ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΕΘΝΟΛΟΓΙΑΣ»

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ

Βώροι – 70200 – Δήμος Φαιστού

www.cretanethnologymuseum.gr

2. Έπειτα από την πρόσφατη συνάντησή μας στο δήμο σητείας θα ήθελα να γνωστοποιήσω και γραπτώς την πρότασή μου αφορά την αξιοποίηση των αρχαίων μονοπατιών που ξεκινούν από την κοινότητα μαρωινιάς και καταλήγουν στην αρχαία πόλη της πρεσού.

Θεωρώ ότι η πρότασή μου είναι σε απόλυτη αρμονία με τη φιλοσοφία, τη θέση παρέμβασης αλλά και του στρατηγικού στόχου της νέα ΟΧΕ.

Με εκτίμηση

Ο πρόεδρος της κοινότητας Μαρωινιάς

Καριχημάκης νικόλαος

3. Προτάσεις.

Διαδρομές Αστερούσια

1. διαδρομή Αγιοφάραγγο από Μονή Οδηγήτριας.

Προτεινόμενα έργα, σήμανση, κατατοπιστικές πινακίδες, έκδοση χάρτη και ενημερωτικών φυλλαδίων για την ιστορία, την ορνιθοπανίδα και την χλωρίδα της περιοχής, για τον ναό του Αγίου Αντωνίου, το γουμενόσπηλιο και την παράδοση του μοναχισμού των Αστερουσίων, κατασκευή σημείων αναψυχής με κιόσκια, παγκάκια, τραπέζια.

2. διαδρομή Μάρτσαλο από Μονή Οδηγήτριας.

Προτεινόμενα έργα, κατασκευή και σήμανση οριοθετημένου μονοπατιού από τον ναό της Παναγίας ως την θάλασσα, κατατοπιστικές πινακίδες, έκδοση χάρτη και ενημερωτικών φυλλαδίων για την ιστορία, την ορνιθοπανίδα και την χλωρίδα με ειδική αναφορά για την μοναδική συστάδα φοίνικα του Θεόφραστου στην περιοχή, για τον σπηλαιώδη ναό της Παναγίας Μαρτσαλιανής και το μεσσαρίτικο έθιμο του "δεκαπενταρισματος" τον Δεκαπενταύγουστο, κατασκευή σημείων αναψυχής με κιόσκια, παγκάκια, τραπέζια.

3. διαδρομή για το Αλάτσι

Η παραγωγή αλατιού υπήρξε παμπάλαια οικονομική δραστηριότητα των Πιτσιδίων ως και μετά τον πόλεμο. Προτεινόμενα έργα, επιλογή, εντοπισμός και καταμέτρηση φυσικών κοιλοτήτων στο βραχώδες παραλιακό μέτωπο από Κομμό ως Κάβο Λιθινο όπου και διεξαγόταν αυτή η δραστηριότητα, σήμανση, ενημερωτικές πινακίδες, κατασκευή μονοπατιού, έκδοση χάρτη και φυλλαδίου για το Αλάτσι, ετήσια διοργάνωση της γιορτής για το Αλάτσι, όπου οι επισκέπτες θα μπορούν να ενημερωθούν για την παραγωγική του διαδικασία, σήμανση, κατατοπιστικές πινακίδες, έκδοση χάρτη και ενημερωτικών φυλλαδίων για την ιστορία, την ορνιθοπανίδα και την χλωρίδα της περιοχής, για τον ναό του Αγίου Αντωνίου, το γουμενόσπηλιο και την παράδοση του μοναχισμού των Αστερουσίων, κατασκευή σημείων αναψυχής με κιόσκια, παγκάκια, τραπέζια.

4. Ημερίδες ενημέρωσης των συλλόγων των χωριών, των εκπαιδευτικών και γενικώς των ενδιαφερομένων για την χρήση του υλικού.

5. Θεωρούμε αυτονόητο ότι στις προσκλήσεις που θα προκυρηχθούν, επιλέξιμοι δικαιούχοι θα είναι οι φορείς της κοινωνίας πολιτών, δηλαδή οι τοπικοί σύλλογοι, οι τοπικές αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες και τα ιδρύματα, όπως συμβαίνει και με άλλα κοινοτικά προγράμματα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΠΙΝΘΑΚΗΣ

ΑΜΚΕ ΒΕΓΓΕΡΑ απο Πιτσίδα

4. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΠΙΝΘΑΚΗΣ ΑΜΚΕ ΒΕΓΓΕΡΑ απο Πιτσίδα (Διεύθυνση IP: 62.74.9.160, 62.74.9.160)
Email: evspinthakis@gmail.com URL: Σχόλιο:

Ενα ακόμη σχόλιο το οποίο ήδη αναφέρθηκε και στην ενημερωτική ημερίδα στις Μοίρες. Η συμπερίληψη και των αρχαιολογικών χώρων σε ένα πρόγραμμα που αφορά κυρίως τα γεωπάρκα, δεν ξέρουμε αν είναι θετική εξέλιξη. Γνωρίζουμε ότι τα έργα σε αρχαιολογικούς χώρους μπορούν και πρέπει να χρηματοδοτούνται από ειδικά προγράμματα του υπουργείου πολιτισμού. Δεν είναι σωστό να εκτραπούν πόροι οι οποίοι αφορούν κυρίως τα γεωπάρκα, για τους οποίους οι πόροι είναι ήδη περιορισμένοι.

5. Bonsoir,

Je me permets de répondre en français à la présente consultation publique de la Région de Crète pour le programme OXE 2021-2027 en tant qu'ingénieure de projets environnementaux et culturels, dont le champ d'activité est depuis plusieurs années la Grèce et plus particulièrement la Crète .

Je souhaite suggérer trois axes de travail prioritaires après observations et échanges avec une diversité d'acteurs locaux, dont le Président du Global Géoparc Unesco du Psiloritis et des membres des Géoparcs de l'Asterousia et de Sitia

1 / travailler à la mise en réseau des collectivités locales de Crète impliqués dans les différents géoparcs crétois en vue de dynamiser l'intercommunalité, y compris en imaginant de nouveaux modes de coopération entre territoires, telle que des conventions d'entente intercommunale liant les collectivités situées au sein d'un même géoparc ; l'intercommunalité permet de construire des coopérations horizontales et transversales impliquant la société civile dans les enjeux de gouvernance et de maîtrise du développement à des échelles plus pertinentes.

2 imaginer des "routes de découverte" multi-thématiques valorisant les différents types de patrimoines, tant géologiques que archéologiques, paysagers, animaliers, historiques, muséaux, artistiques, artisanaux, gastronomiques, etc... .

l'idée dans un 1er temps étant de créer, un groupe pilote à l'échelle de chacun géoparc crétois , associant une variété d'acteurs de terrain de la société civile à l'échelle des territoires des différents géoparcs, à même de proposer des sites emblématiques et patrimoniaux pouvant être reliés de manière efficiente pour développer une offre touristique alternative et impliquer ainsi la société civile dans le développement de l'accueil au sein des géoparcs.

- a titre d'exemple les routes de découverte du géoparc de Haute Provence en France
[https://www.geoparchauteprovence.com/partir-a-la-decouverte/les-routes-de-](https://www.geoparchauteprovence.com/partir-a-la-decouverte/les-routes-de-decouverte/)

[decouverte/](https://www.geoparchauteprovence.com/partir-a-la-decouverte/les-routes-de-decouverte/)

3 travailler, en lien avec les points 1 et 2, à la création d'une nouvelle offre d'hébergement intermédiaire entre l'hébergement hôtelier classique et les refuges de haute montagne, en direction d'un public de visiteurs et randonneurs, sous la forme de "gîtes d'étape", en coeur de village, gérés par les associations des communautés villageoises situées sur les territoires des géoparcs. Ces gîtes d'étape ont pour vocation d'offrir un hébergement rudimentaire du type de celui offert en refuge (bas flanc équipés de matelas) avec cuisine collective et salles d'eau équipées, afin d'être accessibles à toutes les bourses, en particulier les jeunes, les étudiants et les familles avec enfants et/ou à faible budget , via un changement d'usage de bâtiments communaux tels que les anciennes écoles communales aujourd'hui délaissées en raison de l'exode rural. Très naturellement et à faible coût, ces anciennes écoles de village peuvent être réhabilitées à cet effet. La mise en réseau de ces nouveaux gîtes peut être imaginée dès leur conception. Leur gestion, source de ressources propres pour la communauté villageoise, peut donner lieu à la création locale d'emplois pérennes d'animation culturelle et/ ou la réhabilitation de nouveaux batis anciens à valoriser dans une perspective de tourisme durable .

Dans un premier temps nous proposons que notre coopérative, forte de l'expérience française séculaire de développement des gîtes et des mouvements d'éducation populaire, travaille à la préfiguration de ce projet.

Bien solidairement,

Florence OSTIER

Sociétaire de la Coopérative Coopaname

Ingénieure projets culturels et solidaires Crète / Grèce

T : +33 761 45 35 35

ostiercontact@gmail.com

<https://www.linkedin.com/in/ostierflorence/>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΕΡΓΩΝ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
1	ΓΕΩΠΑΡΚΟ ΣΗΤΕΙΑΣ	Μουσείο φυσικής ιστορίας - παλαιοντολογίας και πετρωμάτων στη Σητεία
2		Βελτίωση των υφιστάμενων κέντρων ενημέρωσης με εμπλουτισμό δράσεων
3		Μουσειολογική μελέτη και ανακατασκευή του μουσείου υδροκίνησης στη Ζάκρο
4		Παραγωγή εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εφαρμογών με έμφαση στις νέες τεχνολογίες
5		Δημιουργία 3D μοντέλων σημαντικών γεώτοπων και παλαιοντολογικών ευρημάτων με ψηφιακές απεικονίσεις και ολογράμματα
6		Ενίσχυση της πρωτοβουλίας του Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας του Γεωπάρκου με έμφαση στην κοινή προβολή των παραγόμενων προϊόντων και των υπηρεσιών της κάθε περιοχής
7		Στήριξη τοπικών επιχειρήσεων συνεργατών του Γεωπάρκου και διευκόλυνση συμμετοχής σε επιδοτούμενα και αναπτυξιακά χρηματοδοτικά εργαλεία
8		Συμμετοχή σε θεματικές εκθέσεις για την προβολή των επιχειρήσεων
9		Προσαρμογή επιχειρήσεων στην κλιματική αλλαγή με μέτρα και δράσεις στήριξης σε περιφερειακό επίπεδο
10		Εκπαίδευση των τοπικών κοινωνιών που δραστηριοποιούνται εντός του Γεωπάρκου σε θέματα διαχείρισης, ανάδειξης και προστασίας του τοπίου και του περιβάλλοντος
11		Η διαρκής κι ενιαία προβολή αυτών των περιοχών από την Περιφέρεια Κρήτης, μέσα από ηλεκτρονικά και έντυπα μέσα
12	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΧΡΥΣΟΠΗΓΗΣ	Ανάδειξη διαδρομής Χρυσοπηγής-Μπέμπονα
13	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	Ενιαίες παραστάσεις στα Μινωικά Ανάκτορα . Ενιαία προβολή και προώθηση σε όλα τα ΜΜΕ της χώρας
14		Ενιαία fam trips, ενιαία διαφημιστική καμπάνια με έμφαση στα social media, συμμετοχή σε εκθέσεις θεματικού τουρισμού (π.χ. Caravan Salon, Dusseldorf)
15	ΙΔΡΥΜΑ "ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΕΘΝΟΛΟΓΙΑΣ"	Διαδρομή: "Ανάκτορο Φαιστού - Μινωική Αγράπαιλη Πιτσιδίων - Κομμός"
16		Διαδρομή: Ανάκτορο Φαιστού - Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας -Κέντρο Ερευνών" Βώροι"

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
17		Ανάδειξη - Προβολή Διαδρομής Μουσείου Κρητικής Εθνολογίας με Αρχαιολογικό Μουσείο Μεσαράς
18		"Βώροι- Φαιστός - Σπήλαιο Καμαρών"
19		Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος
20		Διαδρομή ανακτόρου Μαλίων - παραδοσιακού οικισμού Σμαριού δήμου Μινώα- Ακρόπολη Σμαριού
21		Διαδρομή ανακτόρου Μαλίων - παραδοσιακού οικισμού Σμαριού δήμου Μινώα- Ακρόπολη Σμαριού.
22	ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΙΑΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	Στα ίχνη της βυζαντινής παρουσίας στην Κρήτη
23	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	Μελέτη ευπρεπισμού προσώπων καταστημάτων στον άμεσα περιβάλλοντα χώρο του Ανακτόρου της Κνωσού και μελέτη διαμόρφωσης υπαίθριου χώρου στάθμευσης
24		Δημιουργία πεζοπορικής διαδρομής στην περιοχή Κάτω Ασιστών
25		Διαδρομή περιβαλλοντικού και πολιτισμικού ενδιαφέροντος στην περιοχή Άνω Ασιστών
26	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ "ΠΛΟΗΓΟΣ"	Ανάπτυξη Συλλογικής και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
27		Επιμόρφωση και Κατάρτιση για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού
28		Δημιουργία και εφαρμογή μοντέλου τοπικής ανάπτυξης με βάση τον Κρητικό Αγροδιατροφικό πολιτισμό στο πρότυπο του ESG (Περιβάλλον, Κοινωνία, Διακυβέρνηση)
29		Πιλοτικά Κέντρα Χειροτεχνίας. Προτείνεται να λειτουργήσουν δύο επισκέψιμα Πιλοτικά Κέντρα, ένα στη Σητεία και ένα στον Ψηλορείτη, με στόχο να διασωθούν οι παραδοσιακές τέχνες και τεχνικές, καθώς και παλιά επαγγέλματα, μέσω της καταγραφής και προβολής τους.
30		Δημιουργία 2 κέντρων εκκόλαψης πολύ μικρής επιχειρηματικότητας (κατά προτεραιότητα οικοτεχνών, χειροτεχνών κ.τ.λ) στις περιοχές των δύο Γεωπάρκων (Ψηλορείτη και Σητείας).

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	
31	ΤΟΠΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	Δημιουργία μικρών φραγμάτων (ομβροδεξαμενες) για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας -αποκατάσταση αναβαθμίδων	
32		Χαρτογράφηση -σήμανση μινωικών θέσεων (αγροικίες -παλαιοί οικισμοί -λατρευτικά σπήλαια-ασκληπεία) και προβολή τους ψηφιακά	
33		Δημιουργία ποδηλατικών διαδρομών	
34		Branding προϊόντων και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται μέσα στο mab Unesco -δημιουργία πρωτοκόλλου τήρησης κανόνων	
35		Ενημερωτικές -εκπαιδευτικές ημερίδες σε σχολεία και τοπικές κοινότητες	
36		Ανάδειξη και προβολή περιπατητικών - αναρριχητικών-ποδηλατικών πολιτιστικών - θρησκευτικών διαδρομών και προβολή τους μέσω της ιστοσελίδας (περιοχών Unesco -Αστερουσίων)	
37		Δημιουργία δικτύου μονοπατιών - Αστερουσίων	
38		Σχεδιασμός θαλάσσιων (πολιτιστικών και περιβαλλοντικών διαδρομών και δημιουργία μιας ενεργούς παράκτιας κοινωνίας με στόχο την ενίσχυση της τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή των Αστερουσίων. Εργαστήριο Παράκτιας και Θαλάσσιας Έρευνας (είναι σε εξέλιξη η μελέτη)	
39		Θεσμοθέτηση περιοχών mab Unesco Ελλάδος και Κρήτης (Αστερούσια - Σαμαριά)	
40		Πιλοτικό Πρόγραμμα Φύτευσης Χέρσων Περιοχών Αστερουσίων	
41		Υβριδικό Πανεπιστήμιο Αστερουσίων	
42		Αναδασώσεις στον ορεινό όγκο Αστερουσίων	
43		Φεστιβάλ Μεσογειακής Μουσικής στην περιοχή των Αστερουσίων	
44		ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	Έργα προστασίας της ακτής Καστρίου Κερατόκαμπου από τη διάβρωση
45			Αντικατάσταση γέφυρας ποταμού Αναποδάρη στη Δέρματο
46		Ανάδειξη και αξιοποίηση της φυσιολατρικής διαδρομής στο φαράγγι του Αναποδάρη	

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
47	ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	Φαράγγι Σκινιά- δρόμος Σκινιάς Δέρματος- περιπατητική διαδρομή φαραγγιού Σκινιά -Δεμάτι – Τσούτσουρος & Μιντρη
48		Ανάπλαση Πλατείας Ηρώων Σκινιά
49		Βιολογικός Σκινιάς - Λαγούτα
50		Βιολογικός Άνω - Κάτω Καστελλιανών - Φαβριανών
51	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΕ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	Σύνδεση των αρχαιοτήτων της ΔΕ Θραψανού (μινωικό ανάκτορο Γαλατά), Ιερά Μονή Αγκαράθου με παραδοσιακούς οικισμούς των Αστερουσίων
52		Προβολή & διαφήμιση του αρχαιολογικού, αγγειοπλαστικού, παραγωγικού και θρησκευτικού πλούτου της περιοχής
53		Χρηματοδότηση για άνοιγμα νέων επιχειρήσεων, αναβάθμιση των υφιστάμενων, σύνδεση με Μέσα Μαζικής Μεταφοράς μεταξύ των οικισμών
54		Εκπαίδευση, ενημέρωση με σεμινάρια, με Κέντρα Δια Βίου Μάθησης και Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης
55		Διαδρομές στα εργαστήρια αγγειοπλαστικής, Λίμνη Θραψανού, Βυζαντινές Εκκλησίες και εγκαταστάσεις παραδοσιακών τοπικών προϊόντων
56		Γιορτή Θραψανιώτη αγγειοπλάστη. Φεστιβάλ "Χύμα, Νερό, Φωτιά" Πανηγύρι Αγίας Μαρίνας Βόνη
57		Ψηφιακή επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους Π.Ε. Ρεθύμνου
58	Ψηφιακές δράσεις - εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά και εφήβους	
59	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	Ψηφιακές δράσεις - εκπαιδευτικά προγράμματα για ειδικές ομάδες (Ρομά, έγκλειστοι, μετανάστες, χρήστες ουσιών κ.α.)
60		Μελέτη Αρχαιολογικού Δρυμού Ζωμίνθου-Ιδαίου Άντρου
61		Ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Μοναστηρακίου (β φάση)
62		Ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Αποδούλου

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
63		Ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Αρμένων (β ' φάση)
64		Ανάδειξη Αρχαιολογικού Χώρου Καλού Χωραφιού
65		Ανάδειξη Αρχαιολογικού Χώρου Πέρα Γαλήνων
66		Εργαστήρια παραδοσιακών τεχνικών, όπως συντηρήσεις, αναστηλώσεις, παραδοσιακό κτίσιμο, ξερολιθιές, κεραμική, μεταλλουργία, ξυλογλυπτική κ.α.
67	ΟΜΙΛΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ	Δημιουργία ανεξάρτητης δομής διαχείρισης και παροχής υπηρεσιών κάθε διαδρομής με ειδικά επιμορφωμένο προσωπικό, που θα συνεργάζεται με τον αντίστοιχο Δήμο.
68	ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ	Δημιουργία Θεματικών INSTALLATIONS. Δημιουργία θέσεων θέας
69		Συντήρηση Μιτάτων. Δημιουργία θεματικών πάρκων με αντικείμενο την κτηνοτροφία και τη ζωή στην ύπαιθρο
70		Δημιουργία ψηφιακού αποθέματος ιστορίας και λαογραφίας και συσχέτιση αυτών με γεωγραφικό πυκνό κάρναβο και σχετιζόμενο ψηφιακό σύστημα ξενάγησης
71		Συντήρηση υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος το οποίο έχει μορφολογικά και φέροντα στοιχεία της εποχής μετά το 2ο Παγκόσμιο ή νωρίτερα και μετατροπή του σε επισκέψιμους χώρους επίδειξης ή διανυκτέρευσης
72		Επιδότηση μαθητείας σε παραδοσιακές τέχνες ή δημιουργία σχολών εκμάθησης τέτοιων τεχνών
73		Χαρτογράφηση διαδρομών με διαφοροποίηση στο μέσο (ποδήλατο, πόδια, αυτοκίνητο, σκι)
74		Δημιουργία χιονοδρομικού κέντρου
75		Ένταξη μιτάτων στην κατηγορία ορεινά καταφύγια ή δημιουργία νέας κατηγορίας αποκλειστικά για αυτά
76		Διασύνδεση Ζωμίνθου με το Σπήλαιο "Ιδαίον Άντρον" (προσβασιμότητα - επισκεψιμότητα ανάδειξη σπηλαίου, ανακαίνιση περιπτέρου Νίδα, ψηφιακές εφαρμογές, μελέτες και έργα διαμόρφωσης της διαδρομής Ζώμινθος - Ιδαίον Άντρο, μελέτες και έργα αποκατάστασης και επανάχρησης του ενετικού και νεότερου τυροκομείου

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
77		Δράσεις πιστοποίησης προϊόντων (τυροκομίας και υφαντικής) και χρηματοδότησης οικοτεχνικών και χειροτεχνικών πρωτοβουλιών
78		Διαδρομή Ανώγεια - Ζώμυθος - Ιδαίον Άντρο
79		Βελτίωση προσβασιμότητας στο Ιδαίον Άντρο
80		Ανάπλαση Δημοτικών χώρων στάθμευσης Ανωγείων
81		Ανωγιάνο σπίτι
82		Ανάπλαση 7 πυρήνων
83		Ενεργειακή αναβάθμιση Δημοτικού σχολείου
84		Αναπαράσταση τοπίου στο Ιδαίον Άντρο
85		Αναπαράσταση τοπίου στη Ζώμυθο
86		Πιστοποίηση ΠΟΠ - ΠΓΕ για τα παραδοσιακά προϊόντα
87		Αναβάθμιση διαφόρων υπηρεσιών
88		Δικτύωση των τοπικών επιχειρήσεων
89		Εκδηλώσεις για ευαισθητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού
90		Κατάρτιση για βελτίωση δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού
91	ΑΚΟΜΜ-ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ	Ενίσχυση δημιουργίας ή/και βελτίωσης Δικτύων Επιχειρήσεων (κλαδικών ή/και χωρικών)
92		Δημιουργία σημείων προβολής Γεωπάρκου σε κάθε δήμο
93	ΔΙΚΤΥΟ ΔΗΜΩΝ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ "ΔΙΚΤΥΟ ΙΔΑΙΩΝ"	Βελτίωση προσβασιμότητας γεωτόπων, κέντρου πληροφόρησης και άλλων σημείων ενδιαφέροντος του Γεωπάρκου Ψηλορείτη
94		Τροποποίηση υφιστάμενου εκπαιδευτικού προγράμματος e-geodiscover στην αγγλική γλώσσα
95		Αναπτυξη AR εφαρμογών

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
96		1) ένταξη τοπικών επιχειρήσεων Σήματος Ποιότητας Ψηλορείτη- Σητείας στα δίκτυα προβολής της Περιφέρειας ή/και επιπλέον καμπάνιες προβολής τους (χωρίς νέο σήμα της νέας ΟΧΕ σαν επιπλέον brand), 2) SWAT μελέτες και μελέτες φέρουσας ικανότητας της ενδοχώρας ώστε να συγκεκριμενοποιηθούν εργαλεία προώθησης/ ανάπτυξης τοπικής οικονομίας στον εναλλακτικό τουρισμό και με βιώσιμο/ συμπεριληπτικό τρόπο, 3) διασύνδεση παραγωγών ενδοχώρας με supply chain τύπου S/M ή με μεγάλους παρόχους ξενοδοχείων/ booking στο νησί ή προώθηση απευθείας προϊόντων μέσω διοργάνωσης έκθεσης ή stand στα αεροδρόμια και πύλες εισόδου της Κρήτης
97		Δράσεις κατάρτισης για εναλλακτικό τουρισμό κ βιωσιμότητα για μη προνομιούχες ομάδες πληθυσμού π.χ. νέοι, γυναίκες, συνταξιούχοι, νέοι χαμηλού μορφωτ. επιπέδου χωριών ενδοχώρας
98		Δράσεις κατά της ρύπανσης και της χρήσης πλαστικών
99		Δημιουργία συστήματος βελτίωσης ενεργειακής κατάστασης και βιωσιμότητας τοπικών επιχειρήσεων και συνεργατών μέσα από δράσεις κατάρτισης, ενδυνάμωσης και μεταφοράς τεχνογνωσίας
100		Φιλοξενία δημοσιογράφων/ bloggers outdoor Τουρισμού (Fam Trips)
101		Καταμέτρηση επισκεπτών στα μονοπάτια και ανάδειξη, συντήρηση μονοπατιών
102		Μελέτη προστασίας και χαρακτηρισμού των σημαντικότερων γεωτόπων των περιοχών UNESCO
103		Μελέτη νομικής υπόστασης, καθεστώτος προστασίας και διαχειριστικών μέτρων περιοχών UNESCO (UGGps),
104		Εκπόνηση στρατηγικής ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού στις περιοχές UNESCO υπό το πρίσμα της Κλιματικής αλλαγής.
105	ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	Ακρόπολη Αξός ή Όαξος Μυλοποτάμου (Μελέτη Ανάδειξης) Ενίσχυση της Προσβασιμότητας: Ανάπτυξη και βελτίωση των δρόμων και των μονοπατιών που οδηγούν στα ανακτορικά κέντρα και στα χωριά, καθώς και την εγκατάσταση κατάλληλης σήμανσης Αξιοποίηση Αρχαιολογίας Αξού.
106		Δημιουργία Πολιτιστικών Χώρων: Ανάπτυξη χώρων όπως μουσεία, εκθεσιακά κέντρα ή πολυχώροι που θα προβάλλουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
107		Ανάδειξη μονοπατιών Σπηλαίου Μελιδονίου
108		Αναβάθμιση Τουριστικών Υποδομών: Ανάπτυξη ή βελτίωση των υποδομών φιλοξενίας και εξυπηρέτησης των επισκεπτών, όπως ξενώνες, μικρά ξενοδοχεία, καφενεία και ταβέρνες που σέβονται την παραδοσιακή αρχιτεκτονική.
109		Ψηφιακή Καταγραφή και Προβολή του Μινωικού Ανακτόρου της Αξού: Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών για την προβολή της αρχαιολογικής κληρονομιάς της περιοχής.
110		Αποκατάσταση και Ανάδειξη Αρχαιολογικών Χώρων: Εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης στα μινωικά ανάκτορα και άλλους σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους.
111		Πρώθηση Τουρισμού Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Εκδηλώσεις, φεστιβάλ και άλλες δραστηριότητες που εστιάζουν στην πλούσια μινωική κληρονομιά της περιοχής.
112		Δημιουργία Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Ξεναγήσεων: Ανάπτυξη προγραμμάτων για σχολεία και ενήλικες που θα αναδεικνύουν την ιστορία και την πολιτισμική σημασία των χώρων.
113		Α) Ανάδειξη Στράτας του Ψηλορείτη, ενίσχυση των ετήσιων εκδηλώσεων (Μονοπάτια - σήμανση - Πληροφορικό υλικό Β) Ανάδειξη περιοχής "ΣΤΑΡΑΣ " (ΥΨΗΠΕΔΟ) εκτός την κατηγορία Ε', ένταξη στην κατηγορία του Φυσικού Γεωπάρκου για φυσικά αξιοθέατα του Δήμου μας.
114		Ένταξη στη σελίδα του Γεωπαρκου Ψηλορείτη των φυσικών αξιοθέατων του Δήμου
115		Ψηφιακή διασύνδεση Διαδρομών επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων ιδιαίτερου φυσικού καλούς με οικοτεχνίες και τοπικές βιομηχανίες
116		Πραγματοποίηση σεμιναρίων για ενημέρωση σχετικά με το Γεωπάρκο Ψηλορείτη και την προστασία του.
117		Μελέτη για την ανάδειξη και προβολή μονοπατιών του Δήμου Μυλοποτάμου. Σήμανση Γεωπάρκου - πινακίδες τουλάχιστον σε 2 γλώσσες.
118		1. Σύσταση Διαχειριστικής Αρχής για τις Εμβληματικές Διαδρομές 2. Καθορισμός Κανονισμών Προστασίας και Διαχείρισης 3. Ενίσχυση Νομοθεσίας για Συνεργασίες Παραγωγικού, Επιστημονικού και Τεχνολογικού Τομέα
119		Χάραξη μονοπατιών στο χωριό Μαργαρίτες

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
120	ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	Δημιουργία ψηφιακού μουσείου στο Βαφέ Αποκορώνου & ψηφιακές εφαρμογές
121		Δημιουργία κέντρου προφορικής ιστορίας και πολιτιστικών δραστηριοτήτων Ραμνής & ψηφιακές εφαρμογές.
122		Δημιουργία περιπατητικού μονοπατιού και ανάδειξη στηγαιοβάραθρων Λευκών Ορέων & ψηφιακές εφαρμογές
123		Ανάδειξη και προβολή 27 μνημείων Αποκόρωνα
124	ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	Κατασκευή δεξαμενών ομβρίων στην ορεινή περιοχή του Δήμου Χανίων
125		Αναβάθμιση και αποκατάσταση προσβασιμότητας οδικού δικτύου στον παλιό οικισμό Θυμιάς Δ.Κ. Πλατυβόλας
126		Στερέωση, αποκατάσταση & προστασία από τον κυματισμό του επιθαλάσιου προμαχώνα "MOCENIGO" των ενετικών οχυρώσεων της Παλιάς Πόλης Χανίων
127		Άρση ετοιμορροπίας του Επιπρομαχώνα Αγίου Δημητρίου στην παλιά πόλη Χανίων
128		Διαμόρφωση Ανατολικών Τειχών Παλιάς Πόλης Χανίων για την λειτουργία και οργάνωσή τους ως κοινόχρηστου χώρου και χώρου καταφυγής μετά από σεισμό
129	ΚΟΙΝΣΕΠ "ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ"	Δημιουργία δικτύου τεχνικών φαραγγίων που προσφέρονται για την υπαίθρια δραστηριότητα Canyoning στον ορεινό όγκο Λευκών Ορέων. Εγκατάσταση αγκυρίων για την ασφαλή προσπέλαση τους. Καταγραφή, ψηφιοποίηση και προώθηση για την ανάδειξή τους. Εκπαίδευση νέων στο Canyoning.
130		Συντήρηση παραλιακού τμήματος Ε4 Λευκών Ορέων και απαραίτητων βασικών διακλαδώσεων. Άρση επικινδυνότητας, βελτίωση βατότητας, διασφάλιση σωστής πορείας πεζοπόρων. Δημιουργία μικρής κλίμακας υποδομών συλλογής πόσιμου νερού για περιπατητές.
131	ΚΟΙΝΣΕΠ "ΚΟΙΝΟ ΚΡΗΤΩΝ"	Επιτόπια έρευνα για μικρού μεγέθους χιονοδρομικό κέντρο σε ορεινή έκταση Νοτιοδυτικά του Οροπεδίου του Ομαλού και σύνταξη σχετικής μελέτης από επαγγελματίες με την απαραίτητη τεχνογνωσία.
132		Ενίσχυση παιδικών & εφηβικών ορειβατικών κατασκηνώσεων Ελληνικού Ορειβατικού Συλλόγου Χανίων στο καταφύγιο Ταύρης και διοργάνωση αντίστοιχων νέων σε Οροπέδιο Ομαλού. Εκπόνηση οικονομοτεχνικής μελέτης για εύρεση σχετικού χώρου για διαμόρφωση Ορεινής Κατασκηνωτικής Βάσης Ομαλού (Omalos Base Camp) με προσβασιμότητα για ΑΜΕΑ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
133		3D καταγραφή και αποτύπωση των ιδιαίτερων θεματικών πολιτιστικών στοιχείων (Σπηλαιώδης ναοί, Υπόγεια ποτάμια) στην ευρύτερη περιοχή παρέμβασης UNESCO Κρήτη και εμπλουτισμός του Unesco Sites in Crete με επιπλέον ψηφιακά εργαλεία προβολής με σκοπό την ανάδειξη τους
134		Αγορά και διαμόρφωση αυτοκινούμενου τροχόσπιτου με στόχο να χρησιμοποιηθεί ως μέσο διαμονής και μετακίνησης επαγγελματιών με τεχνογνωσία και εμπειρία στο αντικείμενό τους. Θα προσκαλεστούν να έρθουν να ζήσουν την εμπειρία τους στις περιοχές Unesco και να την προβάλλουν (σε δικά τους κομβικά ψηφιακά μέσα ενημέρωσης αλλά και μέσω ψηφιακών καναλιών που θα δημιουργηθούν για τη δράση)
135		Ανάπτυξη ενιαίας ταυτότητας τόπων
136	ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΣΑΜΑΡΙΑΣ	Ανάπτυξη και εφαρμογή ενιαίου συστήματος ερμηνείας περιβάλλοντος (φύση - διαδρομές)
137		Μελέτη και εφαρμογή συστήματος ενιαίας ταυτότητας UNESCO και πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών
138		Ανταλλαγή εμπειριών διαχειριστών περιοχών ΟΧΕ με διεθνή δίκτυα
139		ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ-ΣΕΛΙΝΟΥ
140	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΩΠΟΛΗΣ	Ανασύλωση της στέρνας στην τοποθεσία Ρουσιές
141		Ανασύλωση καταφυγίου στην περιοχή Αμουσερά στα Λευκά όρη
142	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΑΔΕ ΟΤΑ	Προμήθεια Κέντρου Επιμόρφωσης αιρετών και φορέων – Υβριδικό Πανεπιστήμιο Αστερουσίων
143		Διαμόρφωση της προσβασιμότητας στις σκήτες και στους σπηλαιώδεις ναούς των Αστερουσίων, χαρτογράφηση, προβολή και ανάδειξή τους.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
144		Δημιουργία ψηφιακού υλικού / μουσείου για την Κρητική Αγιογραφία
145		Δημιουργία παρατηρητηρίων πουλιών
146		Ψηφιακό Αποθετήριο Αστερουσίων - Ένα open air μουσείο
147		Κέντρο Πολιτισμού Αστερουσίων στα Καπετανιανά
148		Δημιουργία βάσης δεδομένων για όλη την περιοχή της ΟΧΕ
149		Καταγραφή / αποτύπωση όλων των στοιχείων αγροτικής κληρονομιάς της περιοχής ΟΧΕ (φάμπρικες, μύλοι, γεφύρια, μιτάτα, παλιά βιομηχανικά κτίρια κλπ.)
150		Ενίσχυση επιχειρήσεων μεταποίησης τοπικών αγροτικών προϊόντων και ειδών χειροτεχνίας (υφαντικής, αγγειοπλαστικής, αγιογραφίας κλπ.)
151		Ίδρυση - εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού (ποδήλατο βουνού, αναρρίχηση, canyoning, ορνιθοπαρατήρηση, θρησκευτικός τουρισμός κλπ.), υποδομών εστίασης και διαμονής
152		Δημιουργία συμφώνου ποιότητας «UNESCO» για τις επιχειρήσεις
153		ASTEROUSIA_MARUM ανάπτυξη συμμετοχικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και δημιουργία μιας ενεργής παράκτιας κοινωνίας στα Αστερούσια
154		Εκπαίδευση κατοίκων απομακρυσμένων περιοχών στις βασικές ψηφιακές δεξιότητες
155		Ενημέρωση – ευαισθητοποίηση των κατοίκων για την προστασία των περιοχών τους από την UNESCO
156		Σχεδιασμός πολιτιστικών διαδρομών στα Αστερούσια
157		Μελέτη διασύνδεσης του αρχαιολογικού χώρου Κνωσού με τις Άνω Αρχάνες (μινωικό μονοπάτι)

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
158	ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	Κατασκευή Κέντρου Πολιτισμού, Υποδοχής, Ανάδειξης & Προβολής Αστερουσίων Όρεων
159		Ανάδειξη ενοποίηση περιπατητικών διαδρομών ορεινού όγκου Αστερουσίων
160		Βελτίωση οδικού δικτύου για την ενοποίηση οικισμών των Αστερουσίων Όρεων
161		Εξοπλισμός και ψηφιακές εφαρμογές για τη δημιουργία ψηφιακού μουσείου-Κέντρου Προβολής Αστερουσίων Όρεων
162	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΡΩΝΙΑΣ	Αξιοποίηση των αρχαίων μονοπατιών που ξεκινούν από την Κοινότητα Μαρωνιάς και καταλήγουν στην αρχαία πόλη της Πρεσού
163	ΑΜΚΕ ΒΕΓΓΕΡΑ	Διαδρομή Αγιοφάραγγο από Μονή Οδηγήτριας. Προτεινόμενα έργα: σήμανση, κατατοπιστικές πινακίδες, έκδοση χάρτη και ενημερωτικών φυλλαδίων για την ιστορία, την ορνιθοπανίδα και την χλωρίδα της περιοχής, για τον ναό του Αγίου Αντωνίου, το γουμενόσπηλιο και την παράδοση του μοναχισμού των Αστερουσίων, κατασκευή σημείων αναψυχής με κιόσκια, παγκάκια, τραπέζια.
164		Διαδρομή Μάρτσαλο από Μονή Οδηγήτριας. Προτεινόμενα έργα, κατασκευή και σήμανση οριοθετημένου μονοπατιού από τον ναό της Παναγίας ως την θάλασσα, κατατοπιστικές πινακίδες, έκδοση χάρτη και ενημερωτικών φυλλαδίων για την ιστορία, την ορνιθοπανίδα και την χλωρίδα με ειδική αναφορά για την μοναδική συστάδα φοίνικα του Θεόφραστου στην περιοχή, για τον σπηλαιώδη ναό της Παναγίας Μαρτσαλιανής και το μεσσαρίτικο έθιμο του "δεκαπενταρισματος" τον Δεκαπενταύγουστο, κατασκευή σημείων αναψυχής με κιόσκια, παγκάκια, τραπέζια.
165		Διαδρομή για το Αλάτσι. Προτεινόμενα έργα, επιλογή, εντοπισμός και καταμέτρηση φυσικών κοιλοτήτων στο βραχώδες παραλιακό μέτωπο από Κομμό ως Κάβο Λιθινο όπου και διεξαγόταν αυτή η δραστηριότητα, σήμανση, ενημερωτικές πινακίδες, κατασκευή μονοπατιού, έκδοση χάρτη και φυλλαδίου για το Αλάτσι, ετήσια διοργάνωση της γιορτής για το Αλάτσι, όπου οι επισκέπτες θα μπορούν να ενημερωθούν για την παραγωγική του διαδικασία, σήμανση, κατατοπιστικές πινακίδες, έκδοση χάρτη και ενημερωτικών φυλλαδίων για την ιστορία, την ορνιθοπανίδα και την χλωρίδα της περιοχής, για τον ναό του Αγίου Αντωνίου, το γουμενόσπηλιο και την παράδοση του μοναχισμού των Αστερουσίων, κατασκευή σημείων αναψυχής με κιόσκια, παγκάκια, τραπέζια.
166		Ημερίδες ενημέρωσης των συλλόγων των χωριών, των εκπαιδευτικών και γενικώς των ενδιαφερομένων για την χρήση του υλικού
167		Κατασκευή ασφαλούς σύνδεσης του ανακτόρου Μαλίων με την ΠΕΟ
168	ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	Ηλεκτροφωτισμός δημοτικής οδού Ιωσήφ Χατζηδάκη από την ΠΕΟ έως το ανάκτορο (500μ)

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
169		Κατασκευή πεζοδρομίου από το ανάκτορο έως την παραλία ποταμός
170		Δημιουργία infokiosk και τοποθέτηση τους σε επιλεγμένα σημεία του Δήμου
171	ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ	Αποκατάσταση, επανάχρηση και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, συνόλων και τόπων στην περιοχή του Ομαλού
172	ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	Αισθητική αναβάθμιση Κάτω Ζάκρου
173	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΣΗΤΕΙΑΣ	Ανάπλαση και βελτίωση υποδομών σε δύο τμήματα της χερσαίας ζώνης Λιμένα Σητείας
174	ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ- ΣΕΛΙΝΟΥ	Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση και ανάδειξη οικισμού Σούγιας, Δ.Ε. Ανατ. Σελίνου, ανάπλαση συνεκτικού τμήματος
175	ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	Μείωση της ρύπανσης του νερού και του αέρα με κομποστοποίηση ΟΜΩ, τυρογάλακτος, προϊόντων κλαδέματος ελιών, φυτικών υπολειμμάτων θερμοκηπίου και κοπριάς σε εγκαταστάσεις κομποστοποίησης ελεγχόμενες από την κοινότητα
176		Χρήση κομπόστ σε ιδιωτικές καλλιέργειες και δημοτικούς κήπους και συνεπώς μείωση των εισροών χημικών, με βάση τα νιτρικά άλατα
177		Παρακολούθηση μικροβιολογικών και γεωχημικών δεικτών σε δείγματα εδάφους σε περιοχές παρέμβασης
178		Επεμβάσεις σε λεκάνες απορροής με την εγκατάσταση φραγμάτων αναπλήρωσης μικρής κλίμακας ή/και τaráτσες γυψοσανίδας για τη μείωση των χειμαρρωδών ροών και την αύξηση της διήθησης του νερού στους υδροφόρους ορίζοντες
179		Αναζωογόνηση μιας μακραίωνης πρακτικής διαχείρισης γης μέσω της αποκατάστασης αναβαθμίδων για τη δημιουργία βοσκοτόπων και καλλιεργήσιμων εκτάσεων
180		Παρακολούθηση των τοπικών ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών υδροφορέα
181		Φύτευση αυτοφυών δέντρων σε διαβρωμένες πλαγιές και λεκάνες απορροής με σκοπό τη μείωση της διάβρωσης του εδάφους (ενδεχομένως μέσω της υιοθέτησης της ιδέας της φύτευσης Coccoon
182		Σπορά παραδοσιακής βόσκησης (π.χ. κριθάρι, σιτάρι, βρώμη κ.λπ.) και θάμνων σε παρακείμενες υποβαθμισμένες και διαβρωμένες περιοχές
183		Εγκατάσταση περιφράξεων και φράχτων σε παρακείμενες περιοχές προκειμένου να αποφευχθεί η υπερβόσκηση και να επιτραπεί η φυσική ανάκαμψη και εξέλιξη των θαμνωδών εκτάσεων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
184		Παρακολούθησης δεικτών ειδών ορνιθοπανίδας που κατοικούν ή μεταναστεύουν μέσω των περιοχών παρεμβάσεων
185		Διοργάνωση εργαστηρίων και σεμιναρίων ανάπτυξης ικανοτήτων ΝΒΣ για τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς, επαγγελματίες και κοινότητες στους τομείς παρέμβασης
186	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	Ανάδειξη και αναβάθμιση οικισμών Αστερουσίων
187		Ενιαίο Σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης φυσικών φαινομένων στις περιοχές παρέμβασης
188	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ & ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	Ενσωμάτωση της ήπιας κινητικότητας στην ανάδειξη των εμβληματικών διαδρομών : α) εφαρμογή ΤΠΕ - mapping and navigation --> που θα δείχνει τις εμβληματικές αυτές διαδρομές για self-guided tour με πληροφόρηση για πεζό - ποδηλάτη (χρονοαπόσταση, βαθμός δυσκολίας, εγγύτερος τόπος ανεφοδιασμού, διαθεσιμότητα WC) και σημαντικές χρήσεις / πολιτισμού- γαστρονομίας) και παράλληλη πληροφόρηση για 1-day tour, 2-day tour etc καθώς και για διάφορα άλλα πχ. bicycle rentals, cycle - friendly accommodation, bicycle retail and repair shops, υποδομές υγείας- πρόνοιας (κοντινότερο περιφερειακό/ αγροτικό ιατρείο κ.α), β) υποδομή - σήμανση διαδρομών γύρω από/ στις 10 υποδομές παρέμβασης (διαδρομή 1/ χλμ/ κλίση/ αρχή-τέρμα/ επικίνδυνα σημεία + QR Code for more) και σύνδεση με εγγύτερο πόλο ενδιαφέροντος (πόλη- χωριό) με υπόδειξη στάσης λεωφορείου / στάθμευσης αυτοκινήτων κ.α γ) υποδομή - ενισχυτική των διαδρομών safe bike-parking σε προορισμούς (10 των εμβληματικών διαδρομών ++), bike repair stations nearby κ.α.
189		Δικτύωση Τοπικών Αρχών Κρήτης που εμπλέκονται στα Γεωπάρκα
190	FLORENCE OSTIER / COORNAME	Πολυθεματικές διαδρομές ανακάλυψης στα Γεωπάρκα
191		Ανάπτυξη μικρής κλίμακας καταλυμάτων και ορειβατικών καταφυγίων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΧΕ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ "ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ" ΕΡΓΩΝ ΟΧΕ

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ
192	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	Συντήρηση-αποκατάσταση-ανάδειξη καθολικού Ι. Μονής Βαλσαμονέρου Δήμου Φαιστού.
193		Ψηφιακός οδηγός περιήγησης στα ανάκτορα της Φαιστού και των Μαλίων
194		Συντήρηση και αποκατάσταση ανακτόρου Φαιστού
195		Προστασία, ανάδειξη και αναβάθμιση υποδομών ανακτόρου Φαιστού
196		Συντήρηση και αποκατάσταση ανακτόρου Κνωσού
197		Συντήρηση και αποκατάσταση Μικρού Ανακτόρου αρχαιολογικού χώρου Κνωσού
198		Βελτίωση υποδομών, αποκατάσταση και ανάδειξη ανακτόρου Μαλίων
199		Επέκταση χωρικής κάλυψης εφαρμογής επαυξημένης πραγματικότητας (AR) στο σύνολο του ανακτόρου της Κνωσού

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

